

เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย:
การศึกษาปริจเฉทเรื่องเล่าและอารมณ์ขัน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MEMORY NARRATIVES OF THE TSUNAMI DISASTER IN THAILAND:
A STUDY OF NARRATIVE DISCOURSE AND HUMOR

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Thai
Department of Thai
FACULTY OF ARTS
Chulalongkorn University
Academic Year 2020
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย: การศึกษาปริเฉทเรื่องเล่าและอารมณ์ขัน
โดย	น.ส.วิณา วุฒิจันทร์
สาขาวิชา	ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภัคดีผาสุข)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประไพพรรณ พึ่งฉิม)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์)	

วีณา วุฒิจำนงค์ : เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย: การศึกษาปริเฉทเรื่องเล่าและ
อารมณ์ขัน. (MEMORY NARRATIVES OF THE TSUNAMI DISASTER IN THAILAND: A STUDY OF NARRATIVE
DISCOURSE AND HUMOR) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา อีกทั้ง
ในบริบทที่ดูไม่น่าจะมีอารมณ์ขันเกิดขึ้นนั้นก็กลับปรากฏการใช้อารมณ์ขันได้อีกด้วย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้าง
ประเด็น และกลวิธีทางภาษาในปริเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เพื่อวิเคราะห์ประเด็นที่ทำให้เกิด
อารมณ์ขันและหน้าที่ของอารมณ์ขันในปริเฉทดังกล่าว และเพื่อเปรียบเทียบลักษณะของปริเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียและผู้
ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ข้อมูลมาจากการบันทึกเสียงการเล่าเรื่องการประสบภัยพิบัติของผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณี
พิบัติภัยสึนามิ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 บริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย จำนวน 60 เรื่อง
รวมความยาว 15 ชั่วโมง 14 นาที 10 วินาที ผู้เล่าเรื่องประกอบด้วยกลุ่มผู้ที่สูญเสียและกลุ่มผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจำนวน
กลุ่มละ 30 คน

ผลการวิจัยพบว่าปริเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิมีองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า
5 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่พบมากที่สุดเป็นส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนปูเรื่อง และส่วนประเมินค่า ปริเฉทเรื่องเล่าส่วนใหญ่
เรียงเรียงความตามลำดับเวลา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิแตกต่างกับเรื่องเล่า
อื่น ๆ เนื่องจากมีเหตุการณ์ที่เป็นจุดสูงสุดของเรื่องหลายเหตุการณ์ และมักไม่ค่อยปรากฏส่วนคลายปม ในด้านประเด็นที่เล่า
พบ 54 ประเด็น จัดกลุ่มได้เป็น 10 กลุ่ม ประเด็นที่พบมากที่สุดคือเรื่องการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น ภูมิหลังของตนเอง และการหนีเพื่อ
เอาชีวิตรอด ส่วนกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องมี 18 กลวิธี จัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มกลวิธีที่นำเสนอภาพให้รู้สึกเสมือน
เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์และกลุ่มกลวิธีที่ช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น กลวิธีที่พบมากที่สุดคือการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำ
ประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้ การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป และการใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมา
กล่าวใหม่แบบตรง ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแม้ผู้เล่าเรื่องจะมีได้เป็นนักเล่าเรื่องมืออาชีพ และแม้ภัยพิบัตินี้จะเกิดขึ้น
เมื่อนานมาแล้ว แต่ผู้เล่าเรื่องก็ยังสามารถเล่าเรื่องให้รู้สึกเสมือนได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ด้วยได้ แสดงให้เห็นว่าภัยพิบัตินี้เป็น
เหตุการณ์สำคัญที่ตราตรึงอยู่ในความทรงจำของผู้ประสบภัยพิบัติ ด้านอารมณ์ขันพบว่าประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันมี 12 ประเด็น
ประเด็นที่พบมากที่สุดคือเรื่องหายนะของตนเอง หน้าที่ของอารมณ์ขันมี 4 หน้าที่ ได้แก่ การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก การแสดง
ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น และการแสดงความกลัว
โดยไม่เสียภาพลักษณ์ หน้าที่ที่พบมากที่สุดคือการแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก อันสะท้อนให้เห็นการมองโลกในแง่ดีของคนไทย
เมื่อเปรียบเทียบกับปริเฉทเรื่องเล่าของผู้ประสบภัยพิบัติทั้ง 2 กลุ่มพบว่าประสบการณ์ความสูญเสียมีผลต่อประเด็นที่เล่า กลวิธี
ทางภาษา ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน และหน้าที่ของอารมณ์ขัน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเวลาที่ทอดผ่านมาอย่างยาวนานนั้น
ทำให้ผู้เล่าเรื่องยอมรับการประสบภัยพิบัติและเล่าถึงเหตุการณ์ภัยพิบัตินี้ได้อย่างมีอารมณ์ขัน สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง T-Timing
ในแนวคิดเรื่อง BET ของบุคซ์แมน (Buxman, 2008)

สาขาวิชา ภาษาไทย

ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5980522622 : MAJOR THAI

KEYWORD: narrative, tsunami, discourse, humor

Weena Wutthichamnong : MEMORY NARRATIVES OF THE TSUNAMI DISASTER IN THAILAND: A STUDY OF NARRATIVE DISCOURSE AND HUMOR. Advisor: Assoc. Prof. NATTHAPORN PANPOTHONG, Ph.D.

Previous studies demonstrate that narratives about tense or tragic situations are data that attract interest from researchers. Moreover, humor that is not expected appears in such situations. This study has three aims: 1) examining structures, topics, and linguistic strategies in memory narrative discourses of the tsunami disaster, 2) examining topics and functions of humor occurring in the discourses and, 3) comparing the memory narrative discourses of the disaster victims who lost their relatives with those who did not lose their relatives. The data elicited consists of sixty records of memory narratives told by tsunami disaster victims about their experiences in the tsunami disaster which occurred on December 26, 2004 on the west coast of Southern Thailand. The data lasted 15 hours 14 minutes 10 seconds. Thirty victims who lost their relatives and thirty who did not lose their relatives serve as the narrator.

The findings reveal that there are five components of narrative structures. The preferred components are complicating action, orientation, and evaluation. Most of the texts are organized chronologically. The findings reveal that the texts examined in this study are different from other narratives. That is, there are more than one climaxes and the resolution is rarely found. There are fifty-four narrative topics which can be categorized into ten groups. The preferred topics are getting information about the disaster from other people, the narrator's backgrounds, and escaping for survival. There are eighteen linguistic strategies which can be categorized into two groups, namely the strategies which make the audiences feel as if they are in the situation and the strategies which create well-behaved texts. The preferred strategies are self-repetition to emphasize previous utterances, self-repetition to stall for time, and direct quotation. It is found that although the participants of this research are not professional narrators and the disaster happened for a long time, the narrators still remember the incident clearly and their stories can make the audiences feel as if they are in the situation. This shows that this disaster is a significant incident that imprints on their memory. In terms of humor, twelve topics of humor were found in their stories. The most preferred topic is their calamity. There are four functions of humor, namely showing a positive attitude, showing an ability to cope with negative emotions, softening criticism, and expressing fear without receding self-image. The most preferred function is showing a positive attitude which reflects that being optimistic is one of the preferred characteristics of Thais. As for an analysis of comparing narrative discourses of the two different groups of participants, the results reveal that their experiences affect narrative topics, linguistic strategies, topics of humor, and functions of humor. The findings indicate that a long period of time might help the tsunami disaster victims cope with the calamity and thus, can talk about the disaster in a humorous manner. The findings in this study appear to conform to the concept of "T-Timing" of Buxman's BET concept (Buxman's 2008).

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Thai
Academic Year: 2020

Student's Signature .....
Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตาของรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและสละเวลาตรวจแก้วิทยานิพนธ์อย่างละเอียดด้วยความทุ่มเท เหนือสิ่งอื่นใด ครูเป็นทั้งครูที่ปรึกษาและเป็นแบบอย่างอันงดงามทั้งด้านวิชาการและด้านการดำเนินชีวิต ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครูสำหรับทุกวิชาความรู้ ทุกคำอบรมสั่งสอน ทุกความเมตตา และทุกกำลังใจที่ครูมอบให้ผู้วิจัยมาเสมอหนึ่งในเรื่องที่ดีที่สุดของชีวิตคือการได้เป็นลูกศิษย์ของครู ผู้วิจัยซาบซึ้งและขอน้อมระลึกถึงพระคุณครูตลอดไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภักดีผาสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประไพพรรณ พึ่งฉิม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ยิ่งในการปรับแก้วิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ลาศึกษาต่อในปีการศึกษา 2563 เพื่อทำวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสมบูรณ์ และกรุณารับภาระงานสอนและงานอื่น ๆ แทน ระหว่างที่ผู้วิจัยลาศึกษาต่อ ทั้งยังคงคอยเฝ้าถามด้วยความห่วงใยและให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา

ในการศึกษาระดับดุขภูษิต ผู้วิจัยได้รับทุนโครงการ “สู่ความเป็นเลิศด้านภาษาและวรรณคดีไทย” ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559-2562 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณแหล่งทุนการศึกษาไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมชั้นเรียนวิชาสัมมนาวิทยานิพนธ์ดุขภูษิตในทุกปีการศึกษา ที่ช่วยให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนความคิด และเป็นกำลังใจให้กันเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ ดร.นิธิญา ใจเย็น อาจารย์วศัญญา เล่าห์กัน คุณธนพร ศิริพันธ์ และพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ กลุ่ม “ปริญญาเอก รหัส 59” และกลุ่ม “Advisee ครุณัฐพร” ทุกคน

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศัทธาภรณ์ ศศิธรามาศ อาจารย์ ดร.อาทิตย์ อับดุลกาเดร์ อาจารย์สุรศักดิ์ ประดับถ้อย อาจารย์ ดร.อนุสรณ์ ชมภูพล คุณทิพยาภา กัญญาคำ และคุณแกมกาญจน์ พิทักษ์วงศ์ กัลยาณมิตรที่คอยเป็นกำลังใจ ให้คำปรึกษา และยินดีช่วยเหลือผู้วิจัยมาเสมอ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาป้าประสิทธิ์ วุฒิจำนงค์ และญาติ ๆ ตระกูลวุฒิจำนงค์ทุกคน สำหรับความรักที่ไม่มีเงื่อนไขและกำลังใจที่ไม่มีวันสิ้นสุด ขอบพระคุณที่คอยสนับสนุนผู้วิจัยในทุก ๆ ด้าน และเป็นแหล่งพลังงานบวกให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ วิทยานิพนธ์นี้จะสำเร็จลงไม่ได้หากไม่มีข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกคน ที่กรุณาถ่ายทอดประสบการณ์อันมีค่า และขอขอบคุณผู้ที่ผู้วิจัยได้รู้จักระหว่างการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ที่เมตตาช่วยเหลือผู้วิจัยแม้ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ทุกคนล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เรื่องราวระหว่างทางนี้มีสีสันสวยงามและน่าประทับใจไม่รู้ลืม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	11
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	12
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	12
1.7 นิยามศัพท์.....	19
1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย.....	19
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	24
2.1 แนวคิดเรื่องปริเฉทเรื่องเล่า (narrative discourse).....	24
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอารมณ์ขัน (humor theory).....	28
2.2.1 ทฤษฎีความเหนือกว่า (Superiority Theory).....	29
2.2.2 ทฤษฎีความปลดปล่อย (Release Theory).....	30
2.2.3 ทฤษฎีความไม่เข้ากัน (Incongruity Theory).....	31

3.1.1 ส่วนปูเรื่อง.....	87
3.1.2 ส่วนดำเนินเรื่อง.....	89
3.1.3 ส่วนประเมินค่า.....	94
3.1.4 ส่วนคลายปม.....	95
3.1.5 ส่วนปิด.....	96
3.3 ประเด็นที่เล่าในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ.....	107
3.2.1 เหตุการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ.....	110
3.2.1.1 ภูมิหลัง.....	110
3.2.1.1.1 ภูมิหลังด้านเวลา.....	111
3.2.1.1.2 ภูมิหลังด้านสถานที่.....	112
3.2.1.1.3 ภูมิหลังด้านสังคม.....	113
3.2.1.1.4 ภูมิหลังของตนเอง.....	114
3.2.1.1.5 ภูมิหลังของบุคคลในครอบครัว.....	115
3.2.1.1.6 เหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541.....	116
3.2.1.2 การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์.....	117
3.2.1.2.1 ลางบอกเหตุ.....	117
3.2.1.2.2 การได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น.....	118
3.2.1.2.3 การรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติ.....	119
3.2.2 เหตุการณ์ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ.....	120
3.2.2.1 การหนี.....	121
3.2.2.1.1 การแจ้งให้ผู้อื่นหนี.....	121
3.2.2.1.2 การเตรียมตัวหนี.....	122
3.2.2.1.3 การหนีเพื่อเอาชีวิตรอด.....	123
3.2.2.2 การเกิดเหตุการณ์.....	124

3.2.2.2.1 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น.....	124
3.2.2.2.2 ความน่ากลัว.....	125
3.2.2.2.3 ความโกลาหล.....	126
3.2.2.3 การเอาชีวิตรอด.....	127
3.2.2.3.1 การพยายามเอาชีวิตรอด.....	127
3.2.2.3.2 การระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์.....	129
3.2.2.3.3 การขอความช่วยเหลือ.....	130
3.2.2.3.4 สาเหตุของการรอดชีวิต.....	131
3.2.2.4 การช่วยเหลือผู้อื่น.....	132
3.2.2.4.1 การช่วยเหลือ.....	132
3.2.2.4.2 การปฏิเสธการช่วยเหลือ.....	134
3.2.3 เหตุการณ์หลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ.....	135
3.2.3.1 การอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย.....	135
3.2.3.2 การพยายามกลับที่อยู่อาศัยหลังจากรอดชีวิต.....	136
3.2.3.3 การดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลใกล้ขีด.....	138
3.2.3.3.1 การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ขีด.....	138
3.2.3.3.2 การค้นหาบุคคลใกล้ขีด.....	139
3.2.3.3.3 การพบบุคคลใกล้ขีด.....	140
3.2.3.4 การดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ขีด.....	141
3.2.3.4.1 การสูญเสียบุคคลใกล้ขีด.....	141
3.2.3.4.2 การค้นหาศพ.....	142
3.2.3.4.3 การพบศพ.....	144
3.2.3.4.4 การพิสูจน์ศพ.....	145
3.2.3.4.5 การบำเพ็ญกุศลศพ.....	146

3.2.4 เรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่น	148
3.2.4.1 เรื่องเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและคนรู้จัก	148
3.2.4.2 เรื่องเกี่ยวกับชาวอเมริกัน	149
3.2.4.3 เรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน	150
3.2.5 เหตุการณ์ภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง.....	150
3.2.5.1 มิฉฉาชีพ.....	151
3.2.5.2 การฟื้นฟูภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง.....	152
3.2.5.2.1 การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ	152
3.2.5.2.2 การได้รับทรัพย์สินคืน	153
3.2.5.3 การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ.....	153
3.2.5.3.1 การได้รับความช่วยเหลือ	154
3.2.5.3.2 การจัดการการช่วยเหลือ.....	155
3.2.5.3.3 ความยุติธรรมในการจัดการการช่วยเหลือ.....	156
3.2.5.3.4 การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติในอนาคต.....	158
3.2.5.4 การดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง	159
3.2.6 ผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	160
3.2.6.1 ผลกระทบทางลบ	160
3.2.6.1.1 ศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์	161
3.2.6.1.2 ความเสียหายทางกายภาพ.....	162
3.2.6.1.3 ผลกระทบต่อสุขภาพ	163
3.2.6.1.4 ความลำบาก	164
3.2.6.1.5 ความหวาดผวา.....	165
3.2.6.1.6 ผลกระทบระยะยาว	166
3.2.6.2 ผลกระทบทางบวก.....	167

3.2.7	ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	169
3.2.7.1	การแสดงความคิดเห็น.....	169
3.2.7.2	สาเหตุของการเสียชีวิต.....	170
3.2.8	เรื่องเหนือธรรมชาติ.....	171
3.2.9	เรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน.....	172
3.2.10	การแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย	173
3.4	กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ.....	179
3.4.1	กลวิธีที่นำเสนอภาพให้รู้สึกเสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์	181
3.4.1.1	การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้.....	181
3.4.1.2	การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง	182
3.4.1.3	การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง	184
3.4.1.4	การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความ	185
3.4.1.5	การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง	186
3.4.1.6	การใช้คำเลียนเสียง	187
3.4.1.7	การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน	188
3.4.1.8	การอ้างถึงบุคคลที่สาม	190
3.4.1.9	การใช้อารมณ์ขัน.....	191
3.4.1.10	การใช้ความเปรียบ.....	192
3.4.1.11	การใช้คำอุทานเสริมบท	195
3.4.1.12	การใช้ภาษาถิ่น	196
3.4.1.13	การให้รายละเอียด	197
3.4.1.14	การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง.....	198
3.4.1.15	การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น	200
3.4.2	กลวิธีที่ช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น	201

3.4.2.1 การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป	201
3.4.2.2 การใช้คำถามพ่วงท้าย	202
3.4.2.3 การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อ	203
บทที่ 4 อารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ.....	215
4.1 ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	216
4.1.1 ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน.....	216
4.1.1.1 หายนะของตนเอง	217
4.1.1.2 การกระทำของตนเอง.....	219
4.1.1.3 ความโศคร้ายที่ไม่จบสิ้น	220
4.1.1.4 ผลกระทบจากภัยพิบัติ.....	222
4.1.1.5 ความกลัวของตนเอง	223
4.1.1.6 การกระทำของผู้อื่น.....	225
4.1.1.7 หายนะของผู้อื่น	226
4.1.1.8 การมองเห็นความโชคดีในความโศคร้าย	227
4.1.1.9 ความเขลาของตนเอง	229
4.1.1.10 ความเหลือเชื่อ	230
4.1.1.11 ความกลัวของผู้อื่น	232
4.1.1.12 ความเขลาของผู้อื่น	234
4.1.2 มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน	235
4.2 หน้าที่ของอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	238
4.2.1 การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก.....	240
4.2.2 การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ.....	243
4.2.3 การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น.....	245

4.2.4 การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์.....	246
บทที่ 5 ปรัชญาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด.....	255
5.1 โครงสร้างของปรัชญาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคล ใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด.....	256
5.2 ประเด็นที่เล่าในปรัชญาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสีย บุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด.....	258
5.3 กลวิธีทางภาษาในปรัชญาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสีย บุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด.....	268
5.4 ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันในปรัชญาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด.....	273
5.5 หน้าที่ของอารมณ์ขันในปรัชญาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่ สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด.....	276
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	284
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	284
6.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	296
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	299
บรรณานุกรม.....	300
ภาคผนวก ก เอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย.....	309
ภาคผนวก ข หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย.....	312
ประวัติผู้เขียน.....	314

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประเด็นการวิจัยของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ดั้งเดิมหรือ โศกเศร้า.....	44
ตารางที่ 2 หน้าที่ของอารมณ์ขั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นจากมุมมองด้านภาษาและ ภาษาศาสตร์.....	55
ตารางที่ 3 หน้าที่ของอารมณ์ขั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นจากมุมมองด้านวิทยาศาสตร์ สุขภาพ.....	65
ตารางที่ 4 หน้าที่ของอารมณ์ขั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นจากมุมมองด้านสังคมศาสตร์	71
ตารางที่ 5 หน้าที่ของอารมณ์ขั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นในบริบทดั้งเดิมหรือ โศกเศร้า.....	73
ตารางที่ 6 หน้าที่ของอารมณ์ขั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นในบริบทดั้งเดิมหรือ โศกเศร้า จำแนกตามบริบทที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขั้น.....	79
ตารางที่ 7 ภาพรวมเบื้องต้นของข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ใน งานวิจัยนี้.....	84
ตารางที่ 8 องค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ..	87
ตารางที่ 9 รูปแบบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ.....	99
ตารางที่ 10 ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ.....	107
ตารางที่ 11 กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	180
ตารางที่ 12 แบบเปรียบเทียบที่ใช้ในการอธิบายลักษณะของคลื่นสึนามิและเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	193
ตารางที่ 13 กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและเป้าหมายใน การ สื่อสาร.....	205
ตารางที่ 14 เป้าหมายในการสื่อสารและกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	207

ตารางที่ 15 ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย สีนามิ	216
ตารางที่ 16 มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิ	235
ตารางที่ 17 หน้าที่ของอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิ....	240
ตารางที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของอารมณ์ขันกับประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน	249
ตารางที่ 19 องค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด	257
ตารางที่ 20 ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด	259
ตารางที่ 21 กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด	269
ตารางที่ 22 ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย สีนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด	273
ตารางที่ 23 หน้าที่ของอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด	277

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 องค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า.....	27
ภาพที่ 2 แบบเรื่องของปริศนาร่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	176

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปริศนาเรื่องเล่า (narrative discourse) เป็นหนึ่งในปริศนา 4 ประเภทที่ลองเอเคอร์ (Longacre, 1983: 10) ได้จำแนกไว้ อันได้แก่ ปริศนาเรื่องเล่า ปริศนากระบวนการ ปริศนาพฤติกรรม และปริศนาอธิบาย ในการจำแนกประเภทดังกล่าว ลองเอเคอร์ใช้การปรากฏของตัวละคร และการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาเป็นเกณฑ์ พร้อมทั้งได้นิยาม “ปริศนาเรื่องเล่า” ว่าหมายถึง ปริศนาที่เล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เรียงไปตามลำดับเวลา และมักจะมีตัวละครในเรื่อง เช่น นิทาน นวนิยาย นักวิชาการหลากหลายสาขาสนใจศึกษาเรื่องเล่าทั้งในแง่ขององค์ประกอบโครงสร้างของ เรื่องเล่า (Oktay, 2010; Nosek, Kennedy, & Gudmundsdottir, 2012; Semino, Demjén, & Koller, 2014) เนื้อหาที่ปรากฏในเรื่องเล่า (อรสูธี ชัยทองศรี, 2554; ทรงภพ ชุนมธูรส, 2558; ทรงภพ ชุนมธูรส และพฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ, 2559) และกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง (Cantrell, 2017; Jaworska & Ryan, 2018)

เรื่องเล่าสามารถแสดงให้เห็นความคิด ตลอดจนวิธีการที่คนในสังคมวัฒนธรรมนั้นใช้ในการเล่าถึงประเด็นต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เป็นประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญของโลก หรือเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสูญเสียของคนจำนวนมาก เรื่องเล่าเหล่านั้นยังมีบทบาทสำคัญหลายประการ ได้แก่

1. เป็นเครื่องบันทึกความทรงจำของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์
2. เป็นเครื่องบำบัดความสูญเสียและความโศกเศร้าจากหายนะ
3. เป็นคลังความรู้ที่มีชีวิตเพื่อให้ผู้ที่ไม่ได้มีประสบการณ์ตรงได้รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ตลอดจนรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ซึ่งเคยผ่านวินาทีแห่งความเป็นความตายมาแล้ว

พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 ให้นิยามของคำว่า “ภัยพิบัติ” (disaster) ว่าหมายถึงภัยที่เกิดขึ้นแก่สาธารณชน ได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมาเป็น สาธารณะ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ หรือมีผู้กระทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของ ประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ ภัยพิบัติแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ (hydro-meteorological disaster) เช่น อุทกภัย วาตภัย คลื่นพายุ พายุไต้ฝุ่น เป็นต้น และภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพทาง

ภูมิศาสตร์ (geophysical disaster) เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟ คลื่นยักษ์ เป็นต้น (เสรี ศุภราทิตย์, 2548: 12)

สำหรับประเทศไทย เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศนั้นนับเป็นภัยธรรมชาติครั้งร้ายแรงที่สุดที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของไทย (ดาณูภา ไชยพรธรรม, บรรณาธิการ, 2552: 15) โศกนาฏกรรมนี้ถือเป็นหายนะจากภัยธรรมชาติที่ร้ายแรงที่สุดครั้งหนึ่งในรอบ 100 ปีของเอเชีย และเป็นเหตุแผ่นดินไหวที่รุนแรงที่สุดในโลก นับตั้งแต่เกิดแผ่นดินไหวในอ่าวอลาสกา เมื่อคริสต์ศักราช 1964 และเหตุการณ์นี้โดยเฉลี่ยจะเกิดขึ้นทุก ๆ 700 ปีเท่านั้น (สุลีมาศ อุปรักขิตานนท์ และอมราพร แผ่นดินทอง, บรรณาธิการ, 2548: 11) สาเหตุหลักเนื่องมาจากประเทศไทยไม่เคยประสบภัยที่เกิดจากคลื่นสึนามิมาก่อน จึงขาดความรู้เกี่ยวกับคลื่นสึนามิ การป้องกันภัย และการหนีภัย อีกทั้งพื้นที่บริเวณที่เกิดคลื่นสึนามิและได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงนั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย ประกอบกับช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นช่วงวันหยุดเทศกาลคริสต์มาสและเทศกาลขึ้นปีใหม่ ทำให้มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นจำนวนมาก (อภิรติสรวิสูตร, 2555: 33)

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร (2548: 80) สรุปความเสียหายจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิว่าเหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหาย 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านพื้นที่และราษฎรที่ได้รับผลกระทบ มีพื้นที่ที่ประสบภัยพิบัติบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามันของจังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันตก 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง และสตูล รวม 25 อำเภอ/กิ่งอำเภอ 95 ตำบล 407 หมู่บ้าน มีจำนวนผู้เสียชีวิตรวม 5,395 ราย ผู้บาดเจ็บรวม 8,457 ราย รับแจ้งสูญหายรวม 2,817 ราย ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจำนวน 58,550 ราย รวม 12,017 ครอบครัว จำนวนเด็กกำพร้าที่บิดาหรือมารดาหรือผู้มีอุปการะเดิมเสียชีวิตมีจำนวนทั้งสิ้น 1,460 ราย รวมมูลค่าความเสียหายของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของราษฎรทั้ง 6 จังหวัด ประเมินในขั้นต้นประมาณ 14,934,392,383 บาท (ไม่รวมบ้านและที่อยู่อาศัย)

2. ความเสียหายด้านสิ่งสาธารณประโยชน์ ได้แก่ ท่าเทียบเรือ สะพาน ถนน ท่อระบายน้ำ พนัง/เขื่อน ระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และอื่น ๆ ได้รับความเสียหาย ประเมินในขั้นต้นประมาณ 1,057,808,468 บาท

3. ความเสียหายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการประเมินเบื้องต้นที่สามารถสังเกตได้ ได้รับความเสียหายทั้งด้านสภาพชายหาด ป่าชายเลน ป่าไม้ แหล่งน้ำจืด แนวปะการัง รวมทั้งเกิดสภาพดินเค็มในบางพื้นที่

นอกจากความเสียหายทางกายภาพซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม ดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ความเสียหายรุนแรงยิ่งอีกประการหนึ่งอันประเมินค่ามิได้ก็คือผลกระทบต่อ

จิตใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าว ทั้งผู้ประสบภัยพิบัติ ญาติของผู้ประสบภัยพิบัติ รวมถึงผู้ที่เข้าไปในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ดังตัวอย่างข้อความจากหนังสือบันทึก รวมเรื่องเล่าของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและการให้สัมภาษณ์ของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ ดังกล่าว (ศุภมาส อภิรักษ์จิตานนท์ และอมราพร แผ่นดินทอง, บรรณาธิการ, 2548) เช่น

“...น่าสงสารป่าที่มาจากบ้านน้ำเค็มวะ แยกบอกว่าอยากตาย ๆ ตามลูกไป ซะยิ่งจะดีกว่า เพราะตอนนี้ทั้งบ้านทั้งลูกโดนคลื่นซัดไปไม่มีเหลือ...”

“...ภรรยาของเขาสาบสูญไปกับคลื่น ขณะที่มาร์ครอดมาได้อย่างหวุดหวิด ส่วนเจ้าหนูยานนส์ ลูกชาย พลัดหลุดจากอ้อมอกพ่อ สูญหายไปอย่างไร้ร่องรอย เขาไม่เหลือใครเลย!...”

“...ผู้ชายชาวสวีเดนคนหนึ่งบาดเจ็บ และถูกส่งมาที่โรงพยาบาลตั้งแต่วันแรก เขาสูญเสียครอบครัวทั้งหมด ชายคนนี้นั่งซึมและไม่ทำอะไรอยู่เป็นวัน ๆ ทุกคนต่างก็เป็นห่วง แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร...”

“...มันเป็นหายนะจริง ๆ ยิ่งเมื่อมาถึงวัดย่านยาว วันนั้นวุ่นวายมาก ๆ มีแต่ภาพที่ชวนสลดหดหู่ บางคนมาตามหาญาติ บางคนนั่งร้องไห้เมื่อเห็นรูปศพที่ติดบอร์ดเป็นญาติตัวเอง ทุกอย่างดูแย่ ดูวุ่นวายไปหมด...ทุกคนทำงานเหมือนไม่รู้สึกรู้หาเห็นเหนื่อย แต่จริง ๆ แล้วมันล้าและหดหู่มาก...”

“...อารมณ์ของความสูญเสียมันแทรกซึมอยู่ในทุกอนุของพื้นที่ ภาพเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผมไม่สามารถจินตนาการได้เลย หากไม่มาพบเจอด้วยตาตนเอง มันเป็นวันที่ผมได้เห็นความสูญเสียมากที่สุด อาจจะมากที่สุดในชั่วชีวิตผมเลยก็ได้...”

กล่าวได้ว่าเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในครั้งนั้นนับเป็นภัยพิบัติครั้งร้ายแรงที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างยิ่งต่อประเทศไทย หลังจากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว บุคคลและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนได้มีวิธีการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย ตลอดจนฟื้นฟูสภาพแวดล้อมหลังเกิดภัยพิบัติ เช่น การก่อตั้งศูนย์อำนวยการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวชายหาด การป้องกันและเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ตัวอย่างที่ 1 ปรากฏในส่วนต้นของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ หากวิเคราะห์โครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าตามแนวคิดเรื่องโครงสร้างของเรื่องเล่าของลาบอฟและ วาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967) ลาบอฟ (Labov, 1972, 2014) และลาบอฟและแฟนเชล (Labov & Fanshel, 1977) จะเห็นว่าตัวอย่างข้างต้นมีองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง และส่วนประเมินค่า กล่าวคือ การกล่าวถึงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ ธรณีพิบัติภัยสึนามิ คือเวลาประมาณ 9 นาฬิกา และการระบุวันที่เกิดเหตุการณ์ว่าเป็นวันขึ้น 15 ค่ำ ซึ่งเป็นวันน้ำเกิด หมายถึงเป็นวันที่น้ำทะเลขึ้นสูงนั้นเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นภูมิหลังด้านเวลา จึงเป็นส่วนปูเรื่องของปริจเฉทเรื่องเล่า การกล่าวถึงเหตุการณ์ที่น้ำทะเลขึ้นแล้วลดระดับลงอย่างรวดเร็ว จนถึงเหตุการณ์ที่ลูกน้องของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโทรศัพท์มารายงานความผิดปกติดังกล่าวให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทราบ แสดงให้เห็นลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประสบ จึงเป็นส่วนดำเนินเรื่องของปริจเฉทเรื่องเล่า ส่วนการกล่าวถึงความคิดของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มองว่า ความผิดปกติของธรรมชาติดังกล่าวเป็นภาวะวิกฤตนั้นแสดงให้เห็นความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย จึงเป็นส่วนประเมินค่าของปริจเฉทเรื่องเล่า

เมื่อพิจารณาประเด็นที่เล่าจะเห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ได้แก่ ประเด็นเรื่องภูมิหลังด้านเวลา ภูมิหลังของตนเอง และการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่นว่าเกิดความผิดปกติบางประการขึ้นในทะเล นอกจากนี้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นเหตุการณ์วิกฤตอีกด้วย

ด้านกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องจะเห็นว่าในตัวอย่างที่ 1 ปรากฏทั้งการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้ เช่น “ตอนนั้นมันประมาณ:: สามโมงเช้า เกือบสี่โมง ใ้ เกือบเกือบสี่โมงนะ” และ “น้ำมันถอยหลังกลับหมดเลย น้ำที่กำลังขึ้นอยู่อะ มันถอยหลังกลับหมด” และการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป เช่น “แล้วทีนี้มีมัน มันน้ำ::นะมันน้ำ แล้วมันมัน สิบห้าค่ำรู้จักมั๊ย” และ “น้ำกำลังขึ้นอยู่ แล้วมันมันมัน มันไหลลง แล้วมันหาย::ไปเลยอะ” อีกทั้งยังปรากฏการใช้คำถามพ่วงท้ายคือ “แล้วมันมัน สิบห้าค่ำรู้จักมั๊ย” และ “มันไม่ใช่ในชั้นนะ ที่เราเทแล้วมันหายไป ใช่มะ::” กลวิธีต่าง ๆ ดังกล่าวทั้งการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้ การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป และการใช้คำถามพ่วงท้ายล้วนเป็นกลวิธีที่สร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท ทำให้เรื่องของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่านั้นต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน และการใช้คำถามพ่วงท้ายยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับสารคิดตามประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังกล่าวถึงด้วย นอกจากนี้ แม้เหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อนานมาแล้ว แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็ยังคงจำและสามารถเล่ารายละเอียดต่าง ๆ ได้ราวกับเป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นได้ไม่นาน ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยกถ้อยคำที่ลูกน้องของตนเคยกล่าวมากล่าวใหม่ คือ “นายหัวยังโอะะ น้ำกำลังขึ้นอยู่ แล้วมันมันมัน มันไหลลง

แล้วมันหายไปเลยอะ” และการกล่าวอ้างอิงความคิดที่ตนเคยคิดคือ “เฮ้ยมัน มันยังงัยอะ มัน
วิกฤตอะแบบเนี่ย” กลวิธีดังกล่าวทำให้ผู้รับสารเห็นภาพตามที่มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าได้อย่าง
ชัดเจน ทำให้รู้สึกเหมือนได้อยู่ร่วมในเหตุการณ์ อีกทั้งยังช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ข้อมูลอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 2

...โอ้ย! น้ำเค็มมันอยู่กันเยอะอะ แยะ แออัด พังทับกัน หลายคนก็โดนสังกะสี
เมื่อก่อนเป็นบ้านไม้ สังกะสี

เหมือนน้องชายอะ น้องชายเอารถมอเตอร์ไซค์ออกไปขี่แล้วไปติด ไปติด
คือคน ขอยมันก็เล็ก ไปติดกับคน มั่วแต่จะเอาของขึ้นรถ เอาของ เอาตู้เย็น
เอาโทรทัศน์ เอาอะไรขึ้น เค้าไม่รู้ว่ามีแรงขนาดไหนขี่อะไร ก็ไปไม่ได้ ก็เลยทิ้งรถเลย
ทิ้งรถแล้วก็วิ่งไปทางลัด ก็รถกระเบมา ก็โดดขึ้นเลย ไม่รู้ว่ามีใคร ขึ้นเลย (ยิ้ม)

(3.05)

อิม:: เนี่ยะ ก็มีแค่นี้ยะ (ยิ้ม)

ตัวอย่างที่ 2 ปรากฏในส่วนท้ายของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย
สึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในหมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
ตัวอย่างข้างต้นมีองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนปูเรื่อง ส่วนประเมินค่า
ส่วนดำเนินเรื่อง และส่วนปิด กล่าวคือ การกล่าวถึงลักษณะของบ้านในหมู่บ้านน้ำเค็มว่าเป็นบ้านที่
สร้างด้วยไม้และสังกะสีเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นภูมิหลังด้านสถานที่ จึงเป็นส่วนปูเรื่องของปริจเฉท
เรื่องเล่า การกล่าวถึงความคิดของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มองว่าความแออัดของหมู่บ้านน้ำเค็มนั้น
เป็นลักษณะที่ไม่พึงประสงค์แสดงให้เห็นความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย จึงเป็น
ส่วนประเมินค่า และการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่น้องชายของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหนีออกจากหมู่บ้าน
น้ำเค็มแสดงให้เห็นลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่น้องชายของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประสบ จึงเป็น
ส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนช่วงท้ายสุดของปริจเฉทดังกล่าวที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวว่า “อิม:: เนี่ยะ
ก็มีแค่นี้ยะ” แล้วยุติการเล่าเรื่องทั้งหมดเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นว่าเรื่องที่เล่านั้นจบสมบูรณ์แล้ว
จึงเป็นส่วนปิดของปริจเฉทเรื่องเล่า

ด้านประเด็นที่เล่าจะเห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงภูมิหลังด้านสถานที่ พร้อมทั้ง
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพหมู่บ้านที่ตนอาศัย นอกจากนี้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังเล่าเรื่อง
เกี่ยวกับบุคคลอื่น คือเล่าประสบการณ์การหนีเพื่อเอาชีวิตรอดของน้องชายของตนอีกด้วย

ด้านกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องจะเห็นว่าตัวอย่างข้างต้นปรากฏการใช้คำถาม
พ่วงท้ายคือ “น้องชายเอารถมอเตอร์ไซค์ออกไปขี่อะไร” และ “เค้าไม่รู้ว่ามีแรงขนาดไหนขี่อะไร”

นอกจากนี้ยังปรากฏการกล่าวซ้ำตนเองหลายรูปแบบ ได้แก่ การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป ดังข้อความ “แล้วไปติด ไปติด คือคน ซอยมันก็เล็ก ไปติดกับคน มัวแต่จะเอาของขึ้นรถ” และการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อ ดังข้อความ “ก็ไปไม่ได้ ก็เลยทิ้งรถเลย ทิ้งรถแล้วก็วิ่งไปทางลัด” รวมถึงการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้คือ “ก็รถกระบะมาก็โดตขึ้นเลย ไม่รู้ว่าของใคร ขึ้นเลย” กลวิธีดังกล่าวทั้งการใช้คำถามพ่วงท้ายและการกล่าวซ้ำตนเองรูปแบบต่าง ๆ ล้วนเป็นกลวิธีที่ช่วยสร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท ทำให้เห็นความต่อเนื่องของเรื่องที่มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังเล่า อีกทั้งการใช้คำถามพ่วงท้ายยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับสารคิดตามเรื่องที่มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังเล่าอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 2 ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิมืองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าหลายองค์ประกอบ นอกจากนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังเล่าถึงประเด็นต่าง ๆ และใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายในการถ่ายทอดเรื่องราวของตนให้ผู้รับสารทราบอีกด้วย

นอกจากกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องแล้ว ลักษณะที่น่าสนใจยิ่งอีกประการหนึ่งของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิก็คือการใช้อารมณ์ขัน แม้เหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นภัยพิบัติที่ก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนจำนวนมาก แต่จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นกลับพบว่าข้อมูลส่วนหนึ่งปรากฏการใช้อารมณ์ขันแทรกอยู่ในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิด้วย ดังตัวอย่างที่ 3 และตัวอย่างที่ 4

ตัวอย่างที่ 3

...แล้วก็เหมือน::โอที่เค้าเรียกออฟเตอร์ซ็อกอะ มันเป็นคนสั้นเล็กเล็กอะ มันก็น้ำ มันเขียว มันแรงมากเลย เรือมันติด ติดทรายอะ แล้วน้ำมันก็::แรงมากเลย แล้วมันก็พาเรือพลิกคว่ำเลยอะ แต่โชคดีว่าในทะเลมันมีทุกอย่างเลย (???) ลังไฟเบอร์ הל้ง ที่นอน สายยาง ทุกอย่าง เหมือนกับร้านที่เค้าขายของวัสดุอย่างเงี้ยะ แกก็เลย มีขนมด้วย! (หัวเราะ) แกบอกว่าแกเก็บขนมให้หลาน หลาน ลูกของพี่ชายคนโตอะ ไปด้วยนะ สี่คนไปอะ เอาขนมให้หลานถือไว้ แล้วก็จับหลานผูกกับ ลังผูกกับ ของในทะเลอะ ที่สามารถลอยตัวได้...

ตัวอย่างที่ 3 เป็นส่วนหนึ่งของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขัน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เรือประมงที่ตน มารดา พี่ชาย และหลานชายนั่งอยู่นั้นถูกคลื่นสึนามิซัดขึ้นมาติดบนเนินทรายริมชายฝั่งทะเลอันดามัน ต่อมาเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม (aftershock) เรือลำดังกล่าวจึงคว่ำลงกลางทะเล ทำให้ผู้มีส่วนร่วมใน

การวิจัยและครอบครัวต้องพยายามประคองตนให้ไม่จมน้ำขณะลอยอยู่ในทะเล จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหัวเราะขณะเล่าถึงสภาพแวดล้อมในทะเลที่มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ลอยอยู่เป็นจำนวนมากราวกับเป็นร้านจำหน่ายวัสดุ อีกทั้งยังมีขนมลอยอยู่ในทะเลด้วย ในกรณีดังกล่าว ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันคือการมองเห็นความโศกเศร้าในความโศคร้าย พิจารณาได้จากถ้อยคำที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวว่า “แต่โศกเศร้าในทะเลมันมีทุกอย่างเลย” ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้ มาจากการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังมองเห็นความโศกเศร้าในเหตุการณ์การประสบภัยพิบัติ แม้ตนเองและครอบครัวจะเคยอยู่ในภาวะวิกฤตที่ไม่อาจทราบได้ว่าจะมีชีวิตรอดหรือไม่ แต่ก็ยังโศกเศร้าที่มีอุปกรณ์และอาหารต่าง ๆ ลอยอยู่ในทะเล ซึ่งอาจช่วยให้มีโอกาสรอดชีวิตได้ อารมณ์ขันดังกล่าวนี้ ทำหน้าที่แสดงการมีทัศนคติเชิงบวก ทำให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถยอมรับได้แล้วว่า แม้ตนจะเคยประสบภัยพิบัติ แต่ทำดีที่สุดแล้วตนก็มีชีวิตรอดและยังคงดำเนินชีวิตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันได้

ตัวอย่างที่ 4

...นี่ก็มีเพื่อนอยู่คนนึง แก่เป็นการ์ดชายทะเล แล้วเค้ารอดตายด้วย เบาะ เบาะที่นั่งนอน เบาะในที่นั่งนอน แล้วเค้า:: ลอยเบาะปูที่นั่งนอนนั้นมา ต่อให้คลื่นสูง ขนาดไหน เบาะมันลอย แล้วเค้าก็มา นอนมากับงู มีงูตัวนึงด้วย มีงูหนึ่งตัวด้วย แล้วอีกอย่างนึง แล้วงู งูก็อยู่ใกล้ กับเรา งูก็ไม่ทำร้ายเรา เรากี่ เรากี่พูดกับงูว่า “เออ:: เอ็ง กับชั้นก็คือ เราเกาะ เบาะอันเนี่ยไป ไซ้ เราต้องรอดตายด้วยกันนะ” (หัวเราะ) “เห็นมัย เห็นมัย เราต้องรอดไปด้วยกันนะ” เนี่ย

ปรากฏว่าพอมาถึงฝั่งปั๊บ ก็มาเป็นเพื่อนกับงู ก็คือเรารอดตายด้วยกัน กับเบาะ เบาะ ไซ้ แล้วก็พูดไปว่า “เอ็ง กับชั้น เราก็ต้องรอดตายด้วยกัน เบาะนี้ สามารถช่วยให้เราไปถึงฝั่งได้นะ” นะ จากที่ว่าคนกับงูเนี่ย ประสานกันไม่รู้เรื่อง แต่พอถึงเกิดสึนามิขึ้นมาเนี่ย เนี่ย กลายเป็นฟัง ภาษาคนกับงูรู้เรื่องเลย (หัวเราะ) งูก็ ขนาดงูมีพิษนะ งู งูตัวเบ้อเร่อ ก็ยังไม่ทำร้ายเรา...

ตัวอย่างที่ 4 ก็เป็นส่วนหนึ่งของปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ ปรากฏการใช้อารมณ์ขันเช่นเดียวกัน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เพื่อนของตน ถูกคลื่นสึนามิซัดลงไปในทะเล จึงพยายามเกาะเบาะผืนหนึ่งเพื่อช่วยให้ตนเองลอยตัวกลับขึ้นฝั่งได้อย่างปลอดภัย ระหว่างนั้นมีงูพิษตัวหนึ่งเกาะเบาะผืนดังกล่าวมาพร้อมกัน เพื่อนของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงพูดกับงูให้งูไม่ทำอันตรายแก่ตนเองและมีชีวิตรอดขึ้นฝั่งได้ไปพร้อมกัน ในกรณีดังกล่าว ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันคือความเหลือเชื่อ ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากพฤติกรรมที่

คาดไม่ถึงว่าเพื่อนของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะกลัวภัยพิบัติดังกล่าวมากจนขาดสติและพูดกับผู้พิจารณาได้จากถ้อยคำที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวว่า “จากที่ว่าคนกับงูเนี่ย ประสานกันไม่รู้เรื่อง แต่พอถึงเกิดสึนามิขึ้นมาเนี่ย เนี่ย กลายเป็นฟัง ภาษาคนกับงูรู้เรื่องเลย” หากเป็นภาวะปกติ การกระทำดังกล่าวอาจดูไม่สมเหตุสมผล แต่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความกลัวภัยพิบัตินี้กลับทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงพฤติกรรมนั้นได้ นอกจากนี้ ในสถานการณ์ข้างต้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังคงคาดไม่ถึงถึงด้วยว่าแม้เพื่อนของตนและงูจะอยู่บนเกาะผืนเดียวกันในช่วงเวลาหนึ่งก็ตาม แต่งูก็ยังไม่ทำอันตรายแก่เพื่อนของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย พิจารณาได้จากถ้อยคำที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวว่า “งูก็ไม่ทำร้ายเรา” และ “ขนาดงูมีพิษนะ งูตัวเบ้อเร่อ ก็ยังไม่ทำร้ายเรา” อารมณ์ขันดังกล่าวนี้ทำหน้าที่แสดงการมีทัศนคติเชิงบวก ทำให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถยอมรับได้แล้วว่าแม้เพื่อนของตนจะเคยอยู่ในภาวะวิกฤตที่ทั้งต้องพยายามเอาชีวิตรอดจากคลื่นสึนามิและต้องระวังไม่ให้ถูกงูกัด แต่ท้ายที่สุดแล้วเพื่อนของตนก็สามารถกลับขึ้นฝั่งได้อย่างปลอดภัย

อนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยเรื่องผลกระทบที่ได้รับจากเหตุการณ์ดังกล่าวก็อาจเป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เรื่องเล่ามีลักษณะต่าง ๆ กันด้วย จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่าเรื่องเล่าของผู้ที่เคยมีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิแล้วสูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีลักษณะที่แตกต่างกับเรื่องเล่าของผู้ที่เคยมีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ดังกล่าวแต่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

จากมุมมองของนักวิชาการหลากหลายสาขา อาทิ นักปริชเฉทวิเคราะห์ นักวิจัยปฏิบัติศาสตร์ นักคิดชนวิทยา แสดงให้เห็นว่าเรื่องเล่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาอย่างยิ่ง ที่ผ่านมามีงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้า เช่น เรื่องเล่าของสตรีผู้สูญเสียสามี (Matsumoto, 2005, 2009, 2011) เรื่องเล่าของผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์ (อรสูธิชัยทองศรี, 2554; ทรงภพ ขุนมธุรส, 2558; ทรงภพ ขุนมธุรส และพลฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ, 2559; Jaworska & Ryan, 2018; Sowińska & Sokół, 2018; Yue, 2021) เรื่องเล่าของผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Ostrower, 2015) เรื่องเล่าของผู้รอดชีวิตจากสงคราม (Cantrell, 2017) งานวิจัยเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่าเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เนื่องจากเรื่องเล่าดังกล่าวไม่ได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดเรื่องราวหรือเป็นเครื่องบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเครื่องบรรเทาความรู้สึกด้านลบของผู้เล่าเรื่องได้อีกด้วย จึงกล่าวได้ว่าเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้านั้นมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างกับเรื่องเล่าทั่วไปในแง่ที่เป็น “เรื่องเล่าเพื่อเยียวยา” และเป็น “ยาถอนพิษ” (Pasquali, 2003) สำหรับเหตุการณ์ด้านลบที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของบุคคลในสังคมด้วย

นอกจากนี้ งานวิจัยเกี่ยวกับอารมณ์ขันในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้านี้มีผู้ศึกษาไว้ เช่น อารมณ์ขันในบริบททางการแพทย์ (ผจงพร สุภาวิตา, 2534; Pizzini, 1991; อรวรรณ ศรียุกตศุทธ, 2536; Richman, 1995, 2006; Pasero, 1998; Dziegielewski, 2003; Pasquali, 2003; Chapple

& Ziebland, 2004; Buxman, 2008; สุชาติ อุดมลาภสกุล, ถนอมศรี อินทนนท์ และวันดี สุทธิรงค์, 2554; นริสา วงศ์พนารักษ์, 2557; Haydon & Riet, 2014; Chamnansilp & Angkapanichkit, 2015; Kim, Kim, & Kim, 2015; Demjén, 2016; Schöpf, Martin, & Keating, 2017) อารมณ์ขันในปริบทสถานการณ์ตึงเครียด (Pogrebin & Poole, 1988; Matsumoto, 2005, 2009, 2011; Norrick & Spitz, 2008; Roth & Vivona, 2010; Nielsen, 2011; นิตยา พวงดี, 2557; Vivona, 2013, 2014; Sandberg & Tutenges, 2019) ตลอดจนอารมณ์ขันในปริบทเหตุการณ์ความรุนแรงในสังคม (Sorensen, 2008; Hassan, 2013; Moalla, 2015; Ostrower, 2015) ก็แสดงให้เห็นว่าอารมณ์ขันไม่ได้จำกัดเฉพาะในปริบทของความร่าเริงสนุกสนานหรือความตลกขบขันเท่านั้น แต่ในสถานการณ์ที่ตึงเครียดและไม่น่าจะมีอารมณ์ขันเกิดขึ้นนั้นก็กลับปรากฏการใช้อารมณ์ขันเช่นเดียวกัน ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนว่าอารมณ์ขันเป็นปรากฏการณ์สากลที่ปรากฏในทุกภาษา และอาจไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเพื่อแสดงออกถึงความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่อื่น ๆ เช่น ใช้เพื่อบำบัดรักษาอาการเจ็บป่วย ลดช่องว่างระหว่างชนชั้นในสังคม รวมถึงสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในกลุ่มได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ที่ผ่านมาจะมีนักวิชาการสนใจศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ด้านลบและอารมณ์ขันในปริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าจำนวนหนึ่งดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้น แต่จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ด้านลบ รวมทั้งงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในปริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าในสังคมวัฒนธรรมไทย เท่าที่ผู้วิจัยสำรวจพบก็เป็นงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ (ผจงพร สุภาวิตา, 2534; อรวมน ศรียุคศุท, 2536; สุชาติ อุดมลาภสกุล, ถนอมศรี อินทนนท์ และวันดี สุทธิรงค์, 2554; นริสา วงศ์พนารักษ์, 2557; นิตยา พวงดี, 2557) หรือเป็นงานวิจัยด้านภาษาและภาษาศาสตร์ที่ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปริบททางการแพทย์ (อรสูธี ชัยทองศรี, 2554; ทรงภพ ขุนมธุรส, 2558; Chamnansilp & Angkapanichkit, 2015; ทรงภพ ขุนมธุรส และพลฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ, 2559) ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาการเล่าเรื่องเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทยที่ปรากฏก็เป็นงานวิจัยด้านนิเทศศาสตร์ซึ่งเก็บข้อมูลจากการนำเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ (พิชญ์รักษ์ ปิตาทะสังข์, 2548) แต่ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเล่าความทรงจำของผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในฐานะปริเฉทเรื่องเล่า เพื่อมุ่งตอบคำถามวิจัยว่าปริเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามินี้มีองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าอย่างไร เรื่องเล่าเหล่านั้นกล่าวถึงประเด็นใดบ้าง ผู้เล่าเรื่องใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการเล่าเรื่อง และอารมณ์ขันอันเป็นลักษณะเด่นที่ปรากฏในปริเฉทดังกล่าวนั้นเกิดจากประเด็นใดและทำหน้าที่ใด รวมถึงพิจารณาด้วยว่าปริเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดกับผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย ในด้านโครงสร้าง ประเด็น และกลวิธีทางภาษาในการเล่าเรื่อง

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์อารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในด้านประเด็นและหน้าที่

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบลักษณะของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 โครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 ส่วน คือ ส่วนเปิด ส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนประเมินค่า ส่วนคลายปม และ ส่วนปิด แต่ในแต่ละปริจเฉทอาจมีไม่ครบทุกองค์ประกอบ และบางองค์ประกอบอาจสลับลำดับกันได้ ประเด็นที่เล่า ได้แก่ การรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติก่อนเกิดเหตุการณ์ ความน่ากลัวของ เหตุการณ์ การหนีเพื่อเอาชีวิตรอด และผลกระทบที่ได้รับหลังเกิดเหตุการณ์ ส่วนกลวิธีทางภาษาที่ใช้ ในการเล่าเรื่องมีหลากหลาย ได้แก่ การกล่าวอ้างอิงถ้อยคำโดยตรง การใช้ความเปรียบให้เห็นภาพ และการกล่าวถ้อยคำเสมือนกำลังสนทนากับตนเอง

1.3.2 ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิมีหลากหลาย ได้แก่ การมองเห็นความโศกคดีในความโศคร้าย ความเหลือเชื่อ และความโศคร้าย ที่ไม่จบสิ้น และอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิมีหน้าที่ หลากหลาย ได้แก่ การสร้างทัศนคติเชิงบวก การบรรเทาความเศร้า และการแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์

1.3.3 ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด และปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีโครงสร้าง ประเด็น และกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องเหมือนกัน แต่แตกต่างกันที่อารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉท กล่าวคือ ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันที่ปรากฏใน ความถี่สูงคือการมองเห็นความโศกคดีในความโศคร้าย ในขณะที่ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันใน ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดที่ปรากฏในความถี่สูงคือความเหลือเชื่อ ด้านหน้าที่ของอารมณ์ขัน หน้าที่หลักของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำของ ผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดคือการบรรเทาความเศร้า ส่วนอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า ความทรงจำของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีหน้าที่หลักคือการสร้างทัศนคติเชิงบวก

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.4.1 ทำให้ทราบโครงสร้าง ประเด็น และกลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย
- 1.4.2 ทำให้ทราบประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันและหน้าที่ของอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย
- 1.4.3 เป็นแนวทางในการศึกษาปริจเฉทเรื่องเล่าในภาษาไทย
- 1.4.4 เป็นส่วนหนึ่งของคลังความรู้เกี่ยวกับความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

- 1.5.1 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่
- 1.5.2 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ไม่จำกัดเพศ อายุ สถานภาพ ภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ การศึกษา และอาชีพ รวมถึงพื้นที่ที่อยู่ขณะเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว
- 1.5.3 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีจำนวนทั้งหมด 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 จำนวน 30 คน กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจากเหตุการณ์ดังกล่าว จำนวน 30 คน ทั้งนี้ ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครบถ้วนครบ 60 คน แล้วจึงจำแนกผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่มดังกล่าวภายหลัง เพื่อความสมมาตรของผู้ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันทั้ง 2 กลุ่ม

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยจำแนกวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ การทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น การเก็บรวบรวมข้อมูล การถ่ายทอดข้อมูล การวิเคราะห์ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ การวิเคราะห์อารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ การเปรียบเทียบลักษณะของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด และการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.6.1 การทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยทบทวนแนวคิดเรื่องปริเฉทเรื่องเล่า แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอารมณ์ขัน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้า และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ขันในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้า

1.6.2 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยเริ่มต้นสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1.6.2.1 หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

หมู่บ้านน้ำเค็มเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ โดยตรง เนื่องจากในหมู่บ้านน้ำเค็มมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านดังกล่าว มีทั้งผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านน้ำเค็มและผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอหรือจังหวัดอื่น แต่ย้ายที่อยู่อาศัยเพื่อมาประกอบอาชีพที่หมู่บ้านน้ำเค็ม นอกจากนี้ในหมู่บ้านน้ำเค็มยังมีสวนอนุสรณ์สึนามิ บ้านน้ำเค็ม และอาคาร Tsunami Memorial Gallery ซึ่งเป็นอาคารนิทรรศการที่จัดแสดงความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิอีกด้วย

1.6.2.2 หมู่บ้านบางเนียง ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

หมู่บ้านบางเนียงตั้งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียง เช่น หาดเขาหลัก หาดบางเนียง และหาดนางทอง ประกอบกับบริเวณหมู่บ้านบางเนียงนั้นเป็นย่านเศรษฐกิจ ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจึงมีทั้งประชากรและนักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว และมีผู้บาดเจ็บ สูญหาย หรือเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้หมู่บ้านบางเนียงยังเป็นพื้นที่ที่เรือตรวจการณ์ 813 ของกรมตำรวจ ซึ่งมีน้ำหนักมากถึง 60,000 กิโลกรัม ถูกคลื่นสึนามิซัดเข้ามาติดบนฝั่ง เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 เรือตรวจการณ์ 813 เคยจอดอยู่ในทะเล ห่างจากชายฝั่งประมาณ 1 ไมล์ทะเล เพื่ออารักขาพระบรมวงศานุวงศ์ แต่ภายหลังคลื่นสึนามิได้ซัดเรือลำดังกล่าว ขึ้นมาติดบนฝั่งบริเวณหมู่บ้านบางเนียง ห่างจากตำแหน่งที่เรือเคยจอดอยู่ในทะเลถึง 2 กิโลเมตร และต่อมาบริเวณที่เรือขึ้นมาติดบนฝั่งนั้นได้สร้างเป็นอนุสรณ์สถานสึนามิ เรือ ต. 813

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าพื้นที่ทั้ง 2 แห่งดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้วิจัยเข้าถึงผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิได้

1.6.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.6.3.1 ด้านวิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มต้นเก็บข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทั้ง 2 แห่งที่กล่าวถึงข้างต้นพื้นที่ละ 1 คน จากนั้นจึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบลูกโซ่ (snowball sampling technique) คือการให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย แนะนำผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ระบุไว้ในขอบเขตของการวิจัยเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคนต่อไป และใช้วิธีการดังกล่าวนี้เก็บข้อมูลจนได้ข้อมูลครบตามที่กำหนด ขั้นตอนการเก็บข้อมูลมีดังนี้

1) ติดต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชนเพื่อสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ที่มีประสบการณ์การอยู่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547

2) โทรศัพท์ติดต่อผู้ที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชนแนะนำ เพื่อแนะนำตัวแก่ผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและขออนุญาตเข้าพบตามวัน เวลา และ สถานที่ที่ผู้ที่จะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสะดวก

3) สอบถามข้อมูลเบื้องต้นว่าผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิหรือไม่ หากผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย มีคุณสมบัติตรงตามที่ระบุไว้ในขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยจึงจะขออนุญาตเก็บข้อมูลและอธิบายวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการวิจัยให้ผู้ที่จะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเข้าใจ

4) ขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและพยาน 1 คน ลงนามในหนังสือยินยอม เข้าร่วมในการวิจัยและมอบสำเนาเอกสารคำชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและหนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเก็บไว้อย่างละ 1 ชุด

5) ขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องความทรงจำเกี่ยวกับประสบการณ์การอยู่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ให้ผู้วิจัยฟัง ทั้งนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถใช้เวลาเล่าเรื่องได้โดยอิสระตามความประสงค์ของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยเริ่มต้นการขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องด้วยการถามว่า “...(ชื่อ/ตำแหน่งของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย) ช่วยเล่าเรื่องตอนเกิดสึนามิให้ (หนู/ชื่อผู้วิจัย) ฟังได้ไหมคะ” ระหว่างที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังเล่าเรื่อง ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ฟัง ใช้ถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง (backchannel) และอวัจนภาษาแสดงการเป็นผู้ฟังเป็นส่วนใหญ่ เรื่องเล่าจะสิ้นสุดลงเมื่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยุติการเล่าเรื่อง ผู้วิจัยจะไม่ซักถามและไม่ขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องเพิ่มเติม เพื่อไม่ให้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์ ยกเว้นกรณีที่ผู้วิจัยมีข้อสงสัยเกี่ยวกับถ้อยคำที่อ้างถึงในเรื่องเล่า เช่น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าว่า “...ตรงนั้นก็ห่างจากวัดประมาณซักหนึ่งกิโล...” และผู้วิจัยไม่ทราบแน่ชัดว่า คำว่า “วัด” ดังกล่าวนั้นหมายถึงสถานที่ใด ผู้วิจัยจะสอบถามผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพิ่มเติมหลังจาก

ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องจบ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการอธิบายปริบทของเรื่องเล่า ทั้งนี้ในการเก็บข้อมูลบางสถานการณ์อาจมีเหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นแทรกระหว่างการเล่าเรื่องด้วย เช่น เด็กทารกซึ่งเป็นหลานของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยร้องไห้ระหว่างที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังเล่าเรื่อง หรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่เป็นเจ้าของร้านสะดวกซื้อต้องจำหน่ายสินค้าให้แก่ลูกค้าขณะที่กำลังเล่าเรื่อง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็จะหยุดการเล่าเรื่องไว้ชั่วคราว แล้วจึงเล่าเรื่องต่อหลังจากเสร็จธุระของตน จึงทำให้การเล่าเรื่องบางครั้งอาจไม่ต่อเนื่องและอาจมีข้อมูลบางส่วนปรากฏการเล่าเรื่องย้อนได้

6) บันทึกเสียงการสนทนาระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกับผู้วิจัยและจดบันทึกข้อมูลภาคสนามอย่างละเอียด (field note) ขณะสนทนา เพื่อบันทึกอวัจนภาษาตลอดจนเหตุการณ์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการสนทนา ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมบันทึกเสียงในโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นเครื่องมือในการบันทึกเสียง เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางคนอาจไม่คุ้นเคยกับเครื่องบันทึกเสียงและรู้สึกกังวลหากมีเครื่องบันทึกเสียงวางอยู่ขณะสนทนากับผู้วิจัย ซึ่งอาจทำให้การสนทนาไม่เป็นธรรมชาติ

7) ขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคนต่อไป ในบางกรณี ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางคนเป็นผู้เสนอพาผู้วิจัยไปพบผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้เพื่อให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูล หรือในบางกรณี ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเสนอเป็นผู้ติดต่อผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ระบุไว้ในขอบเขตของการวิจัยให้ แล้วให้ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ติดต่อผู้ที่ได้รับการแนะนำเพื่อแนะนำตัว และขอนัดวัน เวลา สถานที่ ในการเข้าพบเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลต่อไป

1.6.3.2 ด้านการแก้ไขปัญหาเรื่องการให้ข้อมูลและการอนุญาตให้ใช้ข้อมูล

หากผู้วิจัยประสบปัญหาว่าแม้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัยและวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลแล้ว แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็ยังไม่คุ้นเคยกับผู้วิจัยและเกรงว่าผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปใช้ในเชิงพาณิชย์ ไม่ได้นำข้อมูลไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยอาจจำเป็นต้องไปพบผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหลายครั้งเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคุ้นเคยและเชื่อใจผู้วิจัย แล้วจึงขออนุญาตเก็บข้อมูล ทั้งนี้ ในการสร้างความคุ้นเคยกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยอาจใช้วิธีการช่วยผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทำงาน เช่น ช่วยผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ประกอบอาชีพครูเตรียมเอกสารประกอบการสอน ช่วยผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ประกอบอาชีพแม่ครัวของโรงเรียนเตรียมอาหารและทำความสะอาดครัว นอกจากนี้ผู้วิจัยอาจไปเยี่ยมและไปลาผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก่อนเดินทางกลับออกจากพื้นที่ที่เก็บข้อมูล ตลอดจนติดต่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอย่างต่อเนื่อง หรือส่งของขวัญให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยในวาระพิเศษต่าง ๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคยและทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเชื่อใจผู้วิจัยมากยิ่งขึ้น

1.6.4 การถ่ายทอดข้อมูล

ผู้วิจัยถ่ายทอดเสียงข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเป็นตัวอักษรภาษาไทย พร้อมใส่สัญลักษณ์พิเศษแสดงลักษณะทางเสียงและสัญลักษณ์อื่น ๆ ทั้งนี้ ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยใช้นามสมมติแทนนามจริงของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและผู้ที่ถูกกล่าวถึงในเรื่องเล่าทั้งหมด ยกเว้นกรณีที่ถูกกล่าวถึงนั้นเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักกันดีในสังคมไทย

1.6.5 การวิเคราะห์ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

1.6.5.1 การวิเคราะห์โครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่า

ผู้วิจัยวิเคราะห์โครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิตามแนวคิดเรื่องโครงสร้างของเรื่องเล่า (Narrative Structure) ของลาบอฟและวาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967) ลาบอฟ (Labov, 1972, 2014) และลาบอฟและแฟนเชล (Labov & Fanshel, 1977)

1.6.5.2 การวิเคราะห์ประเด็นที่เล่า

ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิตามแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เรื่องเล่าตามความหลัก (Thematic Narrative Analysis) ของริสแมน (Riessman, 2008)

1.6.5.3 การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิตามแนวคิดด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์และปริจเฉทวิเคราะห์ โดยพิจารณาจากเป้าหมายของเรื่องเล่าเป็นสำคัญ หากถ้อยคำนั้นใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของเรื่องเล่าประการใดประการหนึ่ง ผู้วิจัยจะจัดว่าเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้ในการเล่าเรื่อง

1.6.6 การวิเคราะห์อารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

1.6.6.1 การคัดเลือกข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขัน

ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ส่วนที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันเพื่อนำไปวิเคราะห์อารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทดังกล่าว การคัดเลือกข้อมูลส่วนที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันพิจารณาจากเกณฑ์ 2 ประการ ได้แก่

1) การหัวเราะแทรกระหว่างการเล่าเรื่องและการหัวเราะพร้อมกับการกล่าวถ้อยคำขณะเล่าเรื่อง (Pogrebin & Poole, 1988; ผจงพร สุภาวิตา, 2534; อรวมน

ศรียุกตศุทธ, 2536; Richman, 1995, 2006; Pasero, 1998; Dziegielewski, 2003; Pasquali, 2003; Chapple & Ziebland, 2004; Matsumoto, 2005, 2009, 2011, 2015; Lampert & Ervin-Tripp, 2006; Buxman, 2008; Norrick & Spitz, 2008; Sorensen, 2008; Roth & Vivona, 2010; Nielsen, 2011; Hassan, 2013; Vivona, 2013, 2014; Haydon & Riet, 2014; Chamnansilp & Angkapanichkit, 2015; Kim, Kim, & Kim, 2015; Moalla, 2015; Ostrower, 2015; Demjén, 2016; Schöpf, Martin, & Keating, 2017; Sandberg & Tutenges, 2019)

2) เรื่องเล่ามีส่วนที่ปรากฏความไม่เข้ากันในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ตามทฤษฎีความไม่เข้ากัน (Suls, 1972; Apte, 1992; Shade, 1996; บุษดี อรสิริวรรณ, 2555; ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2555; Goatly, 2012)

1.6.6.2 การวิเคราะห์ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่า ความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิโดยพิจารณาจากการที่เรื่องเล่ามีส่วนที่ปรากฏความไม่เข้ากันในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ตามทฤษฎีความไม่เข้ากัน (Suls, 1972; Pizzini, 1991; Apte, 1992; Shade, 1996; Matsumoto, 2005, 2009, 2011; Richman, 2006; Norrick & Spitz, 2008; Sorensen, 2008; Roth & Vivona, 2010; บุษดี อรสิริวรรณ, 2555; ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2555; Goatly, 2012; Vivona, 2013, 2014; Moalla, 2015; Ostrower, 2015; Demjén, 2016)

1.6.6.3 การวิเคราะห์หน้าที่ของอารมณ์ขัน

ผู้วิจัยใช้ผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในงานวิจัยที่มีมาก่อนเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หน้าที่ของอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ (Pogrebin & Poole, 1988; ผงพร สุภาวิตา, 2534; อรวรรณ ศรียุกตศุทธ, 2536; Richman, 1995, 2006; Dziegielewski, 2003; Pasquali, 2003; Chapple & Ziebland, 2004; Matsumoto, 2005, 2009, 2011; Buxman, 2008; Norrick & Spitz, 2008; Sorensen, 2008; Roth & Vivona, 2010; สุชาดา อุดมลาภสกุล, ถนอมศรี อินทนนท์ และวันดี สุทธิรังษี, 2554; Nielsen, 2011; Hassan, 2013; Vivona, 2013, 2014; นริสา วงศ์พนารักษ์, 2557; นิตยา พ่วงดี, 2557; Haydon & Riet, 2014; Chamnansilp & Angkapanichkit, 2015; Kim, Kim, & Kim, 2015; Moalla, 2015; Ostrower, 2015; Demjén, 2016; Schöpf, Martin, & Keating, 2017; Sandberg & Tutenges, 2019)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้เกณฑ์อื่น ๆ ร่วมประกอบการพิจารณาหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทดังกล่าวด้วย ดังนี้

1) อวัจนภาษา

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้อยู่ร่วมในสถานการณ์การเล่าเรื่องที่เป็นข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ทุกสถานการณ์ และได้จดบันทึกอวัจนภาษาที่ปรากฏระหว่างการเล่าเรื่องไว้ขณะเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้อวัจนภาษา เช่น การยิ้ม การหัวเราะ การใช้สายตา การแสดงกิริยาอาการต่าง ๆ ขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังเล่าเรื่อง ประกอบการพิจารณาหน้าที่ของอารมณ์ขัน

2) ปริบทของปริจเฉทการเล่าเรื่องทั้งหมด

ผู้วิจัยใช้ถ้อยคำที่อยู่ใกล้เคียงกับเรื่องเล่าส่วนที่ปรากฏการใช้ อารมณ์ขัน ตลอดจนเนื้อความของปริจเฉทการเล่าเรื่องทั้งหมดในภาพรวมว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย กล่าวถึงประเด็นใดบ้าง ประกอบการพิจารณาหน้าที่ของอารมณ์ขัน

3) ภูมิหลังของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ภูมิหลังของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยว่าเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิอย่างไร ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างไร และมีความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ทศนคติต่อเรื่องที่เล่าอย่างไร ประกอบการพิจารณาหน้าที่ของอารมณ์ขัน

1.6.7 การเปรียบเทียบลักษณะของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย สึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ผู้วิจัยเปรียบเทียบลักษณะของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย สึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดตามแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์ ปริจเฉทในฐานะกระบวนการ (discourse-as-process approach) (Brown & Yule, 1983; ฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556) แนวคิดดังกล่าวไม่ได้วิเคราะห์ปริจเฉทในฐานะผลผลิต แต่จะให้ความสำคัญกับ กระบวนการในการผลิตตัวบทนั้น ๆ ในกรณีนี้ ผู้เล่าเรื่องและประสบการณ์ความสูญเสียของผู้เล่าเรื่อง อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กระบวนการการเล่าเรื่องของผู้เล่าเรื่องแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึง เปรียบเทียบผลการวิจัยเรื่องโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่า ประเด็นที่เล่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้ใน การเล่าเรื่อง ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน และหน้าที่ของอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำ เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดว่ามี ลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร รวมทั้งวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏในเชิงปริมาณ โดยคิด เป็นร้อยละ

1.6.8 การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเรื่องปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ อารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าดังกล่าว ตลอดจนลักษณะของปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด รวมทั้งอภิปรายผลการวิจัยว่าปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสะท้อนให้เห็นวิถีคิดและวัฒนธรรมการใช้ภาษาของผู้พูดภาษาไทยในบริบทสังคมวัฒนธรรมไทยอย่างไร

1.7 นิยามศัพท์

1.7.1 “**ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ**” ในงานวิจัยนี้หมายถึง ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 บริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย

1.7.2 “**ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย**” ในงานวิจัยนี้หมายถึง ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้เล่าเรื่องความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ทั้งนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจเคยสูญเสียบุคคลใกล้ชิดจากเหตุการณ์ดังกล่าวหรือไม่ก็ได้

1.7.3 “**บุคคลใกล้ชิด**” ในงานวิจัยนี้หมายถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย หากไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย บุคคลนั้นจะต้องเป็นสามีหรือภรรยา บิดาหรือมารดาของสามีหรือภรรยา หรือเขยหรือสะใภ้ซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยถ่ายทอดเสียงข้อมูลเรื่องเล่าที่บันทึกไว้เป็นตัวอักษรภาษาไทย พร้อมใส่สัญลักษณ์พิเศษ แสดงลักษณะทางเสียงและสัญลักษณ์อื่น ๆ สัญลักษณ์พิเศษที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยปรับจากสัญลักษณ์พิเศษที่ใช้ในงานวิจัยเรื่อง “**กลไกการเปลี่ยนแปลงประเด็นในการสนทนาภาษาไทย**” (นิตยาภรณ์ ธนสิทธิสุรโชติ, 2545) และงานวิจัยเรื่อง “**Glossary of Transcript Symbols with an Introduction**” (Jefferson, 2004) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.8.1 สัญลักษณ์พิเศษแสดงลักษณะทางเสียง

1.8.1.1 **อัศเจรีย์ (!)** แสดงการกล่าวถ้อยคำด้วยทำนองเสียงสูงเป็นพิเศษ มักปรากฏในถ้อยคำที่ผู้พูดต้องการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก หรือทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น

ตัวอย่างที่ 5

...แม่บ้านก็ลอยปืบ:: เห็นอยู่ ลอยออกมาเนี่ยะ!แหละ เนี่ยะ!ออกไป
เนี่ยะ!แหละ แต่มันโล่งอะ มันโล่งหมดอะ...

1.8.1.2 ทวิภาคคู่หลังคำ (::) แสดงพยางค์ที่ลากเสียงยาวกว่าปกติ เช่น

ตัวอย่างที่ 6

...อ่า:: ช่วงเช้าเราก็จะนั่ง ปกติเวลาคนต่างจังหวัดอะ วัน::ที่เรือไม่ออก
อะไรอย่างเงี้ยะ เอ้อ:: ก็จะนั่งไม้กัน กินกาแฟ ไม้กันไปเรื่อยอย่างเงี้ยะ ก็นั่งกันอยู่::
หน้าบ้านพี่สาว...

1.8.1.3 ตัวเลขโนนขลิขิต ((ตัวเลข)) แสดงระยะเวลาของความเจียบที่เกิดขึ้นระหว่าง
การเล่าเรื่อง มีหน่วยเป็นวินาที เช่น

ตัวอย่างที่ 7

...แม่เค้า แม่ยายให้พาไปทำศพที่::ภูเกิด เค้าคนภูเกิด ญาติพี่น้อง (10.09)
แบบ ท้อแล้วเหมือนกันนะ เออหาคศพไม่เจอนี่นะ เป็น เป็นปีแล้ว (8.52) (หัวเราะ)...

1.8.2 สัญลักษณ์อื่น ๆ

1.8.2.1 อัญประกาศ (“ ”) แสดงการยกถ้อยคำของผู้ที่ถูกกล่าวถึงในเรื่องเล่า
มากล่าวใหม่แบบตรง เช่น

ตัวอย่างที่ 8

...ซีไปบางสักตำรวจบางสักก็ ก็ถามว่า “น้องจะไปไหน” บอกเอ่อ:: “ไป
ตามหาแฟน” เอ้อ::เค้า ถามว่า “จะไปได้รึอะ” ผมบอก “ถ้าวันนี้ไม่ให้ไป ไม่ให้ผ่าน
ผมก็ต้องผ่านไปแล้ว” ไซมัย เพราะใจเรายังอยากคิดถึงแฟนอยู่...

1.8.2.2 อัญประกาศเดี่ยว (‘ ’) แสดงการกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้ที่ถูกกล่าวถึงใน
เรื่องเล่า เช่น

ตัวอย่างที่ 9

...โอ้::โห้:: เสี่ยววินาทีนั้นพีนิดคิดเลย ‘ถ้าตายด้วยน้ำนี่คือแบบสำคัญน้ำนะ ตอนตายนี่หายใจไม่ออก น่าจะทรมานนะ’ ยังคิดเลย พอซึกพักนึง คือ ‘ถ้าเราทิ้งมัน มันก็ตาย’ สุดท้ายก็ให้น้องคนเนี่ยะ มากอดอยู่ข้างหน้าที่เสา แล้วพี่ก็กอดข้างหลัง ล็อกเอาไว้...

1.8.2.3 ข้อความที่พิมพ์ด้วยตัวเอียง (ข้อความ) แสดงการหัวเราะพร้อมกับการกล่าว ถ้อยคำ เช่น

ตัวอย่างที่ 10

...ป้าว่าเอนั้นนะ (หัวเราะ) ‘นี่มันตลกนรก บอกว่าตาย’ จะให้ป้าตายแล้ว อะนะ ‘แต่ว่าทำไมวะ มันไม่ร้อน (หัวเราะ) มันเย็น (หัวเราะ) น้ำมันเย็น’ (หัวเราะ) นี่ก็ตลก (หัวเราะ) ป้าก็หารีย์ เดียวไปเสากับลูกชายป้านะหัวถึงตายอะ (หัวเราะ)...

1.8.2.4 วงเล็บเหลี่ยม ([ ]) แสดงการพูดภาษาไทยถิ่นใต้ เช่น

ตัวอย่างที่ 11

...ผมว่าน้ำก็ไม่ ไม่เท่าไรไร แต่เห็นลูกยาง เป็นประโยชน์มาก อ่า::ผมเลย เข้าไปขอมาเลย ขอเผื่อได้ เพราะผมต้องการใช้ในการช่วยแม่ เผื่อแม่อยู่ในน้ำ ได้เอา ไอเนี่ยะซี เพราะฟังผ่านจากน้ำขนาดหนัก ผมอะขึ้นฝั่งได้แล้ว เดี่ยวผมจะกลับลงไป ใหม่ เผื่อแม่อยู่ตรงไหน คิดว่าอย่างนั้น พอพอมีลูกยางเนี่ยะ โอโห้ย ดีมากเลย มันจะ ทำให้แบบ ผมลอยไปได้ เลยวิ่งไปขอเลย [“ผมขออนุญาตไปช่วยแม่ครับ”] แกให้ [“เอาไปเถอะ”]...

1.8.2.5 นขลิขิต (( )) แสดงข้อมูลเสริมที่แสดงอวัจนภาษาของผู้พูดและเหตุการณ์ แวดล้อมอื่น ๆ เช่น

ตัวอย่างที่ 12

...ที่นี้ พอไปถึงอะ คือพี่จะออกจากสาธารณสุขไข่ม้อยเดินอย่างงี้ไข่ม้อย (วางมือขวาลงบนโต๊ะ ให้นิ้วก้อยขวาสัมผัสกับโต๊ะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนั่ง)

เล่าเรื่อง) เลี้ยวขวาอย่างเงี้ยว (หักข้อมือขวาไปด้านขวา) วัดย่านยาว แต่ตรงไปอะ
อำเภอ แล้วก็โรงพัก พี่เลี้ยวขวาเลย ตอนแรกกะไม่ไป

(มีเหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นแทรกระหว่างการเล่าเรื่อง (ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
จำหน่ายสินค้าแก่ลูกค้า) {80.99})...

1.8.2.6 ตัวเลขในวงเล็บปีกกา ({ตัวเลข}) แสดงระยะเวลาของการเกิดเหตุการณ์
แวดล้อมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นแทรกระหว่างการเล่าเรื่อง มีหน่วยเป็นวินาที เช่น

ตัวอย่างที่ 13

...เค้าพยายามทำกันให้ ให้เร็วที่สุด ในกระบวนการโปรเกรสที่ดีมาก โดยที่
ไม่ต้องควบคุม (มีเหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นแทรกระหว่างการเล่าเรื่อง (ผู้มีส่วนร่วมใน
การวิจัยสนทนากับภรรยา) {5.37}) ผมก็ดูอะ ดูหลักการ โปรเกรสการทำงานนะ...

1.8.2.7 จุดไข่ปลา (...) แสดงการละข้อความก่อนหน้าหรือข้อความที่ตามหลัง
ข้อความที่ยกมาอ้างอิง เช่น

ตัวอย่างที่ 14

...น้ำเค็มที่ตายเยอะเนื่องจากว่าถนมน้ำมันแคบอะ ต่างคนต่างเห็นแก่ตัว
ต่างคนต่างจะไปอะ ต่างคนต่างหนี บางคนเอาของขึ้นรถวางทาง เพื่อนไปไม่ได้
บางคนรถใหญ่เหยียบคนอย่างเงี้ยว บางคนตายไม่ใช่ตายเพราะน้ำสีนามินะ ตาย
เพราะรถชน แล้วก็จมน้ำ บางคนถูกไฟฟ้าช็อต เอ้อมันมีหลายอย่างเงี้ยว...

1.8.2.8 ปรัศนี 3 เครื่องหมายในนขลิขิต ((???) แสดงถ้อยคำที่ได้ยินไม่ชัดและ
ไม่สามารถถ่ายทอดเสียงเป็นตัวอักษรภาษาไทยได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 15

...พอเกาะต้นปาล์มได้ คราวนี้ต้นปาล์มก็จะผุ (???) ต้นนี้มันก็เริ่มล้ม ต้นนี้ก็
เริ่มล้ม ‘เอาแล้ว’ ต้นที่เราอยู่เนี่ยก็เอียงซ้าย!! เอียงขวา น้ำเนี่ยอะเอ๋ไปอยู่ (???)
‘ไม่อยู่นั่นแล้วต้นนี้’...

1.8.2.9 สัญญาประกาศ 2 เส้น (ข้อความ) แสดงข้อความส่วนที่อธิบายในตัวอย่าง เช่น

ตัวอย่างที่ 16

...แล้วก็มีเด็กหน้าบ้านคนนึงอะ มันชัก ปีกว่าได้แล้วก็ น้ำของมันนะเอาไป
ตั้งไว้ข้างบน มันรอดมา ตอนนี้สืบทว่าปีแล้ว ลูกสาวเนี่ยะ ถ้าไม่ตายก็ไม่ตายนะ...

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทยและอารมณ์ชั้นที่ปรากฏในปริจเฉทดังกล่าว พร้อมทั้งเปรียบเทียบลักษณะของปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดกับผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. แนวคิดเรื่องปริจเฉทเรื่องเล่า
  2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอารมณ์ชั้น
  3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้า
  4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ชั้นในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้า
- ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเรื่องปริจเฉทเรื่องเล่า (narrative discourse)

ฮัลลiday และฮาซัน (Halliday & Hasan, 1976: 10) อธิบายว่าปริจเฉท (discourse) เป็นหน่วยทางภาษาในระดับเหนือประโยค เช่น ย่อหน้าหรือหน่วยใหญ่กว่านั้น นักวิชาการไทย เช่น เพียรศิริ วงศ์วิภาณนธ์ (2530) สมทรง บุรุษพัฒน์ (2537) เทพี จรัสรุ่งเกียรติ (2543) ต่างมีความเห็นไปในทำนองเดียวกันว่าปริจเฉทเป็นหน่วยทางภาษาที่มีโครงสร้างในระดับสูงกว่าประโยคซึ่งมีหน้าที่ในการสื่อสารของมนุษย์ ทั้งนี้ แต่ละประโยคหรือเนื้อความในปริจเฉทจะผูกเรียงกันอย่างมีอรรถเอกภาพ และมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกัน

ปริจเฉทจำแนกตามรูปแบบได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ปริจเฉทการพูดและปริจเฉทการเขียน ปริจเฉทการพูดอาจเป็นการพูดระหว่างคนสองคนขึ้นไป (dialogue discourse) เช่น การสนทนา (conversation) บทละคร (drama) หรือเป็นการพูดของคนคนเดียว (monologue discourse) เช่น เรื่องเล่า (narrative) คำอธิบาย (expository) ก็ได้ (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2537: 2)

ลองเอเคอร์ (Longacre, 1983: 10) ใช้เกณฑ์การปรากฏของตัวละครและการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาจำแนกประเภทของปริจเฉทออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ปริจเฉทเรื่องเล่า (narrative discourse) หมายถึง ปริจเฉทที่เล่าเหตุการณ์เรียงไปตามลำดับเวลา มักจะมีตัวละครในเรื่อง เช่น นิทาน นวนิยาย

2. ปริจเฉทกระบวนการ (procedural discourse) หมายถึง ปริจเฉทที่เล่าเหตุการณ์เรียงไปตามลำดับเวลา พร้อมทั้งแนะนำว่าควรทำอะไร ทำอย่างไร แต่ไม่จำเป็นต้องระบุว่าใครเป็นผู้กระทำ เช่น ตำราการทำอาหาร

3. ปริจเฉทพฤติกรรม (behavioral or hortatory discourse) หมายถึง ปริจเฉทที่แนะนำชักชวน โน้มน้าวให้ปฏิบัติตาม เน้นความสำคัญของการมีตัวละคร แต่ไม่จำเป็นต้องเล่าเหตุการณ์เรียงไปตามลำดับเวลา เช่น คำปราศรัย

4. ปริจเฉทอธิบาย (expository discourse) หมายถึง ปริจเฉทที่นำเสนอเหตุการณ์พร้อมกับแสดงความคิดเห็นของผู้พูดหรือผู้เขียนแทรกไปด้วย ไม่มีเหตุการณ์ที่เรียงกันตามลำดับเวลาและไม่เน้นผู้กระทำ เช่น บทความทางวิทยาศาสตร์ ข้อเสนอของประธาน

ปริจเฉทเรื่องเล่า (narrative discourse) เป็นปริจเฉทที่ปรากฏทั่วไปในชีวิตประจำวัน ดังที่โอชส์ (Ochs, 2011: 65) ได้อธิบายไว้ว่ารูปแบบที่เป็นพื้นฐานและเป็นสากลที่สุดของเรื่องเล่านั้นไม่ใช่การประพันธ์บทกวี แต่เป็นการสนทนาทั่วไปในชีวิตประจำวันของมนุษย์ มนุษย์มีวิธีการสื่อสารที่เอื้อให้เกิดการสร้างสรรค์เรื่องเล่าได้ เรื่องเล่าอาจอยู่ในรูปของการพูด การเขียน การเคลื่อนไหวร่างกาย รูปภาพ หรือดนตรีก็ได้ นอกจากนี้ โอชส์ยังได้อธิบายเรื่องอัตลักษณ์ของเรื่องเล่าไว้อีกด้วยว่าเรื่องเล่าไม่ได้เป็นเพียงประเภท (genre) เท่านั้น หากแต่ยังเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทที่แตกต่างกันของผู้มีส่วนร่วมในเรื่องเล่าอีกด้วย (Ochs, 2011: 77)

ลาบอฟ (Labov, 1972: 360) ให้ความหมายของคำว่า “narrative” ไว้ว่า “a sequence of two clauses which are temporally ordered” หมายความว่าเรื่องเล่าเป็นการเรียงต่อกันของอนุพากย์ 2 อนุพากย์ตามลำดับเวลา ลาบอฟมองว่าอนุพากย์เรื่องเล่าไม่สามารถเปลี่ยนหรือย้ายได้ หากไม่มีการเปลี่ยนลำดับของเหตุการณ์ และหากลำดับของอนุพากย์เรื่องเล่าเปลี่ยนแปลง เหตุการณ์ของเรื่องก็ย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ลาบอฟและวาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967: 287) และลาบอฟ (Labov, 2014: 204) ยังกล่าวถึง “narrative” ในฐานะที่เป็น “one method of recapitulating past experience by matching a verbal sequence of clauses to the sequence of events which (it is inferred) actually occurred.” คือการมองเรื่องเล่าเป็นวิธีการหนึ่งของการสรุปประสบการณ์ในอดีต โดยการจับคู่ลำดับกริยาในอนุพากย์เข้ากับลำดับของเหตุการณ์ซึ่งอนุมานว่าเกิดขึ้นจริง นอกจากนี้เรื่องเล่ายังสามารถเป็นเรื่องราวพื้นฐานของลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ตลอดจนเรื่องราวในอนาคตได้อีกด้วย

แนวทางการวิเคราะห์เรื่องเล่าที่สำคัญได้แก่การวิเคราะห์โครงสร้างของเรื่องเล่า (narrative structure) แนวคิดดังกล่าวปรากฏในงานวิจัยของลาบอฟและวาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967) ลาบอฟ (Labov, 1972, 2014) และลาบอฟและแฟนเชล (Labov & Fanshel, 1977) ซึ่งได้

แบ่งองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าไว้เป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ส่วนเปิด ส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนประเมินค่า ส่วนคลายปม และส่วนปิด แพตเทอร์สัน (Patterson, 2013: 29) สรุปประเด็นเรื่องต้นแบบขององค์ประกอบทั้ง 6 ส่วนตามแนวคิดของลาบอฟว่าข้อมูลภาษาที่เป็นเรื่องเล่าสามารถแบ่งออกเป็นอนุภาคต่าง ๆ จำนวนมาก และแต่ละอนุภาคนั้นสามารถจัดให้เป็นองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งของโครงสร้างของเรื่องเล่าตามแนวคิดของลาบอฟได้ องค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่ามี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ส่วนเปิด (abstract) เป็นอนุภาค 1-2 อนุภาคซึ่งสรุปเรื่องราวทั้งหมดของเรื่องเล่า ทั้งนี้เรื่องเล่าแต่ละเรื่องอาจไม่จำเป็นต้องมีส่วนเปิดเสมอไป ขึ้นอยู่กับบริบทของเรื่องที่เล่า ผู้เล่าเรื่องอาจสรุปเรื่องทั้งหมดก่อนหรือไม่ก็ได้ รวมถึงในสถานการณ์การสัมภาษณ์ซึ่งผู้สัมภาษณ์ถามคำถามเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เล่าเรื่องก็อาจมองว่าคำถามนั้นเป็นส่วนเปิดและทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่จำเป็นต้องมีส่วนเปิดในเรื่องเล่าของผู้ให้สัมภาษณ์อีกก็ได้ หากเรื่องเล่าที่มีส่วนเปิด ส่วนเปิดจะปรากฏในช่วงต้นของเรื่องเล่า เนื่องจากหน้าที่หลักของส่วนเปิดคือการแนะนำเรื่องและทำให้เกิดผลัดการเล่าเรื่อง

2. ส่วนปูเรื่อง (orientation) ในเรื่องเล่าประสบการณ์ส่วนบุคคล ส่วนปูเรื่องจะทำหน้าที่ตอบคำถามว่าเรื่องเล่านั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้ใด เกิดขึ้นเมื่อใด และเกิดขึ้นที่ใด ดังนั้น ส่วนปูเรื่องจึงเป็นส่วนที่ทำให้เห็นฉากของเรื่องที่จะเล่า อย่างไรก็ตาม แม้ว่าส่วนปูเรื่องส่วนใหญ่จะปรากฏในช่วงต้นของเรื่องเล่า แต่ผู้เล่าเรื่องก็สามารถแทรกข้อมูลเพิ่มเติมขึ้นภายหลังได้เช่นกัน

3. ส่วนดำเนินเรื่อง (complicating action) อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “skeleton plot” (Mishler, 1986: 237) หรือ “spine” (Linde, 1993: 68) ส่วนดำเนินเรื่องเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ของเรื่องและตามด้วยโครงสร้างว่าจากนั้นต่อไปมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นซึ่งทำให้เกิดเส้นเวลาและชุดของเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กัน ชุดของเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถเพิ่มเติมต่อไปได้อย่างไม่สิ้นสุด トラบเท่าที่เหตุการณ์ต่าง ๆ ยังคงเกี่ยวข้องกันตามลำดับเวลา แต่หากเรื่องราวไม่เป็นไปตามลำดับเวลาก็จะต้องมีอนุภาคที่ระบุลำดับเหตุการณ์นั้นอย่างชัดเจน เช่น “แต่ก่อนที่เหตุการณ์นั้นจะเกิด...”

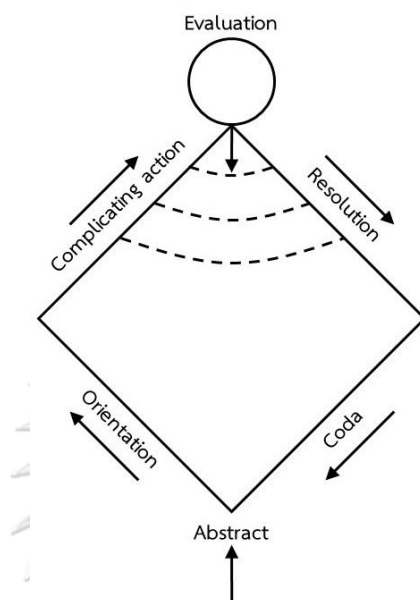
4. ส่วนประเมินค่า (evaluation) ลาบอฟอธิบายว่าส่วนประเมินค่าอาจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดนอกเหนือไปจากอนุภาคพื้นฐานของเรื่องเล่า เป็นส่วนที่ผู้เล่าเรื่องใช้เพื่อแสดงให้เห็นประเด็นของเรื่องเล่าว่าเหตุใดจึงเล่าเรื่องนั้นและผู้เล่าเรื่องค้นพบสิ่งใด การเล่าเรื่องเดียวกันมีวิธีการบอกเล่าได้หลายวิธีเพื่อทำให้เกิดประเด็นที่แตกต่างกันมาก หรือไม่ทำให้มีประเด็นใดเลยก็ตาม

5. ส่วนคลายปม (result หรือ resolution) เป็นส่วนที่บอกผู้ฟังว่าเรื่องจบลงอย่างไร

6. ส่วนปิด (coda) เป็นอนุภาคอิสระซึ่งหากเรื่องเล่าที่มีส่วนปิด ส่วนปิดจะปรากฏในช่วงท้ายของเรื่องเล่าเมื่อผู้เล่าเรื่องกลับสู่ช่วงเวลาปัจจุบันที่เกิดการเล่าเรื่อง ส่วนปิดเป็นทางเลือกหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เล่าเรื่องได้แสดงสัญญาณว่าเรื่องเล่านั้นได้จบลงแล้ว เป็นส่วนที่ยุติลำดับของ

ส่วนดำเนินเรื่องและเป็นเครื่องบ่งชี้ชัดเจนว่าเรื่องเล่านั้นจบสมบูรณ์แล้ว (Patterson, 2013: 30-33; Labov, 2014: 205)

องค์ประกอบต่าง ๆ ในโครงสร้างของเรื่องเล่าแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า
(ปรับจาก Labov, 2014: 211)

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า จากภาพจะเห็นว่าโครงสร้างของเรื่องเล่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนเปิด ส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนประเมินค่า ส่วนคลายปม และส่วนปิด ทั้งนี้ ส่วนประเมินค่าอยู่ในตำแหน่งที่สูงที่สุดก่อนที่ปมปัญหาจะคลี่คลาย และการแสดงภาพส่วนประเมินค่าด้วยเส้นประที่แผ่ไปในวงกว้างนั้นแสดงให้เห็นว่าส่วนประเมินค่าสามารถปรากฏในส่วนใดของเรื่องเล่าก็ได้

นอกจากนี้ลาบอฟ (Labov, 2014: 210) ยังได้สรุปไว้อีกด้วยว่าเรื่องเล่าคือชุดคำตอบของคำถามต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ส่วนเปิด: เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
2. ส่วนปูเรื่อง: เป็นเรื่องของใคร เมื่อไร สิ่งใด และที่ใด
3. ส่วนดำเนินเรื่อง: จากนั้นมีอะไรเกิดขึ้น
4. ส่วนประเมินค่า: แล้วอย่างไร
5. ส่วนคลายปม: สุดท้ายแล้วเกิดอะไรขึ้น

ส่วนส่วนปิดเป็นส่วนที่ยุติคำถามทั้งหมดข้างต้น และเป็นสัญญาณว่าคำถามในข้อ 3. และข้อ 4. ได้สิ้นสุดลงแล้ว

การศึกษาเรื่องเล่าตามแนวทางของลาบอฟเป็นแนวทางที่เน้นเหตุการณ์เป็นศูนย์กลาง (event-centred) พิจารณาได้จากการที่แนวทางดังกล่าวนิยามว่าเรื่องเล่าเป็นตัวแทนของเหตุการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางที่เน้นตัวบทเป็นศูนย์กลาง (text-centred) ด้วย เนื่องจากแนวทางนี้รวบรวมความเข้าใจของประสบการณ์ส่วนบุคคลในฐานะที่เป็นตัวบท และไม่ได้ให้ความสำคัญกับบริบทมากนัก (Patterson, 2013: 28)

ข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเป็นตัวบทเรื่องเล่าที่เป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย งานวิจัยนี้เน้นการวิเคราะห์ตัวบทเรื่องเล่าซึ่งเป็นตัวแทนของเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่อยู่ในความทรงจำของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดเรื่องโครงสร้างของเรื่องเล่าของลาบอฟและวาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967) ลาบอฟ (Labov, 1972, 2014) และลาบอฟและแฟนเชล (Labov & Fanshel, 1977) ดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้น เป็นแนวทางในการวิเคราะห์โครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอารมณ์ขัน (humor theory)

ทฤษฎีอารมณ์ขันเป็นทฤษฎีที่พยายามอธิบายอารมณ์ขัน หน้าที่ทางสังคมของอารมณ์ขัน และปัจจัยที่ส่งผลต่ออารมณ์ขัน (สุพานี วรรณการ, 2556: 204) เอปต์ (Apte, 1992: 69-70) ได้จำแนกทฤษฎีอารมณ์ขันออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มทฤษฎีที่มีพื้นฐานเกี่ยวกับปัญญา กลุ่มทฤษฎีที่มีพื้นฐานเกี่ยวกับอารมณ์ และกลุ่มทฤษฎีการปลดปล่อยและผ่อนคลายอารมณ์ที่รุนแรง

กลุ่มทฤษฎีที่มีพื้นฐานเกี่ยวกับปัญญา (intellect-based theories) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงตรรกะในประสบการณ์เรื่องตลกขบขันซึ่งแปลกประหลาดและตรงข้ามกับตรรกะในสถานการณ์ปกติ ด้วยเหตุนี้ สารที่ส่งออกมานั้นจึงต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ในการตีความและต้องทำความเข้าใจสารนั้นด้วยวิธีการที่แตกต่างกับปกติ ผู้รับสารจึงจะสามารถเข้าใจสารนั้นได้

กลุ่มทฤษฎีที่มีพื้นฐานเกี่ยวกับอารมณ์ (emotion-based theories) เป็นทฤษฎีที่เชื่อมโยงอารมณ์ขันเข้ากับความรู้สึกละอารมณ์ของความเป็นศัตรู ความก้าวร้าว การดูถูก ความเหนื่อกว่าหรือความอาฆาตต่อผู้อื่น อารมณ์เหล่านี้สร้างภาวะอารมณ์ขันในจิตใจเมื่อเห็นผู้อื่นทุกข์ทรมานกับการประสบเคราะห์ร้ายต่าง ๆ เช่น ความบกพร่องทางจิต ความพิการทางกาย ความทรมาน รวมถึงการถูกลงโทษ ทฤษฎีหลายทฤษฎีในกลุ่มนี้ขยายออกมาจากทฤษฎีของโรมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) นักปรัชญาชาวอังกฤษ ซึ่งเป็นผู้ที่ให้เหตุผลว่าการหัวเราะเป็นความยินดีที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน เมื่อใจคิดเปรียบเทียบกับความมีตำแหน่งสูงกว่าของตนเองกับความเขลาและความบกพร่องของผู้อื่น

กลุ่มทฤษฎีการปลดปล่อยและผ่อนคลายอารมณ์ที่รุนแรง (theories of cathartic release and relief) กล่าวถึงอารมณ์ขันว่าอารมณ์ขันทำให้พลังงานที่ถูกเก็บไว้หรือแรงกระตุ้นที่ถูกกระบังไว้ นั้นได้ปลดปล่อยออกมา จึงทำให้เกิดภาวะที่จิตใจร่าเริงเบิกบาน อารมณ์ขันเป็นการผ่อนคลายพลังงานที่มีปริมาณมากเกินไป อารมณ์ขันและเสียงหัวเราะนำไปสู่ภาวะความสมดุลทางจิตวิทยาหรือทางกายภาพ ผู้ที่กล่าวถึงทฤษฎีอารมณ์ขันในแนวของการปลดปล่อย-การผ่อนคลายที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคือซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

ทฤษฎีอารมณ์ขันประกอบด้วยทฤษฎีหลัก 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีความเหนือกว่า ทฤษฎีความปลดปล่อย และทฤษฎีความไม่เข้ากัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ทฤษฎีความเหนือกว่า (Superiority Theory)

ทฤษฎีความเหนือกว่ามีรากฐานมาจากทฤษฎีจิตวิทยาของเพลโตและอริสโตเติล (สุพานี วรรณการ, 2556: 204) เซต (Shade, 1996: 12) อธิบายว่าเพลโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) กิแกโร (Cicero) เดส์คาร์ตส์ (Descartes) และเบคอน (Bacon) มองว่าการหัวเราะจะเกิดขึ้นได้เมื่อจุดตำหนิ ความไม่สมบูรณ์ หรือข้อบกพร่องนั้นเกิดขึ้นกับผู้อื่น ต่อมา โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) ในคริสต์ทศวรรษ 1650 และอเล็กซานเดอร์ เบน (Alexander Bain) ในคริสต์ทศวรรษ 1880 ได้สนับสนุนว่าทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่เน้นเรื่ององค์ประกอบทางอารมณ์ของอารมณ์ขัน

กล่าวได้ว่าทฤษฎีความเหนือกว่ามีจุดเริ่มต้นมาจากความคิดของโทมัส ฮอบส์ แนวคิดสำคัญของทฤษฎีความเหนือกว่าคืออารมณ์ขันเป็นความพึงพอใจที่พบว่าตนเหนือกว่าผู้อื่นและควบคู่ไปกับการดูถูกผู้ที่ด้อยกว่านั้นไปพร้อมกันด้วย และด้วยเหตุนี้เอง ทฤษฎีความเหนือกว่าจึงเป็นที่รู้จักกันในนามของ “ทฤษฎีการทำให้เสื่อมเสีย” (Degradation Theory) อีกชื่อหนึ่งด้วยเช่นกัน (Billig, 2005: 38)

ทฤษฎีความเหนือกว่ามองว่าการเกิดอารมณ์ขันไม่ได้เกิดจากการมองเห็นความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่นเท่านั้น แต่เกิดจากการมองเห็นความเหนือกว่าของตนเองด้วยตามความคิดของฮอบส์ การหัวเราะเป็นผลมาจากการรับรู้ความบกพร่องของผู้อื่นซึ่งยิ่งตอกย้ำความรู้สึกเหนือกว่าของตนเองให้มากขึ้น มนุษย์จึงรู้สึกขำเมื่อตนเป็นฝ่ายที่เหนือกว่าผู้อื่น รู้สึกขำในความด้อยกว่าของผู้อื่น รู้สึกขำในหายนะของผู้อื่น ตามทฤษฎีดังกล่าว การหัวเราะนับเป็นสัญลักษณ์ของความพึงพอใจ และความพึงพอใจที่เกิดจากการมองเห็นความเขลาของผู้อื่นนั้นก็คือความตระหนักรู้ว่าตนเองดีกว่าบุคคลเหล่านั้นนั่นเอง

ทฤษฎีความเหนือกว่ามองสิ่งที่ด้อยกว่าเป็นเป้าของอารมณ์ขัน ทำให้ความเหนือกว่าที่ผู้สร้างความเหนือกว่าและเข้าใจความเหนือกว่านั้นได้โดดเด่นขึ้นมา (Goatly, 2012: 21)

อย่างไรก็ตาม แม้แนวคิดสำคัญของทฤษฎีความเหนือกว่าจะกล่าวถึงการที่มนุษย์จะรู้สึกขำเมื่อตนเป็นฝ่ายที่เหนือกว่า และรู้สึกขำในความต้อยกว่าของผู้อื่น หรือรู้สึกขำในหายนะของผู้อื่นก็ตาม แต่หากบุคคลที่ตกเป็นเป้าของอารมณ์ขันเป็นผู้ที่มีความคิดเช่นเดียวกันกับตนก็อาจทำให้ไม่รู้สึกขำได้ เนื่องจากมองว่าตนเองเป็นคนกลุ่มเดียวกับผู้ที่ตกเป็นเป้าของอารมณ์ขัน ดังนั้น การที่บุคคลที่ตกเป็นเป้าของอารมณ์ขันนั้นถูกทำให้ต้อยกว่าจึงเปรียบเสมือนว่าตนถูกทำให้เป็นฝ่ายที่ต้อยกว่าไปพร้อมกันด้วย

ทฤษฎีความเหนือกว่าตามแนวคิดของฮอบส์มุงเน้นที่เรื่องการหัวเราะ อย่างไรก็ตาม คำถามสำคัญที่เกิดขึ้นก็คือในความเป็นจริงแล้ว การวิเคราะห์สำหรับทฤษฎีอารมณ์ขันนั้นควรจะเป็นการวิเคราะห์การหัวเราะจริงหรือไม่ แครร์รอล (Carroll, 2014: 16) แย้งว่าในทางหนึ่ง การหัวเราะก็อาจไม่ได้เป็นปฏิกิริยาที่มนุษย์มีต่ออารมณ์ขันเท่านั้น แต่ยังเป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นต่อความรู้สึกจี้จี้ การได้รับแก๊ซไนตรัสออกไซด์ซึ่งใช้ป้องกันความเจ็บปวดขณะทำฟัน ต้นไม้มีพิษ ยาอะโทรปีน แอมเฟตามีน กล้วยา เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ความตื่นกลัว การเป็นโรคจิตเภท ตลอดจนเรื่องเพศ และชัยชนะอีกด้วย และในอีกทางหนึ่ง บางครั้งอารมณ์ขันก็ไม่ได้แสดงออกผ่านทางกรหัวเราะเท่านั้น แต่อาจแสดงออกเป็นการยิ้มหรือความรู้สึกตลกคะนองเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ได้

อนึ่ง ข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ บางส่วนก็ปรากฏการยิ้มและการหัวเราะในระหว่างที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังเล่าเรื่อง ผู้วิจัยจึงใช้การแสดงพฤติกรรมดังกล่าวเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการพิจารณาอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิด้วย

2.2.2 ทฤษฎีความปลดปล่อย (Release Theory)

ทฤษฎีความปลดปล่อยมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ทฤษฎีความผ่อนคลาย” (Relief Theory) ทฤษฎีดังกล่าวมีจุดเริ่มต้นมาจากแนวคิดของเฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) โกลี (Goatly, 2012: 21) อธิบายว่าทฤษฎีความปลดปล่อยนี้มีพื้นฐานมาจากแนวความคิดเรื่องการเก็บกดในการบำบัดทางจิตวิทยา (psychotherapeutic) ซึ่งเน้นที่การปลดปล่อยหรือบรรเทาความตึงเครียด เนื่องจากในทางจิตวิทยา การปลดปล่อยความเครียดด้วยการหัวเราะนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการบรรเทาความเครียด

ต่อมาในคริสต์ศักราช 1905 ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้ขยายแนวคิดนี้เพิ่มเติมและอธิบายว่าเมื่อมนุษย์ได้ยินเรื่องราวใด ๆ มนุษย์จะต้องใช้พลังงานส่วนหนึ่งในการควบคุมความรู้สึกและควบคุมการกระทำของตนให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมที่สังคมกำหนด ไม่ละเมิดกฎของสังคม แต่หากสิ่งที่ได้ฟังนั้นไม่ใช่เรื่องจริงหรือไม่เป็นไปตามที่คาด พลังงานที่เก็บไว้นี้ก็จะกลายเป็นพลังงานส่วนเกินและระบายออกมาเป็นเสียงหัวเราะ สอดคล้องกับที่สุพาณี วรรณการ (2556: 205)

อธิบายว่าทฤษฎีความปลดปล่อยมีความเชื่อไปใน 2 แนวทาง แนวทางแรกนั้นมองว่าอารมณ์ขันเกิดจากการปลดปล่อยพลังงานที่มีมากเกินไปออกมาเป็นเสียงหัวเราะ ส่วนอีกแนวทางหนึ่งมองว่าอารมณ์ขันเกิดจากการปลดปล่อยความเครียดและพลังงาน

เชด (Shade, 1996: 12-13) ได้อธิบายไว้ว่าทฤษฎีความปลดปล่อยหรือทฤษฎีความผ่อนคลายนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 20 ตามแนวคิดของทฤษฎีดังกล่าว การหัวเราะทำให้บุคคลมีอิสรภาพชั่วคราวจากข้อจำกัดต่าง ๆ จำนวนมากในชีวิตประจำวันของมนุษย์อันได้แก่

1. การถูกบังคับด้วยธรรมเนียมปฏิบัติของสังคม
2. การถูกยับยั้งความปรารถนาทางเพศและความก้าวร้าว
3. ความเข้มงวดของตรรกะต่าง ๆ ที่ไม่สามารถยืดหยุ่นได้
4. อึดอัดของตนเอง

ทฤษฎีความปลดปล่อยหรือทฤษฎีความผ่อนคลายเป็นทฤษฎีที่เน้นองค์ประกอบทางสังคมและองค์ประกอบทางพฤติกรรมของอารมณ์ขัน ในกรณีนี้ อารมณ์ขันอาจใช้เพื่อต่อต้านส่วนประกอบของสังคมที่เป็นการกดขี่หรือเป็นเรื่องที่ไม่สามารถควบคุมได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจริงหรือจะเป็นเพียงความรับรู้ก็ตาม

อนึ่ง เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 นั้นก็นับเป็นภัยธรรมชาติที่มนุษย์ไม่อาจควบคุมให้เกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นได้ งานวิจัยนี้จึงนำทฤษฎีความปลดปล่อยหรือทฤษฎีความผ่อนคลายนี้มาประกอบอธิบายอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิด้วย

2.2.3 ทฤษฎีความไม่เข้ากัน (Incongruity Theory)

ทฤษฎีความไม่เข้ากันมีจุดเริ่มต้นมาจากแนวความคิดของฟรานซิส ฮัทเชสัน (Francis Hutcheson) แนวคิดสำคัญของทฤษฎีความไม่เข้ากันคืออารมณ์ขันคือการรับรู้ความไม่เข้ากันระหว่างของ 2 สิ่ง เชด (Shade, 1996: 10) กล่าวว่าความไม่เข้ากันนี้อาจอยู่ในรูปของข้อโต้แย้ง การกล่าว น้อยกว่าที่เป็นจริง การกล่าวเกินจริง เรื่องประหลาดใจ การกล่าวตรงกันข้าม เรื่องที่น่าหัวเราะ หรือเรื่องที่ไม่เป็นความจริงก็ได้

ทฤษฎีความไม่เข้ากันเป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเหมาะสมแก่การใช้ศึกษาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน อย่างไรก็ตาม นักทฤษฎีบางส่วนก็ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าการรับรู้เฉพาะความไม่เข้ากันนั้นอาจยังไม่เพียงพอที่จะอธิบายอารมณ์ขันได้ทั้งหมด เนื่องจากบางครั้งแม้ว่าผู้รับสารจะรับรู้ถึงความไม่เข้ากัน แต่ก็อาจจะไม่เกิดอารมณ์ขันก็ได้ ซัลส์ (Suls, 1972) มองว่าการที่มนุษย์จะรู้สึกขำกับเหตุการณ์ใด ๆ ได้ บุคคลผู้นั้นจะต้องมองเห็นความไม่เข้ากันระหว่างของ 2 สิ่ง และสามารถแก้ไขความไม่เข้ากันนั้นได้ด้วย ซัลส์จึงเสนอให้ปรับทฤษฎีใหม่เป็น

ทฤษฎี “ความไม่เข้ากัน-การแก้ไข” (incongruity-resolution) สอดคล้องกับที่เชด (Shade, 1996: 11) อธิบายว่าอารมณ์ขันจะเกิดขึ้นเมื่อผู้รับสารคาดหวังไว้ว่าบางสิ่งบางอย่างจะเป็นไปในลักษณะหนึ่ง แต่ก็กลับแสดงออกมาเป็นอีกลักษณะหนึ่งอย่างกะทันหัน อารมณ์ขันเป็นผลของความไม่เข้ากันนี้ และปรากฏออกมาให้เห็นได้เนื่องจากผู้รับสารรับรู้ถึงความไม่เข้ากัน และพยายามที่จะแก้ไขความไม่เข้ากันนั้น

นอกจากนี้ บุชตี อรสิริวรรณ (2555: 607) ยังได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องความไม่เข้ากันที่ก่อให้เกิดอารมณ์ขันไว้ด้วยว่า

1. ความไม่เข้ากันเกิดจากการที่สิ่งนั้นเบี่ยงเบนหรือแหวกออกมาจากระบบที่มีความเป็นแบบแผน หรือเกณฑ์ปกติ หรือมาตรฐานของความเป็นปกติที่รับรู้กันในสังคม ทำให้เกิดการพลิกความคาดหมาย และผู้ฟัง ผู้อ่าน หรือผู้ชมมองเห็นลักษณะที่ไม่เข้ากันอันเกิดจากการเบี่ยงเบนหรือการแหวกออกมาจากกฎเกณฑ์นั้น ๆ แล้วสามารถอธิบายหรือเชื่อมโยงสิ่งที่ไม่เข้ากันนั้นให้เข้ากันได้

2. ความไม่เข้ากันจะต้องอยู่ในกรอบของการเล่น ไม่ใช่เรื่องจริงจัง หรือมีผลกระทบต่อชีวิตจริง และผู้ฟัง ผู้อ่าน หรือผู้ชมจะต้องวางตัวเป็นกลาง คือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ถูกนำมาสร้างอารมณ์ขันหรือเป็นผู้ที่ตกเป็นเป้าของอารมณ์ขัน

ผู้วิจัยนำทฤษฎีความไม่เข้ากันมาใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการคัดเลือกข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิส่วนที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขัน รวมถึงใช้ทฤษฎีดังกล่าววิเคราะห์ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันว่าอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่านั้นเกิดจากการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองเห็นความไม่เข้ากันระหว่างประเด็นใด

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีอารมณ์ขันทั้ง 3 ทฤษฎีหลักที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นทฤษฎีที่มุ่งอธิบายเกี่ยวกับอารมณ์ขัน แต่แต่ละทฤษฎีก็มีจุดเน้นที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ทฤษฎีความเหนือกว่าและทฤษฎีความปลดปล่อยเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงสาเหตุของการเกิดอารมณ์ขัน โดยทฤษฎีความเหนือกว่าเน้นปัจจัยทางสังคม และทฤษฎีความปลดปล่อยเน้นปัจจัยทางจิตวิทยา ส่วนทฤษฎีความไม่เข้ากันกล่าวถึงสิ่งที่เป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ขัน ดังที่โกทลี (Goatly, 2012: 21) ได้กล่าวไว้ว่าทฤษฎีความไม่เข้ากันเป็นเทคนิคหลักสำหรับการสร้างอารมณ์ขัน

ด้านประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน ฟาร์บ (Farb, 1981: 769-770) ได้อธิบายไว้ว่าที่ผ่านมามีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่ทำให้มนุษย์หัวเราะ และสรุปได้ว่ามนุษย์จะหัวเราะกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คุ้นเคย
2. พฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎและธรรมเนียมของสังคม
3. เรื่องอนาจาร

4. การจัดวางสถานการณ์หนึ่งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอีกสถานการณ์หนึ่งจึงทำให้เกิดการหักมุม
5. การสร้างปลอมเป็นอย่างอื่นซึ่งตามความจริงแล้วไม่ได้เป็น
6. การเล่นทางภาษา
7. เรื่องเหลวไหลและเรื่องไร้สาระ
8. เคราะห์ร้าย
9. ความเขลาของผู้อื่น
10. การแฝงการดูหมิ่น

ศิริพร ภักดีผาสุข (2555: 1) ได้สรุปเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีอารมณ์ขั้นทั้ง 3 ทฤษฎีหลักกับกลุ่มทฤษฎีอารมณ์ขั้นของเอปต์ (Apte, 1992) ว่าหากพิจารณาจากการจัดกลุ่มทฤษฎีอารมณ์ขั้นของเอปต์ (Apte, 1992: 69-70) และทฤษฎีหลักที่ใช้ในการศึกษาอารมณ์ขั้นแล้ว จะเห็นว่าทฤษฎีความไม่เข้ากันสัมพันธ์กับกลุ่มทฤษฎีที่มีพื้นฐานเกี่ยวกับปัญญา ในขณะที่ทฤษฎีความเหนือกว่าสัมพันธ์กับกลุ่มทฤษฎีที่มีพื้นฐานเกี่ยวกับอารมณ์ ส่วนทฤษฎีความปลดปล่อยสัมพันธ์กับกลุ่มทฤษฎีการปลดปล่อยและผ่อนคลายอารมณ์ที่รุนแรง

นอกจากทฤษฎีอารมณ์ขั้นทั้ง 3 ทฤษฎีหลักที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ขั้นในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าบางเรื่องก็ยังคงกล่าวถึงแนวคิดอื่น ๆ เพิ่มเติมไว้อีกด้วย ดังนี้

2.2.4 แนวคิดเรื่องโครงสร้างประจำวัน (Quotidian Frames)

แนวคิดเรื่องโครงสร้างประจำวันปรากฏในงานวิจัยของมัดดีโมโต เรื่อง “Dealing with Life Changes: Humour in Painful Self-disclosures by Elderly Japanese Women” (Matsumoto, 2009) งานวิจัยเรื่อง “Painful to Playful: Quotidian Frames in the Conversational Discourse of Older Japanese Women” (Matsumoto, 2011) และงานวิจัยเรื่อง “The Power of the Ordinary: Quotidian Framing as a Narrative Strategy” (Matsumoto, 2015) งานวิจัยทั้ง 3 เรื่องข้างต้นศึกษาเรื่องเล่าของสตรีหม้ายชาวญี่ปุ่นที่สามารถเล่าเรื่องความเจ็บป่วยและความตายของสามีให้เพื่อน ๆ ฟังได้อย่างร่าเริง ทั้งยังปรากฏอารมณ์ขันและมีเสียงหัวเราะเกิดขึ้นในหมู่ผู้ร่วมสนทนาอีกด้วย ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ มัดดีโมโตเรียกว่า “quotidian reframing” หมายถึงการทำเรื่องราวที่ดูน่าจะโศกเศร้าให้กลายเป็นเรื่องธรรมดา เหมือนเป็นเหตุการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันตามปกติ เมื่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองว่าความเจ็บป่วยและความตายของสามีเป็นเรื่องธรรมดา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงสามารถเล่าเรื่องได้เหมือนกับเรื่องเล่าที่เล่ากันเป็นเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยดังกล่าวก็เป็นเรื่องเล่าของสตรีหม้ายชาวญี่ปุ่น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้งหมดล้วนเคยผ่าน

ประสบการณ์ความเจ็บป่วยและความตายของสามีมาแล้วทั้งสิ้น การใช้แนวคิดเรื่อง “quotidian reframing” จึงยิ่งเสริมให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกคนได้รับความรู้สึกที่ตนเองก็ไม่ได้แตกต่างกับบุคคลอื่นในกลุ่ม และยังมีผู้ที่เคยมีประสบการณ์ลักษณะเดียวกับตนอยู่แวดล้อมตนด้วย

2.2.5 แนวคิดเรื่อง BET

แนวคิดเรื่อง BET ปรากฏในงานวิจัยเรื่อง “Humor in the OR: A Stitch in Time?” ของบุคซ์แมน (Buxman, 2008) ที่ศึกษาอารมณ์ขันในห้องผ่าตัด งานวิจัยเรื่องดังกล่าวกล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้อารมณ์ขันที่เกิดขึ้นในห้องผ่าตัดมีประสิทธิภาพและไม่ดูก้าวร้าวรุนแรงมากเกินไปว่าประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ ได้แก่

1. “B” ย่อมาจาก “bond” หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้อารมณ์ขันกับผู้ร่วมสนทนา หากผู้ใช้อารมณ์ขันและผู้ร่วมสนทนาสนิทสนมกันมากก็ยิ่งต้องระมัดระวังการใช้อารมณ์ขันมากยิ่งขึ้น และหากใช้อารมณ์ขันไม่เหมาะสมจนทำให้เกิดความขัดแย้งก็ยิ่งต้องให้ภัยกันมากกว่าผู้ที่ไม่สนิทสนมกัน

2. “E” ย่อมาจาก “environment” หมายถึงสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์ที่เกิดอารมณ์ขัน ทั้งบรรยากาศ ผู้ร่วมสนทนา ตลอดจนผู้ที่อยู่ร่วมในสถานการณ์ที่เกิดอารมณ์ขันนั้นด้วย

3. “T” ย่อมาจาก “timing” หมายถึงเวลาที่เกิดอารมณ์ขัน บุคซ์แมนกล่าวถึงอารมณ์ขันในบริบททางการแพทย์ว่าอารมณ์ขันที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับความเจ็บปวดและความโศกเศร้า ดังนั้น เวลาที่เกิดอารมณ์ขันจึงเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องพิจารณา เนื่องจากอารมณ์ขันจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเวลาผ่านไปนานพอที่ผู้ใช้อารมณ์ขันจะสามารถแยกตนเองออกจากความเจ็บปวดหรือความโศกเศร้านั้นได้เรียบร้อยแล้ว

2.2.6 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการใช้อารมณ์ขัน

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้านั้นบางเรื่องกล่าวถึงปัจจัยในการใช้อารมณ์ขัน สรุปได้ดังนี้

1. เวลาที่เกิดอารมณ์ขัน ปัจจัยเรื่องเวลาที่เกิดอารมณ์ขันปรากฏในงานวิจัยเรื่อง “Communication Hierarchies in Humour: Gender Differences in the Obstetrical/ Gynaecological Setting” ของพิซซินี (Pizzini, 1991) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวศึกษาอารมณ์ขันในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสูตินรีแพทย์กับผู้ป่วยในสถานการณ์การคลอดบุตร เวลาที่เกิดอารมณ์ขันในที่นี้แตกต่างกับ “T-Timing” ในแนวคิดเรื่อง “BET” (Buxman, 2008) ที่กล่าวถึงข้างต้น ในกรณีของสถานการณ์การคลอดบุตรนี้ พิชซินีมองว่าอารมณ์ขันจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ลำบากที่สุดและตึงเครียดที่สุด คือช่วงก่อนและหลังที่ทารกจะออกมาจากช่องคลอด

2. ประเด็นของการล้อเลียน พิชซินี (Pizzini, 1991) อธิบายว่าหากอารมณ์ขันนั้นมุ่งประเด็นของการล้อเลียนไปยังประเด็นใดแสดงว่าประเด็นที่กล่าวถึงนั้นเป็นเรื่องต้องห้ามของสังคมที่ตามปกติแล้วคนในสังคมจะไม่กล่าวถึง

3. ผู้ที่สร้างมุกตลก พิชซินี (Pizzini, 1991) มองในเชิงอำนาจว่าผู้ที่สร้างมุกตลกคือผู้ที่อยู่ในสถานะที่เหนือกว่าที่สามารถเปลี่ยนเรื่องตลกที่เคร่งเครียดให้เป็นเรื่องตลกขบขันได้ และผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่ามักจะตกเป็นเป้าของอารมณ์ขัน

4. ปฏิกริยาโต้ตอบต่ออารมณ์ขัน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการใช้อารมณ์ขันคือปฏิกริยาโต้ตอบของผู้ร่วมสนทนาที่มีต่ออารมณ์ขัน ในการปฏิสัมพันธ์ หากผู้ร่วมสนทนาที่มีปฏิกริยาโต้ตอบต่ออารมณ์ขันที่ใช้ก็ย่อมทำให้การใช้อารมณ์ขันนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่หากผู้ร่วมสนทนาไม่สังเกตเห็นอารมณ์ขันนั้นก็จะมีปฏิกริยาใด ๆ ต่ออารมณ์ขันที่เกิดขึ้น (Norrick & Spitz, 2008; Haydon & Riet, 2014)

5. สิ่งแวดล้อม ปัจจัยเรื่องสิ่งแวดล้อมในขณะที่เกิดอารมณ์ขันนี้เป็นปัจจัยเดียวกันกับ “E-Environment” ในแนวคิดเรื่อง “BET” ของบุคซ์แมน (Buxman, 2008) งานวิจัยเรื่อง “A Narrative Inquiry: How Do Nurses Respond to Patients’ Use of Humour?” ของเฮย์ดอนและไรเอ็ต (Haydon & Riet, 2014) ที่ศึกษาการรับรู้อารมณ์ขันของพยาบาลในกรณีที่ผู้ป่วยเป็นผู้เริ่มอารมณ์ขันแสดงให้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมในแผนกที่เกิดการปฏิสัมพันธ์ เช่น ลักษณะห้องพักของผู้ป่วยที่เป็นห้องพิเศษ ห้องรวม ห้องรวมที่มีผู้ป่วยชายและผู้ป่วยหญิงอยู่ในห้องเดียวกัน หรือห้องรวมที่แยกผู้ป่วยชายและผู้ป่วยหญิงอยู่คนละห้อง ล้วนมีผลต่อการใช้อารมณ์ขันทั้งสิ้น หรือในงานวิจัยของเนลเสน (Nielsen, 2011) เรื่อง “On Humour in Prison” ซึ่งศึกษาอารมณ์ขันในการปฏิสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานและนักโทษในทัณฑสถานเปิดก็แสดงให้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการใช้อารมณ์ขันเช่นเดียวกัน เนื่องจากลักษณะของทัณฑสถานเปิดเป็นทัณฑสถานที่ไม่มีการจองจำนักโทษในทัณฑสถานเปิดจึงมีอิสระมากกว่านักโทษในทัณฑสถานปิด ลักษณะของสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจึงเอื้อให้เกิดการใช้อารมณ์ขันมากขึ้นด้วย

แม้ข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิจะเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์การประสบภัยพิบัติที่รุนแรงและน่ากลัว แต่ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนก็ยังคงปรากฏการใช้อารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำของผู้ประสบภัยพิบัติ จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอารมณ์ขัน ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวถึงข้างต้นเหมาะแก่การใช้อธิบายอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดทฤษฎีดังกล่าวเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน ตลอดจนจนหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิต่อไป

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าประกอบด้วยงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเล่าในฐานะเครื่องมือในการสื่อสารและงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเล่าในฐานะเครื่องเยียวยาอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเล่าในฐานะเครื่องมือในการสื่อสาร

งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเล่าในฐานะเครื่องมือในการสื่อสารส่วนหนึ่งศึกษาเรื่องทีบุคคลเล่าเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ตรงของตนเอง เช่นงานวิจัยเรื่อง “A Sociolinguistic Perspective in Narrative Analysis: Educational Backgrounds of Families as Influential Factors in the Development of Personal Experience Child Narratives” ของอ็อกทาย (Okta, 2010) งานวิจัยเรื่องดังกล่าววิเคราะห์โครงสร้างของเรื่องเล่าตามแนวคิดของลาบอฟและวาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967) และพิจารณาว่าปัจจัยเรื่องระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นตัวแปรที่ทำให้เรื่องเล่าของเด็กกลุ่มที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงกับเด็กกลุ่มที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำนั้นแตกต่างกันหรือไม่ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากการเขียนเรื่องเล่าประสบการณ์ที่น่าหวาดกลัวที่สุดในชีวิตของเด็กอายุ 9-10 ปี จำนวน 200 คน ประกอบด้วยนักเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาเบย์เทเพ (Beytepe Primary School) และโรงเรียนประถมศึกษาเมนเทเพ (Şentepe Primary School) ในกรุงอังการา สาธารณรัฐตุรกี โรงเรียนละ 100 คน ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมนั้นได้มาจากการตอบแบบสอบถามของผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มดังกล่าว ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้ปกครองแสดงให้เห็นว่านักเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาเบย์เทเพอาศัยอยู่ในวิทยาเขตของมหาวิทยาลัย ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยและมีระดับการศึกษาสูง ส่วนนักเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาเมนเทเพส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในย่านชานเมืองของกรุงอังการา ใกล้สุสานคาร์เมียกะ ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่า อ็อกทายจึงใช้ข้อมูลเรื่องเล่าของนักเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาเบย์เทเพเป็นตัวแทนของเรื่องเล่าของเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูง และใช้ข้อมูลเรื่องเล่าของนักเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาเมนเทเพเป็นตัวแทนของเรื่องเล่าของเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำ

ผลการวิจัยพบว่าเรื่องเล่าของเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงมีประโยคที่ละเอียดซับซ้อนและสมบูรณ์กว่าในเรื่องเล่าของเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำ เรื่องเล่าของเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำปรากฏส่วนคล้ายปนและส่วนปิดน้อย ส่วนองค์ประกอบส่วนอื่น ๆ อันได้แก่ ส่วนเปิด ส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง และส่วนประเมินค่านั้น ปรากฏในเรื่องเล่าของเด็กทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน

อนึ่ง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวปรากฏส่วนเปิดน้อยมาก อธิบายอธิบายว่า อาจเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ ได้แก่

1. ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน เนื่องจากในภาษาเขียนมักจะไม่นิยมเริ่มต้นด้วยประโยคเช่น “คูสิ! ฉันมีอะไรจะบอกเธอ” หรือ “เธอรู้มั๊ยว่าเกิดอะไรขึ้นเมื่อวาน” ด้วยเหตุนี้ นักเรียนจึงเริ่มต้นเรื่องเล่าทันทีด้วยการกล่าวถึงสถานที่ เหตุการณ์ และบุคคลต่าง ๆ โดยไม่มีส่วนเปิด

2. ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อของเรื่องเล่าไว้ล่วงหน้าและนักเรียนทุกคนได้ทราบหัวข้อดังกล่าวแล้วก่อนที่ผู้วิจัยจะเริ่มเก็บข้อมูล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองนับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการใช้ภาษาในการเขียนเรื่องเล่าประสบการณ์ส่วนบุคคลของเด็กอายุ 9-10 ปี นักเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาเบย์เทเพมีข้อได้เปรียบในการใช้ภาษามาตรฐานมากกว่านักเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาเมนเทเพ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดในการเขียนภาษาที่เป็นทางการก็อาจเป็นเพียงข้อเสียเปรียบส่วนหนึ่งเท่านั้น ลักษณะดังกล่าวไม่อาจใช้สรุปได้ว่านักเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาเมนเทเพจะด้อยกว่าหรือมีข้อบกพร่องมากกว่านักเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาเบย์เทเพ

นอกจากเรื่องประสบการณ์ที่น่าหวาดกลัวแล้ว ประเด็นเรื่องการใช้เรื่องเล่าเพื่อสื่อสารเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีผู้สนใจศึกษา ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง “Distress during the Menopause Transition: A Rich Contextual Analysis of Midlife Women’s Narratives” ของโนเส็ก เคนเนดี และกุดมุนด์สตอดตีร์ (Nosek, Kennedy, & Gudmundsdottir, 2012) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การประสบปัญหาเรื่องความเปลี่ยนแปลงของร่างกายระหว่างช่วงวัยหมดประจำเดือน ข้อมูลมาจากการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์สตรีอายุระหว่าง 40-60 ปี จำนวน 15 คน ทุกคนเป็นผู้พูดภาษาอังกฤษและกำลังมีปัญหาหรือเคยประสบปัญหาในภาวะหมดประจำเดือน การสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว คำถามสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิด การสัมภาษณ์ใช้เวลา 45 นาที-2 ชั่วโมง และให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบแบบสอบถามสั้น ๆ เพื่อประเมินข้อมูลทางสถิติ เช่น อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร ระดับการศึกษา และรายได้ ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนแบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาในภาวะหมดประจำเดือน พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อขยายความประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหานั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้นด้วย

ผลการวิจัยพบว่าเรื่องเล่าดังกล่าวมีองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าตามแนวคิดของลาบอฟ (Labov, 1997) ทั้งส่วนเปิด ส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนประเมินค่า ส่วนคลายปม และส่วนปิด นอกจากนี้ยังพบว่าประเด็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าถึงนั้นมีหลากหลาย ได้แก่

1. อาการแสดงภาวะหมดประจำเดือน
2. การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับประจำเดือน
3. ภาวะอารมณ์แปรปรวน
4. ภาวะช่องคลอดแห้ง
5. ความต้องการทางเพศที่ลดลง
6. คุณภาพชีวิต

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของเซมิโน เด็มเยน และโคลเลอร์ (Semino, Demjén, & Koller, 2014) เรื่อง “‘Good’ and ‘Bad’ Deaths: Narratives and Professional Identities in Interviews with Hospice Managers” ที่ศึกษาเรื่องเล่าของผู้จัดการศูนย์ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการศูนย์ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายจำนวน 13 คน ผู้สัมภาษณ์ขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายว่า “การตายที่ดี” และ “การตายที่ไม่ดี” นั้นเป็นอย่างไร และขอให้ยกตัวอย่างเหตุการณ์จากประสบการณ์ของตนเอง การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 40 นาที-1 ชั่วโมง

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบสำคัญสำหรับ “การตายที่ดี” คือให้ทางเลือกแก่ผู้ป่วยระยะสุดท้าย และพยายามทำตามความปรารถนาของผู้ป่วยให้ได้ “การตายที่ดี” จะเกี่ยวข้องกับ ความสงบ การควบคุมอาการของผู้ป่วย การสนทนาอย่างเปิดเผย การยอมรับ และความตรงไปตรงมา ในการช่วยเหลือด้านร่างกายและด้านอารมณ์ ในทางตรงกันข้าม “การตายที่ไม่ดี” จะเกี่ยวข้องกับ ความขัดแย้งภายในครอบครัว การไม่ยอมรับ การปฏิเสธการช่วยเหลือด้านร่างกายและด้านอารมณ์ และปัญหาด้านร่างกายและด้านอารมณ์ ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนเสนอว่าการจะนับการตายใด เป็นการตายที่ดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับมุมมอง ผู้ให้สัมภาษณ์หลายคนแสดงความคิดเห็นว่า จากประสบการณ์ของตน “การตายที่ไม่ดี” นั้นมีค่อนข้างน้อย และผู้ให้สัมภาษณ์มักจะเลี่ยงไปใช้ คำอื่น เช่น เป็นการตายที่ “ยาก” หรือเป็นการตายที่ “ต้องใช้ความพยายามมาก” มากกว่า นอกจากนี้ เรื่องเล่ายังเป็นเครื่องมือที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ใช้เพื่อยกตัวอย่างประเด็นที่ตนกล่าวถึง รวมถึงเพื่อสนับสนุนข้อเรียกร้องของตนเองด้วยว่าศูนย์ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายนั้นมีบทบาทสำคัญ ที่จะช่วยให้ผู้ป่วยสามารถมี “การตายที่ดี” ได้

ด้านองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าพบว่าส่วนปูเรื่องมักจะพรรณนาถึงผู้ป่วยที่ มองว่าตนอยู่ในภาวะที่กำลังจะนำไปสู่การตายที่ไม่ดี ในเรื่องเล่าเกี่ยวกับการตายที่ดี เจ้าหน้าที่จะสามารถจัดการกับปัญหาของผู้ป่วยได้สำเร็จ และสามารถป้องกันไม่ให้เกิดการตายที่ไม่ดีได้ ส่วนในเรื่องเล่าเกี่ยวกับการตายที่ไม่ดี ความพยายามของกลุ่มเจ้าหน้าที่จะไม่เป็นผลสำเร็จเนื่องจากเกิดภาวะที่ไม่สามารถควบคุมได้ รวมถึงการที่ผู้ป่วยไม่ยอมรับและไม่ให้ความร่วมมือด้วย นอกจากนี้ องค์ประกอบอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญก็คือส่วนประเมินค่า ซึ่งมีบทบาทหลักทั้งในเรื่องเล่าเกี่ยวกับการตายที่ดีและในเรื่องเล่าเกี่ยวกับการตายที่ไม่ดี

ด้านลักษณะทางภาษาพบว่าในเรื่องเล่าเกือบทุกเรื่อง ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์ “I” เรียกแทนตนเองในฐานะผู้เล่าเรื่อง และในเรื่องเล่าเกี่ยวกับการตายที่ดี ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 พหูพจน์ “we” ในการอ้างถึงกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายซึ่งช่วยเหลือผู้ป่วยให้เสียชีวิตได้อย่างดีตามที่ผู้ป่วยปรารถนา ในขณะที่ในเรื่องเล่าเกี่ยวกับการตายที่ไม่ดีจะใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 “you” เพื่ออ้างถึงกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ซึ่งหมายรวมถึงตัวผู้ให้สัมภาษณ์เองด้วย เพื่อช่วยลดความรับผิดชอบในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ช่วยเหลือผู้ป่วยไม่สำเร็จ เนื่องจากการใช้คำสรรพนามดังกล่าวจะทำให้เหมือนเป็นการกล่าวกลาง ๆ ไม่ได้จำกัดว่าเป็นการอ้างถึงตัวผู้ให้สัมภาษณ์เท่านั้น

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าจากมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ “การตายที่ดี” นั้นเป็นผลมาจากการทำงานเป็นกลุ่มของกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ในขณะที่ “การตายที่ไม่ดี” จะเกิดขึ้นเมื่อความพยายามอย่างดีที่สุดของกลุ่มเจ้าหน้าที่นั้นไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งไม่ใช่ความผิดของเจ้าหน้าที่คนใดในกลุ่ม

งานวิจัยอีกชุดหนึ่งที่ศึกษาเรื่องเล่าในฐานะเครื่องมือในการสื่อสารคืองานวิจัยเรื่อง “เรื่องเล่าของแพทย์และผู้ป่วย: การสื่อสารเรื่องโรคมะเร็ง” ของทรงภพ ขุนมธุรส (2558) และงานวิจัยเรื่อง “เรื่องเล่าของแพทย์และผู้ป่วยในนิตยสารชีวิต: การสื่อสารเรื่องโรคมะเร็ง” ของทรงภพ ขุนมธุรส และพฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ (2559) งานวิจัยทั้ง 2 เรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเรื่องโรคมะเร็งในนิตยสารชีวิต” (พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ และทรงภพ ขุนมธุรส, 2558) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาที่ผู้เขียนเรื่องเล่าเกี่ยวกับโรคมะเร็งสื่อสารแก่ผู้อ่าน ข้อมูลมาจากคอลัมน์ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคมะเร็งที่ดีพิมพ์ในนิตยสารชีวิตในปีพุทธศักราช 2556 จำนวน 6 คอลัมน์

ผลการวิจัยพบว่าเรื่องเล่าเกี่ยวกับโรคมะเร็งที่ปรากฏในคอลัมน์ที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวมีเนื้อหา 4 ลักษณะ ได้แก่

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคมะเร็ง
2. วิธีการรักษาโรคมะเร็ง
3. การสร้างกำลังใจต่อสู้กับโรคมะเร็ง
4. ข้อคิดบางประการที่ได้รับจากโรคมะเร็ง

สิ่งสำคัญที่ทำให้เรื่องเล่ามีลักษณะที่โดดเด่นคือเรื่องเล่าสามารถให้ข้อคิดและให้กำลังใจแก่ผู้อ่านได้ เรื่องเล่าที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวมีกลวิธีการเล่าเรื่อง 2 แบบ คือแบบผู้ป่วยเป็นผู้เล่าเรื่องและแบบแพทย์เป็นผู้เล่าเรื่อง เรื่องเล่าเป็นงานเขียนที่สามารถสื่อสารความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ตลอดจนข้อคิด กำลังใจ และความประทับใจไปยังผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ประสบการณ์ ข้อคิด กำลังใจ และความประทับใจจากผู้เล่าเรื่องไม่ว่าผู้เล่าเรื่องจะเป็นผู้ป่วยหรือเป็นแพทย์นั้นล้วน

ไม่สามารถถ่ายทอดผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทเอกสารตำราหรือเอกสารทางการแพทย์ได้ เนื่องจากเป็นการเล่าเรื่องจากผู้มีประสบการณ์ตรง แต่อธิพลของประสบการณ์ที่มีมาก่อนจะช่วยชักจูงให้ผู้อ่านเกิดความสนใจที่จะรับรู้เรื่องราวที่ยังไม่เกิดขึ้นกับตนเองได้ดีกว่าการสื่อสารผ่านงานประเภทอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงสื่อสารเรื่องโรคมะเร็งผ่านเรื่องเล่า

นอกจากงานวิจัยที่ศึกษาข้อมูลเรื่องเล่าที่ถ่ายทอดผ่านข้อเขียนในนิตยสาร เช่น งานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องโรคมะเร็งที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาข้อมูลเรื่องเล่าที่ถ่ายทอดผ่านการพูดอีกด้วย ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง **“The Management of Survivors’ Guilt through the Construction of a Favorable Self in Hiroshima Survivor Narratives”** ของแคนเทรลล์ (Cantrell, 2017) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวศึกษากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในการเล่าเรื่องของผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์การระเบิดที่เมืองฮิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่น ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วยเรื่องเล่าจำนวน 11 เรื่อง จากผู้เล่าเรื่องจำนวน 9 คน ทุกคนเป็นผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์การระเบิดที่เมืองฮิโรชิมา ขณะเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้เล่าเรื่องมีอายุอยู่ในช่วงวัยเด็กถึงวัยรุ่น ส่วนในช่วงเวลาที่แคนเทรลล์เก็บข้อมูล คือในเดือนธันวาคม คริสต์ศักราช 2002 และเดือนเมษายน คริสต์ศักราช 2003 นั้น ทุกคนมีอายุประมาณ 70 ปี ผู้เล่าเรื่องทุกคนเป็นอาสาสมัครเล่าเรื่องอยู่ที่พิพิธภัณฑ์อนุสรณ์สันติภาพเมืองฮิโรชิมา (Hiroshima Peace Memorial Museum) แต่ละคนมีประสบการณ์การทำงานเป็นอาสาสมัครในพิพิธภัณฑ์นาน 2-30 ปี และทุกคนไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเรื่องการเล่าเรื่องหรือการพูดในที่ชุมชนแต่อย่างใด ทั้งนี้ ผู้เล่าเรื่องบางคนยังคงเจ็บป่วยและมีภาวะทุพพลภาพทางกายซึ่งเกิดจากการถูกรังสีในเหตุการณ์การระเบิดดังกล่าวด้วย ตามปกติ ผู้เล่าเรื่องจะเล่าเรื่องในห้องบรรยายในพิพิธภัณฑ์ ผู้ฟังคือผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ ทั้งนักเรียนในโรงเรียนและในวิทยาลัย รวมถึงนักท่องเที่ยวนานาชาติ การเล่าเรื่องใช้เวลาประมาณ 40-50 นาที และอีก 10 นาทีจะเป็นช่วงการถาม-ตอบซึ่งผู้เล่าเรื่องจะได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังโดยตรง

ผลการวิจัยพบว่าผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์การระเบิดที่เมืองฮิโรชิมาใช้กลวิธีทางภาษากลวิธีต่าง ๆ ในการเล่าเรื่องประสบการณ์ของตน ได้แก่

1. การใช้ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่ (reported speech)
2. การใช้เสียงพิเศษ
3. การใช้รูปกรมมาจาก
4. การใช้อนุพากย์ลงท้าย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาข้อมูลเรื่องเล่าทั้งที่ถ่ายทอดผ่านการพูดและที่ถ่ายทอดผ่านการสนทนาในระบบออนไลน์ คืองานวิจัยเรื่อง **““Luckily, She’s Alive”: Narratives of Vicarious Experience Told by Polish Doctors’** ของโซวีนสกาและโซโกล (Sowińska &

Sokół, 2018) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบและหน้าที่ของเรื่องเล่าจากการสังเกตประสบการณ์ของแพทย์ชาวโปแลนด์ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมี 2 ประเภท คือข้อมูลการสนทนาแบบเผชิญหน้าและข้อมูลการสนทนาผ่านบล็อก ข้อมูลการสนทนาแบบเผชิญหน้ามาจากการอภิปรายกลุ่มของแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไปจำนวน 14 คน แพทย์แต่ละคนมีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 2-13 ปี ส่วนข้อมูลการสนทนาผ่านบล็อกมาจากกระดานข้อความและการแสดงความคิดเห็นในบล็อกทางการแพทย์จำนวน 12 บล็อก ซึ่งมีเจ้าของเว็บไซต์เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในหลาย ๆ สาขา

ผลการวิจัยพบว่าทั้งในการอภิปรายกลุ่มและการสนทนาผ่านบล็อก เรื่องเล่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและช่วยแบ่งปันประสบการณ์ของกันและกันในหมู่ผู้ร่วมสนทนา ในการอภิปรายกลุ่ม หน้าที่ที่สำคัญของเรื่องเล่าคือแพทย์ใช้เรื่องเล่าเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ของตนกับแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไปคนอื่น ๆ ผ่านการเล่าถึงความซับซ้อนของการรักษาที่ตนเคยรักษา ในขณะที่ในการสนทนาผ่านบล็อกใช้เรื่องเล่าเพื่ออธิบายกรณีการเจ็บป่วยของผู้ป่วยและเพื่อให้ความรู้แก่ผู้อื่น

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในบล็อกปรากฏการใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ และบางครั้งอาจเป็นภาษาที่หยาบคาย การใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวไม่ได้ทำเพื่อผู้อ่านบล็อกเท่านั้น แต่ยังทำเพื่อความบันเทิงของแพทย์เองด้วย นอกจากนี้ เรื่องราวเกี่ยวกับผู้ป่วยในกลุ่มอภิปรายยังช่วยทำให้เกิดการถกเถียงในการอภิปรายเกี่ยวกับผู้ที่ป่วยเป็นโรคที่ไม่สามารถอธิบายได้ อีกทั้งงานวิจัยเรื่องดังกล่าวยังชี้ให้เห็นด้วยว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนั้นมีบริบทการปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การอภิปรายกลุ่มเป็นการสนทนาแบบปิด อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นกึ่งสาธารณะและมีผู้ร่วมสนทนาจำนวนจำกัด ประกอบกับผู้ร่วมสนทนาทุกคนล้วนเป็นแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป จึงอาจจะส่งผลให้เกิดการคุกคามหน้าได้ง่าย ส่วนการปฏิสัมพันธ์ในบล็อกเป็นการปฏิสัมพันธ์แบบสาธารณะ เปิดรับผู้ฟังหลากหลายทั้งแพทย์และผู้ป่วย ดังนั้น แพทย์ที่อยู่ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจึงอาจไม่จำเป็นต้องแสดงตัวตนก็ได้

2.3.2 งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเล่าในฐานะเครื่องเยียวยาอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ

งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเล่าในฐานะเครื่องเยียวยาอารมณ์และความรู้สึกด้านลบส่วนหนึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าของผู้ป่วยโรคร้ายแรงหรือโรคเรื้อรัง เช่นงานวิจัยเรื่อง “**โชคดียิ่งเป็นมะเร็ง: การศึกษาเรื่องเล่าและบทบาทหน้าที่ของบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง**” ของอรุณี ชัยทองศรี (2554) ซึ่งศึกษานบันทึกประสบการณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งจำนวน 13 เรื่อง

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าบันทึกประสบการณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งมีรูปแบบการนำเสนอ 4 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบบันทึกความทรงจำ
2. รูปแบบอัตชีวประวัติ
3. รูปแบบบันทึกประจำวัน
4. รูปแบบผสมผสานกลวิธีทางบันทึงคดี

ด้านเนื้อหาพบว่าข้อมูลบันทึกประสบการณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวจำแนกเนื้อหาได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. เนื้อหาเกี่ยวกับประสบการณ์การป่วยเป็นมะเร็ง ทั้งเรื่องการค้นพบโรคมะเร็งและกระบวนการรักษา
2. เนื้อหาเกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีตของผู้เล่า
3. เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคมะเร็ง
4. เนื้อหาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ป่วยโรคมะเร็ง ซึ่งจำแนกได้เป็นทัศนคติเกี่ยวกับผู้ป่วยโรคมะเร็งและทัศนคติเกี่ยวกับชีวิต

แนวคิดหลักที่ปรากฏในบันทึกประสบการณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งคือแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อเติบโตทางความคิด สะท้อนให้เห็นว่าผู้เล่าเรื่องได้ค้นพบข้อบกพร่องของตนเองหรือตระหนักถึงสัจธรรมบางประการในระหว่างที่ป่วยเป็นมะเร็ง ทำให้เกิดการเติบโตทางความคิดอันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนมุมมองหรือวิถีชีวิตของตนต่อไป

ด้านโครงเรื่องพบว่าบันทึกประสบการณ์ทั้ง 13 เรื่องมีโครงเรื่องแบบการข้ามผ่านความทุกข์ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ข้อคิดหรือค้นพบความจริงบางอย่างของชีวิต ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับโครงเรื่องแบบวีรบุรุษในเรื่องบันทึงคดีที่ต้องฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ จนได้รับรางวัลในตอนท้าย นอกจากนี้ บันทึกประสบการณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งยังมีบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าใน 2 ลักษณะคือ

1. บันทึกประสบการณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นเรื่องเล่าเพื่อนำเสนอภาพตัวแทนเพื่อตอบโต้ภาพลักษณ์แบบเหมารวม (stereotype) และมายาคติ (myth) ของโรคมะเร็งและผู้ป่วยโรคมะเร็ง เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นคนกล้าหาญ เข้มแข็ง เป็นมนุษย์ที่ยังคงศักดิ์ศรีในตนเอง และเป็นผู้ที่ก้าวผ่านความยากลำบากเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ทางที่ดีขึ้น
2. บันทึกประสบการณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นเรื่องเล่าเพื่อเยียวยา เนื่องจากการเขียนบันทึกหรือการเล่าเรื่องของตนเองเป็นการระบายออกเพื่อบรรเทาภาวะตึงเครียดทางจิตใจทางหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของจาวอร์สกาและไรอัน (Jaworska & Ryan, 2018) เรื่อง “Gender and the Language of Pain in Chronic and Terminal Illness: A Corpus-based Discourse Analysis of Patients’ Narratives” ซึ่งวิเคราะห์ภาษาในเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเจ็บปวดที่อยู่ในบริบทของความเจ็บป่วยเรื้อรังและอยู่ในระยะสุดท้ายที่ไม่สามารถรักษาได้

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวมาจากคลังข้อมูลเรื่องเล่าเกี่ยวกับสุขภาพและความเจ็บป่วยของกลุ่มวิจัยประสบการณ์ด้านสุขภาพ (Health Experience Research Group) มหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ด สหราชอาณาจักร ซึ่งเผยแพร่ทางเว็บไซต์ www.healthtalk.org ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวประกอบด้วยข้อมูลของผู้เล่าเรื่องเพศหญิงจำนวน 174 ตัวบท และข้อมูลของผู้เล่าเรื่องเพศชายจำนวน 158 ตัวบท

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้หญิงกล่าวถึงความเจ็บปวดมากกว่าผู้ชาย
2. ในการพูดถึงความเจ็บปวด ผู้หญิงจะใช้คำศัพท์ที่หลากหลายกว่าผู้ชาย
3. ถ้อยคำเกี่ยวกับความเจ็บปวดในเรื่องเล่าของผู้ชายมักจะสัมพันธ์กับความอ่อนแอและความสิ้นหวัง
4. ผู้ชายมีแนวโน้มที่จะเน้นย้ำประสบการณ์ความเจ็บปวดเมื่อสภาพทางร่างกายและจิตใจไม่แข็งแรง
5. ผู้หญิงมีคำศัพท์ที่ใช้อ้างถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความเจ็บปวด ทั้งกระบวนการทางกายภาพ ทางปริชาน และทางจิตวิทยา

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงรับมือและจัดการกับความเจ็บปวดด้วยวิธีการที่หลากหลาย นอกจากนี้ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวยังพบด้วยว่าผู้ชายมักจะร้องไห้และแสดงอารมณ์รุนแรง ในขณะที่ผู้หญิงมักจะกล่าวถึงความเจ็บปวดด้วยถ้อยคำที่เป็นจริง เฉพาะเจาะจง และสมเหตุสมผล ซึ่งตรงกันข้ามกับลักษณะที่สังคมส่วนใหญ่อาจมองว่าผู้ชายเข้มแข็งและผู้หญิงอ่อนแอ

งานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งที่ศึกษาข้อมูลเรื่องเล่าที่ปรากฏบนเว็บไซต์เช่นเดียวกันคือ งานวิจัยเรื่อง “**Speaking Shame and Laughing It Off: Using Humorous Narrative to Conquer the Shame of Anorectal Illness**” ของเยว่ (Yue, 2021) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับการเจ็บป่วยด้วยโรคทางทวารหนัก ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากเรื่องเล่าของผู้ป่วยโรคทางทวารหนักจำนวน 60 เรื่อง ที่ปรากฏบนกระดานถาม-ตอบในชุมชนออนไลน์ชื่อของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการวิจัยพบว่าผู้เล่าเรื่องใช้เรื่องเล่าแบบตลกขบขันเพื่อเอาชนะความอับอายที่ตนเป็นผู้ป่วยโรคทางทวารหนัก เรื่องเล่าทั้งหมดมีแนวคิดหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. การเข้าใจเหตุการณ์ที่น่าอับอาย ผู้เล่าเรื่องใช้การกล่าวโทษปัจจัยภายนอกว่าเป็นต้นเหตุของการเจ็บป่วย และเล่าถึงการตระหนักได้ว่าในอดีตตนเคยมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จึงทำให้เกิดโรคดังกล่าว เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเข้าใจเหตุการณ์ความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นแล้ว นอกจากนี้

ในบางครั้งผู้เล่าเรื่องยังใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ในการกล่าวถึงตนเองในอดีตด้วย เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเองในปัจจุบันกับตนเองในอดีตนั้นไม่ใช่บุคคลคนเดียวกัน

2. การทำให้เหตุการณ์ที่น่าอัศจรรย์เป็นเรื่องธรรมดา ผู้เล่าเรื่องมองว่าโรคทางทวารหนักก็เป็นเหมือนโรคทั่วไป และมีบุคคลอีกจำนวนมากที่มีอาการป่วยเช่นเดียวกับตน จึงทำให้ความกลัวการเสียหายของตนนั้นกลายเป็นเรื่องตลก

3. การเปลี่ยนจุดสนใจ ผู้เล่าเรื่องพยายามยอมรับประสบการณ์ที่น่าอัศจรรย์ให้ได้ว่าแม้ตนจะไม่สามารถควบคุมโรคที่เกิดขึ้นได้ แต่ก็สามารถควบคุมปฏิกิริยาทางจิตใจที่ตนมีต่ออาการเจ็บป่วยได้ นอกจากนี้ ผู้เล่าเรื่องยังเปลี่ยนความสนใจของตนเองให้ตระหนักว่าประเด็นที่สำคัญที่สุดคือการรักษาอาการป่วยให้ดีขึ้น ดังนั้นตนจึงควรมุ่งความสนใจไปที่เรื่องการบำบัดรักษาเป็นลำดับแรก และไม่ควรรีให้ความสำคัญกับเรื่องประสบการณ์ที่น่าอัศจรรย์

4. การเปลี่ยนความอัศจรรย์ให้เป็นความภาคภูมิใจ ผู้เล่าเรื่องมองว่าการเจ็บป่วยทำให้ตนเติบโตขึ้น รวมทั้งมองว่าการเจ็บป่วยนี้เป็นประสบการณ์ที่โดดเด่นและไม่ใช้ทุกคนที่จะได้รับประสบการณ์ดังกล่าว ดังนั้น การป่วยเป็นโรคทางทวารหนักจึงถือเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจ

นอกจากนี้ผู้เล่าเรื่องยังมองว่าการหัวเราะที่ปรากฏในเรื่องเล่านั้นช่วยลดระยะห่างทางสังคมระหว่างตนเองกับผู้อ่าน ทั้งยังกระตุ้นให้ผู้อ่านมองโรคทางทวารหนักในมิติใหม่ และทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนผู้ป่วยโรคทางทวารหนักได้อีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปริศนาเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าที่กล่าวถึงข้างต้นสรุปได้ดังตารางที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ประเด็นการวิจัยของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้า

ประเด็นการวิจัย	เหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้า	
	ความเจ็บป่วย	ประสบการณ์ที่น่าหวาดกลัว
1. รูปแบบการนำเสนอเรื่องเล่า	●	
2. องค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า	●	●
3. เนื้อหาของเรื่องเล่า	●	
4. แนวคิดหลักที่ปรากฏในเรื่องเล่า	●	
5. โครงเรื่อง	●	

ประเด็นการวิจัย	เหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้า	
	ความเจ็บป่วย	ประสบการณ์ที่น่าหวาดกลัว
6. หน้าที่ของเรื่องเล่า	●	
7. กลวิธีการเล่าเรื่อง	●	
8. กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง	●	●

ตารางที่ 1 แสดงประเด็นการวิจัยของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้า จากตารางจะเห็นว่าเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าที่มีผู้ศึกษาวิจัยมาแล้วนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เหตุการณ์เกี่ยวกับความเจ็บป่วยและเหตุการณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ที่น่าหวาดกลัว ประเด็นที่นักวิจัยสนใจศึกษา ได้แก่ รูปแบบการนำเสนอ องค์ประกอบ โครงสร้าง เนื้อหา แนวคิดหลัก โครงเรื่อง หน้าที่ของเรื่องเล่า กลวิธีการเล่าเรื่อง และกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง

งานวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นว่าที่ผ่านมา มีนักวิจัยสนใจศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้า ทั้งในฐานะตัวบทบันเทิงคดีที่มีตัวละคร มีโครงเรื่อง มีแนวคิดหลักของเรื่อง และในฐานะปริศนาที่ศึกษาจากมุมมองด้านภาษา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้ามีรูปแบบ เนื้อหา และหน้าที่ที่หลากหลาย กลวิธีทางภาษาที่ผู้เล่าเรื่องใช้มีหลายกลวิธี และผู้เล่าเรื่องเพศชายก็มีวิธีการเล่าเรื่องที่แตกต่างกับผู้เล่าเรื่องเพศหญิง นอกจากนี้ เรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าที่กล่าวถึงข้างต้นมักจะเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเจ็บป่วยและการมีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ที่น่าหวาดกลัว ซึ่งแม้จะเป็นภาวะที่ผู้เล่าเรื่องอาจไม่พึงปรารถนา แต่ก็ไม่สามารถควบคุมไม่ให้เกิดเหตุการณ์นั้นขึ้นได้ ผลการวิจัยของงานวิจัยข้างต้นจึงแสดงให้เห็นบทบาทสำคัญของการเป็นเรื่องเล่าเพื่อเยียวยาอีกด้วย

อนึ่ง เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิก็เป็นเหตุการณ์ภัยธรรมชาติครั้งสำคัญเหตุการณ์หนึ่งที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมไม่ให้เกิดเหตุการณ์ขึ้นได้ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ดังกล่าวในฐานะปริศนาเรื่องเล่า ผู้วิจัยจะใช้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าที่ได้ทบทวนข้างต้นเป็นแนวทางในการวิเคราะห์องค์ประกอบโครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่า ประเด็นที่เล่า และกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิต่อไป

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ขันในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้า

ที่ผ่านมา งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันนั้นมีเป็นจำนวนมาก ทั้งงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านภาษาและงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านนิเทศศาสตร์ อย่างไรก็ตาม แม้ชาติ

(Chateau, 1950 อ้างถึงใน Attardo, 1994: 3) จะมองว่าอารมณ์ขันควรเป็นเรื่องที่อยู่ตรงกันข้ามกับความเคร่งเครียดจริงจังมากกว่าจะอยู่ตรงกันข้ามกับความโศกเศร้าหรือเหตุโศกนาฏกรรมก็ตาม แต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ขันในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าก็ยังคงมีอยู่จำนวนหนึ่ง หากใช้แนวทางการศึกษาอารมณ์ขันเป็นเกณฑ์จะสามารถจำแนกงานวิจัยเรื่องอารมณ์ขันในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านภาษาและภาษาศาสตร์
2. งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ
3. งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านสังคมศาสตร์

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.4.1 งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านภาษาและภาษาศาสตร์

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านภาษาและภาษาศาสตร์ประกอบด้วยงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะเครื่องบ่งชี้การยอมรับความเจ็บป่วยและความสูญเสีย งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะเครื่องมือในการปฏิสัมพันธ์ และงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะกลไกการต่อต้านและการป้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.4.1.1 งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะเครื่องบ่งชี้การยอมรับความเจ็บป่วยและความสูญเสีย

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะเครื่องบ่งชี้การยอมรับความเจ็บป่วยและความสูญเสียส่วนหนึ่งศึกษาอารมณ์ขันในบริบทความเจ็บป่วยและความตาย เช่นงานวิจัยเรื่อง “‘We’ll Be Dead by Then!’ – Comical Self-Disclosure by Elderly Japanese Women” ของมัตสึโมโตะ (Matsumoto, 2005) ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวมาจากการบันทึกเสียงการสนทนาแบบไม่เป็นทางการระหว่างเพื่อน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกคนเป็นสตรีชาวญี่ปุ่นอายุ 65 ปีขึ้นไป ทุกคนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและมีประสบการณ์บางเรื่องร่วมกัน ข้อมูลการสนทนาที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวไม่ใช่การจัดการสนทนาขึ้นเพื่อทำงานวิจัยนี้ แต่เป็นการสนทนาที่ผู้ร่วมสนทนาต่างมีจุดประสงค์ที่จะทำกิจกรรมร่วมกันอยู่แล้ว เช่น การนัดพบเพื่อน การทำกิจกรรมอาสา ประเด็นที่สนทนากันมีหลากหลายประเด็น ทั้งเรื่องประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวที่ผ่านมา แผนการเดินทางท่องเที่ยวในอนาคต อาหาร การเลือกซื้อสินค้า กีฬา หนังสือ สุขภาพและการเสียชีวิตของคนรู้จัก และสุขภาพของบุคคลในครอบครัว ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วยข้อมูลการสนทนาจำนวน 10 ครั้ง การสนทนาแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 60-90 นาที

ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือในการเปิดเผยเรื่องราวเกี่ยวกับความเจ็บปวดของตนเอง ผู้เล่าเรื่องมักจะหัวเราะและเล่าเรื่องนั้นอย่างตลกขบขัน และไม่ได้เรียกร้องให้ผู้อื่นเห็นใจสงสาร นอกจากนี้ มัตสึโมโตะยังตั้งข้อสังเกตอีกว่าเรื่องราวความเจ็บปวดที่ผู้เล่าเรื่องกล่าวถึงนั้นส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับเรื่องอายุ เช่น ความเสื่อมของร่างกาย อายุขัยที่เหลือ หรือประสบการณ์ความสูญเสีย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านอกจากอารมณ์ขันจะทำให้เรื่องเล่าดูสนุกสนานและมีชีวิตชีวาแล้ว ยังช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนาได้อีกด้วย

อนึ่ง ในงานวิจัยของมัตสึโมโตะอีกเรื่องหนึ่งซึ่งใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน คือเรื่อง “*Dealing with Life Changes: Humour in Painful Self-disclosures by Elderly Japanese Women*” (Matsumoto, 2009) ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่าในการเริ่มต้นกล่าวถึงเรื่องราวความเจ็บปวดของตนเป็นครั้งแรก ผู้เล่าเรื่องจะเล่าเรื่องนั้นตามปกติ ไม่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันหรือการหัวเราะขณะเล่าเรื่อง ส่วนด้านผู้ฟังก็จะไม่หัวเราะด้วยเช่นเดียวกัน แต่หลังจากที่ผู้เล่าเรื่องเล่าสรุปเรื่องภาพรวมแล้ว ผู้เล่าเรื่องก็จะกล่าวถึงรายละเอียดของเรื่องในลำดับถัดไป และอารมณ์ขันจะปรากฏในช่วงการเล่ารายละเอียดดังกล่าว

นอกจากนี้มัตสึโมโตะยังมีงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งคือเรื่อง “*Painful to Playful: Quotidian Frames in the Conversational Discourse of Older Japanese Women*” (Matsumoto, 2011) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวบันทึกเสียงเรื่องเล่าของสตรีหม้ายชาวญี่ปุ่นที่มีอายุระหว่าง 60 ปีปลาย ๆ ถึง 80 ปีต้น ๆ ที่เล่าถึงประสบการณ์ความตายและความเจ็บป่วยของสามีให้เพื่อน ๆ ฟัง ผลการวิจัยก็พบว่าแม้การสนทนาเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของชีวิตอาจฟังดูเหมือนน่าจะเจ็บปวด แต่ผู้เล่าเรื่องก็กลับเล่าเรื่องความเจ็บป่วยหรือความตายของสามีได้อย่างสดชื่นมีชีวิตชีวา และบ่อยครั้งที่เกิดอารมณ์ขันและเกิดการหัวเราะกันในหมู่ผู้ร่วมสนทนาเช่นเดียวกัน มัตสึโมโตะเรียกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ว่า “quotidian reframing” คือการทำให้เรื่องราวที่ดูเหมือนน่าจะโศกเศร้ากลายเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นกลวิธีที่ช่วยทำให้ความเครียดนั้นบรรเทาลง ตลอดจนทำให้ผู้ร่วมสนทนาได้รับความรู้สึกว่าคุณก็มองว่าตนเป็นคนปกติทั่วไปอีกด้วย

มัตสึโมโตะมองว่าการหัวเราะในสถานการณ์ดังกล่าวนั้นไม่ใช่การลดพลังวัจนกรรมหรือการแสดงให้เห็นว่าผู้เล่าเรื่องสามารถก้าวผ่านความยากลำบากนั้นมาได้เหมือนที่เจฟเฟอร์สัน (Jefferson, 1984) กล่าว แต่เป็นการหัวเราะที่ผู้ร่วมสนทนาต่างหัวเราะร่วมกัน เหมือนกับการหัวเราะเวลาที่ได้ยินเรื่องตลกหรือเรื่องเล่น ๆ

สาเหตุที่ทำให้เรื่องเล่าโศกกลายเป็นเรื่องตลกขบขันได้นั้นเป็นเพราะรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า ผู้เล่าเรื่องเล่าถึงประเด็นต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมของสามี อาการความเจ็บป่วยของสามี เหมือนเป็นวิถีชีวิตทั่วไปและไม่ได้เป็นสถานการณ์ที่คาดว่าเป็นพิเศษเกินกว่าปกติ

หรือส่งผลกระทบต่อ ๑ ต่อจิตใจจนทำให้เกิดความเครียด มัตส์โมโตะมองว่าด้วยความไม่เข้ากันที่เกิดจากการทำให้สถานการณ์พิเศษหรือเหตุการณ์ตึงเครียดกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาตัวเอง จึงทำให้ทั้งฝ่ายผู้เล่าเรื่องและฝ่ายผู้ฟังซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนั้นสามารถหัวเราะกับความขบขันของเรื่องร่วมกันได้

งานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยก็ใช้อารมณ์ขันเพื่อแสดงการยอมรับความเจ็บป่วยของตนด้วยเช่นกันคืองานวิจัยเรื่อง **“Laughing at Cancer: Humour, Empowerment, Solidarity and Coping Online”** ของเด็มเยน (Demjén, 2016) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวศึกษาการใช้อารมณ์ขันของผู้ป่วยโรคมะเร็งลำไส้ เพื่อศึกษาว่าอารมณ์ขันมีส่วนช่วยในการจัดการกับความเจ็บป่วยได้อย่างไร ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเป็นข้อมูลการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยโรคมะเร็งลำไส้ที่สนทนากันผ่านเวทียอภิปรายออนไลน์ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคมะเร็ง ของสหราชอาณาจักร

ผลการวิจัยพบว่าอารมณ์ขันทำให้ผู้ป่วยสามารถพูดถึงประสบการณ์ความเจ็บป่วยของตนในทางที่สังคมยอมรับได้ แม้เรื่องนั้นจะเป็นประสบการณ์ที่ผู้ป่วยหวาดกลัว เป็นเรื่องละเอียดอ่อน หรือเป็นเรื่องต้องห้าม เช่นเรื่องการตรวจร่างกายหรืออาการผมร่วงหลังจากได้รับเคมีบำบัด นอกจากนี้ยังพบว่าอารมณ์ขันช่วยลดความเครียดของผู้ป่วยได้ และเนื่องจากผู้ที่ป่วยเป็นโรคเดียวกันมีโอกาสได้สร้างอารมณ์ขันร่วมกัน ได้หัวเราะในเรื่องที่ต่างคนต่างก็มีประสบการณ์ร่วมกัน จึงทำให้เกิดการบรรเทาความเครียดกันแบบเป็นกลุ่ม เด็มเยนมองว่าบรรยากาศที่ผู้ป่วยร่วมกันสร้างขึ้นนี้ช่วยสนับสนุนให้สมาชิกในกลุ่มรับมือกับความกลัวสถานการณ์ที่คุกคามชีวิตของคนในกลุ่มไม่ไปพร้อม ๆ กัน อีกทั้งยังช่วยทำให้เกิดความเป็นพวกเดียวกันของกลุ่มผู้ป่วยโรคมะเร็งลำไส้อีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.4.1.2 งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะเครื่องมือในการปฏิสัมพันธ์

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะเครื่องมือในการปฏิสัมพันธ์ส่วนหนึ่งใช้แนวคิดทฤษฎีด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์และสนทนาวิเคราะห์ เช่นงานวิจัยเรื่อง **“Communication Hierarchies in Humour: Gender Differences in the Obstetrical/Gynaecological Setting”** ของพิซซินี (Pizzini, 1991) ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวมี 2 ส่วน ข้อมูลส่วนที่ 1 มาจากการสังเกตการณ์สตรีมีครรภ์จำนวน 100 คน ในแผนกผดุงครรภ์ของโรงพยาบาลจำนวน 5 แห่ง ในเมืองมิลาน สาธารณรัฐอิตาลี ตั้งแต่เริ่มมาถึงโรงพยาบาลเพื่อเตรียมคลอดบุตรจนถึงเมื่อการคลอดเสร็จสิ้นลงแล้ว ส่วนข้อมูลส่วนที่ 2 มาจากการบันทึกการสนทนาระหว่างแพทย์กับผู้ป่วยผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบด้วยสูตินรีแพทย์ที่ทำงานในคลินิกสุขภาพครอบครัวในเมืองมิลาน

จำนวน 8 คน เป็นผู้ชาย 4 คน และผู้หญิง 4 คน และสตรีมีครรภ์จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นชนชั้นกลาง และชนชั้นแรงงาน อายุระหว่าง 26-45 ปี

พิชชินีอธิบายว่าหากเชื่อว่าอารมณ์ขันมักจะใช้เพื่อหลีกเลี่ยงหรือเพื่อปลดปล่อยตนเองออกจากสถานการณ์ยาก ๆ การวิเคราะห์การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก็ต้องพิจารณาว่าอารมณ์ขันนั้นใช้เมื่อใด ประเด็นของการล้อเลียนนั้นจะทำให้เข้าใจได้ว่าเรื่องต้องห้ามของสังคมนั้นคืออะไร รวมถึงควรพิจารณาด้วยว่าใครเป็นผู้ที่สร้างมุกตลก มุกตลกนั้นมีเป้าไปที่เรื่องใด และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนาที่อยู่ในสถานการณ์ที่มีอารมณ์ขันนั้นเป็นอย่างไร

งานวิจัยเรื่องดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นการตอบคำถาม 4 ข้อ ดังนี้

1. เวลาที่เกิดอารมณ์ขัน พิชชินีแบ่งช่วงเวลาระหว่างการคลอตบุตร ออกเป็น 4 ช่วง คือช่วงที่ปากมดลูกเปิด ช่วงที่ทารกกำลังจะคลอด ช่วงคลอด และช่วงหลังจากที่การคลอดเสร็จสิ้นลงแล้ว ผลการวิจัยพบว่าอารมณ์ขันจะเกิดในช่วงก่อนและหลังทารกออกมาจากช่องคลอด ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยากลำบากและเคร่งเครียดที่สุดในกระบวนการทั้งหมด

2. ประเด็นของการล้อเลียน ส่วนใหญ่ประเด็นของการล้อเลียนเป็นเรื่องที่อ้างไปถึงเรื่องเพศสัมพันธ์ เรื่องช่องคลอดของผู้ป่วย และเรื่องความเจ็บปวดขณะคลอด แสดงให้เห็นว่าเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องต้องห้ามในสังคมซึ่งปกติคนจะไม่พูดถึง การที่แพทย์พูดหยอกล้อกับผู้ป่วยจะช่วยให้ผู้ป่วยรู้สึกผ่อนคลายมากยิ่งขึ้น

3. ผู้ที่สร้างมุกตลก พิชชินีมองว่าผู้ที่สร้างมุกตลกเป็นผู้ที่อยู่ในสถานะที่เหนือกว่าที่จะสามารถแปลงเรื่องเคร่งเครียดให้เป็นเรื่องตลกขบขันได้ ผู้ใช้อารมณ์ขันช่วยลดระยะห่างทางสังคมระหว่างตนเองกับผู้ร่วมสถานการณ์ ดังที่กอฟฟ์แมน (Goffman, 1956) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าหากผู้ที่เป็นลูกน้องหรืออยู่ในสถานะต่ำกว่าเป็นผู้ใช้อารมณ์ขันอาจจะถูกมองว่าเป็นการกระทำที่ก้าวร้าว แต่หากผู้ใช้อารมณ์ขันเป็นผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า อารมณ์ขันนั้นจะดูเป็นที่ยอมรับได้มากกว่า

4. เป้าของอารมณ์ขัน อารมณ์ขันมีผลต่อคนที่ไม่มีอำนาจเหนือผู้ใช้อารมณ์ขัน ดังนั้น ในกรณีนี้ สตรีมีครรภ์ซึ่งเป็นผู้ป่วยจึงมักตกเป็นเป้าของอารมณ์ขันที่บุคลากรทางการแพทย์ใช้

งานวิจัยส่วนที่ 2 มุ่งวิเคราะห์การพูดแทรกระหว่างสูตินรีแพทย์กับผู้ป่วย ผลการวิจัยพบว่าสูตินรีแพทย์มีอัตราการใช้อารมณ์ขันเพื่อพูดแทรกผู้ป่วยมากกว่าที่ผู้ป่วยจะพูดแทรกแพทย์ ผู้ป่วยซึ่งในกรณีนี้คือมีอำนาจน้อยกว่าก็จะใช้อารมณ์ขันน้อยกว่า และอารมณ์ขันที่ผู้ป่วยใช้ส่วนใหญ่เป็นอารมณ์ขันที่เกิดจากการล้อเลียนตนเอง ส่วนแพทย์มักจะกล่าวประชดความกลัวและความอ่อนแอของผู้ป่วย นอกจากนี้ยังพบว่าสูตินรีแพทย์เพศชายใช้อารมณ์ขันเพื่อให้ผู้ป่วยหยุดพูดไม่ว่าผู้ป่วยจะมีอายุเท่าใดหรือมีสถานภาพทางสังคมอย่างไรก็ไม่ได้มีผลต่อการพูดแทรกของแพทย์

และหากเทียบปริมาณการถามจะพบว่าสุตินรีแพทย์เพศหญิงถามคำถามผู้ป่วยมากกว่าสุตินรีแพทย์เพศชาย ประเด็นที่สนทนากันมักจะเป็นเรื่องส่วนตัวเกี่ยวกับปัญหาทางเพศ เช่น การคุมกำเนิด การมีเพศสัมพันธ์ และโดยเฉลี่ยแล้วสุตินรีแพทย์เพศหญิงจะสนทนากับผู้ป่วยนานกว่าสุตินรีแพทย์เพศชาย ประมาณ 1 นาที

งานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งที่ศึกษาอารมณ์ขันในการปฏิสัมพันธ์คืองานวิจัยเรื่อง “Humor as a Resource for Mitigating Conflict in Interaction” ของนอร์ริกและสปิตซ์ (Norrick & Spitz, 2008) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวมองว่าอารมณ์ขันเป็นเครื่องมือในการลดความขัดแย้งในการปฏิสัมพันธ์ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากคลังข้อมูล 3 คลังข้อมูล ได้แก่

1. The Saarbrücken Corpus of Spoken English (SCoSE)
2. The Santa Barbara Corpus of Spoken American English (SBCSAE)
3. The Wellington Spoken Corpus (WSC)

นอร์ริกและสปิตซ์อธิบายว่าการจะนับว่าการโต้ตอบใด ๆ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดความขัดแย้งได้นั้น ผู้ร่วมสนทนาจะต้องโต้แย้งกันและกันอย่างน้อย 3 ผลัด นอกจากนี้ งานวิจัยเรื่องดังกล่าวยังพบว่าวิธีการที่อารมณ์ขันจะใช้เป็นเครื่องมือในการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการปฏิสัมพันธ์ได้หรือไม่นั้นจะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัย 5 ประการ ได้แก่

1. ความขัดแย้งนั้นรุนแรงเพียงใด หากความขัดแย้งนั้นไม่รุนแรง การใช้อารมณ์ขันก็อาจช่วยลดความขัดแย้งในการปฏิสัมพันธ์นั้นได้ แต่หากเป็นความขัดแย้งที่รุนแรงอารมณ์ขันก็อาจไม่สามารถทำให้ความขัดแย้งนั้นคลี่คลายลงได้

2. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคมระหว่างผู้ร่วมสนทนาเป็นอย่างไร หากผู้ใช้อารมณ์ขันเป็นผู้ที่มีอำนาจในการปฏิสัมพันธ์มากกว่า อารมณ์ขันก็มีโอกาสจะช่วยลดความขัดแย้งได้มากกว่า

3. อารมณ์ขันที่ปรากฏเป็นอารมณ์ขันประเภทใด อารมณ์ขันที่เป็นการดูถูกตนเองจะช่วยลดความขัดแย้งได้มากกว่าการมุ่งไปที่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นหรือบุคคลที่สาม

4. ปฏิกริยาโต้ตอบของผู้ร่วมสนทนาเป็นอย่างไร การที่ผู้ร่วมสนทนาหัวเราะกับการใช้อารมณ์ขันนั้น ๆ แสดงให้เห็นว่ามีอารมณ์ขันเกิดขึ้นและผู้ร่วมสนทนายก้เข้าใจอารมณ์ขันนั้น ทำให้มีโอกาสลดความขัดแย้งได้มากกว่าในสถานการณ์ที่ผู้ร่วมสนทนาไม่หัวเราะ

5. ใครเป็นผู้เริ่มอารมณ์ขัน

นอกจากปัจจัยทั้ง 5 ประการข้างต้นแล้ว นอร์ริกและสปิตซ์ยังเสริมด้วยว่าระดับความโกรธที่เกิดจากการโต้แย้งรวมถึงความสำคัญของประเด็นที่สนทนาก็ยังเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การใช้อารมณ์ขันมีประสิทธิภาพหรือไม่ ตลอดจนกำหนดทิศทางการปฏิสัมพันธ์นั้นจะเป็นไปในทิศทางใดด้วยเช่นกัน

นอกจากในการปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้าแล้ว ยังมีนักวิจัยที่สนใจศึกษา อารมณ์ขันในการปฏิสัมพันธ์ทางโทรศัพท์อีกด้วย ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง **“Laughing Out the Problem: Laughter as an Emotional Uplifting Tool in Telephone Counseling”** ของ วรพร ชำนาญศิลป์ และจันทิมา อังคพณิชกิจ (Chamnansilp & Angkapanichkit, 2015) งานวิจัย เรื่องดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการหัวเราะในการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ข้อมูลมาจากการบันทึกเสียงการสนทนาทางโทรศัพท์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจากบริการ 1323 สายด่วนสุขภาพจิต ของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบด้วยผู้รับคำปรึกษาจำนวน 26 คน เป็นผู้ชาย 3 คน และผู้หญิง 23 คน และผู้ให้คำปรึกษาจำนวน 6 คน เป็นผู้ชาย 1 คน และผู้หญิง 5 คน ได้ข้อมูล การสนทนาทั้งหมด 30 บทสนทนา รวมความยาว 782 นาที มีข้อมูลที่ปรากฏการหัวเราะจำนวน 67 ครั้ง

ผลการวิจัยพบว่าการหัวเราะส่วนใหญ่ปรากฏในช่วงต้นและช่วงท้ายของการสนทนา ผู้รับ คำปรึกษาใช้การหัวเราะเป็นเครื่องมือในการแนะนำตัวและเริ่มต้นกล่าวถึงปัญหาของตน ส่วนผู้ให้ คำปรึกษาใช้การหัวเราะเพื่อสร้างความเป็นมิตรกับผู้รับคำปรึกษาและลดบรรยากาศที่ตึงเครียด ระหว่างการให้คำปรึกษา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์นั้น การหัวเราะ ไม่ได้เป็นเครื่องแสดงถึงความตลกขบขันเหมือนในบริบททั่วไป แต่ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาใช้ การหัวเราะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารอย่างหนึ่ง และการหัวเรานั้นมักจะเกิดในบริบทการสนทนาที่ เกี่ยวข้องกับประเด็นที่อ่อนไหว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาอีกเรื่องหนึ่งคืองานวิจัยเรื่อง **“Humor as a Communication Strategy in Provider–Patient Communication in a Chronic Care Setting”** ของสกอฟฟ์, มาร์ติน และคีตทิง (Schöpf, Martin, & Keating, 2017) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวมุ่งศึกษาหน้าที่ของอารมณ์ขันโดยใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมเชิงปฏิสัมพันธ์ สนทนาวิเคราะห์ และวัจนปฏิบัติศาสตร์ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากเทปบันทึกการสนทนาการให้ คำปรึกษาทางการแพทย์แก่ผู้ป่วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลเมืองในสาธารณรัฐไอร์แลนด์ บุคลากร ทางการแพทย์ที่เป็นกลุ่มข้อมูลในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวประกอบด้วยแพทย์จำนวน 7 คน พยาบาล 8 คน และโภชนาการ 6 คน อายุตั้งแต่ 24-56 ปี มีประสบการณ์การทำงานด้านโรคเบาหวานตั้งแต่ 1 เดือน-15 ปี ส่วนผู้ป่วยโรคเบาหวานมีจำนวน 13 คน เป็นผู้หญิง 4 คน และผู้ชาย 9 คน อายุตั้งแต่ 20-81 ปี ผู้ป่วยคนหนึ่งเพิ่งเข้ารับคำปรึกษาเป็นครั้งแรก ส่วนคนอื่น ๆ เคยเข้ารับคำปรึกษามาแล้ว ตั้งแต่ 4 เดือน-12 ปี ได้ข้อมูลการให้คำปรึกษาทั้งหมดจำนวน 50 ครั้ง

ผลการวิจัยพบว่าในข้อมูลการให้คำปรึกษาทั้ง 50 ครั้งนั้นปรากฏการใช้ อารมณ์ขันจำนวนทั้งหมด 295 ครั้ง ส่วนใหญ่ผู้ป่วยเป็นผู้เริ่มอารมณ์ขันก่อนถึงร้อยละ 75.3 ของ

เหตุการณ์ความตลกขบขันทั้งหมด ผลการวิจัยพบหน้าที่ของอารมณ์ขันจำนวน 10 หน้าที่ จัดกลุ่มหน้าที่ทั้งหมดได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คืออารมณ์ขันที่ใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์และอารมณ์ขันที่ใช้เพื่อรักษาความสัมพันธ์

อารมณ์ขันที่ใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ มี 5 หน้าที่ ได้แก่

1. แสดงความร่าเริงเบิกบาน ผู้เริ่มอารมณ์ขันใช้อารมณ์ขันเพื่อสร้างบรรยากาศที่ร่าเริง
2. เน้นความคุ้นเคย ผู้เริ่มอารมณ์ขันใช้อารมณ์ขันเพื่อเน้นเรื่องความคุ้นเคยหรือเพื่อสร้างความคุ้นเคยแม้ว่าคู่สนทนาจะไม่เคยพบกันหรือไม่เคยรู้จักกันมาก่อนก็ตาม
3. ช่วยให้คู่สนทนาจัดการกับอารมณ์ทางลบได้
4. ลดความไม่เท่ากันของอำนาจ ผู้เริ่มอารมณ์ขันใช้อารมณ์ขันเพื่อลดอำนาจที่ไม่เท่ากันของผู้ร่วมสนทนา
5. แสดงความเป็นพวกเดียวกันและสร้างอารมณ์ร่วมของคนในกลุ่ม ผู้เริ่มอารมณ์ขันใช้อารมณ์ขันเพื่อแสดงความเป็นพวกเดียวกันกับคู่สนทนาและสร้างอารมณ์ร่วมของคนในกลุ่มระหว่างผู้เริ่มอารมณ์ขันกับผู้ร่วมสนทนาคนอื่น ๆ

อารมณ์ขันที่ใช้เพื่อรักษาความสัมพันธ์ แบ่งได้เป็น 5 หน้าที่ ได้แก่

1. ช่วยจัดการกับอารมณ์ด้านลบ ผู้เริ่มอารมณ์ขันใช้อารมณ์ขันเพื่อจัดการกับสถานการณ์ที่ทำให้เกิดอารมณ์ด้านลบ เช่น ความอับอาย ความวิตกกังวล หรือความอึดอัด ความไม่สบาย
2. วิพากษ์วิจารณ์และลดน้ำหนักการวิจารณ์นั้นให้เบาลง ผู้เริ่มอารมณ์ขันใช้อารมณ์ขันเพื่อแสดงการวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงความโกรธคู่สนทนา
3. แสดงความท้อแท้ ผู้เริ่มอารมณ์ขันแสดงความท้อแท้หรือความโกรธบุคคลที่สามหรือเหตุการณ์บางอย่างผ่านการใช้อารมณ์ขัน
4. แสดงการปฏิเสธหรือแสดงความไม่เห็นด้วย ผู้เริ่มอารมณ์ขันแสดงความเห็นแย้งกับคู่สนทนาหรือปฏิเสธคำแนะนำที่ได้รับผ่านการใช้อารมณ์ขัน
5. แสดงความกังวล ผู้เริ่มอารมณ์ขันแสดงความกังวลของตนผ่านการใช้อารมณ์ขัน

2.4.1.3 งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะกลไกการต่อต้านและการป้องกัน

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะกลไกการต่อต้านและการป้องกัน ส่วนหนึ่งศึกษาอารมณ์ขันในบริบททางการเมือง เช่นงานวิจัยเรื่อง “The Pragmatics of Humor: January 25th Revolution and Occupy Wall Street” ของฮัสซัน (Hassan, 2013) ซึ่งศึกษา

หน้าที่ของอารมณ์ขันที่ใช้ในการปฏิวัติอียิปต์เมื่อวันที่ 25 มกราคม คริสต์ศักราช 2011 และการเดินขบวนประท้วงยึดวอลล์สตรีตของชาวอเมริกัน งานวิจัยเรื่องดังกล่าวผสมผสานแนวคิดหลักการความร่วมมือในการสนทนา ทฤษฎีวาทกรรม ทฤษฎีอารมณ์ขันทางด้านภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และจิตวิทยา เข้าด้วยกัน

ผลการวิจัยพบว่าในบริบททางการเมือง ประชาชนใช้อารมณ์ขันเป็นวิธีการแสดงออกวิธีหนึ่ง และสามารถมองได้ว่าอารมณ์ขันในบริบททางการเมืองนั้นจัดเป็นวาทกรรมกลุ่มประกาศแบบเป็นวาทกรรมอ้อม ส่วนในแง่บทบาทของอารมณ์ขัน อาจมองอารมณ์ขันในบริบททางการเมืองว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการต่อต้านการกดขี่ เนื่องจากในขณะที่ผู้ประท้วงหัวเราะ ผู้ประท้วงก็ได้จัดการกับความโกรธและความเครียดของตนไปในทางที่ดี คือได้ปลดปล่อยความโกรธและความก้าวร้าวของตนออกมาอย่างอ้อม ๆ ด้วย

อารมณ์ขันในการปฏิวัติอียิปต์นั้นนับเป็นการต่อต้านวัฒนธรรมความกลัว ความเป็นเผด็จการ ผู้ประท้วงใช้อารมณ์ขันเพื่อแสดงความพยายามต่อต้านการกดขี่ ดังนั้น อารมณ์ขันจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความกลัวทหารและตำรวจของคนในสังคม ฮัสซันจึงมองว่าการอธิบายการใช้อารมณ์ขันในการปฏิวัติอียิปต์นั้นสัมพันธ์กับทฤษฎีการปลดปล่อย ส่วนในกรณีของการเดินขบวนประท้วงเพื่อยึดวอลล์สตรีตของชาวอเมริกันนั้น ผู้ประท้วงไม่ได้กลัวทหารและตำรวจ แต่ผู้ประท้วงใช้อารมณ์ขันเพื่อแสดงการปฏิเสธและแสดงการคัดค้านนโยบายของรัฐ ดังนั้น ทฤษฎีความเหนือกว่าจึงเป็นทฤษฎีที่เหมาะสมที่จะใช้อธิบายอารมณ์ขันในการเดินขบวนประท้วงยึดวอลล์สตรีต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบททางการเมืองอีกเรื่องหนึ่งคืองานวิจัยเรื่อง **“Incongruity in the Generation and Perception of Humor on Facebook in the Aftermath of the Tunisian Revolution”** ของโมอัลลา (Moalla, 2015) ซึ่งศึกษาอารมณ์ขันที่ปรากฏใช้หลังจากที่บิน อะลี (Ben Ali) อดีตประธานาธิบดีของสาธารณรัฐตูนิเซีย หลบหนีออกนอกประเทศเมื่อวันที่ 14 มกราคม คริสต์ศักราช 2011 ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมี 2 ส่วน ข้อมูลส่วนแรกมาจากมุกตลกจำนวน 195 มุกตลกที่ปรากฏบนเว็บไซต์เฟซบุ๊กหลังจากที่อดีตประธานาธิบดีหลบหนีออกนอกประเทศ ส่วนข้อมูลส่วนที่ 2 มาจากการบันทึกเทปนักศึกษาชาวตูนิเซียที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษที่คณะอักษรศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสฟัก์ สาธารณรัฐตูนิเซีย จำนวน 60 คน เป็นนักศึกษาหญิง 45 คน และนักศึกษาชาย 15 คน อายุระหว่าง 20-24 ปี โมอัลลาให้นักศึกษากลุ่มนี้พิจารณาการใช้อารมณ์ขันในเว็บไซต์เฟซบุ๊ก แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ และทัศนคติเกี่ยวกับปรากฏการณ์ดังกล่าว

ผลการวิจัยพบว่าการใช้อารมณ์ขันทำให้ชาวตูนิเซียมีอิสระจากความรู้สึกถูกกดขี่ เนื่องจากการนำอดีตประธานาธิบดีบิน อะลี มาเป็นเป้าของอารมณ์ขันนั้นทำให้ประชาชน

ได้รับความรู้สึกรู้ว่ามีอิสรภาพและได้รับสิทธิอันเท่าเทียมกัน การแสดงความเป็นศัตรูและการแสดงความก้าวร้าวต่ออดีตประธานาธิบดีด้วยการทำให้อดีตประธานาธิบดีกลายเป็นคนนอกกลุ่มและเป็นคนที่น่าหัวเราะเยาะช่วยสร้างมิตรภาพและทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในหมู่ประชาชนชาวตูนิเซีย นอกจากนี้ โมอัลลายังตั้งข้อสังเกตว่าวิธีการใช้อารมณ์ขันเพื่อปฏิเสธการปกครองแบบเดิมสะท้อนให้เห็นความปรารถนาของประชาชนที่ต้องการจะได้รับอิสรภาพ ความยุติธรรม และประชาธิปไตย ทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนต้องการให้สังคมเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

นอกจากบริบททางการเมืองที่กล่าวถึงข้างต้น อารมณ์ขันยังปรากฏในเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของออสโตรเวอร์ (Ostrower, 2015) เรื่อง “Humor as a Defense Mechanism during the Holocaust” ซึ่งศึกษาหน้าที่ของอารมณ์ขันของชาวยิวที่อยู่ในค่ายกักกัน ข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์เชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบกึ่งเปิด ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวจำนวน 55 คน เป็นผู้หญิง 31 คน และผู้ชาย 24 คน ขณะเกิดเหตุการณ์ในช่วงคริสต์ศักราช 1933-1945 ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น ออสโตรเวอร์ขอให้ผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์ดังกล่าวเล่าเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ขันที่เกิดขึ้นขณะที่อยู่ในค่ายกักกัน

ผลการวิจัยพบว่าในเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อารมณ์ขันของชาวยิวที่อยู่ในค่ายกักกันมีหน้าที่ดังนี้

1. โต้ตอบความคับข้องใจที่ไม่สามารถแสดงออกได้
2. ใช้อารมณ์ขันเพื่อพูดถึงเรื่องเพศหรือการขบถ
3. ช่วยให้ผู้รู้จักคนรอบข้างเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับการใช้ชีวิตใน

ค่ายกักกันได้ดียิ่งขึ้น

4. ทำให้เข้มแข็งขึ้น สามารถหัวเราะกับความตายได้ เนื่องจากมองว่า

การหัวเราะคือการเฉลิมฉลองที่ยังมีชีวิตอยู่

5. ให้อิสรภาพทางปัญญาให้ได้คิดนอกกรอบด้วยการเล่นกับภาษาโดยใช้กลุ่มนาซีเยอรมนีเป็นเป้าของอารมณ์ขัน

งานวิจัยเรื่องดังกล่าวได้สรุปไว้ด้วยว่าเอกลักษณ์ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิววนั้นคือการเป็นความขื่นขื่น สถานการณ์ตลกต่าง ๆ ที่ปรากฏในค่ายกักกันมักจะสัมพันธ์กับเรื่องที่ลบที่สุดและอารมณ์ความเจ็บปวด ดังนั้น อารมณ์ขันในค่ายกักกันจึงเป็นเหมือนอาวุธของผู้ที่กำลังสิ้นหวังและไม่สามารถขจัดขึ้นหรือต่อต้านอะไรได้

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านภาษาและภาษาศาสตร์ที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ขันมีหน้าที่ที่หลากหลาย สรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หน้าที่ของอารมณ์ขั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นจากมุมมองด้านภาษาและภาษาศาสตร์

หน้าที่ของอารมณ์ขั้น	บริบทที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขั้น					
	ความเจ็บป่วย	ปัญหาด้านสุขภาพจิต	การบำบัดรักษาโรค	ความสูญเสีย	ความขัดแย้ง	ความรุนแรงทางการเมือง
1. แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านบวก			●	●		
2. แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ		●	●			
3. จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ	●		●	●		●
4. แสดงการต่อต้านและการทำหาย			●			●
5. กล่าวถึงเรื่องต้องห้ามในทางที่สังคมยอมรับ	●					●
6. ให้อิสราภาพทางปัญญาให้ได้เล่นกับภาษา						●
7. สร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิสัมพันธ์		●				
8. ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์และคู่ถ้อยคำที่จะสร้างความขัดแย้ง			●		●	
9. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมสนทนาและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกัน	●	●	●	●		●

ตารางที่ 2 แสดงหน้าที่ของอารมณ์ขั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นจากมุมมองด้านภาษาและภาษาศาสตร์ จากตารางจะเห็นว่าอารมณ์ขั้นปรากฏในบริบทตั้งเครียดหรือโศกเศร้าหลายบริบท ได้แก่ บริบทที่เกี่ยวกับความเจ็บป่วย ปัญหาด้านสุขภาพจิต การบำบัดรักษาโรค ความสูญเสีย ความขัดแย้ง และความรุนแรงทางการเมือง นอกจากนี้อารมณ์ขั้นยังมีหน้าที่ที่หลากหลาย ได้แก่ หน้าที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านบวก แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ แสดงการต่อต้านและการทำหาย กล่าวถึงเรื่องต้องห้ามในทางที่สังคมยอมรับ ให้อิสราภาพทางปัญญาให้ได้เล่นกับภาษา สร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิสัมพันธ์ ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์และคู่ถ้อยคำที่จะสร้างความขัดแย้ง และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมสนทนาและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกัน หน้าที่ที่ปรากฏในหลายบริบทมากที่สุดคือหน้าที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมสนทนาและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกัน ซึ่งปรากฏทั้งในบริบทที่

เกี่ยวกับความเจ็บป่วย ปัญหาด้านสุขภาพจิต การบำบัดรักษาโรค ความสูญเสีย ตลอดจนบริบท ความรุนแรงทางการเมือง

2.4.2 งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นจากมุมมองด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นจากมุมมองด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพประกอบด้วย งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นในฐานะเครื่องบรรเทาอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นในฐานะวิธีการบำบัดโรค และงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นในฐานะเครื่องมือจัดการ ความสัมพันธ์ในบริบททางการแพทย์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.4.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นในฐานะเครื่องบรรเทาอารมณ์และความรู้สึก

ด้านลบ

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นในฐานะเครื่องบรรเทาอารมณ์และความรู้สึก ด้านลบส่วนหนึ่งศึกษาอารมณ์ขั้นที่ใช้ในการบรรเทาความเจ็บปวดทางร่างกาย ตลอดจนบรรเทา ความเครียดอันเกิดขึ้นระหว่างการบำบัดรักษาโรคและหลังเกิดการสูญเสียบุคคลใกล้ชิด เช่นงานวิจัย ของผจงพร สุภาวิตา (2534) เรื่อง “ผลของสื่ออารมณ์ขั้นต่อระดับความเครียดในผู้ป่วยบาดเจ็บ กระดูกขาและได้รับการดัดถ่วงกระดูก” ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวมาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น ผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการดัดถ่วงกระดูกที่เข้ารับการรักษาในแผนกศัลยกรรมออร์โธปิดิก อาคารมหิตล บำเพ็ญ 1 โรงพยาบาลศิริราช และอาคารพิบูลสงคราม ชั้น 1-3 โรงพยาบาลตำรวจ จำนวน 60 คน แบ่งเป็นผู้ป่วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน ผู้ป่วยกลุ่มทดลองได้รับสื่ออารมณ์ขั้น เป็นหนังสือการ์ตูนให้อ่านระหว่างเข้ารับการรักษา ส่วนผู้ป่วยกลุ่มควบคุมไม่ได้รับสื่ออารมณ์ขั้นใด ๆ

ผลการวิจัยพบว่าระดับความเครียดของผู้ป่วยกลุ่มทดลองต่ำกว่าระดับ ความเครียดของผู้ป่วยกลุ่มควบคุม เนื่องจากการอ่านหนังสือการ์ตูนในช่วงที่ได้รับการรักษานั้นเป็น การเบี่ยงเบนความสนใจของผู้ป่วยออกจากความเครียดและความวิตกกังวลจากการได้รับบาดเจ็บ ให้เปลี่ยนไปสนใจหนังสือการ์ตูนซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นความสนใจชนิดใหม่ ทำให้ผู้ป่วยเพลิดเพลินและสั มภาวะการเปลี่ยนแปลงของร่างกายไปได้ชั่วคราว จึงทำให้ระดับความเครียดลดลง อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยก็แสดงให้เห็นว่าแม้สื่ออารมณ์ขั้นจะสามารถบรรเทาความเครียดของผู้ป่วยได้ แต่ก็ สามารถใช้ได้กับผู้ป่วยที่มีความเครียดในระดับปานกลางเท่านั้น ส่วนผู้ที่มีอาการบาดเจ็บรุนแรงหรือ มีอาการติดเชื้อร่วมด้วยจะมีความเครียดในระดับสูง ส่งผลให้การใช้สื่ออารมณ์ขั้นนั้นไม่สามารถ ลดระดับความเครียดของผู้ป่วยได้

นอกจากการบรรเทาความเครียดแล้ว อารมณ์ขั้นยังสามารถช่วยบรรเทา ความเจ็บปวดได้อีกด้วย ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง “ผลของสื่ออารมณ์ขั้นต่อระดับความเจ็บปวด

ของผู้ป่วยขณะสลายนิว” ของอรอมน ศรียุคตศุทธ (2536) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ข้อมูลมาจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ป่วยโรคนิวในไตหรือในท่อไตที่ได้รับการรักษาด้วยเครื่องสลายนิว Wolf Piezolith 2300 อาคารสยามินทร์ โรงพยาบาลศิริราช และเครื่องสลายนิว Lithostar อาคารสิรินธร โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้ฟังเทปบันทึกเสียงที่บ้านทึกร่องซ้ำจำนวน 25 เรื่อง ความยาว 60 นาที ตั้งแต่ก่อนการสลายนิว 5 นาทีจนสิ้นสุดการสลายนิว ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คนได้ฟังเทปอารมณ์ขันขณะสลายนิวครั้งแรก แต่ไม่ได้ฟังในขณะที่สลายนิวครั้งถัดไป ส่วนกลุ่มตัวอย่างอีก 15 คน ได้ฟังเทปอารมณ์ขันขณะสลายนิวครั้งถัดไป แต่ไม่ได้ฟังในขณะที่สลายนิวครั้งแรก

ผลการวิจัยพบว่าระดับความเจ็บปวดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับสื่ออารมณ์ขันต่ำกว่าที่ไม่ได้รับสื่ออารมณ์ขัน ไม่ว่าผู้ป่วยจะได้รับสื่ออารมณ์ขันในการสลายนิวครั้งใดก็ตาม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ขันมีส่วนช่วยในการเบี่ยงเบนความสนใจของผู้ป่วย รวมถึงมีผลกระตุ้นกลไกการควบคุมความเจ็บปวด อารมณ์ขันจึงเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยทำให้ความเจ็บปวดบรรเทาลงได้ อย่างไรก็ตาม สื่ออารมณ์ขันที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวก็สามารถช่วยลดความเจ็บปวดของผู้ป่วยได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่สามารถลดความเจ็บปวดที่รุนแรงได้ และประสิทธิภาพของการเบี่ยงเบนความสนใจนั้นขึ้นอยู่กับระดับความร่วมมือ ความสามารถทางร่างกาย และความคิดของผู้ป่วยที่ตั้งใจจะเบี่ยงเบนความสนใจของตนออกจากความเจ็บปวดไปสู่สิ่งใหม่ที่มาดึงดูดความสนใจนั้นด้วย

นอกจากนี้ บทความของปาเซโร (Paseo, 1998) เรื่อง “Pain Control: Is Laughter the Best Medicine?” ซึ่งศึกษาการใช้อารมณ์ขันในการรักษาความเจ็บปวดของผู้ป่วยก็เป็นอีกหลักฐานหนึ่งที่สนับสนุนว่าอารมณ์ขันมีส่วนช่วยในการบรรเทาความเจ็บปวดได้เช่นเดียวกัน ในบทความเรื่องดังกล่าว ปาเซโรได้สรุปแนวทางสำหรับการใช้อารมณ์ขันเพื่อการรักษาผู้ป่วยไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ใช้อารมณ์ขันเพื่อการรักษาเฉพาะเวลาที่ผู้ป่วยตอบสนองต่อการใช้อารมณ์ขัน

2. ใช้อารมณ์ขันเป็นส่วนเสริม ไม่ใช่ใช้แทนยาแก้ปวด

3. ต้องมั่นใจว่าความเจ็บปวดนั้นสามารถควบคุมได้

4. ห้ามใช้อารมณ์ขันในขณะที่ผู้ป่วยปวดรุนแรง

นอกจากแนวทางทั้ง 4 ประการข้างต้นแล้ว ปาเซโรยังได้ให้คำแนะนำไว้ด้วยว่าก่อนการใช้อารมณ์ขัน สิ่งที่พยาบาลควรกระทำคือ

1. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ป่วย

2. ควรประเมินอารมณ์ขันไว้ล่วงหน้า พยาบาลควรพิจารณาการตอบสนองต่ออารมณ์ขันของผู้ป่วย เช่น การหัวเราะ การยิ้ม และควรสอบถามข้อมูลจากผู้ป่วยก่อนว่าอะไรบ้างที่ทำให้ผู้ป่วยหัวเราะได้ ผู้ป่วยจะหัวเราะเมื่อใดและหัวเราะที่ใดมากที่สุด และในช่วงที่ได้ผ่านประสบการณ์ความเครียดหรือความเจ็บปวดมา ผู้ป่วยเคยเล่นอะไรหรือเคยมีอารมณ์ขันบ้างหรือไม่ หากเคย อารมณ์ขันนั้นช่วยให้ผู้ป่วยอาการดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร

3. ถามบุคคลในครอบครัวของผู้ป่วยว่าอะไรสามารถทำให้ผู้ป่วยหัวเราะได้ งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะเครื่องบรรเทาอารมณ์และความรู้สึกลด้านลบอีกงานหนึ่งได้แก่งานวิจัยเรื่อง “Humor: An Antidote for Terrorism” ของปาสควาลิ (Pasquali, 2003) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวศึกษาหน้าที่ของอารมณ์ขันหลังเกิดเหตุวินาศกรรม วันที่ 11 กันยายน คริสต์ศักราช 2001 ในสหรัฐอเมริกา งานวิจัยเรื่องนี้มองอารมณ์ขันในฐานะที่เป็นยาถอนพิษสำหรับเหตุการณ์การก่อการร้าย ซึ่งหลังจากเกิดเหตุเครื่องบินพุ่งชนอาคารเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์และอาคารเพนตากอนแล้ว 2 เดือน ประชาชนในสหรัฐอเมริกายังคงมีอาการวิตกกังวล จิตใจหดหู่ มีภาวชนอนไม่หลับ และมีอัตราการใช้สารเสพติดสูงขึ้น ปาสควาลิกกล่าวว่าฟาร์บีโรว์และเฟรดเดอริก (Farberow & Frederick, 1978) ได้แบ่งช่วงเวลาสำหรับการปรับตัวกับการเกิดเหตุวินาศกรรมครั้งนี้ ออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่

1. ช่วงที่เกิดเหตุการณ์
2. ช่วงหลังจากเกิดเหตุการณ์ประมาณ 3-6 เดือน
3. ช่วงหลังจากเกิดเหตุการณ์ประมาณ 2 เดือน-2 ปี
4. ช่วงที่ฟื้นฟูสภาพจิตใจและยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้แล้ว

ผลการวิจัยเกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ปรากฏหลังการเกิดเหตุวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาสรุปได้ดังนี้

1. อารมณ์ขันใช้เพื่อปรับความเครียดให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม
2. อารมณ์ขันมาจากการฟังเรื่องตลก
3. อารมณ์ขันช่วยทำให้ควบคุมจิตใจให้สงบได้
4. อารมณ์ขันช่วยให้ปรับอารมณ์ให้เป็นปกติได้

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ขันมีบทบาทในการช่วยให้ผู้ที่มีประสบการณ์ตรงหรือผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจากเหตุการณ์ดังกล่าวสามารถปรับตัวหลังการเกิดเหตุวินาศกรรม และรับมือกับภาวะวิกฤตที่ตนประสบให้ได้

งานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันเพื่อบรรเทาความเครียดคืองานวิจัยเรื่อง “The Role of Humor for Men with Testicular Cancer” ของแซปเปิลและ

เชียบแลนด์ (Chapple & Ziebland, 2004) ที่ศึกษาบทบาทของอารมณ์ขันในหมู่ผู้ป่วยโรคมะเร็ง
อัมพาต ข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพผู้ป่วยโรคมะเร็งอัมพาตจำนวน 45 คน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ว่าอารมณ์ขัน
ที่ใช้ในบริบทที่แตกต่างกันนั้นมีหน้าที่ที่แตกต่างกัน ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าตนใช้อารมณ์ขันในที่ทำงาน
และในสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเพื่อแสดงการทำทนายกับโรคมะเร็งอัมพาต แต่หากเป็นบริบททาง
สุขภาพ ตนจะใช้อารมณ์ขันเพื่อจัดการกับความรู้สึก ปิดบังความอาย ผ่อนคลายความเครียด และใช้
แสดงความเป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้ป่วยคนอื่น ๆ รวมถึงช่วยกระตุ้นผู้อื่นให้พิจารณาตนเองอีกด้วย
นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังกล่าวว่าตนจะมีปฏิริยาโต้ตอบในทางดีกับผู้ที่เล่าเรื่องตลก เนื่องจาก
เรื่องตลกช่วยกำจัดความเครียดและทำให้ผู้ป่วยโรคมะเร็งอัมพาตรู้สึกว่าเป็นเหมือนคนปกติทั่วไป
อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีผู้ให้สัมภาษณ์ก็เล่าว่าบางครั้งตนก็ไม่พอใจเรื่องตลกที่ผู้อื่นเล่า เนื่องจาก
บางครั้งรู้สึกว่าการอารมณ์ขันทำให้ตนเสื่อมเสียชื่อเสียงหรือรู้สึกเหมือนเป็นตัวตลก ด้วยเหตุนี้ จึงมี
ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนแสดงความคิดเห็นว่าหากบุคลากรทางการแพทย์ใช้อารมณ์ขันก็สมควร
พิจารณาด้วยว่าควรจะเริ่มใช้อารมณ์ขันเมื่อใด

นอกเหนือจากการบำบัดอาการป่วยทางกายแล้ว ในกรณีของการสูญเสีย
บุคคลใกล้ชิด อารมณ์ขันก็เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้สูญเสียจัดการกับความเครียดของตนได้เช่นเดียวกัน
ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยเรื่อง “การสร้างเสริมสุขภาพจิตของสตรีผู้สูญเสียสามีจากสถานการณ์
ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ของสุชาดา อุดมลาภสกุล, อนุกรมศรี อินทนนท์ และ
วันดี สุทธิรงค์ (2554) ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวมาจากการตอบแบบสอบถามของสตรี
ผู้สูญเสียสามีจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส จำนวน 100 คน

ผลการวิจัยพบว่าการเสริมสร้างสุขภาพจิตของสตรีผู้สูญเสียสามีจาก
สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยรวมอยู่ในระดับมาก การสร้างเสริม
สุขภาพจิตประกอบด้วยการปฏิบัติกิจกรรม 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการสร้างเสริมคุณค่าในตนเอง
2. ด้านการเผชิญปัญหาและการจัดการกับความเครียด
3. ด้านการสร้างความเข้มแข็งทางจิตวิญญาณ
4. ด้านการสร้างความแข็งแรงทางร่างกาย

การสร้างเสริมสุขภาพจิตที่อยู่ในระดับมากมี 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย
จากมากไปน้อยได้เป็นด้านการสร้างความเข้มแข็งทางจิตวิญญาณ การเผชิญปัญหาและการจัดการกับ
ความเครียด และการสร้างความแข็งแรงทางร่างกาย ส่วนด้านการสร้างเสริมคุณค่าในตนเองมีค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ การสร้างอารมณ์ขันนั้นเป็นหนึ่งในวิธีการส่งเสริมสุขภาพจิตด้านการเผชิญ
ปัญหาและการจัดการกับความเครียด

2.4.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะวิธีการบำบัดโรค

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะวิธีการบำบัดโรคได้แก่งานวิจัยที่ศึกษาการทำหัวเราะบำบัด (laughter therapy) ซึ่งเป็นวิธีการบำบัดโรคแนวใหม่ เช่นงานวิจัยเรื่อง “**The Lifesaving Function of Humor with the Depressed and Suicidal Elderly**” ของริชแมน (Richman, 1995) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวศึกษาอารมณ์ขันที่ทำหน้าที่ช่วยชีวิตผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้าและมีพฤติกรรมการฆ่าตัวตาย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้สูงอายุที่เคยประสบภาวะซึมเศร้าขั้นรุนแรงและ/หรือภาวะสิ้นหวังจนคิดฆ่าตัวตาย และเคยเข้ารับการบำบัดเนื่องจากมีความเครียดทางอารมณ์อย่างรุนแรง กลุ่มตัวอย่างทุกคนเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดในคลินิกจิตเวชศาสตร์ผู้สูงอายุในบริบทดังกล่าว อารมณ์ขันเพื่อการบำบัดนั้นเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยกับนักบำบัดและผู้ร่วมสนทนาทั้ง 2 ฝ่ายใช้อารมณ์ขันมากเท่า ๆ กัน

ผลการวิจัยพบว่าแม้ว่าการหัวเราะ ความสิ้นหวัง และภาวะตื่นตระหนกจะไม่ใช่อุบัติเหตุของการเกิดอารมณ์ขัน แต่การหัวเราะก็ช่วยให้ผู้ป่วยสามารถเอาชนะความกลัวตายได้ นอกจากนี้ การที่คนหลาย ๆ คนได้ร่วมกันหัวเราะเรื่องที่ทำให้ตนกลัวนั้นก็นับเป็นวิธีการบำบัดวิธีหนึ่ง อีกทั้งยังทำให้กลุ่มผู้ที่ได้ร่วมหัวเราะด้วยกันในการบำบัดดังกล่าวได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนกลุ่มบำบัดนั้นอีกด้วย

งานวิจัยอีกหนึ่งเรื่องหนึ่งของริชแมนได้แก่งานวิจัยเรื่อง “**The Role of Psychotherapy and Humor for Death Anxiety, Death Wishes, and Aging**” (Richman, 2006) ซึ่งศึกษาอารมณ์ขันที่สัมพันธ์กับความวิตกกังวลเรื่องความตายกับความปรารถนา และความชราของผู้สูงอายุที่ปรากฏออกมาระหว่างกระบวนการทำจิตบำบัด งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยชุดอารมณ์ขันกับทัศนคติทางสังคม (Richman, 1977) อารมณ์ขันของผู้สูงอายุ (Richman, 1989) การประเมินค่า (Richman, 1996a) และจิตบำบัด (Richman, 1996b)

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการทำหัวเราะบำบัดช่วยทำให้ความวิตกกังวลของผู้ป่วยลดลง และทำให้ผู้ป่วยพึงพอใจที่สามารถหัวเราะสิ่งที่ตนเองหวาดกลัวได้ อย่างไรก็ตาม ริชแมนก็ได้อธิบายว่าแก่นแท้ของการทำหัวเราะบำบัดไม่ใช่เพียงการเล่าเรื่องตลกเท่านั้น แต่ต้องมีผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ร่วมอยู่ในสถานการณ์การบำบัดด้วย เนื่องจากในการทำหัวเราะบำบัดนั้นจะต้องทราบว่าช่วงเวลาใดสมควรใช้อารมณ์ขัน และช่วงเวลาใดไม่สมควรใช้ นอกจากนี้ งานวิจัยเรื่องดังกล่าวยังกล่าวถึงลักษณะของการทำหัวเราะบำบัดไว้ 10 ประการด้วย ดังนี้

1. อารมณ์ขันมักจะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ
2. เวลาที่เกิดอารมณ์ขันเป็นเรื่องสำคัญ
3. หัวเราะบำบัดทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะเมื่อทุกคนหัวเราะร่วมกัน

หัวเราะร่วมกัน

4. อารมณ์ขันมีพลังที่จะลดความเครียดและทำให้เกิดความมั่นใจในชีวิตมากยิ่งขึ้น
5. ความตายจะดูน่ากลัวน้อยลงเมื่อไม่ต้องเผชิญหน้ากับความตายเพียงลำพัง
6. โครงสร้างของอารมณ์ขันทำให้คนยอมรับความตายที่ใกล้เข้ามาได้
7. คำว่า “เชิงบวก” (positive) ไม่ได้หมายความว่าเนื้อหาของเรื่องที่เราจำเป็นต้องเป็นเรื่องเชิงบวกเสมอไป การเล่าเรื่องเกี่ยวกับความตายก็สามารถทำให้หัวเราะได้
8. การทำหัวเราะบำบัดต้องการการสื่อสาร
9. การทำหัวเราะบำบัดต้องมีนักบำบัดผู้เชี่ยวชาญอยู่ด้วย
10. ผู้ทำหัวเราะบำบัดแต่ละคนต่างต้องการกันและกัน หากไม่มีคนอื่น ๆ

แต่ละคนก็จะไม่สามารถหัวเราะ ไม่สามารถสนุก และไม่สามารถใช้การหัวเราะเพื่อการบำบัดได้

การทำหัวเราะบำบัดเป็นวิธีการบำบัดอาการเจ็บป่วยวิธีหนึ่งที่ใช้ในวงการการแพทย์ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่ศึกษาผลของการรักษาโรคด้วยวิธีดังกล่าว เช่นงานวิจัยเรื่อง “Laughter and Stress Relief in Cancer Patients: A Pilot Study” ของคิม, คิม และคิม (Kim, Kim, & Kim, 2015) ที่ศึกษาผลกระทบของการใช้โปรแกรมหัวเราะบำบัดในผู้ป่วยโรคมะเร็งเต้านม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากการทดลองกับผู้ป่วยโรคมะเร็งเต้านมจำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมซึ่งได้ใช้โปรแกรมหัวเราะบำบัดจำนวน 31 คน และกลุ่มที่ไม่ได้ใช้โปรแกรมหัวเราะบำบัดจำนวน 29 คน

ผลการวิจัยพบว่าค่าความวิตกกังวล ความหดหู่ และความเครียดของผู้ป่วยกลุ่มที่ไม่ได้ใช้โปรแกรมหัวเราะบำบัดไม่มีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในขณะที่ผู้ป่วยที่ได้ใช้โปรแกรมหัวเราะบำบัดมีค่าดังกล่าวลดลง แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมหัวเราะบำบัดมีผลต่อการลดความวิตกกังวล ความหดหู่ และความเครียดของผู้ป่วยโรคมะเร็งเต้านมได้จริง

2.4.2.3 งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะเครื่องมือจัดการความสัมพันธ์ในบริบททางการแพทย์

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในฐานะเครื่องมือจัดการความสัมพันธ์ในบริบททางการแพทย์ส่วนหนึ่งศึกษาอารมณ์ขันที่ปรากฏในบริบททางการแพทย์ ทั้งการบำบัดรักษาโรค การเรียนการสอนทางการแพทย์ ตลอดจนงานปฏิบัติงานของบุคลากรทางการแพทย์ เช่นงานวิจัยเรื่อง “Humor” ของดซีกีลีวสกี (Dziegielewski, 2003) ซึ่งศึกษาบทบาทของอารมณ์ขันในบริบทการเรียนการสอนทางการแพทย์และการบำบัด

ผลการวิจัยพบว่าอารมณ์ขันมีบทบาทหลายด้าน ดังนี้

1. ด้านการสื่อสารพบว่าอารมณ์ขันใช้เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ไม่คุกคามกันจนมากเกินไป ทำให้การสื่อสารดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และอารมณ์ขันช่วยพัฒนาความเข้าใจและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีส่วนร่วมในอารมณ์ขันนั้น ๆ

2. ด้านการศึกษาพบว่าอารมณ์ขันมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทางการแพทย์ อารมณ์ขันช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้ เนื่องจากอารมณ์ขันช่วยให้นักเรียนได้ผ่อนคลายความตึงเครียด จึงเปิดใจให้กับการเรียนมากขึ้น

3. ด้านการบำบัดพบว่าอารมณ์ขันช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคลากรทางการแพทย์กับผู้รับการบำบัด เนื่องจากอารมณ์ขันช่วยทำให้ผู้รับการบำบัดไม่ต่อต้าน รวมถึงเชื่อใจบุคลากรทางการแพทย์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้อารมณ์ขันยังช่วยคลายเครียด และเปิดโอกาสให้ผู้รับการบำบัดได้ปลดปล่อยอารมณ์ของตนเองอีกด้วย

4. ด้านการเป็นกลุ่มพบว่าอารมณ์ขันช่วยทำให้เกิดการรวมกลุ่มและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้

งานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งที่ศึกษาหน้าที่ของอารมณ์ขันในบริบททางการแพทย์ คืองานวิจัยเรื่อง “Humor in the OR: A Stitch in Time?” ของบุคซ์แมน (Buxman, 2008) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวศึกษาอารมณ์ขันที่ปรากฏในห้องผ่าตัด บุคซ์แมนศึกษาอารมณ์ขันของผู้ใช้อารมณ์ขัน 3 กลุ่ม ได้แก่ อารมณ์ขันของผู้ป่วย อารมณ์ขันของบุคลากรทางการแพทย์ และอารมณ์ขันของผู้จัดการโรงพยาบาล

ผลการวิจัยพบว่าอารมณ์ขันของบุคคลทั้ง 3 กลุ่มมีหน้าที่ 5 หน้าที่ ดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ ผู้ป่วยใช้อารมณ์ขันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยด้วยกัน ทำให้ไม่เกิดการแบ่งแยกชนชั้น ซึ่งช่วยให้ผู้ป่วยสามารถสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น เมื่อจะต้องสนทนากันเกี่ยวกับเรื่องความเจ็บป่วย บุคลากรทางการแพทย์ก็ใช้อารมณ์ขันกับกลุ่มเพื่อนร่วมงาน แพทย์ นักเรียนแพทย์ ผู้ป่วย และญาติของผู้ป่วย เพื่อแสดงให้เห็นว่าทุกคนต่างก็ให้เกียรติผู้ป่วย และมองว่าผู้ป่วยก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่น่าเท่าเทียมกัน ส่วนผู้จัดการโรงพยาบาลใช้อารมณ์ขันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทั้งกับผู้ป่วยและกับบุคลากรของโรงพยาบาล เพื่อลดช่องว่างระหว่างชนชั้น ทำให้ทุกคนรู้สึกว่าการกำลังอยู่ในสถานการณ์เดียวกันและต้องทำหน้าที่ของตนต่อไปด้วยกัน

2. การผ่อนคลายความวิตกกังวล เนื่องจากผู้ป่วยต่างมีความรู้สึกกลัวเจ็บกลัวตาย บุคลากรทางการแพทย์ต้องปฏิบัติงานติดต่อกันเป็นเวลานาน สัมผัสกับความเจ็บป่วยและความตายอยู่เสมอ ส่วนผู้จัดการโรงพยาบาลก็เครียดกับเรื่องนโยบายและการบริหารงาน อารมณ์ขันจึงทำหน้าที่ช่วยให้บุคคลแต่ละกลุ่มคลายความกลัวและความกังวลต่าง ๆ ลง

3. การปลดปล่อยความโกรธในทางที่สังคมยอมรับ เนื่องจากทั้งผู้ป่วย บุคลากรทางการแพทย์ และผู้จัดการโรงพยาบาลอาจมีอารมณ์โกรธเพื่อนผู้ป่วยด้วยกัน โกรธเพื่อนร่วมงาน หรือโกรธลูกน้อง การใช้อารมณ์ขันจึงเป็นวิธีระบายความโกรธในทางที่สังคมยอมรับได้วิธีหนึ่ง

4. การเลียงหรือปฏิเสธความรู้สึกเจ็บปวด เนื่องจากผู้ป่วยต่างก็ต้องการหายเจ็บ บุคลากรทางการแพทย์ก็ต้องการให้ผู้ป่วยหายเจ็บเพื่อที่ผู้ป่วยจะได้ฟังและให้ความร่วมมือกับการรักษามากขึ้น ตลอดจนผู้จัดการโรงพยาบาลก็อาจประสบความเจ็บปวดบ้างในบางครั้ง การใช้อารมณ์ขันจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเลียงความรู้สึกเจ็บปวดเหล่านั้น

5. การสร้างการเรียนรู้ อารมณ์ขันทำให้ผู้ป่วยสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้นและสนใจฟังคำแนะนำของบุคลากรทางการแพทย์มากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้จัดการโรงพยาบาลเรียนรู้ที่จะสื่อสารกับผู้ป่วยและบุคลากรของโรงพยาบาลได้อีกด้วย

งานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งที่ศึกษาการใช้อารมณ์ขันเพื่อจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรทางการแพทย์กับผู้ป่วยได้แก่ งานวิจัยของนริสา วงศ์พนารักษ์ (2557) เรื่อง “สัมพันธภาพเพื่อการบำบัด: การประยุกต์ใช้ในกระบวนการพยาบาล” งานวิจัยเรื่องดังกล่าวศึกษาเรื่องวิธีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย เพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาล

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดนั้นมีลักษณะสำคัญ

8 ประการ ได้แก่

1. การเข้ากันได้
2. การสร้างความไว้วางใจ
3. การมองในแง่ดีและการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข
4. การเข้าถึงความรู้สึกหรือเข้าใจตามการรับรู้ของผู้รับบริการ
5. การติดต่อสื่อสารที่มีจุดประสงค์
6. การถ่ายโอนความรู้สึก
7. การกำหนดหรือตั้งเป้าหมายชัดเจน
8. การมีอารมณ์ขัน

ดังนั้น เมื่อพยาบาลใช้ตนเองเป็นเครื่องมือในการบำบัดรักษา พยาบาลจึงต้องเริ่มสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ป่วยก่อน และการใช้อารมณ์ขันเป็นหนึ่งในวิธีการสร้างสัมพันธภาพระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย

นอกเหนือจากปรับการบำบัดรักษาโรคที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว บุคลากรทางการแพทย์ยังใช้อารมณ์ขันเพื่อจัดการสถานการณ์ตึงเครียดที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่อีกด้วย ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยเรื่อง “ประสบการณ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการใช้อารมณ์ขันเพื่อ

การจัดการสถานการณ์ตึงเครียดในหอผู้ป่วย” ของนิตยา พ่วงดี (2557) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวเป็นงานวิจัยที่บรรยายประสบการณ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการใช้อารมณ์ขันเพื่อจัดการสถานการณ์ตึงเครียดในหอผู้ป่วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากการสัมภาษณ์พยาบาลวิชาชีพที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นเวลา 2 ปีขึ้นไปจำนวน 10 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดเป็นผู้มีอารมณ์ขันและใช้อารมณ์ขันในการจัดการกับสถานการณ์ตึงเครียดในหอผู้ป่วย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาวะการณ์ตึงเครียดในหอผู้ป่วยมีที่มาจาก 3 สถานการณ์คือ สถานการณ์ตึงเครียดเนื่องมาจากการดูแลผู้ป่วย จากนโยบายของโรงพยาบาล และจากการขาดแคลนบุคลากรพยาบาล

2. ด้านอารมณ์ขันพบว่าอารมณ์ขันเป็นวิธีการที่ดีที่ใช้ในการจัดการสถานการณ์ตึงเครียด เนื่องจากอารมณ์ขันช่วยให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเชิงบวก ทำให้สามารถคิดหาทางแก้ไขปัญหาได้ อีกทั้งยังมีความสุขที่ตนเองมีความสุขและได้แบ่งปันความสุขให้แก่ผู้อื่น

3. ประสิทธิภาพของการใช้อารมณ์ขันเพื่อจัดการสถานการณ์ตึงเครียดพบว่าพยาบาลควรประเมินสถานการณ์ก่อนใช้อารมณ์ขัน ใช้อารมณ์ขันให้เหมาะสมกับบุคคล และพยาบาลกับผู้ป่วยต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันก่อนจะใช้อารมณ์ขัน

4. บทเรียนที่ได้รับหลังการใช้อารมณ์ขันคืออารมณ์ขันทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน ทำให้เป็นคนมีเพื่อนจำนวนมาก รวมทั้งเมื่อพยาบาลอารมณ์ดีก็จะช่วยลดการกระทบกระทั่งกับผู้ป่วย และทำให้บุคลากรพยาบาลเกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเรื่องดังกล่าวก็ได้สรุปข้อพึงระวังสำหรับการใช้อารมณ์ขันไว้ด้วยว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยไม่ควรใช้อารมณ์ขันพร่ำเพรื่อ แต่ควรใช้ให้ถูกกาลเทศะและสมเหตุสมผล มิเช่นนั้นอาจทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เคารพนับถือหัวหน้าหอผู้ป่วยได้

นอกจากงานวิจัยที่ศึกษาการใช้อารมณ์ขัน นักวิจัยยังสนใจศึกษาการรับรู้อารมณ์ขันอีกด้วย เช่นงานวิจัยเรื่อง “A Narrative Inquiry: How Do Nurses Respond to Patients’ Use of Humour?” ของเฮย์ดอนและไรเอ็ต (Haydon & Riet, 2014) ที่ศึกษาการรับรู้อารมณ์ขันของพยาบาลในสถานการณ์ที่ผู้ป่วยเป็นผู้เริ่มอารมณ์ขันว่าพยาบาลและเพื่อนของพยาบาลมีปฏิกิริยาโต้ตอบต่ออารมณ์ขันนั้นอย่างไร ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากการสัมภาษณ์พยาบาลในโรงพยาบาลท้องถิ่นจำนวน 4 คน

ผลการวิจัยพบว่าข้อจำกัดเรื่องเวลา มีผลต่อการตอบสนองต่ออารมณ์ขันของพยาบาล หากผู้ป่วยใช้อารมณ์ขันแล้ว แต่พยาบาลไม่ทันสังเกตเห็นอารมณ์ขันนั้นก็จะไม่ได้มีปฏิกิริยาโต้ตอบใด ๆ นอกจากนี้ความแตกต่างเรื่องเพศก็มีส่วนสำคัญ กล่าวคือ ผู้ป่วยชายจะใช้

อารมณ์ขันกับพยาบาลมากกว่าผู้ป่วยหญิง และหากพยาบาลได้ตอบอารมณ์ขันนั้นได้อย่างเหมาะสมก็จะทำให้ทั้งพยาบาลและผู้ป่วยมีประสบการณ์ที่ดีในการอยู่ในโรงพยาบาล

นอกจากนี้ งานวิจัยเรื่องดังกล่าวยังพบว่าการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยและพยาบาลไม่เพียงแต่จะขึ้นอยู่กับบุคลิกของแต่ละบุคคลเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมในแผนกด้วย เช่น ห้องพักของผู้ป่วยมีลักษณะเป็นห้องพิเศษหรือห้องรวม เป็นห้องที่รวมผู้ป่วยชายและผู้ป่วยหญิงอยู่ในห้องเดียวกันหรือแยกกัน สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีผลต่อการรับรู้อารมณ์ขันของพยาบาลด้วยทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม เฮย์ดอนและไรเอตก็ได้ตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าหากเป็นสถานการณ์ที่ผู้ป่วยกำลังทรมานกับความเจ็บปวด อยู่ในสถานการณ์ที่คุกคามชีวิตมาก ๆ หรือเป็นพ่อแม่ที่มีลูกที่กำลังป่วย โดยทั่วไปแล้วก็จะไม่มีการใช้อารมณ์ขัน

งานวิจัยเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ขันไม่เพียงทำให้พยาบาลมีจิตใจอ่อนโยนขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย อีกทั้งหากพยาบาลเข้าใจอารมณ์ขันที่ผู้ป่วยใช้ก็ยิ่งช่วยทำให้ผู้ป่วยเกิดความพึงพอใจได้อีกด้วย

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ขันมีหน้าที่ที่หลากหลาย สรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 หน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้าที่ของอารมณ์ขัน	บริบทที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขัน				
	ความเจ็บป่วย	การบำบัดรักษาโรค	การสร้างเสริมสุขภาพจิต	การเรียนรู้การสอนทาง การแพทย์	สถานการณ์ตึงเครียด
1. แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ	●			●	
2. จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ	●	●	●	●	●
3. แสดงการต่อต้านและการท้าทาย	●	●			
4. ส่งเสริมการเรียนรู้		●			
5. กระตุ้นให้ผู้อื่นพิจารณาตนเอง	●	●			
6. สร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิสัมพันธ์				●	

หน้าที่ของอารมณ์ขัน	บริบทที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขัน				
	ความเจ็บป่วย	การบำบัดรักษาโรค	การสร้างเสริมสุขภาพจิต	การเรียนการสอนทางการแพทย์	สถานการณ์ตึงเครียด
7. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมสนทนาและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกัน	●	●		●	

ตารางที่ 3 แสดงหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ จากตารางจะเห็นว่าอารมณ์ขันปรากฏในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าหลายบริบท ได้แก่ บริบทที่เกี่ยวกับความเจ็บป่วย การบำบัดรักษาโรค การสร้างเสริมสุขภาพจิต การเรียนการสอนทางการแพทย์ และสถานการณ์ตึงเครียด นอกจากนี้อารมณ์ขันยังมีหน้าที่ที่หลากหลาย ได้แก่ หน้าที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ แสดงการต่อต้านและการท้าทาย ส่งเสริมการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้อื่นพิจารณาตนเอง สร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิสัมพันธ์ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมสนทนาและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกัน หน้าที่ที่ปรากฏในหลายบริบทมากที่สุดคือหน้าที่จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ ซึ่งปรากฏในทุกบริบทที่กล่าวถึงข้างต้น

2.4.3 งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านสังคมศาสตร์

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านสังคมศาสตร์ประกอบด้วยงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันของผู้ที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ตึงเครียดหรือน่าสลดใจและงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันของผู้ที่ถูกจำกัดอิสรภาพและเสรีภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.4.3.1 งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันของผู้ที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ตึงเครียดหรือน่าสลดใจ

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันของผู้ที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ตึงเครียดหรือน่าสลดใจ เช่นงานวิจัยเรื่อง “Humor in the Briefing Room: A Study of the Strategic Uses of Humor among Police” ของโพเกรบินและพูล (Pogrebin & Poole, 1988) ซึ่งศึกษาอารมณ์ขันของเจ้าหน้าที่ตำรวจลาดตระเวน งานวิจัยเรื่องดังกล่าวเป็นงานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากการสังเกตการณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจลาดตระเวนในรัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา

ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจลาดตระเวนใช้อารมณ์ขันใน 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การใช้ความก้าวร้าวแบบตลก เจ้าหน้าที่ตำรวจลาดตระเวนใช้การกล่าวตลกเมื่อต้องการโจมตีผู้บังคับบัญชา เพื่อเลี่ยงการแสดงความก้าวร้าวแบบเผชิญหน้าโดยตรง ซึ่งอาจทำให้เกิดการลงโทษตามวินัยตำรวจในภายหลังได้

2. การทำให้ผู้ฟังเสื่อมเสีย เจ้าหน้าที่ตำรวจลาดตระเวนใช้อารมณ์ขันเพื่อแสดงการดูถูกผู้ที่สร้างปัญหาที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องตามแก้ไข

3. การกระจายความอันตรายและ/หรือเหตุการณ์ร้ายแรง เนื่องจากลักษณะของอาชีพทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจลาดตระเวนอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถแสดงความกลัวออกมาให้ผู้อื่นเห็นได้ การใช้อารมณ์ขันจึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจกลุ่มดังกล่าวสามารถแสดงอารมณ์ของตนออกมาได้โดยไม่เสียภาพลักษณ์

4. การทำกฎให้เป็นกลาง ความไม่พอใจกระบวนการและกฎหมายทำให้เกิดการประเมินผู้กระทำความผิด ผู้พิพากษา และทนายในทางลบ การใช้มุกตลกทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจลาดตระเวนสามารถนำกฎความยุติธรรมในแบบของเจ้าหน้าที่ตำรวจลาดตระเวนมาใช้ได้

อาชีพอีกอาชีพหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่น่าสลดใจคืออาชีพเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐาน งานวิจัยของวิโวนาศึกษาอารมณ์ขันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐาน เนื่องจากวิโวนาประกอบอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจมานาน 20 ปี และทำงานในหน่วยพิสูจน์หลักฐานมาเป็นเวลา 15 ปี งานวิจัยเรื่อง “Mirth and Murder: Crime Scene Investigation as a Work Context for Examining Humor Applications” ของ รอท และ วิโวนา (Roth & Vivona, 2010) รวมถึงงานวิจัยของวิโวนาเรื่อง “Investigating Humor within a Context of Death and Tragedy: The Narratives of Contrasting Realities” (Vivona, 2013) และงานวิจัยเรื่อง “Humor Functions within Crime Scene Investigations: Group Dynamics, Stress, and the Negotiation of Emotions” (Vivona, 2014) ล้วนศึกษาการใช้อารมณ์ขันของเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐาน เนื่องจากสมาชิกในหน่วยพิสูจน์หลักฐานมีโอกาสเห็นความตายบ่อยกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยอื่น ๆ และต้องเผชิญกับความรู้สึกที่รุนแรงอยู่เป็นประจำ จึงปรากฏการใช้อารมณ์ขันในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ (Roth & Vivona, 2010)

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยของวิโวนา (Vivona, 2013, 2014) นั้นได้มาจากการสัมภาษณ์อาสาสมัครซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานจำนวน 14 คน เป็นผู้ชาย 10 คน และผู้หญิง 4 คน อายุระหว่าง 31-65 ปี มีประสบการณ์การทำงานพิสูจน์หลักฐานตั้งแต่ 6-37 ปี (ระยะเวลาการทำงานเฉลี่ย 13.7 ปี) การสัมภาษณ์ใช้เวลา 45 นาที-1 ชั่วโมงครึ่ง วิโวนาบันทึกเสียง

การสัมภาษณ์อาสาสมัครแล้วให้ผู้ให้สัมภาษณ์ดูบทที่ถ่ายทอดเสียงแล้ว เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ทั้งเรื่องความหมาย ความคิด และการใช้คำในบทสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่าอารมณ์ขันที่ปรากฏในปรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานมีหน้าที่ 3 ประการ ได้แก่

1. อารมณ์ขันใช้เพื่อตรวจสอบเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานคนใหม่ที่เพิ่งเริ่มปฏิบัติงานว่าสามารถอดทนกับเหตุการณ์ที่ต้องประสบได้หรือไม่ เนื่องจากงานของเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานเกี่ยวข้องกับความตาย ปฏิบัติงานกับศพ และอาจต้องเห็นภาพที่สยดสยอง เจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานที่เพิ่งเริ่มปฏิบัติงานจะต้องผ่านการทดสอบ 2 ระดับ คือระดับที่ต้องสามารถปฏิบัติภารกิจในการพิสูจน์หลักฐานได้สำเร็จ และระดับที่ต้องสามารถหัวเราะกับความสยดสยองที่ต้องประสบได้ หากเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานคนใหม่มีประสบการณ์มากขึ้นจนสามารถมองเห็นความตายเป็นเรื่องปกติธรรมดา และสามารถหัวเราะกับกระบวนการดังกล่าวได้แล้ว จึงจะยืนยันได้ว่าบุคคลนั้นสามารถเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานได้อย่างแท้จริง

2. อารมณ์ขันเป็นเครื่องปลดปล่อยความเครียด เจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานมองว่ามุกตลกต่าง ๆ เป็นการผ่อนคลายความเครียดให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถจดจ่ออยู่กับภารกิจที่ต้องปฏิบัติให้สำเร็จได้ ในกรณีนี้ อารมณ์ขันเป็นกลยุทธ์หนึ่งซึ่งช่วยให้เจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานมีทัศนคติเชิงบวกเมื่อต้องเผชิญกับความเจ็บปวดทรมานของผู้อื่น อีกทั้งเนื่องจากเหตุอาชญากรรมหลายครั้งเป็นเรื่องที่น่ากลัวและน่าเหลือเชื่อ ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยอาจเครียดมากจนทำให้ปฏิบัติงานได้ยากขึ้น จึงต้องใช้อารมณ์ขันเพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่ได้ปลดปล่อยความเครียด

3. ในวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐาน พฤติกรรมความตลกขบขันเป็นสัญญาณของความมีสุขภาพจิตดี หากไม่มีอารมณ์ขันเกิดขึ้น หัวหน้าหน่วยพิสูจน์หลักฐานจะทราบได้ว่าเกิดปัญหาบางประการขึ้นในกลุ่มเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้ยากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม วิโวนา (Vivona, 2014) ก็ได้ตั้งข้อสังเกตว่าในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานบางสถานการณ์จะไม่มีอารมณ์ขันเกิดขึ้น ได้แก่ในกรณีที่เหยื่อของคดีเป็นเด็ก และกรณีที่เหยื่อเป็นญาติหรือเป็นคนรู้จักของเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานที่ปฏิบัติงานอยู่ด้วยกัน สอดคล้องกับที่รอตและวิโวนา (Roth & Vivona, 2010) กล่าวว่าแม้ว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับความตลกเหล่านี้จะเกิดขึ้นในเวลาเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐานอยู่กับเหยื่อ แต่ในปรับดังกล่าวเจ้าหน้าที่ทุกคนก็จะเคารพและให้เกียรติเหยื่อ โดยไม่คำนึ่งถึงสีผิว เพศ ชนชั้น เชื้อชาติ หรือความแตกต่างด้านอื่น ๆ ตามปกติแล้วอารมณ์ขันและการหัวเราะจะเกิดขึ้นในช่วงพัก ช่วงทำงาน เอกสาร และช่วงสอบสวน และหากผู้ที่ถูกทำร้ายเป็นเด็กก็จะมีอารมณ์หัวเราะใด ๆ เกิดขึ้น

นอกจากอารมณ์ขันของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว นักวิจัยยังสนใจศึกษาการใช้อารมณ์ขันของเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานด้วย ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยเรื่อง “On Humour in Prison” ของเนลเสน (Nielsen, 2011) ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวมาจากการสังเกตการณ์จากทัณฑสถานเปิดในราชอาณาจักรเดนมาร์กเป็นเวลา 10 เดือน รวมถึงการสัมภาษณ์นักโทษชายจำนวน 19 คน และเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานจำนวน 13 คน

ผลการวิจัยพบว่าทั้งเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานและนักโทษต่างใช้อารมณ์ขันในการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นในการสนทนาระหว่างเจ้าหน้าที่ทัณฑสถาน การสนทนาระหว่างนักโทษ หรือการสนทนาระหว่างเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานกับนักโทษ และด้วยบริบทสิ่งแวดล้อมที่เป็นทัณฑสถานเปิด การแลกเปลี่ยนอารมณ์ขันกันระหว่างเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานกับนักโทษจึงช่วยถอดบทบาทอันเป็นทางการของความเป็นเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานและถอดบทบาทของความเป็นนักโทษออก ทำให้ทั้งเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานและนักโทษสามารถแสดงบุคลิกลักษณะของตนในฐานะที่ต่างก็เป็นปัจเจกบุคคลคนหนึ่งได้อย่างไม่ต้องคำนึงถึงความเป็นทางการ พื้นที่ดังกล่าวทำให้ทั้งเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานและนักโทษได้เป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันในช่วงเวลาสั้น ๆ และด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เอง เนลเสนจึงมองว่าอารมณ์ขันนั้นมีหน้าที่กำหนดนิยามใหม่ให้แก่โครงสร้างทางสังคมด้วย

งานวิจัยเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ขันช่วยลดความขัดแย้งและทำให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานกับนักโทษในแต่ละวันนั้นเป็นไปอย่างราบรื่น และนอกจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานกับนักโทษแล้ว อารมณ์ขันยังช่วยให้เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานได้เข้าใจเพื่อนร่วมงานบางคนซึ่งอาจมีมุมมองการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกันในหมู่เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานด้วยกันอีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.4.3.2 งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันของผู้ที่ถูกจำกัดอิสรภาพและเสรีภาพ

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันของผู้ที่ถูกจำกัดอิสรภาพและเสรีภาพส่วนหนึ่งได้แก่งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันของประชาชนในสังคมเผด็จการ เช่นงานวิจัยเรื่อง “Humor as a Serious Strategy of Nonviolent Resistance to Oppression” ของโซเรนเซน (Sorensen, 2008) ซึ่งศึกษาอารมณ์ขันในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ที่ชาวเซอร์เบียใช้ในการเคลื่อนไหวในเดือนตุลาคม คริสต์ศักราช 2000 เพื่อปลดอำนาจของสლობอดัน มีลอสเชวิช (Slobodan Milošević) อดีตประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐเซอร์เบีย อารมณ์ขันในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวหมายถึงสิ่งใดก็ตามที่ทำให้เกิดความตลกขบขัน ไม่ว่าจะเป็นมุกตลก เรื่องเล่า ละคร เรื่องล้อเลียน ภาพยนตร์ หนังสือ รวมถึงการกระทำ หรือสโลแกนที่ใช้ในการประท้วงด้วย

ผลการวิจัยพบว่าอารมณ์ขันมีบทบาทในการเป็นวิธีการต่อต้านที่ปราศจากความรุนแรงใน 3 ด้าน ได้แก่

1. อารมณ์ขันกับการระดมพล เป็นอารมณ์ขันที่กลุ่มผู้ต่อต้านมีล่อเซวิชใช้กับผู้ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มดังกล่าว เพื่อรวบรวมผู้ที่มีแนวคิดเดียวกันให้เข้ามารวมกลุ่มกัน ในกรณีนี้ อารมณ์ขันเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มจำนวนสมาชิกของกลุ่ม ให้มีผู้เข้าร่วมในการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการกดขี่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

2. อารมณ์ขันกับวัฒนธรรมของการต่อต้าน เป็นอารมณ์ขันที่ใช้กันในกลุ่มของผู้ต่อต้าน ช่วยทำให้คนในกลุ่มเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้สามารถมีส่วนร่วมในการต่อต้านร่วมกันได้

3. อารมณ์ขันกับการพลิกการกดขี่ กล่าวคือ อารมณ์ขันเป็นเครื่องมือกดดันผู้ที่กดขี่ประชาชนให้มีทางเลือกในการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบได้น้อยลง อีกทั้งยังช่วยคลายความกลัวในการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ต่อต้านอีกด้วย

ในสภาพสังคมเซอร์เบีย การมีล่อเซวิชเป็นผู้ปกครองประเทศนั้นทำให้การปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารต่าง ๆ อยู่ในภาวะที่เคร่งเครียดจริงจัง แต่การที่กลุ่มผู้ต่อต้านนำเสนอสิ่งเหล่านี้ในกรอบที่ตลกขบขันช่วยทำให้การปฏิสัมพันธ์นั้นไม่เครียดมากจนเกินไป

งานวิจัยเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหากการกระทำเชิงสัญลักษณ์ซึ่งรวมถึงการใช้อารมณ์ขันด้วยนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงความรับรู้สถานการณ์ต่าง ๆ ของคนในสังคมได้ การกระทำนั้นก็อาจมีผลกระทบต่อคนในสังคม ผู้ที่อยู่ในสังคมเผด็จการเช่นสังคมเซอร์เบียจะกลัวอำนาจของผู้ปกครองประเทศมากกว่าผู้ที่อยู่ในสังคมประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม โฆเรนเซนก็กล่าวถึงเหตุการณ์ดังกล่าวว่าแม้การต่อต้านนี้จะไม่ประสบความสำเร็จ ในแง่ที่ว่ากลุ่มผู้ต่อต้านไม่สามารถขับไล่ล่อเซวิชให้พ้นจากตำแหน่งประธานาธิบดีได้ แต่การใช้อารมณ์ขันเป็นส่วนหนึ่งในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวเซอร์เบียก็ทำให้กลุ่มผู้ต่อต้านได้ทำทลายกับความกลัวของตนเอง และได้แสดงความไม่อยู่เฉย

งานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งที่ศึกษาอารมณ์ขันของกลุ่มประชาชนชายขอบคืองานวิจัยเรื่อง **“Laughter in Stories of Crime and Tragedy: The Importance of Humor for Marginalized Populations”** ของแซนด์เบิร์กและทูเทนเกส (Sandberg & Tutenges, 2019) งานวิจัยเรื่องดังกล่าวศึกษาหน้าที่ของอารมณ์ขันในเรื่องเล่าของนักโทษ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากการสัมภาษณ์ผู้ค้ายาเสพติดเพศชายจำนวน 40 คน ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในทัณฑสถาน 6 แห่งในราชอาณาจักรนอร์เวย์ ผู้ให้สัมภาษณ์มีอายุระหว่าง 20-49 ปี (อายุเฉลี่ย 35 ปี) ส่วนใหญ่มีประวัติการใช้สารเสพติดหลายประเภทมาอย่างยาวนาน การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง-2 ชั่วโมงครึ่ง

ผลการวิจัยพบว่าอารมณ์ขันในบริบทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอาชญากรรมและโศกนาฏกรรมมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1. อารมณ์ขันเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิพากษ์วิจารณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้อารมณ์ขันในการวิพากษ์วิจารณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ร่วมก่ออาชญากรรม รวมถึงการวิจารณ์ตนเองด้วย ในกรณีนี้ อารมณ์ขันดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีความเหนือกว่า และเป้าของอารมณ์ขันก็คือผู้ให้สัมภาษณ์กล่าววิพากษ์วิจารณ์

2. อารมณ์ขันใช้บรรเทาความเจ็บปวดจากประสบการณ์อันเลวร้าย ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้อารมณ์ขันในการเล่าเรื่องความโหดร้ายในวัยเยาว์ อุบัติเหตุและการได้รับบาดเจ็บ ความเครียดของการใช้ชีวิตตามวิถีอาชญากร รวมทั้งความรู้สึกผิดของตนเอง อารมณ์ขันในกรณีนี้สอดคล้องกับทฤษฎีความปลดปล่อยซึ่งมองว่าอารมณ์ขันเป็นกลไกในการจัดการกับประสบการณ์ด้านลบ

นอกจากนี้ แชนด์เบิร์กและทูเทนเกสยังตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมไว้ด้วยว่า เนื่องจากก่อนการเริ่มเก็บข้อมูล คณะวิจัยและผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ดังนั้นในการพบกันครั้งแรก อารมณ์ขันจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้การสัมภาษณ์ดำเนินไปได้อย่างราบรื่นด้วย

งานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านสังคมศาสตร์ที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ขันมีหน้าที่ที่หลากหลาย สรุปได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 หน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันจากมุมมองด้านสังคมศาสตร์

หน้าที่ของอารมณ์ขัน	บริบทที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขัน	
	สถานการณ์ตึงเครียด	ความรุนแรงทางการเมือง
1. แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านบวก	●	
2. แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ	●	
3. จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ	●	●
4. แสดงการต่อต้านและการท้าทาย	●	●
5. ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์และ คู่ถ้อยคำที่จะสร้างความขัดแย้ง	●	
6. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วม สนทนาและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกัน	●	●

ตารางที่ 4 แสดงหน้าที่ของอารมณ์ชั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ชั้นจากมุมมองด้านสังคมศาสตร์ จากตารางจะเห็นว่าอารมณ์ชั้นปรากฏทั้งในบริบทสถานการณ์ตึงเครียดและบริบทความรุนแรงทางการเมือง นอกจากนี้อารมณ์ชั้นยังมีหน้าที่ที่หลากหลาย ได้แก่ หน้าที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านบวก แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ แสดงการต่อต้านและการทำทนาย ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์และคู่ถ้อยคำที่จะสร้างความขัดแย้ง และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมสนทนาและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกัน หน้าที่ที่ปรากฏทั้งในบริบทสถานการณ์ตึงเครียดและบริบทความรุนแรงทางการเมือง ได้แก่ หน้าที่จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ แสดงการต่อต้านและการทำทนาย และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมสนทนาและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ชั้นในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าที่ได้กล่าวถึงข้างต้นล้วนแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ชั้นสามารถปรากฏในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าได้ ไม่ว่าจะเป็นบริบททางการแพทย์ บริบทสถานการณ์ตึงเครียด หรือบริบทเหตุการณ์ความรุนแรงในสังคม

ด้านแนวทางการศึกษาอารมณ์ชั้นพบว่าอารมณ์ชั้นเป็นประเด็นที่นักวิจัยหลาย ๆ สาขาสนใจศึกษา ผู้วิจัยจำแนกแนวทางการศึกษาอารมณ์ชั้นในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ การศึกษาอารมณ์ชั้นในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าจากมุมมองด้านภาษาและภาษาศาสตร์ มุมมองด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ และมุมมองด้านสังคมศาสตร์ จากการทบทวนงานวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้นจะเห็นว่าประเด็นที่นักวิจัยส่วนใหญ่สนใจศึกษาคือเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ชั้น

ผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ชั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ชั้นในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าสรุปได้ดังตารางที่ 5

หน้าชื่อของอารมณ์ขัน	งานวิจัยเกี่ยวกับอารมณ์ขันในปีที่ตีพิมพ์หรือตีพิมพ์																												
	Pogrebin & Poole (1988)	พงษ์พร สุภาวิศา (2534)	อรามน ศรียุทศุทธิ์ (2536)	Richman (1995)	Dzielelewski (2003)	Pasquali (2003)	Chaple & Ziebland (2004)	Matsumoto (2005)	Richman (2006)	Buxman (2008)	Norrick & Spitz (2008)	Sorensen (2008)	Matsumoto (2009, 2011)	Roth & Vivona (2010)/Vivona (2013, 2014)	สุชาติ อุทมาลาสถ์กุล และคณะ (2554)	Nielsen (2011)	Hassan (2013)	นริสา วงศ์พนาธิษ (2557)	นุทยา พงษ์ (2557)	Haydon & Riet (2014)	Chamansilp & Angkapanichit (2015)	Kim et al. (2015)	Moalla (2015)	Ostrower (2015)	Demjen (2016)	Schöpf et al. (2017)	Sandberg & Tutenes (2019)		
8. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนา					●			●	●							●		●			●					●		●	
9. ลดปล่อยความเครียด					●								●		●														
10. สร้างการรวมกลุ่ม					●																								
11. ปรับระดับความเครียดให้เหมาะสม						●																							
12. ปรับอารมณ์และจิตใจให้เป็นปกติ						●																							
13. แสดงการทำทากัยกับโรค							●																						
14. จัดการกับความรูสึกด้านลบ							●																						
15. บิดบังความอาย							●																						
16. กระตุ้นให้ผู้อื่นพิจารณาตนเอง							●																						

หน้าชื่อของอารมณ์ขัน	งานวิจัยเกี่ยวกับอารมณ์ขันในปีพ.ศ. 2557 หรือก่อนหน้านั้น																											
	Pogrebin & Poole (1988)	พงษ์พร สุภาวิศา (2534)	อรามน ศรียุกต์ศุภ (2536)	Richman (1995)	Dzięlewska (2003)	Pasquali (2003)	Chapple & Zieband (2004)	Matsumoto (2005)	Richman (2006)	Buxman (2008)	Norrick & Spitz (2008)	Sorensen (2008)	Matsumoto (2009, 2011)	Roth & Vivona (2010)/Vivona (2013, 2014)	สุชาดา อุทมลาภสกุล และคณะ (2554)	Nielsen (2011)	Hassan (2013)	นริสา วงศ์พนาธิษ (2557)	นิตยา พงศ์ (2557)	Haydon & Riet (2014)	Chamanslip & Angkapanichit (2015)	Kim et al. (2015)	Moalla (2015)	Ostrower (2015)	Demjen (2016)	Schöpf et al. (2017)	Sandberg & Tutenes (2019)	
17. ทำให้เรื่องเล่ามีชีวิตชีวา							●																					
18. รับมือกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก							●																		●			
19. บรรเทาความวิตกกังวล								●																				
20. สร้างความพึงพอใจที่สามารถหัวเราะ เรื่องที่ตนหวาดกลัวได้								●																				
21. แสดงความโกรธ									●																			
22. แสดงการปฏิเสธ/ความไม่เห็นด้วย									●															●				
23. ส่งเสริมการเรียนรู้									●																			
24. ลดความขัดแย้งในการปฏิสัมพันธ์																												
25. ก่อตั้งผู้ที่เกิดปีประชาชน																												

งานวิจัยเกี่ยวกับอารมณ์ขันในบริบทเชิงเครียดหรือโศกเศร้า					
หน้าที่ของอารมณ์ขัน	Pogrebin & Poole (1988)				
	ผิงพร สุภาวิตา (2534)				
	อรามน ศรัยกุลบุตร (2536)				
	Richman (1995)				
	Dziegilewski (2003)				
	Pasquali (2003)				
	Chapple & Ziebland (2004)				
	Matsumoto (2005)				
	Richman (2006)				
	Buxman (2008)				
	Norrick & Spitz (2008)				
	Sorensen (2008)	●			
	Matsumoto (2009, 2011)		●		
	Roth & Vivona (2010)/Vivona (2013, 2014)		●	●	
	สุชาตา อุดมลาภกุล และคณะ (2554)				
	Nielsen (2011)				●
	Hassan (2013)				
	นริสา วงศ์พวนรัชช์ (2557)				
	นิตยา พงษ์ (2557)				
	Haydon & Riet (2014)				●
Chamansilp & Angkapanichkit (2015)					
Kim et al. (2015)					
Moalla (2015)					
Ostrower (2015)					
Demjén (2016)			●		
Schöpf et al. (2017)			●		
Sandberg & Tutenes (2019)					

- 26. บรรเทาความกลัวในการเคลื่อนไหว
ทางการเมือง
- 27. แสดงอารมณ์ให้เห็นความตาย
เป็นเรื่องธรรมดา
- 28. แสดงความเร่าแรงเปิบาน
- 29. ลดอำนาจที่ไม่เท่ากันของ
ผู้ร่วมสนทนา
- 30. เป็นเครื่องมือในการเริ่มต้นกล่าวถึง
ปัญหาของตนเอง

งานวิจัยเกี่ยวกับอารมณ์ขันในบริบทเชิงเครียดหรือโศกเศร้า					
หน้าตัดของอารมณ์ขัน	Pogrebin & Poole (1988)				
	ผจงพร สุภาวิตา (2534)				
	อรามน ศรัยกุลบุตร (2536)				
	Richman (1995)				
	Dziegielewski (2003)				
	Pasquali (2003)				
	Chapple & Ziebland (2004)				
	Matsumoto (2005)				
	Richman (2006)				
	Buxman (2008)				
	Norrick & Spitz (2008)				
	Sorensen (2008)				
	Matsumoto (2009, 2011)				
	Roth & Vivona (2010)/Vivona (2013, 2014)				
	สุชาดา อุตมลาภกุล และคณะ (2554)				
	Nielsen (2011)				
	Hassan (2013)				
	นริสา วงศ์พนาธิษ (2557)				
	นิตยา พงษ์ (2557)				
	Haydon & Riet (2014)	●			
Chamanslip & Angkapanichkit (2015)					
Kim et al. (2015)		●			
Moalla (2015)			●	●	
Ostrower (2015)			●	●	
Demjen (2016)					
Schöpf et al. (2017)					
Sandberg & Tutenes (2019)					

- 31. ลดบรรยากาศที่ตึงเครียดระหว่าง
การปฏิสัมพันธ์
- 32. แสดงความมีอิสระจากการถูกกดขี่
- 33. ได้รับความคับข้องใจที่ไม่สามารถ
แสดงออกได้
- 34. กล่าวถึงเรื่องเพศหรือการจับถ่าย
ในทางที่สังคมยอมรับ
- 35. ให้อิสรภาพทางปัญญาให้ได้เท่ากับ
เพศ

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ชั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ชั้นในบริบทตั้งเครียดหรือโศกเศร้า จากตารางจะเห็นว่าหน้าที่ของอารมณ์ชั้นในงานวิจัยที่มีมาก่อนเสนอไว้นั้นมีทั้งหน้าที่ที่แตกต่างกันและหน้าที่ที่ซ้อนทับกัน ผู้วิจัยสังเคราะห์หน้าที่ของอารมณ์ชั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้น สรุปได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 หน้าที่ของอารมณ์ชั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ชั้นในบริบทตั้งเครียดหรือโศกเศร้า จำแนกตามบริบทที่ปรากฏการใช้อารมณ์ชั้น

หน้าที่ของอารมณ์ชั้น	บริบทที่ปรากฏการใช้อารมณ์ชั้น								
	ความเจ็บป่วย	ปัญหาด้านสุขภาพจิต	การบำบัดรักษาโรค	การสร้างเสริมสุขภาพจิต	การเรียนการสอนทางการแพทย์	ความสูญเสีย	สถานการณ์ตั้งเครียด	ความขัดแย้ง	ความรุนแรงทางการเมือง
1. แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านบวก			●			●	●		
2. แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ	●	●	●		●		●		
3. จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ	●		●	●	●	●	●		●
4. แสดงการต่อต้านและการทำหาย	●		●				●		●
5. กล่าวถึงเรื่องต้องห้ามในทางที่สังคมยอมรับ	●								●
6. ส่งเสริมการเรียนรู้			●						
7. ให้อิสระภาพทางปัญญาให้ได้เล่นกับภาษา									●
8. กระตุ้นให้ผู้อื่นพิจารณาตนเอง	●		●						
9. สร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิสัมพันธ์		●			●				
10. ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์และ คู่ถ้อยคำที่จะสร้างความขัดแย้ง			●				●	●	
11. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วม สนทนาและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกัน	●	●	●		●	●	●		●

ตารางที่ 6 แสดงหน้าที่ของอารมณ์ชั้นที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ชั้นในบริบท ดึงเครียดหรือโศกเศร้า จำแนกตามบริบทที่ปรากฏการใช้อารมณ์ชั้น จากตารางจะเห็นว่าในบริบท ทางการแพทย์ บริบทสถานการณืดึงเครียด รวมถึงบริบทเหตุการณ์ความรุนแรงในสังคมซึ่งดูไม่น่าจะมีอารมณ์ชั้นนั้นกลับปรากฏการใช้อารมณ์ชั้น นอกจากนี้อารมณ์ชั้นเหล่านั้นยังมีหน้าที่ที่หลากหลาย หน้าที่การจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบและหน้าที่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วม สันทนาและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกันปรากฏในบริบทที่หลากหลายมากที่สุด กล่าวคือ หน้าที่ การจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบปรากฏในบริบทความเจ็บป่วย การบำบัดรักษาโรค การสร้างเสริมสุขภาพจิต การเรียนการสอนทางการแพทย์ ความสูญเสีย สถานการณ์ดึงเครียด และความรุนแรงทางการเมือง ส่วนหน้าที่การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมสันทนาและสร้าง ความเป็นกลุ่มเดียวกันปรากฏในบริบทความเจ็บป่วย ปัญหาด้านสุขภาพจิต การบำบัดรักษาโรค การเรียนการสอนทางการแพทย์ ความสูญเสีย สถานการณ์ดึงเครียด และความรุนแรงทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม มุมมองการศึกษาที่แตกต่างกันไม่ได้ทำให้ผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ชั้น ในบริบทดึงเครียดหรือโศกเศร้านั้นแตกต่างกัน หากพิจารณาหน้าที่ของอารมณ์ชั้นที่ปรากฏใน ผลการวิจัยของงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ชั้นจากมุมมองต่าง ๆ จะเห็นว่าหน้าที่ที่ปรากฏในทุกกลุ่ม แนวทางการศึกษามี 4 หน้าที่ ได้แก่

1. แสดงอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ
2. จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ
3. แสดงการต่อต้านและการท้าทาย
4. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมสันทนาและสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกัน

ลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าอารมณ์ชั้นเป็นกลไกการสื่อสารหนึ่งที่มีมนุษย์ใช้เพื่อแสดง พฤติกรรมและอารมณ์ความรู้สึกด้านลบของตน อีกทั้งยังใช้เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพในหมู่ผู้ร่วมสันทนา อีกด้วย สอดคล้องกับที่ฟาร์บ (Farb, 1981: 763-768) ได้กล่าวถึงอารมณ์ชั้นไว้ว่าอารมณ์ชั้นมีหน้าที่ ทางสังคม 6 ประการ ดังนี้

1. อารมณ์ชั้นบรรเทาความดึงเครียดในกลุ่มด้วยการให้พื้นที่สำหรับการแสดงความสงสัย เกี่ยวกับสังคมในทางที่สังคมยอมรับ
2. อารมณ์ชั้นช่วยเสริมภาพที่สังคมยึดถือไว้
3. อารมณ์ชั้นช่วยลดความก้าวร้าวในสังคม และด้วยเหตุนี้อารมณ์ชั้นจึงช่วยลดหรือกำจัด ความขัดแย้งได้
4. อารมณ์ชั้นเป็นเครื่องต่อต้านบุคคลกลุ่มอื่นและสนับสนุนความเป็นปึกแผ่นภายใน กลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมหัวเราะด้วยกัน

5. อารมณ์ขันสามารถลดความหวาดกลัวและความกังวลต่ออิทธิพลภายนอกได้ ดังเห็นได้จากในสงครามทุก ๆ ครั้ง

6. อารมณ์ขันทำให้การสื่อสารง่ายขึ้นด้วยการหัวเราะในเรื่องที่ไม่สามารถกล่าวออกมาเป็นคำพูดตรง ๆ ได้

ผลการวิจัยของงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ขันมีหน้าที่ที่หลากหลาย ผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในงานวิจัยที่มีมาก่อนทั้งงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าจากมุมมองด้านภาษาและภาษาศาสตร์ มุมมองด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ และมุมมองด้านสังคมศาสตร์ มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องปริจเฉทเรื่องเล่า แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอารมณ์ขัน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้า และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ขันในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้า ข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำของผู้ประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 นับเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าประเภทหนึ่ง อีกทั้งข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนก็ปรากฏการใช้อารมณ์ขันขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังเล่าเรื่อง ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กล่าวถึงข้างต้นเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในฐานะปริจเฉทเรื่องเล่า และวิเคราะห์อารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทดังกล่าวต่อไป

บทที่ 3

เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในฐานะปริศนาเรื่องเล่า

เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเป็นเรื่องราวความทรงจำเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 บริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย นักวิชาการสาขาต่าง ๆ มองเรื่องเล่าประเภทนี้ผ่านมุมมองที่แตกต่างกัน จึงทำให้เรื่องเล่าดังกล่าวนี้มีบทบาทที่หลากหลาย อาทิ จากมุมมองด้านประวัติศาสตร์ นักประวัติศาสตร์อาจมองเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในฐานะบันทึกเหตุการณ์ซึ่งจัดเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทหนึ่ง จากมุมมองด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ นักวิชาการในศาสตร์แขนงนี้อาจมองเรื่องเล่าดังกล่าวในฐานะเรื่องเล่าเพื่อการบำบัดภาวะป่วยทางจิตจากเหตุการณ์รุนแรง (post-traumatic stress disorder-PTSD) จากมุมมองด้านนิเทศศาสตร์ นักนิเทศศาสตร์อาจมองเรื่องเล่าประเภทนี้ในฐานะข่าวที่สื่อมวลชนนำเสนอต่อสาธารณชน ส่วนในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งมองเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในฐานะปริศนาเรื่องเล่า ผ่านมุมมองด้านภาษาและภาษาศาสตร์

การวิเคราะห์โครงสร้างของเรื่องเล่าจะทำให้เห็นภาพรวมว่าในปริศนาเรื่องเล่าประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้างและแต่ละองค์ประกอบนั้นสัมพันธ์กันอย่างไร นอกจากนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าที่มีผู้ศึกษามาก่อนก็ได้แสดงให้เห็นว่าประเด็นที่นักวิชาการส่วนหนึ่งสนใจศึกษาคือประเด็นเรื่องโครงสร้าง เนื้อหา และกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง (Oktay, 2010; อรสุธิ ชัยทองศรี, 2554; Nosek, Kennedy, & Gudmundsdottir, 2012; Semino, Demjén, & Koller, 2014; ทรงภพ ชุนมธูรส, 2558; ทรงภพ ชุนมธูรส และพฤทธิศุภเศรษฐศิริ, 2559; Cantrell, 2017; Jaworska & Ryan, 2018) ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์โครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่า และกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่า เพื่อให้เห็นภาพรวมของปริศนาว่าปริศนาเรื่องเล่าดังกล่าวนี้มีลักษณะอย่างไร

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยเรื่องเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในฐานะปริศนาเรื่องเล่าเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นเรื่องภาพรวมเกี่ยวกับข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย ส่วนที่ 2 เป็นเรื่องโครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่า ส่วนที่ 3 เป็นเรื่องประเด็นที่เล่า และส่วนที่ 4 เป็นเรื่องกลวิธีทางภาษาในปริศนาเรื่องเล่า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ภาพรวมเกี่ยวกับข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย

ในบทที่ 1 ผู้วิจัยได้กล่าวถึงคุณสมบัติและจำนวนของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไว้ในหัวข้อที่ 1.5 ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิด้วยวิธีการเก็บข้อมูลแบบลูกโซ่ ได้ข้อมูลเรื่องเล่าจำนวน 65 เรื่อง จากนั้นผู้วิจัยคัดไฟล์บันทึกเสียงที่มีเสียงรบกวนมากเกินไปจนไม่สามารถถ่ายทอดเสียงได้ออก 5 ไฟล์ ทำให้ได้ข้อมูลเรื่องเล่าที่ใช้ในงานวิจัยนี้จำนวนทั้งสิ้น 60 เรื่อง รวมความยาว 15 ชั่วโมง 14 นาที 10 วินาที แล้วจึงจำแนกข้อมูลเรื่องเล่าออกเป็น 2 กลุ่ม ตามเกณฑ์ประสบการณ์ความสูญเสียของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมี 2 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและกลุ่มผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจำนวนกลุ่มละ 30 คน ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีดังนี้

1. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีจำนวนทั้งหมด 60 คน เป็นผู้ชาย 31 คน และผู้หญิง 29 คน
2. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอายุตั้งแต่ 22-75 ปี
3. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกคนมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพังงาและจังหวัดภูเก็ต ทั้งนี้ มีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคนหนึ่งย้ายที่อยู่อาศัยเพื่อมาประกอบอาชีพที่จังหวัดนครปฐม หลังประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
4. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบด้วยคนหลากหลายกลุ่มอาชีพ เช่น ครู วิศวกร นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าของธุรกิจส่วนตัว พนักงานโรงแรม ช่าง ชาวประมง นักการ และมีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพใด ๆ หรือเคยประกอบอาชีพรับราชการ แต่ปัจจุบันเกษียณอายุราชการแล้ว
5. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกคนสามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยกรุงเทพฯได้ แต่ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ในการสื่อสารทั่วไปในชีวิตประจำวัน
6. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

ภาพรวมเบื้องต้นของข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิทั้ง 60 เรื่องที่ใช้ในงานวิจัยนี้สรุปได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ภาพรวมเบื้องต้นของข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้

เลขที่ผู้มีส่วนร่วม ในการวิจัย	เพศ		บุคคลใกล้ชิดที่เสียชีวิต ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	เวลาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง	
	ชาย	หญิง		นาที	วินาที
ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ					
1. สูญเสีย 01	●		ภรรยา, มารดาของภรรยา	8	18
2. สูญเสีย 02	●		ภรรยา, หลาน	7	46
3. สูญเสีย 03		●	ญาติ	5	44
4. สูญเสีย 04		●	หลาน	12	12
5. สูญเสีย 05	●		น้ำ, พี่สาว	50	24
6. สูญเสีย 06	●		พี่ชาย, หลาน	3	50
7. สูญเสีย 07	●		ภรรยา	15	29
8. สูญเสีย 08	●		ป้า	4	30
9. สูญเสีย 09	●		มารดาของภรรยา, หลาน	72	8
10. สูญเสีย 10	●		มารดา	79	13
11. สูญเสีย 11	●		ภรรยา, บุตรสาว	16	33
12. สูญเสีย 12	●		ญาติ	1	37
13. สูญเสีย 13		●	มารดา	9	6
14. สูญเสีย 14		●	พี่สาว, น้องสาว	4	46
15. สูญเสีย 15	●		บิดา, หลาน	50	51
16. สูญเสีย 16		●	น้องสาว	31	41
17. สูญเสีย 17	●		ป้า, น้ำ	27	35
18. สูญเสีย 18		●	มารดาของสามี, พี่เขย	5	31
19. สูญเสีย 19		●	สามี	19	22
20. สูญเสีย 20	●		หลาน	11	2
21. สูญเสีย 21		●	บุตรสาว	45	58
22. สูญเสีย 22	●		น้องสาว, หลาน	1	15
23. สูญเสีย 23		●	ญาติ	9	49
24. สูญเสีย 24		●	บุตรสาว	8	28

เลขที่ผู้มีส่วนร่วม ในการวิจัย	เพศ		บุคคลใกล้ชิดที่เสียชีวิต ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	เวลาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง	
	ชาย	หญิง		นาที	วินาที
25. สูญเสีย 25	●		น้องสาว, น้องสาวของภรรยา	17	5
26. สูญเสีย 26	●		ภรรยา	21	16
27. สูญเสีย 27		●	ลุง, ป้า, พี่สะใภ้, หลาน	9	15
28. สูญเสีย 28		●	น้ำ, พี่สาว	5	57
29. สูญเสีย 29		●	หลาน	12	52
30. สูญเสีย 30		●	บุตรชาย, หลาน	8	12
รวม	16 คน	14 คน		563	885
ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ					
31. ไม่สูญเสีย 01		●	-	10	26
32. ไม่สูญเสีย 02	●		-	2	41
33. ไม่สูญเสีย 03		●	-	3	21
34. ไม่สูญเสีย 04	●		-	6	22
35. ไม่สูญเสีย 05		●	-	11	15
36. ไม่สูญเสีย 06	●		-	8	13
37. ไม่สูญเสีย 07	●		-	8	20
38. ไม่สูญเสีย 08	●		-	8	3
39. ไม่สูญเสีย 09	●		-	5	10
40. ไม่สูญเสีย 10		●	-	13	14
41. ไม่สูญเสีย 11		●	-	11	56
42. ไม่สูญเสีย 12		●	-	2	25
43. ไม่สูญเสีย 13		●	-	42	0
44. ไม่สูญเสีย 14	●		-	3	56
45. ไม่สูญเสีย 15		●	-	1	13
46. ไม่สูญเสีย 16		●	-	1	33
47. ไม่สูญเสีย 17	●		-	11	18
48. ไม่สูญเสีย 18	●		-	5	32
49. ไม่สูญเสีย 19	●		-	3	16
50. ไม่สูญเสีย 20		●	-	12	2

เลขที่ผู้มีส่วนร่วม ในการวิจัย	เพศ		บุคคลใกล้ชิดที่เสียชีวิต ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	เวลาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง	
	ชาย	หญิง		นาที	วินาที
51. ไม่สูญเสีย 21	●		-	74	9
52. ไม่สูญเสีย 22	●		-	2	52
53. ไม่สูญเสีย 23		●	-	2	2
54. ไม่สูญเสีย 24	●		-	3	3
55. ไม่สูญเสีย 25		●	-	13	32
56. ไม่สูญเสีย 26		●	-	11	5
57. ไม่สูญเสีย 27	●		-	14	41
58. ไม่สูญเสีย 28		●	-	17	13
59. ไม่สูญเสีย 29		●	-	15	9
60. ไม่สูญเสีย 30	●		-	10	23
รวม	15 คน	15 คน		326	625
รวมผู้มีส่วนร่วม ในการวิจัย	31 คน	29 คน		889	1,510

ตารางที่ 7 แสดงภาพรวมเบื้องต้นของข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากตารางจะเห็นว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจำนวน 60 คน ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจำนวน 30 คน เป็นผู้ชาย 16 คน และผู้หญิง 14 คน รวมเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจำนวน 30 เรื่อง รวมความยาว 9 ชั่วโมง 37 นาที 45 วินาที
2. กลุ่มผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจำนวน 30 คน เป็นผู้ชาย 15 คน และผู้หญิง 15 คน รวมเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจำนวน 30 เรื่อง รวมความยาว 5 ชั่วโมง 36 นาที 25 วินาที

3.2 โครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ดังกล่าวจำนวน 60 คน รวม 60 เรื่อง ในการวิเคราะห์เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในฐาณะปริจเฉทเรื่องเล่า ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. แบ่งปริจเฉทเรื่องเล่าออกเป็นอนุพากย์ต่าง ๆ
  2. พิจารณาเนื้อความของอนุพากย์ว่าสอดคล้องกับองค์ประกอบส่วนใดของเรื่องเล่า โดยใช้แนวคิดเรื่องโครงสร้างของเรื่องเล่าของลาบอฟและวาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967) ลาบอฟ (Labov, 1972, 2014) และลาบอฟและแฟนเชล (Labov & Fanshel, 1977) เป็นหลัก
- ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนประเมินค่า ส่วนคลายปม และส่วนปิด สรุปได้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 องค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

องค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉท	ความถี่ (เรื่อง)
1. ส่วนปูเรื่อง	55
2. ส่วนดำเนินเรื่อง	60
3. ส่วนประเมินค่า	52
4. ส่วนคลายปม	4
5. ส่วนปิด	29

ตารางที่ 8 แสดงองค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและความถี่ในการปรากฏ จากตารางจะเห็นว่าโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่ามีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อยได้เป็นส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนปูเรื่อง ส่วนประเมินค่า ส่วนปิด และส่วนคลายปม ส่วนดำเนินเรื่องเป็นส่วนที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าทุกเรื่อง ส่วนปูเรื่องและส่วนประเมินค่าปรากฏในความถี่สูง ส่วนปิดปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้ และส่วนคลายปมปรากฏในความถี่ต่ำที่สุด องค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ส่วนปูเรื่อง

ส่วนปูเรื่องเป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ เพื่อแสดงให้เห็นฉากของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ส่วนปูเรื่องยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของบุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงในเรื่องเล่า ทั้งภูมิหลังของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเองและภูมิหลังของ

บุคคลอื่นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึง จากข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ส่วนปูเรื่องส่วนใหญ่ปรากฏในช่วงต้นของปริจเฉท เพื่อให้รายละเอียดพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่มีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังจะเล่า ก่อนที่จะกล่าวถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อไป อย่างไรก็ตาม ก็มีข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนที่มีส่วนปูเรื่องปรากฏในช่วงกลางของปริจเฉท แทรกอยู่ระหว่างการเล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ส่วนปูเรื่องที่ปรากฏแทรกอยู่ในช่วงกลางของปริจเฉทนี้เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของบุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏส่วนปูเรื่องในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 55 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 17

ก็เช้าวันที่สี่สิบหก ที่ว่าเอ่อ::เดือนธันวา สองห้าสี่เจ็ด ก็ ตอนเช้าก็ ก็เป็นเปิดร้านขายของธรรมดา ก็ตื่นเช้าปกติอะไรอย่างนี้...

ตัวอย่างที่ 17 ปรากฏในช่วงต้นของปริจเฉทเรื่องเล่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงวันและเวลาที่เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ รวมถึงระบุกิจกรรมที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังทำในช่วงเวลาขณะนั้น คือการเปิดร้านจำหน่ายสินค้า ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภูมิหลังด้านเวลาและภูมิหลังของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย จึงเป็นส่วนปูเรื่องของปริจเฉทเรื่องเล่า

ตัวอย่างที่ 18

วันนั้น พ็อยู่บ้าน ประมาณก็โมงได้อะ ก็โมงได้ เก้าโมง เก้าโมง เก้าโมง สิบโมงนะ ก็อยู่บ้าน บ้านพีก็ มันอยู่แบบติดติดป่าเนาะ ติด...

ตัวอย่างที่ 18 ปรากฏในช่วงต้นของปริจเฉทเรื่องเล่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงกิจกรรมที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังทำในช่วงเวลาขณะนั้นคือการอาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง ประมาณการช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ รวมทั้งอธิบายถึงพื้นที่บ้านของตนเองว่าตั้งอยู่บริเวณใกล้กับพื้นที่ป่า ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภูมิหลังของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ภูมิหลังด้านเวลา และภูมิหลังด้านสถานที่ จึงเป็นส่วนปูเรื่องของปริจเฉทเรื่องเล่า

เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ปรากฏในส่วนปูเรื่องพบว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่กล่าวถึงกิจกรรมที่ตนกำลังทำก่อนที่จะได้รับรู้ว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นแล้ว กิจกรรมที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังทำนั้นจำแนกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. การประกอบอาชีพตามปกติ เช่น ทำประมง เปิดร้านจำหน่ายสินค้า ทำงานก่อสร้าง ทำงานธุรการ ทำความสะอาดโรงแรม

2. การทำงานบ้าน เช่น ปรุงอาหาร รีดผ้า ทำความสะอาดบ้าน
  3. การพักผ่อนตามอัธยาศัย เช่น นอนหลับ รับประทานอาหารเข้า ดูโทรทัศน์ สนทนากับสมาชิกในครอบครัวและเพื่อน ๆ
  4. อื่น ๆ ปรากฏเพียงกิจกรรมเดียวคือขับรถยนต์พาภรรยาไปพบแพทย์
- ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลาก่อนที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะรับรู้การเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามินั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็ยังคงดำเนินชีวิตตามปกติ และไม่เคยทราบมาก่อนว่าจะมีภัยพิบัติดังกล่าวเกิดขึ้น

3.1.2 ส่วนดำเนินเรื่อง

ส่วนดำเนินเรื่องเป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นจนจบประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประสงค์จะเล่า จากข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ส่วนดำเนินเรื่องส่วนใหญ่ปรากฏในช่วงกลางและช่วงก่อนช่วงท้ายของปริจเฉท เพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏส่วนดำเนินเรื่องในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 60 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 19

มันก็ พวกพวามันบอกว่า “วีนนี่เร็วพ่อ สีนามิมา” ฉันทว่า “ช่างมันเหอะ” นึกว่ามันพูดเล่นนะ ในใจพอ เสียงดังตุ้มใหญ่ก็ออกมาดูที่บ้านห้องแถว หมดแล้วก็เรียกเมียออกมาดู เมียก็หันกลับ แต่ก็นั่งให้เมียชี้ ชีหลังชี้ไม่ได้ ดิดผ้าถูง ผ้าไสร่งอะ มันก็ จับมือ ดึงรักร้าขึ้นมาแล้วพาวิ่งหนีเลย หันมาดูบ้านพังหมดแล้ว ตูมเดียว มันไม่ได้อะไรซักอย่างนิง...

ตัวอย่างที่ 19 ปรากฏในช่วงต้นของปริจเฉทเรื่องเล่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจากเพื่อนบ้านชาวเมียนมาร์ การได้รับความผิดปกติของธรรมชาติด้วยตนเอง การพาภรรยาหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย และผลกระทบด้านความเสียหายที่ตนได้รับ ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประสบ จึงเป็นส่วนดำเนินเรื่องของปริจเฉทเรื่องเล่า

ตัวอย่างที่ 20

...วิ่งปั๊บเราหันมองน้ำเนี่ยะ น้ำใกล้มา จะถึงตัวเราละ อย่างเงี้ยเราต้อง
ขึ้นต้นไม้ละ ผมก็วิ่งขึ้นต้นไม้เลย พอขึ้นต้นไม้::อยู่ มันเกิดมาสามลูกอะหนึ่งสองสาม
ประมาณห้านาที่เท่าเนี่ยะ แล้วก็ตอนกลับไปประมาณซัก ครึ่งชั่วโมง

พอกลับมาก็ลงมาข้างล่างแล้วก็เดินดูคน แล้วก็ช่วยคนมา ห้าหกสิบคน
กลับขึ้นฝั่ง คนที่เจ็บบ้าง ไม่เจ็บบ้างอะไรพวกเนี่ยะ พอขึ้นฝั่งก็ มีดแล้วอะ แล้วก็
ชาวบ้านกะคน คนบนฝั่งเค้าก็ช่วย หาที่หลบที่นอนให้เราแค่นั้นนะ

แล้วก็หลังจากนั้น สี่ห้าวันผมก็ไปอยู่::เยอรมันเลย (หัวเราะ) ไปอยู่เยอรมัน
หลายเดือนถึงได้กลับมา...

ตัวอย่างที่ 20 ปรากฏในช่วงกลางของปริจเฉทเรื่องเล่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึง
การหนีเพื่อเอาชีวิตรอด การพยายามกลับที่อยู่อาศัยหลังการรอดชีวิต การได้รับความช่วยเหลือ
หลังประสบภัยพิบัติ และการย้ายไปอาศัยที่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลงแล้ว
ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประสบ จึงเป็นส่วนดำเนินเรื่อง
ของปริจเฉทเรื่องเล่า

เมื่อพิจารณาด้านการเรียบเรียงความพบว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการเรียบเรียงความ
2 ลักษณะ ได้แก่

1. การเรียบเรียงความแบบเล่าเรื่องตามลำดับเวลา
2. การเรียบเรียงความแบบเล่าเรื่องตามกระแสความคิด

การเรียบเรียงความแบบเล่าเรื่องตามลำดับเวลาปรากฏในข้อมูลเรื่องเล่าส่วนใหญ่ที่ใช้ใน
งานวิจัยนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่เล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามลำดับเวลาที่เกิดเหตุการณ์ เช่น

ตัวอย่างที่ 21

ผมอยู่ในแพ ถึงก็:: ประมาณก็ดีแล้ววะ ประมาณ:: [ตีสิบได้นะ] นะ
ประมาณ สิบบโมงเช้า ผมก็ไปส่ง:: ผมอยู่แพนะ ผมเป็นเด็กแพ ถึงก็ ไปส่ง:: รถฝั่ง::
น้ำเต็ม ถึงก็ เห็นคลื่นมันมา [ถึงก็ (???) ถึงก็คลื่นมา ถึงก็] (หัวเราะ) แล้วถึงก็
คลื่นมันมา

ถึงก็ [มันมันมีกับตันไงต้องเล่ากับตันไซ้มียะ] เอ้อ แบบว่ากับตันแพ เค้าก็
รู้แล้วว่า คลื่นมาอะโรอย่างเงี้ยนะ แบบว่า แบบมันผิดปกติที่เขาขับแพมัน มันมัน
มัน เออมันชิน มันชินกับน้ำทะเล ถึงปกติน้ำมันจะขึ้นไซ้มียะ ช่วงนั้น แต่ว่า อยู่อยู่

น้ำมันก็ลง ถึงมันผิด ครับ ถึงมันก็รู้ ถึงมันก็ รด รถเราอยู่ฝั่งนู้นนะ แต่ว่าเจ้าของแพ ไร่ กัปตัน มันรู้แล้วว่า เกิด เกิด เอ้อ ผิดปกติ ถึงก็ไม่รับ ถึงก็ถอยออกมาเลย รถ รจอดอยู่ฝั่งนู้น กำลังจะลงแพ แต่ว่า แพรีบออกมาแล้ว ถึงก็ มาถึงกลางคลองได้ แล้วเขารับมารับแพนเค้ที่ทำเรือนะ แพนเขาอยู่บ้าน

ถึงก็เห็น ได้เห็น ได้เห็นเหตุการณ์ ทั้งหมดเลย คลื่นใหญ่มาก ไร่:ฝั่งน้ำเค็ม ก็เห็นนะ เห็นคนลงไปดู ที่ฝั่งทะเล ชายทะเลอะนะ น้ำมันแห้ง ถึงคลื่นมาก็เห็น ทั้งหมดเลย ครอบแบบ ใหญ่มาก ใหญ่ ใหญ่มากอะ หลายเมตรอยู่ เรืออะไรก็ ผมเห็น เหมือนกันนะเรือที่ว่า วิ่งวิ่งวิ่ง หนีอะนะ วิ่งหนี คิดว่า ไร่: (???) ไม่เหลือครับ คลื่นมันจะ ดิ่ง ครอบไปอย่างจี้เลย ดิ่ง ดิ่งไปหา ม้วนมาเลย

ถึงก็ ผมอยู่ในแพ มันมันมันก็ใหญ่มากแต่ว่า มัน มันก็ไม่เป็นไรแพนะ ไร่:รับได้ ไร่:รับได้ ถึงก็ มารับคน ก็ คลื่น มันมาแล้วไข่ม้อยช่วงนั้น มารับคนที่ทำเรือ ก็ฝั่งนี้ มันก็ มีบ้างนะที่ว่าเขารอด ก็ขึ้นแพกันมา ขึ้นแพนั้น ถึงก็ จะวิ่ง:คราวนี้ยะ เออไปส่ง มะม่วง คราวนี้ถึงก็ เครื่องมันเกิดเสีย ถึงก็ ไปขึ้น แพอีกลำนี้ ถึงก็ คนไปกัน

ส่วนผม อยู่:ในแพ ไม่ได้ไปไหนอยู่:สี่คน กัปตัน ผม แล้วก็:แพนเค้ แล้วก็ เสมียนอีกหนึ่งคน อยู่กันสี่คนในคืนนั้น ทิวมาก (หัวเราะ) ตอนนั้นผมทิวมาก ก็นอน ในแพนั้นแหละ นอน นอน นอนในทะเล คลื่นมันซัดไปไกลมาก ถึงก็ ไปนอนในแพ หนึ่งคืน แล้วตื่นเข้ามาถึงก็ เรืออีกลำนี้มาลากเข้าไปในคลอง ไร่: ก็:เท่านั้นแหละครับ

ตัวอย่างที่ 21 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงประสบการณ์การประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์จนถึงหลังเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติดังกล่าว ดังนี้

1. ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนั่งแพบรรทุกรถยนต์ จากท่าเรือเกาะคอเขา ตำบลเกาะคอเขา อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เพื่อข้ามไปส่งรถยนต์ที่ท่าเรือ บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้าม
2. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นคลื่นสึนามิเริ่มเคลื่อนตัวจากกลางทะเลอันดามัน
3. กัปตันแพบรรทุกรถยนต์ลำที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนั่งอยู่นั้นเริ่มรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติ
4. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นผู้ที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเล ใกล้เขตพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็มวิ่งมาดู น้ำทะเลที่ลดระดับลงอย่างกะทันหัน
5. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นคลื่นสึนามิเกิดขึ้นกลางทะเลและเห็นยอดคลื่นหักม้วนลง
6. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นผู้ที่อยู่ในเรือลำอื่น ๆ วิ่งหนีเพื่อเอาชีวิตรอด

7. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยขับแพบรรพบุรุษของตนไปปรับผู้ประสภภัยพิบัติที่อยู่บริเวณท่าเรือ บ้านน้ำเค็ม

8. เครื่องยนต์ของแพบรรพบุรุษยนต์ลำที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนั่งอยู่นั้นไม่สามารถใช้การได้

9. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและผู้ประสภภัยพิบัติคนอื่น ๆ ย้ายไปโดยสารแพบรรพบุรุษยนต์อีกลำหนึ่ง

10. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย กัปตันแพ ภรรยาของกัปตันแพ และเสมียนประจำแพนอนหลับในแพซึ่งลอยอยู่ในทะเลเป็นเวลา 1 คืน

11. เช้าวันรุ่งขึ้นมีเรือประมงลำหนึ่งมาช่วยลากแพบรรพบุรุษยนต์ลำดังกล่าวไปจอดบริเวณคลองที่เชื่อมกับทะเลอันดามัน

ตัวอย่างข้างต้นเป็นปริศนาเรื่องเล่าที่เรียบเรียงความแบบเล่าเรื่องตามลำดับเวลา พิจารณาได้จากการใช้คำเชื่อม เช่น “ถึงก็” “ถึง...ก็...” “แล้ว” “แล้วถึงก็” การเล่าเรื่องตามลำดับเวลานี้ช่วยให้ผู้รับสารเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อน-หลัง ทำให้ผู้รับสารเข้าใจลำดับเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงได้ง่ายยิ่งขึ้น

การเรียบเรียงความแบบเล่าเรื่องตามกระแสความคิดปรากฏในข้อมูลเรื่องเล่าบางส่วนที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนอาจกล่าวถึงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งแล้ว คิดขึ้นได้ว่ามีอีกเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์ที่ตนเพิ่งกล่าวถึง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงเล่าเรื่องย้อน เช่น

ตัวอย่างที่ 22

...พอระหว่างที่พี่รับพวกนี้ไป ทีนี้ มีลูกศิษย์ด้วย ลูกศิษย์ มันก็ร้อง::ห่ม ร้อง::ไห้ มันบอกว่า “ครู พาผมไปด้วย พาผมไปด้วย” ถึง ถึง ครูเลยบอกว่า “ครูจะห่มห่มลูกศิษย์ไต่ยังงี้” ไซ้มัย อ๊ะ:: “มาเลยลูก ขึ้นมาเลย” แล้วมันบอกให้ครูนี้ต้องไปแวะอะไรรู้มัย ไปแวะออบออดก่อน ไปแวะโรงพยาบาลก่อน เพราะ ว่าเขาต้องการ หาแม่เค้า ถึงครูให้กำลังใจก็บอก ครูว่า “เธอต้องไปก่อนลูก เธอจะอยู่เที่ยวหาอย่างงี้ไม่ได้ ทุกคนต้องต่างเอาตัวรอดก่อน” ไซ้มัยอะ ถึงครูก็บอก “เธออยู่กับครูนะ ครูรับรองว่าเธอไม่อด เธอไปก่อนดีกว่า” อ๊ะ:: เสร็จแล้ว ก็ไป ไป ไปกับครู ไปกับครู ไปกับครู ครูพาไป ครูพาไป

อ๊ะ:: ครูยังไม่ได้ไป ครูมานั่งตั้งสติ ครูพาไปจอดที่บ้านก่อน ครูก็ดูว่า เค้าจะหนียังงี้ ไซ้มัย เพราะเรามาอยู่บางม่วง เราพาเด็กออกมา มันไกลแล้วไซ้มัย ทีนี้เด็กนั้นนะ มันลูกที่สองแล้วอะ มันลูกที่สองแล้วอะ ตัวมันเนี่ยะติดโคลนหมดแล้ว ก็มันขึ้นกระเบหลังครูไป เสร็จแล้วครูก็ให้มันไป มันจะไปยังงี้ตัวมันดำปืดปี พาไป

แวะบ้านครู ไปล้างตัว เสร็จแล้วเอาผ้า ของลูกครูเนี่ยะ ให้ใส่ ล้างสับน้ำ ล้างสับน้ำ เป็นคำดำเนินยังไม่ออกเลย (???) ไม่ออกนะ เปิดสายน้ำเลย ราวเลยสมมุติว่า ราวแล้วเอ้า ราวอีก ไม่ออกเลย เสร็จแล้วบอกว่า “เธอตั้งไว้เลยผ้าเธออะ เธอเอา เอา ของลูกครูไปใส่”

ไปเสร็จแล้ว ไปถึงนะ ตามหา ที่โรงพยาบาล มันก็หาไม่ถูกเพราะมัน ทุกบ้านหมดนะ ไอ้ออบออด ก็หาไม่ได้ครูบอกว่า “เธอไปกับครู เธอไปกับครู” พอไปครูก็หนี::ไป ไปหน้าอำเภอก็พาไปเวียนหมดนะ หากไม่เห็นมันก็ร้อง::ร้องร้อง ร้อง ทีนี้ครูก็พาไปเค้าเรียกว่า เค้าเรียกว่าอะไร ภาษาคนบ้านเราเค้าเรียกว่า ความปักกัน เออ:: ทุกคนจะหนีไปความปัก

ระหว่างที่พี่ไม่ทันหันตรงนั้น พี่ชาย “ดาว ออกมาเร็วออกมาเร็ว ออกมา เร็ว” พี่ก็ไม่ว่าจะไปไหน คือมันมันหมด ไม่รู้จะไปไหนใช่ไหมอะ ไม่รู้จะไปไหน พี่ ‘ไปข้างหน้านั้นก่อนแล้วกันนะ’

ไปถึง พี่ไปเห็นรถของ คน:: คนชายของ คนชาย โอะพี่เล่าข้ามนี้ พี่เล่าข้าม นี้:: ตอนที่พี่จะหนีอะ ที่เขามาบอกพี่ พี่ยังไม่เชื่อ พี่ต้องไปดูที่ต้นคลอง::บางม่วง ก่อนนะ พี่ไปดู ข้างคลองบางม่วง พี่ก็เห็นว่าเออมีตู้เย็นมีอะไรลอยมาข้างคลองนะ พี่ว่านี่ พี่ก็ถาม ถามไถ่นั้นเค้าเรียกว่า เป็นตำแหน่งออบออดอะนะ พี่ถาม เป็น ญาติกัน พี่ก็บอก พี่ถามเค้าว่า “เออถ้าแบบเนี่ยมันจะถึงบางม่วงมั๊ย” เค้าบอกว่า “มีสิทธิ์” ห่า:: ทีนี้แหละ ถึงได้หนี ไอ้ที่สมศักดิ์กำนันมาชวนนะ ยังไม่คิดเท่าไร พอไปเห็นแบบนั้นนะ ตู้เย็นมาเตียงมา คือมัน มันมันคลองมัน คือ พอน้ำทะเล น้ำมัน มันดันมาใช่ไหมสินามิ มันตีมา ทีนี้คลองบางม่วงมันก็ต้อง เทกลับลงมาอย่างงี้ ใช่มั๊ย เออที่เนี่ยะเราก็เห็น ทีเนี่ยะเลยคิดหนี เพราะว่า คลองเนี่ยะ มันแน่นอนแล้ว...

ตัวอย่างที่ 22 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพรับราชการครู ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในบ้านบริเวณริมถนนเพชรเกษม ใกล้กับคลองบางม่วง ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงประสบการณ์การประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิช่วงหลังเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติดังกล่าว ดังนี้

1. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพาลูกศิษย์ที่รอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิขึ้นรถยนต์ของตนเพื่ออพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย
2. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคิดขึ้นได้ว่าก่อนที่ตนจะพาลูกศิษย์อพยพออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัตินั้น ตนได้พาลูกศิษย์มาอาบน้ำที่บ้านของตนก่อน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงย้อนเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนพาลูกศิษย์มาอาบน้ำที่บ้าน

3. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพาลูกศิษย์ของตนอพยพไปยังควนปัก ทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาสก ตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย

4. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคิดขึ้นได้อีกว่าก่อนที่จะอพยพไปยังควนปักนั้น มีกำนันมาแจ้งตนว่าคลื่นสึนามิอาจเคลื่อนมาถึงบ้านของตน แต่ตนไม่เชื่อจึงเดินไปดูที่ต้นคลองบางม่วงก่อน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงย้อนเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเดินออกจากบ้านไปที่คลองบางม่วง

ตัวอย่างข้างต้นเป็นปริจเฉทเรื่องเล่าที่เรียบเรียงความแบบเล่าเรื่องตามกระแสความคิดพิจารณาได้จากการใช้ถ้อยคำ “อ้อ:: ครูยังไม่ได้ไป” และ “โ๊ะพีเล่าข้ามนี้ พี่เล่าข้ามนี้::” การเล่าเรื่องตามกระแสความคิดนี้แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรู้สึกตื่นเต้นหรือให้ความสำคัญกับประเด็นที่เล่าข้ามไป เมื่อคิดขึ้นได้ว่าตนยังไม่ได้เล่าถึงประเด็นบางประการ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงย้อนไปเล่าถึงประเด็นนั้น

3.1.3 ส่วนประเมินค่า

ส่วนประเมินค่าเป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น อารมณ์ ความรู้สึกที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีต่อเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ส่วนประเมินค่าปรากฏแทรกอยู่ในทั้งส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนคลายปม และส่วนปิดของปริจเฉท พิจารณาได้จากการใช้ถ้อยคำที่เป็นความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เช่น “โชคดีที่ว่า” “น่ากลัวมาก” “ปาฏิหาริย์นะ” ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏส่วนประเมินค่าในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 52 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 23

...น่ากลัวนิ เห็นที่วัดยานยาว ฝรั่งฝรั่งเต็ม::หมดเลย กว่าจะเอาศพไปอะ มันทากแดดมั่งตากอะไรมั่งไซ้มัย ได้ได้ได้ แต่ว่า ได้มาดูเปลาละ ที่ที่ ที่ตอนที่สึนามิ ไป ไปแล้วอะ ได้มา มามัย ชาวที่ออกอะไม่เท่าไรรหรือก แต่ตัวจริงน่ากลัวขนาดนี้ โื้อย!! ตั้งเต็มหมดเลย สามสี่วัดที่อยู่ระหว่าง เขาเอาไปไว้ณะเหม็นสูงอั้ง แบบ เหม็น บ้านนี้ก็เหม็น อยู่ตรงนี้ก็เหม็น ศพเหม็น มันมันเยอะจัด กว่าเค้าจะค้นหาเจอะ...

ตัวอย่างที่ 23 ปรากฏในช่วงกลางของปริจเฉทเรื่องเล่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิว่าเป็นเหตุการณ์ที่น่ากลัว และศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์มีจำนวนมากจึงทำให้ส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วบริเวณเป็นเวลานาน ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย จึงเป็นส่วนประเมินค่าของปริจเฉทเรื่องเล่า

ตัวอย่างที่ 24

...ก็:: พอเกิดเหตุก็มาอยู่ที่ออบตอบางม่วง น้ากลัวมาก มันจะดำ:: ดำแบบ น้ำทะเลดำมากเลย แบบ คลื่นสูงมากอะ เหมือนแบบ บ้านนี้ไม่เหลือซึกหลังเลย ไปกับน้ำหมด ไปกับน้ำ

...

น้ากลัวมาก แม้แต่เกาะคอเขาอะ อยู่กลางทะเลก็ไป เป็นลูกเลย ที่ ที่พี่ จำได้นะ จ๊ะ ก็ คือลำบากมากอะ เหมือนเพื่อน เราไม่เคยรู้จักกันเราก็ไปรู้จักกัน ตอนที่เกิดคลื่นสึนามิ ลำบาก น้ำดำมาก::เลย...

ตัวอย่างที่ 24 ปรากฏในช่วงกลางของปริจเฉทเรื่องเล่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิว่าเป็นเหตุการณ์ที่น้ากลัว การประเมินความสูงและความรุนแรงของคลื่นที่สามารถทำลายหมู่บ้านและเกาะแห่งหนึ่งได้ และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความลำบากซึ่งเป็นผลกระทบที่ได้รับภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลงแล้ว ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย จึงเป็นส่วนประเมินค่าของปริจเฉทเรื่องเล่า

3.1.4 ส่วนคลายปม

ส่วนคลายปมเป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทสรุปของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเรื่องราวต่าง ๆ นั้นจบลงอย่างไร จากข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ส่วนคลายปมปรากฏในช่วงท้ายของปริจเฉทหลังจากส่วนดำเนินเรื่องได้จบลงแล้ว พิจารณาได้จากการใช้คำเชื่อม เช่น “สุดท้ายก็” “ก็เลย” ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏส่วนคลายปมในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 4 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 25

...การช่วยเหลือแต่แรกแรกอะดี พอ หลังหลังมาเค้าก็ เหตุการณ์มัน::ปกติ แล้วมันก็ไม่มีอะไรแล้ว ต่างคนบางที่ต่างแยกย้าย ก็เค้าทำบ้านให้อะไรให้ บางคนก็ได้บ้าน ได้อะไรอยู่ตามนั้น ตามตะกั่วป่าตามนั้นแหละครับ

แต่พอดีผม เค้าบอกว่า “เหตุเกิดที่ไหน คุณไปขอที่นั่น” แต่บาง ทางโน้นบอก ทางตะกั่วป่าบอกว่า “คุณอยู่ที่ไหนคุณต้องไปขอที่นั่น” ก็ว่า “เฮ้อแล้วจะให้ผมขอตรงไหนกันแน่” (หัวเราะ) เอ้อ:: พุดโยนกันไปโยนกันมา สุดท้ายเนี่ยะผมจะไม่ได้บ้านแล้วเนี่ยะ เพราะว่าเพื่อนเค้าได้กันเยอะแล้ว ผมก็เอาแต่โยนกันไปโยนกันมา จึ้นเอาให้แน่ จะให้ผมขอที่ ที่ อ้อม:: บ้านปัจจุบันหรือว่าบ้านที่เกิดเหตุ

แต่สุดท้ายก็ มาได้ทีนี่อะครับ ผมอยู่ในชัยพัฒน์นี่ อยู่มาหลายปีแล้วเนี่ยะ
ไม่ใช่จะสิบกว่าปีแล้วเปล่า...

ตัวอย่างที่ 25 ปรากฏในช่วงท้ายของปริจเฉทเรื่องเล่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงปัญหา
เรื่องการขอบ้านพักอาศัยหลังใหม่สำหรับผู้ประสบภัยพิบัติว่าตนไม่ได้รับความช่วยเหลือดังกล่าว
เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างให้ตนไปติดต่อกับหน่วยงานอื่น หลังจากนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
ได้กล่าวสรุปในช่วงท้ายว่าสุดท้ายแล้วตนก็ได้รับบ้านหลังใหม่ อยู่ใกล้โรงเรียนทุ่งรักชัยพัฒน์ ตำบล
แม่นางขาว อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา และอาศัยอยู่ที่บ้านหลังใหม่นี้มานานกว่า 10 ปีแล้ว ตัวอย่าง
ข้างต้นแสดงให้เห็นบทสรุปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประสบ จึงเป็นส่วนคลายปม
ของปริจเฉทเรื่องเล่า

3.1.5 ส่วนปิด

ส่วนปิดเป็นส่วนที่ยุติเรื่องราวทั้งหมดที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่า จากข้อมูลที่ใช้ใน
งานวิจัยนี้ ส่วนปิดปรากฏในช่วงท้ายสุดของปริจเฉท เพื่อแสดงว่าเรื่องเล่านั้นได้สิ้นสุดลงอย่างสมบูรณ์
แล้ว ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏส่วนปิดในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 29 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 26

...แต่แต่ แต่ก็ยังจำได้นั้นแหละ แต่ก็ไม่ได้นอนผวาเหมือนกับคนอื่นเค้าที่ว่า
เสียพ่อแม่ เสียญาติพี่น้อง ของผมดีตรงที่ไม่มีเสียใคร เสียแค่หลานคนเดียว ครับ
ก็เลยไม่ ไม่ถึงกับผวาเยอะ

(7.02) CHULALONGKORN UNIVERSITY

ก็เรื่องมันสั้น (หัวเราะ) สั้นอย่างนี้แหละครับ

ตัวอย่างที่ 26 ปรากฏในช่วงท้ายของปริจเฉทเรื่องเล่า หลังจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้
เล่าเรื่องความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจบสมบูรณ์แล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีช่วงเจียบ
นาน 7.02 วินาที จากนั้นจึงกล่าวว่า “ก็เรื่องมันสั้น สั้นอย่างนี้แหละครับ” แล้วยุติการเล่าเรื่อง
ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นส่วนปิดของปริจเฉทเรื่องเล่า

ตัวอย่างที่ 27

[...ถึงก็มา ถึงก็ลูกเมียอยู่บนเขาหมด ไม่มีใครเสียหายอะไรซักคน ไอ้ก็ขึ้นไป
อยู่บนเขากับกำนัน อยู่บนเขาแหวะข้างทางไปหมู่หนึ่งนะ
ก็ เท่านั้น]

ตัวอย่างที่ 27 ปรากฏในช่วงท้ายของปริศนาเรื่องเล่า หลังจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้
เล่าเรื่องความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจบสมบูรณ์แล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวว่า
“ก็ เท่านั้น” แล้วยุติการเล่าเรื่อง ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นส่วนปิดของปริศนาเรื่องเล่า

อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนที่ปรากฏการกล่าวถ้อยคำที่มีลักษณะ
เช่นเดียวกับส่วนปิด แต่จากนั้นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็ยังคงเล่าเรื่องต่อไป ดังนั้น ถ้อยคำนั้นจึงไม่ใช่
ส่วนปิด เนื่องจากยังไม่ได้แสดงให้เห็นว่าเรื่องเล่านั้นได้สิ้นสุดลงอย่างสมบูรณ์แล้วและยังไม่ได้ยุติ
การเล่าเรื่องทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 28

...เสร็จแล้วก็รถตำรวจก็ เข้าไป ไปรับตัวขึ้นรถตำรวจอะนะ กลับบ้าน
ประมาณซัก ประมาณบ่ายสอง นั้น เหตุการณ์ก็ เอ้อเหตุการณ์ก็จบ แค่นั้นแหละ
เนี่ยะ

ส่วนรายละเอียดจะว่าเด็กเสียชีวิตเสียอะไรหลังจากนั้น อันนั้นมัน
ข้อมูลนั้นจำไม่ได้แล้ว แต่ แต่ห้องครูเนี่ยะตายสองคน เด็กตายสองคน ยังจำได้เลย
วันศุกร์นะครูตีมันไปด้วยสองที (หัวเราะ) มันไปทะเลาะกับใครไม่รู้ มันชื้ออะไรแล้ว
ไม่รู้อะ ตีมันไปสองที รุ่งเช้า พอ::วันจันทร์รู้ว่ามันตายแล้ว เนี่ยะ เฮอะ น่าเอ็นดู
มันชื้ออะไรนะ ครูจำไม่ได้ มีเหตุการณ์แค่นี้เอง ไม่ได้มากมาย

ไอ้เรื่องทำเรือ อ้อ:: พอลงมาเดินบ๊ีบนะลิมบอกไป ตอนที่ลงมาเดินบ๊ีบ::
เสร็จเรียบบร้อย ไซ้มัย ก็หยุดยืนดู ไอ้เรือที่ทำอะนะ ไอ้เรือที่ทำอะนะ มันลอยขึ้นไป
ติดบนต้นไม้สูงประมาณ::เสาไฟฟ้าแปดเมตรได้ แล้วก็เก๊าอ๊อ เก๊าอ๊อก็ขึ้นไปแขวนอยู่
ก็ดู ‘อ๊อ! อ๊อ มันมาสูงนิ’ แปดเมตร มันข้ามตึกนั้นมานะ ข้ามตึกนั้นมาก็ ‘อ๊อ! ตายแล้ว
มันขึ้นไปอยู่ได้ไงเก๊าอ๊อเนี่ย’ เสร็จแล้วก็บอก “อย่าเอาลงนะ ใครไปใครมาจะได้เห็น
ว่ามันสูงขนาดไหน” ประมาณแปดเมตร คลื่นสูงมาก แล้วโรงเรียนนะ มองเห็นนะ
มีอาคารหนึ่งนะ อาคารแบบนี้ะ ราบเลย

ตัวอย่างที่ 28 ปรากฏในช่วงท้ายของปริจเฉทเรื่องเล่า หลังจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย กล่าวถึงเหตุการณ์ที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจพาตนกลับไปยังที่อยู่อาศัยหลังจากรอดชีวิต ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวว่า “นั่น เหตุการณ์ก็ เอ้อเหตุการณ์ก็จบ แค่นั้นแหละ เนี่ยะ” เสมือนเป็นส่วนปิดของ ปริจเฉทเรื่องเล่า แต่หลังจากนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยซึ่งประกอบอาชีพรับราชการครูก็ได้กล่าวถึง นักเรียนที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิต่อ นอกจากนี้ แม้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะกล่าวว่า “มีเหตุการณ์แค่นี้เอง ไม่ได้มากมาย” แล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็ยังกล่าวถึงความรุนแรงของ เหตุการณ์ที่ทำให้โรงเรียนได้รับผลกระทบและเสียหายอย่างมากต่ออีก แล้วจึงยุติการเล่าเรื่องทั้งหมด ดังนั้น ถ้อยคำ “นั่น เหตุการณ์ก็ เอ้อเหตุการณ์ก็จบ แค่นั้นแหละ เนี่ยะ” และ “มีเหตุการณ์แค่นี้เอง ไม่ได้มากมาย” จึงยังไม่ได้แสดงส่วนปิดของปริจเฉทเรื่องเล่า

กล่าวโดยสรุป โครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่

1. ส่วนปูเรื่อง
2. ส่วนดำเนินเรื่อง
3. ส่วนประเมินค่า
4. ส่วนคลายปม
5. ส่วนปิด

ด้านตำแหน่งที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า ส่วนปูเรื่องส่วนใหญ่ปรากฏในช่วงต้นของปริจเฉท ส่วนดำเนินเรื่องและส่วนประเมินค่าส่วนใหญ่ปรากฏในช่วงกลางของปริจเฉท และสามารถสลับลำดับ กันได้อย่างอิสระ ส่วนส่วนคลายปมและส่วนปิดปรากฏในช่วงท้ายของปริจเฉท

ส่วนดำเนินเรื่องเป็นส่วนที่ปรากฏในข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าที่ใช้ในงานวิจัยนี้ทั้ง 60 เรื่อง อาจเนื่องมาจากลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำของผู้มี ประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องราวตนและบุคคลที่ ตนกล่าวถึงในเรื่องเล่าได้ประสบเหตุการณ์ใดบ้าง แต่ละเหตุการณ์นั้นมีรายละเอียดอย่างไร และ สัมพันธ์กันอย่างไร ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการเล่าเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่องจึงปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าที่ ใช้ในงานวิจัยนี้ทุกปริจเฉท นอกจากนี้ลักษณะดังกล่าวยังแสดงให้เห็นด้วยว่าส่วนดำเนินเรื่องนั้นเป็น แกนหลักสำคัญของเรื่องเล่า สอดคล้องกับที่มิชนักวิชาการบางส่วนได้อธิบายไว้ว่านอกจากคำว่า “complicating action” แล้ว ส่วนดำเนินเรื่องยังมีชื่อเรียกอื่น ๆ อีกด้วย เช่น “skeleton plot” (Mishler, 1986: 237) หรือ “spine” (Linde, 1993: 68)

ส่วนคลายปมเป็นส่วนที่ปรากฏในข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าที่ใช้ในงานวิจัยนี้เพียง 4 เรื่องเท่านั้น อาจเนื่องมาจากวิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่อง

ประสบการณ์การประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ คำถามที่ผู้วิจัยใช้ขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เริ่มต้นเล่าเรื่องอาจมีส่วนทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่เล่าเรื่องเฉพาะว่ามีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง แต่ละเหตุการณ์เกี่ยวข้องกับตนและบุคคลที่ตนกล่าวถึงในเรื่องเล่าอย่างไร และมีรายละเอียดอย่างไร แต่ไม่ได้สรุปว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนกล่าวถึงนั้นมีบทสรุปอย่างไร นอกจากนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังอาจมองว่าผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ฟังนั้นก็ทราบดีอยู่แล้วว่าบทสรุปของเหตุการณ์ดังกล่าวก็คือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีชีวิตรอดจากภัยพิบัติและยังคงดำเนินชีวิตเรื่อยมาได้จนถึงปัจจุบัน จึงอาจทำให้ข้อมูลที่ใช้นในงานวิจัยนี้ปรากฏส่วนคล้ายปนในความถี่ต่ำที่สุด

เมื่อพิจารณารูปแบบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ พบว่าข้อมูลที่ใช้นในงานวิจัยนี้ปรากฏโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าหลากหลายรูปแบบ สรุปได้ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 รูปแบบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

รูปแบบโครงสร้างของปริจเฉท	ความถี่ (เรื่อง)
1. ส่วนปูเรื่อง + ส่วนดำเนินเรื่อง	1
2. ส่วนดำเนินเรื่อง + ส่วนประเมินค่า	2
3. ส่วนดำเนินเรื่อง + ส่วนปิด	2
4. ส่วนปูเรื่อง + ส่วนดำเนินเรื่อง + ส่วนประเมินค่า	28
5. ส่วนปูเรื่อง + ส่วนดำเนินเรื่อง + ส่วนปิด	3
6. ส่วนดำเนินเรื่อง + ส่วนประเมินค่า + ส่วนปิด	1
7. ส่วนปูเรื่อง + ส่วนดำเนินเรื่อง + ส่วนประเมินค่า + ส่วนปิด	19
8. ส่วนปูเรื่อง + ส่วนดำเนินเรื่อง + ส่วนคล้ายปน + ส่วนปิด	2
9. ส่วนปูเรื่อง + ส่วนดำเนินเรื่อง + ส่วนประเมินค่า + ส่วนคล้ายปน + ส่วนปิด	2
รวมรูปแบบโครงสร้างของปริจเฉท	60

ตารางที่ 9 แสดงรูปแบบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่า จากตารางจะเห็นว่าข้อมูลที่ใช้นในงานวิจัยนี้ปรากฏโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่า 9 รูปแบบ สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. รูปแบบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 5 เรื่อง

2. รูปแบบโครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่าที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าจำนวน 32 เรื่อง

3. รูปแบบโครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่าที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ส่วน ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าจำนวน 21 เรื่อง

4. รูปแบบโครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่าที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วน ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าจำนวน 2 เรื่อง

รูปแบบที่ปรากฏในความถี่สูงที่สุดคือรูปแบบโครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่าที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ “ส่วนปูเรื่อง + ส่วนดำเนินเรื่อง + ส่วนประเมินค่า” ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าจำนวน 28 เรื่อง

รูปแบบที่ปรากฏในความถี่ต่ำที่สุดคือปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าเพียงเรื่องเดียวเท่านั้นมี 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบโครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่าที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ “ส่วนปูเรื่อง + ส่วนดำเนินเรื่อง” และรูปแบบโครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่าที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ “ส่วนดำเนินเรื่อง + ส่วนประเมินค่า + ส่วนปิด”

ผลการวิจัยเรื่องโครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ได้กล่าวถึงข้างต้นสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยบางส่วน กล่าวคือ ข้อมูลปริศนาเรื่องเล่าที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าตามแนวคิดเรื่องโครงสร้างของเรื่องเล่าของลาบอฟและวาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967) ลาบอฟ (Labov, 1972, 2014) และลาบอฟและแฟนเชล (Labov & Fanshel, 1977) แต่ในแต่ละปริศนาอาจไม่ได้มีครบทุกองค์ประกอบ รวมถึงบางองค์ประกอบอาจสลับลำดับกันได้ เช่น ส่วนปูเรื่องอาจไม่ได้ปรากฏก่อนส่วนดำเนินเรื่องเสมอไป

อย่างไรก็ตาม ด้านองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่านั้นไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยในแง่ที่ว่าตามแนวคิดดังกล่าว โครงสร้างของเรื่องเล่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนเปิด ส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนประเมินค่า ส่วนคลายปม และส่วนปิด แต่ข้อมูลปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้นั้นไม่ปรากฏส่วนเปิด เนื่องจากแนวคิดเรื่องโครงสร้างของเรื่องเล่าได้อธิบายไว้ว่าส่วนเปิดเป็นส่วนที่กระตุ้นให้เริ่มเรื่องเล่า ดังนั้นในการสัมภาษณ์ ส่วนเปิดจึงอาจเป็นคำถามของผู้สัมภาษณ์ก็ได้ (Labov & Waletzky, 1967; Labov, 1972, 2014; Labov & Fanshel, 1977) ในกรณีนี้ แม้วิธีการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยจะมิใช่การสัมภาษณ์ แต่ผู้วิจัยก็เก็บข้อมูลด้วยการขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ดังนั้น สำหรับข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ส่วนเปิดจึงเป็นถ้อยคำของผู้วิจัยที่เริ่มต้นขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่อง ด้วยการถามว่า “...(ชื่อ/ตำแหน่งของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย) ช่วยเล่าเรื่องตอนเกิดสึนามิให้ (หนู/ชื่อผู้วิจัย) ฟังได้ไหมคะ”

อนึ่ง ผลการวิจัยเรื่องโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย สึนามิที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นว่านอกจากส่วนเปิดแล้ว ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ทั้งหมดก็ปรากฏ องค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าองค์ประกอบอื่น ๆ ครบทั้ง 5 ส่วน อันได้แก่ ส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนประเมินค่า ส่วนคลายปม และส่วนปิด ผลการวิจัยดังกล่าวจึงเป็นหลักฐานหนึ่งที่สนับสนุนว่าลักษณะของความเป็นเรื่องเล่าคือการประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ตามแนวคิดเรื่อง โครงสร้างของเรื่องเล่าของลาบอฟและวาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967) ลาบอฟ (Labov, 1972, 2014) และลาบอฟและแฟนเชล (Labov & Fanshel, 1977)

การวิเคราะห์เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในฐานะปริจเฉทเรื่องเล่าจาก มุมมองของนักภาษาศาสตร์แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นปริจเฉทเรื่องเล่าที่มีการจัดเรียง องค์ประกอบอย่างดี เห็นได้จากการที่ปริจเฉทเรื่องเล่าส่วนใหญ่มีองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า ครบถ้วน อีกทั้งปริจเฉทเรื่องเล่าส่วนใหญ่ยังมีวิธีการเรียงเรียงความแบบเล่าเรื่องตามลำดับเวลา ส่วนปริจเฉทเรื่องเล่าที่ไม่ได้เล่าเรื่องตามลำดับเวลานั้นก็มีดัชนีปริจเฉท เช่น “อ้อ” “เอ้อ” “โอ๊ะ” ซึ่งช่วยบ่งบอกว่าประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงนั้นเป็นประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เพิ่งคิดขึ้นได้ ดังนั้น เรื่องที่เล่าจึงไม่ได้เรียงตามลำดับการเกิดเหตุการณ์ก่อน-หลัง ลักษณะของ โครงสร้างและวิธีการเรียงเรียงความดังกล่าวทำให้ผู้รับสารสามารถติดตามสารได้ง่าย แม้ว่าเหตุการณ์ ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าถึงนั้นจะผ่านไปแล้วเป็นเวลานานกว่า 15 ปี รวมถึงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ก็ไม่ได้มีเวลาเตรียมตัวก่อนจะเล่าเรื่องดังกล่าวอีกด้วย

นอกจากนี้ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของปริจเฉทเรื่องเล่า ชุดดังกล่าว กล่าวคือ ในเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เหตุการณ์ที่เป็นจุดสูงสุด ของเรื่องอาจมีหลายเหตุการณ์ เช่น การวิ่งลงไปจับปลาในทะเล เนื่องจากไม่ทราบว่าการที่น้ำทะเล ลดระดับลงอย่างรวดเร็ว นั้นเป็นสัญญาณการเกิดคลื่นสึนามิขึ้นในทะเล การพยายามเอาชีวิตรอดขณะ ลอยอยู่ในทะเล หรือการหนีเพื่อเอาชีวิตรอดหลังเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม แม้ว่าผู้มีส่วนร่วมใน การวิจัยจะรอดชีวิตจากเหตุการณ์ที่เป็นจุดสูงสุดของเรื่องเหตุการณ์หนึ่งได้แล้ว แต่ก็ยังคงต้องประสบ ความยากลำบากอื่น ๆ ต่อไปอีก ด้วยเหตุนี้ เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจึงอาจ ไม่ได้ปรากฏส่วนคลายปม ดังตัวอย่างที่ 29 และตัวอย่างที่ 30

ตัวอย่างที่ 29

วันนั้น ผมอยู่กับน้อง อยู่สุดโน้น ดูปลาอยู่ ถึงก็ เสียงมันดัง มาทางชายทะเล นุ่นอะ เสียงดังปู้ม.. เหมือนกับ แบ็กโฮอะ เป็น (???) รุนไม่อะนะ อี้ม ผมก็ เค้า คนทำงานอยู่ที่ชายทะเลเหมือนกันแหละ เขาวิ่งมาบอก ว่า “สึนามิ มา” ก็ ‘สึนามิ อะไรวะ’ ผมก็ “มา ไกลจะถึงแล้ว” ว่านะ

ถึงผมก็ วิ่ง ขวนเพื่อนวิ่งกัน วิ่งกันขึ้นมอเตอร์ไซด์ สตาร์ททีเดียวสองที่ไม่ติด (หัวเราะ) ทั้งเลย ทั้งเลย ที่เค้าวิ่งขึ้นภูเขากันนะ วิ่งขึ้นภูเขาแล้วก็ ไปถึงก็ เหนื่อยอะไรอย่างนี้ใช่ไหม ล้มเลย ล้ม นอน

ถึงเพื่อนอีกคนนึง ถึงก็วิ่งตามผมเหมือนกันแหละ ถึงก็ บอกว่า “ช่วยด้วย ช่วยด้วย” ว่าจันนะ ก็ว่า [“แล้วอยู่ไหนอะ”] “อยู่ที่นี่” ว่า ผมก็มองไม่เห็นแล้ว เปลือกน้ำมันนะ เปลือกน้ำมันคลุมหัว [“อยู่ไหนอะ”] (หัวเราะ) ว่า [“ยกมือดิ”] มันก็ยกมือขึ้นมา ผมก็รับมือขึ้นมา ก็นั่ง ก็นั่ง นั่งอยู่ ก็ถึงภูเขาแล้วนะ ผมนั่ง ดึงมือ ดึงมือ อันนี้ผมก็ (???) ไม้ ไม้ นะ รังไม่ไว้ ถึงผมดึงมันขึ้นมา

ถึงก็ผมเดิน:: เดินตามภูเขา ผมก็หวังเหวิดที่บ้าน ห่วงเมียอะไรอย่างนี้นะ ก็บอก “เพื่อนไป” ผมพบ เจอ แกลลอนไว้อัน พุ่น ผมก็กัด กัดเชือกแถววัลย์อะนะ กัด ก็กัด (หัวเราะ) ผูกไว้ ผม ผมอะผมบอก “มึงไปมัย” มึงไม่ไป “กูไปแล้ว กูหวังเหวิดเมีย” ผมก็รองน้ำมา ผมอะนะ มาถึงนี่ก็ใกล้ เตรียมจะถึงดินแล้ว น้ำลดแล้ว

ถึงก็ผมก็เดิน::ได้ เดินมาที่บ้านนี้ บ้านไม่มีแล้ว พังหมดแล้ว (5.32) ไป เดินไปนู่น [คนที่ที่ข้างข้างภูเขานะ วันนั้นวันอาทิตย์ด้วยนะ เค้า เค้าไฟทำบุญกันนะ] (หัวเราะ) มันก็ประมาณเอา ตีสิบเอ็ด เพราะวานาฬิกาเขวอนอะนะ มันไปอยู่นู่น อยู่ริมเขา ผมเดินไปเจอ เจอแล้วก็ผมดูนาฬิกา มันตายแล้ว นาฬิกาไม่เดินแล้ว มันช่วงที่มันเดินนะ มันหยุดนะ มันตีสิบเอ็ดพอดี ผมก็มา::ที่นี่

ไปเจอไอเจ้านู่นอะ ชาย [เครื่องบินนะ แบบ (???)] ผมก็กั๊กมือ [“มาเร็ว:: มาเร็ว:: ลงมา”] เดี่ยวเค้า เค้าไม่รู้ใช่ไหม เค้าไม่รู้ เราเดินไปเนี่ยะ เดินไปที่ภูเขา

(4.53) CHULALONGKORN UNIVERSITY

[เสียหลายคน เสีย] แพนผมกับหลานคนนึง แล้วก็พ่อคนนี้ด้วย (ชี้ไปที่เพื่อนบ้านซึ่งนั่งอยู่ไม่ไกลจากโต๊ะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนั่งเล่าเรื่อง) ถึงก็ บ้านตรงนี้ บ้านตาชัย (หัวเราะ) ถึงก็ [ทุกแหล่งนะ ทุกแหล่ง] ที่บ้านตรงนั้นแหละ เสียกันหมด ไปหาหะ

แพนผม (กระแอม) ผมก็ไปหา ไปหา อยู่ไ่อปากเขาบ้านนู่นอะ ถึงก็เจอ แต่หลานไม่เจอ ผมก็ พาแพนมาที่ ที่วัด ที่วัด ไล่โลงเรียบร้อยแล้วก็ขึ้นพวกนู่น:: ภูเขาไปทางหมู่หนึ่งนู่น ถึงก็ มา แล้วแพนมา ขึ้นเครื่องบิน ขึ้นเฮลิคอปเตอร์นะ พาขึ้นคอปเตอร์ไปโน่นไปลง

ผมอะจำไม่ได้แล้ว งงหมด งงหมดแล้ว หาแพน เดินที่ตลาดย่านยาว มาที่ (กระแอม) ไ่อ::วัด บางม่วง ก็ไม่เจอ เดินกลับ รถมันเยอะอะ เดินนะ น่นนะ ถึงก็ถึงมี

รถ รถตู้ ถอยมาที่วัด ถึงเค้าเปิดไ้:ประตุ ประตุหลังอะนะ ว่า “นี่ลูก นี่แม่” ผมเอา
เกาวัลย์มัดตีนไว้ (หัวเราะ) นั้นแหละ รูปเอาไป: ทำบุญที่ วัดบางมรวน บางมรวน

ถึงก็ได้เข้าโทรไป ไปตามไม่ใช่โทร ถึงว่าหลานพบแล้วว่า จะกลับมาอีก
ก็ผู้ใหญ่ รถผู้ใหญ่มาถึงก็ว่า “มันไปไม่ได้:” มาที่ปากทางน้ำเค็มแล้วนะ จะเข้ามา
บ้านนี้ ขอไปไม่ได้ มาอีก อืม เค้า เค้า เค้า เค้าไม่มานะ เค้าบอกว่าเข้าผัดด้าน เค้าก็
กลัวกัน (???) หลานอะนะ เขาไม่ เขาไม่ให้มา ที่วัดเนี่ยะ เขาฝั่งเขาอะไรจะไม่
ไม่เห็นเลย

หลายวันนุ่น เทียวเพื่อจ้อ ไม่รู้เรื่องอะไรเลย (หัวเราะ) มันจีบ่าเหมือนกัน
(หัวเราะ) มาอยู่บ้านชั่ว ชั่วคราว เสียง รถ ‘ประกาศรีเปลา’ ริง เสียง รถ ไอลนน
ลูกริงนะ เป็นวังวังวัง ริงอีก ได้ยินแต่เสียงนั้นนะ (หัวเราะ) ก็มาแล้ว มาเลย เอาละ
หอมมาดูแลรักษา ส่วนผมนี้ไม่รู้เรื่อง (???) อย่างนั้นแหละ แต่ไม่รู้เรื่องจริงนะ
ช่วงนั้นนะ ที่ ผมบนอะไรที่ [พ่อตาลูกแก้วไข่ม้อย] เอ้อพ่อตาลูกแก้ว ผมจุดประทัด
จุดประทัด เสียงดังป๊วก: ริงอีก ริงอีก ริงอีก กลัว (มีเหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นแทรก
ระหว่างการเล่าเรื่อง (ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสนทนากับเพื่อนที่นั่งอยู่ในบริเวณ
เดียวกัน) {17.64}) ขนาดรถนี้วิ่งบนถนนลูกริงนะ เสียงดังป๊วก: ริงอีก นึกว่าสีนามิ
มาอีก [ขวัญเสีย ถึงหอมมาดูแล หมอรักษาให้ทุกอย่างเลย กลัวเป็นโรคจิต จิบ้า
ครั้งนี้วะ] (หัวเราะ)

ตัวอย่างที่ 29 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เป็นจุดสูงสุดของเรื่องหลาย ๆ
เหตุการณ์ เมื่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถผ่านเหตุการณ์หนึ่งไปได้เรียบร้อยแล้ว ก็ยังคงมี
เหตุการณ์อื่น ๆ เกิดขึ้นตามมาอีก เหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงนั้นเรียงตามลำดับเวลา
ที่เกิดเหตุการณ์ได้ดังนี้

1. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ทราบว่ามีเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสีนามิเกิดขึ้น จึงตั้งใจจะ
ซื้อรถจักรยานยนต์เพื่อหนีคลื่นสีนามิขึ้นไปอยู่บนภูเขา แต่รถจักรยานยนต์กลับไม่สามารถใช้การได้ ผู้มี
ส่วนร่วมในการวิจัยจึงต้องวิ่งขึ้นไปบนภูเขาด้วยตนเอง
2. ระหว่างการหนี ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ช่วยชีวิตเพื่อนคนหนึ่งที่กำลังจมน้ำได้ นำให้ขึ้น
พ้นจากน้ำ
3. หลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสีนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเดินลงจากภูเขากลับมาถึง
บ้านแล้วได้พบว่าบ้านของตนเสียหายหมดทั้งหลัง
4. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามตามหาภรรยาและหลาน แต่หาไม่พบ

5. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบังเอิญได้พบศพของภรรยา จึงนำศพของภรรยาขึ้นเฮลิคอปเตอร์ เพื่อนำไปประกอบพิธีฌาปนกิจ

6. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ทราบข้อมูลว่าหลานของตนเสียชีวิตแล้ว จึงพยายามหาทางไปรับศพของหลาน แต่ผู้ใหญ่บ้านไม่อนุญาตให้เข้าไปในหมู่บ้าน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงไม่ได้พบศพและไม่ได้ประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลศพใด ๆ ให้แก่หลาน

7. หลังภัยพิบัติดังกล่าวสิ้นสุดลงแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังคงขาดสติและหวาดผวายุ่ตลอดเวลา เมื่อได้ยินเสียงใด ๆ ดังขึ้นก็จะเข้าใจว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยขึ้นมาขึ้นอีกและจะรีบวิ่งหนีทันทีเสมอ

ตัวอย่างที่ 30

เอ่อ..วันนั้นวันที่สี่สิบหกไซ้มียะ ยีบหกธันวา ตอนนั้นอายุประมาณ สิบเอ็ดปีคะ ตอนนั้นมันเกิดตอนช่วง..ประมาณสายสาย ค่ะ ก็คือตอนนั้นยังนอนอยู่ แต่ที่นี้แม่ก็เรียกแต่ก็ยังไม่ตื่นคะ เพราะว่าวันก่อนหน้านั้นคือเลี้ยง เลี้ยงวันเกิด กับเพื่อนคะ (???) มันก็ยังไม่ตื่น ยังไม่ตื่นแต่ที่นี้ เหมือนแม่เรียก คือตอนนั้นเริ่มเริ่ม ลืมลืมแล้วนะคะ

ซึกพักนิ่งแบบ มันยังสะลึมสะลือเพราะแม่เรียก ก็มัน ก็มันเหมือนกับ ตื่นแล้วอะคะ แต่ก็แบบ ก็ยังนอนอยู่ไซ้มียะ เสร็จที่นี้ข้างนั้นจะเป็นห้องเก็บของคะ มันได้ยินเสียงเหมือนรถเทปูน เสียงดังข้างห้องอะคะ ก็คือมองดูที่ข้างห้องแล้วเห็น เหมือนกับเหมือนปูน ตอนแรกนึกว่าปูนเนาะมันเป็นน้ำขึ้นชั้นทะเลาะเข้ามาในห้อง ห้องเก็บของข้างห้องอะนะคะ ค่ะ

แล้วก็ซึกพัก ไม่ แปปนิ่งคะก็คือ ไม่ถึงสองวิมังคะ แล้วก็มืดทุกอย่างก็มีมืด ก็คือจมอยู่ในน้ำแล้วคะ ค่ะก็คือมืด ที่นี้มันเหมือนกับมีอะไรอืดร่างเราคะ ก็น่าจะเป็นเตียงอัดกับข้างฝา ฝาบ้านอะคะ อัดไว้ ก็อัดอัดมันก็ เอ่อ ซึกพักมันก็ เหมือนกับ พาลอยไปแล้วมันก็ป่น ป่นกับของอะคะ พวกไม้เศษ ไม้รู้อะไรบ้างเพราะมันอยู่ในน้ำ มองไม่เห็นอะนะคะ ป่น เจ็บ มันคือรู้ตอนนั้นรู้สึกว่ทรมานมาก คือมันเจ็บ เจ็บ เพราะมันอยู่ใต้น้ำแล้วมันป่นป่นป่น

ก็คือลอยไปอีกที่มันอยู่แบบ ห่างจากบ้านไปประมาณ กิโลเมตรได้อะคะถึงจะ โผล่มาจากน้ำ ค่ะ โผล่มาปั๊บตอนนั้นก็เห็นแค่ยอด ยอดไม้ ก็ไม่มันพันสิ่งเกิดอะไร ก็คือพยายามเอาตัวเองให้รอดไซ้มียะ พยายามคว้าของคว่าเศษไม้อะไร แต่ก็ มันคว้าไม่ได้เพราะความน้ำ ความเร็วของน้ำอะคะมันเร็ว มันเร็วมากจนเราอะ ไม่สามารถจะแบบจับหรืออะไรได้

ซึกพักนึ่ง ตัวก็ไป ไปปะอยู่กับ เศษ เศษซากไม้ มันปะอยู่กับต้นไม้ไซ้ยะคะ ก็เกาะไว้ แต่ก็คิดในใจว่าคงจะเกาะได้ไม่นาน มัน น้ำก็คงจะแบบ พาไปอะคะ แต่ข้างข้างมาตุ้มงอะคะ เลื้อยอยู่แบบ ก็คือตอนนั้นก็ไม่ ไม่ได้กลัว เพราะว่าต่างคนต่างเอาตัวรอดถูกมัยยะคะ

ซึกพักนึ่งแบบ รถ รถของที่บ้านเป็นรถยนต์คะเมื่อก่อน รถยนต์เสร็จพอเสริมล้อให้มันแบบ ใหญ่ ให้มันสูง มันลอยน้ำคะตอนแรกมันเข้าไปในป่าแล้วทีนี้มันลอยกลับมาหา คือมันจอดอยู่ใกล้ใกล้กันคะ เหมือนตรงนี้ แล้วก็ตรงนั้น ไม่แน่ใจว่าที่เมตนะคะ ประมาณสามเมตรได้คะ ไซ้คะ ก็คือคิดว่าเราอะจะถีบตัวอะเพื่อไปที่รถได้มัยยะ คือกลัวว่าแบบ พอถีบตัวไซ้ยะ มันจะพา น้ำมันจะพาไปที่อื่นคะ ก็คือแบบ ลื่นแบบ วัดดวงคะว่าเอี้ยจะไปถึงรถ พอไปถึงรถได้ก็ขึ้นไปบนหลังรถ ไซ้ยะคะ

ไซ้คะแล้วก็ทำอะไรหลังจากนั้นก็คือดูเหตุการณ์ทั้งหมดคะ ตอนนั้นก็ได้ยินเสียงแบบโหยหวน โหยหวนของคนทีแบบจมอยู่ในน้ำมั่ง ของคนที่ตามหาภรรยา ตามหาลูก แบบ ร้องแบบโหยหวนเสียงประสานกันหมดเลยคะ

ตอนนั้นก็คือคิดว่าไม่ใช่เรื่องจริงเพราะมันแบบ มันเห็นแค่ น้ำคะมันไม่เห็นอะไรยกเว้นยอดมะพร้าวที่สูงจริงจริงอะคะ ก็คือคิด ‘คงจะเป็นฝัน’ น้ำมันเริ่มลดไซ้ยะคะ ก็เหมือนกับ ข้างข้างอะมันมีเสียงโหยหวนมาจากกองขยะอะคะ แต่ก็คือแบบ ไม่ ไม่รู้เพราะตอนนั้นจับจุดไม่ได้ว่าเสียงมันมาจากไหนไซ้ยะคะ

ตอนนั้นมองไปไกลไกลเหมือนกับเห็นพ่อกับพี่ชาย ก็เลยนึกว่า ‘เฮ้ยพ่อกับพี่ชายคงมาจากที่ไหน’ เพราะแต่งตัวดูดีมากเลยแบบเต็มยศมาก ก็เลยแบบ แล้วเลยแบบตะโกนเรียกพ่อคะ เรียก “ป่า ป่า” แต่ตะโกน ไม่ ไม่ ไม่กล้าตะโกนหลายครั้ง เพราะว่ามัน มันจะสะอื้นคะ เออตอนนั้นแบบตกใจ แบบกลัวอะ ตะโกนแบบ

ซึกพักนึ่งก็เหมือนกับข้างข้างที่มีเสียงโหยหวนไซ้ยะคะ มีคนอะ เริ่มมาช่วยคะ ก็คือเรือขยะขึ้นมาเป็นผู้หญิงแบบท้อง ท้องแก่อะคะ ตอนนั้นคือจะไม่รู้ว่าใคร เพราะโคลนมันเคลือบ มันจะ มันเหมือนช็อกโกแลตอะคะ เคลือบแบบเคลือบแบบเออเค้าก็ซุดแบบ ช่วยกันตัดไม้มันอยู่ลึกลงไปในซากลงไป ช่วยขึ้นมา

ซึกพักพ่อกับพี่ชายก็มา เหมือนกับเดินอ้อม อ้อมอ้อมป่ามาไซ้ยะคะ มาเสร็จนี่ก็ โอนี้ก็ลงจากรถลงไป เสร็จนี่พ่อกับพี่ชายอะพยายามขนพวกน้ำ ขนม อะไรพวกนี้อะคะ เผื่อนาคต เพราะเราไม่รู้ว่าจะมีของกินมีอะไรไร่เปล่า

เสร็จนี้พี่ชายก็ถามว่า “พบแม่มั้ย” เสร็จนี้ก็บอก “ไม่พบ” เสร็จนี้พี่ชายก็
 ลงไปกราบพื้นค่ะ เออแบบ ขอแบบ ขอให้เจอแม่อะไรแบบนี้แบบ ก็คือตอนนั้นเราก็
 ไม่รู้ว่าแม่อาจจะยังอยู่หรือไม่อยู่ใช่ไหมคะ

ซึกพักนี่มีคนนะตะโกนออกมาว่าเออ “คลื่นอีกลูกอะกำลังจะมา” ค่ะ
เสร็จนี้ สามคนคือวิ่งลุยป่า ต่างคนต่างไม่มีรองเท้าคะ เสร็จป่าเอา แบบ ตอนนั้น
 คือไม่รู้รู้สึกเจ็บค่ะ ลุยลุยลุยลุยไป เสร็จนี้เค้าก็มีคนนะ มัน::ทะเลชอย ชอยนั้นมัน
 จะเป็นชอยขึ้นน้ำตก ค่ะ มันจะเป็นทางแบบ ขึ้นน้ำตก ทาง ทางแบบนี้อะคะ
 (ขึ้นไปถนนลาดยางซึ่งอยู่ด้านหน้าบริเวณที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนั่งเล่าเรื่อง)
 ทางอะไรนะคะ ลาดยาง ไร่คะ แล้วที่นี้ก็มีคนพาขึ้นไป แต่ข้างบนนั้นคือมีคน
 เยอะมากทั้งฝรั่งทั้งไทยคือแบบ มีคน::พาขึ้นไปแล้ว พาแบบหนีคลื่นขึ้นไป พอไปถึง
 ก็แบบ แบ่งขนม แบบ แบ่งน้ำ (หัวเราะ) ไร่คะ

ซึกพักนี่มีคนมาบอก “อ๊วยแม่” แม่อยู่แบบ อยู่ใกล้ใกล้ตรงนั้น ก็คือแม่ก็มา
เสร็จนี้เออพี่ชายแล้วก็ตัวเองเนี่ยะก็ไปอยู่ใน ออกแม่ใช่ไหมคะ เสร็จแล้วแม่ก็ เหมือน
ตอนนั้นซึก สติขาดอะคะ ไม่มีสติ ที่นี้ก็เลยแบบ พุดอยู่คำเดียว วน วนไปวนมา
 ก็คือ “แม่รักลูกนะแม่รักลูกนะ” วนแต่คำนี้ แต่สติไม่มีแล้วนะคะ แต่พุดได้คำเดียว
 คือแม่รักลูก วนเป็นร้อยครั้งคือกอดอยู่อย่างนั้นเลยคะ ไร่คะ

คะ นะจบแล้วคะ

ตัวอย่างที่ 30 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เป็นจุดสูงสุดของเรื่องหลาย ๆ
 เหตุการณ์ หลังจากมีชีวิตรอดจากเหตุการณ์หนึ่งแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็ยังคงประสบเหตุการณ์
 อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นตามมาอีกอย่างต่อเนื่อง เหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงนั้นเรียงตามลำดับ
 เวลาที่เกิดเหตุการณ์ได้ดังนี้

1. น้ำทะเลทะลักเข้ามาในห้องเก็บของข้างห้องที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนอนอยู่
2. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจมอยู่ใต้น้ำ และถูกวัตถุต่าง ๆ กระแทกเข้ากับร่างกาย
3. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามยึดเกาะต้นไม้ไม่ให้ถูกคลื่นซัดไปไกล พร้อมกับนั้นก็มึน
 เลื่อยอยู่ข้างตัวผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยด้วย
4. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามเอาชีวิตรอดด้วยการขึ้นไปอยู่บนหลังคารถยนต์ของบิดา
 ของตนซึ่งลอยอยู่พื้นน้ำ
5. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้พบบิดาและพี่ชาย แต่ยังไม่มารดาไม่พบ
6. มีผู้แจ้งว่ามีเหตุการณ์แผ่นดินไหวตามกำลังเกิดขึ้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงวิ่งหนีเข้าไป
 ในป่าพร้อมกับบิดาและพี่ชาย

7. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบังเอิญได้พบมารดาซึ่งยังคงตกใจกลัวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากจนขาดสติและเกือบจะสื่อสารกันไม่รู้เรื่อง

3.3 ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ตามแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เรื่องเล่าตามความหลัก (Thematic Narrative Analysis) เนื่องจากการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นแนวทางการศึกษาสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพแนวทางหนึ่งที่ปรากฏใช้อย่างกว้างขวาง (Hsieh & Shannon, 2005: 1277) ดังปรากฏในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าจำนวนหนึ่ง (อรสูติ ชัยทองศรี, 2554; ทรงภพ ขุนมธุรส, 2558; ทรงภพ ขุนมธุรส และพฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ, 2559; Cantrell, 2017; Jaworska & Ryan, 2018) ตามแนวทางดังกล่าว การวิเคราะห์เนื้อหาไม่เป้าหมายเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา (Downe-Wamboldt, 1992: 314) ส่วนการวิเคราะห์เรื่องเล่าตามความหลักก็เป็นแนวทางที่เน้นการวิเคราะห์เนื้อหาของตัวบทมากกว่า การเน้นที่โครงสร้าง แนวทางดังกล่าวจึงช่วยทำให้เห็นเนื้อหาของเรื่องเล่าว่าเรื่องเล่านั้นกล่าวถึงเรื่องใด (การตอบคำถาม “what”) มากกว่าวิธีการนำเสนอว่าผู้เล่าเรื่องนำเสนอเรื่องเล่านั้นอย่างไร (การตอบคำถาม “how”) (Riessman, 2008) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงใช้แนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางในการพิจารณาประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่า

ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 10 กลุ่ม สรุปได้ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ประเด็นที่เล่าในปริจเฉท	ความถี่ (เรื่อง)
1. เหตุการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	
1.1 ภูมิหลัง	
1) ภูมิหลังด้านเวลา	32
2) ภูมิหลังด้านสถานที่	12
3) ภูมิหลังด้านสังคม	11
4) ภูมิหลังของตนเอง	49
5) ภูมิหลังของบุคคลในครอบครัว	21

ประเด็นที่เล่าในปริจเฉท	ความถี่ (เรื่อง)
6) เหตุการณ์การแจ้เงเตอนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541	5
1.2 การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์	
1) ลางบอกเหตุ	3
2) การได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น	51
3) การรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติ	45
2. เหตุการณ์ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	
2.1 การหนี	
1) การแจ้เงให้ผู้อื่นหนี	21
2) การเตรียมตัวหนี	8
3) การหนีเพื่อเอาชีวิตรอด	47
2.2 การเกิดเหตุการณ์	
1) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	42
2) ความน่ากลัว	36
3) ความโกลาหล	7
2.3 การเอาชีวิตรอด	
1) การพยายามเอาชีวิตรอด	15
2) การระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์	9
3) การขอความช่วยเหลือ	11
4) สาเหตุของการรอดชีวิต	11
2.4 การช่วยเหลือผู้อื่น	
1) การช่วยเหลือ	26
2) การปฏิเสธการช่วยเหลือ	11
3. เหตุการณ์หลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	
3.1 การอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย	29
3.2 การพยายามกลับที่อยู่อาศัยหลังจากรอดชีวิต	30
3.3 การดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด	
1) การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด	11
2) การค้นหาบุคคลใกล้ชิด	20

ประเด็นที่เล่าในปริจเฉท	ความถี่ (เรื่อง)
3) การพบบุคคลใกล้ชิด	17
3.4 การดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ชิด	
1) การสูญเสียบุคคลใกล้ชิด	18
2) การค้นหาศพ	14
3) การพบศพ	14
4) การพิสูจน์ศพ	6
5) การบำเพ็ญกุศลศพ	11
4. เรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่น	
4.1 เรื่องเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและคนรู้จัก	44
4.2 เรื่องเกี่ยวกับชาวมอแกน	4
4.3 เรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน	3
5. เหตุการณ์ภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง	
5.1 มิจฉาชีพ	5
5.2 การฟื้นฟูภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง	
1) การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ	8
2) การได้รับทรัพย์สินคืน	6
5.3 การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ	
1) การได้รับความช่วยเหลือ	31
2) การจัดการการช่วยเหลือ	4
3) ความยุติธรรมในการจัดการการช่วยเหลือ	10
4) การเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในอนาคต	1
5.4 การดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง	20
6. ผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	
6.1 ผลกระทบทางลบ	
1) ศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์	24
2) ความเสียหายทางกายภาพ	39
3) ผลกระทบต่อสุขภาพ	7
4) ความลำบาก	8

ประเด็นที่เล่าในปริจเฉท	ความถี่ (เรื่อง)
5) ความหวาดผวา	13
6) ผลกระทบระยะยาว	7
6.2 ผลกระทบทางบวก	7
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	
7.1 การแสดงความคิดเห็น	28
7.2 สาเหตุของการเสียชีวิต	10
8. เรื่องเหนือธรรมชาติ	2
9. เรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน	10
10. การแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย	8

ตารางที่ 10 แสดงประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ และความถี่ในการปรากฏ จากตารางจะเห็นว่าประเด็นที่เล่าในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 54 ประเด็น สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 10 กลุ่ม ประเด็นที่เล่าแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 เหตุการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ประเด็นเรื่องเหตุการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ยังไม่ได้เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนการเกิดแผ่นดินไหวและก่อนที่คลื่นสึนามิจะกระทบชายฝั่งทะเลอันดามัน ประเด็นเรื่องเหตุการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ ภูมิหลังและการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์ ดังนี้

3.2.1.1 ภูมิหลัง

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับภูมิหลังคือการกล่าวถึงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่า เพื่อให้ทราบบริบทของเรื่องและเข้าใจเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การเล่าเรื่องเกี่ยวกับภูมิหลังจำแนกได้เป็น 6 ประเด็นย่อย ได้แก่ ภูมิหลังด้านเวลา ภูมิหลังด้านสถานที่ ภูมิหลังด้านสังคม ภูมิหลังของตนเอง ภูมิหลังของบุคคลในครอบครัว และเหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1.1.2 ภูมิหลังด้านสถานที่

ประเด็นเรื่องภูมิหลังด้านสถานที่คือการกล่าวถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่า เช่น ที่มาของชื่อสถานที่ ลักษณะการจัดสรรพื้นที่ของแหล่งธรรมชาติและสิ่งปลูกสร้างในหมู่บ้าน ตำแหน่งของอาคารต่าง ๆ ในพื้นที่ของโรงแรม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องภูมิหลังด้านสถานที่ในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 12 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 33

...แต่ว่าในช่วงนั้นนะ พวกพี่ บ้านพี่ บ้านชั้นสอง ของพี่สาวเนี่ยะ พี่เป็นคน ออกแบบบ้านนี้ ตอนนั้นพี่ออกแบบให้แก เหมือนกับว่าชั้นสองเนี่ยะมันเหมือนกับ คล้ายคล้ายศาลพระภูมิอะ ที่มันมีรอบ หมายถึงว่า ชั้นสองบ้านมันหลังใหญ่มาก พอชั้นสองเราก็ทำให้มันเล็กลงมาในช่วงหลัง ก็::ข้างหน้ามันก็จะเป็นดาดฟ้า แต่มัน เป็นเหมือนบ้านทรงไทยแล้วมี::ล้อมรั้วอะ รอบ รอบรั้วข้างบนอะ ทำรั้วรอบ แล้วก็มี บ้านตรงกลางเนี่ยะ ใหญ่อีก หลังนี้ ชั้นสองอย่างเงี้ยะ เพราะฉะนั้นมันก็มี ลานข้างหน้าใหญ่ ลานข้างหน้ากว้างประมาณสิบคูณ::ยี่สิบได้ เฉพาะลานข้างหน้า นะ...

ตัวอย่างที่ 33 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบรรยายลักษณะและขนาดพื้นที่บริเวณชั้น 2 ของบ้าน ของพี่สาวซึ่งตนเคยเป็นผู้ออกแบบ เพื่อให้เห็นภาพสถานที่ที่มีบุคคลในครอบครัวของตน ตลอดจน ผู้ประสพภัยพิบัติคนอื่น ๆ หนีเอาชีวิตรอดเข้ามาอาศัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องภูมิหลัง ด้านสถานที่

ตัวอย่างที่ 34

...แล้วก็วิ่งจากนี้ พอวิ่งจากนี้ พี่วิ่งออกทางนั้น ตรงเนี่ยะจะเป็นลอนดรี ลอนดรีนี่จะเป็น::กระจกหมดเลย เมื่อก่อนนะกระจกหมดเลย แล้วตรง สนามเทนนิสอะมันไม่ได้มีต้นไม้ขนาดนี้ มันเป็นลานจอดรถ เวลาสนามเทนนิส ใช่มั้ยอะ ขยับไปจะเป็นลานจอดรถ เป็นเขตของพนักงาน แล้วพอข้ามไปฝั่งโน้นก็ เป็นถนน...

ตัวอย่างที่ 34 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่ประจำสระว่ายน้ำของ โรงแรม ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงโรงแรมโซฟิเทล เขาหลัก ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลคึกคัก อำเภอ

ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ทั้งนี้ ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ โรงแรมดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงผู้ประกอบการและเปลี่ยนชื่อเป็นโรงแรมเจดับบลิว แมริออท เขาหลัก รีสอร์ท แอนด์ สปา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอธิบายตำแหน่งของอาคารและสถานที่ต่าง ๆ ภายในพื้นที่ของโรงแรม เพื่อให้เห็นภาพเส้นทางที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยวิงหนีคลื่นสึนามิ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่อง ภูมิหลังด้านสถานที่

3.2.1.1.3 ภูมิหลังด้านสังคม

ประเด็นเรื่องภูมิหลังด้านสังคมคือการกล่าวถึงวิถีชีวิต กิจวัตรประจำวันของคนในชุมชน ตลอดจนประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจสภาพสังคมก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องภูมิหลังด้านสังคมในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 11 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 35

เอ๋อ:: ตอนเช้า ตอนเช้าอากาศอย่างเงี้ยะ ก็ คนแก่ก็ไปวัดนะ เรื่องเป็นเรื่องปกติของ::ของ คนพุทธ คนแก่ก็ไปวัด แล้วเป็นวันอาทิตย์ เอ๋อ::บางครอบครัวเนี่ยะ มีทั้งคนแก่ทั้งเด็กไปวัด บางครอบครัวก็:: ผู้สูง ผู้:: คน::ปกติก็ไปวัด แต่:: ช่วงนั้นนะมันเป็นช่วงหน้าแล้งที่เรือประมงออกได้ ทุกคนมีอาชีพ ทำได้...

ตัวอย่างที่ 35 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ว่าพุทธศาสนิกชนในชุมชนบางส่วนไปทำบุญที่วัด เนื่องจากวันที่ 26 ธันวาคม 2547 เป็นวันอาทิตย์และตรงกับวันธรรมสวนะ ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพประมงส่วนหนึ่งนำเรือออกไปทำประมงในทะเลอันดามัน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงข้อมูลดังกล่าวเพื่อให้เข้าใจสภาพสังคมของชุมชนบ้านน้ำเค็ม ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องภูมิหลังด้านสังคม

ตัวอย่างที่ 36

...อ่า::ที่โรงเรียนบ้านบางสัก มีประเพณีลอยเรือ มีประเพณีลอยเรือ ก่อนที่จะถึงวันที่อ่า::มีประเพณีลอยเรือ วันที่::สาม สามสิบเอ็ด วันที่สามสิบเอ็ดธันวาคม เอ๊ยหรือว่า ว่าวันที่หนึ่งแล้ววะ เนี่ยตรงเนี่ยสับสนตรงนี้ไม่รู้วันที่หนึ่งหรือ ไม่รู้วันที่หนึ่งหรือ วันที่สามเอ็ดลอยเรือ ลอยเรือปีใหม่ รู้สึกว่าปีใหม่วันที่หนึ่งนู่นแหละ อ่า:: มีประเพณีลอยเรือประจำปี วันที่หนึ่ง มกราคม สองพันห้าร้อย::สี่สิบแปดนะ...

ตัวอย่างที่ 36 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพรับราชการครู ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงโรงเรียนบ้านบางสัก ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ทั้งนี้เมื่อเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ โรงเรียนบ้านบางสักได้รับความเสียหายทั้งหมด ต่อมาเมื่อได้รับการฟื้นฟูแล้ว มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ก่อตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ในพื้นที่เดิม และให้ชื่อว่า “โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 35” (โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 35, 2563: ออนไลน์) ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประเพณีลอยเรือประจำปีของโรงเรียนบ้านบางสัก เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของการสร้างเรือและความเสียหายของเรือหลังจากคลื่นสึนามิกระทบโรงเรียน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องภูมิหลังด้านสังคม

3.2.1.1.4 ภูมิหลังของตนเอง

ประเด็นเรื่องภูมิหลังของตนเองคือการกล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตนเอง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่กล่าวถึงประวัติส่วนบุคคล เช่น ภูมิลำเนา การประกอบอาชีพ วิถีชีวิตก่อนประสบภัยพิบัติ รวมถึงกิจกรรมที่ตนกำลังทำก่อนจะรับรู้ว่าจะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นอีกด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องภูมิหลังของตนเองในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 49 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 37

อีมะ: ก่อนสึนามิ อาชีพประมง เลี้ยงปลา กระจัง ป่าชายเลน อ่าเลยเลยทำขายเลยไป ในป่าโกงกางชายเลน (ซึ่งไปที่ป่าโกงกางซึ่งอยู่เยื้องกับบริเวณที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนั่งเล่าเรื่อง) ที่ไปเห็นต้นไม้ขอบน้ำที่ต้นตายตายอะ อ๊ะ อยู่ตรงมุมนั้นแหละ อันนี้หมู่สอง ไอนั้นไอที่ผมเลี้ยงปลากระจังอะหมู่หนึ่ง มี: ลูกสองคน ตอนนั้นก็: อีมะ: ปีสี่: ถ้าถามถ้าถามจริงจริงผมก็เลี้ยงปลากระจังมาตั้งแต่ปี: สี่: หนึ่งสองพันห้าร้อยสี่สิบหนึ่ง อ๊ะ: ทีนี้ อ่า: กระจังก็: คือมันมันมัน มันยังงัยอะก่อน: ก่อนสึนามิอะ ต้องไปตัดไม้โกงกาง รู้รู้ว่าเค้าห้าม เามาทำกระจัง แต่ไม่เยอะนะ นั้นแหละพี่น้องก็ช่วยกัน คนละไม้คนละมือคนละห้องอะไรแบบเนี่ยะ รวบรวมบับ แล้วก็ไปซื้อ ไอโอแบบที่ต้องซื้อคือเนื้ออวนอะไรประมาณเนี่ยะ...

ตัวอย่างที่ 37 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงชีวิตครอบครัวและประวัติการประกอบอาชีพประมงตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2541 เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานของตนในช่วงเวลาก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องภูมิหลังของตนเอง

ตัวอย่างที่ 38

...ทุกทุกเสาร์อาทิตย์ อ่า:: เป็นชีวิตประจำวันของพี่เนี่ยะคือพี่ มีอาชีพคือ เป็นสมอ สมอเรือให้พี่ชาย พี่ชายพี่จะมีเรือหางยาวนำเที่ยว ตัวพี่เองนี่จะเป็น คน ทอดสมอเรือ แล้วก็จะได้เงิน เล็กเล็กละเอียดจากพี่ชายเวลาได้แขกไป

วันนั้นก็ไป ไปทำงานปกติ เพราะว่าถ้าเสาร์อาทิตย์พี่ก็จะ::ไปอยู่หน้า หน้าริมทะเล คำเรียกว่าหาดปากบางที่นั่นะครับ จังหวัดภูเก็ต อ่า::ตำบลราไวย์ เป็น หาดปากบาง พี่ก็ไปนั่งรอ:: อ่า::แขก แล้วก็เรียกแขก ทุกวัน เพราะว่าจะมี นักท่องเที่ยวขึ้นรถผ่านไปผ่านมาแล้วก็จะเชียร์แขกให้ไปเที่ยวเกาะ แล้วเราถ้าเรา ได้แขกเราก็จะไปเที่ยวเกาะกัน พี่ชายพี่ จะมีคนขับเรือ แล้วพี่เป็น อ่าคำเรียกว่า หัวสมอ ไว้ทอดสมอเรือ อ๊ะ::...

ตัวอย่างที่ 38 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงการประกอบอาชีพเป็นผู้ทอดสมอเรือหางยาว นำเที่ยวบริเวณหาดปากบาง ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต เพื่อให้ทราบวิถีชีวิตปกติ ของตนก่อนที่จะได้รับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นในเวลา ต่อมา ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องภูมิหลังของตนเอง

3.2.1.1.5 ภูมิหลังของบุคคลในครอบครัว

ประเด็นเรื่องภูมิหลังของบุคคลในครอบครัวคือการกล่าวถึงข้อมูล พื้นฐานเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีส่วนร่วมใน การวิจัยเล่า เช่น เป็นผู้อยู่ร่วมในเหตุการณ์ เป็นผู้ช่วยชีวิตผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย หรือเป็นผู้ที่เสียชีวิต จากเหตุการณ์ดังกล่าว ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องภูมิหลังของบุคคลในครอบครัวใน ปริมาณเรื่องเล่าจำนวน 21 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 39

...ที่นี้ วันที่เกิดสึนามิอะ มันเป็นวันอาทิตย์เนาะ แพนพี่เนี่ยะเค้า:: คำ ทำงานอยู่:: พัสตุ ที่วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า เจ้าหน้าที่พัสตุอะ ก็ ที่นี้พอวันเสาร์ อาทิตย์อะ เค้าก็ต้องช่วยพี่ เค้าเรียก สับปลานะ สับลูกปลา คือพี่อะเลี้ยงปลาใน กระชัง เลี้ยงปลาเก่า ปลากระพงขาว ในกระชังปลาด้วยตอนนั้นนะ พอวันเสาร์ อาทิตย์แพนพี่ก็ ตื่นเช้ามาก็ช่วย สับอาหารปลาเพื่อพี่จะได้เอาไป::ให้ปลาในกระชัง กิน อ๊ะ::เป็นเหมือนกับช่วยกันอะนะ:: เพราะวันหยุดเค้าไง เค้าก็เลยไปนั่งสับปลาที่

ชายทะเล คือ::ปลาเหยื่อ เค้เรียกว่าปลาเหยื่อ สับเป็นชิ้นชิ้น เพื่อให้ปลามันกินได้
ก็นั่งสับอยู่ชายทะเล...

ตัวอย่างที่ 39 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับภรรยาของตนว่าภรรยาของตนประกอบอาชีพเป็นเจ้าของที่พัสดุ ที่วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า ตำบลตำตัว อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา นอกจากนี้ยังมีอาชีพเสริมคือการเลี้ยงปลาในกระชังซึ่งเป็นธุรกิจของครอบครัว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงกิจกรรมที่ภรรยาของตนกำลังทำ คือการเตรียมอาหารสำหรับเลี้ยงปลาในกระชัง เพื่อให้ทราบวิถีชีวิตปกติของภรรยาก่อนที่จะได้รับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นในเวลาต่อมา ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องภูมิหลังของบุคคลในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 40

...ไฟดับปั๊บก็ เอ้อพอดมีหลาน ตอนนั้นลูกกับสามีอะไรเค้าก็อยู่:: สามีอยู่สามจังหวัดภาคใต้ แล้วก็ลูกก็ไปเรียนหนังสือที่อื่นกันหมดก็เหลืออยู่บ้านคนเดียวกับหลานผู้ชายอีกคนนึง หลานกันั้น นิ่งนิ่งในเปลอยู่ได้:: ใต้ต้นไม้...

ตัวอย่างที่ 40 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงสามี บุตรชาย และหลานชายของตนว่าในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้น ทั้งสามีและบุตรชายของตนอยู่ต่างจังหวัด ส่วนหลานชายนั่งอยู่บริเวณหน้าบ้านของตน การกล่าวถึงบุคคลเหล่านี้ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่อยู่ร่วมในสถานการณ์เดียวกันกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องภูมิหลังของบุคคลในครอบครัว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.1.1.6 เหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541

ประเด็นเรื่องเหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541 คือการกล่าวถึงเหตุการณ์ในปีพุทธศักราช 2541 ที่ ดร.สมิทธ ธรรมสโรช ผู้เชี่ยวชาญด้านภัยพิบัติ ได้ประกาศเตือนการเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ บริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย ในเหตุการณ์ดังกล่าวมีผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติจำนวนหนึ่งได้อพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย แต่ก็ไม่ได้มีภัยพิบัติใด ๆ เกิดขึ้น ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องเหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541 ในปริฉฉพเรื่องเล่าจำนวน 5 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 41

...แต่วันนี้มันมีข่าวที่ว่าเค้าเรียก มีข่าวลือก่อนหน้านั้นซัก ช่วงปีสี่หนึ่ง มันจะมีเหตุการณ์สึนามิเกิดขึ้นอีกซักมา แต่ แต่ว่าก็หายไปหลายปีเลยจนเกิดเนี่ยะ เราก็ไม่ได้ค่อยเชื่อเท่าไหร่อะนะ ตอนปีสี่หนึ่งเนี่ยะชาวบ้านก็วิ่งแบบ ก็บอก “เนี่ยะ จะมาแล้วนะอีกครั้งชั่วโมง” อย่างเงี้ยะ “จะมาแล้ว” เอาก็อยู่เฉยเฉย ไม่ได้วิ่งอะไร กับเค้า ก็ขายของอยู่บ้านปกติเนี่ยะ...

ตัวอย่างที่ 41 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์เมื่อปีพุทธศักราช 2541 ที่มีผู้ตื่นตระหนกกับการประกาศเตือนว่าจะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่เชื่อและยังคงดำเนินชีวิตตามปกติ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องเหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541

3.2.1.2 การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์คือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทราบว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์จำแนกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ ลางบอกเหตุ การได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น และการรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1.2.1 ลางบอกเหตุ

ประเด็นเรื่องลางบอกเหตุคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเชื่อว่าสามารถทำนายได้ว่าจะมีเหตุหรือเหตุร้ายเกิดขึ้น ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องลางบอกเหตุในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 3 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 42

...วันที่เกิดเหตุเนี่ยะถ้า ก่อนก่อนหน้าจะเกิดเหตุวันนึง อากาศเนี่ยะจะเงิบมากเลย ถ้าว่าเป็นลางสังหรณ์อะนะ ที่บ้านที่ผมเช่าอยู่ก็ แล้วก็กามาเต็มหมดเลย กาอีกามันเกาะเต็มต้นสนดำมืดเลย แล้วที่นั่นมันเป็นสาเหตุหนึ่งก็ไมรู้ที่มันเป็นลางอะ...

ตัวอย่างที่ 42 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ในวันที่ 25 ธันวาคม 2547 ที่มีนกกาจำนวนมากบินมาเกาะที่ต้นสนบริเวณหน้าบ้านของตน การกล่าวถึงเหตุการณ์ดังกล่าวแสดงความเชื่อ

ของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยซึ่งเชื่อว่านกกาเป็นกลางบอกเหตุว่าอาจจะมีเหตุการณ์ไม่ดีขึ้นได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องกลางบอกเหตุ

3.2.1.2.2 การได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น

ประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่นคือการกล่าวถึง เหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับข้อมูลจากบุคคลในครอบครัว คนรู้จัก หรือคนที่ไม่รู้จัก ว่ามี เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิหรือเหตุการณ์แผ่นดินไหวตามเกิดขึ้นแล้ว และสมควรหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย การได้รับข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นการได้รับข้อมูลผ่านการปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า เช่น ผู้ที่ได้รับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติก่อนเกิดเหตุการณ์มาแจ้งให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทราบโดยตรง หรืออาจเป็นการได้รับข้อมูลผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางโทรศัพท์ เช่น ผู้แจ้งข้อมูลอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และรับรู้การเกิดเหตุการณ์ได้ก่อนโทรศัพท์แจ้งข้อมูลให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยซึ่งอยู่ในพื้นที่จังหวัด พังงาทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการได้รับ ข้อมูลจากบุคคลอื่นในปริศนาเรื่องเล่าจำนวน 51 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 43

...ที่นี้พอ::พอผมกำลังไปหาปลา ก็มีโทรศัพท์จากที่บ้าน ไปหาคนงานที่ ที่อยู่ในกระชังประมาณสิบคน ตอนนั้นคนที่อยู่ที่กระชังผมประมาณสิบคน เออ:: มีคนโทรมาบอกอะ “ให้มาดูหน่อย ไม่รู้มีคลื่นอะไร เรือเข้าปากร่องแล้วจมหมด เนี่ยะ” ร่องมันจะอยู่นี้หลังบ้านผมไง ร่อง ร่องน้ำเค็มเนี่ยะ ร่องที่เข้ามันอยู่ หลังบ้านผม บ้านที่ผมอยู่เนี่ยะ ที่นี้ไอ้ลูกน้องผมมันก็จะมา ผมว่า “เดี๋ยวค่อยก่อน ไอ้::จับปลาให้เสร็จก่อนแล้วเดี๋ยวค่อยไป พร้อมกันเลย”...

ตัวอย่างที่ 43 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพประมงและเป็นเจ้าของธุรกิจเลี้ยงปลาใน กระชัง มีลูกน้องจำนวนประมาณ 10 คน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ภรรยาของตน มองเห็นเรือที่อยู่ในร่องน้ำบริเวณหมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา จมลงไป ในทะเลอันดามัน จึงโทรศัพท์แจ้งให้ลูกน้องของตนแจ้งให้ผู้ที่อยู่ในบริเวณนั้นได้ทราบความผิดปกติที่ เกิดขึ้น ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น

ตัวอย่างที่ 44

...แล้วก็ที่นี่:: พอ:: พอมันมันเจียบ จะลงกลับมาที่เกาะที่นี่ ออกมานอก ก็ไม่
ไม่ไม่ไม่ ไม่ได้ออกมา ไม่ได้ออกมา เพราะว่ากลัวว่าบางคนก็บอกว่า “เนี่ยกำลัง
อีกสิบนาที่จะมาอีก อีกสิบนาที่จะมาอีก” ก็ไม่กลัวจากภูเขา...

ตัวอย่างที่ 44 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนหนีเอาชีวิตรอดขึ้นไปอยู่บนภูเขา
แห่งหนึ่งในเกาะพระทอง ตำบลเกาะพระทอง อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา หลังจากเห็นว่าเหตุการณ์
ธรณีพิบัติภัยสึนามิสงบลงแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามจะกลับไปยังสถานที่ทำงานของตน
แต่ไม่สามารถลงจากภูเขาได้ เนื่องจากได้รับข้อมูลจากผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงแจ้งว่ากำลังจะมี
เหตุการณ์แผ่นดินไหวตามเกิดขึ้นอีก ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น

3.2.1.2.3 การรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติ

ประเด็นเรื่องการรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติคือการกล่าวถึง
เหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย
สึนามิและเหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม เช่น ระดับน้ำในทะเลลดลงอย่างรวดเร็ว เกิดเสียงดังบริเวณใน
ทะเล ปลาจำนวนมากเกยตื้นตายริมชายฝั่งทะเล ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการรับรู้
ความผิดปกติของธรรมชาติในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 45 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 45

...ตอนที่ผมนั่งกินข้าวอยู่อะนะ ตอนนั่งกินข้าวก็ผมได้ยินเสียงอะไรอะ
มันดังในทะเลเป็นดังก้องอะนะ ดังบุ่มบุ่มบุ่มบุ่มบุ่มบุ่ม ผม อ้อ ดังบุ่มบุ่มบุ่มบุ่ม คือ
ดังเหมือนระเบิด ที่มันอยู่ไกลไกล ดังเหมือนระเบิดที่อยู่ไกลไกลผมสงสัยว่า
‘อ้อสงสัย ไอะ::ทหารเรือเค้า ไคะยปืนใหญ่ซ้อมรบ’ ไซมัยอะ เพราะว่ามันก้องแล้วก็
มัน มัน มันไล่ไล่ไล่มาอะเสียงนั้นไซมัย จุดเกิดก็ไกลไกล แล้วก็มันเหมือนกับว่า
เหมือนกับมันสะท้อนอะ เสียงสะท้อนมาไกล::

ที่นี้ผมก็ นั่งนึกว่า ‘อ้อสงสัยว่าเค้าซ้อมรบ’ แต่ในจังหวะนั้นผมกินข้าวเสร็จ
ก็ผมก็ออกจากบ้านไป ออกจากบ้านนั้น:: คือ ตอนนั้นนะน้ำมัน:: อ่า::น้ำมันเต็มพอดี
น้ำเต็มนี้ผมไปซ้อมเรืออยู่อีกซอยหนึ่ง ก็กะว่าไปเอา::ไอขอนแก่นที่ว่ามันรองเรือ
ออกจากท่าเรือ แล้วให้เรือมันตั้งเพื่อจะอ่า::เอาออกทะเล แต่พอไปถึงเรือปั๊บ
(มีเหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นแทรกระหว่างการเล่าเรื่อง (ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสนทนากับ
บุตรชาย) {5.32}) พอไปถึงเรือปั๊บ ขึ้นยืนบนเรือปั๊บ ถอดเสื้อ (แสดงท่าทางกำลัง

ถอดเสื้อ) พอถอดเสื้อเสร็จปั๊บ คุน้ำมันไม่มีแล้ว มันแห้งหมดแล้ว (มีเหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นแทรกระหว่างการเล่าเรื่อง (ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสนทนากับเพื่อน) {6.40})
น้ำจะแห้งหมดเลย...

ตัวอย่างที่ 45 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในบ้านในพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารพช. จังหวัดพังงา ห่างจากชายฝั่งทะเลอันดามันประมาณ 2 กิโลเมตร ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้ยินเสียงดังก้องบริเวณในทะเลขณะที่ตนอยู่ที่บ้าน จากนั้นเมื่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยออกจากบ้านไปซ่อมเรือซึ่งจอดอยู่ที่ท่าเรือริมชายฝั่งทะเล จึงได้เห็นว่ามีระดับน้ำทะเลลดลงมากผิดปกติ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติ

ตัวอย่างที่ 46

...พอเนี่ยะ มาลงนี่ผมก็ไปอยู่ตรงนั้นนะ อ๊ะ::แถวนั้น ที่น้ำทะเลวันนั้น
แห้งอีกรอบนึงนะ แห้ง เห็นน้ำที่ว่า::อยู่ไกลไกลนะ มันแห้ง:: น้ำทะเลนี่แห้งหมดเลย
อะเมซิ่งน้ำทะเลแห้ง...

ตัวอย่างที่ 46 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์หลังจากที่ตนหนีเอาชีวิตรอดขึ้นไปอยู่บนน้ำตกบ่อหิน ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารพช. จังหวัดพังงา เมื่อเห็นว่าเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสงบลงแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงพาสมาชิกในครอบครัวออกจากน้ำตกบ่อหิน และได้เห็นระดับน้ำทะเลลดลงมากผิดปกติอีกครั้งหนึ่งในช่วงที่เกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติ

3.2.2 เหตุการณ์ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ประเด็นเรื่องเหตุการณ์ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาตั้งแต่คลื่นสึนามิเริ่มเคลื่อนตัวออกจากแหล่งกำเนิด กระทบชายฝั่งทะเลอันดามัน จนถึงช่วงที่เกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม ประเด็นเรื่องเหตุการณ์ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจำแนกได้เป็น 4 กลุ่มย่อย ได้แก่ การหนี การเกิดเหตุการณ์ การเอาชีวิตรอด และการช่วยเหลือผู้อื่น ดังนี้

3.2.2.1 การหนี

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการหนีคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยหลังจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ทราบแล้วว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้น การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการหนีจำแนกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การแจ้งให้ผู้อื่นหนี การเตรียมตัวหนี และการหนีเพื่อเอาชีวิตรอด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.2.1.1 การแจ้งให้ผู้อื่นหนี

ประเด็นเรื่องการแจ้งให้ผู้อื่นหนีคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทราบว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นแล้ว และแจ้งให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการแจ้งให้ผู้อื่นหนีในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 21 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 47

...แต่ผมไปมองปั๊บ ‘เฮ้ย! ไอ้เนี่ยมัน::ผิดปกติละ มันไม่ใช่::น้ำทะเลแห้งเนี่ยะแล้ว’ ผมเลยตะโกน::อ่า::บอกลูกน้องไปว่า “เฮ้ยรีบขึ้นมา รีบขึ้นมา อันนี้มันสึนามิ” ไอ้ลูกน้องก็ไม่รู้ ไม่รู้ ไม่รู้อะไรผมก็ ผมก็เกิดความคิดว่าแบบ ไม่รู้จะทำยังไงละ จับของ ไม้ หิน ทุกอย่าง อะไรก็ได้ที่อยู่ใกล้ตัว เขวี้ยงลูกน้อง เพื่อให้เค้าสนใจว่าเออรีบรีบวิ่งกลับมา...

ตัวอย่างที่ 47 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างโรงแรมบริเวณหาดบางสัก ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา มีลูกน้องจำนวนประมาณ 90 คน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ลูกน้องของตนจำนวนประมาณ 50 คน วิ่งออกจากชายหาดลงไปจับปลาในทะเล เนื่องจากเห็นว่าระดับน้ำทะเลลดลง ทำให้มีปลาจำนวนมากเกยตื้นตายริมชายฝั่งทะเล เมื่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นว่าเหตุการณ์ที่ระดับน้ำทะเลลดลงอย่างรวดเร็ว นั้นเป็นสัญญาณเตือนการเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จึงพยายามแจ้งให้ลูกน้องรีบกลับมาที่ชายหาด และหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการแจ้งให้ผู้อื่นหนี

ตัวอย่างที่ 48

...มันก็น่ากลัวไป ก็เลย บอกวังตาก็เลยบอกเพื่อนเพื่อนว่า “หนีหนีหนีหนี คลื่นยักษ์คลื่นยักษ์” พอหนีก็บอกเพื่อนเพื่อน:: ที่นั่งที่อะไรเนี่ยะตลาดสดอะไรเค้าก็หนีกัน ไม่รู้ว่าหนี ต่างคนต่างก็หนีกันไง เพราะพี่เป็นคนไปเจอไง พอเจอแล้วพี่ก็บอก

เค้าเค้าก็รอดชีวิตกับพี่เยอะ อืม:: เยอะมาก แล้วก็ตกใจลูกหลานยังงัยงัยงัยไม่รู้อะ แต่บอกคนข้างบ้านว่า “หนีเถอะหนีเถอะ” บางคนเค้าก็ไม่รู้เค้าก็ จะชนของ บอกว่า “ไม่ต้องชนแล้วชนก็ไม่ทันแล้ว”...

ตัวอย่างที่ 48 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในหมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ห่างจากชายฝั่งทะเลอันดามันประมาณ 1 กิโลเมตร ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนขี่รถจักรยานยนต์ไปที่ชายฝั่งทะเลและมองเห็นคลื่นขนาดใหญ่ในทะเล จึงรีบแจ้งให้ผู้ที่อยู่ในบริเวณดังกล่าวออกจากพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการแจ้งให้ผู้อื่นหนี

3.2.2.1.2 การเตรียมตัวหนี

ประเด็นเรื่องการเตรียมตัวหนีคือการกล่าวถึงเหตุการณ์หลังจากที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทราบว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นแล้วและพยายามรวบรวมทรัพย์สิน เอกสาร และเครื่องใช้ส่วนบุคคลที่จำเป็น ก่อนจะหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการเตรียมตัวหนีในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 8 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 49

...กลับไปถึงบ้าน ก็ไปรอพี่อยู่ก็ไปเตรียมข้าวเตรียมของนะ แพนก็มาวัด เนี่ยะ แพนก็มาวัดเนี่ย (ชี้ที่โต๊ะหินอ่อนที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนั่งเล่าเรื่อง) โอเคคิดว่าเอ่อ ‘แพนอะไรเนี่ยโดนคลื่นมัย’ เนาะ วิ่งไปถึงบ้าน ไปเก็บไอ้นั้นนะ ไปเอาเก็บตั้งค์ ไปเอาตั้งค์แล้วก็เอาทองของแพนใส่เป้ แล้วก็ไปไหนไม่รู้ คิดว่าก็เอาถังถึงน้ำ ถังน้ำมันเนี่ยะผูกเข้าสองลูก แล้วเพื่อนก็วิ่งมาว่า “จะไปไหนกัน” บอกว่า “เตรียมถังเลยสองลูก เดี่ยวถ้าน้ำมาเราจะได้อลอยไป” อืม ไซ้มะ...

ตัวอย่างที่ 49 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทำงานอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านทุ่งตึก ตำบลเกาะคอเขา อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ห่างจากบ้านของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประมาณ 8 กิโลเมตร ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนรีบกลับบ้านเพื่อรวบรวมทรัพย์สินของตนเองและภรรยาพร้อมทั้งเตรียมถังพลาสติกเปล่าที่ใช้บรรจุน้ำมันจำนวน 2 ใบ เพื่อสำรองไว้เป็นอุปกรณ์ช่วยในการลอยตัว กรณีที่อาจต้องลอยตัวอยู่ในทะเล ก่อนจะออกจากบ้านเพื่อหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการเตรียมตัวหนี

ตัวอย่างที่ 50

...แล้วก็เอาหลานไว้ข้างบนแล้วก็มันลงมา พอลงมาผมว่า “ไปบ้านก่อน มีอะไรหยิบได้ หยิบ” ไข่ม้อยอะ หยิบอะไรก็ได้ หยิบที่ว่าเอาได้ เอา ผมก็กะว่าจะไป เอาเสื้อผ้า เสื้อผ้าแฟนเค้ารัดไว้ตอนเช้าเนะ เคื่อก็ เคื่อก็แขวนไว้อย่างเงี้ยะกับ รวแขวนผ้าอะนะ ผมก็อ๊ะไปถึง รวบ แล้วก็ยก แล้วก็เอามาใส่รถ คือว่าเอาอะไร เอาได้ก่อน เอาก่อน...

ตัวอย่างที่ 50 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเมืองใหม่ ตำบลเกาะคอเขา อำเภอ ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา บริเวณข้างบ้านของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีสะพานริมชายหาดซึ่งทอดลงไปใน ทะเลอันดามัน ความยาวประมาณ 150 เมตร ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมใน การวิจัยยืนอยู่ที่บริเวณหัวสะพาน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้ทราบแล้วว่าเกิด เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้น จึงรีบกลับบ้านและอุ้มหลานของตนขึ้นไปนั่งบนรถจักรยานยนต์ พ่วงข้าง แล้วจึงชวนภรรยาของตนเข้าไปในบ้านเพื่อรวบรวมเสื้อผ้าและเครื่องใช้ที่จำเป็น ก่อนจะพา ภรรยาและหลานหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการเตรียมตัวหนี

3.2.2.1.3 การหนีเพื่อเอาชีวิตรอด

ประเด็นเรื่องการหนีเพื่อเอาชีวิตรอดคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยเมื่อได้ทราบว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิหรือ เหตุการณ์แผ่นดินไหวตามเกิดขึ้นแล้ว เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย พยายามหนีไปยังที่สูง เช่น ภูเขา น้ำตก เนิน เพื่อให้ตนอยู่สูงกว่าระดับความสูงของคลื่นสึนามิที่อาจ กระแทบพื้นที่ใด ๆ และอาจเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ตนได้ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็น เรื่องการหนีเพื่อเอาชีวิตรอดในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 47 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 51

...ปากก็ออก ชีร์ถออกมา ลุงก็มาอีกคันนี้ มาแล้วปากก็ร้อง::มานะ “หนีเร็ว!! หนีเร็ว” แต่ยังไม่รู้ว่าหนีอะไร พอมาอีกซักหน่อย อู๊ยะ::น้ำเต็มหมดเลย ทั้ง ฝั่งมอเตอร์ไซค์วิ่งขึ้นวัดเลย พอวิ่งมาถึงวัดก็ โอ๊ย::น้ำเต็มหมดเลย ทั้งลูกทั้งตัว ไม่เห็นใครซักคนนี่...

ตัวอย่างที่ 51 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนขึ้นรถจักรยานยนต์พ่วงข้าง ออกจากบ้านเพื่อหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย หลังจากได้ทราบแล้วว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย

สึนามิ จากนั้นเมื่อตอนหนีไปถึงบริเวณวัดราษฎร์นริมิตร (วัดบางม่วง) ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา จึงจอดรถจักรยานยนต์พังข้างและหนีเข้าไปในวัดซึ่งอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลและไม่ได้รับผลกระทบจากคลื่นสึนามิ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการหนีเพื่อเอาชีวิตรอด

ตัวอย่างที่ 52

...ซึกพักนี่มีคนนะตะโกนออกมาว่าเออ “คลื่นอีกลูกอะกำลังจะมา” ค่ะ เสรีจันี่ สามคนคือวิงลุยป่า ต่างคนต่างไม่มีรองเท้านะคะ เสรีจันี่เอา แบบ ตอนนั้น คือไม่รู้สึกเจ็บค่ะ ลุยลุยลุยลุยไป เสรีจันี่เค้าก็มีคนนะ มัน::ทะเลซอชอย ซอยนั้นมัน จะเป็นซอยขึ้นน้ำตก ค่ะ มันจะเป็นทางแบบ ขึ้นน้ำตก ทาง ทาง ทางแบบนี้อะคะ (ชี้ไปที่ถนนลาดยางซึ่งอยู่ด้านหน้าบริเวณที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนั่งเล่าเรื่อง) ทางอะไรนะคะ ลาดยาง ไซ้คะ แล้วทีนี้ก็มีคนพาขึ้นไป แต่ข้างบนนั้นคือมีคนเยอะ มากทั้งฝรั่งทั้งไทยคือแบบ มีคน::พาขึ้นไปแล้ว พาแบบหนีคลื่นขึ้นไป พอไปถึงก็แบบ แบ่งขนม แบบ แบ่งน้ำ (หัวเราะ) ไซ้คะ...

ตัวอย่างที่ 52 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้รับข้อมูลว่ากำลังจะเกิด เหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม จึงวิ่งหนีขึ้นไปที่น้ำตกบ่อหิน ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พร้อมกับบิดาและพี่ชาย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการหนีเพื่อเอาชีวิตรอด

3.2.2.2 การเกิดเหตุการณ์

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์คือการกล่าวถึงข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและเหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการเกิด เหตุการณ์จำแนกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความน่ากลัว และความโกลาหล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.2.2.1 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ประเด็นเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือการกล่าวถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและเหตุการณ์แผ่นดินไหวตามว่ามีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 42 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 53

...วิ่งขึ้นเนินชันปีบ น้ำเค็มก็ อย่งว่าอะครับ พอเดินอ่า::ทบริมหาด จากที่เหมือนน้ำล้นธรรมชาติอะก็กลายเป็น::คลื่นลูกใหญ่ขึ้นมาเลย ก็เลยต้องกลายเป็นคลื่นคือเหมือน:: เหมือนแรงปะทะ ดันกันมาเรื่อยเรื่อยเลยครับ ก็กลายเป็นคลื่นลูกใหญ่มากอย่างเงี้ย...

ตัวอย่างที่ 53 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนวิ่งขึ้นไปบนเนินสูงและมองเห็นระลอกคลื่นกลางทะเลอันดามันที่เคลื่อนที่มารวมกันอย่างต่อเนื่อง จนมีขนาดใหญ่เป็นคลื่นสึนามิซัดเข้าสู่ชายฝั่งทะเล การกล่าวถึงเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การหนีและการได้เห็นคลื่นสึนามิของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ตัวอย่างที่ 54

...พอ พอ น้ำมันเริ่มลด::!ไป มันดันมาอีก แต่คราวนี้ก็ไม่รู้มันจะเอาอะไรแล้ว เพราะว่ารอบแรกก็ตายกันไม่เบาแล้ว รอบสองนี่มาคือมาอย่าเตือน มามา ต้มต้มต้มต้มต้มต้มต้มอีกรอบนึง แล้วก็ดึงกลับไปอีก มันก็ดึงกลับไป น้ำมันเริ่มลดตลอดลดลด น้ำลด ระดับมันก็ลดลง ลดลงลดลงเรื่อย เหตุเกิดทั้งหมดอะประมาณสิบห้า นาทีนะ สิบห้านาที นั่นแหละ...

ตัวอย่างที่ 54 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์แผ่นดินไหวตามซึ่งเกิดขึ้นหลังจากที่คลื่นสึนามิลูกที่ 1 กระทบชายฝั่งทะเลอันดามันแล้ว พร้อมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาทั้งหมดในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและเหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

3.2.2.2 ความน่ากลัว

ประเด็นเรื่องความน่ากลัวคือการกล่าวถึงความรุนแรงและความน่ากลัวของเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เช่น การกล่าวถึงลักษณะ สี และความสูงของคลื่น ความแรงของคลื่นที่ซัดคนและสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ลงไปในทะเล และความแรงของคลื่นที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องความน่ากลัวในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 36 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 55

...มันก็ตอนที่มันมา มันน่ากลัวมาก:: น้ำมันไม่ใช่มาธรรมดา มันแบบ เหมือนกับมันตัดพื้นเนี่ยะแยกออกไปเลย ตัดพื้นเนี่ยะมา:: มาเป็นจรวดยาวเปี๊ยะ! เปี๊ยะ!เปี๊ยะ!เปี๊ยะ!เปี๊ยะ!ลั่นไปเลยแล้วที่น้ำมันก็ตีขึ้นมาจากข้างบนเนี่ยะ เหมือน เหมือนกะแบบมัน ท้องทะเลมันแตกอะไรอย่างเงี้ยะ แต่มันก็ไม่ใช่ (???)...

ตัวอย่างที่ 55 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความน่ากลัวและความรุนแรงของคลื่นสึนามิที่ทำให้มองเห็นเสมือนว่าทะเลอันดามันแยกออกเป็น 2 ส่วน ประกอบกับเป็นคลื่นที่สูง มีขนาดใหญ่ และยอดคลื่นหักครอบลงในทะเล ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความน่ากลัว

ตัวอย่างที่ 56

...แล้วคราวนี้ช่วงข้างหน้า ผังหน้าเนี่ยะ น้ำมันก็กระเพื่อม มันชนกันแล้ว บุ่งบั้งบุงบั้ง เป็น เป็นภาพที่น่ากลัวมาก ตามตึกนี่ก็เริ่มเป็นเกลียว เป็นเกลียว ดึงพวกซากไม้ ดึงพวกคนลง น้ำข้างนอกนี่ก็เป็นน้ำนี้กับน้ำนู่นมาชนกัน เป็นคลื่นใหญ่ใหญ่ บุ่งบั้งบุงบั้งบุงบั้ง น้ำโคลนดำ ก็ได้แต่ดูคนตาย ไปถึงก็ลงชอกตึกบ้าง ไปถึงก็ช่วยอะไรไม่ได้...

ตัวอย่างที่ 56 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความน่ากลัวของเหตุการณ์ที่คลื่นสึนามิกระทบ อาคารต่าง ๆ และดูตลิ่งมีชีวิต รวมถึงสิ่งของต่าง ๆ ลงไปในทะเล ขนาดของคลื่น ลักษณะและสีของ น้ำทะเล รวมทั้งศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความน่ากลัว

3.2.2.2.3 ความโกลาหล

ประเด็นเรื่องความโกลาหลคือการกล่าวถึงความวุ่นวายขณะเกิด เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ตลอดจนเหตุการณ์ที่ในช่วงเวลาหนึ่งมีคนจำนวนมากต่างพยายาม เอาชีวิตรอดจากภัยพิบัติ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องความโกลาหลในปริศนาเรื่องเล่า จำนวน 7 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 57

...พอน้ำเริ่มลด ไอนคนที่อยู่แถวนั้นที่รอดรอดต้นไม้ตรงนั้นก็มีหลายต้น ต้นมันสูง คน (???) ตรงนั้น คนแก่มากก็มี คนมีใส่เสื้อผ้าก็มี ร้อง:: คือเสียงมันระงม

เสียงหวีดเสียงร้องเสียงกล้วจนคนไร้สติไปหมด “ช่วยด้วย..ช่วยด้วย” ไปหมดตามต้นไม้...

ตัวอย่างที่ 57 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้เห็นผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ ที่รอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบรรยายเหตุการณ์ความวุ่นวายที่ผู้ประสบภัยพิบัติจำนวนมากต่างตื่นตระหนก หวาดกลัว และส่งเสียงร้องขอความช่วยเหลือ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความโกลาหล

ตัวอย่างที่ 58

...ต่างคนก็ งงเลย บางคนก็ขับรถอยู่แล้วก็ เรือก็หลุด สายเชือกมานอะไรที่ ล่ามเรือ เรือก็โดนกระชากโดยที่น้ำขึ้นนั่นแหละครับ เหมือนน้ำท่วมอะ กระชากเรือออกมา มาที่ถนนเลย แล้วพวกเรืออะไรก็ โดน อ่า::แรงน้ำอะ ดันไป แล้วก็ มันเหมือนกับมันชนกันอล อลวนไปหมดเลยมัน คือทั้งรถทั้งเรือชนกัน...

ตัวอย่างที่ 58 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เรือซึ่งจอดอยู่ในทะเลอันดามัน ถูกคลื่นสึนามิซัดขึ้นมาติดบนฝั่งบริเวณหาดปากบาง ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ส่วนรถยนต์ที่อยู่บนฝั่งก็กระทบกับคลื่นสึนามิและชนกับเรือ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบรรยายเหตุการณ์ความวุ่นวายที่ยานพาหนะต่าง ๆ ชนกัน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความโกลาหล

3.2.2.3 การเอาชีวิตรอด

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการเอาชีวิตรอดคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยถูกคลื่นสึนามิซัดลงไปทะเลและพยายามทำให้ตนเองรวมถึงผู้ที่อยู่ในความดูแลของตนปลอดภัยและได้รับบาดเจ็บน้อยที่สุด การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการเอาชีวิตรอดจำแนกได้เป็น 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ การพยายามเอาชีวิตรอด การระลึถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การขอความช่วยเหลือ และสาเหตุของการรอดชีวิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.2.3.1 การพยายามเอาชีวิตรอด

ประเด็นเรื่องการพยายามเอาชีวิตรอดคือการกล่าวถึงเหตุการณ์หลังจากที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยถูกคลื่นสึนามิซัดลงไปทะเล ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงการพยายามประคองตนให้ไม่จมน้ำขณะลอยอยู่ในทะเลและการพยายามกลับขึ้นฝั่งให้ได้

ปลอดภัย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการพยายามเอาชีวิตรอดในปริศนาเรื่องเล่า จำนวน 15 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 59

...ที่นี้พอเราไม่สลบผมก็ ก็ได้ประคองตัวไป ได้ไอนั่นนะ ได้ ไอ่ ไอ่ไอ่
อะไรนะ คำเรียกอะไรอะ ไอ่ฝาลังไฟเบอร์อะ ฝาลังไฟเบอร์อะ เกาะฝาลัง
ไฟเบอร์ไว้ ที่นี้ก็ ไปก็กอด::ไปอย่างงั้นอะ เกาะฝาก็แล้วแต่ฝาลังจะพาไป ไปกับ
ตามน้ำเลย เข้าไปอีกที่ก็เข้าไปในป่านุ่นอะ ไปพื้นที่อีกที่ก็จมขี้เลนอยู่ จม ขี้เลนนี้
มิดหัวเลย แล้วก็ ฟั้นพีบพีบ ก็อะไรคำเรียกคำพูดคำว่ายขึ้นมา...

ตัวอย่างที่ 59 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบรรยายเหตุการณ์ที่ตนลอยอยู่ในทะเลและสามารถ
จับฝาของภาชนะที่ผลิตจากไฟเบอร์กลาสได้ จึงลอยตัวตามกระแสน้ำไปติดบริเวณป่าโกงกาง
ใกล้เขตพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา จากนั้นจึงพยายามว่ายน้ำ
เข้าหาชายฝั่งทะเล การกล่าวถึงเหตุการณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นวิธีการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายาม
ทำให้ตนสามารถกลับขึ้นไปยังบนฝั่งได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการพยายามเอาชีวิตรอด

ตัวอย่างที่ 60

...ที่นี้ก็พยายาม พยายามหาหา ว่าตรงไหนบ้างที่ออกได้คือ เราอยากรอดไป
คือพยายามช่วยตัวเองอะ ที่นี้ ขา::พีอะ ไป คือ เอาขาอย่างเงี้ยะ (สะบัดมือขวา
ไปทางด้านขวา) ป้ายป้ายป้ายอย่างเงี้ยะ ที่นี้ น้ำมันกระซาก็ ‘อ๊ะ ทางออกแน่
แต่เราไม่รู้ว่าจะหน้าตาหรือประตู’ ตอนนั้นนะไม่รู้ ก็คลำคลำคลำคลำ ที่นี้ก็ดำ::น้ำมา
อีกที ก็มาจับพัดลมข้างฝาก็ติด ติดที่นี้ก็มือ มือข้างนี้จับ (ใช้มือขวาจับหลังมือซ้าย)
ไอข้างนี้ก็ หา::อย่างเงี้ยะ (วาดแขนซ้ายออกเป็นวงกว้างไม่จำกัดทิศทาง) พอหาหา
‘ไอ้มันกว้าง สงสัยประตูแน่เลย’ นึกในใจอะนะ ดำเลย ตัดสินใจดำน้ำออกมา
มาโผล่ข้างนอกอีกที ก็มาชนพัดลมข้างฝาก็ พัดลมที่เค้าแขวนไว้ที่เพดานอะ ที่เค้า
แขวนไว้ข้างข้างฝาไข่ม้อย อ๊ะ พี่ก็จับพัดลมนั่นสิ รอบนี้มาโผล่ พอโผล่ขึ้นมาได้
ก็เห็นเพื่อน สองคน สองคนพี่น้องนะ คำก็กอดประตู::ประตูประตูประตูยี้ดอะ คำก็
กอดไว้เลยทั้งสองคน ก็ จับประตูนั้นเลย ก็คือ ตอนนั้นน้ำมันแรงมาก ถ้าปล่อยก็คือ
หลุดลงทะเล...

ตัวอย่างที่ 60 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบรรยายเหตุการณ์ที่ตนจมน้ำ พยายามดำน้ำ พยายามพิจารณาว่าตนอยู่ในพื้นที่บริเวณใดของหมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารพช. จังหวัดพังงา รวมถึงพยายามจับประตูบ้านหลังหนึ่งให้ได้เช่นเดียวกับเพื่อนบ้าน การกล่าวถึงเหตุการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นวิธีการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามทำให้ตนไม่ถูกคลื่นสึนามิซัดลงไปทะเลและไม่จมน้ำ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการพยายามเอาชีวิตรอด

3.2.2.3.2 การระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ประเด็นเรื่องการระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์คือการกล่าวถึงเหตุการณ์ขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังพยายามเอาชีวิตรอด ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเคารพนับถือเพื่อขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองให้ตนมีชีวิตรอดและสามารถกลับขึ้นฝั่งได้อย่างปลอดภัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยระลึกถึง ได้แก่ พระรัตนตรัย พระโพธิสัตว์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำท้องถิ่น ตลอดจนบิดา มารดา และครูที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเคารพนับถือ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 9 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 61

...นี่กนะอุตสาห์รู้มัย ท่อง ท่องบทเอ้อ::เจ้าแม่กวนอิมอะ ท่องแบบว่า เอ้อให้แกปกักรักษา คิดดูอะ (หัวเราะ) ถึงขนาดนั้นเลยอะ เอ้อให้แกช่วยอะไร อย่างเงี้ยะ...

ตัวอย่างที่ 61 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนสวตบทุบทุบพระโพธิสัตว์กวนอิม ขณะกำลังหนีคลื่นสึนามิขึ้นไปอยู่บนต้นไม้ เพื่อขอให้พระโพธิสัตว์กวนอิมคุ้มครองให้ตนปลอดภัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ตัวอย่างที่ 62

...ช่วงที่ว่า พาลูกวิ่งนะ พุดเลย พุดเลยว่า “พ่อตาช่วยลูกด้วย” อะไร อย่างนั้นแหละ (???) ได้ยินเสียงคนนั้นบอกว่า “เอาให้หมดเลย เอาไปทิ้งเกาะเลย อย่าให้เหลือ” คนเค้าพูดกันนะ คนเค้าพูดกัน บางคนก็บอกว่า “ช่วยด้วย! ช่วยด้วย!” เค้าก็เรียกกัน...

ตัวอย่างที่ 62 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในบ้านในพื้นที่หมู่บ้านท่าแป๊ะไย้อย ตำบลเกาะพระทอง อำเภอดำรงวิทยารพช. จังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบรรยายเหตุการณ์ที่ตนพบบุตรสาว

ของตนหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยหลังจากได้ทราบแล้วว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ระหว่างการหนี ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ระลึกถึงพ่อตาขุนทะเล ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำท้องถิ่นที่ตนเคารพนับถือ เพื่อขอให้พ่อตาขุนทะเลคุ้มครองให้ตนและบุตรสาวปลอดภัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์

3.2.2.3.3 การขอความช่วยเหลือ

ประเด็นเรื่องการขอความช่วยเหลือคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังพยายามเอาชีวิตรอด หรือพยายามกลับที่อยู่อาศัยหลังจากรอดชีวิตแล้ว ในสถานการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังพยายามเอาชีวิตรอด ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมักจะขอให้บุคคลอื่นช่วยชีวิตหรือช่วยส่งวัตถุใด ๆ ที่อาจเป็นประโยชน์ในการเอาชีวิตรอด เช่น กิ่งไม้ ล้อรถยนต์ มาให้ตนใช้ ส่วนในสถานการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรอดชีวิตแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมักจะขอให้บุคคลอื่นช่วยพาตนอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย ขอให้ช่วยค้นหาบุคคลใกล้ชิด หรือขอให้ช่วยดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลในครอบครัว ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการขอความช่วยเหลือในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 11 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 63

...ไป เดินไปนู่น [คนที่ข้างข้างภูเขานะ วันนั้นวันอาทิตย์ด้วยนะ เค้าเค้าไปทำบุญกันนะ] (หัวเราะ) มันก็ประมาณเอา ตีสิบเอ็ด เพราะวานาฬิกาแขวนอะนะ มันไปอยู่นู่น อยู่ริมเขา ผมเดินไปเจอ เจอแล้วก็ผมดูนาฬิกา มันตายแล้ว นาฬิกาไม่เดินแล้ว มัน ช่วงที่มันเดินนะ มันหยุดนะ มันตีสิบเอ็ดพอดี ผมก็มา:::ที่นี่ไปเจอไอเจ้านู่นอะ ชาย [เครื่องบินนะ แบบ (???)] ผมก็กั๊กมือ [“มาเร็ว:: มาเร็ว:: ลงมา”] เคียวเค้า เค้าไม่รู้ใช่ไหม เค้าไม่รู้ เราก็เดินไปเนี่ยะ เดินไปที่ภูเขา...

ตัวอย่างที่ 63 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิแล้วและมองเห็นเฮลิคอปเตอร์บินอยู่ในบริเวณพื้นที่ประสบภัยพิบัติ จากนั้นจึงแสดงสัญญาณขอให้เฮลิคอปเตอร์บินลงมารับตนออกจากพื้นที่ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการขอความช่วยเหลือ

ตัวอย่างที่ 64

...แต่อยู่อยู่ นั่นนะครับ พอซึกพักนิ่งประมาณซึก ห้านาทีหรือสิบนาทีเนี่ยะ น้ำขึ้น แต่ว่าพี่ไม่ได้เจอแบบ คลื่นใหญ่แบบที่ป่าตองหรือว่าเขาหลักที่มัน เป็น

คลื่นยักษ์แบบ ม้วนตัวทับอะไรอย่างเงี้ยนะ แต่ของพี่อะ มันเป็นเหมือนกับแอบตรงแหลมพรหมเทพมันเป็นแอ่งไง มันมันเหมือนกับไอแหลมพรหมเทพอะตรงนั้นนะ หน้าตรงงูนอะมันจะ จะโดนเต็มเต็ม แต่ฝั่งของพี่อะ มันเป็น.. มันหลบอะครีบ มันหลบอ่าว มันก็เลยไม่แรงมันกลายเป็นแบบ น้ำขึ้น น้ำขึ้น น้ำขึ้นขึ้นขึ้นจนพวกพี่อะ หนีไม่ทัน วิ่งไม่ทัน แล้วน้ำก็พากระซอกพวกพี่อะนะ ขึ้นมาเลยจากห้าหรือยี่เมตรตรงนั้นอะนะ ขึ้นมาถึง อ่าถนนเลยครีบ

แล้วพี่ก็ตกใจ ก็ ก็คุยกับไอพวกนี้บอกว่า “ช่วยด้วยช่วยด้วย” แล้ว ไอ้รถที่วิ่งผ่านเนี่ยะ เพราะว่าถนนมัน โกลัโกลักับหาดเลยอะครีบ ถนนโกลัโกลัหาดนั้นก็ พี่ก็บอกว่า “เฮ้ยช่วยด้วยช่วยด้วย”...

ตัวอย่างที่ 64 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนและเพื่อน ๆ ถูกคลื่นสึนามิพัดจากทะเลขึ้นมาติดที่ถถนน บริเวณใกล้หาดปากบาง ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยขอให้ผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงช่วยพาตนอพยพออกจากพื้นที่ประสบภัยพิบัติ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการขอความช่วยเหลือ

3.2.2.3.4 สาเหตุของการรอดชีวิต

ประเด็นเรื่องสาเหตุของการรอดชีวิตคือการกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถรอดชีวิตจากภัยพิบัติได้ เช่น สภาพภูมิประเทศของบริเวณที่เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ช่วยบรรเทาความแรงของคลื่นหรือช่วยให้มีโอกาสรอดชีวิตได้มากขึ้น ความมีสติของตนเองที่ทำให้ไม่ตื่นตระหนกมากจนขาดสติที่จะหนีเพื่อเอาชีวิตรอด ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องสาเหตุของการรอดชีวิตในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 11 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 65

...แต่ว่าพวกผมสืบนี่ (กระแอม) รอดชีวิตกันหมดนะ เพราะเนื่องจากว่าคือ..คลื่นที่จะไปถึงเราตอนนั้นนะ มันจะ คือ..แบบที่ว่า กระชังปลาผมเนี่ยะมันอยู่ในคลองไปนิดนึง จากคลองใหญ่แล้วมันเป็นคลองเล็ก ที่นี้ระหว่างคลองเล็กนั้นนะ (กระแอม) มันจะมี..เค้าเรียกว่าไม้โกงกาง ไม้โกงกางอะเป็นตัวซับคลื่นไว้ มันทำให้คลื่นนั้นจาก แรงมากมา สมมุติแรงร้อยนึง มันจะเหลือแรงประมาณซัก หกสิบหรือว่าห้าสิบ ก็เลยทำให้พวกผมแค่เรือจมแล้วก็ลอยไปตามน้ำ...

ตัวอย่างที่ 65 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพประมงและเป็นเจ้าของธุรกิจเลี้ยงปลาในกระชัง ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและลูกน้องจำนวน 9 คน อยู่ที่กระชังปลาบริเวณคลองที่เชื่อมกับทะเลอันดามัน ใกล้เขตพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงสภาพป่าชายเลนริมคลองซึ่งมีต้นโกงกางช่วยบรรเทาความแรงของคลื่นสึนามิ ทำให้ตนและลูกน้องไม่ได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องสาเหตุของการรอดชีวิต

ตัวอย่างที่ 66

...แต่มัน มันดีตรงที่ว่ามัน โอ้::ตรงที่หน้าปากบางนั้นนะครับ เค้าจะปลุกต้นสนนะครับ ปลุกต้นสนเนี่ยะ เรียงยาว::แบบเป็นแถว::เต็มไปหมดเลย หน้าหน้าทะเลอะ ครับ

พอน้ำ จังหวะน้ำดิ่งกลับ น้ำดิ่งกลับ พอมันขึ้นมาไข่ม้วนมันตัน พอมันตันมาแล้วคราวนี้มันดิ่งกลับ มันดิ่งกลับอีกทีนึง คราวเนี่ยะ พวก พวกพี่และเพื่อนเพื่อนอะนะครับ ก็โดนดูตมา เพราะมันเกาะอะไรไม่ได้ตอนนั้นนะ แต่พี่อะ โชคดี ไปโดน อ่า:: ไป โดนอ่า::จับที่ ต้นสนเนี่ยะได้ พอจับต้นสนนี้ได้ พี่ก็ปีนขึ้นไปบนต้นสน ครับ พี่ก็ปีนขึ้นไปบนต้นสน...

ตัวอย่างที่ 66 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอธิบายสภาพภูมิประเทศริมทะเลอันดามัน บริเวณหน้าหาดปากบาง ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ว่าบริเวณดังกล่าวมีต้นสนปลูกไว้เป็นจำนวนมาก เมื่อตนและเพื่อน ๆ ถูกคลื่นสึนามิซัดจากทะเลขึ้นมาบริเวณหน้าหาด ตนจึงปลอดภัยเนื่องจากสามารถขึ้นไปอยู่บนต้นสนได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องสาเหตุของการรอดชีวิต

3.2.2.4 การช่วยเหลือผู้อื่น

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่นคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่นจำแนกได้เป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ การช่วยเหลือและการปฏิเสธการช่วยเหลือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.2.4.1 การช่วยเหลือ

ประเด็นเรื่องการช่วยเหลือคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ ทั้งบุคคลในครอบครัว คนรู้จัก รวมถึงคนที่ไม่รู้จัก

การช่วยเหลือดังกล่าวปรากฏทั้งในขณะที่เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ช่วงเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์ รวมถึงภายหลังที่ภัยพิบัติได้สิ้นสุดลงแล้ว การช่วยเหลือมีหลายรูปแบบ เช่น การช่วยชีวิตขณะผู้ประสบภัยพิบัติลอยอยู่ในทะเลและพยายามเอาชีวิตรอด การพาผู้ประสบภัยพิบัติอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย การดูแลและฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของผู้ประสบภัยพิบัติภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการช่วยเหลือในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 26 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 67

...พอ:: มันแว็บนั้นมันทรงตัวได้ รู้ว่าฝั่ง ฝั่งไหนขึ้นได้ก็ โผล่ขึ้นไป พอ อีบ::แรกก็บอก “ป่าสูสู” ได้ยินตอบกลับมาไม่รู้ตำแหน่งไหน “สูสู สูสู” นั้นแหละ พอป่าสู ผมก็ ต้องลงไปใหม่อีก ‘เฮ้ ยังดีเว้ย อย่างน้อยก็ยังรู้อยู่แถวนี้’ ผมก็ พยายาม ชักแบ็บ::นี่ง ขึ้นมาใหม่ แล้วก็พอโผล่ขึ้นมา ก็ตอนนั้นน้ำอะไรเต็มหลังคา แล้ว

จาก จากนี้ประ ประมาณอ่า::ตรงนั้นก็ประมาณซัก:: สามเมตร คือก็ พยายามว่ายน้ำตะเกียกตะกายไป ไปหาพ่อ พอถึง โอบเลย รู้สึกว่าโอบด้วยมือนี้ โอบด้วยมือขวา โอบไว้เลย แล้วผมก็ตีขาไปเรื่อยเรื่อย โอบมือขวามือซ้ายแล้ว รู้สึก ไม่ อ้อ ใน::ในตอนที่บ้านยังไม่ ไม่แตกอะ โอบด้วยมือ:: มือซ้ายก่อน โอบไว้อย่างงี้...

ตัวอย่างที่ 67 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยถูกคลื่นสึนามิซัดลงไปทะเลพร้อมกับบิดาซึ่งมีอาการป่วยและไม่สามารถเดินได้ด้วยตนเอง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพลัดกับบิดาขณะลอยอยู่ในทะเลและพยายามเรียกหาจนทราบว่าบิดาของตนอยู่บริเวณใด จากนั้นจึงพยายามว่ายน้ำไปช่วยบิดาได้สำเร็จ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการช่วยเหลือ

ตัวอย่างที่ 68

...พอมมาถึง คราวนี้น้ำมัน มันลตเร็ว มันเริ่มดันมาถึง เริ่มลต พี่ก็ยืนอยู่บนหลังคา จับไม้ให้มันหลุด ดิ่งไม้ให้หลุด แล้วก็ยื่นมือออกไป เค้าอาจจะหยิบได้งาย ยื่นมือไป แล้ว แล้ว มันเริ่มลตระดับแบบ คือจับไม้ค่อยติดแล้ว มือไม่ถึงอะ แห่ยขา ลงไป ก็จับติดหัวแม่ตีน ก็จับติดหัวแม่ตีน พี่จับติดข้อมือตรงเนี่ยะ พอจับติดข้อมือถึง ก็ น้ำเริ่มลต พอเริ่มลต ตัวเค้าลอย ลอยขนาดเนี่ยะ พี่ดิ่งไม้ไหว พอดิ่งไม้ไหวแบบ เค้าก็บอกว่าปล่อยเค้าเถอะเค้าไม่ไหวแล้วอะไรอย่างเงี้ยะ เค้าไม่มีแรง ‘ถ้าปล่อยไป ก็ตายดิ’ แล้วก็ เค้าใส่ข้อ สร้อยข้อมือเส้นนี้มั้ง ถ้าคนแบบเออนะ แคไปสะกิด สร้อยข้อมือปล่อยเค้าไปก็ เค้าก็ตายแล้ว แต่พี่บอกว่า “พี่ไม่ปล่อย ยังไงก็ไม่ปล่อย”

พี่ก็ตั้ง ดิ่งไม่ไหว ก็บอกให้ไอน้องนั้นมาช่วย ไอน้องนั้นก็มาช่วยตั้งแล้วบอกไอพี่ คนนั้นนะให้มาช่วย มาช่วยกันตั้ง ดิ่ง ดิ่ง ดิ่ง ดิ่ง ดิ่งจนขึ้น...

ตัวอย่างที่ 68 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและนั่งอยู่บนหลังคาอาคารหลังหนึ่งของโรงแรมโซฟิเทล เขาหลัก ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนช่วยชีวิตเด็กหญิงชาวต่างชาติคนหนึ่งซึ่งถูกคลื่นสึนามิซัดไปกระแทกกับวัตถุต่าง ๆ จนได้รับบาดเจ็บและไม่มีแรงเคลื่อนตัวขึ้นไปอยู่บนที่สูง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบรรยายวิธีการที่ตนช่วยตั้งเด็กหญิงคนดังกล่าวขึ้นมาบนหลังคาอาคาร ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการช่วยเหลือ

3.2.2.4.2 การปฏิเสธการช่วยเหลือ

ประเด็นเรื่องการปฏิเสธการช่วยเหลือคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่มีผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่นขอความช่วยเหลือจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยปฏิเสธ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมักจะกล่าวถึงเหตุผลที่ทำให้ตนปฏิเสธการช่วยเหลือผู้อื่นด้วย เช่น ความกลัวของตนเอง การได้รับบาดเจ็บ การอยู่ในบริเวณที่ไม่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการปฏิเสธการช่วยเหลือในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 11 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 69

...พอตีมีผู้หญิง “ช่วยด้วย..พี่ ช่วยด้วยมา มา มาช่วย ลูกหนูหน่อย” อย่างเงี้ยะ ผมก็บอกว่า “ช่วยไม่ได้หรอก เตียวจะไปดูแลแม่ที่บ้าน ไม่รู้อยู่ยังไงเหมือนกัน ช่วยตัวเองไปก่อนนะ” ก็ว่าอย่างเงี้ยะ ผมก็ พุดแค่นี้ยะ เค้าไม่เห็น เพราะบ้านมันทับ คนมันโดน..ไม่ทับอะ...

ตัวอย่างที่ 69 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพยายามกลับบ้านหลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ระหว่างทางผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้พบผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งถูกไม้ทับร่างกาย ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ขอร้องให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยช่วยบุตรสาวของเธอ แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยปฏิเสธ เนื่องจากประสงค์จะเร่งตามหา มารดาของตน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการปฏิเสธการช่วยเหลือ

ตัวอย่างที่ 70

...บางคนก็ ตะโกน “ช่วยด้วย” เพราะโดนน้ำตูด แต่เราก็ไม่กล้าช่วย เพราะเราก็อันดับน้ำขึ้นไปแล้ว อ่า:: ก็ตะโกนบอกเพื่อนว่า ตะโกนบอกเพื่อนว่า “เฮ้ย ช่วยไม่ได้เหมือนกัน” ก็คือให้ว่ายน้ำมา ว่ายน้ำมา ว่ายน้ำมาขึ้น แต่เราก็ช่วยอะไรไม่ได้...

ตัวอย่างที่ 70 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยขึ้นไปอยู่บนต้นไม้หลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เพื่อนของตนลอยอยู่ในทะเลและขอร้องให้ตนช่วย แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่สามารถช่วยได้ เนื่องจากตนอยู่บนต้นไม้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการปฏิเสธการช่วยเหลือ

3.2.3 เหตุการณ์หลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ประเด็นเรื่องเหตุการณ์หลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากที่เหตุการณ์แผ่นดินไหวตามสิ้นสุดลง และผู้ประสบภัยพิบัติรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิแล้ว ประเด็นเรื่องเหตุการณ์หลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจำแนกได้เป็น 4 กลุ่มย่อย ได้แก่ การอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย การพยายามกลับที่อยู่อาศัยหลังจากรอดชีวิต การดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด และการดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ชิด ดังนี้

3.2.3.1 การอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย

ประเด็นเรื่องการอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยคือการกล่าวถึงเหตุการณ์หลังจากที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิแล้ว และอพยพไปยังสถานที่ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ เพื่อพักอาศัยชั่วคราวและใช้เป็นศูนย์รวมสำหรับบุคคลในครอบครัวในระหว่างการค้นหาญาติที่ยังค้นหาไม่พบ สถานที่ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอพยพไปได้แก่ บ้านของคนรู้จัก ศูนย์พักชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติ โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา ศาสนสถาน ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปลอดภัย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 29 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 71

...พอ:: เราก็ออกไปเนาะ หนีออกไป ถึงโรงเรียนตะกั่วป่าเสนาอนุกุล มี::เหมือนกับ มีจรรยาหรือมีอะไรไม่รู้จะบอกให้เราเลี้ยงเข้าโรงเรียน จำไม่ได้

เลี้ยงเข้าไป น่าจะเป็นพวก ตำรวจ ให้เราเลี้ยงเข้าเลี้ยงเข้าโรงเรียน เราก็เข้าไปโรงเรียน เข้าไปโรงเรียนนะมันก็เปิดศาลาเนาะ เปิด เข้าหอประชุมอะ เราก็ไปอยู่ไปนั่งไปแบบ คือไม่รู้ว่ามันเกิดอะไรขึ้นไง ก็ไม่รู้จะเอาอย่างไรกับชีวิต ไม่รู้จะจัดการยังไง นึกอะไรไม่ออกเลย ก็ไปนั่งกันอยู่...

ตัวอย่างที่ 71 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนและสมาชิกในครอบครัวอพยพออกจากหมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ไปอาศัยอยู่ที่หอประชุมของโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาอนุกุล” ตำบลบางนายสี อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา หลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย

ตัวอย่างที่ 72

...ตอนที่วิ่งมาหน้าถนนเนี่ยนะก็มีคนตายแล้วนะ มีคนที่โดนคลื่นโดนอะไร โดนอะไรมา ข้าข้างในก็มานอนเจ็บอยู่ก็มีเยอะแล้ว ฝรั่งอะไร

ผมคิด::เลยวิ่ง วิ่งเข้าไปในซอยเนี่ยก่อนถึงเนี่ยประมาณห้าสิบลเมตร เข้าไปเนี่ยนอนบนปูนอะ นอนอยู่ประมาณสองคืนสามคืนนะ เออเราก็ไม่รู้จะยังงั้นนะ แต่ว่านอนบนเขาอะ เห็นโซนไอริสอร์ตเนี่ยทั้งหมดแล้ว ไม่มีละ เราก็กลัวไม่รู้มันจะมาตอนไหนอีก ก็ไปนอนบนภูเขา...

ตัวอย่างที่ 72 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในบ้านในพื้นที่หมู่บ้านบางเนียง ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนอพยพไปอยู่บนภูเขาที่อยู่ใกล้บ้าน หลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย

3.2.3.2 การพยายามกลับไปอยู่อาศัยหลังจากรอดชีวิต

ประเด็นเรื่องการพยายามกลับไปอยู่อาศัยหลังจากรอดชีวิตคือการกล่าวถึงเหตุการณ์หลังจากที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรอดชีวิตจากภัยพิบัติ หรือหลังจากอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยแล้ว และพยายามกลับไปอยู่อาศัยของตนเพื่อค้นหาบุคคลในครอบครัวหรือศพของบุคคลในครอบครัวที่ยังค้นหาไม่พบ รวมทั้งเพื่อตรวจสอบความเสียหายที่เกิดแก่ที่อยู่อาศัยและทรัพย์สินของตน นอกจากนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังอาจกล่าวถึงทั้งเหตุการณ์และสภาพความเสียหายที่ตนได้เห็นระหว่างการเดินทางกลับไปอยู่อาศัยของตนร่วมด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการพยายามกลับไปอยู่อาศัยหลังจากรอดชีวิตในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 30 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 73

...ผมก็พยายามจะคืนรนนะคราวนี้อะครับ แต่พอเข้ามาน้ำเค็ม ตอนแรก
ไม่มีใครมาส่งผมก็เดินมา เดินจากปากทางน้ำเค็มเห็นมัยยะ ปากทางนั้นอะผมก็
เดินมา พอเดินเข้ามาจำอะไรไม่ได้ (หัวเราะ) แต่ดีหน่อยที่ว่าผมเคยเป็นผู้นำ
ท้องถิ่นที่นี้มาก่อน การทำถนนอะไรทุกอย่าง คือ:: เปรียบเปรียบกับว่าเราพอจะ
จำได้ ว่าไป ไปทางไหนไปทางไหนอะ ตอนที่พวกผมเดินเข้ามานี่ ตอนนั้นคลื่นเกิด
ประมาณซัก ประมาณสองชั่วโมงนะ หรือว่าชั่วโมงกว่า ที่ผมเข้ามา...

ตัวอย่างที่ 73 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนเดินจากสามแยกเกาะคอเขา
บนถนนเพชรเกษม กลับบ้านของตนซึ่งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า
จังหวัดพังงา หลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เพื่อตามหาภรรยาและบุตรสาวซึ่งไม่ได้
อยู่กับตนขณะเกิดเหตุการณ์ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการพยายามกลับที่อยู่อาศัยหลังจากร
รอดชีวิต

ตัวอย่างที่ 74

...อยู่ตรงนั้นมาคืนนี้ มันเริ่ม เข้ามาถึงก็ คราวนี้ ลง คนก็เริ่มลงกันแล้ว
ก็เริ่มลงมาถึง พี่ก็ลงด้วย แต่ว่าเราไม่ได้ลงมาเลย ต่างคนต่างอยากจะหาญาติ จะหา
เพื่อน จะหานู่นนั่นนี่ เริ่ม คราวนี้ก็อาศัยรถคันนั้น คันนี้ก็ เริ่มแยกย้ายกันแล้ว
สิบคนที่เราอยู่ ที่เราอยู่นี้กันนะนะ สิบคนเนี่ยะก็ต่างคนก็ไปตรงนู้นซีกสองคน
สามคนแล้วแต่ จะเป็นคู่ไป พี่ ขึ้นรถคันนั้นก็ ข้ามไปประมาณซีกสี่ห้าภูเขา
ไปเจอ:: พวกกองไฟอะ ก็แสดงว่าเมื่อคืน เป็นชุดพนักงานของเรา เนี่ยะเมื่อคืนเนี่ย
เนี่ยเนี่ยเนี่ย จำได้นี้ชุดพนักงานเรา ตรงเนี่ยอะอยู่ตรงเนี่ยะ แต่ไม่มีใครซึกคนแล้ว
พอเข้าเค้าก็เริ่มลงกันแล้ว...

ตัวอย่างที่ 74 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพเป็นพนักงานโรงแรม ผู้มีส่วนร่วมใน
การวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนและเพื่อน ๆ จำนวน 9 คน อพยพไปอยู่บนภูเขาหลังรอดชีวิตจาก
เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ต่อมาในช่วงเช้าของวันที่ 27 ธันวาคม 2547 ตนและเพื่อน ๆ จึงเดิน
ลงจากภูเขาเพื่อกลับไปยังหอพักของพนักงาน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการพยายามกลับ
ที่อยู่อาศัยหลังจากรอดชีวิต

3.2.3.3 การดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิดคือการกล่าวถึง เหตุการณ์หลังจากที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิแล้ว และพยายามรวมบุคคลในครอบครัวให้มาอยู่รวมกันในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งให้ได้มากที่สุด การเล่าเรื่อง เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิดจำแนกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การได้รับข้อมูล เกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด การค้นหาบุคคลใกล้ชิด และการพบบุคคลใกล้ชิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.3.3.1 การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด

ประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิดคือการกล่าวถึง เหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวว่ายังมีชีวิตอยู่ ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใด หรืออพยพไปอยู่ในบริเวณใด ผู้ให้ข้อมูลอาจเป็นบุคคลในครอบครัวหรือเป็น คนรู้จักของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังค้นหา ข้อมูลที่ ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิดในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 11 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 75

...ผมก็ กลางคืนไปก็ รุ่งเช้าอะนะ รุ่งเช้าขึ้นมา ก็ไปเจอพี่เขย ก็ถามว่า “เฮ้ย ลูกเป็นไงมั่ง” เค๋าว่า “โอเค” ลูก ลูกพี่เค๋าปลอดภัย ทั้งสองคน บอก “โอเค” ถ้างั้น โลงแล้ว พี่สาว ปลอดภัย ทุกคนปลอดภัยหมด...

ตัวอย่างที่ 75 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้พบพี่เขยของตนหลังรอดชีวิต จากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากนั้นจึงถามข้อมูลเกี่ยวกับหลาน ๆ ซึ่งเป็นบุตรของพี่สาวและ พี่เขย และได้ทราบว่าหลานทั้ง 2 คนของตนปลอดภัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการได้รับ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด

ตัวอย่างที่ 76

...ก็มีบอกว่าพ่อเนี่ยะ น้องสาวพาไปที่บ้าน แต่แม่อะอยู่บ้านนี้ น้องสาว พาไป ไกลจะถึงปากทางน้ำเค็ม ไกลจะถึงน้ำเค็มตรงนั้นนะ อืม::แล้ว:: เสร็จแล้ว เราก็ ‘เออ:: ถ้อย่างนั้น’...

ตัวอย่างที่ 76 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบิดาของตนว่าน้องสาวของตนได้พาบิดาหนีไปถึงถนนเพชรเกษม บริเวณปากทางเข้าหมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอดงตาล จังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยแล้ว ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด

3.2.3.3.2 การค้นหาบุคคลใกล้ชิด

ประเด็นเรื่องการค้นหาบุคคลใกล้ชิดคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามค้นหาบุคคลในครอบครัวที่ยังค้นหาไม่พบและยังไม่ทราบข้อมูลที่แน่ชัดว่าบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมักจะเริ่มต้นค้นหาบุคคลในครอบครัวจากบริเวณที่บุคคลนั้นอยู่ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้น จากนั้นจึงค้นหาจากสถานที่อื่น ๆ ที่คาดว่าอาจจะได้พบบุคคลนั้น เช่น โรงพยาบาล ศาสนสถาน ศูนย์พักชั่วคราวบริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอดงตาล ตำบลดงตาล อำเภอดงตาล จังหวัดพิจิตร รวมถึงการสอบถามข้อมูลจากบุคคลอื่นด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการค้นหาบุคคลใกล้ชิดในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 20 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 77

...ที่นี้ พอน้ำแห้งก็เป้าหมายคือต้องมาตรงนี้ก่อน เพราะเห็นแม่บ้าน ลอยลงมา คิดว่าน่าจะอยู่แถวแถวนี้ ไม่ทันได้ ได้เดินไปไหนหอรอก เค้าเดิน สวนไปก่อน แต่วิธีเดินคือ มันต้องลอดต้องปีนต้องป่ายเพราะสิ่งของปรักหักพังมันเยอะมาก...

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ 77 ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพลัดกับภรรยาของตนขณะลอยอยู่ในทะเล ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนกลับไปยังบริเวณที่ตนพลัดกับภรรยา เพื่อค้นหาภรรยาหลังจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสงบลงแล้ว ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการค้นหาบุคคลใกล้ชิด

ตัวอย่างที่ 78

...ที่นี้ก็แฟนก็เที่ยวหาว่าคนไปอยู่ที่ไหนที่ไหนก็ แฟนป่าก็ไปหา หาเจอหาป่าเจอ หาป่าเจอ เสร็จแล้ว ก็เอารถอุทยานนะเข้ามาจะมาดู: ลูกที่ยังไม่เจอลูกอะเค้าทหารเค้าไม่ให้เข้ามา ทหารเค้าไม่ให้เข้ามา ป่าก็ไม่ได้ ลูก ป่าไม่เจอลูกที่ยังป่าก็ ต้องเข้ามา ในหมู่บ้านทับละมุ ทหารก็กันไม่ให้เข้ามา เค้าบอกว่ามันจะเกิด มันมี

ไอ้อาฟเตอร์ช็อกอะไรนูนอีก ไข่ม้อย เค้ไม่ให้เข้า ป้าไม่ยอมยังงี้ป้าก็ต้องเข้าให้ได้ เพราะป้าไม่เจอลูก...

ตัวอย่างที่ 78 สามีของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพเป็นเจ้าของหน้าที่ยของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน ตำบลลำแก่น อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนและสามีนำรถยนต์ราชการไปค้นหาบุตรชายในพื้นที่หมู่บ้านทับละมุ ตำบลลำแก่น อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา หลังจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสงบลงแล้ว ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการค้นหาบุคคลใกล้ชิด

3.2.3.3.3 การพบบุคคลใกล้ชิด

ประเด็นเรื่องการพบบุคคลใกล้ชิดคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้พบบุคคลในครอบครัวหลังจากพยายามค้นหา การได้พบบุคคลในครอบครัวนี้อาจเป็นเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบังเอิญได้พบบุคคลนั้นระหว่างการค้นหา หรือมีผู้ให้ข้อมูลว่าบุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังค้นหานั้นอยู่บริเวณใด รวมถึงเหตุการณ์ที่บุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังค้นหานั้นพยายามค้นหาบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัวด้วยเช่นกัน จึงทำให้มีโอกาสพบกันได้มากขึ้น ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการพบบุคคลใกล้ชิดในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 17 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 79

...ซึกพักนึ่งมีคนมาบอก “อ๊วยแม่” แม่อยู่แบบ อยู่ใกล้ใกล้ตรงนั้น ก็คือแม่ก็มา เสร็จนี้เออพี่ชายแล้วก็ตัวเองเนี่ยะก็ไปอยู่ใน ออกแม่ไข่ม้อยคะ เสร็จแล้วแม่ก็เหมือนตอนนั้นซึก สติขาดอะคะ *ไม่มีสติ* ทีนี้ก็เลยแบบ พุดอยู่คำเดียว วน วนไปวนมากก็คือ “แม่รักลูกนะแม่รักลูกนะ” วนแต่คำนี้ แต่สติไม่มีแล้วนะคะ แต่พุดได้คำเดียวคือแม่รักลูก วนเป็นร้อยครั้งคือกอดอยู่อย่างนั้นเลยคะ ไซ่คะ...

ตัวอย่างที่ 79 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนและพี่ชายอพยพไปอยู่บนน้ำตกบ่อหิน ตำบลบางม่วง อำเภอยายเมือง จังหวัดพังงา หลังจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสงบลงแล้วและพยายามค้นหามารดาซึ่งไม่ได้อยู่กับตนขณะเกิดเหตุการณ์ จากนั้นจึงมีผู้แจ้งให้ทราบว่ามารดาของตนอยู่บนน้ำตกบ่อหินเช่นเดียวกัน ตนและพี่ชายจึงได้พบมารดา ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการพบบุคคลใกล้ชิด

ตัวอย่างที่ 80

...พอไปถึงที่บ้านไม่โดนอะไรเลยนะ พอไปถึงจุดกึ่ง ที่สามแยก สามแยก ทำฉัตรไชยนะ สารสิน พอ พอจุดสามแยกบีบพีกียันอยู่ พี่สาวพี่ซัปรถมมาพอดีเลย วิ่งมาใส่พี่ วิ่งมากอดแบบร้อง:: ตอนแรกเห็นนะนึกว่าผี เค้าว้าเขาหลักพินาศ แล้วก็ วันเดียวกันนะที่เกิด พี่เขยอะมาหาแล้ว หาไม่เจอ แล้วก็แม่พี่อะ ตอนนั้นไปอยู่ ศาลากลางพังงา น้ำไม่กิน ข้าวไม่กิน นั่งร้องอย่างเดียว พวกลูก พวกพี่เขยอะไรเคื่อกี้ คิดนะ เคื่อกี้บอกว่า “อ้อเนี่ย ตอนเนี่ยะเคื่อกี้หากันอยู่ในโรงพยาบาล เห็นว่ามัน ไม่เป็นไร มันอยู่ที่โรงพยาบาล” นู่นนี่นั่น เคื่อกี้ปลอบนะ หลอกให้กินข้าว แต่ทางนี้ ไม่กิน กินไม่ได้เลย ร้อง::อย่างเดียวเลย ลูกอะ...

ตัวอย่างที่ 80 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านทำฉัตรไชย ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต แต่ไปประกอบอาชีพและอาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านคึกคัก ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา หลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย พยายามเดินทางกลับไปหาครอบครัวที่จังหวัดภูเก็ต ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตน ได้พบพี่สาวของตน ก่อนที่พี่สาวจะพาตนไปพบสมาชิกในครอบครัวคนอื่น ๆ ต่อไป ตัวอย่างข้างต้นจึง เป็นประเด็นเรื่องการพบบุคคลใกล้ชิด

3.2.3.4 การดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ชิด

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ชิดคือการกล่าวถึงเหตุการณ์หลังจากที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ทราบแล้วว่า มีบุคคลในครอบครัวเสียชีวิตใน เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ และพยายามค้นหาศพให้พบเพื่อนำศพไปประกอบพิธีทางศาสนา การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ชิดจำแนกได้เป็น 5 ประเด็นย่อย ได้แก่ การสูญเสียบุคคลใกล้ชิด การค้นหาศพ การพบศพ การพิสูจน์ศพ และการบำเพ็ญกุศลศพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.3.4.1 การสูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ประเด็นเรื่องการสูญเสียบุคคลใกล้ชิดคือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ บุคคลในครอบครัวที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ รวมถึงกรณีสูญหายและไม่ได้พบศพ ใน บางกรณี ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจกล่าวถึงความโศกเศร้าของตนเองหรือบุคคลอื่นในครอบครัว ที่มีต่อความสูญเสียดังกล่าวด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการสูญเสียบุคคลใกล้ชิด ในบริบทเรื่องเล่าจำนวน 18 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 81

...พอมามากขึ้น ไปนอน ไปรอลูกอยู่โรงบาล ไปยืนข้างกำแพง:โรงเรียนเสนา
กอดลูกสองคน ร้องไห้ แล้วบอก “เออ ลูกเอ๊ย แม่ไม่มาแล้วนิ แม่ต้องเสียแน่”
เราก็พูดอย่างเงี้ยะ ก็กอดลูก (ร้องไห้) โทษครับ แล้ว เอ้อ เรากอดลูกร้องไห้แล้วว่า
“แม่ไม่มาแล้วลูกเอ๊ย แม่ไปกับสึนามิแล้วนี่” ที่เราพูด กับลูกนี้ (ร้องไห้)...

ตัวอย่างที่ 81 ภรรยาของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ในช่วงกลางคืนของวันที่ 27 ธันวาคม 2547 ที่ตนและ บุตรสาวคนหนึ่ง อายุ 5 ปี ยืนร้องไห้อยู่ที่บริเวณข้างโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาอนุกุล” ตำบลบางนายสี อำเภอดงตาล จังหวัดพังงา ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามกับโรงพยาบาลตะกั่วป่า ในช่วงเวลาดังกล่าว ผู้มีส่วน ร่วมในการวิจัยยังไม่ได้พบศพภรรยาของตน แต่คาดว่าภรรยาน่าจะเสียชีวิตแน่นอนแล้ว ตัวอย่าง ข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการสูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ตัวอย่างที่ 82

...แล้วเค้าถามว่า “หลานไปไหนแล้ว” ก็บอกว่า “หลาน น้ำพาไปแล้ว”
ก็ร้อง:กันหมดเลย ลูกชายนะ พ่อของมันอะ นั้นเลย (เอนตัวหายไปด้านหลัง)
น่าสงสาร...

ตัวอย่างที่ 82 หลานสาวคนหนึ่งของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณี พิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนและบุตรชายกำลังสนทนากับเพื่อนบ้าน หลังจากที่ถูกพิบัติได้สิ้นสุดลงแล้ว จากนั้นเพื่อนบ้านได้ถามถึงหลานสาวของตนซึ่งเป็นบุตรสาวของ บุตรชายที่ร่วมอยู่ในการสนทนาดังกล่าว ตนจึงตอบเพื่อนบ้านว่าหลานสาวเสียชีวิตแล้ว ตัวอย่าง ข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการสูญเสียบุคคลใกล้ชิด

3.2.3.4.2 การค้นหาศพ

ประเด็นเรื่องการค้นหาศพคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วม ในการวิจัยได้ทราบข้อมูลที่แน่ชัดแล้วว่าบุคคลในครอบครัวเสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จึงพยายามค้นหาศพเพื่อนำไปประกอบพิธีทางศาสนา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมักจะเริ่มต้นค้นหาศพ ของบุคคลในครอบครัวจากบริเวณที่บุคคลนั้นอยู่ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้น จากนั้นจึง ค้นหาจากสถานที่ที่องค์กรต่าง ๆ เคลื่อนย้ายศพไปรวมกันไว้เพื่อรอให้บุคลากรด้านนิติวิทยาศาสตร์ พิสูจน์ศพ เช่น บริเวณวัดนิกรวราราม (วัดย่านยาว) ตำบลตะกั่วป่า อำเภอดงตาล จังหวัดพังงา

วัดราษฎร์นिरมิต (วัดบางม่วง) ตำบลบางม่วง อำเภอดงตาล จังหวัดพิจิตร วัดหลักแก่น ตำบลลำแก่น อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ นอกจากนี้ หลังจากเกิดภัยพิบัติ หน่วยงานต่าง ๆ ยังได้ถ่ายภาพศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์และตีตประกาศไว้บนป้ายประกาศบริเวณหน้าหน่วยงานราชการและศาสนสถานต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ประสบภัยพิบัติค้นหาศพของญาติได้สะดวกขึ้น ดังนั้น หากภาพถ่ายนั้นเป็นภาพถ่ายรูปศพของผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังค้นหา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็จะติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อขอศพต่อไป ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการค้นหาศพในปริฉะถาเรื่องเล่าจำนวน 14 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 83

...ที่นี่ พอหา เจอมั่งไม่เจอมั่ง ก็แล้วแต่ใครอะนะ ที่นี้มันมันมันมัน มันเอาเอาจริงไม่ได้อะ มันต้องถ่ายรูปมัน ศพ ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ อะ เริ่มอืดเริ่มเพะ ถ่ายรูปปั๊บ น้ำเค็ม ศพที่เท่านั้น เอาไปขึ้นบอร์ด ที่นี้บอร์ดที่วัดย่านยาว เต็ม!! อีกคนนึงไปหาที่บอร์ด อีกคนนึงเข้ามาหาน้ำเค็ม...

ตัวอย่างที่ 83 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ทราบข้อมูลที่แน่ชัดแล้วว่าหลานและมารดาของภรรยาของตนเสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ก่อนเกิดเหตุการณ์ หลานและมารดาของภรรยาของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในบ้านในพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอดงตาล จังหวัดพิจิตร ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนและบุคคลในครอบครัวคนอื่น ๆ พยายามค้นหาศพของญาติทั้ง 2 คน เพื่อนำไปประกอบพิธีทางศาสนา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอธิบายวิธีการว่าตนค้นหาศพด้วยการตรวจสอบจากภาพถ่ายรูปศพที่ตีตประกาศไว้บริเวณหน้าวัดนิกรวราราม (วัดย่านยาว) ตำบลดงตาล อำเภอดงตาล จังหวัดพิจิตร ส่วนญาติของตน ค้นหาศพจากบริเวณหมู่บ้านน้ำเค็ม ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการค้นหาศพ

ตัวอย่างที่ 84

...หา::อยู่นั้นนะ เริ่มศพเริ่มเหม็นเน่าแล้ว สามสี่วันเน่า เน่าก็มาหาแม่ตรงไหนที่:: เดินที่นี้ มีไม้ยูงอันนึง เดินเคาะตามหญ้า อ้า:: เดินเคาะ ตรงไหนที่มีป่าอะเคาะ ถ้า พอ พอเคาะปั๊บ หวังโอ้แมลงวันอื้อ::ขึ้นมาเนี่ยะ ต้องหาทันที ใช้วิธีเนี่ยะ บางครั้งเอาไม้เนี่ยะ ตรงไหน ไม่เสียบเสียบเข้าไปเนี่ยะ พอเสียบปั๊บเนี่ยะ มันแน่น แน่น ดึงมาเนี่ยะ มันจะมีคราบน้ำเหลืองมัยอะโรยอย่างเงี้ยะ พิสูจน์กลิ่นเลยที่นี้ อ๊ะพิสูจน์กลิ่นเลยโดยใช้ สูตรหมอพรทิพย์ หมอพรทิพย์บอกว่า “ศพนะ กลิ่นจะไม่เหมือนสัตว์ทั่วไป” อะโรยอย่างเงี้ยะ อ่า::ศพเนี่ยะจะเหม็น เหม็นเน่า แต่มันจะไป

เชิงในเหม็น ออกเหม็น เหม็นออกเหม็นเขียว:: ที่มันซากจะไม่เหมือนคนอื่น
อะไรอย่างเงี้ยะ เหม็นต่างอยู่ ระหว่างไก่อกับคนเนี่ยจะเหม็นไม่เหมือนกัน เอ้อ::
เหม็นไม่เหมือนกันนะ:: ตอนแรกผมไปหาเนี่ยะหมอพรทิพย์บอก “อย่ารังเกียจ
ถ้าคุณมัวแต่อดจุมูกนะ คุณจะเหม็นไปตลอดเลย แต่ถ้าคุณเปิดป๊ีบ หายใจเต็มที่ สุด
อึดแรกเข้าไป หลังจากนั้นจะเหม็นน้อย”...

ตัวอย่างที่ 84 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ทราบข้อมูลที่แน่ชัดแล้วว่ามารดาของตนเสียชีวิตจาก
เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ก่อนเกิดเหตุการณ์ มารดาของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในบ้าน
ในพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบรรยาย
เหตุการณ์ที่ตนค้นหาศพของมารดาในบริเวณหมู่บ้านน้ำเค็ม ทั้งการปรับสภาพร่างกายให้เข้ากับ
สถานที่ที่มีศพอยู่เป็นจำนวนมาก การค้นหาศพ ตลอดจนการพิสูจน์เอกลักษณ์ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็น
ประเด็นเรื่องการค้นหาศพ

3.2.3.4.3 การพบศพ

ประเด็นเรื่องการพบศพคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมใน
การวิจัยได้พบศพของบุคคลในครอบครัว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจได้พบศพหรือพบภาพถ้ำรูปศพ
ด้วยตนเอง หรืออาจได้พบศพด้วยการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม (deoxyribonucleic acid-DNA)
กับศพ เมื่อผลการพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ยืนยันได้แล้วว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีความสัมพันธ์
ทางสายเลือดกับผู้เสียชีวิต จึงมีเจ้าหน้าที่ติดต่อให้ญาติไปรับศพ อย่างไรก็ตาม ในข้อมูลที่ใช้ใน
งานวิจัยนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดส่วนใหญ่มักจะได้พบศพของญาติภายใน 1 ปี
หลังจากเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ มีเพียง 1 คน เท่านั้นที่สูญเสียภรรยา แต่ไม่ได้รับข้อมูลใด ๆ
เกี่ยวกับภรรยา และไม่พบศพของภรรยาจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่อง
การพบศพในปริศนาเรื่องเล่าจำนวน 14 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 85

...ทีนี้นะ พี่ก็เลี้ยวขวาไข่ม้อย เลี้ยวขวาแล้วพี่ก็ไปเดิน::ดู คือเค้าจะติดรูปถ่าย
ไว้::หน้าบอร์ดอะนะ ติดไว้ที่บอร์ดอะ เต็ม::หมดเลย ที่หน้าวัดอะ พี่ก็เดิน:: พอเดิน
ไปถึง::ป้ายแรก ไม่ไม่เห็นอะไร พอป้ายที่สองอะ หันป๊ีบ ‘เอ้ย’ อิกที คือ ไม่แน่ใจใจ
หันไปอีกที ‘โอวย’ คือใช่เลยแล้วเราเดินเข้าไปหาเลยนะ พอไปเห็นคือชัด ชัดเลยนะ
หล่นปุ๊บตรงนั้นเลย เป็นลมเลย คือ เราไม่อยาก ไม่อยาก ไม่อยากเจอแบบนั้นใจ
คือเราอยากเจอเป็นเป็นไง แต่มันไม่เจอ...

ตัวอย่างที่ 85 ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอุ้มบุตรสาวอายุ 3 ปี ลอยอยู่ด้วยกันในทะเล จากนั้นคลื่นสึนามิได้ซัดบุตรสาวของตนหลุดออกจากมือ ส่วนตนนั้น ขมับด้านขวากระแทกเข้ากับท่อนไม้แล้วหมดสติไปครู่หนึ่ง จึงไม่ทราบวาบุตรสาวของตนพลัดไปอยู่บริเวณใด ภายหลังกภัยพิบัติสิ้นสุดลงแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามค้นหาบุตรสาวทุกวัน เป็นเวลานานประมาณ 2 สัปดาห์ แต่ก็ยังไม่ได้พบบุตรสาว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ ในวันที่ 11 มกราคม 2548 ที่ตนวางแผนว่าจะพักการค้นหาบุตรสาว 1 วัน เพื่อไปดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารสำคัญต่าง ๆ ที่สถานีตำรวจภูธรตะกั่วป่า ตำบลตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา จากนั้น ระหว่างการเดินทางไปสถานีตำรวจภูธรตะกั่วป่าจึงบังเอิญได้เห็นภาพถ่ายรูปศพของบุตรสาวติดประกาศไว้บริเวณหน้าวัดนิกรวราราม (วัดย่านยาว) ตำบลตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา แล้วเป็นลมหมดสติไป ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการพบศพ

ตัวอย่างที่ 86

...แล้วพอตีพอน้ำแห้งก็ไปเจอศพ ศพนั้นก็หลานอีกคนนึง อายุประมาณซักรสามปีกว่ากว่าละนะ ตาย ตายนอน ตายคอกหักเลย คอกหัก...

ตัวอย่างที่ 86 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพยายามกลับบ้านซึ่งอยู่ในพื้นที่ หมู่บ้านท่าแป๊ะไย้อย ตำบลเกาะพระทอง อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา หลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากนั้นจึงได้พบศพของหลานชายของตน อายุประมาณ 3 ปี นอนเสียชีวิตอยู่บริเวณใกล้บ้าน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการพบศพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.3.4.4 การพิสูจน์ศพ

ประเด็นเรื่องการพิสูจน์ศพคือการกล่าวถึงเหตุการณ์หลังจากที่ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้พบศพที่คาดว่าจะเป็ศพของบุคคลในครอบครัวแล้ว จากนั้นจึงขอให้บุคลากรด้านนิติวิทยาศาสตร์พิสูจน์อัตลักษณ์เพื่อยืนยันศพก่อนจะรับศพไปประกอบพิธีทางศาสนา อย่างไรก็ตาม แม้จะมีข้อกำหนดว่าหากไม่สามารถยืนยันได้ว่าศพนั้นเป็นศพของผู้ใด ญาติจะไม่ได้รับอนุญาตให้รับศพไปประกอบพิธีทางศาสนา แต่ข้อมูลที่ใช้นในงานวิจัยนี้เรื่องหนึ่งก็ปรากฏเรื่องเล่าเกี่ยวกับเพื่อนของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคนหนึ่งที่ได้รับศพของผู้อื่นไปประกอบพิธีฌาปนกิจเรียบร้อยแล้ว ภายหลังกจึงได้ทราบข้อมูลที่แท้จริงว่าศพภรรยาของบุคคลนั้นยังอยู่ที่สุสานไม้ขาว ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ญาติจึงต้องรับศพไปประกอบพิธีทางศาสนาใหม่อีกครั้ง หนึ่งข้อมูลที่ใช้นในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการพิสูจน์ศพในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 6 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 87

...ทีนี้เจ้าหน้าที่เค้าเห็นนะ เค้าก็วิ่งเข้ามาหาเลย เค้าก็เก็บรูปเลยนะ เค้าไม่ให้เราดู คือ::เค้าจะไปเปรียบ เทียบ เทียบกับที่ว่าเรา::เคย::ไปทำดีเอ็นเอไปไปตรวจดีเอ็นเออะเค้าจะถามเรา คือถามแค่ห้าคำถามอะ ถ้าห้าคำถามที่ว่าเราตอบอะ มันตรงกับครั้งแรกอะ เค้าจะปล่อยให้ไปดูศพ

ทีนี้ พอไป:: ไป::พี่ พี่ไปนั่งกับเค้า เค้าก็วิทยูหาคุณหมอมอพรทิพย์ ตอนนั้นคุณหมอมอพรทิพย์อยู่ข้างโนนนะ อยู่ในวัด เค้าบอกว่า “เนี่ยะ พอดีมีญาติ มาหาศพ มาหาศพนะ เจอรูปถ่ายของคุณ” ก็กำลังคุยกันอยู่ ทีนี้พอเค้าถามพี่ เค้าถามว่า “เสื้อสีอะไร จำได้มั๊ย มีพินก็ซี” พี่บอกว่า “พินนะพี่จำไม่ได้นะ แต่เสื้อผ้าของคุณพี่จำได้หมด” เพราะว่าพี่ให้ดีเอ็นเอไว้เอี้ยพี่ให้:: ครั้งแรกไว้พี่ก็ให้ไว้แล้วว่า มีอะไรก็อย่างไ่มั๊ย ทีนี้เค้าก็ถาม เค้าบอกว่า “เสื้อสีอะไร” พี่บอกว่า “เสื้อสีส้มนะ ผ่าข้างหลัง แล้วก็ กระโปรง กระโปรงยีนส์ ผ่าข้างหน้า มีกระดุมสี่เม็ด แล้วก็คาดสีขาว กางเกงในสีแดงลายการ์ตูนนะ” ทีนี้พอเค้าไปเปิดในรูปอะ คือมันตรงกันหมดไง ทีนี้เค้าคุย คุยกะทางโน้นแล้วเค้าก็คุยกะที่สุสานที่บางมรวนอะนะ ที่เค้าไปเก็บศพ เค้าไปตองน้ำเค็มหมด...

ตัวอย่างที่ 87 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้เห็นภาพถ่ายรูปศพของบุตรสาวของตนตีตประกาศไว้ที่ป้ายประกาศบริเวณหน้าวัดนิกรวราราม (วัดย่านยาว) ตำบลตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา จากนั้นจึงมีเจ้าหน้าที่ด้านนิติวิทยาศาสตร์ถามคำถามตนเพื่อยืนยันว่าตนเป็นมารดาของผู้เสียชีวิตจริง หากสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องครบถ้วน ตนจึงจะได้รับอนุญาตให้ไปดูศพและสามารถรับศพออกไปประกอบพิธีทางศาสนาต่อไปได้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์การพิสูจน์อัตลักษณ์เพื่อยืนยันศพ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการพิสูจน์ศพ

3.2.3.4.5 การบำเพ็ญกุศลศพ

ประเด็นเรื่องการบำเพ็ญกุศลศพคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้นำศพของบุคคลในครอบครัวไปประกอบพิธีทางศาสนา การบำเพ็ญกุศลศพที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิบางส่วนไม่สามารถดำเนินการตามธรรมเนียมปฏิบัติของสังคมได้ เนื่องจากในบางกรณี ญาติใช้เวลาค้นหาศพนานหลายวัน ช่วงเวลาที่ได้พบศพจึงตรงกับเทศกาลปีใหม่ซึ่งไม่นิยมสวดพระอภิธรรมและฌาปนกิจศพ นอกจากนี้ ในบางกรณีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจนำศพของบุคคลในครอบครัวไปประกอบพิธีทางศาสนาที่อำเภออื่นหรือจังหวัดอื่น

เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ฌาปนสถานในพื้นที่มีไม่เพียงพอ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการบำเพ็ญกุศลศพในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 11 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 88

...แล้วก็ มาให้พระทำพิธีให้ที่วัด เด็ก:อะนะ มาทำพิธีให้ที่วัดอา:: บาง บาง บางมรวน ก็พระท่านฌาปนกิจให้ ก็เอาแต่กระดุก กระดุกก็ไม่ว่าง ไม่ว่างเก็บแล้ว พระท่านบอกว่าถ้าฉันพระเอาไปทำพิธีให้นะเอาไปฝังไปอะไรอะนะ...

ตัวอย่างที่ 88 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้พบศพของบุตรสาวของตน อายุประมาณ 1 ปีครึ่ง ซึ่งเสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากนั้นจึงนำศพไปประกอบพิธีฌาปนกิจที่วัดเฉลิมพระเกียรติบางมรวน (วัดบางมรวน) ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดพังงา และมอบอัฐิให้พระภิกษุนำไปฝังต่อไป ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการบำเพ็ญกุศลศพ

ตัวอย่างที่ 89

...ตามหลักเค้าต้องไอนี้เรา เอ็นดูเรา แต่เค้ามาซ้ำเติมเรานี้ เราสูญเสียไปแล้วน โดยที่เราที่ยังไม่ได้อะไรเลยน นั่นแหละ เค้ามาซ้ำเติมเราอย่างนี้เราก็บอก “ผมเผาเองดีกว่าอย่างนี้” ผมบอก “ผมเผาเอง” พอดีอะ:: น้ำชาย เค้าขับรถ ปิกอัพ สองแถวรับ น้ำเค็มนะ เมรุว่าง ไปเผาที่ ไปเผาเมรุ ได้เผาเมรุน้ำเค็ม เผาเมรุน้ำเค็ม เผาฟรี เค้าเผาให้ฟรีนะ บ้านเรานี้ เค้าคิดค่าราคา ที่เราต้องหามาเองนะ เนี่ยะ เท่ากับว่าเราอะโดนซ้ำเติมนะ ที่ที่เราไม่ได้อะไรเลย เราสูญเสียแล้ว แต่ไม่ แถมไม่ได้ อะไรเลยน แต่เราโดนซ้ำเติมอีกต้องมาเสียตั้งค์อีก ไข่ม้อย...

ตัวอย่างที่ 89 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้พบศพของภรรยาซึ่งเสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากนั้นจึงนำศพไปประกอบพิธีฌาปนกิจที่วัดแห่งหนึ่งซึ่งจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการประกอบพิธีเป็นเงิน 2,500 บาท แต่เนื่องจากตนกำลังประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ จึงประสงค์จะใช้ลัทธิย่นต์เป็นเชื้อเพลิงฌาปนกิจศพของภรรยาด้วยตนเอง ต่อมาผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมว่าหากประกอบพิธีฌาปนกิจที่วัดน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุบำรุง จังหวัดพังงา จะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงนำศพของภรรยาไปยังประกอบพิธีที่วัดน้ำเค็ม ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการบำเพ็ญกุศลศพ

3.2.4 เรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่น

ประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่นคือการกล่าวถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ ธรณีพิบัติภัยสึนามิคนอื่น ๆ นอกเหนือจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ทั้งผู้ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรู้จัก และไม่รู้จัก ประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่นจำแนกได้เป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและคนรู้จัก เรื่องเกี่ยวกับขามอแกน และเรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน ดังนี้

3.2.4.1 เรื่องเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและคนรู้จัก

ประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและคนรู้จักคือการกล่าวถึงประสบการณ์การประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของบุคคลในครอบครัวหรือคนรู้จักของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย บุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงนั้นอาจอยู่ร่วมในสถานการณ์เดียวกันกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย หรืออาจไม่ได้อยู่ร่วมในสถานการณ์เดียวกันกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้นภายหลัง จึงนำข้อมูลนั้นมาเล่า ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและคนรู้จักในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 44 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 90

...มีอยู่คนนึง ชื่อ: ชื่อโกอะไรแล้ว แกชื่อโกอะไรของแกก็ เมียตาย ลูกตาย แม่ไม่ตาย ยายไม่ตาย ลูก นี้ลูกเมียตาย แต่แม่ก็ยายไม่ตาย ทีนี้ ก็สองคนก็ แก่มากแล้วอะ แต่ไม่ตาย ไปวัดโง ไปวัด ทีนี้แกก็เครียดนะ กินเหล้า เม้า เม้าแล้ว ตระอมใจนะกลัวจะฆ่าตัวตายอะไรอย่างเงี้ยะ เป็นโรคซึมเศร้า ก็พอดีเมาระบาย ออกมา “แกอะไม่ตาย อยู่ก็ไม่ได้ทำอะไรได้ เราต้องเดือดร้อนอีก ไอคนหนุ่มตาย คนแก่นะไม่ตาย” อะไรอย่างเงี้ยะ คือ คือระบายอะระบาย ก็เริ่ม เริ่มเฝ้าดูแลเค้า แล้ว เฝ้าให้ระวังอย่างเงี้ยะ...

ตัวอย่างที่ 90 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเพื่อนคนหนึ่งที่รอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอธิบายเกี่ยวกับการสูญเสียบุคคลในครอบครัวและผลกระทบที่บุคคลคนดังกล่าวได้รับ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและคนรู้จัก

ตัวอย่างที่ 91

...แล้วก็มี::ผู้จัดการก็ มีผู้จัดการ ก็ริชาร์ด คุณริชาร์ด ตอนนั้นเค้าก็ ลูกเค้าก็ ยังเล็กเนาะขนาดน้องเนี่ยะ (ซีไปที่หลานสาวอายุ 7 เดือนที่นอนอยู่ในเปล โกลั๊กกับ บริเวณที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนั่งเล่าเรื่อง) ตอนนั้น แต่:: แกก็บอกว่า แกก็ รู้ณะว่าประเทศแกก็เคยมี แกพูดอย่างงี้ เออ:: เค้าก็พูด แล้วทีนี้เค้าก็:: ลูกเค้าก็ยังเล็ก ขนาดนี้ไซ้มี๊ เหมือนกับว่า เออ:: (???) มีพนักงานขึ้นไปอยู่บน:: ริมเขาลิงอยู่แล้ว เค้าก็จับลูกเค้าโยนขึ้นไปเป็นขั้นตอน ขั้นตอน ขั้นตอน จนถึงแล้วเค้าก็วิ่งขึ้นไปเรื่อย เค้าวิ่งไปเรื่อย เหมือนกะโยนให้ครูฟ้า แล้วครูฟ้าก็โยนให้คนอื่นต่อ ช่วยกันส่งต่ออะ อย่างงั้นงี้ ก็รอด...

ตัวอย่างที่ 91 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงผู้จัดการโรงแรมคนหนึ่งซึ่งเป็นชาวต่างชาติที่ รอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอธิบายเกี่ยวกับวิธีการที่บุคคล คนดังกล่าวอุ้มบุตรสาวอายุประมาณ 7 เดือน ส่งให้ผู้ประสภภัยพิบัติคนอื่น ๆ ที่หนีไปอยู่บนภูเขา ช่วยอุ้มส่งต่อขึ้นไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับบุคคลใน ครอบครัวและคนรู้จัก

3.2.4.2 เรื่องเกี่ยวกับชาวมอแกน

ประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับชาวมอแกนคือการกล่าวถึงชุมชนชาวมอแกนซึ่งเป็นชุมชนที่ไม่มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เนื่องจากชาวมอแกนมีความเชื่อเกี่ยวกับตำนานเรื่อง “ละบูน” หรือคลื่นเจ็ดชั้น ซึ่งเชื่อกันว่าเป็น “คลื่นยักษ์กินคน” (นฤมล อรุโณทัย, พลาเดช ณ ป้อมเพชร, อุษา โคตรศรีเพชร, กิ่งแก้ว บัวเพชร และจิระวรรณ บรรเทาทุกข์, 2557: 111) ด้วยเหตุนี้ เมื่อชาวมอแกนสังเกตเห็นระดับน้ำทะเลลดลงอย่างรวดเร็วผิดปกติจึงสามารถ ร้องเตือนให้คนในชุมชนหนีขึ้นสู่ที่สูงได้ทันเวลา ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่อง เรื่องเกี่ยวกับชาวมอแกนในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 4 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 92

...คะแล้วก็ เออ:: เรื่องสึนามิเนี่ยะไม่มีใครรู้ แต่ว่ามี:: ชาวบ้าน ที่เค้าเรียกว่า อ่า:: ชาวมอแกนอะคะ เป็น::ชุมชนที่อยู่บน โพนทะเลอะคะ เค้าจะมีความเชื่อว่า ถ้าเห็นน้ำทะเลลดลงไปและแห้ง โดยที่ปลาไม่สามารถ ตามน้ำทะเลไปได้ทันอะ ให้ คนมอแกนกลุ่มนั้นนะ รีบอพยพขึ้นสู่ที่สูง ชุมชนกลุ่มนั้น มอแกนกลุ่มนั้นก็คือจะ รอดทั้ง::หมู่บ้าน ประมาณ ร้อยกว่าคน...

ตัวอย่างที่ 92 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงชุมชนชาวมอแกนที่อยู่บริเวณแหลมปะการัง ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ชุมชนดังกล่าวไม่มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย สึนามิ เนื่องจากชาวมอแกนมีความเชื่อว่าหากน้ำทะเลลดระดับลงและมีปลาเกยตื้นตายริมชายฝั่งทะเล ให้รีบอพยพขึ้นไปอยู่ในบริเวณที่สูงกว่าระดับน้ำทะเล ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่อง เรื่องเกี่ยวกับชาวมอแกน

3.2.4.3 เรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน

ประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน คือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ คุณพุ่ม เจนเซน พระโอรสในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ถึงแก่อนิจกรรมจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ บริเวณหมู่บ้านบางเนียง ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา รวมถึงการค้นหาคศพของคุณพุ่ม เจนเซน ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่อง เรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน ในปริฉะเรื่องเล่าจำนวน 3 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 93

...พอขึ้นเสร็จ คีนัน ก็:: นอนไม่ค่อยหลับ จน อ่า::สามทุ่มแล้วยังมี คอปเตอร์บินวนมั่วไปหมด ส่องไฟ ก็มีไฟฉายอะก็ส่องส่อง เพื่อมีขนมมีอะไรมา มาลงมามั่ง ไม่มี ไฟก็ส่อง โอนั้นเค้ามาหาคุณพุ่ม อ๊ะ::เค้ามาหาคุณพุ่ม ตอนเช้าผม ลงมานะยะ รถทหารเร็วมาก ทั้ง::รถเครื่อง จากทหาร เป็น:: เป็นแถวเป็นขบวน จังหวะนั้นทาง ทางก็ไม่สะดวก รถเนี่ยะ ดิดตลอดแนวเลย เค้า:: โอนั้นเค้าเร่ง ระดมหา อ๊ะ:: เค้ามาระ ระดมหา แต่นั้นแหละมัน:: มันก็ไม่ได้นะ เยอะมาก ทหารมา ตอนแรก ‘อู่::เค้ามาช่วยเร็วขนาดนี้’ ปรากฏว่า ปรากฏว่าผ่าน::ไปตรง ตรงนั้นหมด เอ้อ::...

ตัวอย่างที่ 93 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ในเวลาประมาณ 21.00 น. ของวันที่ 26 ธันวาคม 2547 และช่วงเช้าของวันที่ 27 ธันวาคม 2547 ที่มีเหล่าทหารเร่งหาศพของคุณพุ่ม เจนเซน บริเวณหมู่บ้านบางเนียง ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็น ประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน

3.2.5 เหตุการณ์ภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง

ประเด็นเรื่องเหตุการณ์ภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลงคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและเหตุการณ์แผ่นดินไหวตามสิ้นสุดลงอย่างสมบูรณ์แล้ว

ทั้งช่วงเวลาที่ภัยพิบัติเพิ่งสิ้นสุดลงเพียง 1 วัน และช่วงเวลาที่ภัยพิบัติสิ้นสุดลงแล้วเป็นเวลานานหลายปี ประเด็นเรื่องเหตุการณ์ภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลงจำแนกได้เป็น 4 กลุ่มย่อย ได้แก่ มิจฉาชีพ การฟื้นฟูภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ และการดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง ดังนี้

3.2.5.1 มิจฉาชีพ

ประเด็นเรื่องมิจฉาชีพคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้ประสบภัยพิบัติ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติลี้ภัยหรือยึดทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตน เนื่องจากการเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิทำให้ทรัพย์สินจำนวนมากถูกคลื่นซัดเคลื่อนย้ายไปที่บริเวณอื่น เจ้าของทรัพย์สินจึงไม่สามารถยืนยันความเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องมิจฉาชีพในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 5 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 94

...พอ:: มันจะมีแก๊งมา แก๊งตอน ประมาณว่าจะมีรถเก็บของข้างทางที่ชาวบ้านที่เราเก็บไปตั้งไข่ม้อย เดี่ยวเค้าจะเก็บขึ้นรถต่อ เค้าประกาศ “คลื่นมาคลื่นมา คลื่นมา” ริงกันสุดชีวิต ริงขึ้นข้างบน มาอีกที่มันพากันไปหมดแล้ว เหมือนอะเหมือนอะไร ที่:: ของที่บ้าน:: อะไรที่ว่าไม่ว่าจะเป็นเหล็ก อุปกรณ์ต่างๆที่ยังมีพอขายเศษเหล็กทำทุนได้ มีคนช่วยเก็บหมด ผมบอกว่า “นี่ของผมนะ” “ใครอะคุณนะ” เค้าไม่เชื่อเราเป็นเจ้าของ รบไปรบมา จะไปที่ก็ต้องเอาของผมหันรถไปด้วย

ตอนนั้นเป็น::ลักษณะบ้านป่าเมืองเถื่อน กฎหมายไม่สามารถใช้ได้กับที่นี่เลย คือ::มัน มันต้องการอย่าง:: อย่างเช่นหนึ่ง บางพวกมา ปลดแหวน ปลดปลดปลดของมีค่า ของเก่า เอาเหล็กเอาอะไรได้ เอา เอาหมดเลย...

ตัวอย่างที่ 94 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนเห็นกลุ่มมิจฉาชีพยึดทรัพย์สินและลี้ภัยสินของผู้ประสบภัยพิบัติ เช่น เหล็ก เครื่องประดับ และของมีค่าต่าง ๆ มาเป็นของตนเอง เนื่องจากเจ้าของทรัพย์สินเสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิแล้ว หรือไม่สามารถยืนยันความเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องมิจฉาชีพ

3.2.5.2 การฟื้นฟูสภาพหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลงคือการกล่าวถึง การทำให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติเหมือน ก่อนจะประสบภัยพิบัติ การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลงจำแนกได้เป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ และการได้รับทรัพย์สินคืน ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

3.2.5.2.1 การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ

ประเด็นเรื่องการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจคือการกล่าวถึง การรักษาอาการบาดเจ็บและอาการเจ็บป่วยทางจิตเวชของผู้ประสบภัยพิบัติ เพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจของผู้ประสบภัยพิบัติให้อยู่ในภาวะปกติหรือใกล้เคียงกับภาวะปกติมากที่สุด การฟื้นฟู ดังกล่าวอาจเป็นการรักษาตามแนวทางการแพทย์แผนปัจจุบัน การแพทย์ทางเลือก ตลอดจน การรักษาตามความเชื่อด้านไสยศาสตร์ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการฟื้นฟู สภาพร่างกายและจิตใจในปริฉะเรื่องเล่าจำนวน 8 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 95

...เค้าเผาศพพี่เขยเสร็จเค้าก็ เอ่อ::พาไปใส่กับหมอบ้าน เค้าก็ชวนคุย เรื่องสึนามิแหละให้เราเพลิน เค้าก็ใส่ปี่! อู๊ย!! เกิดลูกสามคนเจ็บไม่เท่า ตอนที่ เค้าใส่ แต่พอเค้าใส่ปี่คราวนี้เค้ายัดใส่ (???) ลูกได้ทันทีแขนนะ เค้าเป็น:: หมอโบราณ หมอบ้าน แล้วเค้าก็นวดอยู่สามวัน...

ตัวอย่างที่ 95 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ธรณี พิบัติภัยสึนามิ ทำให้ข้อไหล่หลุด มีอาการปวดหัวไหล่อย่างรุนแรง และไม่สามารถขยับแขนได้ จากนั้น จึงไปรักษาที่แพทย์แผนโบราณจนหายสนิทและสามารถเคลื่อนไหวได้ตามปกติ ตัวอย่างข้างต้นจึง เป็นประเด็นเรื่องการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ

ตัวอย่างที่ 96

...ทีนี้:: พอสองวันก็แล้ว สามวันก็แล้ว มันเริ่มเครียดแล้วทีนี้ พอ หน่วยจิตแพทย์มาเยี่ยม พี่วิ่งหาเลย คือมันเครียดไง วิ่งไปหา เค้าก็เลยมานั่งคุย กับเค้าคือระบายหมดเลย เพราะเรานอนไม่หลับอะ จริงจริงเค้าให้ยามา แต่พี่ ไม่กินนะ พี่ไม่กินนะ:: พี่บอก พี่ไม่กิน คือเค้าไม่รู้ที่เราไม่กินใจ แต่พี่ไม่กิน พี่มา

นั่งนึก พอพีกินยาปั๊บ พี่จะหลับ พี่หลับ แต่พอหมดฤทธิ์ยาพีกก็ตื่น มันก็เหมือนเดิม เหมือนเดิม ก็พยายาม ‘โ๊ะ! อย่ากินดีกว่า’ ถ้ากินแล้วเรากลัวว่าเราจะกินแล้ว กินต่อเนื่อง พี่ไม่กิน...

ตัวอย่างที่ 96 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ในวันที่ 30 ธันวาคม 2547 ที่ตน ยังไม่ได้พบบุตรสาวที่พลัดออกจากกันขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ทำให้ตนเกิดภาวะเครียด จากนั้นเมื่อมีจิตแพทย์มาดูแลผู้ประสบภัยพิบัติ ตนจึงเข้าขอคำปรึกษาและรับการรักษาจากจิตแพทย์ ทันที ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ

3.2.5.2 การได้รับทรัพย์สินคืน

ประเด็นเรื่องการได้รับทรัพย์สินคืนคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับทรัพย์สินของตน เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องครัว ชิ้นหลังจากที่ เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิได้สิ้นสุดลง ในบางกรณี เมื่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยซ่อมแซมทรัพย์สินที่เสียหายเรียบร้อยแล้ว ก็ยังสามารถนำสิ่งของนั้นกลับมาใช้งานได้ตามปกติ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ปรากฏประเด็นเรื่องการได้รับทรัพย์สินคืนในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 6 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 97

...เหมือนผมอะเดินไปก็เจออะ ‘รถเราอยู่ไหนวะ’ ผมก็ไปเจออยู่นอะ ในคูฝ่งนู่น มอเตอร์ไซค์ผมพึ่งซื้อไม่นาน ปรากฏไซค์ดี มันไปลงคู แล้วก็ดินปิด ดินปิดหมดเลยเหลืออยู่นิดนึงเขียวเขียว ไปซุดไปซุดมากี่ รุนขึ้นไปได้อีก ไม่เสียหาย คือ:: จากการ::ผุพังอะ ไม่ได้เสียหายเออะ...

ตัวอย่างที่ 97 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนมองเห็นรถจักรยานยนต์ของตน อยู่ในคูน้ำ เยื้องกับบ้านซึ่งอยู่ในพื้นที่บ้านบางสักใต้ ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา จากนั้นจึงซุดรถจักรยานยนต์คันดังกล่าวขึ้นจากน้ำเพื่อนำไปซ่อมแซม และสามารถนำกลับมาใช้งานได้ตามปกติ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการได้รับทรัพย์สินคืน

3.2.5.3 การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติคือการกล่าวถึงความช่วยเหลือที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับจากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ หลังประสบภัยพิบัติ การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจำแนกได้เป็น 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ การได้รับ

ความช่วยเหลือ การจัดการการช่วยเหลือ ความยุติธรรมในการจัดการการช่วยเหลือ และการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในอนาคต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.5.3.1 การได้รับความช่วยเหลือ

ประเด็นเรื่องการได้รับความช่วยเหลือคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ความช่วยเหลือที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับมีหลายรูปแบบ เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค ที่อยู่อาศัย เงินทุน โอกาสในการประกอบอาชีพ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการได้รับความช่วยเหลือในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 31 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 98

...ไปถึงจังหวัดนั้นก็ไม่เคย คนในเมืองอะ กลางเมืองมันไม่เคยเจอคนโดนสึนามิ ผมคนเดียวที่ว่าโดน:: แล้วมาจาก ตะกั่วป่าแล้วไปอะ โดนไปคนเดียว ไปนั่งที่นั่นนะ พี่ก็ไปช่วยเค้าทำกับข้าว มันน่าประทับใจ มีเสื้อ เอาเสื้อหนึ่งตัวมาให้ บางบ้าน มีน้ำตาลทรายครึ่งกิโลก็:: เอาน้ำตาลทรายครึ่งกิโลมาให้ ‘โอ้:: มีแค่นี้เองหรือยังเอามาให้เลย’ มีไข่ไก่ห้าลูกยังเอามาให้เลย อันนี้จริงจริง สิ่งที่ไม่เห็นไม่มีโอกาสได้เห็นบ่อยบ่อย มีเสื้อผ้าเอามาให้ ไม่รู้ใครเป็นผู้หญิง เอาส้อมแป้น ลูกขนาดใหญ่มา สองลูก ผมไม่มี::กะจิตกะใจเออะ เค้าให้ให้ก็ อ๊ะ รับเอาไว้ นะ รับ...

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ 98 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านบางสักใต้ ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา แต่หลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ได้ไปรักษาอาการบาดเจ็บที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ตและอพยพไปอาศัยอยู่ที่ศาลเจ้าจู้ยู่เต้าโบ้เก็ง ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้รับเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ จากผู้ที่ตนไม่รู้จัก ซึ่งได้นำมามอบให้ผู้ประสบภัยพิบัติที่อพยพมาอยู่ในศาลเจ้า ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการได้รับความช่วยเหลือ

ตัวอย่างที่ 99

...ลูกพี่เรียนอยู่ที่เอกชนเค้าก็สำรวจลูกพี่ ลูกพี่ลูกพี่ก็กระทบ เอกชนก็โทรมาถามว่า “แม่จะส่งมั๊ย” พี่บอกว่า “ไม่ต้องหรอก ทรัพย์สินพี่หมดก็จริงแต่พี่

เป็นราชการที่ยังมีเงิน สํารวจคนอื่นไปก่อน” อ๊ะสํารวจคน::คนที่เค้า::ตก อ่า::ยากจน ก่อนแล้วกัน เค้าก็สํารวจคนอื่นไปรอบแรก พี่ก็คิดว่าจะไม่เอาแล้ว

ถัดมาประมาณซักเวลาเท่าไรไม่รู้ สอพอธู้อสํารวจอีก เป็นรอบสองว่าใคร มีคนตกค้ำมัย ทางโรงเรียน::ของลูกก็เลยโทรมาถาม บอก “ก็แล้วแต่ทางโรงเรียน:: ดำเนินการแล้วกัน ถ้าไม่มีใครแล้ว จะเสนอไปก็ไม่ ไม่ไม่ขัดอะไร” เพราะว่ารอบแรก ให้คนลำบากก่อนไซ้มัย เราก็ยังได้อยู่ เหมือนทีนี้เค้าก็เลยเสนอ เสนอครอบครัวพี่ไป ได้มาคนละหมื่นห้า หมื่นห้า นั้นนะแฟนพี่ก็บอกว่า “ถ้าจั้นเราเอาเงินของลูกเนี่ยะ ไปซื้อพันธบัตรนะ” คนละ คนละก็หน่วยไม่ทราบ แต่คนละหมื่นห้าหมื่นห้า คือเราก็ ไม่ยุ่งตั้งค์ลูก แต่เราก็ซื้อเป็นพันธบัตรไว้ให้...

ตัวอย่างที่ 99 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพรับราชการครู มีบุตรสาวจำนวน 2 คน กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สํารวจรายชื่อนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เพื่อมอบทุนการศึกษาช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ในการสํารวจครั้งที่ 1 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่ได้เสนอชื่อบุตรสาวของตน ต่อมาหน่วยงานเดิมได้สํารวจรายชื่อนักเรียนอีก เป็นครั้งที่ 2 ทางสถานศึกษาจึงเสนอชื่อบุตรสาวของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ทำให้บุตรสาวของผู้มี ส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 คน ได้รับทุนการศึกษาคนละ 15,000 บาท ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็น เรื่องการได้รับความช่วยเหลือ

3.2.5.3.2 การจัดการการช่วยเหลือ

ประเด็นเรื่องการจัดการการช่วยเหลือคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แล้วบริหารจัดการ ความช่วยเหลือที่ได้รับนั้นให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด ความช่วยเหลือที่ผู้มีส่วนร่วมใน การวิจัยบริหารจัดการนี้มักจะเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่าย เช่น การจัดการการผลิต อาหารกล่องจำนวนมากเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในพื้นที่หลายจังหวัด การจัดการศูนย์พัก ชั่วคราว การสํารวจรายชื่อผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่อง การจัดการการช่วยเหลือในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 4 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 100

...ทีนี้ก็ถามกันอีกว่า “บ้านพักชั่วคราวให้ใครก่อน” ทุกคนก็อยากจะ อยู่ก่อนไซ้มัย เพราะนอนเต็นท์ฝนมันตกอะ คนเค้าก็ เถียงกัน “คนนี้อยู่ก่อน คนนี้

อยู่ก่อน” ก็เถียง ตกลงกันสรุปว่า “คนแก่ ใครอายุมากที่สุด” คำก็ คำก็นั่นนะ “เฮ้คนแก่อายุมากที่สุดมา เข้าแถวนี้ อะคนไหนที่ลุกตั้งแต่ เอ่อ:: ไม่เกิน หกเดือน มาทางนี้” เอ้อ คำก็เริ่มขบวนการให้เราคิด “ถามว่าสองกลุ่มเนี่ยะ นานอนเต็นท์ มากกว่าเราใช้มัย” ทุกคนไม่พูด “เนี่ยะคนแก่เนี่ยะไม่สบาย ไอแค้นแค้นเนี่ยะจะให้นอนเต็นท์ใช้มัย” อะโรอย่างเงี้ยะคำก็บอก “เฮ้ไม่เอางั้นเราเอาคนที่ คนป่วย คนพิการ เด็กอ่อน” อ๊ะ มีคน “คนป่วย คนพิการ เด็กอ่อน ผู้สูงอายุ เข้าไปก่อน ไอคนแข็งแรงอยู่หลัง” ก็เริ่ม มันก็เริ่มขบวนการการคิดขึ้นมา มันก็เลย มันก็คลายอะ มันก็คลายเรื่อง เรื่องความเศร้าลงไปนะ มันก็เศร้าก็หายไป...

ตัวอย่างที่ 100 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน และอาสาสมัครจากจังหวัดต่าง ๆ ช่วยกันสร้างบ้านพักชั่วคราวให้แก่ผู้ประสบภัยพิบัติเรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบ้านพักชั่วคราวนั้นมีจำนวนจำกัด ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ จึงต้องหารือกันว่าครอบครัวใดสมควรได้อาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราวก่อน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการจัดการการช่วยเหลือ

3.2.5.3.3 ความยุติธรรมในการจัดการการช่วยเหลือ

ประเด็นเรื่องความยุติธรรมในการจัดการการช่วยเหลือคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีประสบการณ์ตรงหรือได้รับรู้ประสบการณ์ของผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับความยุติธรรมในการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ความไม่เท่าเทียมในการได้รับความช่วยเหลือ การถูกปลอมแปลงเอกสารเพื่อผลประโยชน์ของผู้ให้การช่วยเหลือ การถูกละเมิดสิทธิความช่วยเหลือที่พึงได้รับ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องความยุติธรรมในการจัดการการช่วยเหลือในบริเวณที่เร่เล้าจำนวน 10 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 101

...เราไปรบกับเค้าเมื่อก่อนนี้เค้าอพยพกันมาอยู่ใน::ออบอต่อหมดใช้มัยของมาปีนี้ เค้าจะให้แต่พวกใน::ออบอตอนะพวกในเต็นท์นี้เค้าบอกให้พวกแต่ในเต็นท์ แต่ข้างนอกเค้าไม่สนใจ เราต้องไปรบกับพวกออบอต่ออีก คือว่าเราก็อยากเอาของมาได้ใช้มัย ของมา มาแจกคนจน คนที่ว่าเราเดือดร้อนนะ เราก้เดือดร้อนคือว่าเราก้ ผู้ประสบภัยใช้มัย ไปรบกับเค้า คำก็ไม่ให้ คำก็ไม่ให้ คำก็ว่าไม่ให้

ผมก็เปรียบเทียบเลยบอกว่า ผมก็เปรียบเทียบเลยนี่ “นี่ถ้าไม่เกิดสินามินี คนนี้บ้านนี้จะมี ตู้เย็นสามหลังมัย มีโทรทัศน์สี่ห้าเครื่องมัย” ผมบอก “ไม่มี มีเตาแก๊สสี่ห้าหลังมัย ไม่มี เนี่ยะไปดูในเต็นท์เต็มไปหมดเนี่ยะ ทั้งตู้เย็นทั้งโทรทัศน์ ทั้งเตาแก๊สเต็มไปหมดนิ ผมนี่คนข้างนอกไม่ได้อะไรเลยนิ มาอะไรจะให้แต่คนในเต็นท์ มาอะไรจะให้แต่คนในเต็นท์ ของมานิ” ไปทะเลาะกับพวกออบอดอนะ จนเค้า::ต้องให้มา ยอมให้เราอะ

ผมบอก “นี่ผมก็สูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เรียกอะไรเลยนิ เพียงขอ ข้าวแค่ว่าสิบลอนี่ให้ไม่ได้ไซ้มัย อะอะให้แต่พวกในเต็นท์ให้แต่พวกเนี่ยะ” เรายังเปรียบเทียบดูดี ของมาบ๊ีบก็พวกในเต็นท์ ของมาบ๊ีบก็พวกในเต็นท์ แจกเงินก็เหมือนกันแจกให้พวกในเต็นท์ก่อน คนข้างนอกไปเอาไม่ได้ต้องให้พวกในเต็นท์ก่อน ไม่รู้อะ ...

ตัวอย่างที่ 101 ภรรยาของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิ หลังจากภัยพิบัติสิ้นสุดลง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามเร่งค้นหาศพของภรรยา จึงไม่สามารถอพยพไปอาศัยอยู่ในเต็นท์พักชั่วคราวบริเวณหน้าองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง (อบต.บางม่วง) อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ได้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างตนกับเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นว่า การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติที่อาศัยอยู่ในเต็นท์พักชั่วคราวก่อนผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันและทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติได้อย่างทั่วถึง ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความยุติธรรมในการจัดการการช่วยเหลือ

ตัวอย่างที่ 102

...แล้วก็จะให้น้ำสุรุษยังง สำหรับภัยพิบัติสินามิ บางคน สำหรับบางคนเลย เค้าก็เป็นโอกาสของเค้าที่เค้าไม่ได้สูญเสียอะไรมากมาย ไซ้มัยคะ จากการช่วยเหลือของทางภาครัฐ ก็มี::บางคนที่ได้เข้าไป เค้าเรียกอะไรอะ กอบโกยผลประโยชน์ พูดได้มัย กอบโกยผลประโยชน์ตรงนั้นโดยที่ตัวเองบ้านไม่ได้เสียหายก็พอรู้ว่า มีหน่วยงานมาช่วยเหลือก็ได้หุบ!บ้านของตัวเอง เพื่อจะได้เข้าไปเป็นผู้ประสบภัยสินามิ โดยได้รับความช่วยเหลือต่างต่าง มีมีมี...

ตัวอย่างที่ 102 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความไม่เท่าเทียมในการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิ ผู้ที่ได้รับผลกระทบน้อยได้รับความช่วยเหลือมาก

ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ ก็ทำลายที่อยู่อาศัยของตนเองเพื่อให้ดูเหมือนว่าเป็นผู้ประสบภัยพิบัติ และได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความยุติธรรมในการจัดการความช่วยเหลือ

3.2.5.3.4 การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติในอนาคต

ประเด็นเรื่องการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติในอนาคตคือการกล่าวถึงการสร้างหอเตือนภัยสึนามิซึ่งสร้างขึ้นหลังจากเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิหอเตือนภัยสึนามิตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติ มีลักษณะเป็นหอสูง ด้านบนสุดของอาคารมีลำโพงกระจายเสียง 4 ทิศ เพื่อใช้ประกาศเตือนกรณีที่มีภัยพิบัติเกิดขึ้นในอนาคต ช่วยให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติรับทราบข้อมูลและสามารถอพยพออกจากพื้นที่เสี่ยงได้ทันเวลา ปัจจุบันหน่วยงานที่ดูแลหอเตือนภัยสึนามิจะเปิดเพลงชาติไทยทุกวันพุธ เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของลำโพงกระจายเสียง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติในอนาคตในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 1 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 103

...แล้วอุปกรณ์การแจ้งเตือนก็โอโห้โห้:: น้ำเค็มเนี่ยะพวกผมผลัดกันให้:: เปิดเพลงชาติทุกวันพุธเนี่ยะนะ เนี่ยะ ที่จริงเค้าไม่ทำนะ ก่อนจะซ่อมเนี่ยะมาซ่อม คุณมาขึ้นเสา เทสต์ ว่าใช้ได้ไม่ได้ แล้วจะรู้ได้ยังไงอะ คุณไปแล้ว วงจร มันใช้เป็น แบตเตอรี่โดยใช้โซ โซลาร์เซลล์เป็นตัวชาร์จเนี่ยะ ถ้ามันไม่ชาร์จขึ้นมาแบตเตอรี่เสื่อมล่ะทำไงอะ โอโห้::ผลัดกัน เวลาจะมา::ปีนเสาที่ผมก็ รุมกันด่ากันว่า ตอนนั้นก็เลย เปิดทุก วันพุธ

เค้าบอก “เปิดไม่ได้ โอบบประมาณในการเปิดเนี่ยะสูงมาก ต้องเช่าสัญญาณ ดาวเทียม” ถามว่า “แล้วที่::มันสูญเสียบ้าง:: เป็นหมื่นหมื่นล้านเกิดขึ้นเนี่ยะ มันคุ้มมั๊ยกับคนที่ ที่เสียชีวิตไปด้วยอะ แล้วคุณแค่ ทำสัญญา ปีนึง เปิดอาทิตย์ละ วันเนี่ยะ เดือนละสี่ครั้งเนี่ยะ คุณทำไม่ได้เหรอ ดั้งค์พวกเนี่ยะ ถ้าไม่ไป ไม่คอร์รัปชัน เอามาทำส่วนนี้ได้มั๊ย” อะไร ก็ผลัดกันพูดกันอยู่เรื่อย เค้าก็เลยทำ

เมื่อก่อนเค้าบอก “เช่าครั้งนึงตั้งหลายตั้งค์ กดสัญญาณที่นึ่ง” “ไม่ต้องกด แค่เปิดเพลงชาติ” ไซ้มั๊ยคนไทยเค้าก็รู้ ‘อ้อ เอ้อ มันลำโพงยังดังเว่ย’ อ๊ะ::ไซ้มั๊ย ตอนแรกเค้าจะทดลองใช้อยู่ บอก “อ้อ::” บอก “ไม่ต้อง อันนั้นคนวิ่ง เปิดเพลงชาติดี แต่ถ้าวันไหน มันออกมาไม่ใช่เพลงชาติอะก็วิ่ง” ไซ้มั๊ย เออ มันก็เกิดการ::เปลี่ยนแปลง มันมัน:: มันก็มีการเปลี่ยนแปลงเยอะอะ...

ตัวอย่างที่ 103 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงการสร้างและการผลักดันให้ทดสอบประสิทธิภาพของเตือนภัยสึนามิในพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ด้วยการเปิดเพลงชาติไทยทุกวันพุธ เพื่อให้ทราบว่าลำโพงกระจายเสียงยังสามารถใช้งานได้ตามปกติหรือไม่ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในอนาคต

3.2.5.4 การดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง

ประเด็นเรื่องการดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลงคือการกล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหลังจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสิ้นสุดลงแล้วประมาณ 1 เดือน และผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเริ่มยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้บ้าง นอกจากนี้ยังหมายถึงเหตุการณ์หลังจากที่ภัยพิบัติสิ้นสุดลงแล้วเป็นเวลาหลายปี ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ฟื้นฟูวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัว ยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ และสามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลงในประจําเรื่องเล่าจำนวน 20 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 104

[...พอหลังนั้นมาให้ (???) หลังนั้นมาก็มาได้ลูกสาวเนี่ยะ ได้ลูกสาว แล้วก็ถึงลูกสาวที่เสียไปเค้าเกิดวันที่เจ็ดธันวาคม เค้าตายยิบหกธันวาลูกสาวที่เกิดใหม่เค้าเกิดยิบเจ็ดธันวาลูกสาวก็ยิ่งว่าเลยว่าเรื่องแปลก เป็นเรื่องที่ว่าแปลกมาก ถือว่าแปลกมากเลยตอนนั้น เพราะมันจะเกิดตั้งแต่ยิบหกแล้วเลยบอก “วันนึง” เพราะไม่อยากให้เกิดวันที่ยิบหกไง เลยพันมาวันนึงให้เจ็ดยิบเจ็ดธันวาลูกสาว (???) เวลาที่ประมาณนั้นดีเกินกว่าที่สติบนั้นแหละที่ว่าเกิดเนี่ยะ เกิดสึนามิเนี่ยะ นี่ก็เล่าให้เค้าฟังบางคนก็เออเค้าว่าน่าจะจริงที่ว่าลูกสาวนั้นกลับมาใหม่อะนะ ก็ว่าเออเสียไปคนนึงลูกสาวก็ได้กลับมาแล้ว ครบแล้ว แต่ห่างจากสึนามิสี่ปี ตอนนี่ก็:สี่สองปีแล้ว]

ตัวอย่างที่ 104 บุตรสาวคนโตของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ต่อมาผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยตั้งครรภ์และคลอดบุตรสาวอีกคนหนึ่งในวันที่ 27 ธันวาคม 2551 เวลาประมาณ 10.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่บุตรสาวคนโตเสียชีวิต ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงชีวิตครอบครัวของตนเองหลังจากที่ภัยพิบัติสิ้นสุดลงแล้วเป็นเวลา 4 ปี ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง

ตัวอย่างที่ 105

...เสร็จแล้วพอมีหน่วยงานอะไรมาเราก็ค่อยดีขึ้นนะ อี้ม:: ทำ::ทำผ้าบาติกบ้างอะไรบ้าง ผ้าเช็ดหน้าอะไรอย่างเงี้ย ก็ไปขายอะไรอย่างเงี้ย แล้วก็มียาได้ขึ้นมาอะไรอย่างเงี้ย กรมพัฒนาสังคมไ้ก็มาสอน ไข่คะ เข้ามาแล้วก็พาไปขาย ก็จะมีที่บางเนียงอะ สำหรับขายพวกผลิตภัณฑ์พวกเนี้ยะ เออ เป็นเสริมรายได้เรา มาสอนพวกสานตะกร้าอะไรอย่างเงี้ยอะคะ

พอเสร็จแล้วก็มูลนิธิพระดาบสอะ เค้ามาลงพื้นที่ใช้มัยมาซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าอะไรอย่างเงี้ย อ๊ะ::แล้วเค้าก็ พี่ก็เลยไปสมัครเรียน พี่ก็เข้าไปเรียนที่นั่นปีนึง ของหลักสูตรเคหะบริหารนะคะ ปีนึง แล้วก็ เสร็จแล้วก็ เสร็จแล้วก็ทำงานต่อที่นั่นห้าปี ค่ะ แล้วก็เรียนต่อ

แล้วก็ นั่นนะกลับมาที่บ้าน มาช่วยแม่ขายของ เสร็จแล้วก็เออที่นี้ว่างเค้าจะรับตำแหน่งครูพี่เลี้ยงเด็กการเรี้นรู้พิเศษ พี่ก็มาสมัครทำ กลับมาอยู่กับแม่ พี่ก็อยู่::บ้าน เค้าก็สร้างบ้านอะไรให้ อ๊ะไร เราก็ทำงานต่อเต็มเอาอะไรอย่างเงี้ยอะคะ เพราะตอนนี้ก็อยู่บ้าน เริ่มต้นใหม่ (หัวเราะ)...

ตัวอย่างที่ 105 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพรับราชการครู ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงวิถีชีวิตและประวัติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของตน ตั้งแต่เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสิ้นสุดลงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University

3.2.6 ผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ประเด็นเรื่องผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิคือการกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดแก่บุคคล สังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อม อันเป็นผลมาจากการเกิดภัยพิบัติ ประเด็นเรื่องผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ผลกระทบทางลบและผลกระทบทางบวก ดังนี้

3.2.6.1 ผลกระทบทางลบ

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับผลกระทบทางลบคือการกล่าวถึงข้อเสียของการเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่มีต่อบุคคล สังคม รวมถึงสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่ประสบภัยพิบัติ การเล่าเรื่องเกี่ยวกับผลกระทบทางลบจำแนกได้เป็น 6 ประเด็นย่อย ได้แก่ ศพของผู้เสียชีวิตจาก

เหตุการณ์ ความเสียหายทางกายภาพ ผลกระทบต่อสุขภาพ ความลำบาก ความหวาดผวา และผลกระทบระยะยาว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.6.1.1 ศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์

ประเด็นเรื่องศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์คือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้เห็นศพของผู้อื่นที่ไม่ใช่บุคคลในครอบครัว เหตุการณ์ดังกล่าวส่วนใหญ่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิแล้ว และพยายามกลับที่อยู่อาศัย รวมถึงค้นหาบุคคลในครอบครัวหรือศพของบุคคลในครอบครัวที่ยังค้นหาไม่พบ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมักจะกล่าวถึงความคาดหวังที่ไม่ได้เห็นศพจำนวนมาก บรรยายสภาพศพ พร้อมทั้งแสดงความรู้สึกที่มีต่อภาพศพที่ได้เห็น เช่น ขยะแขยง กลัว หดหู่ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ในประเด็นเรื่องเล่าจำนวน 24 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 106

...เข้าไปหาที่ป่าโกงกางเลยไปเจอหลายหลายอย่างเลย เจอห้อยโตงเตงอยู่ก็มี หัวไม่มีก็มี เยอะเลย (หัวเราะ) มากมาก นี่เฉพาะในซอยนี้ ซอยเดียวนะครึ่งระยะประมาณสามร้อยเมตรเนี่ยะ สามร้อยกว่าคนนะ เสีย...

ตัวอย่างที่ 106 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพยายามค้นหาศพของภรรยา บริเวณป่าโกงกาง ใกล้เขตพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ระหว่างการค้นหาศพของภรรยา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้เห็นศพจำนวนมากอยู่ในสภาพต่าง ๆ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงสภาพศพและจำนวนศพที่ตนเห็น ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์

ตัวอย่างที่ 107

...พอเดินกลับไปบ๊ีบ เต็กอะนะ สองสามขวบเนี่ยะ นอนตายอยู่บน บนถนน แต่ตอนมานะเนี่ยะผมไม่เห็นนะเพราะว่าน้ำมัน น้ำมันเยอะนะ น้ำยังไม่แห้งทีนะ (มีเหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นแทรกระหว่างการเล่าเรื่อง (ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสนทนากับเพื่อนที่นั่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน) {13.65}) มาเห็นโอ้::คนที่::อยู่หมู่บ้านตรงเนี่ยะ เลยบ้านผมอะนะ สังกะสีนี่เสียบ ท้อง เกือบขาด นอนอยู่อีก ผมจำได้อ้อ::คนนี้อยู่ใกล้บ้านผม สังกะสีเมื่อก่อนอ่า::นายทุนเค้ามา มาบุกรุกที่ดินอ่า:: มากันชาวบ้านอยู่

แถบนี้ไผ่มียี้ เค้าเอาสังกะสีมากันหมดเลย ทีนี้ไอสังกะสีนี้มันเวลามันโดนคลื่นบีบ มันไปเสียบทองคนนะ เกือบขาดเลย ไล่ทะลักออกมาเลย นอนกองอยู่บนถนนอะ คิดดูเอา...

ตัวอย่างที่ 107 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพยายามกลับบ้านหลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ระหว่างทางผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้เห็นเด็กและเพื่อนบ้านนอนเสียชีวิตอยู่บนถนนในพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงสภาพศพของผู้ที่ตนรู้จัก ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์

3.2.6.1.2 ความเสียหายทางกายภาพ

ประเด็นเรื่องความเสียหายทางกายภาพคือการกล่าวถึงผลกระทบจากความรุนแรงของคลื่นสึนามิที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางกายภาพต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องสาธารณูปโภค และทรัพย์สินต่าง ๆ ของผู้ประสบภัยพิบัติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่มักจะกล่าวถึงความเสียหายของสถานที่หรือยานพาหนะขนาดใหญ่ เช่น เกาะ โรงเรียน บ้าน เรือ รถบรรทุก รถยนต์ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องความเสียหายทางกายภาพในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 39 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 108

...พอมาคูที่เดิมแล้ว ปรากฏว่าบ้าน บ้านอะ หายไปทั้งหลังเลย เหลือแต่บ่อน้ำสมัยโบราณนะคะที่ว่าทุกบ้านเค้าจะมีแบบ บ่อที่ใช้ตักน้ำอะ ก็จะเหลือบ่อน้ำเกือบทุกหลังจะเหลือเฉพาะบ่อ บ่อน้ำ บ่อน้ำที่บ้าน คือทรัพย์สิน ทุกอย่างที่เราสร้างมาก็คือหายไปในพริบตา...

ตัวอย่างที่ 108 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในพื้นที่แหลมปะการัง ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา หลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอพยพขึ้นไปอาศัยอยู่บนภูเขาแห่งหนึ่งเป็นเวลา 3 วัน จึงได้กลับบ้าน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนกลับบ้านแล้วได้พบว่าบ้านและทรัพย์สินต่าง ๆ ของตนเสียหายเกือบทั้งหมด ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความเสียหายทางกายภาพ

ตัวอย่างที่ 109

...อ้อม:: พอเวียนกลับมาวัดปั๊บนี่ คือ ที่สูงนะเราก็มอง มองเห็นข้างล่างนี้
 โอ้:: มันเต็มหมดแล้ว คือคือคือ คือโอ้:: โอ้โอ้คลื่น:: สีนามีนี่ มันกวาดทิ้งไม้ อะไรนะ
 มา:: มา คือต้นไม้จะไม่มี มอง ไม้ มอง มองไป มองเห็นทะเลแล้ว ปกติมันจะ
 มองไม่เห็นนะ อยู่บนวัดนะ แต่ตอนเกิดสินามินะเรามองเห็นหมดเลย มองเห็น
 ทะเลเลย อ้อ:: เพราะว่าจากวัดกับโอ้:: ทะเลน่ะมัน มันไกลแล้วอะนะ::...

ตัวอย่างที่ 109 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนหนีเอาชีวิตรอดขึ้นไปอยู่ที่
 วัดน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เนื่องจากวัดตั้งกล่าวอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเล
 และห่างจากทะเลอันดามันประมาณ 2 กิโลเมตร จึงเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
 อธิบายว่าตามปกติ หากอยู่ในวัดน้ำเค็มจะไม่สามารถมองเห็นทะเลได้ แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ธรณี
 พับตักสินามิ ความรุนแรงของคลื่นทำให้ต้นไม้และสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เสียหายทั้งหมดจนสามารถ
 มองเห็นทะเลได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความเสียหายทางกายภาพ

3.2.6.1.3 ผลกระทบต่อสุขภาพ

ประเด็นเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพคือการกล่าวถึงผลกระทบจาก
 การที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยถูกคลื่นสินามิซัดไปยังบริเวณต่าง ๆ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมักจะกล่าวถึง
 ความรุนแรงของคลื่นซึ่งตนไม่สามารถควบคุมได้ จึงทำให้ตนจมน้ำหรือสำลักน้ำและอาจส่งผลกระทบ
 ต่อระบบการทำงานของอวัยวะภายใน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการกระแทกเข้ากับวัตถุขนาดใหญ่ซึ่ง
 ทำให้เกิดบาดแผลต่าง ๆ ตามร่างกายของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอีกด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้
 ปรากฏประเด็นเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพในปริฉฉเรื่องเล่าจำนวน 7 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 110

...ตอนหลัง ข้างล่างอะ ที่เป็นแผล เป็นแผลเราไม่ได้ดูแลใจ แผลที่ขา มันเริ่ม
 มีน้ำเหลือง แล้วมัน:: เริ่มเยิ้ม ผมก็:: ไม่ตั้งใจก็ข้างหัว ‘แผลถลอกนิดเดียวข้างมัน
 หาแม่ก่อนดีกว่า’ อะไรอย่างเงี้ยะ เริ่ม:: พอเริ่ม มันจะเริ่มปวดที่ขาหนีบ เค้าเรียก
 ลูกขาหนีบเนี่ยะมัน เข้ามาต่อมน้ำเหลือง...

ตัวอย่างที่ 110 ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับบาดเจ็บ
 จากการกระแทกเข้ากับขอบกำแพงปูน ทำให้เกิดแผลบริเวณขาและหน้าแข้งทั้ง 2 ข้าง แต่ไม่ได้เข้ารับ
 การรักษาใด ๆ เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประสงค์จะเร่งค้นหาศพมารดาของตนก่อน ผู้มี

ส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงแผลและอาการปวดของตน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพ

ตัวอย่างที่ 111

...อ่า::ก็ นั่นเลยได้รับบาดเจ็บ ตะปู::ติดกับท่อนไม้ใหญ่ใหญ่มาแล้ว แบบเค้านี่
ตีพับไว้ละ ผมก็โหนกิ้งไม้ของมันขึ้นไม่ได้ละ ยังขึ้นไม่ได้ มันมาเกี่ยวเข้าขาเลย
เกือบตายเลย สะบัดก็สะบัดไม่ออก ผมก็ ปวดขามากผมกระเทาะออกเลย แล้วเราก็
นี่ยังเป็นแผลเป็นนี่อยู่ (ใช้มือทั้ง 2 ข้างยกเท้าซ้ายขึ้นเพื่อให้เห็นแผลเป็นบริเวณ
ด้านข้างขวาของนิ้วหัวแม่เท้าซ้าย) (???) โห ถึงตาตุ่มเนี่ยเลย แผลเหวอะเลยอะ...

ตัวอย่างที่ 111 ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับบาดเจ็บจากตะปู ทำให้เกิดแผลขนาดใหญ่บริเวณเท้าซ้าย ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงการได้รับบาดเจ็บ อาการปวด และแผลเป็นบริเวณด้านข้างขวาของนิ้วหัวแม่เท้าซ้าย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพ

3.2.6.1.4 ความลำบาก

ประเด็นเรื่องความลำบากคือการกล่าวถึงวิถีการดำเนินชีวิตที่ยากลำบากขึ้นหลังจากเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องความลำบากในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 8 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 112

...อืม:: พอมาถึงบ้านบ้านก็ไม่มีอะไรแล้ว ก็ร้อง::กัน โอ๊ย:: ไม่รู้จะทำยังไง
สามวันกินข้าว กินข้าวสองคำ สองช้อนสามวัน...

ตัวอย่างที่ 112 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพยายามกลับบ้านหลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากนั้นจึงได้พบว่าบ้านและทรัพย์สินต่าง ๆ ของตนเสียหายทั้งหมด นอกจากนี้ยังได้รับประทานอาหารเพียงเล็กน้อยเท่านั้นตั้งแต่ประสบภัยพิบัติ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความลำบาก

ตัวอย่างที่ 113

...ตอนนั้นนะนะ พี่ก็ยังไม่รู้นะว่ามันคืออะไร ก็ยังงงงอยู่เลย ก็ยังไม่รู้ว่ามันคืออะไรว่าเป็นสินามินะ เราไม่เคยรู้มาก่อนไง เออ ก็ยังไม่รู้ พอวันที่สองเนี่ย วันที่สองก็ลงไปเก็บของ เสื้อผ้า เพราะแต่ แต่ละคนก็มาแบบผ้าชุดเดียวอะไรอย่างเงี้ย ไม่ทันได้เก็บอะไรนะ ก็ไปนอนทั้งอย่างงั้นแหละ อยู่จนแห้งแล้วก็นอน นอนบนถนน อย่างเงี้ยแหละ คินแรกไง นอนกัน น่าเอ็นดู...

ตัวอย่างที่ 113 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนอพยพขึ้นไปอยู่บนน้ำตกบ่อหิน ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เป็นเวลา 2 วัน หลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบรรยายเหตุการณ์ที่ตนมีเสื้อผ้าที่สวมอยู่เพียง 1 ชุดเท่านั้น จึงไม่สามารถเปลี่ยนเป็นเสื้อผ้าที่สะอาดได้ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องนอนบนพื้นถนนทางขึ้นน้ำตกบ่อหิน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความลำบาก

3.2.6.1.5 ความหวาดผวา

ประเด็นเรื่องความหวาดผวาคือการกล่าวถึงความรู้สึกหวาดผวาของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ความรู้สึกดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีประสบการณ์ตรงและต่างได้รับผลกระทบจากการเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิไม่มากนักน้อย หลังจากภัยพิบัติสิ้นสุดลงแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนอาจยังอยู่ในภาวะตื่นตระหนก ประกอบกับยังไม่สามารถยอมรับความสูญเสียและความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ จึงยังคงหวาดผวาและวิตกกังวลว่าอาจมีภัยพิบัติในลักษณะเดิมเกิดขึ้นอีกครั้ง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องความหวาดผวาในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 13 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 114

...หลายวันนูน เทียวเพื่อเจอ ไม่รู้เรื่องอะไรเลย (หัวเราะ) มันจิ๊บ่าเหมือนกัน (หัวเราะ) มาอยู่บ้านชั่วคราว ชั่วคราว เสียง รถ ‘ประกาศรีเปลา’ วิ่ง เสียง รถ ไอลันน ลูกริงนะ เป็นวู้งวู้งวู้ง วิ่งอีก ได้ยินแต่เสียงนั้นนะ (หัวเราะ) ก็มาแล้ว มาเลย เอาละ หมอมาดูแลรักษา ส่วนผมนี่ไม่รู้เรื่อง (???) อย่างนั้นแหละ แต่ไม่รู้เรื่องจริงนะ ช่วงนั้นนะ ที่ ผมบนอะไรที่ [พอตาถูกแก้วไข่ม้อย] เอ้อพอตาถูกแก้ว ผมจุดประทัด จุดประทัด เสียงดังปวก:: วิ่งอีก วิ่งอีก วิ่งอีก กลัว (มีเหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นแทรก ระหว่างการเล่าเรื่อง (ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสนทนากับเพื่อนที่นั่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน) {17.64}) ขนาดรถนี้วิ่งบนถนนลูกริงนะ เสียงดังปวก:: วิ่งอีก นึกว่าสินามิ

มาอีก [ขวัญเสีย ถึงหมอมาคูแล หมอรักษาให้ทุกอย่างเลย กลัวเป็นโรคจิต จิบ้า
ครั้งนี้วะ] (หัวเราะ)

ตัวอย่างที่ 114 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความรู้สึกของตนหลังจากที่เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสิ้นสุดลงแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอธิบายว่าตนยังตื่นตระหนกทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงดัง ทั้งเสียงรถยนต์และเสียงการจุดประทัด เนื่องจากวิตกกังวลว่าอาจเป็นเสียงคลื่นสึนามิกระทบพื้นที่ใกล้เคียงกับบริเวณที่ตนอยู่ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความหวาดผวา

ตัวอย่างที่ 115

...เนี่ยะ ยันปัจจุบันเนี่ยผมยังไม่ถูกน้ำทะเลเลย กลัวไปเลย เนี่ยันปัจจุบันเนี่ย
สิบกว่าปีแล้วผมยังไม่ถูกน้ำทะเลเลย ไม่กล้าเล่นด้วย มันกลัวไปเลยอะ มันหลอน
ไปเลยอะ แต่ให้ไปเที่ยวอะไรได้ ไปเที่ยวไปกินคิงกินของอะไรได้ แต่ให้ไปเล่น
น้ำทะเลผมยังไม่กล้าเข้าไปเลย ไม่ถูกเลย กลัว กลัว มันหลอนเลย...

ตัวอย่างที่ 115 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความรู้สึกของตนที่เริ่มกลัวทะเลและไม่กล้าสัมผัสน้ำทะเลตั้งแต่ประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องความหวาดผวา

3.2.6.1.6 ผลกระทบระยะยาว

ประเด็นเรื่องผลกระทบระยะยาวคือการกล่าวถึงผลกระทบของเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในระยะยาว ทำให้ทัศนคติของบุคคลวิถีชีวิตของคนในสังคม ตลอดจนลักษณะสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องผลกระทบระยะยาวในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 7 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 116

...รถเนี่ยะ อ่า::ก็ปีอะผม นานมากเนี่ยะ ขับมา ช่วงเนี่ยะ ที่ผมอยู่ก็เหม็น
เหม็น เหม็นเน่าศพ มาข้างล่างเนี่ยะขับรถ ระหว่างทางเนี่ยะ คือ จะไม่มีภาพสีเขียว
เลยนะ ผมท้อแท้ใจมาก ‘เมื่อไหร่หุ้ย้าจะขึ้นซักที’ ฝน::กว่าจะตกเนี่ยะ นานมาก
ไม่รู้ตั้งแต่มกราก็แล้ว กุมภาก็แล้ว มีนาก็แล้ว ฝนไม่ยอมตก จนหมาที่ตาย
ใต้ต้นไม้กัดเนี่ยะ มันแห้งโดยที่ไม่เน่า แล้ว ตรงเนี่ยะมันก็เป็นฝุ่น ฝุ่นไฉฝุ่น ทราย

สีนามินี้มันเม็ด ละเอียด:: ละเอียดมาก พอ อ๊ะมันเหม็นตลอดทางอะไปไหนมันจะเหม็นเปรี้ยวไปเรื่อย::เพราะศพมัน มันเยอะ...

ตัวอย่างที่ 116 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอธิบายว่าหลังจากที่เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสีนามิสิ้นสุดลงแล้ว พื้นที่บริเวณบ้านบางสักใต้ ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ยังคงมีกลิ่นศพ และฝุ่นทรายติดอยู่ในพื้นที่นานหลายปี อีกทั้งเกิดเหตุการณ์ที่ฝนไม่ตกติดต่อกันเป็นเวลาหลายเดือน ทำให้ต้นไม้ไม่สามารถเจริญเติบโตได้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงของลักษณะสภาพแวดล้อมในพื้นที่บ้านบางสักใต้ซึ่งเป็นผลมาจากการเกิดภัยพิบัติ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องผลกระทบระยะยาว

ตัวอย่างที่ 117

...ถัดมาหลังหลัง ปีสองปีหลังนี้ยะ ถัดมาจากเกิดสีนามิอะนะ เด็กมีนิสัยเปลี่ยนไป สรุ่ยสรุ่ย ไม่ค่อยเห็นค่าของ::ของสิ่งของของตัวเอง ที่ได้มาโดยง่ายง่าย ไม่ค่อยรักษาของตัวเองได้มา เหมือนกับว่าเค้าได้มาโดยง่ายง่าย ก็เปลี่ยนนิสัยนะ จากเด็กที่เคย::เรียบร้อยอย่างจู้จี้เยาะเปลี่ยนไปหมดเลย ฟุ่มเฟือยสรุ่ยสรุ่ย แล้วก็ ไม่รักของ เริ่มเปลี่ยน ยังคุยกันใน::บรรดาครูครูด้วยกันเลยว่าสีนามิเปลี่ยนนิสัยเด็กเราหมดเลย เปลี่ยน เปลี่ยนไปเยอะเลย เปลี่ยนไปเยอะ...

ตัวอย่างที่ 117 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพรับราชการครู ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงทัศนคติว่าหลังจากที่เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสีนามิสิ้นสุดลงแล้ว นักเรียนที่ประสบภัยพิบัติมีนิสัยสรุ่ยสรุ่ยยิ่งขึ้น เนื่องจากการได้รับบริจาคเงินและเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ทำให้นักเรียนไม่ตระหนักคุณค่าของทรัพย์สินเหล่านั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงลักษณะนิสัยของนักเรียนซึ่งเปลี่ยนแปลงไปหลังจากประสบภัยพิบัติ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องผลกระทบระยะยาว

3.2.6.2 ผลกระทบทางบวก

ประเด็นเรื่องผลกระทบทางบวกคือการกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับจากการมีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสีนามิ เช่น การได้รับความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การได้รับโอกาสในการเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิตและการประกอบอาชีพ และการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มบุคคลและองค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างประโยชน์แก่ผู้ประสบภัยพิบัติ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องผลกระทบทางบวกในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 7 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 118

...ก็เลย การจัดตั้งศูนย์พักชั่วคราวครั้งนั้น เป็นจุดเริ่มต้นของชีวิต พี่ ที่หันมาทำงานสังคมเพราะว่าทุกเรื่อง เริ่มต้นที่นั่นหมด เริ่มต้นฝึก เริ่มต้นทำ เริ่มต้นคิด เริ่มต้นดูแลคน รับผิดชอบคน ออกแบบทั้งหมด จนถึงวันนี้แหละ วันนั้นแหละวันที่สามสิบ ธันวาคม สองห้าสี่เจ็ด...

ตัวอย่างที่ 118 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง อำเภอดงตาล จังหวัดมุกดาหาร หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสิ้นสุดลงแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้รับโอกาสให้ปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่จากองค์การนอกภาครัฐ (non-governmental organization-NGO) เพื่อจัดตั้งศูนย์พักชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงประโยชน์ของการได้ร่วมจัดตั้งศูนย์พักชั่วคราวดังกล่าวว่าทำให้ตนได้รับประสบการณ์และเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสังคมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องผลกระทบทางบวก

ตัวอย่างที่ 119

...พอหลัง หลังจากนั้นเราก็ออก พอหลังจากฟื้นฟูสึนามิเรียบร้อยเสร็จแล้ว ฝรั่งก็เริ่มจะกลับเข้ามา กลับเข้ามาเที่ยวเขาหลักมาดู:: มาดูซากปรักหักพังซากกรอย เรียกว่าตามรอยสึนามิ ไซมัย มาตามรอยสึนามิ

แล้วก็มีนมมี::เรือ เรือ เรือทหารเรือลาดตระเวน อยู่ลำนี้ เรือแปดหนึ่งสาม ก็โชคดีของ:: อ่า::หมู่บ้านที่เขาหลักเนี่ยะ เป็นโชคดีของ:: คนเขาหลักก็ว่าได้คือเค้าชอบเอาเรือลำนั้นนะ ขึ้นมาไว้ตรง หมู่บ้านที่บางเนียง หนึ่งลำ กลายเป็นจุดขายของเขาหลัก ตอนนี่ คือคนทั่วโลกก็ต้องมาดู เรือแปดหนึ่งสาม...

ตัวอย่างที่ 119 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเรือตรวจการณ์ หมายเลข 813 (บุเรศผดุงกิจ) ซึ่งถูกคลื่นสึนามิซัดจากทะเลอันดามันขึ้นมาติดบริเวณหมู่บ้านบางเนียง ตำบลคึกคัก อำเภอดงตาล จังหวัดมุกดาหาร ห่างจากหาดเขาหลักประมาณ 1.6 กิโลเมตร ต่อมาพื้นที่ดังกล่าวได้ปรับปรุงขึ้นเป็น “อนุสรณ์สถานสึนามิ เรือ ต. 813” และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดมุกดาหาร ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงข้อดีของการเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิว่าทำให้มีนักท่องเที่ยวรู้จักและเดินทางมาท่องเที่ยวที่หาดเขาหลักมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องผลกระทบทางบวก

3.2.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ประเด็นเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิคือการกล่าวถึงทัศนคติของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีต่อประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติ ประเด็นเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจำแนกได้เป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นและสาเหตุของการเสียชีวิต ดังนี้

3.2.7.1 การแสดงความคิดเห็น

ประเด็นเรื่องการแสดงความคิดเห็นคือการกล่าวถึงความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ ที่ตนเล่า เช่น การประเมินความรุนแรงของเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ การตั้งข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับการเกิดภัยพิบัติ ความเหมาะสมและความไม่เหมาะสมของการจัดการการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการแสดงความคิดเห็นในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 28 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 120

...ก็อย่างภูเก็ตอีกไม่นานก็ต้องมีอีกอะแหละ ผมมีความเชื่ออย่างนั้น เพราะผมเคยโดนก่อนโดนสึนามิ ปีนั่นผมขับรถแล้วแผ่นดินไหว ผมขับไม่ได้เลยนะ ผมต้องแอบข้างทาง แล้วผมก็มารู้ทีหลังว่า จุดที่มันเกิดแผ่นดินไหวอะ ห่างจากหน้าสนามบินภูเก็ตลงไปทะเลแค่สิบกิโลเมตรเอง หน้าหาดในยางอะ หน้าสนามบินภูเก็ตนั่นแหละ สิบกิโลเมตร...

ตัวอย่างที่ 120 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนเคยประสบเหตุการณ์แผ่นดินไหวบริเวณหน้าหาดในยาง ตำบลสาคร อำเภอลาดหญ้า จังหวัดภูเก็ต หลายปีก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงสันนิษฐานว่าในอนาคตน่าจะมีเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตอีกครั้ง ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 121

...ตอนนั้นครุยังคิดว่าถ้า::เราให้ความรู้กับชาวบ้านช่วงนั้นว่าสึนามิก่อนจะเกิดอะมันจะมีเหตุการณ์อะไร เช่น เหตุการณ์น้ำลดลงไปมาก::มาก::อย่างเงี้ย ถ้าเราให้ความรู้ในช่วงนั้น พอเกิดเหตุการณ์จริงขึ้น คนก็น่าจะพาตัวเองรอดจากสึนามิมากกว่านี้ละคะ แต่ คือแค่ แค่ทำนายว่าจะเกิดสึนามิ แต่ไม่บอกว่าลักษณะ

ของการเกิดมันจะเป็นยังไงอะ นะคะ พอถึงเวลาเกิดจริง คนก็เลยไม่รู้ว่าเป็นนี่คือสึนามิ
 นะคะ...

ตัวอย่างที่ 121 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงทัศนะเกี่ยวกับเหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิ
 เมื่อปีพุทธศักราช 2541 ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเพียงการแจ้งเตือนว่าอาจจะเกิดเหตุการณ์ธรณี
 พับติภัยสึนามิเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้ข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับลักษณะของการเกิดเหตุการณ์ เมื่อเกิดเหตุการณ์
 ขึ้นจริงในปีพุทธศักราช 2547 ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติจึงไม่ทราบว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย
 สึนามิขึ้นแล้วและไม่สามารถออกจากพื้นที่ได้ทันเวลา ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการแสดง
 ความคิดเห็น

3.2.7.2 สาเหตุของการเสียชีวิต

ประเด็นเรื่องสาเหตุของการเสียชีวิตคือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 สาเหตุที่ทำให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยรู้จักเสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ รวมถึงสาเหตุที่
 ทำให้เหตุการณ์ดังกล่าวมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องสาเหตุของ
 การเสียชีวิตในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 10 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 122

...อาคนที่ ตายกับสึนามิที่เกิด อะไรอะเค้าเรียกว่ากระแทกหรือว่าเหวี่ยง
 อย่างไม่ได้ไปอะ ก็มี ส่วน กับคำว่า อืม:: เป็นห่วง โอ้หลานไปไหน ลูกไปไหน
 ต้องยื่นเฝ้าอะไรประมาณเนี่ยะ นั่นอันที่หนึ่ง

อันที่สอง ที่ตายเยอะคือ บนถนนมันแคบ การเก็บของ ถ้าผมมีรถกระบะ
 มีรถอะไรก็ได้ผมต้องจอดปั๊บ แล้วเก็บของก่อน ไอ้คันหลังไป เก็บเต็มแล้ว มันขึ้น
 ไม่ได้อะ เพราะถนนมัน ไซ้มี ไอ้คันที่สามก็ติดกันเป็นแถว นั่นแหละที่ตายเยอะ
 กับสึนามิ...

ตัวอย่างที่ 122 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอบาง
 ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้คนในชุมชนบ้านน้ำเค็มเสียชีวิตใน
 เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเป็นจำนวนมากว่ามี 2 สาเหตุ ได้แก่ 1. ผู้ประสบภัยพิบัติรอให้ทุกคนใน
 ครอบครัวออกจากบ้านพร้อมกัน และ 2. ถนนในหมู่บ้านน้ำเค็มมีขนาดเล็ก เมื่อผู้ประสบภัยพิบัติ
 ต่างขับขี้นยานพาหนะออกจากพื้นที่ในเวลาเดียวกัน จึงทำให้การจราจรติดขัด ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
 แสดงความคิดเห็นว่าสาเหตุทั้ง 2 ประการข้างต้นเป็นเหตุให้คนในชุมชนบ้านน้ำเค็มไม่สามารถ

ออกจากพื้นที่ได้ทันเวลา จึงทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องสาเหตุของการเสียชีวิต

ตัวอย่างที่ 123

...แต่ปีสี่เจ็ดเนี่ยคือแบบ ชาวบ้านไม่รู้อะไรเลย คือไม่ได้รับรู้อะไรเลยว่ามันจะมีอะไร แต่เค้าบอกว่าภูเก็ตขึ้นเป็นชั่วโมงแล้วนะกว่าจะถึงมาที่นี้อะ ถ้าว่าพุดง่ายง่ายว่าถ้ามีใครแจ้งมาซักคนนึงนะ ก็ไม่มีใครตายหรอก คือพุดง่ายง่ายว่า แค! เหมือนพื่อออกจากนี้ไป แคห่า!นาที่นี้พีก็ปลอดภัยแล้วเพราะว่าพื่ออยู่บนวัดได้ไง แต่มันไม่มีรู้ มันไม่รู้::งอ! ไซ้ เค้ารถเยอะเยอะไป เราจะไปรถใครก็ได้ช่วงจังหวะนั้นนะ คือ ไม่มีใครไม่ให้ขึ้นหรอก เพราะต่างคนต่างก็เออถ้าไปก็ คือ ถ้าถึงไม่มีรถไปก็เราก็วิ่งได้ คือ แคออกไปอะแคไปให้ถึงตรงนั้นนะ ไม่ต้องไปถึงวัดก็ได้ คือเราปลอดภัย แต่เราไม่รู้ ความที่ว่าอ้อเราไม่รู้อะไรเลยงอ! ไม่รู้ว่าเหตุการณ์แบบนี้ มันจะเกิดอะไรขึ้น แต่ถ้าว่าเรารู้::ว่าเออพอน้ำแห้งแบบนี้มันจะเกิดอย่างงั้นนะ มันก็โอเค แต่เราไม่มีประสบการณ์ คือต่าง ทุกคนก็เหมือนกัน ครั้งแรกในชีวิต...

ตัวอย่างที่ 123 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอดงตาล จังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้คนในชุมชนบ้านน้ำเค็มเสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิว่าเกิดจากการขาดประสบการณ์ เนื่องจากตนและผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ ต่างไม่รู้จักภัยพิบัติดังกล่าว จึงไม่ทราบว่าจะเกิดภัยพิบัติขึ้นแล้วควรปฏิบัติตนอย่างไร และทำให้คนในชุมชนบ้านน้ำเค็มไม่สามารถหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยได้ทันเวลา ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องสาเหตุของการเสียชีวิต

3.2.8 เรื่องเหนือธรรมชาติ

ประเด็นเรื่องเรื่องเหนือธรรมชาติคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองเห็นวิญญานของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องเรื่องเหนือธรรมชาติในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 2 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 124

...พอกกลางคืนมันก็มานี้ก็เห็น ไป ไปไปดูบ้านเช่า น้องสาวเช่าบ้านให้ไซ้มัยเห็นเลยห้าคนมาฮีนอยู่ที่หน้า หน้าทีนอน ห้าคนผู้หญิงผมยาว:: แต่ว่าไม่น่ากลัว แต่ว่าตามัน ตามันตามัน ตามันขาวขาวเหมือนในหนังไซ้มัย ตาขาวขาว:: แล้ว

ข้อดีอะ แคะให้ป้ายยันต์เอาไว้ ไว้ห้วนอน มันก็ไป เอ้ยแล้วก็ตอนมาอยู่บ้านนี้ก็เห็น
เดินเข้าทางหลังบ้าน หน้าบ้าน หลังบ้าน...

ตัวอย่างที่ 124 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนมองเห็นวิญญาณของผู้เสียชีวิต
จากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ใน
บ้านที่น้องสาวเช่าให้ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ย้ายมาอาศัยอยู่ในบ้านที่หน่วยงานภาครัฐบาล
สร้างให้ผู้ประสบภัยพิบัติแล้ว ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องเรื่องเหนือธรรมชาติ

3.2.9 เรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน

ประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับปัจจุบันคือการกล่าวถึงเหตุการณ์ในปัจจุบันของผู้มี
ส่วนร่วมในการวิจัยซึ่งมีความสัมพันธ์บางประการกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ข้อมูลที่ใช้ใน
งานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับปัจจุบันในปริเฉทเรื่องเล่าจำนวน 10 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 125

...มันทำหลายอย่าง ผมเป็นไปเนิ่นเรื่อง:: เรื่องทำไมให้คนรู้เท่าทันมากกว่า
ทำไมให้คนรู้เท่าทัน พักหลังนี่ที่มผมนี้ถ้าใส่เสื้อที่ไปยืน:: กลางคืน:: ตาม::
แยกเนี่ยะนะ แคะ:: เตรียมตัวจะวิ่งอะ มันเป็นสัญลักษณ์...

ตัวอย่างที่ 125 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเริ่มทำกิจกรรมพิเศษเป็นอาสาสมัครป้องกันภัย
ฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ตั้งแต่เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
สิ้นสุดลงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงวิถีชีวิตของตนเองว่าปัจจุบันตนเน้น
การทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในอนาคตร่วมกับศูนย์เตรียมความพร้อม
รับมือภัยพิบัติบ้านน้ำเค็ม ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ 126

...แต่ป่าก็สงสารเมื่อคืนนอนดู::ที่ว่าน้ำท่วมที่ว่าพวกคนไปช่วยกันนะ
มันร้องรำทำเพลงกันในน้ำ คือเค้าไปให้ ของให้ นะ คนที่โดน นะ ก็นอนดูคิดว่าโ
่น่าสงสาร เหมือนกับเราที่โดนสึนามิ ก็สงสารแต่ตอนนี้เราก็ช่วยเหลือใคร ช่วยเหลือ
ไม่ได้ แต่ว่าถ้าเค้ามา::อย่างจ้เราก็ ตอนที่ว่าช่วงหลังหลังที่แถวบ้านเรานะเราก็
ช่วยกันไปเข้า ส่งข้าวสารอาหารแห้งอะไร ช่วย เราก็ตอน เราก็ ใครมา::บอกว่า

“จะไปเว่ย” เหมือน เหมือนไอยอดจะไปเว่ย ใครมาบริจาอะไรป่าบริจาเค้า
ทุกปีอะตอนที่โดนที่นครอะไร บริจาเค้าไป เอามาให้ มาฆ่า ข้าวสงข้าวสาร...

ตัวอย่างที่ 126 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนดูรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับ เหตุการณ์อุทกภัยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ปีพุทธศักราช 2562 แล้วทำให้ ตนทวนรำลึกถึงเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงเหตุการณ์เมื่อปีพุทธศักราช 2561 ที่ตนบริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย กล่าวถึงความรู้สึกสงสารที่ตนมีต่อผู้ประสบภัยพิบัติในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ตนเคยเป็น ผู้ประสบภัยพิบัติมาก่อน ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน

3.2.10 การแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ประเด็นเรื่องการแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคือการให้ข้อมูล เกี่ยวกับผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ระบุไว้ในขอบเขตของการวิจัย ในบางกรณี ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เป็นผู้เสนอพาผู้วิจัยไปพบผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้เพื่อให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูล หรือในบางกรณี ผู้มีส่วนร่วม ในการวิจัยอาจติดต่อผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ แล้วให้ผู้วิจัยติดต่อและเดินทางไป เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มี ส่วนร่วมในการวิจัยในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 8 เรื่อง เช่น

ตัวอย่างที่ 127

...อิม:: ถ้าถามคนอยู่ในเหตุการณ์ ถ้าหนูมีเวลาอะ พาไปเจอได้ คนที่อยู่ใน เหตุการณ์ คือในญาติเองนี่แหละ นะ อิม::...

ตัวอย่างที่ 127 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเสนอว่าหากผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ตนสามารถพาผู้วิจัยไปพบญาติที่มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิได้ ตัวอย่าง ข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ตัวอย่างที่ 128

...บ้านนี้ก็ตายไปคูดิ (ซีไปที่บ้านที่อยู่เอื้องไปทางด้านหลังบริเวณที่ผู้มี ส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนั่งเล่าเรื่อง) สตางค์ก็ไม่เหลือ แต่ไม่รู้ อ้ออ้อไม่รู้เมียเค้า มา ทันรีเปล่า เมียเค้าไปจับกุ้ง ลูกเค้าก็ตาย ทุกบ้านนะมี ถามได้หมดเลย

ตัวอย่างที่ 128 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในหมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนบ้านคนหนึ่งซึ่งตนเห็นว่ามีคุณสมบัติจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคนถัดไปได้ จึงแนะนำให้ผู้วิจัยติดต่อบุคคลนั้นเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพิ่มเติมด้วยว่าผู้วิจัยสามารถขออนุญาตเก็บข้อมูลจากครอบครัวที่อาศัยอยู่ในซอยเดียวกันกับตนได้ เนื่องจากทุกครอบครัวล้วนเป็นผู้ประสพภัยพิบัติทั้งสิ้น ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นประเด็นเรื่องการแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

กล่าวโดยสรุป ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำนวนทั้งสิ้น 54 ประเด็น สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 10 กลุ่ม ดังนี้

1. เหตุการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
2. เหตุการณ์ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
3. เหตุการณ์หลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
4. เรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่น
5. เหตุการณ์ภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง
6. ผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
8. เรื่องเหนือธรรมชาติ
9. เรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน
10. การแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

การวิเคราะห์ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิทำให้เห็นเนื้อหาภาพรวมของปริจเฉทดังกล่าวว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงประเด็นใดบ้าง ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงนั้นเป็นประเด็นสำคัญที่ยังคงตราตรึงอยู่ในความทรงจำของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย แม้เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจะเกิดขึ้นเมื่อนานมาแล้ว แต่เมื่อจะต้องกล่าวถึงประสบการณ์การประสพภัยพิบัติดังกล่าว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็จะหวนรำลึกถึงเหตุการณ์บางเหตุการณ์ที่โดดเด่นและเลือกที่จะกล่าวถึงประเด็นนั้น ๆ

ประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่นปรากฏในความถี่สูงที่สุด คือปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าถึง 51 เรื่อง อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่ไม่เคยรู้จักคลื่นสึนามิมาก่อน จึงไม่ทราบว่าคุณลักษณะอย่างไร อีกทั้งยังไม่เคยทราบข้อมูลมาก่อนว่าจะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นเมื่อใด และบริเวณใด ด้วยเหตุนี้ การที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะทราบว่าได้เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นแล้วนั้น ส่วนใหญ่จึงเป็นการได้รับข้อมูลมาจากบุคคลอื่น เช่น ผู้ที่เห็น

ความผิดปกติของธรรมชาติ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดอื่นและรับรู้การเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวก่อนผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏประเด็นดังกล่าวค่อนข้างมาก

ประเด็นเรื่องภูมิหลังของตนเองปรากฏในความถี่สูงเป็นอันดับที่ 2 คือปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าถึง 49 เรื่อง อาจเนื่องมาจากข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มาจากการขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าประสบการณ์ของตนเกี่ยวกับการประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิให้ผู้วิจัยฟัง ทั้งนี้ เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกับผู้วิจัยไม่เคยรู้จักกันมาก่อน เมื่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะเล่าเรื่องประสบการณ์ของตนจึงอาจกล่าวถึงภูมิหลังของตนเองเป็นข้อมูลเบื้องต้นก่อน เพื่อให้ผู้วิจัยเข้าใจเรื่องที่เล่าได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏประเด็นดังกล่าวค่อนข้างมาก

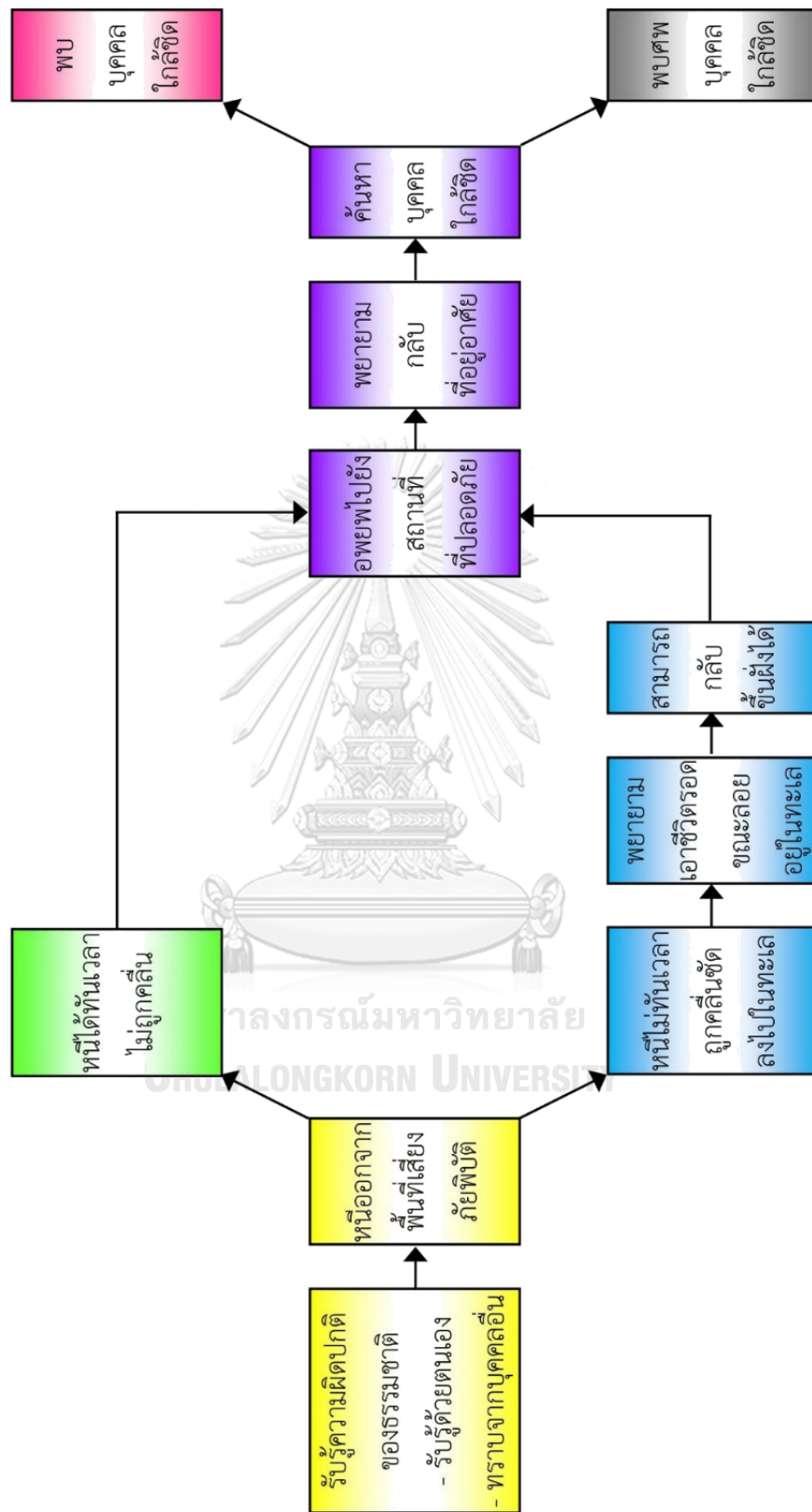
ประเด็นเรื่องการหนีเพื่อเอาชีวิตรอดปรากฏในความถี่สูงเป็นอันดับที่ 3 คือปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าถึง 47 เรื่อง อาจเนื่องมาจากในเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น นับตั้งแต่ช่วงเวลาก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจนถึงช่วงเวลาหลังจากที่ภัยพิบัติดังกล่าวสิ้นสุดลงอย่างสมบูรณ์แล้วนั้น เหตุการณ์การหนีเพื่อเอาชีวิตรอดอาจเป็นช่วงที่เป็นภาวะวิกฤตแห่งความเป็นความตายมากที่สุด เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่สามารถคาดการณ์ได้เลยว่าตนเอง รวมถึงผู้ที่อยู่ร่วมในสถานการณ์เดียวกันกับตนนั้นจะประสบเหตุการณ์ใดต่อไป และจะสามารถมีชีวิตรอดได้หรือไม่ เหตุการณ์ดังกล่าวจึงเป็นเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นและอยู่ในความทรงจำของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏประเด็นดังกล่าวค่อนข้างมาก

ประเด็นเรื่องการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในอนาคตปรากฏในความถี่ต่ำที่สุด คือปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าเพียง 1 เรื่องเท่านั้น อาจเนื่องมาจาก ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อเตรียมรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ ข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าที่ปรากฏประเด็นดังกล่าวนี้เป็นปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ปฏิบัติหน้าที่พิเศษเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงอาจให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในอนาคตมากกว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคนอื่น ๆ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏประเด็นดังกล่าวค่อนข้างน้อย

ข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่สามารถจดจำประสบการณ์การประสบภัยพิบัติของตนเองได้ และมักจะเลือกนำเสนอประสบการณ์ดังกล่าวไปในทิศทางเดียวกัน ลักษณะเด่นของประเด็นที่เล่าคือการเล่าถึงเหตุการณ์ความผิดปกติของธรรมชาติที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่เคยประสบและไม่เคยรู้จักมาก่อน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงตื่นตระหนกและพยายามหาวิธีการที่จะทำให้ตนเองและผู้ที่มีความดูแลของตนมีชีวิตรอด

ประเด็นที่เล่าในข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้สรุปเป็นแบบเรื่องได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แบบเรื่องของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ภาพที่ 2 แสดงแบบเรื่องของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากภาพจะเห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนได้รับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติ ซึ่งผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจรับรู้ได้ด้วยตนเองหรืออาจได้ทราบจากบุคคลอื่นก็ได้ จากนั้นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงหนีออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติ กรณีที่สามารถหนีได้ทันเวลา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็จะอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยต่อไป แต่ในกรณีที่ไม่สามารถหนีได้ทันเวลาและถูกคลื่นสึนามิซัดลงไป ในทะเลอันดามัน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็จะเล่าถึงการพยายามเอาชีวิตรอดขณะลอยอยู่ในทะเล จนกระทั่งสามารถกลับขึ้นบนฝั่งได้ และอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยเช่นเดียวกัน ต่อมา เมื่อเหตุการณ์ภัยพิบัติดังกล่าวสิ้นสุดลงแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะพยายามหาทางกลับที่อยู่อาศัยของตนเพื่อค้นหาบุคคลใกล้ชิดที่พลัดจากกันระหว่างที่หนีเพื่อเอาชีวิตรอด หลังจากนั้นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจได้พบบุคคลใกล้ชิด หรืออาจได้ทราบข้อมูลว่าผู้ที่ตนกำลังตามหานั้นเสียชีวิตจากเหตุการณ์ดังกล่าวแล้ว จึงพยายามค้นหาศพของบุคคลนั้นให้พบต่อไป

ผลการวิจัยเรื่องประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ที่ได้กล่าวถึงข้างต้นสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยในแง่ที่ว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความน่ากลัวของเหตุการณ์ การหนีเพื่อเอาชีวิตรอด และผลกระทบที่ได้รับจากเหตุการณ์ เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาความถี่ในการปรากฏประกอบด้วยจะเห็นว่าประเด็นเรื่องการรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติก่อนเกิดเหตุการณ์และประเด็นเรื่องการหนีเพื่อเอาชีวิตรอดนั้นปรากฏในความถี่ค่อนข้างสูง กล่าวคือ ประเด็นเรื่องการรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติก่อนเกิดเหตุการณ์ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า 45 เรื่อง และประเด็นเรื่องการหนีเพื่อเอาชีวิตรอดปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า 47 เรื่อง ในขณะที่ประเด็นเรื่องความน่ากลัวของเหตุการณ์ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า 36 เรื่อง

อนึ่ง ด้านประเด็นเรื่องผลกระทบที่ได้รับจากเหตุการณ์ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่าประเด็นเรื่องผลกระทบที่ได้รับจากเหตุการณ์เป็นประเด็นหนึ่งที่ปรากฏในข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ แต่เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจำแนกประเด็นดังกล่าวออกเป็นประเด็นย่อย ได้แก่

1. ผลกระทบทางลบ ประกอบด้วย
  - 1) ศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์
  - 2) ความเสียหายทางกายภาพ
  - 3) ผลกระทบต่อสุขภาพ
  - 4) ความลำบาก
  - 5) ความหวาดผวา

6) ผลกระทบระยะยาว

2. ผลกระทบทางบวก

เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยต่าง ๆ ข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าหากรวมความถี่ในการปรากฏของประเด็นย่อยต่าง ๆ แล้ว ประเด็นเรื่องผลกระทบที่ได้รับจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ นั้นรวมปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า 51 เรื่อง ซึ่งนับเป็นความถี่ที่สูงที่สุดเท่ากับประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่มองว่าเหตุการณ์ภัยพิบัติครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อทั้งตนเองและผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบทางลบ

ด้านประเด็นเรื่องความน่ากลัวของเหตุการณ์ แม้ประเด็นเรื่องความน่ากลัวจะปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มากกว่าครึ่งหนึ่ง คือปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า 36 เรื่อง แต่หากเทียบกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าวที่บันทึกในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ข่าวในหนังสือพิมพ์หรือบันทึกส่วนบุคคล ซึ่งบันทึกเรื่องราวในช่วงที่เหตุการณ์เพิ่งผ่านพ้นไปได้ไม่นาน ก็นับว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นดังกล่าวน้อยกว่าที่ปรากฏในข้อมูลรูปแบบอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากประเภทของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ซึ่งเล่าถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วนานกว่า 15 ปี ด้วยเหตุนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงอาจกล่าวถึงความน่ากลัวของเหตุการณ์ดังกล่าวน้อยลง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าซึ่งแสดงไว้ในหัวข้อที่ 3.1 กับประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าซึ่งแสดงไว้ในหัวข้อที่ 3.2 พบว่าองค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าและประเด็นที่เล่าในปริจเฉทดังกล่าวนั้นสัมพันธ์กันบางส่วน ดังนี้

1. ประเด็นที่ส่วนใหญ่ปรากฏในส่วนปูเรื่องและส่วนดำเนินเรื่อง และเรียงต่อกันตามลำดับตั้งแต่ช่วงต้นถึงช่วงก่อนช่วงท้ายของปริจเฉทเรื่องเล่า ได้แก่

- 1) กลุ่มประเด็นเรื่องเหตุการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
- 2) กลุ่มประเด็นเรื่องเหตุการณ์ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
- 3) กลุ่มประเด็นเรื่องเหตุการณ์หลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
- 4) กลุ่มประเด็นเรื่องเหตุการณ์ภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง
- 5) กลุ่มประเด็นเรื่องผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
- 6) ประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน

2. ประเด็นที่ส่วนใหญ่ปรากฏแทรกอยู่ในองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าส่วนใดก็ได้ ได้แก่

- 1) กลุ่มประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่น
- 2) กลุ่มประเด็นเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

3) ประเด็นเรื่องเรื่องเหนือธรรมชาติ

4) ประเด็นเรื่องการแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

3. ประเด็นเรื่องภูมิหลังของบุคคลในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นส่วนปูเรื่องที่ปรากฏในช่วงต้นของปริจเฉทเรื่องเล่า อย่างไรก็ตาม บางครั้งประเด็นดังกล่าวก็อาจเป็นส่วนปูเรื่องที่ปรากฏในช่วงกลางของปริจเฉทเรื่องเล่าก็ได้ เช่นในกรณีที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่บุคคลในครอบครัวของตนได้ประสบ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงเล่าภูมิหลังของบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบุคคลที่ตนกล่าวถึง

3.4 กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2549: 47) อธิบายว่า “กลวิธีทางภาษา” หมายถึงวิธีการทางภาษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารบางประการ ดังนั้น การพิจารณากลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าจึงสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีวิธีการนำเสนอประเด็นที่ตนประสงค์จะถ่ายทอดแก่ผู้รับสารอย่างไร เพื่อเป้าหมายใดในการสื่อสาร ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิตามแนวคิดด้านวจนปฏิบัติศาสตร์และปริจเฉทวิเคราะห์

ตามปกติแล้วการเล่าเรื่องมีหน้าที่ถ่ายทอดจินตนาการและความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยให้มนุษย์เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างถ่องแท้ยิ่งขึ้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2544) นอกจากนี้ ฟิชเชอร์ (Fisher, 1984, 1989) ยังได้อธิบายด้วยว่าเป้าหมายของการพูดหรือการเล่าเรื่องรานั้นคือการมุ่งเชิญชวนให้ผู้ฟังเชื่อและมีปฏิกิริยาตอบสนอง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาโดยใช้เป้าหมายของเรื่องเล่าเป็นหลัก หากถ้อยคำนั้นใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งของเรื่องเล่า ผู้วิจัยจะจัดว่าเป็นกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง

ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม สรุปได้ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

กลวิธีทางภาษาในปริจเฉท	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของกลวิธี ทั้งหมด)
กลวิธีที่นำเสนอภาพให้รู้สึกเสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์		
1. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้	1,635	26.16
2. การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง	776	12.42
3. การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง	570	9.12
4. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความ	481	7.70
5. การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง	313	5.01
6. การใช้คำเลียนเสียง	114	1.82
7. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน	96	1.54
8. การอ้างอิงบุคคลที่สาม	82	1.31
9. การใช้อารมณ์ขัน	75	1.20
10. การใช้ความเปรียบ	70	1.12
11. การใช้คำอุทานเสริมบท	64	1.02
12. การใช้ภาษาถิ่น	53	0.85
13. การให้รายละเอียด	37	0.59
14. การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง	33	0.53
15. การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น	21	0.34
รวมกลวิธีที่นำเสนอภาพให้รู้สึกเสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์	4,420	70.73
กลวิธีที่ช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น		
16. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป	976	15.62
17. การใช้คำถามพ่วงท้าย	492	7.87
18. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อ	361	5.78
รวมกลวิธีที่ช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น	1,829	29.27
รวมกลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่า	6,249	100.00

ตารางที่ 11 แสดงกลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความถี่ในการปรากฏ และร้อยละของความถี่ที่ปรากฏเทียบกับจำนวนกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏ

ในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ทั้งหมด 6,249 ครั้ง จากตารางจะเห็นว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏกลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวนทั้งสิ้น 18 กลวิธี สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าแต่ละกลวิธีมีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 กลวิธีที่นำเสนอภาพให้รู้สึกเสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์

กลวิธีที่นำเสนอภาพให้รู้สึกเสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ประกอบด้วยกลวิธีต่าง ๆ จำนวน 15 กลวิธี ได้แก่ การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้ การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความ การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง การใช้คำเลียนเสียง การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน การอ้างถึงบุคคลที่สาม การใช้อารมณ์ขัน การใช้ความเปรียบ การใช้คำอุทานเสริมบท การใช้ภาษาถิ่น การให้รายละเอียด การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง และการกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.4.1.1 การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้

การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้คือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงประเด็นใดประเด็นหนึ่งแล้วกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่ตนได้กล่าวไปแล้วซ้ำอีกครั้งหนึ่งหรือหลายครั้ง เพื่อเน้นย้ำประเด็นที่ตนเพิ่งกล่าวถึง แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นว่าถ้อยคำที่ตนได้กล่าวซ้ำนั้นเป็นประเด็นที่สำคัญ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้จำนวน 1,635 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.16 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 129

...แต่เรา ป้าแ้วก็ไม่ได้เห็นศพใครเลย ที่คนที่ตายที่บ้านนะ คนที่เกาะที่ตาย ไม่เห็น มาเห็นแต่พี่แพนนะ ไม่เห็นว่าเค้าจะตายขึ้นยังไงอืดยังไง ไม่เห็นเลยป้าแ้ว คือว่าเดินไม่ได้ เราเดินไม่ได้ เราไปไหนไม่ได้อะ เราอยู่กับที่ ถึง อยู่อยู่เค้าก็มา (???) บริจาคไม้เท้าอะ ป้าแ้วก็ได้เดิน::กับเค้าบ้าง ก็เดินไม่รอด ได้ถือไม้เท้าให้เราก็ได้เดิน...

ตัวอย่างที่ 129 ในย่อหน้าที่ 1 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “ไม่เห็น” เพื่อเน้นย้ำว่าตนไม่ได้เห็นศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิคนใดนอกจากพี่ของสามี และในย่อหน้าที่ 2 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “เดินไม่ได้” และ “ก็ได้เดิน” เพื่อเน้นย้ำว่า

หลังประสบภัยพิบัติ ตนไม่สามารถเดินได้ด้วยตนเองตามปกติ ต่อมาภายหลังได้รับบริจาคไม้เท้า จึงได้ใช้ไม้เท้าช่วยในการเดิน การกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองข้างต้นจึงทำหน้าที่เน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้าให้มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 130

...ลูกแรกอะมันจะไม่แตก คือมันจะไม่แตกหัวอะ แต่มันครอบอะนะ มันเป็นคนขึ้นมาฝั่งเกาะคอเขา ฝั่งเกาะคอเขา ผมก็ ‘เฮ้’ ยังไม่สนใจ ไม่นึกว่าเป็นสินามิหรอก แล้วก็กินข้าว ลูกที่สองเนี่ยะ มันมาใหญ่ คือน้ำจะเชี่ยวด้วย เชี่ยว เชี่ยวลงไปเยอะละ มาใหญ่มาก...

ตัวอย่างที่ 130 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “ฝั่งเกาะคอเขา” เพื่อเน้นย้ำทิศทางการเคลื่อนที่ของคลื่นสินามิว่าเคลื่อนเคลื่อนจากทะเลอันดามันเข้าสู่ฝั่งเกาะคอเขา ตำบลเกาะคอเขา อำเภอดงตาล จังหวัดพังงา นอกจากนี้ยังกล่าวซ้ำคำว่า “เชี่ยว” เพื่อเน้นย้ำความรุนแรงของเหตุการณ์แผ่นดินไหวตามว่าน้ำทะเลนั้นไหลเชี่ยว การกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองข้างต้น จึงทำหน้าที่เน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้าให้มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น

3.4.1.2 การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง

การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่บุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเคยกล่าวเมื่อครั้งเกิดเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงในปริจเฉทเรื่องเล่า การใช้ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง (direct quotation) นับเป็นการสร้างสรรค์ของผู้ที่ยกถ้อยคำมากกว่าจะเป็นของถ้อยคำต้นฉบับที่ยกมาอ้างอิง (Tannen, 1986, 1989) ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงนั้นมีพลังมากกว่าถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่แบบอ้อม (indirect quotation) ในแง่ที่ทำให้การแสดงการกระทำและบทสนทนานั้นราวกับเป็นเรื่องที่กำลังเกิดขึ้นขณะที่ผู้สงสารกำลังเล่าเรื่อง อีกทั้งยังทำให้เกิดความเป็นปัจจุบันและเกิดความชัดเจน (Kuo, 2001) ในปริจเฉทประเภทอื่น การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงอาจเป็นกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อบอกปิดความรับผิดชอบของผู้พูด แต่ในกรณีของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามินั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องที่เล่าได้อย่างชัดเจนเสมือนผู้รับสารอยู่ร่วมในเหตุการณ์ ทำให้เรื่องที่เล่าดูน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังทำให้เรื่องเล่านั้นดูสนุกสนานและมีชีวิตชีวามากอีกด้วย การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นว่าการณ์นั้นเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ยังคงอยู่ในความทรงจำของตน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงสามารถ

จดจำถ้อยคำต่าง ๆ ที่ปรากฏขณะเกิดเหตุการณ์ได้ แม้เหตุการณ์ที่กล่าวถึงนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อนานมาแล้วก็ตาม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการใช้ถ้อยคำของผู้คนที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงจำนวน 776 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.42 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 131

...คือ วันแรกไปถึงปั๊ม เพื่อนก็บอกว่า “เออเราเดียวเราไปหาเสื้อผ้าใส่กันนะ แล้วจะได้เปลี่ยน” ไปถึงนะ เค้ายกมากองให้เลย เค้าบอก “ตัวไหนใส่ได้เอาไปนะ” ถ้าวา คือไม่ว่ากางเกงใน เสื้อในคือ เลือกเอาตามใจชอบเลย เลือกเลย บอก “เลือกเลย เอาที่ตัวเองไปเลย” ว่า ไอเราก็เกรงใจซั่มยเพราะของซื้อของขายก็เพื่อนเราให้ ให้ตั้งค้มาห้าร้อย คือให้ไปซื้อไง เค้าบอกเค้าไม่เอาตั้งค้ เค้าบอกว่า “ไม่ช่วยจ้งหะไนแล้วช่วยจ้งหะไหน” เค้าพูดอย่างจ้งเลย...

ตัวอย่างที่ 131 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนอพยพไปอาศัยอยู่ที่บ้านของเพื่อนคนหนึ่งหลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่เพื่อนของตนเคยกล่าวในสถานการณ์จริง ได้แก่ “เออเราเดียวเราไปหาเสื้อผ้าใส่กันนะ แล้วจะได้เปลี่ยน” นอกจากนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนไปซื้อเสื้อผ้าพร้อมกับเพื่อน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่เจ้าของร้านเสื้อผ้าเคยกล่าวในสถานการณ์จริง ได้แก่ “ตัวไหนใส่ได้เอาไปนะ” “เลือกเลย เอาที่ตัวเองไปเลย” และ “ไม่ช่วยจ้งหะไนแล้วช่วยจ้งหะไหน” ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้ถ้อยคำของผู้คนที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง ทำให้ผู้รับสารเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย

ตัวอย่างที่ 132

...พอพี่ไปถึงบ้านอา อากี้ ก็ได้ยินเสียงแล้ว แกก็เห็นแล้วน้ำ น้ำจะไหลไหลมา แล้วแกก็บอกว่า “น้ำทะเลหนุน” พี่ก็ไม่ได้นึกว่าเป็นสึนามิ แล้วแกก็บอกว่า “พาคคนขึ้นเขา ให้วิ่งขึ้นเขา” แกก็จะได้ไปบอก ไปบอกคนก่อนว่าจ้งนะ...

ตัวอย่างที่ 132 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนและอาของตนรับรู้แล้วว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นและพยายามแจ้งให้ผู้ที่อยู่ในบริเวณเดียวกับตนหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่อาของตนเคยกล่าวในสถานการณ์จริง ได้แก่ “น้ำทะเลหนุน” และ “พาคคนขึ้นเขา ให้วิ่งขึ้นเขา” ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้ถ้อยคำของ

ผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง ทำให้ผู้รับสารเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย

3.4.1.3 การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง

การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่ตนเคยกล่าวเมื่อครั้งเกิดเหตุการณ์ที่ตนกล่าวถึงในปริศนาเรื่องเล่า เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องที่ได้กล่าวได้อย่างชัดเจนเสมือนผู้รับสารอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้น ทำให้เรื่องที่ได้กล่าวมาเชื่อถือมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังทำให้เรื่องเล่านั้นดูสนุกสนานและมีชีวิตชีวาอีกด้วย การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นว่าเหตุการณ์นั้นเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ยังคงอยู่ในความทรงจำของตน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงสามารถจดจำถ้อยคำต่าง ๆ ที่ปรากฏขณะเกิดเหตุการณ์ได้ แม้เหตุการณ์ที่กล่าวถึงนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อนานมาแล้วก็ตาม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงจำนวน 570 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.12 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 133

...ไปอำเภอ ก็เดินไป ขึ้นไปหานายอำเภอ นายอำเภอจริงจริงก็ สนิทกัน รู้จักกันแหละ เพราะเราเป็นออบตอโง เข้าไปถึงบอก “นายครับ เอ่อ:: ชาวบ้านยังเดือดร้อน ต้องหาที่อยู่ แล้วก็ ขออนุญาตใช้ศูนย์” อ้อไอเจ้าหน้าที่นั่นแหละ มันบอกให้ไปขอไปบอกนายอำเภอซักคำ เอ่อ:: “ต้องใช้ศูนย์เอ๊:: อุตสาหกรรมเหมืองแร่” นายอำเภอพูดว่า “ชาวบ้านกำลังเดือดร้อน ประชาชนกำลังเดือดร้อน สถานที่ราชการยึดให้หมด” แกพูดอย่างงั้นะ เราก็ “อ๊ะ โอเคครับ” กลับ พอใครถาม บอกว่า “นายอำเภอบอกใช้ได้หมด ชาวบ้านเดือดร้อน”...

ตัวอย่างที่ 133 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2547 ที่ตนได้ไปพบนายอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เพื่อขออนุญาตใช้พื้นที่ของหน่วยงานราชการสร้างศูนย์พักชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่ตนเคยกล่าวในสถานการณ์จริง ได้แก่ “นายครับ เอ่อ:: ชาวบ้านยังเดือดร้อน ต้องหาที่อยู่ แล้วก็ ขออนุญาตใช้ศูนย์” “ต้องใช้ศูนย์เอ๊:: อุตสาหกรรมเหมืองแร่” “อ๊ะ โอเคครับ” และ “นายอำเภอบอกใช้ได้หมด ชาวบ้านเดือดร้อน” ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง ทำให้ผู้รับสารเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย

ตัวอย่างที่ 134

...แล้วคราวนี้มีพี่คนนึงแบกน้องมันมา น้องนั้นอยู่หน้าพรีนต น่องผู้หญิงสวยด้วย แบกมา ขึ้นมาที่พี่ปั๊ม พอแบกถึงก็ปั๊มหิวใจเลย ปั๊มหิวใจ พอปั๊มเสร็จ คราวนี้จับตัว แบก เขย่า เขย่าเขย่าเขย่าเขย่า พอชกพักนึง ตาย “ไม่มีแล้ว” พี่ก็ไปเถียงแกอีก “ไม่มียังไง ยังช่วยไม่สุดที่” คือเจตนาเราคืออยากให้เค้าฟื้นฟู “ช่วยให้สุดสิ” “ไม่ต้องมาเถียง ไม่มีแล้ว” แต่ว่าพี่คือยังดันนะ “ยังช่วยไม่หมดเลย (???)” ก็ปั๊มปั๊มปั๊มปั๊ม ตายแล้ว ก็เอากลับไปรวมกันไว้ทางนั้น...

ตัวอย่างที่ 134 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนและผู้ที่ตนรู้จักอีกคนหนึ่ง พยายามช่วยให้พนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมคนหนึ่งกลับมา มีสัญญาณชีพ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่ตนเคยกล่าวในสถานการณ์จริง ได้แก่ “ไม่มียังไง ยังช่วยไม่สุดที่” “ช่วยให้สุดสิ” และ “ยังช่วยไม่หมดเลย (???)” ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง ทำให้ผู้รับสารเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย

3.4.1.4 การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความ

การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงประเด็นใดประเด็นหนึ่งแล้วกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่ตนได้กล่าวไปแล้วซ้ำอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงกล่าวถ้อยคำอื่นเพื่ออธิบายถ้อยคำที่กล่าวซ้ำนั้น ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของคำคำนั้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ถ้อยคำอื่นที่ขยายความถ้อยคำที่กล่าวซ้ำนั้นมีเนื้อหาหลากหลาย เช่น การอธิบายข้อมูลเพิ่มเติม การให้นิยาม การระบุข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความจำนวน 481 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.70 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 135

...ถึงน้ำมันขึ้นมากินข้าวไข่มั้ย น้ำขึ้นมากินข้าว ถึง เออ พอกินกินข้าวเสร็จ ไข่มั้ย น้ำ น้ำบอกผมว่า ให้มาเอาน้ำมัน น้ำมัน เบนซินเนี่ยนะ แก่หนึ่งเนี่ยนะ ไปใส่:: เครื่อง เครื่องดูด สูบน้ำอะ ที่จะจะ กำลังจะจับปลานะ...

ตัวอย่างที่ 135 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “น้ำมัน” ก่อนจะระบุประเภทของน้ำมันว่าเป็นน้ำมันเบนซิน 91 และกล่าวซ้ำคำว่า “เครื่อง” ก่อนจะอธิบายว่าเครื่องดังกล่าวหมายถึง

เครื่องสูบน้ำ การกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองข้างต้นจึงทำหน้าที่ขยายความ เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของคำที่กล่าวซ้ำนั้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 136

...แล้ว พอนั่งไปซักพัก ก็คุย กับพี่พี่พวก เจ้าหน้าที่ที่เค้าขับเรืออะไรด้วยกัน ก็พี่ก็นั่งโมนั่งคุย โม่ก็คือ เออนั่งพูดคุยกันไป ไปเรื่อยเรื่อย อยู่อยู่น้ำจากที่เต็ม ก็หาย::ไปเลย เหมือนโดนดูดไปเลย น้ำทะเลที่พี่อยู่ พี่ก็คือจะมีเค้าเรียกว่าทับ ทับนั้น หมายถึงว่าเป็นที่นั่งคุย อ่า::พวกลูกเรือต่างๆที่มานั่งคุยมาเจอกันแล้วก็ รอแขก อยู่อยู่ มองไปที่ทะเล จากน้ำเต็มก็น้ำหาย::ไปเลย ก็ไม่เอะใจอะไร...

ตัวอย่างที่ 136 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “โม่” และคำว่า “ทับ” ก่อนจะอธิบายความหมายของคำศัพท์ว่าในภาษาไทยถิ่นใต้ คำว่าว่า “โม่” หมายถึงสนทนา และคำว่า “ทับ” หมายถึงศาลาหรือเพิงพักชั่วคราว การกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองข้างต้นจึงทำหน้าที่ขยายความ เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของคำที่กล่าวซ้ำนั้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.4.1.5 การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง

การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเองคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความคิดซึ่งตนเคยคิดเมื่อครั้งเกิดเหตุการณ์ที่ตนกล่าวถึงในบริบทเรื่องเล่า เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความคิดของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้อย่างชัดเจนเสมือนผู้รับสารเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเอง ทำให้เรื่องที่เล่าดูน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังทำให้เรื่องเล่านั้นดูสนุกสนานและมีชีวิตชีวอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นว่าเหตุการณ์นั้นเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ยังอยู่ในความทรงจำของตน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงสามารถจดจำความคิดต่าง ๆ ของตนขณะเกิดเหตุการณ์ได้ แม้เหตุการณ์ที่กล่าวถึงนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อนานมาแล้วก็ตาม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเองจำนวน 313 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.01 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 137

...คิดในใจก็คือ:: ตอนนั้นนะ (???) คือผมก็พยายามวิ่ง คือตอนนั้นนะ วิ่งเข้าไปที่โดนแล้วก็ ยังมีสติอยู่ตอนนั้นนะ คือต้องช่วยให้ได้ แต่ตอนเนี่ยะ หลุดไปแล้วทำไงดี อ่า:: พอเราก็อายุเยอะแล้ว ทำไงดีวะตอนนี้เรา ตัวเองต้องเอาตัวให้รอด ทำไงดีอะ คือมัน มันลงไปค่อนข้างนานเกินจนว่า สดสุดแล้ว นี่เหวอที่ จุดจุดที่ต้องตายของเราอะ คือ::อากาศมัน มันสดสุดแล้วอะ ยังตายไม่ได้ ยังตายไม่ได้

ต่าง ๆ เสียงกระจกแตก เสียงร้องไห้ของเด็ก ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการใช้คำเลียนเสียงจำนวน 114 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.82 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 139

...พอจังหวะไปเที่ยวสองเนี่ยะ มันได้ยินเสียงเหมือนกับ เสียงดังอะ มันดั่งบุ่มบุ่มบุ่มบุ่มบุ่มบุ่มมาเจี๊ยะ ก็ ก็ไม่เห็นคลื่นเลยนะ คลื่นคลื่นเนี่ยะก็ไม่มี ไม่เห็น คลื่นก็ไม่เห็น แต่ได้ยินเป็นเสียงพื้นมันสัน แล้วก็ตัน ตัน บ้านนะมันดั่ง ปรี๊วะปรี๊วะปรี๊วะปรี๊วะปรี๊วะเหมือนกะเรา เอารถแทรกเตอร์ไถบ้านพังอะ เอ้อ มันก็ดังเนี่ยะ บ้านมันพังอะ ตันไม่มีมันก็ ล้มอะไอย่างเจี๊ยะ...

ตัวอย่างที่ 139 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเสียงพื้นสันสะเทือนดัง “บุ่มบุ่มบุ่มบุ่มบุ่มบุ่ม” และเสียงพื้นไม้ในบ้านหลุดออกจากกันดัง “ปรี๊วะปรี๊วะปรี๊วะปรี๊วะปรี๊วะ” ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้คำเลียนเสียง ทำให้ผู้รับสารเห็นภาพที่ต้องการสื่อได้อย่างชัดเจนเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ และได้ยินเสียงนั้นด้วย

ตัวอย่างที่ 140

...มันก็เริ่มกระแทกพวกตึกพวกอะไรนะ เสียงไม้ก็ฉีกขาดเปรี๊ยะปรี๊ยะ เปรี๊ยะปรี๊ยะ เสียงกระเบื้องก็แตกเปรี๊ยะปรี๊ยะเปรี๊ยะปรี๊ยะ ผนังนี่เหมือนโดมิโนเลยอะ ล้มดั่งปุบปุบ เสียงกรีดร้องสะเทือนหมดคราวเนี่ยะ พี่ก็ยืนดู ‘อะไรของมันวะ’ ยังแช่น้ำอยู่ครึ่งนึง ยังไม่ขึ้นจากสระเลย มันก็กินมาเรื่อยเปรี๊ยะปรี๊ยะเปรี๊ยะปรี๊ยะ ข้างหลังก็ตุ้มตุ้มตุ้ม ไม้ก็ฉีกขาด ‘อะไรวะ’ จนมันเข้ามาใกล้อะ...

ตัวอย่างที่ 140 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเสียงไม้ฉีกขาดและเสียงกระเบื้องแตกดัง “เปรี๊ยะปรี๊ยะเปรี๊ยะปรี๊ยะ” เสียงผนังอาคารล้มดัง “ปุบปุบ” และเสียงคลื่นสึนามิกระแทกวัตถุต่าง ๆ ที่อยู่ด้านหลังของตนดัง “ตุ้มตุ้มตุ้ม” ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้คำเลียนเสียง ทำให้ผู้รับสารเห็นภาพที่ต้องการสื่อได้อย่างชัดเจนเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ และได้ยินเสียงนั้นด้วย

3.4.1.7 การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน

การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกันคือการทำผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงประเด็นใดประเด็นหนึ่งแล้วกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่ตนได้กล่าวไปแล้วซ้ำอีกครั้งหนึ่งหรือหลายครั้ง เพื่อแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของเหตุการณ์เดิมที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ติดต่อกัน

ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนได้อยู่ร่วมในเหตุการณ์เดียวกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย แม้การเล่าเรื่องตามปกติจะยังคงสามารถส่งสารที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต้องการสื่อได้ แต่การกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกันช่วยทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การกล่าวว่ “ปีนขึ้นมาปีนขึ้นมา” ทำให้เห็นภาพการแสดงอาการปีนอย่างต่อเนื่องมากกว่าการกล่าวว่ “ปีนขึ้นมา” เพียงครั้งเดียว ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกันจำนวน 96 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.54 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 141

...พอกระโดดขึ้นรถคันนั้น โอ้คนที่วิ่งมัน “ช่วยกูหน่อย ช่วยด้วยช่วยด้วย”
 ป่าละมัยก็จับ ดิ่ง (แสดงท่าทางกำลังออกแรงดิ่ง) จับ ดิ่ง ดิ่งจนเต็มรถอะ ดิ่งจนเต็มรถทั้งทั้งลูกก็ไม่รู้ที่อยู่ไหน ผัวก็ไม่รู้ที่อยู่ไหน...

ตัวอย่างที่ 141 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “จับ ดิ่ง” เพื่อแสดงความต่อเนื่องของการกระทำที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจับแขนของผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ และช่วยดิ่งแขนให้บุคคลเหล่านั้นสามารถกระโดดขึ้นบนท้ายรถกระบะได้สะดวกยิ่งขึ้น จากนั้นจึงหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยพร้อมกัน การกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองข้างต้นจึงทำหน้าที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกันเพื่อให้เห็นภาพการกระทำอาการดังกล่าวหลายครั้งอย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่างที่ 142

...แล้วก็:: อืม::เค้า บอกว่าจะมีอีกลูกนึงอะไรแบบนั้นก็ แล้วก็หนีกันอีก
หนีกันอีก แบบนั้นอะคะอยู่แบบนั้นนะ หนีกันหนีกัน ไปอยู่ที่สูง สูงอีกสูงอีก ไซค์คะ...

ตัวอย่างที่ 142 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “หนีกันอีก” และคำว่า “หนีกัน” เพื่อแสดงความต่อเนื่องของการกระทำที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและครอบครัวหนีออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย และกล่าวซ้ำคำว่า “สูงอีก” เพื่อแสดงการไล่ระดับความสูงซึ่งผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหนีขึ้นไปยังบริเวณที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลมากขึ้นเรื่อย ๆ การกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองข้างต้นจึงทำหน้าที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน เพื่อให้เห็นภาพการกระทำอาการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

3.4.1.8 การอ้างถึงบุคคลที่สาม

การอ้างถึงบุคคลที่สามคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยระบุชื่อบุคคลที่ผู้มีส่วนรวมในการวิจัยกล่าวถึงในปริเฉทเรื่องเล่าแม้ว่าผู้รับสารจะไม่รู้จักบุคคลนั้นก็ตาม ในบางกรณีผู้มีส่วนรวมในการวิจัยอาจจะระบุเฉพาะชื่อของบุคคลที่กล่าวถึง หรือในบางกรณีอาจให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้นเพิ่มเติมด้วย เช่น ระบุความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับบุคคลอื่น ระบุตำแหน่งในอาชีพ ระบุตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องที่เล่าได้อย่างชัดเจนเสมือนผู้รับสารอยู่ร่วมในเหตุการณ์และรู้จักบุคคลที่กล่าวถึงนั้น อีกทั้งยังทำให้เรื่องที่เล่านั้นดูน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นอีกด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการอ้างถึงบุคคลที่สามจำนวน 82 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.31 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 143

...หนีเข้าไปถึง แคมมา แคมมาถึงบ้านยายสามมั่ง ถึงบ้านตรงฝั่งบ้านข้างหลังนี้เลย แคมมาถึง แต่มันก็ต้อง แล้วก็ไปเดินดูศพ ที่วัดอะไรพวกนี้แหละ อิม เรากลับมาเดินดูศพ เดินดูศพแล้วมานั่งอยู่รอบครัวลุง บ้านลุงเอี่ยมก็อยู่ปูนไฉมัย แล้วก็มาอยู่ด้วยกัน มากินข้าวด้วยกัน แล้วไปดูศพ โหะไม่ไหว อ้วกเกือบแตกนะ...

ตัวอย่างที่ 143 ผู้มีส่วนรวมในการวิจัยกล่าวถึง “ยายสา” ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านหลังที่ตนหนีคลื่นสึนามิไปถึงก่อนที่จะหยุดหนี และ “ลุงเอี่ยม” ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ร่วมในสถานการณ์เดียวกันกับตนคือการดำเนินชีวิตและการค้นหาศพของญาติหลังจากที่เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสิ้นสุดลงแล้ว ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการอ้างถึงบุคคลที่สาม ทำให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องที่เล่าได้อย่างชัดเจนเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์และรู้จักบุคคลที่กล่าวถึงนั้นด้วย

ตัวอย่างที่ 144

...พอเสร็จแล้วหลังจากนั้นเหตุการณ์เสร็จเรียบร้อย ก็นึกว่าลูกที่สอง จะมาอีกก็ยังไม่ลงมาก่อน ก็เดินขึ้นบนเขา มีครู มีครู ครูเฉลิม แล้วก็::มี::ครูชูชัย ข้างโรงเรียน แกสอนที่นี่ แล้วก็มิชาวบ้าน มิชาวบ้าน มี:: มีเมีย มีเมียนายอะไรนะ:: ไอ้แต่ เมีย นาย ขุน แล้ว ก็ แม่ แล้ว ก็ ลูก มัน คน นี้ ไอ้ หน่อง สาม คน วิ่ง ตาม รถ ครู ได้ยิน เสียง รถ ครู อ้าว หนึ่ง ไป ไม่ ถูก นะ มัน ก็ วิ่ง ตาม รถ ครู “ เฮ้ หนึ่ง มา ได้ ไง ” มัน ได้ยิน เสียง รถ ครู มัน วิ่ง ตาม รถ ครู ขึ้นไป ความ จริง มัน ไป ไม่ ถูก...

ตัวอย่างที่ 144 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึง “ครูเฉลิม” “ครูชูชัย” “ไอ้แต้ว เมียนายขุน” และ “ไอ้หน่อง” ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ร่วมในสถานการณ์เดียวกันกับตน คือการหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย ก่อนเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการอ้างถึงบุคคลที่สาม ทำให้ผู้รับสารเข้าใจ เรื่องที่เล่าได้อย่างชัดเจนเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์และรู้จักบุคคลที่กล่าวถึงนั้นด้วย

3.4.1.9 การใช้อารมณ์ขัน

การใช้อารมณ์ขันคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงประเด็นใด ประเด็นหนึ่งแล้วเกิดอารมณ์ขัน พิจารณาได้จากอวัจนภาษา เช่น การหัวเราะ การหัวเราะพร้อมกับการกล่าวถ้อยคำ การยิ้มพร้อมกับการกล่าวถ้อยคำด้วยทำนองเสียงสูงกว่าปกติ รวมถึงอาจพิจารณา จากปริบทเนื้อความของปริเฉทเรื่องเล่า ตลอดจนภูมิหลังของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบด้วย การใช้อารมณ์ขันทำให้บรรยากาศในการเล่าเรื่องนั้นผ่อนคลายลง อีกทั้งยังทำให้เรื่องเล่าสนุกสนาน และมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้นอีกด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการใช้อารมณ์ขันจำนวน 75 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.20 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 145

...พอมาถึงตอนไอ้ข้างบนเนี่ยะ น้ำจะไม่ค่อยถึงแล้ว แต่ก็กลัวเหมือนกัน แหละ กลัวมันจะถึงไข่ม้อย (หัวเราะ) วิ่งเลยไปบนเขานูน (หัวเราะ) อืม::แล้วก็ ก็ไปอยู่ บนเขานูนประมาณ สามสี่คืน ตกใจ (หัวเราะ)...

ตัวอย่างที่ 145 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนหนีเอาชีวิตรอดขึ้นไปอยู่บนภูเขาแห่งหนึ่งในเกาะคอเขา ตำบลเกาะคอเขา อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ และอาศัยอยู่บนภูเขานั้นเป็นเวลา 3-4 คืน จึงได้กลับบ้าน อย่างไรก็ตาม แม้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะกล่าวถึงความตกใจกลัวภัยพิบัติ แต่ก็ยังปรากฏการหัวเราะแทรกระหว่างการเล่าเรื่อง รวมถึงการหัวเราะขณะกล่าวคำว่า “วิ่งเลยไปบนเขานูน” ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้ มาจากพฤติกรรมในขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยตกใจกลัวเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างมากจนขาดสติ จึงวิ่งหนีคลื่นสึนามิไปไกลมาก หากเป็นภาวะปกติ การกระทำดังกล่าวอาจดูไม่สมเหตุสมผล แต่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความกลัวภัยพิบัตินี้กลับทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงพฤติกรรมนั้นได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้อารมณ์ขัน เพื่อทำให้บรรยากาศในการเล่าเรื่องผ่อนคลายลงและทำให้เรื่องเล่าสนุกสนานและมีชีวิตชีวา

ตัวอย่างที่ 146

อะไรที่ทางตรงนั้นพอมิ ข้างหน้าบ้านมันเป็นทางขึ้นเนินนูนนะ ขึ้นเนินซึก สิบเมตรก็มันพ้นแล้วไ่ม้ย คนฟาร์มข้างหลังนี่ก็ (???) อู๊ยะ.. มันวิ่งจากข้างหลังออกมา คือป่าวว่า ลูกชายที่มีรถ วิ่ง! วิ่งกันอย่างไวรื่อง วิ่งนะนั่งแต่กางเกง “โ๊ยย!! โ๊ยย!!” มันวิ่งกันนะ ห้าคน “โ๊ยย!!โ๊ยย!!” ผู้ชายมันร้อง มัน::แปลกอะนะ

ตัวอย่างที่ 146 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่มีผู้ชายจำนวน 5 คน ร้องตะโกนและวิ่งหนีคลื่นสึนามิออกมาจากฟาร์มกุ้งซึ่งอยู่หลังบ้านของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย อย่างไรก็ตามแม้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะกล่าวถึงความตกใจกลัวภัยพิบัติของเพื่อนบ้าน แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็ยังหัวเราะขณะกล่าวคำว่า “โ๊ยย!!โ๊ยย!!” และคำว่า “มันวิ่งกันนะ” ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากพฤติกรรมในขณะที่เพื่อนบ้านของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยตกใจกลัวเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างมากจนขาดสติ จึงทั้งร้องตะโกนและวิ่งหนีคลื่นสึนามิไปพร้อมกัน อีกทั้งแต่ละคนยังสวมเพียงกางเกงตัวเดียวเท่านั้น แต่ไม่ได้สวมเสื้อ หากเป็นภาวะปกติ การกระทำดังกล่าวอาจดูไม่สมเหตุสมผล แต่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความกลัวภัยพิบัตินี้กลับทำให้เพื่อนบ้านของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงพฤติกรรมนั้นได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้อารมณ์ขัน เพื่อทำให้บรรยากาศในการเล่าเรื่องผ่อนคลายลงและทำให้เรื่องเล่าดูสนุกสนานและมีชีวิตชีวา

3.4.1.10 การใช้ความเปรียบ

การใช้ความเปรียบคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้ความเปรียบในการกล่าวถึงประเด็นที่อาจมีความเป็นรูปธรรมน้อยหรือประเด็นที่หากใช้ความเปรียบแล้วอาจทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นการใช้น้อยแต่เก็บความได้มาก ประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเปรียบเทียบมีหลากหลาย เช่น สีของคลื่นสึนามิ เสียงของคลื่นสึนามิที่กระทบวัตถุต่าง ๆ สภาพความเสียหายของชุมชนหลังประสบภัยพิบัติ แบบเปรียบเทียบที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้ส่วนใหญ่เป็นวัตถุที่อยู่รอบตัวซึ่งคนส่วนใหญ่รู้จัก เช่น ซ็อกโกแลต กระจกกระจุก ระเบิด

อนึ่ง เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่ไม่เคยรู้จักคลื่นสึนามิและไม่เคยประสบภัยพิบัติจากคลื่นสึนามิมาก่อน ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงปรากฏแบบเปรียบเทียบที่หลากหลายซึ่งผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนำมาใช้เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจและเห็นภาพตามได้ว่าคลื่นสึนามิมีลักษณะอย่างไร แบบเปรียบเทียบที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนำมาใช้อธิบายลักษณะของคลื่นสึนามิและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสรุปได้ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แบบเปรียบเทียบที่ใช้ในการอธิบายลักษณะของคลื่นสึนามิและเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ประเด็นที่เปรียบเทียบ	แบบเปรียบเทียบ
1. รูปร่างของคลื่นสึนามิ	ภูเขา
2. ความสูงของคลื่นสึนามิ	รถตักหน้าขุดหลัง (รถแบ็กโฮ)
3. ลักษณะของคลื่นสึนามิซึ่งเป็นน้ำทะเลผสมโคลน	ปูน
4. สีของคลื่นสึนามิขณะเริ่มเคลื่อนตัวจากกลางทะเล	1. ฟองผงซักฟอก 2. ฟองหิมะ
5. สีของน้ำทะเลขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	1. ซ็อกโกแลต 2. งูจาง 3. น้ำในคลองแสนแสบ
6. เสียงของคลื่นสึนามิที่กระทบวัตถุต่าง ๆ	1. เสียงรถตักหน้าขุดหลัง 2. เสียงรถแทรกเตอร์ 3. เสียงรถดับเพลิง 4. เสียงรถเทปูน 5. เสียงรถจักรยานยนต์ซอปปเปอร์จำนวนมาก 6. เสียงเครื่องบินรบ 7. เสียงเฮลิคอปเตอร์ 8. เสียงรถชนกัน 9. เสียงระเบิด 10. เสียงประทัด 11. เสียงฟ้าร้อง 12. เสียงขณะเกิดอัคคีภัย
7. ภาวน้ำทะเลแห้งก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ	1. กะละมังรั่ว 2. แผ่นดินแยกแล้วดูคนน้ำลงไปใต้ดิน
8. ลักษณะของคลื่นสึนามิที่กระจายออกเป็นวงกว้าง	1. การนำน้ำใส่โอ่งแล้วตีโอ่งให้แตก 2. การเทปูน 3. เชื้อนแตก

ตารางที่ 12 แสดงแบบเปรียบเทียบที่ใช้ในการอธิบายลักษณะของคลื่นสึนามิและเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากตารางจะเห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้แบบเปรียบเทียบที่หลากหลายในการอธิบายลักษณะของคลื่นสึนามิและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเรื่องเสียงของคลื่นสึนามิที่กระทบวัตถุต่าง ๆ ปรากฏการใช้แบบเปรียบเทียบมากถึง 12 แบบเปรียบเทียบ ลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนหนึ่งรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติได้จากการได้ยินเสียงดังบริเวณในทะเล ความแรงของคลื่นที่กระทบวัตถุต่าง ๆ ทำให้เกิดเสียงดังและทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวดูน่ากลัวและน่าตื่นเต้น

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเลือกใช้ความเปรียบเทียบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับสารเห็นภาพที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต้องการสื่อได้อย่างชัดเจนเสมือนผู้รับสารอยู่ร่วมในเหตุการณ์ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการใช้ความเปรียบเทียบจำนวน 70 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.12 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 147

...แป๊บเดียวไม่ถึงห้านาที มา:: พอมันมาถึงฝั่ง ฝั่งเลิโซมัย มันก็จะขึ้นมา เป็นเหมือนกับแบ็กโฮเลย มันจะขึ้นสูงเลยทีนี้ แล้วก็โดนกันตรงนั้นนะก็โดน แต่ที่ไปไหนไม่ทันก็โดนสึนามิกันหมด

ทีนี้เหมือนกับว่า::ถ้าความรู้สึกอะนะเหมือนกับเครื่องซักผ้าข้างในมันจะหมุนไปเรื่อย ไปเรื่อย ไปเรื่อย...

ตัวอย่างที่ 147 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้ “แบ็กโฮ” เป็นแบบเปรียบเทียบ เพื่อเปรียบเทียบว่า ความสูงของคลื่นสึนามิที่ขึ้นสูงเหมือนความสูงของรถตักหน้าขุดหลัง และใช้ “เครื่องซักผ้า” เป็นแบบเปรียบเทียบ เพื่อเปรียบเทียบว่าการหมุนตามกระแสน้ำขณะจมอยู่ในทะเลนั้นเหมือนกับการหมุนของเครื่องซักผ้า ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้ความเปรียบเทียบ ทำให้ผู้รับสารเห็นภาพที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต้องการสื่อได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 148

...ก็ได้ยินเสียงดังเหมือนกับฝูงชอปเปอร์หรือว่าเฮลิคอปเตอร์ดังกึกกึกกึกกึก กึก กึกบึบปึบปึบปึบ ดัง ดังแรงมากเหมือนกับเสียงลมแต่มันดังกว่านั้น เป็นเสียงลมแต่ดัง เสียงเหมือนอย่างงี้แหละ แล้วก็มิ::พวก พวกหินดินทรายขึ้นมาก่อน กระฉอกขึ้นมา ขึ้นลงขึ้นลงนะ แล้วก็เสียงดังที่ชายฝั่ง ดังเหมือนไฟติด ดังเหมือนกับเสียงไฟติด...

ตัวอย่างที่ 148 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้ “ฝูงชอปเปอร์” และ “เฮลิคอปเตอร์” เป็นแบบเปรียบเทียบ เพื่อเปรียบเทียบว่าเสียงของคลื่นสึนามิที่ตั้งจากบริเวณในทะเลอันดามันนั้นดังเหมือนเสียงของรถจักรยานยนต์ชอปเปอร์จำนวนมากหรือเสียงของเฮลิคอปเตอร์ และใช้ “เสียงไฟติด” เป็นแบบเปรียบเทียบ เพื่อเปรียบเทียบว่าเสียงที่ตั้งจากบริเวณชายฝั่งทะเลนั้นดังเหมือนเสียงขณะเกิดอัคคีภัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้ความเปรียบเทียบ ทำให้ผู้รับสารเห็นภาพที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต้องการสื่อได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.4.1.11 การใช้คำอุทานเสริมบท

การใช้คำอุทานเสริมบทคือการใช้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถ้อยคำเสริมกับคำเดิม เพื่อเน้นย้ำถ้อยคำให้มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น ถ้อยคำที่เสริมเป็นคำที่เลียนเสียงคำเดิมแต่ไม่มีความหมาย เช่น ฝรั่งฝรั่ง ขนงขนม ไม้เม้ย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการใช้คำอุทานเสริมบทจำนวน 64 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.02 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 149

...พอออกมาจากถนนใหญ่คราวนี้อะครับ ทุกอย่างเป็นอะไรที่:: ไม่เคยคาดฝันเลยว่า เสาไฟฟ้เสาไฟฟ้า ล้มหัก ระเนระนาด ต้นม้งต้นไม้ทุกอย่างเหมือนกับ โดนสงครามอย่างจั้นเลยอะครับ ผมว่า:: มันมันไม่ใช่ถนนที่เราเคยเห็น รถวิ่งรถอะไรอย่างเงี้ยอะครับ คือไม่ มีแต่คน::ออกมามีแต่โคลน มีเปียกน้ำ ตามตัวเปียกไปหมด...

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ 149 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้คำว่า “เสาไฟฟ้เสาไฟฟ้า” และคำว่า “ต้นม้งต้นไม้” ในกรณีนี้ คำว่า “เสาไฟฟ้” และคำว่า “ต้นม้ง” เป็นคำเสริมที่ไม่ได้มีความหมาย แต่เกิดจากการเลียนเสียงคำเดิม ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้คำอุทานเสริมบท เพื่อเน้นย้ำให้ถ้อยคำมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 150

...เหมือนที่คนที่ตายเยอะอะ ที่แถว::บางนงบางเนียง เค้าเห็นปลงเห็นปลา แล้วเค้าไปเก็บปลา น้ำมัน มันแห้ง::เป็น เหลือเชือมัย น้ำทะเลมันแห้งถึงขนาดนั้น แล้วปลาก็ขึ้นมาตาย::เต็ม เก็บ ตายเยอะ เยอะ...

ตัวอย่างที่ 150 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้คำว่า “บางนงบางเนียง” และคำว่า “เห็นปลงเห็นปลา” ในกรณีนี้ คำว่า “บางนง” และคำว่า “เห็นปลง” เป็นคำเสริมที่ไม่ได้มีความหมาย แต่เกิดจากการเลียนเสียงคำเดิม ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้คำอุทานเสริมบท เพื่อเน้นย้ำให้ถ้อยคำมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น

3.4.1.12 การใช้ภาษาถิ่น

การใช้ภาษาถิ่นคือการใช้ภาษาถิ่นของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสลับภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง ตามปกติผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่เล่าเรื่องด้วยภาษาไทยกรุงเทพฯตลอดทั้งเรื่อง อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีก็ปรากฏการสลับภาษาเป็นภาษาไทยถิ่นใต้ เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องที่เล่าได้อย่างชัดเจนเสมือนผู้รับสารอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย อีกทั้งยังทำให้เรื่องเล่านั้นดูสนุกสนานและมีชีวิตชีวา เนื่องจากในช่วงเวลาจริงที่เกิดเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงบุคคลที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่านั้นก็พูดภาษาไทยถิ่นใต้ การสลับภาษาส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้น ๆ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจเล่าเรื่องด้วยภาษาไทยถิ่นใต้เพียงบางถ้อยคำ จากนั้นก็สลับเป็นภาษาไทยกรุงเทพฯเช่นเดิม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการใช้ภาษาถิ่นจำนวน 53 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.85 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 151

...ถึงเพื่อนอีกคนนึง ถึงก็วิ่งตามผมเหมือนกันแหละ ถึงก็ บอกว่า “ช่วยด้วย ช่วยด้วย” ว่าจั้นนะ ก็ว่า [“แล้วอยู่ไหนอะ”] “อยู่นี่” ว่า ผมก็มองไม่เห็นแล้ว เปลือกน้ำมันนะ เปลือกน้ำมันคลุมหัว [“อยู่ไหนอะ”] (หัวเราะ) ว่า [“ยกมือดิ”] มันก็ยกมือขึ้นมา ผมก็รับมือขึ้นมา ก็นั่ง ก็นั่ง นั่งอยู่ ก็ถึงภูเขาแล้วนะ ผมนั่ง ดึงมือ ดึงมือ อันนี้ผมก็ (???) ไม่ ไม่นะ รังไม่ไว้ ถึงผมดึงมันขึ้นมา...

ตัวอย่างที่ 151 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนกำลังหนีเอาชีวิตรอด แล้วมีผู้ที่จมอยู่ใต้น้ำร้องขอความช่วยเหลือ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องดังกล่าวเป็นภาษาไทยกรุงเทพฯ แต่เมื่อเล่าถึงถ้อยคำที่ตนเคยกล่าวในสถานการณ์จริงนั้นก็สลับภาษาเป็นภาษาไทยถิ่นใต้ ได้แก่ “แล้วอยู่ไหนอะ” “อยู่ไหนอะ” และ “ยกมือดิ” ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้ภาษาถิ่น ทำให้ผู้รับสารเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย

ตัวอย่างที่ 152

ผมอยู่ในแพ ถึงก็:: ประมาณก็ดีแล้ววะ ประมาณ:: [ตีสิบได้นะ] นะ
ประมาณ สิบโมงเช้า ผมก็ไปส่ง:: ผมอยู่แพนะ ผมเป็นเด็กแพ ถึงก็ ไปส่ง:: รถ
ฝั่ง::น้ำเค็ม ถึงก็ เห็นคลื่นมันมา [ถึงก็ (???) ถึงก็คลื่นมา ถึงก็] (หัวเราะ) แล้วถึงก็
คลื่นมันมา...

ตัวอย่างที่ 152 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนมองเห็นคลื่นสึนามิเคลื่อนตัว
ออกจากแหล่งกำเนิด ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องดังกล่าวเป็นภาษาไทยกรุงเทพฯ แต่เมื่อกล่าว
ถ้อยคำใด ๆ ระหว่างที่ตนกำลังคิดว่าจะกล่าวถึงประเด็นใดต่อไปนั้นก็สลับภาษาเป็นภาษาไทยถิ่นใต้
ได้แก่ “ตีสิบได้นะ” และ “ถึงก็ (???) ถึงก็คลื่นมา ถึงก็” ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้ภาษาถิ่น ทำให้
ผู้รับสารเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย

3.4.1.13 การให้รายละเอียด

การให้รายละเอียดคือการทำผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับ
ประเด็นใดประเด็นหนึ่งอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องที่เล่าได้อย่างชัดเจนเสมือน
ผู้รับสารอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย อีกทั้งยังทำให้เรื่องเล่านั้นดูสนุกสนานและมีชีวิตชีวา การให้
รายละเอียดแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นว่าประเด็นนั้นเป็นประเด็นสำคัญที่ยังคงอยู่ใน
ความทรงจำของตน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงสามารถจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ได้ แม้เหตุการณ์ที่
กล่าวถึงนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อนานมาแล้วก็ตาม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการให้รายละเอียดจำนวน
37 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.59 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 153

...พอหมอเดินมาเราก็ถาม หมอก็ถามว่า “เออจี้ คุณจำได้มั๊ย” “ได้ เอ้า
หมอนะ” ผมก็บอกหมอ “หมอยังไม่ต้องถอดผ้านะเดี๋ยวผมบอกเลย หมอ ถ้าผม
บอกผิดเนี่ยะ คือให้หมอไปเลยนะ หมอ (กระแอม) ด้านซ้ายข้อมือจะมีผ้า ด้ายผ้าเงิน
ผูกอยู่ สามเส้น สีเหลืองสี::แดงกับสี สีน้ำเงิน อ๊ะ สามเส้น เอานะ หมอ ตุ่มหูสองข้าง
มีตุ่มหูสี่วง ข้างละสองวง หมอ นิ้วโป้งตีนข้างขวาเป็นเล็บขบ” แลวภาคกลาง
เค้าจะเรียกเล็บขบ เล็บขบนะ เอ้อ::เอ้อ เอ้าหมอก็บอก เอ้อ::อีกอย่างนิง “หมอ เสื่อ
เสื่อในสีดำ” ผมก็บอกเลยนะ “กางเกงในสีแดง หมดแล้วที่ผมจำได้หมดแล้วหมอ
มีแค่เนี่ยะ” นั้นแหละที่ หมดแล้ว ผมบอก “ผมมีแค่เนี่ยะ” หมอก็ถอด ถอดผ้าขาว

ออกมา มาดู เอ๊ะ:เป็นหมด ด้ายยัง ด้ายยังอยู่ ตุ่มหูยังอยู่ เสื้อในติดคอ กางเกงใน สีแดงยังติดอยู่ เสื้อผ้าหายหมด ข้อตีนยังเป็นเล็บขบเหมือนเดิม...

ตัวอย่างที่ 153 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้พบศพของภรรยาซึ่งเสียชีวิต ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากนั้นจึงนำศพไปขอให้เจ้าหน้าที่ด้านนิติวิทยาศาสตร์พิสูจน์ อัตลักษณ์เพื่อยืนยันศพและขอรับศพไปประกอบพิธีทางศาสนา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอธิบาย เหตุการณ์ที่ตนสนทนากับเจ้าหน้าที่ด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างละเอียด โดยเฉพาะเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับ ศพ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการให้รายละเอียด ทำให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องที่เล่าได้อย่างชัดเจนเสมือน อยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย

ตัวอย่างที่ 154

...ไปถึง “แป๊ะ” แก่กว่า “ไ้อ้! กูรอ ming อยู่นี้ กูหวัง ming จะตายอยู่แล้ว” (???) พี่เขย “ming รู้มั๊ยอะ แล้ว ming เป็นอะไร ming” ว่า บอกว่า “เนี่ยะ ไ้อ้ กูมัน เป็นเนี่ยะ เจ็บ กลืนน้ำลายไม่ได้อะแป๊ะ” แล้วแกก็บอกเมียแก “ไ้อ้ จันท์ ming พาไปอาบน้ำเลย ไป ไปไหนไปเลย อย่าอยู่นี่เลยนะ” แกว่า “แป๊ะ มันเสื้อผ้าขาด” “เดี๋ยวหากางเกง ตัวใหม่ให้มันเลย ให้มันอาบน้ำเลย ไปไปไปหา” ก็ “แป๊ะ แม่จะพาไปสุราษฎร์นะ แมมีตั้งค้อยู่ห้าพันนะ” แล้วก็ มีสร้อยอยู่เส้นหนึ่งสองบาท ป่านะใส่อยู่ “เออ ไปเลย ถ้า ming ไม่มี ming ก็เอาตั้งคูกูไป ไปเลย อย่าอยู่โรงพยาบาลเนี่ย คนมันเยอะ ที่นี้หม้ออะไร มัน ก็ไม่ได้แล้ว ต้องไปที่อื่น” ก็: ไปเรียกรถตุ๊กตุ๊ก เหมมาเค้าพันห้า เค้าบอกว่าเค้าต้อง เก็บตั้งคูก่อนนะ เค้ากลัวเราจะไม่มีให้ เราก็เลยให้ไปกัน ไปกันก็พวกที่ว่า: เค้าอยู่ ทางสุราษฎร์นะ ก็พลอยอาศัยไปด้วย ตามไปด้วยกัน...

ตัวอย่างที่ 154 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนอพยพไปอาศัยอยู่ที่บ้านของ พี่สาวและพี่เขยของตนหลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอธิบาย เหตุการณ์เมื่อตนไปถึงบ้านของพี่สาวอย่างละเอียด โดยเฉพาะเรื่องบทสนทนาระหว่างตนกับพี่เขย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการให้รายละเอียด ทำให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องที่เล่าได้อย่างชัดเจนเสมือน อยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย

3.4.1.14 การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง

การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเองคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าว ถ้อยคำแสดงการถามเกี่ยวกับประเด็นใดประเด็นหนึ่งแล้วตอบคำถามนั้นด้วยตนเอง เสมือนผู้มี

ส่วนร่วมในการวิจัยอยู่ในสถานการณ์การสัมภาษณ์ พร้อมทำหน้าที่เป็นทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ในคราวเดียวกัน แม้การเล่าเรื่องตามปกติจะยังคงสามารถส่งสารที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต้องการสื่อได้อย่างครบถ้วน แต่การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเองช่วยเน้นย้ำว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นว่าประเด็นที่ตนถามและตอบคำถามนั้นเป็นประเด็นที่สำคัญ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการถาม-ตอบคำถามด้วยตนเองจำนวน 33 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.53 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 155

...นั่นแหละคือที่ไปที่มาของเรื่องสีนามิ แต่ถ้าถามว่าเรารู้ล่วงหน้าอะไรมาก่อนหน้านี้ ไม่มีเลย วัน วันที่เกิดเหตุ หมายถึงว่า ปกติอย่างงี้เลย ที่ว่าจะมีฟ้าครีมี มีฝนอะไรหรือว่ามีฟ้าร้องฟ้าร้องมีอะไรที่สื่อ คิดว่าจะเกิดเหตุร้ายนี้มัย ไม่มี มันอยู่อยู่ปกติของมันแล้วก็เกิดขึ้นมาเลยอย่างงั้นแหละ ถ้าถามว่าระดับน้ำ ที่นี้เท่าไร คือจากจากพื้นตรงนี้นะ (ชี้ไปที่ถนนซึ่งอยู่ด้านหน้าบริเวณที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนั่งเล่าเรื่อง) พื้นถนนเนี่ยะ ประมาณสี่เมตร จากพื้นถนน เพราะสังเกตจากบ้านผม เพราะบ้านหลังนี้มันจะไม่พัง มันจะเหลือบ้านอยู่สามหลัง นอกนั้นเรียบ ไม่มีอะไรเหลือเลย เพราะมัน:: มันจะข้าม รั้วนี้ไปทั้งหมด...

ตัวอย่างที่ 155 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถ้อยคำเสมือนกำลังสัมภาษณ์ตนเอง ได้แก่การถามว่า “แต่ถ้าถามว่าเรารู้ล่วงหน้าอะไรมาก่อนหน้านี้” จากนั้นจึงตอบว่า “ไม่มีเลย” การถามว่า “มีอะไรที่สื่อ คิดว่าจะเกิดเหตุร้ายนี้มัย” แล้วตอบคำถามของตนเองว่า “ไม่มี” และการถามว่า “ถ้าถามว่าระดับน้ำ ที่นี้เท่าไร” แล้วตอบว่า “คือจากจากพื้นตรงนี้นะ พื้นถนนเนี่ยะ ประมาณสี่เมตร จากพื้นถนน” ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเน้นย้ำว่าประเด็นที่ตนถามและตอบคำถามนั้นเป็นประเด็นที่สำคัญ

ตัวอย่างที่ 156

...คือโรงเรียน คือโรงเรียนบางม่วงอะเค้าเตรียมจัดงานปีใหม่ อา::เนี่ยะที่ครูเค้า ที่ครูเค้าพร้อมเพรียงกันเพราะอะไร โรงเรียนบางม่วงกะลังจะจัดงานปีใหม่ แต่วันอาทิตย์วันนั้นนะ เค้าหยุด เค้าหยุด ที่นี้:: ที่นี้พอยับหยุกยับเจ็ดยับแปด ยับแปด คือก็เตรียมงาน เค้าก็จะจัด สามสิบ สามสิบเอ็ด เป็นงานปีใหม่...

ตัวอย่างที่ 156 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถ้อยคำเสมือนกำลังสัมภาษณ์ตนเอง คือการถามว่า “ที่ครูเค้าพร้อมเพรียงกันเพราะอะไร” จากนั้นจึงตอบว่า “โรงเรียนบางม่วงกะลังจะจัดงานปีใหม่”

ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเน้นย้ำว่าประเด็นที่ตนถามและตอบคำถามนั้นเป็นประเด็นที่สำคัญ

3.4.1.15 การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น

การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่นคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความคิดซึ่งบุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเคยคิดเมื่อครั้งเกิดเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงในปริเฉทเรื่องเล่า เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความคิดของบุคคลนั้นได้อย่างชัดเจนเสมือนผู้รับสารอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้น ทำให้เรื่องที่เล่าดูน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังทำให้เรื่องเล่านั้นดูสนุกสนานและมีชีวิตชีวาอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นว่าเหตุการณ์นั้นเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ยังอยู่ในความทรงจำของตน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงสามารถจดจำความคิดต่าง ๆ ของบุคคลนั้นขณะเกิดเหตุการณ์ได้ แม้เหตุการณ์ที่กล่าวถึงนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อนานมาแล้วก็ตาม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่นจำนวน 21 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.34 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 157

...พอแล้วน้ำก็ตื้นหลุด พอก็หาย หายแล้วเจอ มันกำลังขาดใจตายอะวะ มันเลยบอกว่าตะโกน แต่พอมันโผล่ขึ้นมาแล้ว ลูกชายว่า เอ็ม:: “หลวงพ่อหวังนะ ช่วยลูกด้วย ว่าลูกจะนับถือตลอดชีวิต” ว่า พ่อได้ยิน ‘เอ๊ย ไอ้พัฒน์นี่มันตีวะ เออ มันจะจมน้ำตาย มันคิดถึงหลวงพ่อหวังวะ’ พ่อไม่ได้คิดถึง...

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ 157 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่สามีและบุตรชายของตนลอยอยู่ในทะเลและพยายามเอาชีวิตรอด จากนั้นบุตรชายของตนได้ระลึกถึงพระภิกษุรูปหนึ่งที่ครอบครองของตนนับถือ สามีของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงคิดขึ้นชมการกระทำของบุตรชาย ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความคิดซึ่งสามีของตนเคยคิดขณะอยู่ในสถานการณ์จริง คือ ‘เอ๊ย ไอ้พัฒน์นี่มันตีวะ เออ มันจะจมน้ำตาย มันคิดถึงหลวงพ่อหวังวะ’ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความคิดของบุคคลนั้นได้อย่างชัดเจนเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย

ตัวอย่างที่ 158

...ก็นึกได้ว่าลูกสาวเข้าไปอาบน้ำอยู่ในบ้านก็เลยวิ่งไปอ้อมหลังบ้าน ไปประตูหลังเรียก มันอยู่เอ่อ:: น้องเค้าอยู่ในห้อง กำลังแต่งตัวอยู่ ก็ไปเคาะประตูห้อง บอกว่า “น้องเฟิร์นน้องเฟิร์น หนีเร็วคลื่นยักษ์มา” แต่ลูกสาวได้ยินว่างูยักษ์

น้องเขาก็ ‘งูยักซ์อะไรของแม่ก็ไม่รู้’ แต่ก็เดินตามมา คือออกมาไม่ได้แต่งตัวอะไรนะ คือ::กำลังยังไม่ใส่เสื้อเลย แล้วก็ออกตามไป::ด้านหลัง มันวิ่งตามไปแต่ก็ไม่รู้ว่าเป็นอย่างไร พอเค้าออกมาจากประตูเคื่อกก็หันไปดูที่ทะเล เค้าบอกว่าเค้าเห็นคลื่นกำลังจะข้ามถนนพอดี เค้าก็เลยวิ่งตาม แล้วทีนี้ก็เรียกหมดทุกคน...

ตัวอย่างที่ 158 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนแจ้งให้บุตรสาวของตนทราบว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นแล้วและให้รีบออกจากบ้านเพื่อหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย แต่บุตรสาวของตนได้ยืนยันคำว่า “คลื่นยักษ์” เป็น “งูยักซ์” ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงความคิดซึ่งบุตรสาวของตนเคยคิดขณะอยู่ในสถานการณ์จริง คือ ‘งูยักซ์อะไรของแม่ก็ไม่รู้’ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความคิดของบุคคลนั้นได้อย่างชัดเจน เสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย

3.4.2 กลวิธีที่ช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น

กลวิธีที่ช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่นประกอบด้วยกลวิธีต่าง ๆ จำนวน 3 กลวิธี ได้แก่ การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป การใช้คำถามพ่วงท้าย และการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.4.2.1 การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป

การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไปคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงประเด็นใดประเด็นหนึ่งแล้วกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่ตนได้กล่าวไปแล้วซ้ำอีกครั้งหนึ่งหรือหลายครั้ง ในระหว่างที่ตนกำลังคิดว่าจะพูดถ้อยคำใดต่อไป เพื่อไม่ให้เกิดช่วงเงียบระหว่างการเล่าเรื่อง ทำให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น ทั้งนี้ ในบางกรณีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจทอดเสียงถ้อยคำที่กล่าวซ้ำนั้นให้ยาวกว่าปกติด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไปจำนวน 976 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.62 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 159

...แล้วทีนี้มันก็เกิดคลื่นสีขาวขึ้นที่::ฝั่งตรงนั้นอะคะ มันก็เป็นสาย สาย สาย แบบ แบบคือมันเป็นเป็นคลื่นสูงประมาณ ถ้ามองด้วยตาเปล่าหนูคิดว่าน่าจะเป็นสูงประมาณสี่ สี่เมตร ในความรู้สึกของหนู

แล้วที่นี้พ้อคลื่นสูงปีบพ้อก็ออกไปได้นิดนึง แล้วอยู่ อยู่ดีดีมีคลื่นอยู่ลูกนึง
ก็:: ก็ไหลมาทางบ้านหนูที่::ที่ ริมฝั่งตรงนั้น ตอนนีหนูย้ายบ้านมาแล้ว...

ตัวอย่างที่ 159 ในย่อหน้าที่ 1 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “สาย” “แบบ” และ “เป็น” ระหว่างที่กำลังคิดประมาณการความสูงของคลื่นสึนามิ และในย่อหน้าที่ 2 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “ที่” ระหว่างที่กำลังคิดตำแหน่งที่ตั้งของบ้านของตน การกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองข้างต้นจึงทำหน้าที่ทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป เพื่อให้ไม่เกิดช่วงเงียบระหว่างการเล่าเรื่อง ทำให้การเล่าเรื่องนั้นดำเนินไปอย่างราบรื่น

ตัวอย่างที่ 160

...ส่วนของป่า ที่รอดคือ:: บ้านป่าอะมันอยู่ใกล้กับ ใกล้กับอ่า::เจ้าของเรือ
เรือ เรือ เรืออวนลากอะนะ เพราะว่าเจ้าของเรืออวนลากเนียะเค้าเป็นคน::
คนประจวบ คำพูดเค้าจะเพี้ยนไซ้มัย แล้วเราคนได้...

ตัวอย่างที่ 160 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “ใกล้กับ” และคำว่า “เรือ” ระหว่างที่กำลังคิดชื่อประเภทเรือของผู้ที่แจ้งข้อมูลให้ตนทราบที่เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นแล้ว การกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองข้างต้นจึงทำหน้าที่ทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป เพื่อให้ไม่เกิดช่วงเงียบระหว่างการเล่าเรื่อง ทำให้การเล่าเรื่องนั้นดำเนินไปอย่างราบรื่น

3.4.2.2 การใช้คำถามพ่วงท้าย

การใช้คำถามพ่วงท้ายคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงประเด็นใดประเด็นหนึ่ง จากนั้นจึงกล่าวถ้อยคำแสดงการถาม เช่น “ไซ้มัย” “ไซ้มะ” “ไซ้เปล่า” ก่อนจะกล่าวถึงประเด็นอื่นต่อไป ถ้อยคำแสดงการถามดังกล่าวจึงเป็นดัชนีปริจเฉทที่แสดงให้เห็นว่าเรื่องที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังเล่านั้นยังไม่จบสมบูรณ์ ทั้งยังกระตุ้นให้ผู้รับสารติดตามเรื่องที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการใช้คำถามพ่วงท้ายจำนวน 492 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.87 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 161

...แล้วก็ เข้ามาข้างในนี้ เข้ามาข้างในแป็บเดียวแล้วก็ น้ำ ครึ่งชั่วโมงเรือ
เรือมันอยู่กับที่แบบนี้ไซ้มัย ครึ่งชั่วโมงเรืออยู่กับที่แล้วก็ไอ้ไอ้ ไอ้ มัน มันจะมีทางเสีย

ของมันไข่ม้อย ที่ที่ที่น้ำออกกะ ไอไอไอ ที่น้ำมันขาดไข่ม้อย ขาด แล้วก็เรือ เรือวิ่งไม่ได้
แล้วก็แป็บเดียวเรือมันพลิก...

ตัวอย่างที่ 161 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวคำว่า “เรือมันอยู่กับที่แบบนี้ไข่ม้อย” “มันจะมี
หางเสือของมันไข่ม้อย” และ “ไอไอไอ ที่น้ำมันขาดไข่ม้อย” ก่อนจะกล่าวถึงประเด็นอื่น ๆ ต่อไป คำว่า
“ไข่ม้อย” เป็นดัชนีปริจเฉทที่แสดงให้เห็นว่าเรื่องที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังเล่านั้นยังไม่จบสมบูรณ์
ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการใช้คำถามพ่วงท้าย เพื่อสร้างสัมพันธภาพในปริจเฉทเรื่องเล่าและช่วยกระตุ้น
ให้ผู้รับสารคิดตามประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่า

ตัวอย่างที่ 162

...อ้าวถึงไหนแล้ว (หัวเราะ) อ้อมันกำลังขึ้นมาหน้า หน้าหาดไข่ม้อย แล้วก็
มันขึ้นมาเป็น เป็นมันดำแล้วก็มันจะมีที่ปลายน้ำมันเป็นแบบขาว::แบบน้ำทะเล
กำลังจะ จะตกลงไข่ม้อย เคยเห็นมัย คลื่นเวลามันสูงแล้วมันก็จะ เป็นแบบนี้แหละ
ที่ปลาย ปลาย น้ำมันจะขาวแล้วก็ ที่หน้าทะเลจะเป็นดำหมดเลย สงสัยในใจก็นึกไป
ในใจว่า ‘อ๊ะอะไรนะทำไมมันดำแบบนี้’ สมองก็คิดไปเรื่อย ‘อ๊ะ! น้ำนี้หว่า แล้วน้ำ
ทำไมน้ำอะไรมันถึงแบบนี้’ นึกขึ้นได้ว่าเป็นคลื่นยักษ์...

ตัวอย่างที่ 162 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวคำว่า “มันกำลังขึ้นมาหน้า หน้าหาดไข่ม้อย” และ
“แบบน้ำทะเลกำลังจะ จะตกลงไข่ม้อย” ก่อนจะกล่าวถึงประเด็นอื่น ๆ ต่อไป คำว่า “ไข่ม้อย” เป็นดัชนี
ปริจเฉทที่แสดงให้เห็นว่าเรื่องที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังเล่านั้นยังไม่จบสมบูรณ์ ตัวอย่างข้างต้นจึง
เป็นการใช้คำถามพ่วงท้าย เพื่อสร้างสัมพันธภาพในปริจเฉทเรื่องเล่าและช่วยกระตุ้นให้ผู้รับสาร
คิดตามประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่า

3.4.2.3 การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อ

การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อคือการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
กล่าวถึงประเด็นใดประเด็นหนึ่งแล้วกล่าวถ้อยคำเช่นเดียวกับที่ตนได้กล่าวไปแล้วซ้ำอีกครั้งหนึ่ง
จากนั้นจึงกล่าวถึงประเด็นอื่นต่อไป ถ้อยคำที่กล่าวซ้ำส่วนใหญ่เป็นประเด็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่
เกิดขึ้น ส่วนประเด็นอื่นที่กล่าวต่อจากนั้นมักจะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นลำดับถัดไป ผู้มี
ส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองก่อนจะกล่าวถึงประเด็นอื่น เพื่อแสดงให้เห็นเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันตามลำดับเวลา ทำให้เกิดสัมพันธภาพในปริจเฉทเรื่องเล่า ถ้อยคำที่กล่าวซ้ำ

ส่วนใหญ่มักปรากฏร่วมกับคำเชื่อม เช่น “แล้วก็” “พอ” “ทีนี้พอ” ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อจำนวน 361 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.78 ของข้อมูลทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 163

...ถึงก็ ผมก็ ‘น้ำอะไรก็ไม่รู้’ วิ่งมาถึงก็ปิดบ้าน บ้านปิดไม่หมดไข่ม้อย แล้วพอกี่ฟ้าขึ้นรถยนต์ ไปถึง::ป้อมตำรวจเนี่ยะ แล้วน้ำมาถึงล้อรถเลยเห็นมัย ที่ว่า เรายกมือไหว้ ยกมือไหว้พระ ยกมือไหว้ในหลวงนะ เข้ามาถึงล้อรถเลยแล้วก็ ตีกลับไป แล้วก็ตีกลับไปแล้วก็รถพอดกหลุมนั้นนะ ตีว่าอัดขึ้น...

ตัวอย่างที่ 163 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “แล้วก็ตีกลับไป” จากนั้นจึงกล่าวว่า “แล้วก็รถพอดกหลุมนั้นนะ” เพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันตามลำดับเวลา คือหลังจากเกิดเหตุการณ์ที่น้ำท่วมสูงประมาณล้อรถยนต์แล้ว คลื่นก็ได้ซัดรถยนต์ของบิดาของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเคลื่อนไปที่บริเวณอื่น จากนั้นรถยนต์คันดังกล่าวจึงตกลงไปในหลุมบนพื้นถนน การกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองข้างต้นจึงทำหน้าที่ดำเนินเรื่องต่อ เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าขึ้นต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 164

...ซักพักนึงก็ น้ำมันก็แห้งลงไป พอน้ำแห้งลงไปทีนี้ก็ พยายามเดินออกจาก จากซอยที่บ้านพยายามไปให้ถึงหน้าโรงเรียน พอไปถึงหน้าโรงเรียนก็มีรถมารับไป แล้วก็ไปอยู่หน้าอำเภอ...

ตัวอย่างที่ 164 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวซ้ำคำว่า “น้ำแห้งลงไป” จากนั้นจึงกล่าวว่า “ทีนี้ก็ พยายามเดินออกจาก จากซอยที่บ้าน” และกล่าวซ้ำคำว่า “ไปถึงหน้าโรงเรียน” จากนั้นจึงกล่าวว่า “ก็มีรถมารับไป” เพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันตามลำดับเวลา คือหลังจากที่น้ำทะเลที่ท่วมพื้นที่บริเวณหมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารัตนบุรี จังหวัดพังงา ได้ลดระดับลงแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็เดินไปที่โรงเรียนบ้านน้ำเค็ม (คาร์ฟูร์ บ.บวิคไทย บ.อีดีเอฟ จำกัด อุบลรัตน์) จากนั้นจึงมีผู้พาอพยพไปอาศัยอยู่ที่ว่าการอำเภอตะกั่วป่า ตำบลตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา การกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองข้างต้นจึงทำหน้าที่ดำเนินเรื่องต่อ เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าขึ้นต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน

กลวิธีทางภาษาที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นกลวิธีที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้ในการเล่าเรื่อง ความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารต่าง ๆ สรุปได้ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและเป้าหมายในการสื่อสาร

กลวิธีทางภาษาในปริจเฉท	เป้าหมายในการสื่อสาร
กลวิธีที่นำเสนอภาพให้รู้สึกเสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์	
1. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้า	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นย้ำประเด็นที่กล่าวถึง - เร้าอารมณ์และความรู้สึก - สร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท/ทำให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น
2. การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ - สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ข้อมูล - ทำให้เรื่องเล่าดูสนุกสนาน/มีชีวิตชีวา
3. การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ - สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ข้อมูล - ทำให้เรื่องเล่าดูสนุกสนาน/มีชีวิตชีวา
4. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความ	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ - สร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท/ทำให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น
5. การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ - สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ข้อมูล - ทำให้เรื่องเล่าดูสนุกสนาน/มีชีวิตชีวา
6. การใช้คำเลียนเสียง	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ - ทำให้เรื่องเล่าดูสนุกสนาน/มีชีวิตชีวา - เร้าอารมณ์และความรู้สึก
7. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ - สร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท/ทำให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น

กลวิธีทางภาษาในปริจเฉท	เป้าหมายในการสื่อสาร
8. การอ้างถึงบุคคลที่สาม	- ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ - สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ข้อมูล
9. การใช้อารมณ์ขัน	- ทำให้บรรยากาศของเรื่องผ่อนคลายลง - ทำให้เรื่องเล่าสนุกสนาน/มีชีวิตชีวา - ไร้อารมณ์และความรู้สึก
10. การใช้ความเปรียบ	- ทำให้เห็นภาพที่ต้องการสื่อได้อย่างชัดเจน - ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ - ไร้อารมณ์และความรู้สึก
11. การใช้คำอุทานเสริมบท	- เน้นย้ำประเด็นที่กล่าวถึง - ไร้อารมณ์และความรู้สึก
12. การใช้ภาษาถิ่น	- ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ - ทำให้เรื่องเล่าสนุกสนาน/มีชีวิตชีวา - ไร้อารมณ์และความรู้สึก
13. การให้รายละเอียด	- ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ - ทำให้เรื่องเล่าสนุกสนาน/มีชีวิตชีวา - ไร้อารมณ์และความรู้สึก
14. การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง	- เน้นย้ำประเด็นที่กล่าวถึง - ไร้อารมณ์และความรู้สึก
15. การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น	- ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ - สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ข้อมูล - ทำให้เรื่องเล่าสนุกสนาน/มีชีวิตชีวา
กลวิธีที่ช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น	
16. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิด สิ่งที่จะพูดต่อไป	สร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท/ทำให้การเล่าเรื่อง ดำเนินไปอย่างราบรื่น
17. การใช้คำถามพ่วงท้าย	- สร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท/ทำให้การเล่าเรื่อง ดำเนินไปอย่างราบรื่น - กระตุ้นให้ผู้รับสารคิดตาม
18. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อ	สร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท/ทำให้การเล่าเรื่อง ดำเนินไปอย่างราบรื่น

ตารางที่ 13 แสดงกลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและเป้าหมายในการสื่อสาร จากตารางจะเห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้กลวิธีทางภาษากลวิธีต่าง ๆ ในการเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบภัยพิบัติของตน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารผ่านเรื่องเล่า ทั้งนี้ กลวิธีทางภาษาแต่ละกลวิธีอาจใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารมากกว่า 1 ประการก็ได้

เป้าหมายในการสื่อสารที่กล่าวถึงข้างต้นสรุปได้ 10 ประการ ดังนี้

1. ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์
2. ระบายอารมณ์และความรู้สึก
3. ทำให้เรื่องเล่าสนุกสนาน/มีชีวิตชีวา
4. สร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท/ทำให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น
5. สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ข้อมูล
6. เน้นย้ำประเด็นที่กล่าวถึง
7. ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของคำที่ใช้
8. ทำให้บรรยากาศของเรื่องผ่อนคลายลง
9. ทำให้เห็นภาพที่ต้องการสื่อได้อย่างชัดเจน
10. กระตุ้นให้ผู้รับสารติดตาม

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้กลวิธีทางภาษารูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารดังกล่าว สรุปได้ดังตารางที่ 14

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 เป้าหมายในการสื่อสารและกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

เป้าหมายในการสื่อสาร	กลวิธีทางภาษาในปริจเฉท
1. ทำให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง 2. การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง 3. การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง 4. การใช้คำเลียนเสียง 5. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน

เป้าหมายในการสื่อสาร	กลวิธีทางภาษาในปริจเฉท
	6. การอ้างถึงบุคคลที่สาม 7. การใช้ความเปรียบ 8. การใช้ภาษาถิ่น 9. การให้รายละเอียด 10. การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น
2. เร้าอารมณ์และความรู้สึก	1. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้า 2. การใช้คำเลียนเสียง 3. การใช้อารมณ์ขัน 4. การใช้ความเปรียบ 5. การใช้คำอุทานเสริมบท 6. การใช้ภาษาถิ่น 7. การให้รายละเอียด 8. การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง
3. ทำให้เรื่องเล่าสนุกสนานและมีชีวิตชีวา	1. การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง 2. การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง 3. การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง 4. การใช้คำเลียนเสียง 5. การใช้ภาษาถิ่น 6. การให้รายละเอียด 7. การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น 8. การใช้อารมณ์ขัน
4. สร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท/ทำให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น	1. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความ 2. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน 3. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป 4. การใช้คำถามพ่วงท้าย

เป้าหมายในการสื่อสาร	กลวิธีทางภาษาในปริจเฉท
	5. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อ 6. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้า
5. สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ข้อมูล	1. การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง 2. การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง 3. การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง 4. การอ้างถึงบุคคลที่สาม 5. การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น
6. เน้นย้ำประเด็นที่กล่าวถึง	1. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้า 2. การใช้คำอุทานเสริมบท 3. การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง
7. ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของคำที่ใช้	การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความ
8. ทำให้บรรยากาศของเรื่องผ่อนคลายลง	การใช้อารมณ์ขัน
9. ทำให้เห็นภาพที่ต้องการสื่อได้อย่างชัดเจน	การใช้ความเปรียบ
10. กระตุ้นให้ผู้รับสารคิดตาม	การใช้คำถามพ่วงท้าย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 แสดงเป้าหมายในการสื่อสารและกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จากตารางจะเห็นว่าในการเล่าเรื่องแต่ละครั้ง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต่างมีเป้าหมายในการสื่อสาร เป้าหมายในการสื่อสารแต่ละประการอาจเกิดจากการใช้กลวิธีทางภาษาที่ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านั้น ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏกลวิธีทางภาษาถึง 10 กลวิธี ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในปริจเฉทเรื่องเล่าเกี่ยวกับการประสบภัยพิบัติ การทำให้ผู้รับสารเห็นภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนและรู้สึกเสมือนได้อยู่ร่วมในเหตุการณ์เดียวกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนั้นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ปริจเฉทเรื่องเล่าถ่ายทอดสารได้อย่างสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุป กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำนวนทั้งสิ้น 18 กลวิธี สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มกลวิธีที่นำเสนอภาพให้รู้สึกเหมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ ประกอบด้วย

- 1) การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้า
- 2) การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง
- 3) การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง
- 4) การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความ
- 5) การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง
- 6) การใช้คำเลียนเสียง
- 7) การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน
- 8) การอ้างถึงบุคคลที่สาม
- 9) การใช้อารมณ์ขัน
- 10) การใช้ความเปรียบ
- 11) การใช้คำอุทานเสริมบท
- 12) การใช้ภาษาถิ่น
- 13) การให้รายละเอียด
- 14) การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง
- 15) การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น

2. กลุ่มกลวิธีที่ช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น ประกอบด้วย

- 1) การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป
- 2) การใช้คำถามพ่วงท้าย
- 3) การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อ

จากข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าทั้งหมดซึ่งปรากฏกลวิธีทางภาษาต่าง ๆ รวม 6,249 ครั้ง กลวิธี การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้าปรากฏในความถี่สูงที่สุด คือปรากฏ 1,635 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.16 ของกลวิธีทางภาษาทั้งหมดที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยซึ่งทำหน้าที่เล่าเรื่องทั้งหมดเพียงผู้เดียว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงกล่าวซ้ำถ้อยคำของตนเองระหว่างการเล่าเรื่อง เพื่อเน้นย้ำประเด็นที่ตนได้กล่าวไปแล้วก่อนหน้า เพื่อสร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท ทำให้ปริจเฉทเรื่องเล่าของตนนั้นต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏกลวิธีดังกล่าวค่อนข้างมาก

กลวิธีการกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่นปรากฏในความถี่ต่ำที่สุด คือปรากฏ 21 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.34 ของกลวิธีทางภาษาทั้งหมดที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ อาจเนื่องมาจากผู้มี

ส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่มุ่งให้ความสำคัญกับการกล่าวถึงประสบการณ์ตรงของตนมากกว่าจะให้ความสำคัญกับเรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่น ประกอบกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ เพียงลำพัง เนื่องจากต้องพลัดกับบุคคลอื่น ๆ ระหว่างที่หนีคลื่นสึนามิหรือระหว่างที่พยายามเอาชีวิตรอดขณะลอยอยู่ในทะเล ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏกลวิธีดังกล่าวค่อนข้างน้อย

กลวิธีทางภาษาทั้ง 18 กลวิธีที่กล่าวถึงข้างต้นล้วนสัมพันธ์กับลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ กล่าวคือ ลักษณะเด่นของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามินั้นคือการเป็นปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่มีประสบการณ์ตรงซึ่งได้ประสบภัยพิบัติครั้งสำคัญที่น่าจะเป็นประสบการณ์ครั้งแรกและครั้งเดียวในชีวิต อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ดังกล่าวก็ได้ล่วงเลยมาเป็นเวลานานกว่า 15 ปีแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงใช้กลวิธีทางภาษากลวิธีต่าง ๆ ในการถ่ายทอดประสบการณ์ของตน เพื่อนำเสนอภาพให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ และเพื่อช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น

ผลการวิจัยเรื่องกลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ได้กล่าวถึงข้างต้นสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยในแง่ที่ว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏกลวิธีการกล่าวอ้างอิงถ้อยคำโดยตรง การใช้ความเปรียบให้เห็นภาพ และการกล่าวถ้อยคำเสมือนกำลังสนทนากับตนเอง เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยปรับชื่อกลวิธีทางภาษาบางกลวิธี ดังนี้

1. กลวิธีการกล่าวอ้างอิงถ้อยคำโดยตรงปรับชื่อเป็น “การใช้ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง” แล้วจำแนกประเภทตามเจ้าของถ้อยคำที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวอ้างอิงออกเป็น 2 ประเภทย่อย คือการใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงและการใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง

2. กลวิธีการกล่าวถ้อยคำเสมือนกำลังสนทนากับตนเองปรับชื่อเป็น “การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง” เนื่องจากในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ถ้อยคำที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวเสมือนว่ากำลังสนทนากับตนเองนั้นล้วนเป็นถ้อยคำแสดงการถามทั้งสิ้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยถามคำถามเกี่ยวกับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง แล้วจากนั้นก็ตอบคำถามนั้นด้วยตนเอง เสมือนผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังสัมภาษณ์และให้สัมภาษณ์แก่ตนเอง

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาความถี่ในการปรากฏประกอบด้วยจะเห็นว่ากลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงซึ่งผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงและการใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงนั้น หากรวมความถี่ในการปรากฏของกลวิธีย่อยทั้ง 2 กลวิธีแล้ว จะเห็นว่ากลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงปรากฏมากถึง 1,346 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.54 ของกลวิธีทางภาษาทั้งหมดที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ กลวิธีการใช้ความเปรียบปรากฏ 70 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.12 ของกลวิธีทางภาษาทั้งหมด

ที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ และกลวิธีการถาม-ตอบคำถามด้วยตนเองปรากฏ 33 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.53 ของกลวิธีทางภาษาทั้งหมดที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้

ด้านเป้าหมายในการสื่อสาร ผลการวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายในการเล่าเรื่องความทรงจำของตนเกี่ยวกับประสบการณ์การประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อทำให้ผู้รับสารรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์เดียวกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยด้วย

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงผลการวิจัยเรื่องโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่า ประเด็นที่เล่า และกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง เพื่อให้เข้าใจเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในฐานะปริจเฉทเรื่องเล่าจากมุมมองด้านภาษา ผลการวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ดังนี้

1. ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่มีองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าตามที่ลาบอฟและวาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967) ลาบอฟ (Labov, 1972, 2014) และลาบอฟและแฟนเชล (Labov & Fanshel, 1977) เสนอไว้อย่างครบถ้วน ยกเว้นส่วนเปิด เนื่องจากวิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นการขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ส่วนเปิดจึงเป็นถ้อยคำที่ผู้วิจัยกล่าวเพื่อขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเริ่มต้นเล่าเรื่อง ส่วนส่วนคล้ายปมซึ่งปรากฏในความถี่ต่ำนั้นอาจเนื่องมาจากคำถามที่ผู้วิจัยขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบภัยพิบัติดังกล่าว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่จึงเล่าถึงเฉพาะเรื่องเหตุการณ์ที่ตนและบุคคลที่ตนกล่าวถึงในเรื่องเล่าได้ประสบ แต่อาจไม่ได้มีบทสรุปว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้นจบลงอย่างไร ประกอบกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจมองว่าผู้รับสารนั้นก็ทราบดีอยู่แล้วว่าในที่สุดแล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็สามารถรอดชีวิตจากภัยพิบัติดังกล่าวมาได้

2. ข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่มีวิธีการเรียบเรียงความแบบเล่าเรื่องตามลำดับเวลา แม้เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจะเกิดขึ้นมานานกว่า 15 ปีแล้ว แต่หากพิจารณาองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าและวิธีการเรียบเรียงความ จะเห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังสามารถจดจำรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้วได้เป็นอย่างดี

3. ประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่นี้ถึงเป็นอันดับแรกคือประเด็นเรื่องภูมิหลังของตนเอง พิจารณาได้จากการที่ประเด็นดังกล่าวปรากฏในความถี่สูงและมักจะปรากฏในช่วงต้นของปริจเฉทเรื่องเล่า อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่เคยรู้จักกับผู้วิจัยมาก่อน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงเริ่มต้นเล่าเรื่องด้วยการให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตนเองก่อน เพื่อให้ผู้วิจัยเข้าใจเรื่องที่มีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. ประเด็นที่ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าน่าจะปรากฏในความถี่สูงสุดคือประเด็นเรื่องความน่ากลัวของเหตุการณ์ แต่ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้กลับปรากฏประเด็นเรื่องความน่ากลัวของเหตุการณ์ในปริจเฉทเรื่องเล่าจำนวน 36 เรื่องเท่านั้น นอกจากนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนยังกล่าวถึงความน่ากลัวว่าภัยพิบัติดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่น่ากลัว แต่อาจไม่ได้บรรยายรายละเอียดให้เห็นภาพว่าน่ากลัวอย่างไร เมื่อพิจารณาน้ำเสียงของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบด้วย พบว่าน้ำเสียงของเรื่องเล่าส่วนใหญ่เน้นที่ความน่าตื่นเต้นมากกว่าความน่ากลัว อาจเนื่องมาจากการประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเป็นประสบการณ์ใหม่ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกคนล้วนไม่เคยประสบมาก่อน

5. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้กลวิธีทางภาษากลวิธีต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ พิจารณาได้จากการที่ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏกลวิธีทางภาษามากถึง 10 กลวิธีที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว

6. ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏกลวิธีทางภาษากลวิธีหนึ่งที่น่าสนใจคือการใช้ความเปรียบ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้แบบเปรียบเทียบที่หลากหลายเพื่อบรรยายลักษณะของคลื่นสึนามิและเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ดังแสดงไว้ในตารางที่ 12 อาจเนื่องมาจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเป็นเหตุการณ์ที่มีเพียงบุคคลกลุ่มหนึ่งในสังคมไทยเท่านั้นที่มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงนำสิ่งที่ผู้รับสารรู้จักคุ้นเคยมาเป็นแบบเปรียบเทียบ เพื่อบรรยายให้ผู้รับสารเห็นภาพที่ตนต้องการสื่อได้อย่างชัดเจน

7. งานวิจัยเรื่องนี้ไม่ได้นำปัจจัยเรื่องอายุมาเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูล อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนก็แสดงให้เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวอาจไม่ได้มีผลต่อวิธีการเรียบเรียงความในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ แต่อาจมีผลต่อประเด็นที่เล่า ตลอดจนกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง ดังนี้

1) ด้านประเด็นที่เล่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีอายุน้อยบางส่วนอาจเล่าถึงประเด็นต่าง ๆ ไม่หลากหลายเท่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีอายุมากกว่า อาจเนื่องมาจากเมื่อคราวที่เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นในปีพุทธศักราช 2547 นั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจำนวน 7 คนยังเป็นเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่อายุน้อยที่สุดยังมีอายุเพียง 7 ปีเท่านั้น จึงอาจทำให้ความทรงจำเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ชัดเจนเท่าผู้ที่มีอายุมากกว่า นอกจากนี้ การเป็นเด็กยังทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีอายุน้อยไม่ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ มากเท่ากับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีอายุมาก เช่น การดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ชิด การติดต่อกับหน่วยงานราชการเพื่อขอรับความช่วยเหลือหลังประสบภัยพิบัติ ด้วยเหตุนี้ ประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีอายุน้อยเล่าจึงอาจแตกต่างกับประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีอายุมากกว่าเล่า

2) ด้านกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีอายุมาก บางส่วนอาจใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายกว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีอายุน้อย อาจเนื่องมาจาก ในภาพรวม ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีอายุมากส่วนใหญ่จะยาวกว่าและให้ รายละเอียดมากกว่าปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีอายุน้อย ด้วยเหตุนี้ ปริจเฉท เรื่องเล่าของผู้ที่มีอายุมากจึงอาจปรากฏกลวิธีทางภาษาที่หลากหลายกว่า โดยเฉพาะกลวิธีที่ นำเสนอภาพให้รู้สึกเหมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ เช่น การใช้คำเลียนเสียง การใช้ภาษาถิ่น การให้ รายละเอียด

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า ประเด็นที่เล่า และกลวิธีทางภาษาที่ใช้ใน การเล่าเรื่อง ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณิพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ใน งานวิจัยนี้ส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงอารมณ์โศกเศร้าหรือสะท้อนใจ มีปริจเฉทเรื่องเล่าเพียงเรื่องเดียว เท่านั้นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยร้องไห้ระหว่างการเล่าเรื่อง ในทางตรงกันข้าม ข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่า ทั้ง 60 เรื่องที่ใช้ในงานวิจัยนี้กลับปรากฏการใช้อารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าถึง 42 เรื่อง ลักษณะ ดังกล่าวอาจสอดคล้องกับมุมมองด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งมองว่าเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ ดึงเครียดหรือโศกเศร้านั้นสัมพันธ์กับการบำบัดอาการป่วยทางจิตของผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์รุนแรง ในบทต่อไป ผู้วิจัยจึงจะกล่าวถึงอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ ธรรณิพิบัติภัยสึนามิเพื่อให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันกับประเด็นใดและอารมณ์ขันที่ ปรากฏนั้นมีหน้าตาอย่างไร

บทที่ 4

อารมณ์ขันในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ประเด็นที่เล่า และกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง เพื่อให้เห็นภาพของเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในฐานะปริศนาเรื่องเล่าชนิดหนึ่ง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแม้ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเกี่ยวกับการมีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ อีกทั้งประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเป็นส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับภาวะวิกฤตของชีวิต ตลอดจนผลกระทบด้านลบต่าง ๆ อันเกิดจากการประสบภัยพิบัติดังกล่าว แต่ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนกลับปรากฏการใช้อารมณ์ขัน ซึ่งเป็นกลวิธีหนึ่งที่มีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้เพื่อทำให้บรรยากาศของเรื่องเล่าผ่อนคลายลง รวมถึงเพื่อทำให้เรื่องเล่าสนุกสนานและมีชีวิตชีวาอีกด้วย ผู้วิจัยจึงจะศึกษาอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าว

จากข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลส่วนที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันเพื่อนำมาวิเคราะห์อารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาดังกล่าว การคัดเลือกข้อมูลส่วนที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันพิจารณาจากเกณฑ์ 2 ประการ ได้แก่

1. การหัวเราะแทรกระหว่างการเล่าเรื่องและการหัวเราะพร้อมกับการกล่าวถ้อยคำขณะเล่าเรื่อง เนื่องจากการหัวเราะเป็นดัชนีอารมณ์ขัน (humor marker) ซึ่งเป็นสัญญาณแสดงการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ขัน (Coates, 2007; Messerli, 2016) อีกทั้งยังเป็นปฏิกิริยาหนึ่งที่มนุษย์ใช้แสดงออกเพื่อตอบสนองต่ออารมณ์ขันอีกด้วย (Wild, Rodden, Grodd, & Ruch, 2003; Martin, 2007; Messerli, 2016; Petitjean & Morel, 2017; Farnia & Karimi, 2019; Kozbelt, 2020) นอกจากนี้งานวิจัยเกี่ยวกับอารมณ์ขันบางส่วนก็ใช้การหัวเราะเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาการปรากฏอารมณ์ขันด้วยเช่นกัน (Pogrebin & Poole, 1988; ผจงพร สุภาวิตา, 2534; อรวรรณ ศรียุคตศุทธ, 2536; Richman, 1995, 2006; Pasero, 1998; Dziegielewski, 2003; Pasquali, 2003; Chapple & Ziebland, 2004; Matsumoto, 2005, 2009, 2011, 2015; Lampert & Ervin-Tripp, 2006; Buxman, 2008; Norrick & Spitz, 2008; Sorensen, 2008; Roth & Vivona, 2010; Nielsen, 2011; Hassan, 2013; Vivona, 2013, 2014; Haydon & Riet, 2014; Chamnansilp & Angkapanichkit, 2015; Kim, Kim, & Kim, 2015; Moalla, 2015; Ostrower, 2015; Demjén, 2016; Schöpf, Martin, & Keating, 2017; Sandberg & Tutenges, 2019)

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีงานวิจัยจำนวนมากที่ใช้เสียงหัวเราะเป็นเกณฑ์ในการตัดสินอารมณ์ขัน แต่บางครั้งเสียงหัวเราะก็อาจไม่ได้บ่งบอกถึงอารมณ์ขันเสมอไป ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ข้อที่ 2 ร่วมด้วย

2. เรื่องเล่ามีส่วนที่ปรากฏความไม่เข้ากันในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ตามทฤษฎีความไม่เข้ากัน (Suls, 1972; Apte, 1992; Shade, 1996; บุชาติ อรสิริวรรณ, 2555; ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2555; Goatly, 2012)

ข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิจำนวน 60 เรื่องที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีปริจเฉทเรื่องเล่าที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันจำนวน 42 เรื่อง รวมการใช้อารมณ์ขันจำนวนทั้งหมด 296 ครั้ง ผู้วิจัยนำข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิส่วนที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันนี้ไปวิเคราะห์ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันและหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทดังกล่าวต่อไป

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยเรื่องอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นเรื่องประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิ และส่วนที่ 2 เป็นเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ขันในปริจเฉทดังกล่าว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิ

4.1.1 ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิตามทฤษฎีความไม่เข้ากัน (Suls, 1972; Apte, 1992; Shade, 1996; บุชาติ อรสิริวรรณ, 2555; ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2555; Goatly, 2012) ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิมิมี 12 ประเด็นสรุปได้ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิ

ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของข้อมูลที่ปรากฏ การใช้อารมณ์ขันทั้งหมด)
1. หายนะของตนเอง	42	14.19
2. การกระทำของตนเอง	38	12.84

ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของข้อมูลที่ปรากฏ การใช้อารมณ์ขันทั้งหมด)
3. ความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้น	32	10.81
4. ผลกระทบจากภัยพิบัติ	30	10.14
5. ความกลัวของตนเอง	28	9.46
6. การกระทำของผู้อื่น	26	8.78
7. หายนะของผู้อื่น	25	8.45
8. การมองเห็นความโชคคดียุติในความโชคร้าย	22	7.43
9. ความเขลาของตนเอง	16	5.41
10. ความเหลือเชื่อ	16	5.41
11. ความกลัวของผู้อื่น	14	4.73
12. ความเขลาของผู้อื่น	7	2.36
รวมประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน	296	100.00

ตารางที่ 15 แสดงประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน ความถี่ในการปรากฏ และร้อยละของความถี่ที่ปรากฏเทียบกับจำนวนข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด จากตารางจะเห็นว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันจำนวน 12 ประเด็น ประเด็นที่ปรากฏในความถี่สูงคือ ประเด็นเรื่องหายนะของตนเอง ส่วนประเด็นที่ปรากฏในความถี่ต่ำคือประเด็นเรื่องความเขลาของผู้อื่น ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1.1 หายนะของตนเอง

ประเด็นเรื่องหายนะของตนเองหมายถึงการกล่าวถึงเหตุการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นแก่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ประเด็นที่กล่าวถึงส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับภาวะวิกฤตแห่งความเป็นความตายขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามเอาชีวิตรอด รวมถึงการขาดปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิต เช่น อาหารและเครื่องนุ่งห่ม อารมณ์ขันเกิดขึ้นจากความไม่เข้ากันที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประสบเหตุการณ์วิกฤตซึ่งตนไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าตนจะได้ประสบ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันเกี่ยวกับประเด็นเรื่องหายนะของตนเองจำนวน 42 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.19 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 165

...ป้ายยืนยืน มีรถที่หนีขึ้นจากนี้ในชอยนะ รถแก่ง จอดปั๊บบ...! เขาก็ไม่รู้ว่าจะตรงไหนตรงไหนคนหนีไปตอนนี้ใช้มัย จอดปั๊บบเห็นป้ายยืน (หัวเราะ) จอดปั๊บบ “เร็ว::!เร็ว::!” (หัวเราะ) เร็ว::!เร็ว::! ป้าก็ ‘อืม’ เดี่ยวเค้าว่าบ้านะ ป้าบอกนะ “(???)” แล้วป้าก็บอกว่า “สภาพที่เห็นตอนเนี่ยะ จะขึ้นได้มัยรถแก่ง” เขาว่า “ได้! ได้” ทั้งตัวมอมแมม ซีโคลนมันทั้งตัวอะนะ รถเขาด้วยนะ ป้าอยากรู้ว่ายังขึ้นได้มัย เขาจอดให้ขึ้นบอกว่า “ได้! ได้! ได้” ป้าก็พริบ ขึ้นรถเขา (หัวเราะ) ที่จริงบ้านเราอยู่เยื้องกัน (หัวเราะ) คนที่ไปส่งนั้นเขารู้ว่านี่คือบ้านป่า สวนป่า นี่บ้านใช้มัย ป้าให้เขาส่งปั๊บบ้าต้องเดินขึ้นไปบนบ้านใช้มัย ป้าไม่ขึ้นเพราะป้านี้ซื้อต::!แล้ว สมองวูปไปแล้วนะ พอรถแก่งมา “เร็ว::!เร็ว” เขา ป้าก็พริบ รถแก่งมาให้ป้าขึ้นรถ ป้าก็ไปนะ ไปพอดีไปส่งกันที่น้ำตกบ่อหินอะนะ มันไปไหนไม่ได้แล้ว มันสุดซอย ไปถึงทั้งฝรั่งทั้งไทย นั่งกันเต็ม:: (หัวเราะ) ป้าก็ไปนั่งกับเขาด้วยอะนะ...

ตัวอย่างที่ 165 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอาการชันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนถูกคลื่นสึนามิซัดไปกระทบกับพื้นที่ที่เป็นดินจนร่างกายและเสื้อผ้าทั้งหมดสกปรก รวมทั้งตนก็ตกใจกับภัยพิบัติมากจนขาดสติอีกด้วย จากนั้นต่อมาจึงมีเพื่อนบ้านรับตนขึ้นรถยนต์และพาอพยพไปอยู่บนน้ำตกบ่อหิน ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ความไม่เข้ากันในตัวอย่งนี้มาจากความตกใจจนขาดสติระหว่างที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย หากเป็นภาวะปกติการกระทำดังกล่าวอาจดูไม่สมเหตุสมผล แต่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความตกใจกับภัยพิบัตินี้กลับทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงพฤติกรรมนั้นได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องหายนะของตนเอง

ตัวอย่างที่ 166

...แต่สำหรับ สำหรับหวานก็วิ่งขึ้นเขา ความตกใจเนาะ วิ่งขึ้นเขาแล้วก็ ขึ้นเขาถึงแล้วก็ไปขึ้นต้นไม้เหมือนกับว่า สี่ห้าคนโอบไม้ ไม่หมดอะนะ ไม่รู้ไปอยู่ข้างบนข้างบนยอดได้ยังไง พอตกลงมาลงไม่ได้ (หัวเราะ) รู้ได้อย่างเดียว...

ตัวอย่างที่ 166 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอาการชันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนหนีคลื่นสึนามิขึ้นไปอยู่บนยอดต้นไม้ใหญ่บนภูเขาแห่งหนึ่ง แต่หลังจากที่เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสิ้นสุดลงแล้วนั้น ตนไม่สามารถลงจากยอดต้นไม้ต้นดังกล่าวได้ ความไม่เข้ากันในตัวอย่งนี้มาจากพฤติกรรมในขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยตกใจกลัวคลื่นสึนามิอย่างมาก จนมีกำลังปีนขึ้นไปถึงยอดต้นไม้ใหญ่

ได้ แต่กลับไม่สามารถลงจากต้นไม้ยังพื้นดินได้ หากเป็นภาวะปกติ การกระทำดังกล่าวอาจดูไม่สมเหตุสมผล แต่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความตกใจกับภัยพิบัตินี้กลับทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงพฤติกรรมนั้นได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องหายนะของตนเอง

4.1.1.2 การกระทำของตนเอง

ประเด็นเรื่องการกระทำของตนเองหมายถึงการกล่าวถึงพฤติกรรมของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยซึ่งผิดไปจากที่ตนเคยกระทำเป็นปกติหรือเป็นพฤติกรรมที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่คาดคิดมาก่อนว่าตนจะกระทำ อารมณ์ขันเกิดขึ้นจากความไม่เข้ากันที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงพฤติกรรมที่ผิดความคาดหมายออกมาในระหว่างที่ประสบภัยพิบัติ ซึ่งหากเป็นภาวะปกติการกระทำนั้นอาจดูเหมือนไม่สมเหตุสมผล ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการกระทำของตนเองจำนวน 38 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.84 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 167

...เอ่อ::พอตีว่าไต่ยีนไต่ยีนเอ่อเพื่อนบ้านบอกมา ก็:: เพื่อนบ้านที่อยู่ข้างบนพอโดนนะ เขาก็วิ่งกันลงมาไต่ยีน เขามาเที่ยวหา อืม มาถึงนะ สงสัยคนที่ว่าบอกป้าว่าเดี๋ยวก่อน เดี่ยวบอก ผมมาช่วยลูกขึ้นเนี่ยะมานะ มาถึง มาถึงอ่า::สองคน ก็นั่นก็อ่า:: (???) บอก มาถึงที่หน้า เอ่อ ป้านอนอยู่ “น้ำเดือน ใจเย็นเย็น ใจเย็นนะ ใจดีดีนะ ผมมาช่วยแล้วผมมาช่วยแล้วนะ” ถึง คนละ คนละคนนะ ป้านี้ถึงกะ “เฮ้ย” ไต่ยีน เฮ้ยนะ มายากนะนะ ที่ดินก็ขรุขระนะ เป็นซีโคลนทั้งนั้นบุ่มบุ่มบุ่มบุ่ม เขาก็เอามือประคองคนละคน ลากป้านะ สองคนเขาลากป้าไม่รอดนะ เพราะป้ามันอ่อนแรงหมดแล้วนะ ลากป้าไม่รอด พอเขาบอกว่า “น้ำเดือน เห็นเขาว่า เขาบอกตะโกนบอกว่ามาอีกมาอีก” ไต่ยีนอาฟเตอร์ซ็อก พอบอกว่ามาอีก น้ำเดือนบ่อมบ่อม บ่อมบ่อม (หัวเราะ) คืออันที่จริงลากกันสองคนลากไม่รอด พอบอก “มาอีก” น้ำเดือนตีบ่อมบ่อมบ่อมบ่อม (หัวเราะ) มัน ขนาดนี้นะ (หัวเราะ) พอว่ามาอีก อัยอัยอัย น้ำเดือนรีบ เดินได้เลยนะ ไต่ยีน...

ตัวอย่างที่ 167 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนนอนจมอยู่ในกองดินโคลนและไม่สามารถลุกขึ้นยืนได้จึงร้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านคนหนึ่ง แต่เพื่อนบ้านคนดังกล่าวมองว่าตนเองเพียงคนเดียวไม่น่าจะสามารถช่วยเหลือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ จึงไปขอให้

เพื่อนบ้านอีกคนหนึ่งมาช่วยเพิ่ม ต่อมาเพื่อนบ้านทั้ง 2 คนได้ช่วยกันประคองและดึงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยขึ้นจากกองดิน แต่เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นดินโคลน ประกอบกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่มีแรง จึงไม่สามารถช่วยผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ขึ้นจากกองดินได้ หลังจากนั้นเพื่อนบ้านคนหนึ่งได้บอกผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยว่ามีข่าวลือว่ากำลังจะเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวตามขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงตกใจมากและมีผลกำลังขึ้นอย่างกะทันหันจนสามารถลุกขึ้นยืนและเดินได้ด้วยตนเอง ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากสภาพความทุกข์ทรมานที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามขึ้นจากกองดิน รวมถึงการมีกำลังขึ้นแบบหน้ามือเป็นหลังมือทันทีที่ทราบข่าวว่ากำลังจะเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการกระทำของตนเอง

ตัวอย่างที่ 168

...พอเป็นสะพานทางลงถึงก็ พี่ก็ลงก่อน พอลงก่อนก็ เอาฝรั่งคนเนี้ยะ ลงมาด้วย แต่พี่ให้นั่งบนมือนะ เพราะว่าไม่มันขนาดเนี้ยะมันฉีกขาดอะ พี่ให้นั่งบนมือนี่ แล้วพี่ก็ป็นลง รับน้ำหนักของเค้าทุกอย่าง ค่อยค่อยลงมา คือ พอลงมาถึงคือเค้าก็นั่ง เค้าก็ร้อง::อย่างเดียว บอก “อย่าร้องสิ” (หัวเราะ) พี่ก็ค่อยค่อยเอาลง ลง...

ตัวอย่างที่ 168 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติคนหนึ่งนั่งบนแขนของตน ก่อนตนจะพาป็นลงจากหลังคาของอาคารเพื่อมายังเนินทรายซึ่งเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย ในระหว่างนั้น นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติคนดังกล่าวร้องให้ตลอดเวลา ตนจึงพูดเป็นภาษาไทยว่า “อย่าร้องสิ” เพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติหยุดร้องให้ ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากพฤติกรรมที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทราบดีว่านักท่องเที่ยวต่างชาติคนนั้นไม่เข้าใจภาษาไทย แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็ยังพูดภาษาไทยออกไปเนื่องจากนักท่องเที่ยวคนนั้นร้องให้ตลอดเวลา ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการกระทำของตนเอง

4.1.1.3 ความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้น

ประเด็นเรื่องความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้นหมายถึงการกล่าวถึงการประสบเหตุการณ์วิกฤตหรือเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหลาย ๆ เหตุการณ์ในเวลาเดียวกันหรือในเวลาไล่เลี่ยกัน อารมณ์ขันเกิดขึ้นจากความไม่เข้ากันที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต้องเผชิญกับเหตุการณ์ร้าย ๆ หลายเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากเป็นภาวะปกติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจไม่ได้ประสบเหตุการณ์ลักษณะดังกล่าวบ่อยครั้ง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏ

อารมณ์ขันเกี่ยวกับประเด็นเรื่องความโศคร้ายที่ไม่จบสิ้นจำนวน 32 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.81 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 169

...ไปถึงเขาสก คนมันก็วิพากษ์วิจารณ์จับกลุ่มคุยกัน “เออเนี่ยะน้ำลงแล้วยังตายกันเยอะ” อย่างนั้นอย่างนี้ใช้มัย แล้วคนจับกลุ่มคุยกันนะ เรา กลุ่มเราประมาณสามสิบคน ยืนอยู่บนเขา พอยืนอยู่บนเขาดำรวจนั้นมา แกว่า “อย่ายืนรวมกลุ่ม” ถามว่า “ทำไม” “เดี๋ยวเขาถล่ม เพราะสีนามิมันมา”

บอกว่า ป่าวันเพ็ญเลยโมโหป่าวันเพ็ญเลย ว่า “ช่างหัวมันแล้ว กูหนีมาจนถึงเขาแล้ว ถ้าเขาถล่มกูก็ตายก็ตาย::ไปตะ กูไม่รู้จะไปไหนแล้ว” ใช้มัย หนีมาสี่ห้าแห่งอะ หนีจากน้ำเค็มไปวัดน้ำเค็ม ในวัดน้ำเค็ม จะขึ้นต้นโพก็ไม่ได้ขึ้น แล้วคิดดูซิว่าไปจนกระทั่ง หน้าโรงพยาบาลตะกั่วป่า เค้าวาดเดียวท่วมก็ไปอีก ไปหน้าอำเภอ เดี่ยวหน้าอำเภอท่วมไปศาลตะกั่วป่าศาล ศาลตะกั่วป่า วันอาทิตย์เค้าวัด หนีต่อไปถึง ทางขึ้นเขาสกอะควนปักอะ แล้วดำรวจคนนั้นว่าอย่าจับกลุ่มกัน เดี่ยวเขาถล่ม แล้วถ้ามันถล่มจริงมันก็ตายมันก็ตาย ก็มันหมดทางหนีแล้ว::อะ ใช้มัย ใ้อ๊ะ::...

ตัวอย่างที่ 169 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพยายามหนีคลื่นสึนามิไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย แต่ทุกสถานที่ที่ตนไปถึงก็ล้วนมีเหตุให้ตนไม่สามารถอยู่ในพื้นที่นั้นได้ทั้งสิ้น กล่าวคือ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยออกจากบ้านของตนซึ่งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เพื่อจะขึ้นไปอยู่บนต้นโพในวัดน้ำเค็ม แต่เนื่องจากมีความเชื่อว่าสตรีห้ามขึ้นต้นโพ จึงเปลี่ยนจุดหมายไปที่โรงพยาบาลตะกั่วป่า ตำบลบางนายสี อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา จากนั้นมีข่าวลือว่าน้ำจะท่วมโรงพยาบาลตะกั่วป่า จึงย้ายไปที่ว่าการอำเภอตะกั่วป่า ตำบลตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ต่อมาข่าวลืออีกว่าน้ำจะท่วมที่ว่าการอำเภอตะกั่วป่า จึงหนีต่อไปยังศาลจังหวัดตะกั่วป่า ตำบลตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา อย่างไรก็ตาม เนื่องจากศาลจังหวัดตะกั่วป่าไม่เปิดให้บริการในวันอาทิตย์ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงหนีต่อไปจนถึงทางขึ้นอุทยานแห่งชาติเขาสก ตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย อยู่ห่างจากพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติกว่า 20 กิโลเมตร แต่ก็ยังมีเจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งไม่ให้ประชาชนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มอีก เนื่องจากเกรงว่าภูเขาจะถล่ม ความไม่เข้ากันในตัวอย่งนี้มาจากสภาพความทุกข์ทุเลและความลำบากที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต้องเปลี่ยนจุดหมายในการหนี

คลื่นสึนามิไปยังสถานที่ต่าง ๆ หลายแห่งไม่รู้จบ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้น

ตัวอย่างที่ 170

...พอนั้นถึงแล้ว หันไปดู ‘เฮ้า ตายหานี้ น้ำมันมาถึงนี้แล้ว’ หันไปมองแม่ ‘เฮ้าตายท่า แม่ก็ไม่อยู่แล้ว’ ทีนี้ทำไง พ่อก็ไม่อยู่ แม่ก็ไม่อยู่ จะถอยหลังก็ไม่ได้ น้ำมา จะเดินหน้าก็เป็นห่วงพ่อแม่ แป็บเดียว (หัวเราะ) ตีลังกาเลย ก็น้ำพาไป ก็ชี่อย่างเงี้ยะ ชี่มอไซค์ไป น้ำก็พา::ไปเลย...

ตัวอย่างที่ 170 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพลัดกับบิดาและมารดาของตนขณะที่ตนซึ่งรถจักรยานยนต์ออกจากบ้านเพื่อหนีคลื่นสึนามิ และหลังจากที่เพิ่งทราบว่าตนได้พลัดกับบิดาและมารดาแล้วนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็ยังถูกคลื่นสึนามิซัดไปยังบริเวณอื่นอีก ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากความลำบากที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประสบเหตุการณ์วิกฤตต่าง ๆ หลายเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งการหนีเพื่อเอาชีวิตรอด การพลัดกับบิดามารดา และการประสบภัยพิบัติ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้น

4.1.1.4 ผลกระทบจากภัยพิบัติ

ประเด็นเรื่องผลกระทบจากภัยพิบัติหมายถึงการกล่าวถึงข้อเสียของการเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ประเด็นที่กล่าวถึงส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับการสูญเสียบุคคลในครอบครัวของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ ความเสียหายทางกายภาพที่เกิดแก่ทรัพย์สินของผู้ประสบภัยพิบัติ ตลอดจนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน อารมณ์ขันเกิดขึ้นจากความไม่เข้ากันที่วิถีชีวิตของผู้ประสบภัยพิบัติ รวมถึงสภาพแวดล้อมในช่วงก่อนและหลังการเกิดภัยพิบัตินั้นแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันเกี่ยวกับประเด็นเรื่องผลกระทบจากภัยพิบัติจำนวน 30 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.14 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 171

...ป้าว่าเมื่อก่อนนะ เอ้อสบายสักทีอะลูกก็เรียนจบพอดีเลยป็นันนะ คนสุดท้องอะเรียนจบป็นันพอดีเลย เอ้อสบายซักทีทีนี้วะ มาปุ๊บเดียว::ไม่เหลือ

อะไรเลย (หัวเราะ) บ้านอยู่ก็ไม่มี (หัวเราะ) เสื้อผ้าใส่ก็ไม่มี (หัวเราะ) สามวัน
ค่อยได้อาบน้ำ...

ตัวอย่างที่ 171 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอาการผื่นขึ้นขณะกล่าวถึงผลกระทบจากเหตุการณ์
ธรณีพิบัติภัยสึนามิว่าเหตุการณ์นี้ทำให้บ้านของตนเสียหาย ตนจึงไม่มีที่อยู่อาศัย พร้อมทั้งอธิบายว่า
หลังจากภัยพิบัติดังกล่าวสิ้นสุดลงแล้ว ตนต้องดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก ไม่มีเสื้อผ้าสวมใส่และ
ไม่ได้อาบน้ำเป็นเวลา 3 วัน ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากความลำบากและสภาพวิถีชีวิตของผู้มี
ส่วนร่วมในการวิจัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงหลังจากประสบภัยพิบัติ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็น
อาการผื่นขึ้นที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องผลกระทบจากภัยพิบัติ

ตัวอย่างที่ 172

...มันมีอยู่ศพหนึ่ง บ้านจะเหลือแต่โครง แล้วก็หลังคา ประตู ก็เดินหา นอนใน
ในขุมน้ำ คนสองคนติดได้ซากนั้นซากนี้ พอเข้าไปดูบ้านหลังนั้นนะ พอเปิดประตู
แฮแฮ ประตู ก็เหลือนะ เปิดประตูไป ก็มึน เงยดูข้างบนอะนั่งอยู่บนชื่อ นั่งแล้วไม้ปัก
อย่างเงี้ยะ นั่งก้ม::ดูเราอย่างเงี้ย เต็มที่อะ (หัวเราะ) อู๋ย:: จนมันชินนะ แบบ แบบ
เยอะมาก นี่คือประสบการณ์...

ตัวอย่างที่ 172 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอาการผื่นขึ้นขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนไปช่วยเพื่อน
ค้นหาศพของญาติในพื้นที่บริเวณหาดนางทอง หมู่บ้านบางเหล่าโอน ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า
จังหวัดพังงา และได้เห็นศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นจำนวนมากที่อยู่ในอริยาบถ
ต่าง ๆ ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากสภาพที่ศพของผู้ที่เสียชีวิตไปแล้วนั้นอยู่ในอริยาบถที่นั่งก้ม
มองมาที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยราวกับศพนั้นยังมีชีวิตอยู่ พิจารณาได้จากคำว่า “นั่งก้ม::ดูเราอย่างเงี้ย
เต็มที่อะ” ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอาการผื่นขึ้นที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องผลกระทบจากภัยพิบัติ

4.1.1.5 ความกลัวของตนเอง

ประเด็นเรื่องความกลัวของตนเองหมายถึงการกล่าวถึงความหวาดกลัวของ
ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีต่อเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ รวมถึงความกลัวเกี่ยวกับเรื่องเหนือ
ธรรมชาติ ประเด็นที่กล่าวถึงส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับความกลัวของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยในแง่ที่
เป็นการแสดงความรู้สึกกลัวมากจนอาจดูเหมือนเป็นการแสดงออกเกินจริง อาการผื่นขึ้นเกิดขึ้นจาก
ความไม่เข้ากันที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงออกว่าตนกลัวมาก ซึ่งหากเป็นภาวะปกติ การแสดง
ความกลัวนั้นอาจดูเหมือนไม่สมเหตุสมผล ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอาการผื่นขึ้นเกี่ยวกับประเด็น

เรื่องความกลัวของตนเองจำนวน 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.46 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 173

...ก็ผมนี้ประมาณแค่นี้ละ ผมวิ่ง ผมจับมอเตอร์ไซค์วิ่งเลย วิ่ง ที่บ้านเนี่ยะ ผมไม่บอกใครเลยนะ ผม ความซึ่ซาดนะ ผมวิ่งขึ้นเขาเลย ที่บ้านเนี่ยผมยังไม่ได้บอกใครเลย ผมวิ่งพันบ้านเลยอะ (หัวเราะ) [ลากไปเลยอะผมเห็น]...

ตัวอย่างที่ 173 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนรีบวิ่งหนีคลื่นสึนามิขึ้นไปอยู่บนภูเขาแห่งหนึ่งด้วยความกลัว ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากพฤติกรรม ในขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกลัวคลื่นสึนามิอย่างมากจนรีบหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยเพียงลำพัง ไม่ได้แจ้งสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว หากเป็นภาวะปกติ การกระทำดังกล่าวอาจดูไม่สมเหตุผล แต่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความกลัวภัยพิบัตินี้กลับทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงพฤติกรรมนั้นได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความกลัวของตนเอง

ตัวอย่างที่ 174

...ถึงวันก่อนที่ว่าผมเล่าให้ใครฟัง ฟังอะ] “เฮ้ยกูไปดูเมียหน่อย อาศัยรมึงทีวะ” [ไปที่ (???) งั้นแหละมันไปไหนไม่ได้อะนะ] “เตี้ยมึงคอยตรงนี้” ว่า [พอเดี๋ยวก็ว่า “คลื่นมาแล้วหลาว” ‘กูก็ไม่รอไอ้โหรแล้ว’ (หัวเราะ) รอไอ้โหรละ] เอ้อ ทีนี้ เขาก็ไปเจอผมอะนะ ‘เฮ้ย:: คนน้ำเค็มคบไม่ได้วะ กูให้รอแป็บเดี๋ยวมันหนีไปเลยวะ’ (หัวเราะ)...

ตัวอย่างที่ 174 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนขอให้เพื่อนขับรถพาไปตามหาภรรยาของตนซึ่งพลัดจากกันระหว่างที่หนีคลื่นสึนามิ แต่ขณะที่เพื่อนของตนไปเตรียมรถยนต์นั้นก็มีผู้แจ้งว่ากำลังจะเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวตามขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ด้วยความกลัวตนจึงรีบอพยพหนีออกจากพื้นที่นั้นทันที ไม่ได้รอเพื่อน ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากพฤติกรรม ในขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกลัวคลื่นสึนามิอย่างมากจนรีบหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยทันทีที่ได้ทราบข่าวว่าจะเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม ไม่ได้รอเพื่อนที่กำลังไปนำรถมารับตน หากเป็นภาวะปกติ การกระทำดังกล่าวอาจดูไม่สมเหตุผล แต่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความกลัวภัยพิบัตินี้กลับทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงพฤติกรรมนั้นได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความกลัวของตนเอง

4.1.1.6 การกระทำของผู้อื่น

ประเด็นเรื่องการกระทำของผู้อื่นหมายถึงการกล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงในเรื่องเล่า ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรู้จักหรือไม่รู้จักก็ได้ ประเด็นที่กล่าวถึงส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ผิดไปจากที่บุคคลนั้นเคยกระทำเป็นปกติหรือเป็นพฤติกรรมที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่คาดคิดมาก่อนว่าบุคคลนั้นจะกระทำ อารมณ์ขันเกิดขึ้นจากความไม่เข้ากันที่บุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงนั้นแสดงพฤติกรรมที่ผิดความคาดหมายออกมาในระหว่างที่ประสบภัยพิบัติ ซึ่งหากเป็นภาวะปกติ การกระทำนั้นอาจดูเหมือนไม่สมเหตุสมผล ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการกระทำของผู้อื่นจำนวน 26 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.78 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 175

ผมก็ เข้าน้ำเค็มอีก เข้ามาลอด เอามาถามบ้าง ถามเหมือนกะที่ถาม บอกน้องตอนแรกว่า เจอกัน “รู้มัย เห็นมัย” เค้ก็ว่าเห็นเหมือนเดิมนั้นแหละ (หัวเราะ) ที่จริงไม่อะ แต่เค้เบลอะ

ตัวอย่างที่ 175 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนเดินอยู่ในหมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เพื่อค้นหาสมาชิกในครอบครัวที่พลัดจากกันขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามสอบถามข้อมูลจากผู้ที่อยู่ในหมู่บ้านน้ำเค็มว่าเคยทราบข้อมูลหรือเคยได้พบบุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังตามหาอยู่บ้างหรือไม่ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมักจะได้รับคำตอบว่าบุคคลนั้นเพิ่งได้พบผู้ที่ตนกำลังตามหา ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วนั้นไม่เคยได้พบ ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากพฤติกรรมของผู้ที่ตอบคำถามของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ตกใจกลัวเหตุการณ์ดังกล่าวมากจนตอบคำถามไปด้วยความขาดสติและไม่ทราบว่าตนเองได้ตอบคำถามผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยว่าอย่างไรบ้าง ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการกระทำของผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 176

...พี่สาวพี่อะ พี่บอก [“นุ่น ไปเอาลูกเร็ว ไปเอาลูกเร็ว น้ามา”] มันออกไป แล้วมันไปหอบทีวี มันอุ้มทีวี มันซื้อทีวีมาใหม่ตลกมากเลย อุ้มทีวี ตลกดีพี่ ตอนนี่เราว่าตลกอะนะ แต่ตอนนั้นนะนะเหมือนกับมันซื้ออะนะ อะไรพาได้ก็พาก่อนแล้ว นี่ลูกอยู่ไหนยังไม่รู้เลย ลูกเค้ก็ตอนที่ว่าคนที่น้ำเอาไปวางบนโต๊ะที่ย่ามันพาไปได้อะ จนตอนนี้เตเป็นสาวแล้ว มอสีแล้ว ลูกเล่นอยู่ไหนก็ยังไม่รู้เลย (หัวเราะ)

ตัวอย่างที่ 176 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอาการชันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนแจ้งพี่สาวของตนว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและให้พี่สาวของตนรีบพาบุตรสาวซึ่งอายุประมาณ 1 ปี ออกจากบ้านเพื่อหนีไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย แต่พี่สาวของตนกลับรีบหนีออกไปพร้อมกับโทรทัศน์ เครื่องใหม่ที่เพิ่งซื้อ แต่ไม่ได้พาบุตรสาวหนีออกไปด้วย ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากพฤติกรรมของพี่สาวของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ตกใจกลัวเหตุการณ์ดังกล่าวมากจนขาดสติ ตามปกติแล้วคนทั่วไปอาจคิดว่าในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้ประสบภัยพิบัติน่าจะพาสมาชิกในครอบครัวหนีเพื่อเอาชีวิตรอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเล็กที่ยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ แต่ในกรณีนี้พี่สาวของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกลับตกใจกลัวมากจนให้ความสำคัญกับโทรทัศน์เครื่องใหม่มากกว่าจะมุ่งตามหาบุตรสาวเพื่อพาอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการกระทำของผู้อื่น

4.1.1.7 หายนะของผู้อื่น

ประเด็นเรื่องหายนะของผู้อื่นหมายถึงการกล่าวถึงเหตุการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงในเรื่องเล่า ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรู้จักหรือไม่รู้จักก็ได้ ประเด็นที่กล่าวถึงส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับภาวะวิกฤตแห่งความเป็นความตายของบุคคลอื่นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าบุคคลนั้นจะมีชีวิตรอดหรือไม่ รวมถึงการขาดปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิต เช่น อาหารและเครื่องนุ่งห่ม อารมณ์ขันเกิดขึ้นจากความไม่เข้ากันที่บุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงนั้นประสบเหตุการณ์วิกฤตซึ่งผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าบุคคลนั้นจะได้ประสบ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันเกี่ยวกับประเด็นเรื่องหายนะของผู้อื่นจำนวน 25 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.45 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 177

...แกก็ แกก็ หัวปลามาเนาะ ตัวนี้ ปลากะพงขาวประมาณซึก ห้าหกกิโลอะ แกก็หัวมา เราก้ถามว่า “เอามาจากไหน” แกบอก แกก็เล่าให้ฟังเนาะ “เนี่ยะ กูอะนะ คลื่นมันซัดเข้าป่า แล้วตอนมันน้ำมันแห้งอะปลากะพงขาวมันมีอยู่สองตัว ตัวใหญ่นอนอยู่ในป่าชายเลนนะ กูก็หัวมาสองตัวนี้แหละ เดินมา แต่กูไม่มีกางเกง แล้วกูก็ลืมนะ” แกว่าอย่างเงี้ยนะ “กูก็ลืมนะ ว่าไม่มีกางเกงอะ” ด้วยความที่ไม่รู้ อะไรนะ แกก็หัวปลามาสองตัวแล้วคนบอก “แล้วมึงไม่ใส่กางเกงละ” (หัวเราะ) แกก็บอกว่า “ทิ้งปลาไปตัวนี้เอามือมาปิด” (หัวเราะ) เออ แกก็เล่าให้ฟัง “กูก็ทิ้งปลาไปตัวเอามือมาปิดแล้วหาผ้ามา ใส่” ตอนหลังนะ เอ้อ:: แกก็เล่าให้ฟัง เราก้

เข้ามาเลยนะ แล้วเนี่ยะ ปลาตัวเนี่ยะก็เลยเป็นอาหารมื้อแรก ของคืนนั้น แกหัว
มาด้วย มาได้กินแกงส้ม ปลากระพงขาวตัว::ห้าโล นั้นแหละ...

ตัวอย่างที่ 177 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ลูกพี่ลูกน้อง
ของตนถูกคลื่นสึนามิซัดเข้าไปในป่าแห่งหนึ่ง และด้วยความแรงของคลื่นจึงทำให้กางเกงที่สวมอยู่นั้น
หลุดหายไป ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากสภาพความลำบากที่ลูกพี่ลูกน้องของผู้มีส่วนร่วมใน
การวิจัยประสบภัยพิบัติถึงขั้นที่ไม่มีกางเกงสวมใส่ ซึ่งตามปกติย่อมไม่มีผู้กระทำเช่นนั้น ตัวอย่าง
ข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องหายนะของผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 178

...พอ พอออกไป พี่สะใภ้พี่อะจั้นรถกระบะมันก็ลอบไป ลอบไปมันก็ไปที่ต่ำ
อะนะ ที่คลองตรงนั้นมันจะเป็น มันจะมีที่เอ่อ::เค้าเรียกอะไรอะ ลำคลอง อ๊ะ::ที่จะ
ไหลลงทะเลอะไรอย่างเงี้ยะ น้ำจากเขาอะนะ เค้าก็จับกอไผ่เนี่ยะได้ ต้น ต้นไผ่อะ
แล้วเค้าก็จับลูกกระโดดลง ก็จะมีป่าสะใภ้อะไรพี่ก็อยู่ในรถกระบะนั้นแหละ เค้าก็ลง
ไม่ทัน แต่ว่าเค้าก็ไปนะ ไปกับกระแสน้ำ เสร็จแล้วไปชนต้นสน แล้วก็*หล่นลงมา*...

ตัวอย่างที่ 178 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่พี่สะใภ้ของตน
ซึ่งนั่งอยู่ท้ายรถกระบะถูกคลื่นสึนามิซัดลอบไปติดบริเวณคลองที่เชื่อมกับทะเลอันดามัน ใกล้เขตพื้นที่
หมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ต่อมาพี่สะใภ้ของตนสามารถจับกอไผ่
ไว้ได้ แต่หลังจากนั้นก็ถูกคลื่นสึนามิซัดไปกระทบกับต้นสนแล้วพลัดตกจากต้นสนอีก ความไม่เข้ากัน
ในตัวอย่างนี้มาจากความลำบากที่พี่สะใภ้ของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประสบเหตุการณ์วิกฤตต่าง ๆ
หลายเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ระหว่างที่พยายามหนีเพื่อเอาชีวิตรอด ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็น
อารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องหายนะของผู้อื่น

4.1.1.8 การมองเห็นความโชคดีในความโชคร้าย

ประเด็นเรื่องการมองเห็นความโชคดีในความโชคร้ายหมายถึงการกล่าวถึง
เหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองว่าเป็นเหตุการณ์ด้านบวกที่แฝงอยู่ในการเกิดเหตุการณ์ธรณี
พิบัติภัยสึนามิ ประเด็นที่กล่าวถึงส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับการรอดชีวิตของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
และบุคคลในครอบครัว ตลอดจนการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ หลังจาก
เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิสิ้นสุดลงแล้ว อารมณ์ขันเกิดขึ้นจากความไม่เข้ากันที่ผู้มีส่วนร่วมใน
การวิจัยมองเห็นเหตุการณ์ด้านบวกซึ่งตนไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะปรากฏในบริบทของเหตุการณ์

การประสพภัยพิบัติได้ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการมองเห็นความโชคดีในความโชคร้ายจำนวน 22 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.43 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 179

...ก็ตั้งแต่นั้นมาเนี่ยะ มาไม่สบายด้วยที่นี้ก็ตงานยาว::เลย (หัวเราะ)
ทำงานไม่ได้ ประกอบอาชีพไม่ได้ แต่ยั้งที่ที่ยังเดินได้ พอได้ช่วยเหลือตัวเองได้
ไม่ถึงกับพิการ นอน (???) นอน (???) หรืออะไรพรรณั้นนะ นี่ยั้งดียังไปมาได้
(หัวเราะ)...

ตัวอย่างที่ 179 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เนื่องจากมีอาการเจ็บป่วยอันเป็นผลมาจากการประสพเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ อย่างไรก็ตาม ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังสามารถใช้ไม้เท้าขาเดียวเป็นอุปกรณ์ช่วยเดิน ทำให้ยังสามารถช่วยเหลือตนเองได้บ้าง ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังมองเห็นความโชคดีในเหตุการณ์การประสพภัยพิบัติ กล่าวคือ แม้จะได้รับผลกระทบโดยตรงจนตนเองไม่สามารถประกอบอาชีพได้ แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกลับมองว่าตนยังโชคดีที่ยังสามารถเดินและพอช่วยเหลือตนเองได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการมองเห็นความโชคดีในความโชคร้าย

ตัวอย่างที่ 180

...ถ้าแกเข้าไปเอาแกก็ บ้านทับอยู่แล้ว เพราะว่าแกต้องเข้าทางข้างหน้า
ไข่ม้อย แล้วก็ไม่ทันถึงหอรอก คลื่นมันมาแล้ว มันทับแกอยู่แล้ว เพราะว่ามันต้อง
อ้อมไปอีกเมื่อก่อนนี่ มันยาว::มากไข่ม้อยละ แล้วก็ ต้องอ้อมไปเข้าห้อง ถ้าคิด
ไปเอาปืนนี่คือถูก ถูกคลื่นถูกบ้านทับอยู่แล้ว ดีที่ว่าเหมือนอะไร นะ มาช่วย
เครื่องตัดหญ้าเนี่ยะช่วยแกไว้ คือ::เข้าบ้านไม่ได้แกก็เลยตัดสินใจแก้วไม่เอาแล้ว
แกก็วิ่งเลย ไม่เอาแล้วไม่เอาแล้วปืน ออกไป...

ตัวอย่างที่ 180 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่สามีของตนซึ่งกำลังตัดหญ้าอยู่บริเวณหลังบ้านได้ทราบข่าวว่าเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจึงคิดจะไปหยิบปืนที่เก็บไว้ในบ้าน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีเครื่องตัดหญ้าซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าประตูหลังบ้านวางขวางประตูไว้ สามีของตนจึงตัดสินใจไม่เข้าบ้านไปหยิบปืนแล้ววิ่งออกจากบ้านเพื่อหนีไปยังสถานที่

ที่ปลอดภัยทันที ความไม่เข้ากันในตัวแบบนี้มาจากการที่อุปสรรคกลับกลายเป็นทำให้สามิของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโชคคติ กล่าวคือ การมีเครื่องตัดหญ้าวางขวางประตูหลังบ้านทำให้สามิของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยตัดสินใจได้ถูกต้องและสามารถหนีคลื่นสึนามิไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยได้ทันเวลา ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการมองเห็นความโชคคติในความโชคร้าย

4.1.1.9 ความเขลาของตนเอง

ประเด็นเรื่องความเขลาของตนเองหมายถึงการกล่าวถึงความไม่รู้หรือความเข้าใจผิดของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ประเด็นที่กล่าวถึงส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับความรู้จักคลื่นสึนามิ รวมถึงการขาดสติของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยขณะตกอยู่ในสถานการณ์คับขัน อารมณ์ขันเกิดขึ้นจากความไม่เข้ากันเกี่ยวกับประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคิดว่าตนน่าจะทราบ แต่ตนกลับไม่ทราบหรือกลับเข้าใจผิด ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันเกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเขลาของตนเองจำนวน 16 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.41 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 181

...แล้วอยู่ผู้มีคนก็ตะโกนนะ ขึ้นมาว่า “น้ำมาแล้ว น้ำมาแล้ว” ทุกคนก็วิ่งฟูบะ!! ขึ้นรถ เพื่อจะหนี คิดว่าน้ำนะมันจะมาถึง ที่นั่นแล้ว ต้องหนีต่อ อะไรอย่างเงี้ย เพราะว่าจริงจริงไม่ใช่ ตอนหลังนะ ตอนหนีกันแล้วนะ น้ำกิน มีคนเอามาให้ (หัวเราะ) มีคนเอาน้ำกินมาให้! เอ๊ะ แล้วมีคนบอก “อย่าหนี!อย่าหนี! น้ำกิน! น้ำกิน!” เอ้อ ก็เลยลงจากรถกัน...

ตัวอย่างที่ 181 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนและครอบครัวอพยพไปอาศัยอยู่ที่โรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาบุญกุล” ตำบลบางนายสี อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา หลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ระหว่างนั้นมีผู้นำน้ำดื่มมามอบให้ผู้ประสบภัยพิบัติที่อพยพมาอยู่ในโรงเรียนดังกล่าว จึงมีผู้แจ้งว่า “น้ำมาแล้ว น้ำมาแล้ว” แต่ตนและครอบครัวเข้าใจว่าเป็นการแจ้งเตือนว่ากำลังจะเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวตามขึ้นอีกครั้งหนึ่ง จึงรีบอพยพหนีออกจากโรงเรียนทันที ความไม่เข้ากันในตัวแบบนี้มาจากการคำพ้องที่ทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเข้าใจผิดว่าเหตุการณ์ที่มีผู้แจ้งว่า “น้ำมาแล้ว น้ำมาแล้ว” หมายถึงน้ำในทะเลอันดามันที่เกิดคลื่นสึนามิขึ้นอีกครั้งหนึ่ง แต่ในความเป็นจริงนั้นหมายถึงน้ำดื่มที่มีผู้นำมาบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเขลาของตนเอง

ตัวอย่างที่ 182

...แล้วคราวนี้ก็ พอพอนั้นถึงก็มี มีฮอ คอปเตอร์บิน บินมา ตังตังตังตัง ตังตังพีก็ไปดู “อ๊ย ฮอคอปเตอร์ พวกเรา!!” ‘เดี่ยวฮอเค้าต้องมารับเราเพราะว่า เราอยู่กันเป็นก้อน::ง’ “เดี่ยวฮอเค้าก็มารับเรา เพราะว่าเรื่องเนี้ยมันเป็นเรื่อง ระดับชาติ” (หัวเราะ) พี่พุดจี้ ยังพูดอยู่เลยนาที่นั่นก็คือแบบยังมีสตืออยู่เลย แล้วก็ฮอ บินไป ตังตังตังตังตังตัง ไอ้:: พอ ตรงสุดฝั่งน้ำเค็มได้มั้ง เกาะคอเขา พอไปถึงมันก็ เลี้ยวกลับตังตังตังตังตังตัง หาย::ไปเลย เพื่อนก็หันมาดูหน้าเป็นตาเดียวกันเลย “ไหน เรื่องระดับชาติมีงอยู่ไหน” (หัวเราะ)...

ตัวอย่างที่ 182 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนและเพื่อน ๆ อพยพไปอยู่บนเนินทรายในโรงแรมแห่งหนึ่งหลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ แต่เนื่องจากมีน้ำท่วมรอบโรงแรมทั้งหมด ทุกคนจึงยังไม่สามารถออกจากพื้นที่บริเวณโรงแรมได้ ระหว่างนั้นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองเห็นเฮลิคอปเตอร์ลำหนึ่งบินอยู่เหนือโรงแรม จึงบอกเพื่อน ๆ ว่าเฮลิคอปเตอร์ลำดังกล่าวกำลังบินมารับทุกคนออกจากพื้นที่ของโรงแรม เนื่องจากการอยู่รวมกัน เป็นกลุ่มน่าจะช่วยให้เจ้าหน้าที่บนเฮลิคอปเตอร์สามารถมองเห็นทุกคนได้ง่าย ประกอบกับเหตุการณ์ ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์วิกฤตสำคัญระดับประเทศ ทุกคนจึงน่าจะได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว และปลอดภัย อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นเฮลิคอปเตอร์ลำดังกล่าวก็บินไปอีกทิศทางหนึ่ง ทุกคนจึง ยังคงต้องติดอยู่ในโรงแรมเช่นเดิม ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากความเข้าใจผิดที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเข้าใจว่าเฮลิคอปเตอร์ลำที่ตนเห็นนั้นเป็นเฮลิคอปเตอร์สำหรับเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยพิบัติ ซึ่งกำลังมาช่วยตนและเพื่อน ๆ อพยพออกจากพื้นที่ของโรงแรม แต่ในความเป็นจริงนั้นเป็น เฮลิคอปเตอร์ที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่อง ความเขลาของตนเอง

4.1.1.10 ความเหลือเชื่อ

ประเด็นเรื่องความเหลือเชื่อหมายถึงการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ดูเหมือน เกินจริงและไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ แต่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือบุคคลอื่นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย กล่าวถึงในเรื่องเล่ากลับได้ประสบเหตุการณ์เหลือเชื่อที่จริงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ อารมณ์ขันเกิดขึ้นจากความไม่เข้ากันที่มีเหตุการณ์ที่เหนือความคาดหมายเกิดขึ้นซึ่งผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นจริง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขัน เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเหลือเชื่อจำนวน 16 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.41 ของข้อมูลที่ใช้ปรากฏการใช้ อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 183

...พอ พ่อเค้ามามาทำข่าวเค้ามามาว่า “ไหนอะคุณเกษม คุณเอา ลูกคุณเนี่ย ตั้งเจ็ดคนนี่คุณพามาได้ยังไง” มันก็บอกว่า “เนี่ยะผมทุกกับรถคันนี้” (หัวเราะ) เค้ามอบอกว่า เค้ามอบอกว่า “ไหน ลองดูทุกให้ผมดูซิ (หัวเราะ) (ไอ) ลองทำให้ผมดูซิ ว่าคิดว่าวันนี้สึนามิเกิดขึ้น แล้วลูกคุณเจ็ดคนนะ คุณไปทั้งหมดลูกยังงัย” (หัวเราะ) มันทุกไม่หมด แต่วันสึนามิมันทุกหมด อี้ม:: คุณมันตะ มันเจ็ดคนนะฮอนด้าเล็กเล็กอะ มันไปได้ยังไง โห::มิงน่าจะเอา เอาทองไปติดรถฮอนด้ามันนะ (หัวเราะ) นักข่าวมาให้มันทำจำลอง ทุกยังงัยก็ทุกไม่หมด เพราะรถมันเล็ก เด็กเจ็ดคน แปดทั้งมันนะ ตั้งแปดคนอยู่บนฮอนด้าอะ (หัวเราะ) คิดดูซิ แต่ ไอตัวเล็กกว่าเพื่อนมันว่ามันจำได้ มันใส่ตะกร้า แล้ว นี่ตะกร้าอะ นี่ตะกร้า ลูก ลูกเล็ก แล้วก็:: ถัดจากตะกร้านั้น ลูกคนรอง แล้วก็นั่งหน้ามันอีกคนนึง ข้างหน้านะสาม แล้วก็มันคนที่สี่ (หัวเราะ) แล้วอีก แล้วข้างท้ายอะอีกสามอะมันบอก แปดคนทั้งมันนะ มันไปได้ยังไงก็ว่ายังงัยอยู่เนี่ย เอารถมาแล้วก็ให้มันทุก ถึงตอนนี้มันก็ทุกไม่ได้ (หัวเราะ) แต่ตอนนั้น มันทุกได้ยังไง เอ้ย:: คิดดูตะ เออมันน่าขำดี...

ตัวอย่างที่ 183 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่น้องชายของตนสามารถพาลูกทั้ง 7 คนโดยสารรถจักรยานยนต์คันเล็ก ๆ เพียงคันเดียวเพื่อหนีคลื่นสึนามิไปยังสถานที่ที่ปลอดภัยได้ ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากพฤติกรรมที่คาดไม่ถึงว่าน้องชายของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะสามารถพาลูก ๆ ทุกคนหนีคลื่นสึนามิได้ หากเป็นภาวะปกติ รถจักรยานยนต์คันเล็ก ๆ คันหนึ่งไม่น่าจะสามารถบรรทุกผู้โดยสารได้มากถึง 8 คน แต่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความกล้าภัยพิบัตินี้กลับทำให้น้องชายของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงพฤติกรรมนั้นได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเหลือเชื่อ

ตัวอย่างที่ 184

...แต่พอกลับ น้ำ น้ำ กลับไปแล้วไซ้ แกมมาดูที่บ้านเนี่ยะ ที่ว่าบ้านมัน:: หมดแล้วอะ แต่ปีนกับพระยังอยู่ที่เดิมนะ มีมีมี คือ::คือ::มันเป็นหัวนอนหัวเตียง ไซ้มี แกก็มีพระอยู่องค์หนึ่งตั้งเอาไว้ แก::เซามาบูชา แล้วก็ปีนตั้งอยู่ข้างล่าง แล้วพระอยู่ตรงนั้น มันเป็นสองชั้นสูงไง เดี๋ยวอะไรไม่เหลืออะไรซักอย่างเลย ตู้อะไร คือไม่มี มีแต่พื้นเฉยเฉย แต่ แต่ปีนกับพระทับกันอยู่ตรงที่เดิมนะ ที่หัวนอนตรงนั้นนะ (หัวเราะ) แกลงมาแกก็เจอ::ได้ ได้คืนเหมือนกันอะ (หัวเราะ) พระองค์นั้นก็:: ไม่:: ไม่หัก ไม่อะไรซักอย่างเลย...

ตัวอย่างที่ 184 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่สามีของตน ตรวจสอบความเสียหายที่เกิดแก่ที่อยู่อาศัยและทรัพย์สิน หลังรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย สึนามิ แล้วได้พบว่าวัตถุทุกอย่างภายในบ้านเสียหายเกือบทั้งหมด ยกเว้นปิ่นและพระพุทธรูปที่ไม่ได้รับความเสียหายใด ๆ และยังคงวางอยู่ในตำแหน่งเดิม ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากความคาดไม่ถึงว่าสามีของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะได้รับทรัพย์สินบางส่วนคืนอย่างไม่เคยคาดคิดมาก่อน เนื่องจากความรุนแรงของคลื่นสึนามิที่กระทบบ้านของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยน่าจะทำให้วัตถุต่าง ๆ ภายในบ้านเสียหายทั้งหมด แต่ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงนั้น ปิ่นและพระพุทธรูปของสามีของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกลับไม่ได้รับความเสียหายใด ๆ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเหลือเชื่อ

4.1.1.11 ความกลัวของผู้อื่น

ประเด็นเรื่องความกลัวของผู้อื่นหมายถึงการกล่าวถึงความหวาดกลัวของบุคคลอื่นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงในเรื่องเล่ามีต่อเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรู้จักหรือไม่รู้จักก็ได้ ประเด็นที่กล่าวถึงส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับ ความกลัวของบุคคลนั้นในแง่ที่เป็นการแสดงความรู้สึกกลัวมากจนอาจดูเหมือนเป็นการกล่าวเกินจริง อารมณ์ขันเกิดขึ้นจากความไม่เข้ากันที่บุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงนั้นแสดงออกว่าตนกลัวมาก ซึ่งหากเป็นภาวะปกติ การแสดงความกลัวนั้นอาจดูเหมือนไม่สมเหตุสมผล ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันเกี่ยวกับประเด็นเรื่องความกลัวของผู้อื่นจำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.73 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 185

...เขาหนี ขนาดคนบนเนินนะ บนเนินบนภูเขาเขายังวิ่ง พอมาเห็นข้างล่าง เขาวิ่ง ข้ามลูกเขาไปอีก ญาติป่าที่ปะการังนะ ไม่ถูกนะแต่ว่ารีบ หนีไปตรง หนีไป สุราษฎร์นะ ไปเติมน้ำ น้ำมันที่ปั๊ม (???) วิ่งเร็ว หนีไปถึงสุราษฎร์เขาว่า เขาสกน้น น้ำ ไม่ถึงแน่อะไป (???) นี่ไซ้มี๊ เขาไม่รู้ว่าจะถึงไหน คนที่ว่าไม่โดนเนี่ยนะ เขาหนี พ้นจากภูเขาไปอีก (หัวเราะ) ยิ่งกว่าเราหลาว เขาหนีก่อนแล้วนะ เขาวิ่งขึ้นไป ในซอยแล้วบอกให้ “หนีกัน หนีกัน” ไซ้มี๊ ตะโกนให้หนีกันหนีกัน พวกที่เหลือ ในซอยนะ เพราะไม่รู้มันจะมาถึงไหนไซ้มี๊ มันแปลกใจ พวกที่เห็น พวก (หัวเราะ) แปลว่าคนไม่ใช่ลงมา ลงมาไม่ก็คนนะ ข้างล่างขึ้นนะ พวกที่อยู่ข้างบนก็หนีต่อกันนะ (หัวเราะ) หนีขึ้นภูเขา ญาติญาติก็หนีขึ้นเขากัน ก็คือว่าญาติป่านะ หนีไปออก สุราษฎร์นะ (หัวเราะ) เพราะสุราษฎร์มันไม่ ขยับรถกันไปหนีกัน ว่ามันคือ สุราษฎร์

เนี่ยะไม่ถึงแน่ ที่เขาสกโช่มัย มันสูง ตื่นกันขนาดนั้นกันนะ บางคนนะนะ พอไป
ฝั่งโน้นวิ่งกันไปเจอรถโช่มัย ขึ้นรถนะ ไปออกพังกงนะ รถใครรถใครขึ้นเขาพากัน
หนีเลย ไม่รู้ยู่ไหนต่ออยู่ไหน (หัวเราะ) ป้าอะนะ (หัวเราะ) ญาติป้า ไปออกนูน
สองคนไม่โดน...

ตัวอย่างที่ 185 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงความกลัวของผู้ที่อยู่บนเงิน
และบนภูเขา รวมถึงญาติของตนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหลมปะการัง ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า
จังหวัดพังงา ซึ่งต่างตื่นกลัวเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิอย่างมากจนรีบหนีไปไกลจากพื้นที่เสี่ยง
ภัยพิบัติหลายกิโลเมตร แม้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัยจากคลื่นสึนามิแล้วก็ตาม
นอกจากนี้ญาติของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยังได้อาศัยยานพาหนะของผู้ที่ตนเองก็ไม่รู้จัก เพื่ออพยพ
ไปยังสถานที่อื่นซึ่งตนเองก็ยังไม่ทราบจุดหมายอีกด้วย ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากพฤติกรรม
ในขณะที่ผู้ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติกลัวเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างมากจนขาดสติ หากเป็น
ภาวะปกติ การกระทำดังกล่าวอาจดูไม่สมเหตุสมผล แต่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความกลัว
ภัยพิบัตินี้กลับทำให้ผู้ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็น
อารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความกลัวของผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 186

...แล้ว คราวนี้ก็เค้กลงกัน พี่ก็ต้องลง พี่จะลง ไ้ฝรั่งนี่กลัวแล้ว ไม่เอา
มันไม่ลง ไม่ลง (หัวเราะ) พี่ก็ชู “มึงต้องลงสิ” คือตอนเนี่ยะพี่เจ้าของชีวิตมึงเนี่ยะ
“ต้องลง” “ไม่ลง” “ต้องลง” ต้องพามันไปให้ได้ เอาอีกแล้ว มันก็ร้อง:: ก็ให้นั่ง
เหมือนเดิมอีก พี่ก็ตะโกนให้คนข้างล่างเอาไอ้เนี่ยะพาด ดิอะไม้มันไม่ไปไหนอะ
ก็พาดอีก คราวนี้ก็นั่งอีก ลง::มาช่วยอีก

พอลงมาถึงน้ำประมาณนี้ได้มัย (ใช้มือขวาตบกลางหน้าอกเบา ๆ) มันก็ร้อง
(หัวเราะ) พี่ก็อุ้มเพราะมันเจ็บตึงใจ อุ้มเอา อุ้มทั้ง ทั้งคนทั้งน้ำ เดิน เดินลุยน้ำ
พอเดินเดินถึง เหยียบแบบสังกะสีหรือว่าอะไรพวกเนี่ย พอเหยียบปั๊บเราก็ต้อง
ทั้งน้ำหนักเพราะว่าเราแบกมันอยู่ จมน้ำกันทั้งคู่ คิ่งคิ่งคิ่ง ขึ้นมาใหม่ โห!! ร้อง::
อย่างเดียว...

ตัวอย่างที่ 186 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพยายามช่วย
นักท่องเที่ยวต่างชาติคนหนึ่งให้ปีนลงจากต้นปาล์มในโรงแรมแห่งหนึ่งเพื่อไปยังเนินทรายซึ่งเป็น
สถานที่ที่ปลอดภัย แต่นักท่องเที่ยวต่างชาติคนดังกล่าวไม่กล้าปีนลงจากต้นปาล์มและร้องให้

ตลอดเวลาด้วยความกลัว ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากพฤติกรรมในขณะที่นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติกลัวเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างมากจนขาดสติ หากเป็นภาวะปกติ การกระทำดังกล่าวอาจดู ไม่สมเหตุสมผล แต่ในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความกลัวภัยพิบัตินี้กลับทำให้นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติคนนั้นแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นได้ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็น เรื่องความกลัวของผู้อื่น

4.1.1.12 ความเขลาของผู้อื่น

ประเด็นเรื่องความเขลาของผู้อื่นหมายถึงการกล่าวถึงความไม่รู้หรือ ความเข้าใจผิดของบุคคลอื่นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงในเรื่องเล่า ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่ผู้มีส่วน ร่วมในการวิจัยรู้จักหรือไม่รู้จักก็ได้ ประเด็นที่กล่าวถึงส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับการขาดสติของ บุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงขณะที่บุคคลนั้นตกอยู่ในสถานการณ์คับขัน รวมถึงการที่ บุคคลนั้นไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องและผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเชี่ยวชาญ อารมณ์ขันเกิดขึ้นจาก ความไม่เข้ากันเกี่ยวกับประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคาดว่าบุคคลที่ตนกล่าวถึงนั้นน่าจะทราบ แต่บุคคลนั้นกลับไม่ทราบหรือกลับเข้าใจผิด ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันเกี่ยวกับ ประเด็นเรื่องความเขลาของผู้อื่นจำนวน 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.36 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้ อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 187

...รู้สึกวาลิปห้าวันพันห้าร้อยตัว พันห้าร้อยตัว ทีนี้ พอเอามาขัง ขังอย่างเดียวไม่ให้เหยื่ออะ มันจะเหลือรี มันตายอะ เอา::แล้วทีนี้ทำไงอะ เจ้าหน้าที่ ใส่อย่างเดียว แออัด ปกติ ห้องละสามคุณสามเนี่ยะ สามเมตรคุณสามเมตรเนี่ยะ สองร้อยห้าสิบ ต่อหนึ่งห้อง เล่นพันห้าใส่สองห้องอะ จะเหลือเรอะ ทั้ง ขนาดนี้ (ใช้มือซ้ายจับแขนขวาบริเวณที่ต่ำกว่าข้อมือขวาประมาณ 9 เซนติเมตร) ทั้งขนาดนี้ (ชูนิ้วชี้ นิ้วกลาง และนิ้วนางขวา) อ้า::มันก็ แต่ว่ามันกิน อ๊ะ:: ตัวใหญ่กินจุ อะไร ประมาณเนี่ยะ ลอยเต็มกระชังอะ...

ตัวอย่างที่ 187 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเจ้าหน้าที่สำนักงานประมง จังหวัดพังงาที่เพาะเลี้ยงปลาในกระชังผิดวิธี กล่าวคือ ตามปกติกระชังปลาขนาด 3 x 3 เมตรควรมี ปลาในกระชังจำนวนประมาณ 250 ตัว แต่เจ้าหน้าที่กลุ่มดังกล่าวกลับใส่ปลาลงไปในกระชังมากถึง กระชังละประมาณ 750 ตัว ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากความคาดไม่ถึงว่าเจ้าหน้าที่ที่

ปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านการประมงจะไม่ทราบวิธีการเลี้ยงปลาในกระชัง ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็น
 อารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเขลาของผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 188

...เดินเดินไปยืน รถ คอยรอลอยู่ข้างถนน ดัน!! คนข้างบ้านพี่ เค้ากลับ
 เค้ากลับมาจากเค้าอพยพไปนอนที่:: ที่ไอนี้ ไ้อะไรนะ ศาลากลางพังงา เค้าอยู่
 เค้าอยู่ที่นั่น แล้วคนข้างหลังอะก็หันมาดู แกคนขับไซ้มีอะ มีคนนั่งข้างหลัง หันมาดู
 เห็นพี่ยืนอยู่ เค้ายังงงนะ “เฮ้ย! ฝี่” (หัวเราะ) เค้าเคาะรถปังปังปังปังปังปัง พี่ก็
 กวักมือแบบเออ เค้าก็จอด พี่ก็ไป พี่ก็นั่งหลังรถเค้ากลับบ้านไปด้วย...

ตัวอย่างที่ 188 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอารมณ์ขันขณะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เพื่อนบ้าน
 ของตนเข้าใจว่าตนเสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิแล้ว แต่ระหว่างที่เพื่อนบ้านของตนกำลัง
 กลับบ้านหลังจากอพยพไปอาศัยอยู่ที่อาคารศาลากลางจังหวัดพังงา ตำบลถ้ำน้ำผุด อำเภอเมืองพังงา
 จังหวัดพังงา เพื่อนบ้านคนดังกล่าวก็มองเห็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยืนอยู่ริมถนน จึงสับสนและเข้าใจ
 ว่าตนเองมองเห็นวิญญาณ ความไม่เข้ากันในตัวอย่างนี้มาจากความเข้าใจผิดที่เพื่อนบ้านของผู้มี
 ส่วนร่วมในการวิจัยเข้าใจว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นวิญญาณ ตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นอารมณ์ขันที่
 เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเขลาของผู้อื่น

4.1.2 มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน

ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันทั้ง 12 ประเด็นที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นประเด็นที่ทำให้
 เกิดอารมณ์ขันได้ มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันมีหลากหลาย สรุปได้ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันในปริเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน	มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน
หายนะ	
1. หายนะของตนเอง	- หายนะที่รุนแรงเกินความคาดหมาย
2. หายนะของผู้อื่น	- แต่ในที่สุดก็สามารถรอดชีวิตมาได้
3. ความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้น	- หายนะที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างต่อเนื่อง
4. ผลกระทบจากภัยพิบัติ	

ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน	มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน
การกระทำ	
5. การกระทำของตนเอง	การกระทำที่ผิดความคาดหมายซึ่งอาจดู
6. การกระทำของผู้อื่น	ไม่สมเหตุสมผลหากแสดงออกในภาวะปกติ
ความกลัว	
7. ความกลัวของตนเอง	ความกลัวที่ดูมากเกินไปจริงซึ่งอาจดูไม่
8. ความกลัวของผู้อื่น	สมเหตุสมผลหากแสดงออกในภาวะปกติ
ความโชคดี	
9. การมองเห็นความโชคดีในความโชคร้าย	ความโชคดีซึ่งคาดไม่ถึงว่าจะเกิดขึ้นได้ในภาวะ
10. ความเหลือเชื่อ	วิกฤต
ความเขลา	
11. ความเขลาของตนเอง	ความเขลาเกี่ยวกับเรื่องที่คาดว่าน่าจะทราบ
12. ความเขลาของผู้อื่น	แต่ในความเป็นจริงกลับไม่ทราบ

ตารางที่ 16 แสดงมิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จากตารางจะเห็นว่าประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่กล่าวถึงข้างต้นล้วนเป็นประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันได้ ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันทั้ง 12 ประเด็นนั้นสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับหายนะ กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับการกระทำ กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความกลัว กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความโชคดี และกลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความเขลา ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันแต่ละกลุ่มมีมิติต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน ดังนี้

1. กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับหายนะ อารมณ์ขันเกิดจากการเป็นเหตุการณ์หายนะที่รุนแรงมากเกินไปเกินความคาดหมาย แต่ท้ายที่สุดแล้วก็สามารถรอดชีวิตมาได้ หรือเป็นเหตุการณ์หายนะหลาย ๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างต่อเนื่อง
2. กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับการกระทำ อารมณ์ขันเกิดจากการเป็นการกระทำที่ผิดไปจากความคาดหมายซึ่งอาจดูไม่สมเหตุสมผลหากแสดงออกในภาวะปกติ
3. กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความกลัว อารมณ์ขันเกิดจากการเป็นความกลัวที่ดูมากเกินไปจริงซึ่งอาจดูไม่สมเหตุสมผลหากแสดงออกในภาวะปกติ
4. กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความโชคดี อารมณ์ขันเกิดจากการเป็นความโชคดีซึ่งคาดไม่ถึงว่าจะเกิดขึ้นได้ในภาวะวิกฤตอย่างไรในเหตุการณ์ภัยพิบัติ
5. กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความเขลา อารมณ์ขันเกิดจากการเป็นความเขลาเกี่ยวกับเรื่องที่คาดว่าน่าจะทราบ แต่ในความเป็นจริงกลับไม่ทราบ

กล่าวโดยสรุป ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิจำแนกได้เป็น 12 ประเด็น ได้แก่

1. หายนะของตนเอง
2. การกระทำของตนเอง
3. ความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้น
4. ผลกระทบจากภัยพิบัติ
5. ความกลัวของตนเอง
6. การกระทำของผู้อื่น
7. หายนะของผู้อื่น
8. การมองเห็นความโชคดีในความโชคร้าย
9. ความเขลาของตนเอง
10. ความเหลือเชื่อ
11. ความกลัวของผู้อื่น
12. ความเขลาของผู้อื่น

ประเด็นที่ปรากฏในความถี่สูงคือประเด็นเกี่ยวกับหายนะของตนเอง อาจเนื่องมาจากวิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องที่มีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเคยมีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิ ประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงส่วนใหญ่จึงมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเอง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏอารมณ์ขันที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวค่อนข้างมาก

ประเด็นที่ปรากฏในความถี่ต่ำคือประเด็นเกี่ยวกับความเขลาของผู้อื่น แม้ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะปรากฏการเล่าถึงเรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่นบ้าง แต่ประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นสำคัญ นอกจากนี้การกล่าวถึงความเขลาของผู้อื่นยังอาจเหมือนเป็นการตำหนิหรือบิภาษผู้อื่นอันอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกับผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงได้อีกด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏอารมณ์ขันที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวค่อนข้างน้อย

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ขันทั้ง 12 ประเด็นสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับหายนะ กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับการกระทำ กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความกลัว กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความโชคดี และกลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความเขลา ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ขันแต่ละกลุ่มต่างมีมิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันได้ ลักษณะร่วมของมิติที่แต่ละประเด็นมีส่วนร่วมกันนั้นคือความคาดไม่ถึง กล่าวคือ อารมณ์ขันที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ล้วนเกี่ยวกับการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคาดไม่ถึงว่าเหตุการณ์ที่ดูไม่น่าจะเป็นไปได้นั้นจะเกิดขึ้นจริง เช่น คาดไม่ถึงว่าตนเองและ

บุคคลอื่นที่ตนกล่าวถึงในเรื่องเล่าจะประสบภัยพิบัติ คาดไม่ถึงว่าตนเองและบุคคลอื่นที่ตนกล่าวถึงจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ปกติไม่เคยกระทำ คาดไม่ถึงว่าตนจะสามารถมีชีวิตรอดจากภัยพิบัติได้

ผลการวิจัยเรื่องประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่กล่าวถึงข้างต้นสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยในแง่ที่ว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ปรากฏอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการมองเห็นความโชคร้ายในความโชคร้าย ความเหลือเชื่อ และความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้น เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาความถี่ในการปรากฏประกอบด้วยจะเห็นว่าหากเรียงลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ประเด็นเรื่องความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้นปรากฏมากเป็นลำดับที่ 3 คือปรากฏ 32 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.81 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด ในขณะที่ประเด็นเรื่องการมองเห็นความโชคร้ายในความโชคร้ายปรากฏเป็นลำดับที่ 8 คือปรากฏ 22 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.43 ของข้อมูลที่ปรากฏ การใช้อารมณ์ขันทั้งหมด และประเด็นเรื่องความเหลือเชื่อปรากฏเป็นลำดับที่ 10 คือปรากฏ 16 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.41 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด

ด้านแนวคิดทฤษฎีพบว่านอกจากทฤษฎีความไม่เข้ากันจะสามารถอธิบายเรื่องประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิได้แล้ว ทฤษฎีความเหนือกว่าก็ยังสามารถอธิบายสาเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันดังกล่าวได้อีกด้วย กล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำของผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ อารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าล้วนเป็นอารมณ์ขันที่เกิดขึ้นหลังจากที่เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิผ่านไปแล้วเป็นเวลากว่า 15 ปี ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบภัยพิบัติผ่านมุมมองของตนเองในปัจจุบันที่ย้อนมองเหตุการณ์ในอดีต ในกรณีนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้บุคคลในอดีตเป็นเป้าของอารมณ์ขัน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองเห็นตนเองในปัจจุบันเหนือกว่าตนเองในอดีตและเหนือกว่าบุคคลอื่นในอดีต เนื่องจากตนได้เป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ภัยพิบัติครั้งสำคัญและสามารถมีชีวิตรอดจากภัยพิบัติดังกล่าวได้ จึงทำให้เกิดอารมณ์ขัน สอดคล้องกับที่แคนฮา (Canha, 2016: 39) กล่าวถึงทฤษฎีความเหนือกว่าว่า ทฤษฎีดังกล่าวมุ่งเน้นที่ความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการรู้สึกดีกว่าหรือเหนือกว่าผู้อื่นหรือตนเองในอดีต

4.2 หน้าที่ของอารมณ์ขันในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ผู้วิจัยใช้ผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันในปริศนาตลกหรือโศกเศร้า ดังได้สรุปไว้ในตารางที่ 5 และตารางที่ 6 เป็นแนวทางในการวิเคราะห์หน้าที่ของอารมณ์ขันในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ (Pogrebin & Poole, 1988; ผจงพร สุภาวิตา, 2534; อรวมน ศรียุคศุทฺธ, 2536; Richman, 1995, 2006; Dziegielewski,

2003; Pasquali, 2003; Chapple & Ziebland, 2004; Matsumoto, 2005, 2009, 2011; Buxman, 2008; Norrick & Spitz, 2008; Sorensen, 2008; Roth & Vivona, 2010; สุชาดา อุดมลาภสกุล, ถนอมศรี อินทนนท์ และวันดี สุทธิรังษี, 2554; Nielsen, 2011; Hassan, 2013; Vivona, 2013, 2014; นริสา วงศ์พนารักษ์, 2557; นิตยา พ่วงดี, 2557; Haydon & Riet, 2014; Chamnansilp & Angkapanichkit, 2015; Kim, Kim, & Kim, 2015; Moalla, 2015; Ostrower, 2015; Demjén, 2016; Schöpf, Martin, & Keating, 2017; Sandberg & Tutenges, 2019)

นอกจากใช้หน้าที่ที่สังเคราะห์จากงานวิจัยที่มีมาก่อนเป็นแนวทางแล้ว ผู้วิจัยใช้เกณฑ์อื่น ๆ ร่วมประกอบการพิจารณาหน้าที่ของอารมณ์ชั้นที่ปรากฏในปริเฉทดังกล่าวด้วย ดังนี้

1. อวัจนภาษา

ผู้วิจัยใช้อวัจนภาษา เช่น การยิ้ม การหัวเราะ การใช้สายตา การแสดงกิริยาอาการต่าง ๆ ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแสดงออกระหว่างการเล่าเรื่อง ประกอบการพิจารณาหน้าที่ของอารมณ์ชั้น

2. บริบทของปริเฉทการเล่าเรื่องทั้งหมด

ผู้วิจัยใช้ถ้อยคำที่อยู่ใกล้เคียงกับเรื่องเล่าส่วนที่ปรากฏการใช้อารมณ์ชั้น รวมถึงประเด็นที่เล่า ประกอบการพิจารณาหน้าที่ของอารมณ์ชั้น

3. ภูมิหลังของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ภูมิหลังของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ทั้งความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ การได้รับผลกระทบ ตลอดจนความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ทศนคติ ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีต่อเรื่องที่เล่า ประกอบการพิจารณาหน้าที่ของอารมณ์ชั้น

ผู้วิจัยใช้ผลการวิจัยของงานวิจัยที่มีมาก่อนประกอบกับเกณฑ์อื่น ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หน้าที่ของอารมณ์ชั้นที่ปรากฏในปริเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผลการวิจัยพบว่าอารมณ์ชั้นที่ปรากฏในปริเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิมีหน้าที่ 4 ประการ สรุปได้ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 หน้าที่ของอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

หน้าที่ของอารมณ์ขัน	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของข้อมูลที่ปรากฏ การใช้อารมณ์ขันทั้งหมด)
1. การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก	159	53.72
2. การแสดงความสามารถในการจัดการกับ อารมณ์และความรู้สึกด้านลบ	62	20.95
3. การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น	47	15.88
4. การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์	28	9.46
รวมหน้าที่ของอารมณ์ขัน	296	100.00

ตารางที่ 17 แสดงหน้าที่ของอารมณ์ขัน ความถี่ในการปรากฏ และร้อยละของความถี่ที่ปรากฏเทียบกับจำนวนข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด จากตารางจะเห็นว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏหน้าที่ของอารมณ์ขันจำนวน 4 หน้าที่ หน้าที่ที่ปรากฏในความถี่สูงคือหน้าที่การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก ส่วนหน้าที่ที่ปรากฏในความถี่ต่ำคือหน้าที่แสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์ หน้าที่ของอารมณ์ขันแต่ละหน้าที่มีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก

หน้าที่การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวกหมายถึงการใช้อารมณ์ขันเพื่อแสดงการมองเห็นแง่ดีของการประสบภัยพิบัติ แม้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิคนอื่น ๆ จะเคยประสบภาวะวิกฤตแห่งความเป็นความตายของชีวิต และอาจได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวบ้าง แต่ท้ายที่สุดแล้วก็สามารถมีชีวิตรอดและดำเนินชีวิตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันได้ อารมณ์ขันที่ทำหน้าที่สร้างทัศนคติเชิงบวกมักปรากฏเมื่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เป็นภาวะวิกฤตที่ตนและผู้รอดชีวิตจากภัยพิบัติคนอื่น ๆ เคยประสบ นอกจากนี้ยังปรากฏในกรณีที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงพฤติกรรมของตนเองที่ตนมองว่าตนไม่น่าจะเคยคิดหรือปฏิบัติเช่นนั้นได้ เพื่อให้เหตุผลว่าความคิดหรือการกระทำของตนนั้นเกิดจากสัญชาตญาณ การเอาชีวิตรอด หรือเกิดจากเจตนาดีที่ตนประสงค์จะช่วยชีวิตผู้อื่น จึงอาจทำให้แสดงพฤติกรรมที่ผิดไปจากปกติบ้าง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันที่ทำหน้าที่สร้างทัศนคติเชิงบวกจำนวน 159 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 53.72 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 189

...เหตุการณ์เราโดยตรงเราก็เออ มันก็มีวันก่อนนั้นมา เค้า:: เค้ามาเที่ยว แล้วก็ข้ามไปเกาะคอเขา ก็มาเจอ:: แล้วก็ คอยเรือคอยอะไรเนี่ย เค้าก็ถามว่า “เออ เป็นยังไงมั่ง เจอ:: ถูกสีนามีรีเปลา” ผมก็บอก “ถูก เนี่ยผมก็ถูก อยู่ใน เหตุการณ์ตลอด” ตีอะรอดชีวิต (หัวเราะ) เค้าเรียกปาฏิหาริย์ (หัวเราะ) ยังมี เค้าเรียกยังมี เอ่อ::ชดใช้กรรมยังไม่หมด (หัวเราะ)...

ตัวอย่างที่ 189 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้อารมณ์ขันในการแสดงความคิดเห็นว่าการรอดชีวิต จากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของตานั้นเป็นปาฏิหาริย์ รวมถึงการแสดงความคิดเห็นว่าตนยังคง มีกรรม จึงยังต้องมีชีวิตรอดต่อไปเพื่อชดใช้กรรม การหัวเราะแทรกระหว่างการเล่าเรื่องแสดงถึงการที่ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองเห็นแง่ดีของการประสบภัยพิบัติว่าแม้ตนจะเคยประสบภาวะวิกฤตที่ไม่อาจ ทราบได้ว่าตนจะมีชีวิตรอดจากภัยพิบัติหรือไม่ แต่ท้ายที่สุดแล้วตนก็ยังรอดชีวิตและยังสามารถเล่า ประสบการณ์การประสบภัยพิบัติของตนให้ผู้อื่นฟังได้ อารมณ์ขันดังกล่าวจึงทำหน้าที่แสดงการมี ทัศนคติเชิงบวก

ตัวอย่างที่ 190

...เหนื่อย ถ้าพูดเรื่องสีนามิเนี่ยไม่เอาแล้ว:: (หัวเราะ) วิ่งคิดดูตอนนั้น จากน้ำเค็มมาเนี่ยสามกิโลนะ วิ่งห้านาทีนี้ หูย::วิ่งหนีตายนี้ มันวิ่งเร็วนะ ปีบ!ปีบ!ปีบ! ปีบ! พอแล้วแล้วไอ้!! จะตาย จะตายให้ได้ เหนื่อยจริงเลยเนี่ย อย่าให้เจออีกเลย!...

ตัวอย่างที่ 190 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้อารมณ์ขันในการแสดงความคิดเห็นว่าประสบการณ์ การวิ่งหนีเพื่อเอาชีวิตรอดจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเป็นประสบการณ์ที่ตนเห็นเหนื่อยอย่าง สาหัส และไม่ประสงค์จะต้องประสบเหตุการณ์ลักษณะดังกล่าวอีก การหัวเราะพร้อมกับการกล่าวถึง ความทุกข์ทรมานและความเหน็ดเหนื่อยของตนและการหัวเราะแทรกระหว่างการเล่าเรื่องแสดงถึงการที่ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองประสบการณ์ดังกล่าวเหมือนเป็นเรื่องตลกที่ตนสามารถวิ่งหนีคลื่นสึนามิ ได้ทันเวลาและมีชีวิตรอดมาจนถึงปัจจุบันได้ อารมณ์ขันดังกล่าวจึงทำหน้าที่แสดงการมีทัศนคติ เชิงบวก

ตัวอย่างที่ 191

...นี่แค่คน เนี่ยบ้านตรงนี้ (ชี้ไปที่บ้านที่อยู่ตรงกันข้ามกับบริเวณที่ผู้ มี ส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนั่งเล่าเรื่อง) สองคนตายหมด บ้านนี้ (ชี้ไปที่บ้านที่อยู่

เยื้องกับบริเวณที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนั่งเล่าเรื่อง) หลังนี้ตายหมด หลังติดกับบ้านนี้ก็ตายหมด ตายหมดเลยนิ แต่วันนั้นถ้าว่าป่าอยู่ที่บ้านก็ตายเหมือนกัน! คงไม่เหลืออะลูก (หัวเราะ) แต่ว่าคนมันไม่ถึงที่จะตายไฉมัย เลยมัน (หัวเราะ)...

ตัวอย่างที่ 191 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาศัยอยู่ในหมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอดงตาล จังหวัดพิจิตร แต่ในวันที่เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไปทำงานที่ร้านค้าแห่งหนึ่งในพื้นที่บริเวณหาดบางสัก ตำบลบางม่วง อำเภอดงตาล จังหวัดพิจิตร ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้อารมณ์ขันในการแสดงความคิดเห็นว่าตนโชคดีที่ไม่ได้อยู่ที่บ้านขณะที่เกิดภัยพิบัติดังกล่าว เนื่องจากบ้านของตนในหมู่บ้านน้ำเค็มนั้นเสียหายเกือบทั้งหมด รวมถึงการแสดงความคิดเห็นว่าตนยังไม่ถึงคราวเคราะห์ที่จะต้องเสียชีวิต จึงรอดชีวิตจากภัยพิบัติดังกล่าวได้ การหัวเราะแทรกระหว่างการเล่าเรื่องแสดงถึงการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองเห็นแง่ดีของการประสบภัยพิบัติว่าแม้ตนจะเคยประสบภัยพิบัติ แต่ท้ายที่สุดแล้วตนก็ยังมีชีวิตรอดและดำเนินชีวิตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันได้ อารมณ์ขันดังกล่าวจึงทำหน้าที่แสดงการมีทัศนคติเชิงบวก

ตัวอย่างที่ 192

‘ฮียะ!!’ ป้าบอกว่าป้าหมดอายุคือขอให้ป้าตายแล้วนะ ป้าบอกว่า*ต้องไปตกรรต*ตกรรตกระทะทองแดง ที่นี้น้ำมันะ มันตกรรตกระทะทองแดงมันต้องร้อนนะ ‘ฮียะ! นี่มันเย็น’ แต่มันก็ไม่เคยเกิดเราคิดไม่ออกไฉมัยน้ำมัน ‘น้ำท่วมโลกแน่แน่ น้ำมันท่วมโลกแน่แน่’ ฮียะ!! ป้าว่า ‘มันไม่ไฉนนะ มันไม่ร้อน ไอน้ำมันเย็นนะ แต่ว่า*กระทะนี้มันเย็น*’ (หัวเราะ)

ตัวอย่างที่ 192 ในคืนวันที่ 24 ธันวาคม 2547 มารดาของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยฝันว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเสียชีวิต ในวันรุ่งขึ้นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงไปทำบุญและทำพิธีสืบชะตาต่ออายุให้ตนเอง ต่อมาเมื่อเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยถูกคลื่นสึนามิซัดลงไปในทะเล แต่กลับเข้าใจว่าตนเสียชีวิตแล้วและกำลังลอยอยู่ในกระทะทองแดงในนรก ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้อารมณ์ขันในการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนคิดขึ้นได้ว่าน้ำทะเลที่ตนลอยอยู่นั้นเป็นน้ำเย็นตนจึงไม่น่าจะอยู่ในกระทะทองแดง การหัวเราะพร้อมกับการกล่าวถึงความเข้าใจผิดของตนและการหัวเราะแทรกระหว่างการเล่าเรื่องแสดงถึงการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองประสบการณ์ดังกล่าวเหมือนเป็นเรื่องตลกที่ตนสามารถรอดชีวิตจากภัยพิบัติได้ อารมณ์ขันดังกล่าวจึงทำหน้าที่แสดงการมีทัศนคติเชิงบวก

4.2.2 การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ

หน้าที่การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ หมายถึงการใช้อารมณ์ขั้นเพื่อบรรเทาความเครียด ความโศกเศร้า ความหวาดผวา อันเกิดจากการประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เนื่องจากการใช้อารมณ์ขั้นแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถยอมรับได้แล้วว่าเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิได้เกิดขึ้นแล้ว อีกทั้งยังก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลจำนวนมาก รวมถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ดังนั้นแม้ตนจะโศกเศร้า หดหู่ใจ หรือสงสารตนเองและผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ ตนก็ไม่สามารถแก้ไขอดีตได้ การสามารถยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทำให้อารมณ์และความรู้สึกด้านลบต่าง ๆ นั้นผ่อนคลายลง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงสามารถมีอารมณ์ขั้นกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบของตนเองได้ อารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบมักปรากฏเมื่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ตนเกิดความรู้สึกด้านลบ ได้แก่ การเผชิญเหตุการณ์ร้าย ๆ หลายเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงผลกระทบด้านลบที่ตนได้รับการประสบภัยพิบัติด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่จัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบจำนวน 62 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.95 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขั้นทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 193

...หลังจากนั้นเนี่ยะผมก็ พอตั้งสติได้ผมก็ลงจากต้นไม้เข้าฝั่งไปเที่ยวหา บ้านก็ไม่เห็นแล้ว น้ำมันก็ยังไม่ลดติ นานนานไปน้ำ น้ำมันก็จะหนักกลับลงทะเลหมด แล้วก็:: คนอยู่บนต้นไม้ก็เยอะ ก็หนีขึ้นต้นไม้ อืม:: ผมก็เที่ยวควานน้ำหาลูกกับเมีย แต่ก็ไม่เจอ ไม่รู้อยู่ยังไง ก็มีพม่าบนต้นไม้ลงมาหานี้ บอกว่า “พี่หาใครหรือ” “หา หลูกกับเมียอยู่” คำบอก “เดี๋ยวผมช่วยตามหา”

พอหาเสร็จ ได้เด็กอยู่คนนึง ผมก็ซ็อก::! ผมก็จำไม่ได้ว่าลูกตัวเองหรือเปล่านะ เพราะ ตอนนั้นมันปีครึ่งเอง ผู้หญิง เพราะว่า ตัวเขียวหมดแล้ว พม่ามันไปงมปีบมาได้ มันก็เอาขึ้นมา แล้วก็ เอาโต๊ะมาตั้งแล้วก็ เอาศพวางไว้บนโต๊ะ แล้วนี่คำบอกมันจะมาอีก คลื่นนั้นนะ เราเลยต้องรีบทำวิธีไหนก็ได้ ขึ้นฝั่งให้ได้ มันจะมีเรือแพอยู่อะ

นั่นแหละผมมารู้ข่าวอีกทีว่านั่นแหละ ลูกสาวคนโตกับแม่ยายนั่นรอด คำจังหวะคำพาขึ้น::เรือข้ามฟากมาแล้ว ข้ามฝั่งมาแล้ว

ผมเดินออกมา มาเห็นหน้าบ้านเนี่ยะศพ เต็มไปหมดเลย ตามรายทาง แล้วก็ ต้นม้งต้นไม้ เสาฟงเสาไฟล้ม คำตัดไฟนะคำตัดไฟ ไม่นั่นก็ไฟช็อตกันบ้างอะ พอแต่น้ำแห้งนะเห็นแต่ศพ บางคนหัวไปซุกอยู่ใต้รากโกงกางบ้าง บางคนนะ คิดดู

น้ำสูงไม่สูงครับ คอไปพาดอยู่ทางหนึ่ง (???) ขึ้นไปถึง (???) นุ่น ก็คอไปสวมพอดี (หัวเราะ) ห้อยต้องแต่ง (หัวเราะ) พุดแล้วก็ บางคนก็นอนกอดเสา นอนกอดต้นไม้ อยู่นี่ (หัวเราะ)...

ตัวอย่างที่ 193 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้อารมณ์ขันในการกล่าวถึงศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ต่างมีสภาพศพที่แตกต่างกันและอยู่ในอิริยาบถที่ต่างกัน การหัวเราะขณะเล่าเรื่องเกี่ยวกับศพแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถยอมรับความสูญเสียจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิได้เรียบร้อยแล้ว จึงสามารถกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวได้อย่างมีอารมณ์ขัน อารมณ์ขันดังกล่าวจึงทำหน้าที่แสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ

ตัวอย่างที่ 194

...ก็เจอแต่น้ำ ก็ประมาณเท่านั้นนะ สิบนาทีมัยไม่ถึงนะไม่แน่ใจเหมือนกัน เสร็จแล้วก็น้ำมันก็กระชากลง กระชากลงก็จับกอไผ่นั้นแหละที่กอไผ่นั้นได้ ช่วยกัน จับ

พอ พอออกไป พี่สะใภ้พี่อะขึ้นรถกระบะมันก็ลหายไป ลอยไปมันก็ไปที่ต่ำ อะนะ ที่คลองตรงนั้นมันจะเป็น มันจะมีที่เอ่อ::เค้าเรียกอะไรอะ ลำคลอง อ๊ะ::ที่จะไหลลงทะเลอะไรอย่างเงี้ย น้ำจากเขาอะนะ เค้าก็จับกอไผ่นี้นะได้ ต้น ต้นไผ่อะ แล้วเค้าก็จับลูกกระโดดลง ก็จะมีป่าสะใภ้อะไรพี่ที่อยู่ในรถกระบะนั้นแหละ เค้าก็ลงไม่ทัน แต่ว่าเค้าก็ไปนะ ไปกับกระแสน้ำ เสร็จแล้วไปชนต้นสน แล้วก็หล่นลงมา

คือโชคคือคือทุก ไม่มีอะไร ไม่มีใครเสียใจ ตีอย่างนึงว่าเออเหมือนอะไรช่วยอะไรอย่างเงี้ยอะนะ คือทุกคนก็รอดชีวิต เดินออกมาบนถนน เออเห็นบ้านครูจินตนาอยู่ บ้านญาติ เออเค้าไม่ฟังนะ บ้านเค้า พอเดินไปอีกหน่อย 'อ้าว! บ้านเองไม่มีแล้วนะ' เกลี้ยง!หมดเลยสามสี่หลังอื่นนะ คือบ้านที่ว่าไม่สูงอะนะ บ้านที่ก็คือไม่สูงนั้นนะ เกลี้ยง!หมดเลย...

ตัวอย่างที่ 194 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้อารมณ์ขันในการกล่าวถึงความเสียหายที่เกิดแก่บ้านของตนเองและบ้านของเพื่อนบ้านบางคนซึ่งล้วนเป็นบ้านชั้นเดียว การหัวเราะพร้อมกับการกล่าวถึงความเสียหายที่ตนได้รับแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยยอมรับผลกระทบดังกล่าวได้เรียบร้อยแล้ว ทำให้ความโศกเศร้าของตนนั้นบรรเทาลง ตนจึงสามารถกล่าวถึงความเสียหายนั้นได้

อย่างมีอารมณ์ขัน อารมณ์ขันดังกล่าวจึงทำหน้าที่แสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ

4.2.3 การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น

หน้าที่การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นหมายถึงการใช้อารมณ์ขันเพื่อทำให้การกล่าววิพากษ์วิจารณ์การกระทำและความรู้สึกของผู้อื่นดูมีน้ำเสียงที่ไม่จริงจังเสมือนเป็นการพูดเล่น ทำให้การวิพากษ์วิจารณ์นั้นดูไม่รุนแรงมากจนเกินไป อารมณ์ขันที่ทำหน้าที่ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นมักปรากฏเมื่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าววิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมด้านลบของบุคคลที่ตนกล่าวถึงในเรื่องเล่า ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรู้จักหรือไม่รู้จักก็ได้ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันที่ทำหน้าที่ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นจำนวน 47 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.88 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 195

...โอ้:: พูดถึง สีนามิมาเนี่ยะมันก็เห็นหลายอย่างนะ เห็นหลายอย่าง เห็นคนที่::ไม่เคย:: ไม่เคยร่วมขบวนการกะใครกลับมาร่วมก็มี บางคนก็:: ร่วมแล้วก็หวังผลประโยชน์ก็มี บางคน:: ได้แล้วขาย นี่ปัจจุบันนี้นะยังยั้ง ยังมี:: ยังมีคนพูดเลย “ถ้าสินามิมามีกรอบจะแจ้ง ให้มากกว่านี้” แจ้งเท็จจะ ให้มากกว่านี้อีก (หัวเราะ) มันก็อู๊:: มันก็ พูดยากอะ...

ตัวอย่างที่ 195 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้อารมณ์ขันในการกล่าวตำหนิผู้ประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสินามิบางคนที่มีความคิดว่าหากต้องประสบภัยพิบัติดังกล่าวอีกครั้งที่ตั้งใจจะแจ้งข้อมูลความเสียหายที่ตนได้รับให้มากกว่าที่เป็นจริง เพื่อให้ตนได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลและองค์กรต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น การหัวเราะแทรกระหว่างการเล่าเรื่องทำให้น้ำเสียงที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้กล่าวตำหนิบุคคลเหล่านั้นดูเหมือนไม่ค่อยจริงจัง ทำให้การตำหนินั้นดูไม่รุนแรงมากจนเกินไป อารมณ์ขันดังกล่าวจึงทำหน้าที่ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 196

...ตอนที่เดินไปแบบสะบักสะบอมมากเลยนะ ก็จะมีผู้ชายคนนึง ที่เดินเก็บของหมด ปลายคลื่น ที่ที่เห็นมัน รู้จักอะไรนะ น้ำยาล้างห้องน้ำ ชันโลต เป็นแกลลอนนะ แยกขึ้น คือเดินหาของแล้วก็เที่ยวแบก เอาไปเก็บ อารมณ์นั้นเหมือน

อยากถีบแม่งให้ได้ ไม่รู้หรือข้างในเค้าตายกันเป็นเปือ มันยังมีอารมณ์มาเก็บของ คนที่ไม่โดนเคาก็ไม่รู้สึกอะไรใจ...

ตัวอย่างที่ 196 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้อารมณ์ขันในการกล่าวตำหนิผู้ที่ไม่ได้ประสบ เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ แต่หลังจากที่ภัยพิบัติสิ้นสุดลง บุคคลนั้นก็เดินเก็บสิ่งของที่ไม่สามารถ ระบุเจ้าของได้มาเป็นของตนเอง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงกล่าวตำหนิบุคคลนั้นว่าเป็นมิฉาชีพและ ไม่รู้จักกาลเทศะ การหัวเราะพร้อมกับการกล่าวถ้อยคำตำหนิทำให้น้ำเสียงของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ดูเหมือนไม่ค่อยจริงจัง ทำให้การตำหนินั้นดูไม่รุนแรงมากจนเกินไป อารมณ์ขันดังกล่าวจึงทำหน้าที่ ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น

4.2.4 การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์

หน้าที่การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์หมายถึงการใช้อารมณ์ขันเพื่อทำให้ การกล่าวถึงความหวาดกลัวที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีต่อเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามินั้นดูเหมือน เป็นเรื่องตลก จึงทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถแสดงความกลัวของตนออกมาได้เสมือนเป็น เรื่องที่เล่นที่จริง อารมณ์ขันที่ทำหน้าที่แสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์มักปรากฏเมื่อผู้มีส่วนร่วม ในการวิจัยกล่าวถึงความรู้สึกกลัวเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ รวมถึงเหตุการณ์แผ่นดินไหวตาม ตลอดจนความกลัวเกี่ยวกับเรื่องเหนือธรรมชาติด้วย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันที่ ทำหน้าที่แสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์จำนวน 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.46 ของข้อมูลที่ ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 197

...พอนั่งปั๊บนแรกน้ำมันเต็ม ต้นขนุนมันนิดเดียวเราไปคว้าไปนั่งได้อะ เนี่ยะ (???) ตรงนี้มันอยู่ในน้ำไข่ม้อย พอชักห่านาที่มันวูบ:: *อยู่ตรงนี้น้ำอยู่ข้างล่าง* ดินมันแห้ง ป่าเลยโตงอยู่เหมือนฝืนเลยไข่ม้อย ปกติมันไม่น่ากลัวน้ำมัน เรานั่ง (???) นั่งบนยอดขนุนมันอยู่ อยู่ในน้ำไข่ม้อย มันมันอยู่ ผิวน้ำ แล้วพอน้ำมันหายไปปั๊บน ต้นขนุนมันสูง *ขนุนมันสูงไข่ม้อย* บอกป่ากอดไป เราไม่มีแรงแล้วมันถูกซัดจนไม่มีแรง แล้ว ป่ากอดต้นขนุนไม่มีตสองฝั่งป่ากอด พอมองลงข้างล่าง *ใจป่าหวิวหวิว* ป่าว่า อยู่บนนี้ป่าตายแน่ะ ‘เดี่ยวตกแน่’ ป่าหวิวหวิว ลมมันอ่อนแรงนะ ตรงนี้เลย กลายเป็นต้อง (หัวเราะ) ก็จะหวิวมองมอง นึกในใจป่าต้องลงนะ ถ้าไม่ลง ป่าก็ ตกตายแน่ะ ต้องตก...

ตัวอย่างที่ 197 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้อารมณ์ขันในการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนถูกคลื่นสึนามิซัดไปติดอยู่บนยอดต้นขนุน ต่อมาเมื่อน้ำทะเลลดระดับลงจึงได้เห็นว่าตนอยู่สูงจากพื้นดินค่อนข้างมากจึงกลัวว่าตนจะพลัดตกจากต้นขนุน เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยคิดว่าตนน่าจะมีแรงเกาะต้นขนุนไว้ได้อีกไม่นาน การหัวเราะขณะเล่าเรื่องเกี่ยวกับความกลัวของตนเองทำให้การแสดงอาการกลัวของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนั้นดูเหมือนเป็นเรื่องเล่นที่ดูไม่จริงจัง อารมณ์ขันดังกล่าวจึงทำหน้าที่แสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์

ตัวอย่างที่ 198

...ทีนี้ก็ เก็บเอกสาร พี่อะจะเป็นคนชอบเก็บเอกสาร พี่จะเอาไปไว้บ้าน เอกสารที่ไม่ใช้แล้วเอาไปไว้บ้าน ทีนี้ไอเด็กคนนี้นั้นตายไปแล้ว พี่ก็เอามาถึง อ่านพอพี่เจอเด็กคนนี้บ๊อบพี่ว่า ‘โ๊ะ::เด็กคนเนี่ยะ มันเขียนวันแม่ได้ที่หนึ่งด้วย’ อิม:: พี่ (???) เขียนไปอะเด็กพี่ได้ที่หนึ่ง พี่ก็เอา พี่ก็เอาใส่ถุง ‘อ้อย กูไม่เอาแล้ววะ อูปาทานเด็ก (หัวเราะ) ไม่ไว้บ้านแล้ว เออวะ’ พี่ก็ติด พ่อมันยังมี พี่ก็ติดต่อบอกว่า เออ:: “คุณแม่คุณแม่ เตียววันไหนวะมาบ้านครูปนัดดาด้วยนะ ครูปนัดดามีจดหมายเออมี เขียนเรียงความของลูก” คำดีใจมาก::เลย คำดีใจมากคำบอกว่ายังคิดถึงลูกคำ “ให้เอามั้ย” พี่ไม่เก็บ พี่กลัว ไม่เอาเว้ย ดีใจ ดีใจมาก เขียนเรียงความได้ที่หนึ่ง เขียนเรื่องวันแม่ แล้วมัน:: ขนาดไหน เธอคิดดูแล้วมันขนาดไหน พี่เอามาอ่านนะ พี่ยังร้อง::เลย พี่เอามาอ่านตอนไหน พี่ร้องทุกที จนพี่ พี่ให้เค้าไปดีกว่า ไม่รู้มันชื่ออะไรพี่ลืมชื่อมันแล้ว เด็กคนเนี่ยะ มันนานแล้วด้วย อิม:: อะไรที่เป็นของเด็ก (หัวเราะ) ที่ พ่อเอามาดู ‘อ้อยเด็กนี้นั้นสึนามิ กูไม่เอาแล้ว ไม่ไหว ไม่ไหวแล้ว’ กลัวจริงจังกลัว... CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตัวอย่างที่ 198 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบอาชีพรับราชการครูและเคยสนับสนุนให้นักเรียนคนหนึ่งเข้าร่วมการประกวดเขียนเรียงความเนื่องในวันแม่แห่งชาติและได้รับรางวัลชนะเลิศ เวลาต่อมานักเรียนคนดังกล่าวเสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้อารมณ์ขันในการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนได้พบเรียงความของนักเรียนที่เสียชีวิตแล้วตนเกิดความรู้สึกกลัว จึงมอบเรียงความนั้นให้ผู้ปกครองของนักเรียนคนดังกล่าว การหัวเราะขณะเล่าเรื่องเกี่ยวกับความกลัวของตนเองทำให้การแสดงอาการกลัวของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนั้นดูเหมือนเป็นเรื่องเล่นที่ดูไม่จริงจัง อารมณ์ขันดังกล่าวจึงทำหน้าที่แสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ขันที่กล่าวถึงข้างต้นพบว่าหน้าที่ของอารมณ์ขันทั้ง 4 ประการนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกัน สามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เป้าหมายของอารมณ์ขัน

หน้าที่การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นและหน้าที่การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์เป็นหน้าที่ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย “เจตนาใช้อารมณ์ขัน” เพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสารของตนเอง กล่าวคือ เพื่อลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นไม่ให้ดูรุนแรงมากเกินไป และเพื่อรักษาภาพลักษณ์ของตนเองเมื่อจะต้องกล่าวถึงความกลัวของตน

2. บทบาทของอารมณ์ขัน

หน้าที่การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวกและหน้าที่การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบมีได้มาจาก “เจตนาใช้อารมณ์ขัน” แต่การกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เคยประสบมีผลทำให้เกิดอารมณ์ขันแก่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ในกรณีนี้ผู้วิจัยจึงใช้คำว่า “บทบาทของอารมณ์ขัน” เนื่องจากอารมณ์ขันมีบทบาทเป็นเครื่องสะท้อนว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถมองเห็นแง่ดีของการประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิได้ ตลอดจนสามารถจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบอันเกิดจากการประสบภัยพิบัตินี้ได้เรียบร้อยแล้ว จึงสามารถเล่าเรื่องประสบการณ์ดังกล่าวได้อย่างมีอารมณ์ขัน

กล่าวโดยสรุป อารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิมีหน้าที่ 4 ประการ ได้แก่

1. การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก
2. การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ
3. การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น
4. การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์

หน้าที่การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวกปรากฏในความถี่สูงสุด คือปรากฏจำนวนมากถึง 159 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 53.72 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด อาจเนื่องมาจากประเภทของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้รอดชีวิตจากภัยพิบัติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นภัยพิบัติครั้งยิ่งใหญ่ที่ทำให้เกิดผลกระทบทางลบทั้งต่อตนเองและผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ หากไม่สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ได้ก็อาจส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ รวมถึงวิถีชีวิตของตนเองด้วย ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงพยายามมีทัศนคติเชิงบวกต่อภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างเป็นปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “Using Humor in Treatment of Substance Use Disorders: Worthy of Further Investigation” ของแคนฮา (Canha, 2016) ที่อธิบายว่า

การมองเห็นความตลกขบขันในสถานการณ์ที่ตึงเครียดสัมพันธ์กับความรู้สึกมีความหวัง การมองโลกในแง่ดี ความมีพลัง และความกระฉับกระเฉง ซึ่งช่วยให้ผู้ที่อยู่ในสถานการณ์ตึงเครียดนั้นรู้สึกดีขึ้นได้

หน้าที่การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์ปรากฏในความถี่ต่ำสุด คือปรากฏจำนวน 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.46 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นว่าเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเป็นภัยธรรมชาติที่รุนแรงและน่ากลัว ประกอบกับมีผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่ประสบภัยพิบัติส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับคลื่นสึนามิ จึงไม่สามารถอพยพออกจากพื้นที่ได้ทันเวลา ด้วยเหตุนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงอาจมองว่าเป็นเรื่องปกติหากตนจะหวาดกลัวภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนกล่าวถึงความกลัวที่ตนมีต่อเหตุการณ์ดังกล่าว แต่เป็นการกล่าวถึงความกลัวของตนเองโดยตรง ไม่ได้ใช้อารมณ์ขัน ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏอารมณ์ขันที่ทำหน้าที่แสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์ค่อนข้างน้อย

ผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย กล่าวคือ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่าอารมณ์ขันในปริจเฉทดังกล่าวมีหน้าที่หลากหลาย ได้แก่ การสร้างทัศนคติเชิงบวก การบรรเทาความเศร้า และการแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์ ผลการวิจัยพบหน้าที่ของอารมณ์ขันทั้ง 3 ประการ เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย

อนึ่ง หากพิจารณาผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ขันและผลการวิจัยเรื่องประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันดังที่กล่าวถึงข้างต้นจะเห็นว่าหน้าที่ของอารมณ์ขันกับประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้นั้นสัมพันธ์กัน สรุปได้ดังตารางที่ 18

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของอารมณ์ขันกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ขัน

หน้าที่ของอารมณ์ขัน	ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน
1. การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก	1. หายนะของตนเอง 2. การกระทำของตนเอง 3. หายนะของผู้อื่น 4. การมองเห็นความโชคดีในความโชคร้าย 5. ความเขลาของตนเอง 6. ความเหลือเชื่อ

หน้าที่ของอารมณ์ขัน	ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน
2. การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ	1. ความโศคร้ายที่ไม่จบสิ้น 2. ผลกระทบจากภัยพิบัติ
3. การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น	1. การกระทำของผู้อื่น 2. ความกลัวของผู้อื่น 3. ความเขลาของผู้อื่น
4. การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์	ความกลัวของตนเอง

ตารางที่ 18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของอารมณ์ขันกับประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน จากตารางจะเห็นว่าประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันทั้ง 12 ประเด็นสัมพันธ์กับหน้าที่ของอารมณ์ขันแต่ละหน้าที่ กล่าวคือ อารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องหายนะของตนเอง การกระทำของตนเอง หายนะของผู้อื่น การมองเห็นความโศคร้ายในความโศคร้าย ความเขลาของตนเอง และความเหลือเชื่อ จะมีหน้าที่แสดงการมีทัศนคติเชิงบวกให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองเห็นแง่ดีของการประสบภัยพิบัติ อารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความโศคร้ายที่ไม่จบสิ้นและผลกระทบจากภัยพิบัติจะทำหน้าที่แสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถยอมรับผลกระทบด้านลบอันเกิดจากภัยพิบัติได้และความรู้สึกด้านลบนั้นได้บรรเทาแล้ว และหากเป็นอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการกระทำของผู้อื่น ความกลัวของผู้อื่น และความเขลาของผู้อื่น การใช้อารมณ์ขันนั้นจะช่วยลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นไม่ให้ดูรุนแรงมากเกินไป ส่วนอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความกลัวของตนเองจะช่วยทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถแสดงความกลัวของตนเองออกมาได้โดยไม่เสียภาพลักษณ์

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงผลการวิจัยเรื่องประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันและหน้าที่ของอารมณ์ขันในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เพื่อให้เข้าใจอารมณ์ขันอันเป็นลักษณะเด่นของปริศนาเรื่องเล่าเกี่ยวกับภัยพิบัติ ผลการวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ดังนี้

1. เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีลักษณะเหมือนกับเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความตายเรื่องอื่น ๆ ที่มีผู้ศึกษาไว้ เช่น เรื่องการสูญเสียบุคคลใกล้ชิด (Matsumoto, 2005, 2009, 2011) เรื่องเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว (Ostrower, 2015) และเรื่องการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยพิสูจน์หลักฐาน (Roth & Vivona, 2010; Vivona 2013, 2014) กล่าวคือ แม้เรื่องเหล่านี้จะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความตายและความสูญเสียซึ่ง

ไม่น่าจะมีอารมณ์ขัน แต่ทั้งงานวิจัยนี้และงานวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้นกลับแสดงให้เห็นว่าในบริบทสถานการณ์ดังกล่าวก็ปรากฏการใช้อารมณ์ขันได้เช่นเดียวกัน

2. ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันที่ทำหน้าที่แสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของงานวิจัยที่มีผู้ศึกษามาก่อน กล่าวคือ ในบริบททางการแพทย์ ทั้งด้านการกล่าวถึงความเจ็บป่วย (Richman, 1995; Chapple & Ziebland, 2004; Demjén, 2016) การบำบัดรักษาโรค (ผจงพร สุภาวิตา, 2534; อรวมน ศรียุคตศุทธ, 2536; Richman, 2006; Buxman, 2008; สุชาติดา อุดมลาภสกุล, ฌนอมศรี อินทนนท์ และวันดี สุทธรังษี, 2554; Kim, Kim, & Kim, 2015; Schöpf, Martin, & Keating, 2017) รวมทั้งการทำงานและการเรียนการสอนทางการแพทย์ (Dziegielewski, 2003; นิตยา พ่วงดี, 2557) อารมณ์ขันทำหน้าที่ช่วยบรรเทาความเครียด ความวิตกกังวล ตลอดจนความเจ็บปวดของผู้ป่วย ในบริบทสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความตาย ได้แก่ การสูญเสียบุคคลใกล้ชิด (Matsumoto, 2005, 2009, 2011) และการปฏิบัติงานในหน่วยพิสูจน์หลักฐาน (Roth & Vivona 2010; Vivona, 2013, 2014) อารมณ์ขันทำหน้าที่ทั้งช่วยบรรเทาความเครียดและเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สามารถมองเห็นความตายเป็นเรื่องธรรมดาได้ ในบริบทการถูกจองจำในทัณฑสถาน (Sandberg & Tutenges, 2019) อารมณ์ขันทำหน้าที่บรรเทาความเจ็บปวดทางจิตใจจากประสบการณ์ด้านลบของตนเอง ในขณะที่ในบริบทเหตุการณ์การก่อการร้าย (Pasquali, 2003) และเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Ostrower, 2015) อารมณ์ขันทำหน้าที่ช่วยปรับอารมณ์และจิตใจของผู้ที่ประสบภาวะวิกฤตด้านสุขภาพจิตให้กลับเป็นปกติ ส่วนในบริบทสถานการณ์ความรุนแรงทางการเมือง (Sorensen, 2008) อารมณ์ขันทำหน้าที่บรรเทาความกลัวในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มผู้ต่อต้าน

3. หน้าที่การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นสอดคล้องกับผลการวิจัยของงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขันที่บุคลากรทางการแพทย์ใช้ในการให้คำปรึกษาผู้ป่วย (Schöpf, Martin, & Keating, 2017) ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาใช้อารมณ์ขันในการกล่าวถ้อยคำที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างตนเองกับผู้อื่น ทั้งในกรณีที่เป็นกรณีสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า เช่นในบริบทการให้คำปรึกษาทางการแพทย์ที่กล่าวถึงข้างต้น ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์บุคคลที่ไม่ได้อยู่ร่วมในการสนทนานั้นด้วย เช่นในกรณีของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้

4. หน้าที่การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบและหน้าที่การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นปรากฏทั้งในผลการวิจัยของงานวิจัยนี้และงานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาอารมณ์ขันในบริบททางการแพทย์ (ผจงพร สุภาวิตา, 2534; อรวมน ศรียุคตศุทธ, 2536; Richman, 1995; Dziegielewski, 2003; Pasquali, 2003; Chapple & Ziebland, 2004; Richman, 2006; Buxman, 2008; สุชาติดา อุดมลาภสกุล, ฌนอมศรี อินทนนท์ และวันดี สุทธรังษี,

2554; Kim, Kim, & Kim, 2015; Demjén, 2016; Schöpf, Martin, & Keating, 2017) ปริบทสถานการณ์ตั้งเครียด (Pogrebin & Poole, 1988; Matsumoto, 2005, 2009, 2011; Norrick & Spitz, 2008; Roth & Vivona, 2010; Nielsen, 2011; Vivona, 2013, 2014; นิตยา พวงดี, 2557; Sandberg & Tutenges, 2019) และปริบทเหตุการณ์ความรุนแรงในสังคม (Sorensen, 2008; Ostrower, 2015) กล่าวได้ว่าผลการวิจัยดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นลักษณะสากลของอารมณ์ขันในปริบทตั้งเครียดหรือโศกเศร้าได้

5. ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันที่ทำหน้าที่การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวกมากถึง 159 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 53.72 ของข้อมูลที่ใช้ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่าผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นลักษณะเด่นของอารมณ์ขันในปริบทตั้งเครียดหรือโศกเศร้าในสังคมวัฒนธรรมไทย แม้เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจะเป็นภัยพิบัติที่รุนแรงและมีส่วนร่วมในการวิจัยทุกคนล้วนไม่เคยประสบภัยพิบัติดังกล่าวมาก่อน แต่เมื่อเหตุการณ์ภัยพิบัตินั้นผ่านพ้นไป และผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีชีวิตรอดจากเหตุการณ์ดังกล่าวมาได้แล้ว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็สามารถมองเหตุการณ์นั้นในแง่บวกได้ รวมถึงสามารถเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบภัยพิบัติดังกล่าวได้อย่างมีอารมณ์ขัน

6. สถานการณ์ตั้งเครียดหรือโศกเศร้าสามารถเกิดขึ้นได้ทั่วไปไม่จำกัดเวลาและไม่จำกัดบุคคล อย่างไรก็ตาม คนในแต่ละสังคมวัฒนธรรมก็อาจมีวิธีคิดที่แตกต่างกัน และอาจส่งผลให้มีวิธีการรับมือกับสถานการณ์ในลักษณะดังกล่าวแตกต่างกันตามไปด้วย ในกรณีของข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ เรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนจึงสะท้อนให้เห็นแนวคิดแบบพุทธ พิจารณาได้จากการใช้คำที่สะท้อนแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ดังตัวอย่างที่ 199 และตัวอย่างที่ 200

ตัวอย่างที่ 199

...แต่บางคนเนี่ยะได้หลายหลังจริง หลายหลังจริงจริง ก็ยังอยู่ทุกวันนี้ก็::

บางคนได้มาขายหมดแล้ว บางคน ขายบ้านตัวเองแล้วเข้าบ้านเองก็มี

ก็ไม่ว่าคิดกันยังไง มัน ผมว่ามัน มันเป็นกรรมที่เค้าโกหกมากกว่า คือโกหกหมายถึงว่าบาปบุญคุณโทษเค้าไม่เกี่ยว เอาไว้ก่อน (หัวเราะ) พอถึงเวลา ก็มาตกระกำลำบากเนี่ยะบางคน...

ตัวอย่างที่ 199 ปรากฏการใช้คำว่า “กรรม” และ “บาปบุญคุณโทษ” ตัวอย่างข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องกรรมคือการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2559: 60) และความเชื่อเรื่องบุญ-บาปในพระพุทธศาสนา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

กล่าวตำหนิผู้ที่ไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ จากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ แต่สร้างให้ข้อมูลเท็จ แก่หน่วยงานที่มาช่วยสร้างบ้านให้ผู้ประสบภัยพิบัติ เพื่อที่ตนจะได้รับบ้านหลังใหม่แล้วนำไปขาย ให้ผู้อื่นต่ออีกทอดหนึ่ง ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเชื่อว่าการโกหกนั้นเป็น บาบ และบาบนี้ส่งผลให้ปัจจุบันบุคคลนั้นต้องมีชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก อารมณ์ขันในสถานการณ์ ดังกล่าวทำให้การกล่าวตำหนินั้นดูไม่รุนแรงมากนักและดูสมเหตุสมผล เนื่องจากในอดีต ผู้ที่ผู้มีส่วน ร่วมในการวิจัยกล่าวถึงนั้นเคยเจตนาโกหกเพื่อหวังผลประโยชน์ ปัจจุบันบุคคลนั้นจึงสมควรได้รับ ผลของการกระทำนั้น

ตัวอย่างที่ 200

...เมื่อก่อน เมื่อก่อนสอนนะ สอนให้ฟังเพื่อ สอนให้อยากได้ เราต้องมีไอนั้น เราต้องมีไอนี้ ผลสุดท้าย เสียแม่ไปคนนึงไม่เห็นได้อะไรขึ้นมาเลย แลกก็ไม่คุ้ม กับสิ่งที่เราไม่สนใจ มุ่งมัน วันนั้นถ้าผม ถ้าเมียบอกว่า “เอาละ ไม่เที่ยวเดียวก็พอ” แม่ก็ไม่ตาย เพราะเราอยากจะได้ของมาเพื่อชดเชยเพื่อจะไปเลี้ยงหมูเง เรา ก็บอก “อะไม่เป็นไร ช่างมัน” ว่าเงี่ยะ (หัวเราะ) แต่มันเสียอะ ส่วนเรา ‘ไม่ใช่อะ’...

ตัวอย่างที่ 200 ปรากฏการใช้คำว่า “ไม่เป็นไร” และ “ช่างมัน” ตัวอย่างข้างต้นสอดคล้อง กับแนวคิดเรื่องไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนา อันประกอบด้วยอนิจจตา (ความเป็นของไม่เที่ยง) ทุกขตา (ความเป็นทุกข์) และ อนัตตตา (ความเป็นของไม่ใช่ตน) ซึ่งเป็นลักษณะที่ปรากฏอยู่ ตามธรรมดาที่แน่นอน เป็นไปตามกฎธรรมชาติ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2559: 89) เมื่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถมองว่าชีวิตของตนเองและบุคคลรอบข้างล้วนไม่เที่ยงได้ ความเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในชีวิตอันเกิดจากการประสบภัยพิบัติจึงนับเป็นเรื่องธรรมดาที่เป็นไปตาม กฎธรรมชาติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงสามารถยอมรับเหตุการณ์และผลกระทบที่ตนได้รับได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงสามารถเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบภัยพิบัติได้เหมือนเป็น การเล่าเรื่องประสบการณ์ทั่วไป ทั้งยังสามารถมองประสบการณ์การประสบภัยพิบัติดังกล่าวอย่างมี อารมณ์ขันได้อีกด้วย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ขันกับองค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่า ซึ่งแสดงไว้ในหัวข้อที่ 3.2 และประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าซึ่งแสดงไว้ในหัวข้อที่ 3.3 พบว่า อารมณ์ขันสัมพันธ์กับองค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทและประเด็นที่เล่าในปริจเฉทบางส่วน ดังนี้

1. ด้านอารมณ์ขันกับองค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉท ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้พบว่า อารมณ์ขันส่วนใหญ่ปรากฏในส่วนดำเนินเรื่องของปริจเฉทเรื่องเล่า คือปรากฏจำนวนมากถึง

221 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 74.66 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด รองลงมาเป็นอารมณ์ขันที่ปรากฏในส่วนประเมินค่า คือปรากฏจำนวน 69 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23.31 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด และอารมณ์ขันที่ปรากฏในส่วนปูเรื่อง คือปรากฏจำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.03 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด ส่วนในส่วนคลายปมและส่วนปิดนั้น ไม่ปรากฏอารมณ์ขัน

2. ด้านอารมณ์ขันกับประเด็นที่เล่า ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้พบว่าอารมณ์ขันปรากฏในขณะที่มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าถึงประเด็นต่าง ๆ อย่างหลากหลายถึง 43 ประเด็น อารมณ์ขันปรากฏในการเล่าถึงประเด็นเรื่องเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและคนรู้จักมากที่สุด คือปรากฏจำนวน 42 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.19 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด อาจเนื่องมาจากขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนมีบุคคลอื่นอยู่ร่วมในเหตุการณ์เดียวกันกับตนด้วย เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน ลูกศิษย์ ดังนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงอาจรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับภัยพิบัติที่บุคคลนั้นประสบ ตลอดจนมีโอกาสได้เห็นพฤติกรรมที่ผิดความคาดหมายที่บุคคลนั้นอาจแสดงออกระหว่างประสบภัยพิบัติ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏอารมณ์ขันในการเล่าถึงประเด็นดังกล่าวค่อนข้างมาก

อารมณ์ขันปรากฏในการเล่าถึงประเด็นเรื่องการหนีเพื่อเอาชีวิตรอดมากเป็นอันดับที่ 2 คือปรากฏจำนวน 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.46 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด อาจเนื่องมาจากเหตุการณ์การหนีเพื่อเอาชีวิตรอดนั้นเป็นเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นและเป็นภาวะวิกฤตแห่งความเป็นความตายมากที่สุด การที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถหนีคลื่นสึนามิได้ทันเวลาจึงอาจเป็นเหตุการณ์ที่เกินความคาดหมาย ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏอารมณ์ขันในการเล่าถึงประเด็นดังกล่าวค่อนข้างมาก

อารมณ์ขันปรากฏในการเล่าถึงประเด็นเรื่องการช่วยเหลือมากเป็นอันดับที่ 3 คือปรากฏจำนวน 19 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.42 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันทั้งหมด อาจเนื่องมาจากเหตุการณ์การช่วยเหลือนั้นเป็นเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรู้จักหรือไม่รู้จักก็ได้ การช่วยเหลือผู้อื่นนี้ทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ใกล้ชิดกับผู้ที่ตนช่วยเหลือ จึงอาจมีโอกาสดูเห็นพฤติกรรมที่ผิดความคาดหมายที่บุคคลนั้นแสดงออกระหว่างประสบภัยพิบัติ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏอารมณ์ขันในการเล่าถึงประเด็นดังกล่าวค่อนข้างมาก

ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่มีประสบการณ์ความสูญเสียที่แตกต่างกัน คือผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจากเหตุการณ์ภัยพิบัติดังกล่าว

บทที่ 5

ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

การศึกษาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในฐานะปริจเฉทเรื่องเล่าแสดงให้เห็นว่าปริจเฉทเรื่องเล่าดังกล่าวมีองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า ประเด็นที่เล่า และกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องที่หลากหลาย ดังผลการวิจัยเรื่องเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในฐานะปริจเฉทเรื่องเล่าซึ่งแสดงไว้ในบทที่ 3 ยิ่งไปกว่านั้น แม้เรื่องเล่าดังกล่าวจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประสบภัยพิบัติครั้งรุนแรงอันก่อให้เกิดผลกระทบทางลบทั้งต่อผู้ประสบภัยพิบัติและบุคคลใกล้ชิด แต่ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ก็กลับพบว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบภัยพิบัติดังกล่าวได้อย่างมีอารมณ์ขัน อีกทั้งอารมณ์ขันที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ก็เกิดจากประเด็นที่หลากหลายและมีหน้าที่ที่หลากหลาย ดังผลการวิจัยเรื่องอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิซึ่งแสดงไว้ในบทที่ 4

การศึกษาปริจเฉทตามแนวคิดหน้าที่นิยม (Functionalism) มองว่าปริจเฉทคือภาษาในบริบทการใช้ (language in use) (Brown & Yule, 1983: 1) บราวน์และยูล (Brown & Yule, 1983) และณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556) กล่าวถึงการศึกษาปริจเฉทในฐานะกระบวนการ (discourse as process) ว่าการวิเคราะห์ปริจเฉทจะต้องพิจารณากระบวนการผลิตและกระบวนการตีความหรือทำความเข้าใจปริจเฉท กล่าวคือ ต้องพิจารณาว่าใครเป็นผู้พูดหรือผู้เขียน ใครเป็นผู้รับสาร ผู้พูดต้องการสื่อเจตนาใด ปัจจัยใดมีผลให้ผู้พูดหรือผู้เขียนผลิตปริจเฉทที่มีโครงสร้างเช่นนั้น ดังนั้นนักปริจเฉทวิเคราะห์ตามแนวทางที่นิยมจึงเน้นว่าปริจเฉทมิได้เป็นเพียงรูปภาษาในระดับที่สูงกว่าประโยค แต่คือกระบวนการหรือวิถีที่ผู้พูดหรือผู้เขียนใช้รูปภาษาสื่อความหมายเพื่อให้บรรลุเจตนาบางประการ” (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 5)

ในกรณีของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ส่วนสำคัญในกระบวนการเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบภัยพิบัติดังกล่าวนั้นก็คือผู้เล่าเรื่อง เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแต่ละคนล้วนมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าและงานวิจัยด้านปริจเฉทวิเคราะห์บางส่วน (Burck, 2005; Gillard et al., 2012; Nosek, Kennedy, & Gudmundsdottir, 2012; Semino, Demjén, & Koller, 2014; ทรงภพ ขุนมธุรส, 2558; ทรงภพ ขุนมธุรส และพฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ, 2559; Cantrell, 2017; Sowińska & Sokół, 2018) รวมถึงการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการทำงานวิจัยนี้ก็ได้อ้างอิงให้เห็นถึงความแตกต่างของประสบการณ์ก็อาจจะจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เรื่องเล่าของผู้ที่มีประสบการณ์

แตกต่างกันนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันด้วย ด้วยเหตุนี้ ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา เพื่อให้เข้าใจว่าปัจจัยเรื่องประสบการณ์ที่แตกต่างกันนั้นมีผลต่อกระบวนการเล่าเรื่องหรือไม่ อย่างไร

ข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ดังกล่าวจำนวน 60 เรื่อง ผู้วิจัยใช้ปัจจัยเรื่องประสบการณ์ความสูญเสียเป็นเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล สามารถจำแนกข้อมูลทั้งหมดได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจำนวน 30 คน รวม 30 เรื่อง รวมความยาว 9 ชั่วโมง 37 นาที 45 วินาที

2. ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจำนวน 30 คน รวม 30 เรื่อง รวมความยาว 5 ชั่วโมง 36 นาที 25 วินาที

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการเปรียบเทียบปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 เนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นการเปรียบเทียบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ส่วนที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบประเด็นที่เล่า ส่วนที่ 3 เป็นการเปรียบเทียบกลวิธีการภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง ส่วนที่ 4 เป็นการเปรียบเทียบประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน และส่วนที่ 5 เป็นการเปรียบเทียบหน้าที่ของอารมณ์ขัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 โครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าจำนวน 5 องค์ประกอบ ดังผลการวิจัยซึ่งแสดงไว้ในหัวข้อที่ 3.2 เมื่อพิจารณาปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันพบว่าปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าองค์ประกอบต่าง ๆ ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 องค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

องค์ประกอบโครงสร้าง ของปริจเฉท	ปริจเฉทเรื่องเล่าของ ผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด	ปริจเฉทเรื่องเล่าของ ผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด
	ความถี่ (เรื่อง)	ความถี่ (เรื่อง)
1. ส่วนปูเรื่อง	28	27
2. ส่วนดำเนินเรื่อง	30	30
3. ส่วนประเมินค่า	26	26
4. ส่วนคลายปม	3	1
5. ส่วนปิด	13	16

ตารางที่ 19 แสดงองค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด จากตารางจะเห็นว่าปริจเฉทเรื่องเล่าของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดล้วนปรากฏองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าทั้ง 5 องค์ประกอบเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่ความถี่ในการปรากฏของบางองค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ส่วนปูเรื่อง
2. ส่วนคลายปม

องค์ประกอบที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีองค์ประกอบเดียวคือส่วนปิด

องค์ประกอบที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มในความถี่ที่เท่ากันมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ส่วนดำเนินเรื่อง
2. ส่วนประเมินค่า

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าเหมือนกัน และความถี่ในการปรากฏขององค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าแต่ละ

องค์ประกอบนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ นอกจากนี้หากพิจารณาวิธีการเรียบเรียงความจะพบว่า ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มนั้นต่างก็มีวิธีการเรียบเรียงความเหมือนกัน คือ ส่วนใหญ่เรียบเรียงความแบบเล่าเรื่องตามลำดับเวลา จึงอาจกล่าวได้ว่าการสูญเสียบุคคลใกล้ชิดไม่ได้ เป็นปัจจัยที่ทำให้องค์ประกอบโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่า รวมถึงวิธีการเรียบเรียงความที่ปรากฏ ในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มนั้นแตกต่างกัน

ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด และผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏส่วนดำเนินเรื่องในความถี่สูงสุดและปรากฏส่วนคลายปมในความถี่ต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ การประสบภัยพิบัติของผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ส่วนดำเนินเรื่องเป็นส่วนสำคัญที่ให้ข้อมูลว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประสบเหตุการณ์ใดบ้างจึงปรากฏในความถี่สูงสุด ส่วนส่วนคลายปมเป็นบทสรุปเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่เล่าเรื่อง ประสบการณ์ของตน แต่ไม่ได้สรุปเรื่องทั้งหมดในช่วงท้าย ส่วนคลายปมจึงปรากฏในความถี่ต่ำที่สุด ทั้งนี้ หากพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะเห็นว่าจากข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าทั้ง 60 เรื่อง ส่วนดำเนินเรื่องก็ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าทุกเรื่อง และส่วนคลายปมก็ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า เพียง 4 เรื่องเท่านั้น

5.2 ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏ ประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าจำนวนทั้งสิ้น 54 ประเด็น สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 10 กลุ่ม ดังผลการวิจัยซึ่งแสดงไว้ในหัวข้อที่ 3.3 เมื่อพิจารณาปริจเฉทเรื่องเล่าของบุคคลที่มีประสบการณ์ แตกต่างกันพบว่าปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นการเล่าเรื่องประเด็นต่าง ๆ ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ประเด็นที่เล่าในปริจเฉท	ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด	ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด
	ความถี่ (เรื่อง)	ความถี่ (เรื่อง)
1. เหตุการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ		
1.1 ภูมิหลัง		
1) ภูมิหลังด้านเวลา	16	16
2) ภูมิหลังด้านสถานที่	7	5
3) ภูมิหลังด้านสังคม	6	5
4) ภูมิหลังของตนเอง	26	23
5) ภูมิหลังของบุคคลในครอบครัว	15	6
6) เหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541	4	1
1.2 การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์		
1) ลางบอกเหตุ	3	-
2) การได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น	26	25
3) การรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติ	22	23
2. เหตุการณ์ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ		
2.1 การหนี		
1) การแจ้งให้ผู้อื่นหนี	11	10
2) การเตรียมตัวหนี	3	5
3) การหนีเพื่อเอาชีวิตรอด	23	24
2.2 การเกิดเหตุการณ์		
1) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	23	19
2) ความน่ากลัว	15	21
3) ความโกลาหล	4	3

ประเด็นที่เล่าในปริจเฉท	ปริจเฉทเรื่องเล่าของ ผู้ที่สูญเสีย บุคคลใกล้ชิด	ปริจเฉทเรื่องเล่าของ ผู้ที่ไม่ได้สูญเสีย บุคคลใกล้ชิด
	ความถี่ (เรื่อง)	ความถี่ (เรื่อง)
2.3 การเอาชีวิตรอด		
1) การพยายามเอาชีวิตรอด	11	4
2) การระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์	9	-
3) การขอความช่วยเหลือ	7	4
4) สาเหตุของการรอดชีวิต	2	9
2.4 การช่วยเหลือผู้อื่น		
1) การช่วยเหลือ	13	13
2) การปฏิเสธการช่วยเหลือ	4	7
3. เหตุการณ์หลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ		
3.1 การอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย	15	14
3.2 การพยายามกลับที่อยู่อาศัยหลังจาก รอดชีวิต	18	12
3.3 การดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด		
1) การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด	8	3
2) การค้นหาบุคคลใกล้ชิด	15	5
3) การพบบุคคลใกล้ชิด	13	4
3.4 การดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ชิด		
1) การสูญเสียบุคคลใกล้ชิด	18	-
2) การค้นหาศพ	14	-
3) การพบศพ	14	-
4) การพิสูจน์ศพ	6	-
5) การบำเพ็ญกุศลศพ	11	-
4. เรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่น		
4.1 เรื่องเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและ คนรู้จัก	23	21
4.2 เรื่องเกี่ยวกับชาวมอแกน	2	2

ประเด็นที่เล่าในปริจเฉท	ปริจเฉทเรื่องเล่าของ ผู้ที่สูญเสีย บุคคลใกล้ชิด	ปริจเฉทเรื่องเล่าของ ผู้ที่ไม่ได้สูญเสีย บุคคลใกล้ชิด
	ความถี่ (เรื่อง)	ความถี่ (เรื่อง)
4.3 เรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน	2	1
5. เหตุการณ์ภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง		
5.1 มิจฉาชีพ	2	3
5.2 การฟื้นฟูภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง		
1) การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ	7	1
2) การได้รับทรัพย์สินคืน	4	2
5.3 การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ		
1) การได้รับความช่วยเหลือ	18	13
2) การจัดการการช่วยเหลือ	3	1
3) ความยุติธรรมในการจัดการ การช่วยเหลือ	7	3
4) การเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติ ในอนาคต	1	-
5.4 การดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง	14	6
6. ผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ		
6.1 ผลกระทบทางลบ		
1) ศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์	15	9
2) ความเสียหายทางกายภาพ	23	16
3) ผลกระทบต่อสุขภาพ	7	-
4) ความลำบาก	5	3
5) ความหวาดผวา	7	6
6) ผลกระทบระยะยาว	4	3
6.2 ผลกระทบทางบวก	4	3

ประเด็นที่เล่าในปริจเฉท	ปริจเฉทเรื่องเล่าของ ผู้ที่สูญเสีย บุคคลใกล้ชิด	ปริจเฉทเรื่องเล่าของ ผู้ที่ไม่ได้สูญเสีย บุคคลใกล้ชิด
	ความถี่ (เรื่อง)	ความถี่ (เรื่อง)
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ		
7.1 การแสดงความคิดเห็น	13	15
7.2 สาเหตุของการเสียชีวิต	4	6
8. เรื่องเหนือธรรมชาติ	1	1
9. เรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน	8	2
10. การแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วม ในการวิจัย	5	3

ตารางที่ 20 แสดงประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด จากตารางจะเห็นว่าปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าถึงทั้ง 54 ประเด็น ในขณะที่ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นที่เล่าเพียง 46 ประเด็นเท่านั้น ประเด็นที่ปรากฏเฉพาะในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด แต่ไม่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมี 9 ประเด็น ได้แก่

1. ลางบอกเหตุ
2. การระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์
3. การสูญเสียบุคคลใกล้ชิด
4. การค้นหาศพ
5. การพบศพ
6. การพิสูจน์ศพ
7. การบำเพ็ญกุศลศพ
8. การเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในอนาคต
9. ผลกระทบต่อสุขภาพ

ประเด็นที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมี 32 ประเด็น ได้แก่

1. ภูมิหลังด้านสถานที่

2. ภูมิหลังด้านสังคม
3. ภูมิหลังของตนเอง
4. ภูมิหลังของบุคคลในครอบครัว
5. เหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541
6. การได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น
7. การแจ้งให้ผู้อื่นหนี
8. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
9. ความโกลาหล
10. การพยายามเอาชีวิตรอด
11. การขอความช่วยเหลือ
12. การอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย
13. การพยายามกลับที่อยู่อาศัยหลังจากรอดชีวิต
14. การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด
15. การค้นหาบุคคลใกล้ชิด
16. การพบบุคคลใกล้ชิด
17. เรื่องเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและคนรู้จัก
18. เรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน
19. การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ
20. การได้รับทรัพย์สินคืน
21. การได้รับความช่วยเหลือ
22. การจัดการการช่วยเหลือ
23. ความยุติธรรมในการจัดการการช่วยเหลือ
24. การดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง
25. ศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์
26. ความเสียหายทางกายภาพ
27. ความลำบาก
28. ความหวาดผวา
29. ผลกระทบระยะยาว
30. ผลกระทบทางบวก
31. เรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน
32. การแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ประเด็นที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมี 9 ประเด็น ได้แก่

1. การรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติ
2. การเตรียมตัวหนี
3. การหนีเพื่อเอาชีวิตรอด
4. ความน่ากลัว
5. สาเหตุของการรอดชีวิต
6. การปฏิเสธการช่วยเหลือ
7. มิจฉาชีพ
8. การแสดงความคิดเห็น
9. สาเหตุของการเสียชีวิต

ประเด็นที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มในความถี่ที่เท่ากัน มี 4 ประเด็น ได้แก่

1. ภูมิหลังด้านเวลา
2. การช่วยเหลือ
3. เรื่องเกี่ยวกับขามอแกน
4. เรื่องเหนือธรรมชาติ

ลักษณะของประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดสรุปได้ดังนี้

1. ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่นในความถี่สูงสุด อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่ล้วนไม่เคยรู้จักคลื่นสึนามิมาก่อน อีกทั้งยังไม่เคยทราบข้อมูลมาก่อนว่าจะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นเมื่อใด ดังนั้น การที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะทราบว่าได้เกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นแล้วนั้นส่วนใหญ่จึงเป็นการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น เช่น ผู้ที่เห็นความผิดปกติของธรรมชาติ หรือผู้ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดอื่นและรับรู้การเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวก่อนผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ทั้งนี้ หากพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้ จะเห็นว่าจากข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าทั้ง 60 เรื่อง ประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่นก็ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าถึง 51 เรื่อง

2. ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นเรื่องภูมิหลังของตนเองในความถี่สูงสุด อาจเนื่องมาจากในขั้นตอนการเก็บข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่เคยรู้จักผู้วิจัยมาก่อน เมื่อจะเล่าเรื่องประสบการณ์ของตน

เกี่ยวกับการประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงกล่าวถึงภูมิหลังของตนเองเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องที่เล่าได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ หากพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะเห็นว่าจากข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าทั้ง 60 เรื่อง ประเด็นเรื่องภูมิหลังของตนเองก็ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าถึง 49 เรื่อง

3. ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ปรากฏประเด็นเรื่องการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในอนาคตและประเด็นเรื่องเรื่องเหนือธรรมชาติ ในความถี่ต่ำที่สุด ทั้งนี้ หากพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะเห็นว่าจากข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าทั้ง 60 เรื่อง ประเด็นเรื่องการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในอนาคตก็ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าเพียง 1 เรื่อง ส่วนประเด็นเรื่องเรื่องเหนือธรรมชาติก็ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าเพียง 2 เรื่อง

4. ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ปรากฏประเด็นเรื่องเหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541 เรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การจัดการการช่วยเหลือ และเรื่องเหนือธรรมชาติ ในความถี่ต่ำที่สุด สำหรับประเด็นเรื่องการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจนั้น อาจเนื่องมาจากในภาพรวมของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบด้านลบน้อยกว่าผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด เช่น ได้รับบาดเจ็บน้อยกว่า ทรัพย์สินเสียหายน้อยกว่า สามารถค้นหาสมาชิกทุกคนในครอบครัวได้ภายในเวลาไม่นาน ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจปรากฏประเด็นดังกล่าวค่อนข้างน้อย ส่วนสำหรับประเด็นอื่น ๆ นั้น หากพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะเห็นว่าจากข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าทั้ง 60 เรื่อง ประเด็นต่าง ๆ ข้างต้นล้วนปรากฏในความถี่ต่ำทั้งสิ้น กล่าวคือ ประเด็นเรื่องเหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541 ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า 5 เรื่อง ประเด็นเรื่องการจัดการการช่วยเหลือปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า 4 เรื่อง ประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า 3 เรื่อง และประเด็นเรื่องเรื่องเหนือธรรมชาติปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า 2 เรื่อง

อย่างไรก็ตาม แม้ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มจะปรากฏประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่นในความถี่สูงสุดเช่นเดียวกัน แต่ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ก็ยังมีประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกล่าวถึงบางประเด็นที่ปรากฏเฉพาะในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด แต่ไม่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ตลอดจนความถี่ในการปรากฏของประเด็นที่เล่าบางประเด็นก็แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่าการสูญเสียบุคคลใกล้ชิดเป็นปัจจัยที่ทำให้ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มนั้นแตกต่างกัน พิจารณาได้จากลักษณะดังต่อไปนี้

1. ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ปรากฏประเด็นเรื่องการสูญเสียบุคคลใกล้ชิด การค้นหาศพ การพบศพ การพิสูจน์ศพ และการบำเพ็ญกุศลศพ ซึ่งเป็นประเด็นที่ไม่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเลย อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีประสบการณ์ตรงในการดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ชิดที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในขณะที่ผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้นไม่ได้มีประสบการณ์ในลักษณะดังกล่าว ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏประเด็นเหล่านี้เฉพาะในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเท่านั้น

2. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นเรื่องภูมิหลังของบุคคลในครอบครัวมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด 2.5 เท่า อาจเนื่องมาจากในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนกล่าวถึงภูมิหลังของบุคคลใกล้ชิดที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ตลอดจนสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวของตน เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่เสียชีวิตกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย รวมถึงกับสมาชิกในครอบครัวคนอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจเล่าถึงประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

3. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นเรื่องเหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541 มากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด 4 เท่า อาจเนื่องมาจากในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนเคยไม่เชื่อการแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541 ประกอบกับในปีนั้นไม่ได้มีภัยพิบัติใด ๆ เกิดขึ้น แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิขึ้นจริงในปีพุทธศักราช 2547 และมีบุคคลใกล้ชิดเสียชีวิตในเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงหวงรำลึกถึงเหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยเมื่อปีพุทธศักราช 2541 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจเล่าถึงประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

4. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นเรื่องการพยายามเอาชีวิตรอดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเกือบ 3 เท่า อาจเนื่องมาจากในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนได้อยู่ร่วมในสถานการณ์ที่ตนและบุคคลใกล้ชิดที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิพยายามประคองตนไม่ให้จมน้ำขณะลอยอยู่ในทะเล แต่ท้ายที่สุดแล้วผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนั้นมีชีวิตรอด ในขณะที่ผู้ที่อยู่ร่วมในสถานการณ์เดียวกันกลับเสียชีวิต ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจเล่าถึงประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

5. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด การค้นหาบุคคลใกล้ชิด และการพบบุคคลใกล้ชิด มากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่า

ของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดประมาณ 3 เท่า อาจเนื่องมาจากในประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนมีประสบการณ์ตรงและให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องการพยายามรวมสมาชิกในครอบครัวที่พลัดออกจากกันขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิให้มาอยู่รวมกันในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งให้ได้มากที่สุด แล้วหลังจากนั้นจึงได้ทราบว่าสมาชิกในครอบครัวเสียชีวิต ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจเล่าถึงประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

6. ประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน มากกว่าที่ปรากฏในประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด 2 เท่า อาจเนื่องมาจากในประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนค้นหาศพของบุคคลใกล้ชิดที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในช่วงเวลาใกล้เคียงกับเหตุการณ์การค้นหาศพของคุณพุ่ม เจนเซน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจเล่าถึงประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

7. ประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นเรื่องการได้รับทรัพย์สินคืน ความยุติธรรมในการจัดการช่วยเหลือ และการดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง มากกว่าที่ปรากฏในประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดประมาณ 2 เท่า ปรากฏประเด็นเรื่องการจัดการช่วยเหลือมากกว่าที่ในประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด 3 เท่า และปรากฏประเด็นเรื่องการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจมากกว่าที่ปรากฏในประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด 7 เท่า อาจเนื่องมาจากในประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนนอกจากจะเล่าถึงความสูญเสียของตนแล้ว ยังให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องเหตุการณ์หลังจากที่เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและเหตุการณ์แผ่นดินไหวตามสิ้นสุดลงอย่างสมบูรณ์แล้วอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเรื่องการได้รับทรัพย์สิน การจัดการช่วยเหลือ และความยุติธรรมในการจัดการช่วยเหลือ นั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจำนวนหนึ่งกล่าวว่าสาเหตุที่ตนไม่ค่อยมีเวลาค้นหาทรัพย์สินของตนที่เสียหาย และไม่คอยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ นั้นเนื่องจากตนมุ่งค้นหาศพของบุคคลใกล้ชิดที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจเล่าถึงประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

8. ประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นเรื่องเรื่องเกี่ยวกับปัจจุบันมากกว่าที่ปรากฏในประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด 4 เท่า อาจเนื่องมาจากในประจําเหตุการณ์เรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนมองว่าการประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามินั้นเป็นประสบการณ์ครั้งสำคัญของชีวิต เนื่องจากตนได้รับผลกระทบโดยตรงและสูญเสียบุคคลใกล้ชิดจากเหตุการณ์ดังกล่าว อีกทั้งยังอาจได้รับผลกระทบที่ก่อให้เกิด

ความเปลี่ยนแปลงในระยะยาวด้วย จึงเชื่อมโยงเหตุการณ์ดังกล่าวกับชีวิตของตนเองในปัจจุบันว่า การประสพภัยพิบัตินี้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและทัศนคติของตนอย่างไร ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจเล่าถึงประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

9. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ปราบกฏประเด็นเรื่องสาเหตุของการรอดชีวิตมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด 4.5 เท่า อาจเนื่องมาจากในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่ได้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับความสูญเสียใด ๆ ในครอบครัว จึงมุ่งกล่าวถึงประสบการณ์ตรงของตนว่า ตนสามารถรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิได้อย่างไร ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจเล่าถึงประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

5.3 กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏกลวิธีทางภาษาที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้ในการเล่าเรื่องจำนวนทั้งสิ้น 18 กลวิธี สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม ดังผลการวิจัยซึ่งแสดงไว้ในหัวข้อที่ 3.4 เมื่อพิจารณาปริจเฉทเรื่องเล่าของบุคคลที่มีประสบการณ์แตกต่างกันพบว่าปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องกลวิธีต่าง ๆ ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 กลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

กลวิธีทางภาษาในปริจเฉท	ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด		ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด	
	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของกลวิธีทั้งหมดในปริจเฉท)	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของกลวิธีทั้งหมดในปริจเฉท)
กลวิธีที่นำเสนอภาพให้รู้สึกเหมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์				
1. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้	960	23.63	675	30.86
2. การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง	598	14.72	178	8.14
3. การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง	442	10.88	128	5.85
4. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความ	313	7.71	168	7.68
5. การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง	182	4.48	131	5.99
6. การใช้คำเลียนเสียง	43	1.06	71	3.25
7. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน	51	1.26	45	2.06
8. การอ้างถึงบุคคลที่สาม	57	1.40	25	1.14
9. การใช้อารมณ์ขัน	49	1.21	26	1.19
10. การใช้ความเปรียบ	47	1.16	23	1.05
11. การใช้คำอุทานเสริมบท	39	0.96	25	1.14
12. การใช้ภาษาถิ่น	33	0.81	20	0.91
13. การให้รายละเอียด	32	0.79	5	0.23
14. การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง	24	0.59	9	0.41

กลวิธีทางภาษาในปริจเฉท	ปริจเฉทเรื่องเล่าของ ผู้ที่สูญเสีย บุคคลใกล้ชิด		ปริจเฉทเรื่องเล่าของ ผู้ที่ไม่ได้สูญเสีย บุคคลใกล้ชิด	
	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของกลวิธี ทั้งหมดใน ปริจเฉท)	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของกลวิธี ทั้งหมดใน ปริจเฉท)
15. การกล่าวอ้างถึงความคิดของผู้อื่น	18	0.44	3	0.14
รวมกลวิธีที่นำเสนอภาพ ให้รู้สึกเสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์	2,888	71.10	1,532	70.05
กลวิธีที่ช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น				
16. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิด สิ่งที่จะพูดต่อไป	674	16.59	302	13.81
17. การใช้คำถามพ่วงท้าย	287	7.07	205	9.37
18. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อ	213	5.24	148	6.77
รวมกลวิธีที่ช่วยให้การเล่าเรื่อง ดำเนินไปอย่างราบรื่น	1,174	28.90	655	29.95
รวมกลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่า	4,062	100.00	2,187	100.00

ตารางที่ 21 แสดงกลวิธีทางภาษาในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย สีนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด จากตารางจะเห็นว่าปริจเฉทเรื่องเล่าของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดล้วนปรากฏกลวิธีทางภาษาที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้ในการเล่าเรื่องทั้ง 18 กลวิธีเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่ความถี่ในการปรากฏของบางกลวิธี

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมี 10 กลวิธี ได้แก่

1. การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง
2. การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง
3. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความ
4. การอ้างถึงบุคคลที่สาม
5. การใช้อารมณ์ขัน

6. การใช้ความเปรียบ
7. การให้รายละเอียด
8. การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง
9. การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น
10. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมี 8 กลวิธี ได้แก่

1. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้า
2. การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง
3. การใช้คำเลียนเสียง
4. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน
5. การใช้คำอุทานเสริมบท
6. การใช้ภาษาถิ่น
7. การใช้คำถามพ่วงท้าย
8. การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อ

ลักษณะของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดสรุปได้ดังนี้

1. ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏกลวิธีการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้าในความถี่สูงสุด อาจเนื่องมาจากลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยซึ่งทำหน้าที่เล่าเรื่องทั้งหมดเพียงผู้เดียว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงใช้กลวิธีการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้าเพื่อให้ปริจเฉทเรื่องเล่าของตนนั้นมีสัมพันธภาพ ทั้งนี้ หากพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะเห็นว่าจากข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าทั้ง 60 เรื่อง ซึ่งปรากฏกลวิธีทางภาษาต่าง ๆ รวม 6,249 ครั้ง กลวิธีการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้าก็ปรากฏถึง 1,635 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.16 ของกลวิธีทางภาษาทั้งหมดที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้

2. ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏกลวิธีการกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่นในความถี่ต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนมุ่งให้ความสำคัญกับการกล่าวถึงประสบการณ์ตรงของตนมากกว่าจะให้ความสำคัญกับความคิดของผู้อื่น ทั้งนี้ หากพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะเห็นว่าจากข้อมูลปริจเฉทเรื่อง

เล่าทั้ง 60 เรื่อง ซึ่งปรากฏกลวิธีทางภาษาต่าง ๆ รวม 6,249 ครั้ง กลวิธีการกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่นก็ปรากฏเพียง 21 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.34 ของกลวิธีทางภาษาทั้งหมดที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้

อย่างไรก็ตาม แม้ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มจะปรากฏกลวิธี การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้านี้ในความคิดถึงสูงสุด และปรากฏกลวิธี การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่นในความคิดถึงต่ำที่สุดเช่นเดียวกัน แต่ความถี่ในการปรากฏของกลวิธีทางภาษา บางส่วนก็แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่าการสูญเสียบุคคลใกล้ชิดเป็นปัจจัยที่ทำให้ กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มนั้นแตกต่างกัน พิจารณาได้จากลักษณะดังต่อไปนี้

1. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏกลวิธีทำให้รายละเอียดมากกว่าที่ ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดกว่า 3 เท่า อาจเนื่องมาจากในปริจเฉท เรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนมีประเด็นที่ตนประสงค์จะให้ รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับสารสามารถเห็นภาพตามได้ชัดเจน รู้สึกเหมือนได้อยู่ร่วมในเหตุการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเรื่องการพยายามเอาชีวิตรอดและการพิสูจน์ศพ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจใช้กลวิธีดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

2. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏกลวิธีการกล่าวอ้างอิงความคิด ของผู้อื่นมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดกว่า 3 เท่า อาจเนื่องมาจากในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจ กล่าวถึงบุคคลอื่นที่ตนรู้จัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลใกล้ชิดที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ซึ่งอาจเป็นผู้ที่อยู่ร่วมในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยกันกับตน จึงทำให้ตนได้ทราบและเข้าใจความคิดของ บุคคลนั้นด้วย ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจใช้กลวิธีดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

3. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏกลวิธีการใช้คำเลียนเสียง มากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดกว่า 3 เท่า อาจเนื่องมาจากใน ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่ได้มีประสบการณ์ตรง เกี่ยวกับความสูญเสียใด ๆ ในครอบครัว จึงมุ่งกล่าวถึงประสบการณ์ตรงของตนว่าตนได้ประสบ เหตุการณ์ใดบ้าง คำเลียนเสียงที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นคำเลียนเสียงที่เกิดขึ้น ในช่วงเหตุการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยลอยอยู่ในทะเลแล้วได้ยินเสียงต่าง ๆ เช่น เสียงคลื่นสึนามิ กระแทกกับวัตถุ หรือเป็นเหตุการณ์หลังจากที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรอดชีวิตแล้ว แล้วได้ยินเสียง ผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ เช่น เสียงร้องไห้ของผู้ประสบภัยพิบัติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ไม่ได้สูญเสีย บุคคลใกล้ชิดจึงอาจใช้กลวิธีดังกล่าวมากกว่าผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

5.4 ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ชั้นในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ชั้นที่เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ จำนวน 12 ประเด็น ดังผลการวิจัยซึ่งแสดงไว้ในหัวข้อที่ 4.1.1 เมื่อพิจารณาปริจเฉทเรื่องเล่าของบุคคลที่มีประสบการณ์แตกต่างกันพบว่าปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ชั้นประเด็นต่าง ๆ ดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ชั้นในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ชั้น	ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด		ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด	
	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ชั้นทั้งหมดในปริจเฉท)	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ชั้นทั้งหมดในปริจเฉท)
1. หายนะของตนเอง	28	14.14	14	14.29
2. การกระทำของตนเอง	23	11.62	15	15.31
3. ความโศกเศร้าที่ไม่จบสิ้น	21	10.61	11	11.22
4. ผลกระทบจากภัยพิบัติ	19	9.60	11	11.22
5. ความกลัวของตนเอง	12	6.06	16	16.33
6. การกระทำของผู้อื่น	24	12.12	2	2.04
7. หายนะของผู้อื่น	18	9.09	7	7.14
8. การมองเห็นความโชคดีในความโศกเศร้า	18	9.09	4	4.08
9. ความเขลาของตนเอง	11	5.56	5	5.10
10. ความเหลือเชื่อ	11	5.56	5	5.10
11. ความกลัวของผู้อื่น	10	5.05	4	4.08
12. ความเขลาของผู้อื่น	3	1.52	4	4.08
รวมประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ชั้น	198	100.00	98	100.00

ตารางที่ 22 แสดงประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด จากตารางจะเห็นว่า อารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดล้วนเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ทั้ง 12 ประเด็นเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่ความถี่ในการปรากฏของบางประเด็น

ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด มากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมี 6 ประเด็น ได้แก่

1. การกระทำของผู้อื่น
2. หายนะของผู้อื่น
3. การมองเห็นความโชคดีในความโชคร้าย
4. ความเขลาของตนเอง
5. ความเหลือเชื่อ
6. ความกลัวของผู้อื่น

ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด มากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมี 6 ประเด็น ได้แก่

1. หายนะของตนเอง
2. การกระทำของตนเอง
3. ความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้น
4. ผลกระทบจากภัยพิบัติ
5. ความกลัวของตนเอง
6. ความเขลาของผู้อื่น

ลักษณะของประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดสรุปได้ดังนี้

1. ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ปรากฏอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องหายนะของตนเองในความถี่สูงสุด อาจเนื่องมาจากใน ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนกล่าวถึงเหตุการณ์ วิกฤตที่ตนไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะได้ประสบ ทั้งนี้ หากพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้ จะเห็นว่าจากข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าทั้ง 42 เรื่อง ซึ่งปรากฏการใช้อารมณ์ขันรวม 296 ครั้ง อารมณ์ขันที่ เกี่ยวกับประเด็นเรื่องหายนะของตนเองก็ปรากฏในความถี่สูงสุด คือปรากฏ 42 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.19 ของอารมณ์ขันทั้งหมดที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้

2. ปรีจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเขลาของผู้อื่นในความถี่ต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากในปรีจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพยายามค้นหาศพของสมาชิกในครอบครัวที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมุ่งให้ความสำคัญกับการค้นหาศพมากกว่าจะให้ความสำคัญกับเรื่องเกี่ยวกับผู้อื่น ปรีจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจปรากฏอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวค่อนข้างน้อย

3. ปรีจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความกลัวของตนเองในความถี่สูงที่สุด และปรากฏอารมณ์ขันที่เกิดจากประเด็นเรื่องการทำของผู้อื่นในความถี่ต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากในปรีจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนมุ่งให้ความสำคัญกับการกล่าวถึงประสบการณ์ตรงของตนมากกว่าจะให้ความสำคัญกับเรื่องเกี่ยวกับผู้อื่น ปรีจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจปรากฏอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในลักษณะดังกล่าว

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าความถี่ในการปรากฏของประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันบางส่วนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่าการสูญเสียบุคคลใกล้ชิดเป็นปัจจัยที่ทำให้ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ปรากฏในปรีจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มนั้นแตกต่างกัน พิจารณาได้จากลักษณะดังต่อไปนี้

1. ปรีจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการกระทำของผู้อื่นมากกว่าที่ปรากฏในปรีจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเกือบ 6 เท่า อาจเนื่องมาจากในปรีจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพยายามค้นหาศพของบุคคลใกล้ชิดที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ แล้วระหว่างการค้นหาศพตนได้พบผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ ที่ต่างพยายามกลับที่อยู่อาศัยของตนเองหรือพยายามค้นหาสมาชิกในครอบครัวเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงมีโอกาสได้เห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจใช้อารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

2. ปรีจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏอารมณ์ขันที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการมองเห็นความโชคร้ายในความโชคร้ายมากกว่าที่ปรากฏในปรีจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดกว่า 2 เท่า อาจเนื่องมาจากในปรีจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนมองว่าตนประสบเหตุการณ์ด้านลบหลายเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องในเวลาไล่เลี่ยกัน ทั้งการประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิซึ่งเป็นภาวะวิกฤตแห่งความเป็นความตายของชีวิต การสูญเสียทรัพย์สิน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียสมาชิกในครอบครัว ดังนั้น ตนจึง

คาดไม่ถึงว่าจะยังมีเหตุการณ์ด้านบวกที่แฝงอยู่ในเหตุการณ์การประสบภัยพิบัติดังกล่าว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจใช้อารมณ์ขั้นที่เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

3. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏอารมณ์ขั้นที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความกลัวของตนเองมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดกว่า 2.5 เท่า อาจเนื่องมาจากในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่ได้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับความสูญเสียใด ๆ ในครอบครัว จึงมุ่งกล่าวถึงประสบการณ์ตรงของตนว่าตนรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนเป็นความรู้สึกกลัว ทั้งความกลัวภัยพิบัติและความกลัวเรื่องเหนือธรรมชาติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจใช้อารมณ์ขั้นที่เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

4. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏอารมณ์ขั้นที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเขลาของผู้อื่นมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดกว่า 2.5 เท่า อาจเนื่องมาจากในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่ได้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับความสูญเสียใด ๆ ในครอบครัว จึงมุ่งกล่าวถึงประสบการณ์ตรงของตนว่าตนได้ประสบเหตุการณ์ใดบ้าง ประเด็นเรื่องความเขลาของผู้อื่นที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่ปรากฏในเหตุการณ์ช่วงที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ทราบแล้วว่าเกิดความผิดปกติของธรรมชาติบางประการขึ้นก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ แต่ผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงยังไม่ทราบ จึงยังไม่รีบอพยพหนีออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติ นอกจากนี้ยังปรากฏในเหตุการณ์ช่วงที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามกลับที่อยู่อาศัยของตนหลังจากรอดชีวิต แล้วระหว่างทางนั้นได้เห็นผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ ที่อาจตกใจกลัวจนขาดสติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจใช้อารมณ์ขั้นที่เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวมากกว่าผู้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

5.5 หน้าที่ของอารมณ์ขั้นในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ จำนวน 4 หน้าที่ ดังผลการวิจัยซึ่งแสดงไว้ในหัวข้อที่ 4.2 เมื่อพิจารณาปริจเฉทเรื่องเล่าของบุคคลที่มีประสบการณ์แตกต่างกันพบว่าปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏหน้าที่ของอารมณ์ขั้นหน้าที่ต่าง ๆ ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 หน้าที่ของอารมณฺ์ชั้นในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

หน้าที่ของอารมณฺ์ชั้น	ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด		ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด	
	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณฺ์ชั้นทั้งหมดในปริจเฉท)	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณฺ์ชั้นทั้งหมดในปริจเฉท)
1. การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก	109	55.05	50	51.02
2. การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณฺ์และความรู้สึกด้านลบ	40	20.20	22	22.45
3. การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น	37	18.69	10	10.20
4. การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์	12	6.06	16	16.33
รวมหน้าที่ของอารมณฺ์ชั้น	198	100.00	98	100.00

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 แสดงหน้าที่ของอารมณฺ์ชั้นในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด จากตารางจะเห็นว่าอารมณฺ์ชั้นที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดล้วนมีหน้าที่ 4 หน้าที่เช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่ความถี่ในการปรากฏของบางหน้าที่

หน้าที่ของอารมณฺ์ชั้นที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมี 2 หน้าที่ ได้แก่

1. การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก
2. การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น

หน้าที่ของอารมณฺ์ชั้นที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมี 2 หน้าที่ ได้แก่

1. การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณฺ์และความรู้สึกด้านลบ

2. การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์

ลักษณะของหน้าที่ของอารมณ์ขั้นที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์กรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดสรุปได้ดังนี้

1. ปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์กรณีพิบัติภัยสึนามิของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏอารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่แสดงการมีทัศนคติเชิงบวกในความถี่สูงสุด อาจเนื่องมาจากประเภทของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์กรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ประสบภัยพิบัติที่รอดชีวิตจากเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่ยอมรับว่าภัยพิบัตินี้เป็นภัยพิบัติครั้งยิ่งใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อด้านลบโดยตรงต่อทั้งตนเองและผู้ประสบภัยพิบัติคนอื่น ๆ จึงพยายามมองโลกในแง่ดี มีทัศนคติเชิงบวกต่อเหตุการณ์ที่ตนประสบ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างเป็นปกติ ทั้งนี้ หากพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะเห็นว่าจากข้อมูลปริศนาเรื่องเล่าทั้ง 42 เรื่อง ซึ่งปรากฏการใช้อารมณ์ขั้นรวม 296 ครั้ง อารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่แสดงการมีทัศนคติเชิงบวกก็ปรากฏในความถี่สูงมากอย่างเห็นได้ชัด คือปรากฏ 159 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 53.72 ของอารมณ์ขั้นทั้งหมดที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้

2. ปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์กรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏอารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่แสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์ในความถี่ต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตนพยายามค้นหาศพของสมาชิกในครอบครัวที่เสียชีวิตในเหตุการณ์กรณีพิบัติภัยสึนามิ แล้วระหว่างการค้นหาศพตนได้เห็นภาพความเสียหายต่าง ๆ รวมถึงได้เห็นศพของผู้ที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ดังกล่าวจำนวนมากจนคุ้นชิน จึงทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเลิกกลัวภาพความเสียหาย ตลอดจนภาพความสยดสยองเหล่านั้น ปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจปรากฏอารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่ดังกล่าวค่อนข้างน้อย

3. ปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์กรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏอารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นในความถี่ต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมุ่งกล่าวถึงประสบการณ์ตรงของตนเป็นสำคัญ ไม่ค่อยปรากฏการกล่าววิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น ปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจปรากฏอารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่ดังกล่าวค่อนข้างน้อย

อย่างไรก็ตาม แม้ปริศนาเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มจะปรากฏอารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่สร้างทัศนคติเชิงบวกในความถี่สูงสุดเช่นเดียวกัน แต่ความถี่ในการปรากฏของหน้าที่ของอารมณ์ขั้นบางส่วนก็แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่าการสูญเสียบุคคลใกล้ชิดเป็นปัจจัยที่ทำให้หน้าที่ของอารมณ์ขั้นที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มนั้นแตกต่างกัน พิจารณาได้จากลักษณะดังต่อไปนี้

1. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏอารมณ์ขันที่ทำหน้าที่ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเกือบ 2 เท่า อาจเนื่องมาจากในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนกล่าวถึงเหตุการณ์หลังจากที่ทราบแน่นอนแล้วว่าสมาชิกในครอบครัวเสียชีวิตในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ทำให้ตนเองและสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวเสียใจมากจนอาจขาดสติ บางคนเริ่มกล่าวโทษผู้อื่นที่ไม่สามารถช่วยชีวิตผู้ที่เสียชีวิตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของผู้เสียชีวิตเป็นเด็กหรือผู้สูงอายุ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจใช้อารมณ์ขันที่ทำหน้าที่ดังกล่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

2. ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏอารมณ์ขันที่ทำหน้าที่แสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์มากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดกว่า 2.5 เท่า อาจเนื่องมาจากในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่ได้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับความสูญเสียใด ๆ ในครอบครัว จึงมุ่งกล่าวถึงความรู้สึกของตนที่มีต่อเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกล่าวถึงความรู้สึกกลัวมากกว่าที่จะกล่าวถึงความรู้สึกโศกเศร้า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจึงอาจใช้อารมณ์ขันที่ทำหน้าที่ดังกล่าวมากกว่าผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

กล่าวโดยสรุป ปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีทั้งลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกัน การสูญเสียบุคคลใกล้ชิดเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่า แต่มีผลต่อประเด็นที่เล่า กลวิธีการภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน และหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าดังกล่าวบางส่วน เห็นได้จากความถี่ในการปรากฏที่แตกต่างกันมากกว่า 2 เท่าในหลายประเด็น ดังนี้

1. ด้านประเด็นที่เล่า

ประเด็นที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเกินกว่า 2 เท่า มี 11 ประเด็น ได้แก่

- 1) ภูมิหลังของบุคคลในครอบครัว
- 2) เหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541
- 3) การพยายามเอาชีวิตรอด
- 4) การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด
- 5) การค้นหาบุคคลใกล้ชิด
- 6) การพบบุคคลใกล้ชิด

- 7) เรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน
- 8) การได้รับทรัพย์สินคืน
- 9) ความยุติธรรมในการจัดการการช่วยเหลือ
- 10) การดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง
- 11) เรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน

ประเด็นที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเกินกว่า 2 เท่า มี 1 ประเด็น คือประเด็นเรื่องสาเหตุของการรอดชีวิต

2. ด้านกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเกินกว่า 2 เท่า มี 2 กลวิธี ได้แก่

- 1) การให้รายละเอียด
- 2) การกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเกินกว่า 2 เท่า มี 1 กลวิธี คือการใช้คำเลียนเสียง

3. ด้านประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน

ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเกินกว่า 2 เท่า มี 2 ประเด็น ได้แก่

- 1) การกระทำของผู้อื่น
- 2) การมองเห็นความโศกเศร้าในความโศคร้าย

ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเกินกว่า 2 เท่า มี 2 ประเด็น ได้แก่

- 1) ความกลัวของตนเอง
- 2) ความเขลาของผู้อื่น

4. ด้านหน้าที่ของอารมณ์ขัน

หน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเกินกว่า 2 เท่า มี 1 หน้าที่ คือหน้าที่การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์

ผลการวิจัยเรื่องปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยบางส่วนในแง่ที่ว่า ปริศนาเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มมีโครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่าเหมือนกัน เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยประเด็นที่เล่า กลวิธีการ ภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน และหน้าที่ของอารมณ์ขันนั้นไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ดังนี้

1. ด้านประเด็นที่เล่า

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่าประเด็นที่เล่าในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีลักษณะเหมือนกัน แต่ผลการวิจัยพบว่าปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดปรากฏประเด็นที่หลากหลายกว่า ปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ประเด็นที่ปรากฏเฉพาะในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเท่านั้นมี 9 ประเด็น ได้แก่

- 1) ลางบอกเหตุ
- 2) การระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์
- 3) การสูญเสียบุคคลใกล้ชิด
- 4) การค้นหาศพ
- 5) การพบศพ
- 6) การพิสูจน์ศพ
- 7) การบำเพ็ญกุศลศพ
- 8) การเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในอนาคต
- 9) ผลกระทบต่อสุขภาพ

ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจะปรากฏกลุ่มประเด็นเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ชิด อันได้แก่ การสูญเสียบุคคลใกล้ชิด การค้นหาศพ การพบศพ การพิสูจน์ศพ และการบำเพ็ญกุศลศพ

2. ด้านกลวิธีการภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่ากลวิธีการภาษาที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีลักษณะเหมือนกัน แต่ผลการวิจัยพบว่าปริศนาเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มปรากฏกลวิธีการภาษาเหมือนกัน แต่ความถี่ในการปรากฏของกลวิธีการภาษาบางส่วนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กลวิธีการให้รายละเอียดและการกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่นปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสีย

บุคคลใกล้ชิดกว่า 3 เท่า ส่วนกลวิธีการใช้คำเลียนเสียงปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดกว่า 3 เท่า

3. ด้านประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่าปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ปรากฏในความถี่สูงคือการมองเห็นความโชคร้าย ส่วนปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ปรากฏในความถี่สูงคือความเหลือเชื่อ แต่ผลการวิจัยพบว่าในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ปรากฏในความถี่สูงคือประเด็นเรื่องหายนะของตนเอง ส่วนในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ประเด็นที่เกี่ยวกับอารมณ์ขันที่ปรากฏในความถี่สูงคือประเด็นเรื่องความกลัวของตนเอง

4. ด้านหน้าที่ของอารมณ์ขัน

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่าอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีหน้าที่หลักคือการบรรเทาความเศร้า ส่วนอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีหน้าที่หลักคือการสร้างทัศนคติเชิงบวก แต่ผลการวิจัยพบว่าอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าของทั้งผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีหน้าที่หลักคือการแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก

อนึ่ง ในกรณีของข้อมูลปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าน้ำเสียงของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มนั้นไม่แตกต่างกัน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่เล่าเรื่องด้วยน้ำเสียงธรรมดาหรือน้ำเสียงตื่นเต้น ไม่ได้มีน้ำเสียงโศกเศร้าหรือหดหู ทั้งยังมีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจำนวน 4 คนที่เล่าเรื่องด้วยสีหน้าที่ยิ้มแย้มตลอดเวลา มีเพียง 1 คนเท่านั้นที่ร้องไห้ระหว่างการเล่าเรื่อง ลักษณะดังกล่าวอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่

1. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิหลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวล่วงเลยไปแล้วเป็นเวลากว่า 15 ปี ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสามารถยอมรับผลกระทบที่ตนเคยได้รับการประสบภัยพิบัติได้แล้ว จึงสามารถเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบภัยพิบัติได้เหมือนเป็นการเล่าเรื่องประสบการณ์ทั่วไป

2. เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามินี้เป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ประกอบกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่ต่างก็ไม่เคยรู้จักเหตุการณ์ดังกล่าวมาก่อน เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นจริงจึงไม่ทราบว่าเป็นเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วน รวมถึงสมาชิกในครอบครัวไม่สามารถอพยพออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติได้ทันเวลา ดังนั้นไม่ว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะสูญเสียบุคคลใกล้ชิดหรือไม่ ทุกคนก็ล้วนได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

ดังกล่าวไม่มากนัก ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองว่าภัยพิบัติที่ตนประสบนั้นเป็นเรื่องทั่วไปที่มีบุคคล
อีกเป็นจำนวนมากที่ได้ประสบเช่นเดียวกัน จึงสามารถเล่าเรื่องประสบการณ์ดังกล่าวได้เหมือนเป็น
การเล่าเรื่องประสบการณ์ทั่วไป

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย: การศึกษาปริเฉทเรื่องเล่าและอารมณ์ขัน” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่

1. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้าง ประเด็น และกลวิธีทางภาษาในปริเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
2. เพื่อวิเคราะห์ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันและหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ
3. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะของปริเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มาจากเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิจำนวน 60 เรื่อง รวมความยาว 15 ชั่วโมง 14 นาที 10 วินาที ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบด้วยผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 บริเวณภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและกลุ่มผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดจำนวนกลุ่มละ 30 คน ทุกคนเป็นผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ไม่จำกัดเพศ อายุ สถานภาพ ภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ การศึกษา และอาชีพ รวมถึงพื้นที่ที่อยู่ขณะเกิดเหตุการณ์

ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้

1. ปริเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิประกอบด้วยองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนประเมินค่า ส่วนคลายปม และส่วนปิด องค์ประกอบที่ปรากฏในปริเฉทเรื่องเล่าทุกเรื่องคือส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนองค์ประกอบที่ไม่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เลยนั่นคือส่วนเปิด เนื่องจากส่วนเปิดเป็นถ้อยคำของผู้วิจัยที่ขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่อง ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องโครงสร้างของเรื่องเล่าของลาบอฟและวาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967) ลาบอฟ (Labov, 1972, 2014) และลาบอฟและแฟนเชล (Labov & Fanshel, 1977) ซึ่งมองว่าลักษณะของความเป็นเรื่องเล่าคือการประกอบด้วยอนุภาคต่าง ๆ ซึ่งสามารถจัดให้เป็นองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งของโครงสร้างของเรื่องเล่าได้

ปริเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิส่วนใหญ่มีวิธีการเรียบเรียงความแบบเล่าเรื่องตามลำดับเวลาจึงทำให้ผู้รับสารสามารถติดตามสารได้ง่าย แม้ว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

จะเล่าถึงเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้วกว่า 15 ปี และไม่ได้มีเวลาเตรียมตัวก่อนการเล่าเรื่องก็ตาม จึงอาจกล่าวได้ว่าข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ก็เป็นบันทึกเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ประเภทหนึ่งที่น่าจะมีความแม่นยำพอสมควร

ผลการวิจัยเรื่องโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยบางส่วน ในแง่ที่ว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่าตามแนวคิดเรื่องโครงสร้างของเรื่องเล่าของลาบอฟและวาเลตสกี (Labov & Waletzky, 1967) ลาบอฟ (Labov, 1972, 2014) และลาบอฟและแฟนเชล (Labov & Fanshel, 1977) แต่ในแต่ละปริจเฉทอาจมีไม่ครบทุกองค์ประกอบ และบางองค์ประกอบอาจสลับลำดับกันได้ อย่างไรก็ตาม ตามแนวคิดดังกล่าว โครงสร้างของเรื่องเล่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนเปิด ส่วนปูเรื่อง ส่วนดำเนินเรื่อง ส่วนประเมินค่า ส่วนคลายปม และส่วนปิด แต่ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้นั้นไม่ปรากฏส่วนเปิด

2. ประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิมีจำนวน 54 ประเด็น จัดกลุ่มได้เป็น 10 กลุ่ม ได้แก่

1) เหตุการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่

1.1) ภูมิหลัง ประกอบด้วยประเด็นเรื่องภูมิหลังด้านเวลา ภูมิหลังด้านสถานที่ ภูมิหลังด้านสังคม ภูมิหลังของตนเอง ภูมิหลังของบุคคลในครอบครัว และเหตุการณ์การแจ้งเตือนภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2541

1.2) การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์ ประกอบด้วยประเด็นเรื่อง
 1.2.1) การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์ ประกอบด้วยประเด็นเรื่อง
 1.2.1.1) การรับรู้ข้อมูลจากบุคคลอื่น และการรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติ

2) เหตุการณ์ขณะเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกได้เป็น 4 กลุ่มย่อย ได้แก่

2.1) การหนี ประกอบด้วยประเด็นเรื่องการแจ้งให้ผู้อื่นหนี การเตรียมตัวหนี และการหนีเพื่อเอาชีวิตรอด

2.2) การเกิดเหตุการณ์ ประกอบด้วยประเด็นเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
 ความน่ากลัว และความโกลาหล

2.3) การเอาชีวิตรอด ประกอบด้วยประเด็นเรื่องการพยายามเอาชีวิตรอด
 การระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การขอความช่วยเหลือ และสาเหตุของการรอดชีวิต

2.4) การช่วยเหลือผู้อื่น ประกอบด้วยประเด็นเรื่องการช่วยเหลือและ
 การปฏิเสธการช่วยเหลือ

3) เหตุการณ์หลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกได้เป็น 4 กลุ่มย่อย ได้แก่

3.1) การอพยพไปยังสถานที่ที่ปลอดภัย

3.2) การพยายามกลับที่อยู่อาศัยหลังจากรอดชีวิต

3.3) การดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด ประกอบด้วยประเด็นเรื่อง การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด การค้นหาบุคคลใกล้ชิด และการพบบุคคลใกล้ชิด

3.4) การดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ชิด ประกอบด้วยประเด็น เรื่องการสูญเสียบุคคลใกล้ชิด การค้นหาศพ การพบศพ การพิสูจน์ศพ และการบำเพ็ญกุศลศพ

4) เรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่น จำแนกได้เป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่

4.1) เรื่องเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและคนรู้จัก

4.2) เรื่องเกี่ยวกับชาวมอแกน

4.3) เรื่องเกี่ยวกับคุณพุ่ม เจนเซน

5) เหตุการณ์ภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง จำแนกได้เป็น 4 กลุ่มย่อย ได้แก่

5.1) มิจฉาชีพ

5.2) การฟื้นฟูภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง ประกอบด้วยประเด็นเรื่อง การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ และการได้รับทรัพย์สินคืน

5.3) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ประกอบด้วยประเด็นเรื่อง การได้รับความช่วยเหลือ การจัดการการช่วยเหลือ ความยุติธรรมในการจัดการการช่วยเหลือ และการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติในอนาคต

5.4) การดำเนินชีวิตภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง

6) ผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่

6.1) ผลกระทบทางลบ ประกอบด้วยประเด็นเรื่อง ศพของผู้เสียชีวิตจาก เหตุการณ์ ความเสียหายทางกายภาพ ผลกระทบต่อสุขภาพ ความลำบาก ความหวาดผวา และ ผลกระทบระยะยาว

6.2) ผลกระทบทางบวก

7) ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่

7.1) การแสดงความคิดเห็น

7.2) สาเหตุของการเสียชีวิต

8) เรื่องเหนือธรรมชาติ

9) เรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน

10) การแนะนำผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ประเด็นที่ปรากฏในความถี่สูงสุดคือประเด็นเรื่องการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น อาจ เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่ไม่รู้จักคลื่นสึนามิและไม่เคยทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเกิด

เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิมาก่อน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่จึงได้ทราบว่าได้เกิดภัยพิบัติดังกล่าวขึ้นแล้วเมื่อมีผู้ที่ทราบข้อมูลก่อนตนมาแจ้งให้ตนได้ทราบ

ประเด็นที่ปรากฏในความถี่สูงเป็นอันดับที่ 2 คือประเด็นเรื่องภูมิหลังของตนเอง อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไม่เคยรู้จักผู้วิจัยมาก่อน จึงเล่าเรื่องภูมิหลังของตนเองเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ผู้วิจัยเข้าใจเรื่องที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ปรากฏในความถี่สูงเป็นอันดับที่ 3 คือประเด็นเรื่องการหนีเพื่อเอาชีวิตรอด อาจเนื่องมาจากเหตุการณ์การหนีเพื่อเอาชีวิตรอดนั้นเป็นเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นและเป็นภาวะวิกฤตแห่งความเป็นความตายมากที่สุด ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงสามารถจดจำเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดีและให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ดังกล่าว

ประเด็นที่ปรากฏในความถี่ต่ำที่สุดคือประเด็นเรื่องการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติในอนาคต อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนเพื่อเตรียมรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต มีเพียงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ปฏิบัติหน้าที่พิเศษเป็นอาสาสมัครด้านสาธารณสุขคนเดียวกันเท่านั้นที่มีส่วนร่วมในการวางแผนการเตรียมความพร้อมดังกล่าว

ผลการวิจัยเรื่องประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย กล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องการรับรู้ความผิดปกติของธรรมชาติก่อนเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความน่ากลัวของเหตุการณ์ การหนีเพื่อเอาชีวิตรอด และผลกระทบที่ได้รับจากเหตุการณ์ เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย

3. กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำนวน 18 กลวิธี จัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มกลวิธีที่นำเสนอภาพให้รู้สึกเสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ ประกอบด้วย กลวิธีการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้า การใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง การใช้ถ้อยคำของตนเองที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อขยายความ การกล่าวอ้างอิงความคิดของตนเอง การใช้คำเลียนเสียง การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำติดต่อกัน การอ้างอิงบุคคลที่สาม การใช้อารมณ์ขัน การใช้ความเปรียบ การใช้คำอุทานเสริมบท การใช้ภาษาถิ่น การให้รายละเอียด การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง และการกล่าวอ้างอิงความคิดของผู้อื่น

2) กลุ่มกลวิธีที่ช่วยให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น ประกอบด้วยกลวิธี การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป การใช้คำถามพ่วงท้าย และการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อดำเนินเรื่องต่อ

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในความถี่สูงคือการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวไปก่อนหน้า การกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป และการใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง กลวิธีการกล่าวซ้ำตนเองช่วยสร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท ทำให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น ส่วนกลวิธีการใช้ถ้อยคำของผู้อื่นที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงนอกจากจะช่วยทำให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์แล้ว ยังช่วยทำให้ข้อมูลที่มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าถึงนั้นน่าเชื่อถือ อีกทั้งยังช่วยให้เรื่องเล่านั้นดูสนุกสนานและมีชีวิตชีวายิ่งขึ้นอีกด้วย

กลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร 10 ประการ ดังนี้

- 1) เพื่อให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์
- 2) เพื่อเร้าอารมณ์และความรู้สึก
- 3) เพื่อให้เรื่องเล่าดูสนุกสนานและมีชีวิตชีวา
- 4) เพื่อสร้างสัมพันธภาพในปริจเฉท/ทำให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างราบรื่น
- 5) เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ข้อมูล
- 6) เพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กล่าวถึง
- 7) เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของคำที่ใช้
- 8) เพื่อให้บรรยากาศของเรื่องผ่อนคลายลง
- 9) เพื่อให้เห็นภาพที่ต้องการสื่อได้อย่างชัดเจน
- 10) เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับสารคิดตาม

ผลการวิจัยเรื่องกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย กล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏกลวิธีการกล่าวอ้างอิงถ้อยคำโดยตรง การใช้ความเปรียบให้เห็นภาพ และการกล่าวถ้อยคำเหมือนกำลังสนทนากับตนเอง เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยปรับชื่อกลวิธีการกล่าวอ้างอิงถ้อยคำโดยตรงเป็นกลวิธี “การใช้ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรง” และปรับชื่อกลวิธีการกล่าวถ้อยคำเหมือนกำลังสนทนากับตนเองเป็นกลวิธี “การถาม-ตอบคำถามด้วยตนเอง”

4. ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันมาจากประเด็นต่าง ๆ จำนวน 12 ประเด็น จัดกลุ่มได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับหยายะ ประกอบด้วยประเด็นเกี่ยวกับหยายะของตนเอง หยายะของผู้อื่น ความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้น และผลกระทบจากภัยพิบัติ มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันคือการเป็นหยายะที่รุนแรงเกินความคาดหมาย แต่ท้ายที่สุดแล้วก็สามารถมีชีวิตรอดมาได้ หรือเป็นหยายะที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างต่อเนื่อง

2) กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับการกระทำ ประกอบด้วยประเด็นเกี่ยวกับการกระทำของตนเองและการกระทำของผู้อื่น มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ชั้นคือการเป็นการกระทำที่ผิดความคาดหมาย ซึ่งอาจดูไม่สมเหตุสมผลหากแสดงออกในภาวะปกติ

3) กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความกลัว ประกอบด้วยประเด็นเกี่ยวกับความกลัวของตนเองและความกลัวของผู้อื่น มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ชั้นคือการเป็นความกลัวที่ดูมากเกินไปซึ่งอาจดูไม่สมเหตุสมผลหากแสดงออกในภาวะปกติ

4) กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความโชคร้าย ประกอบด้วยประเด็นเกี่ยวกับการมองเห็นความโชคร้ายในความโชคร้ายและความเหลือเชื่อ มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ชั้นคือการเป็นความโชคร้ายซึ่งคาดไม่ถึงว่าจะเกิดขึ้นได้ในภาวะวิกฤต

5) กลุ่มประเด็นเกี่ยวกับความเขลา ประกอบด้วยประเด็นเกี่ยวกับความเขลาของตนเองและความเขลาของผู้อื่น มิติที่ทำให้เกิดอารมณ์ชั้นคือการเป็นความเขลาเกี่ยวกับเรื่องที่น่าจะทราบ แต่ในความเป็นจริงกลับไม่ทราบ

ประเด็นที่ปรากฏในความถี่สูงคือประเด็นเรื่องหายนะของตนเอง อาจเนื่องมาจากวิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องการมีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงมักจะเล่าถึงเรื่องเกี่ยวกับตนเองเป็นส่วนใหญ่

ประเด็นที่ปรากฏในความถี่ต่ำคือประเด็นเรื่องความเขลาของผู้อื่น อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมักจะเล่าเรื่องเกี่ยวกับตนเองเป็นสำคัญ อีกทั้งการกล่าวถึงความเขลาของผู้อื่นยังอาจดูเหมือนว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยตำหนิหรือบิปรายผู้อื่น ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้อีกด้วย

หากพิจารณาผลการวิจัยเรื่องประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ชั้นจะเห็นว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ชั้นทั้ง 12 ประเด็นมีลักษณะร่วมกันคือความคาดไม่ถึง ความไม่เข้ากันเกิดจากความคาดไม่ถึงว่าเหตุการณ์ที่ดูไม่น่าจะเป็นไปได้นั้นจะเกิดขึ้นจริงจึงทำให้เกิดอารมณ์ชั้น

ผลการวิจัยเรื่องประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ชั้นที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย กล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ชั้นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องการมองเห็นความโชคร้ายในความโชคร้าย ความเหลือเชื่อ และความโชคร้ายที่ไม่จบสิ้น เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย

5. อารมณ์ชั้นที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิมีหน้าที่ 4 ประการ เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อยได้ดังนี้

- 1) การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวก
- 2) การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบ
- 3) การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น

4) การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์

หน้าที่การลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นและหน้าที่การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์เป็นหน้าที่ที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยตั้งใจใช้อารมณ์ขันเพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสารของตน ส่วนหน้าที่การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวกและหน้าที่การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบเป็นบทบาทของอารมณ์ขันที่สะท้อนให้เห็นมุมมองว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถยอมรับการประสพภัยพิบัติและผลกระทบด้านลบอันเกิดจากภัยพิบัติได้แล้วยังสามารถเล่าถึงเหตุการณ์ดังกล่าวได้อย่างมีอารมณ์ขัน

หน้าที่การแสดงการมีทัศนคติเชิงบวกปรากฏในความถี่สูงสุด อาจเนื่องมาจากประเภทของข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่รอดชีวิตจากภัยพิบัติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่าเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบรุนแรงทั้งต่อตนเองและผู้ประสพภัยพิบัติคนอื่น ๆ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงพยายามมีทัศนคติเชิงบวกต่อภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถยอมรับเหตุการณ์ รวมถึงยอมรับผลกระทบที่ตนได้รับให้ได้ เพื่อให้ตนสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างเป็นปกติ ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับที่แคนฮา (Canha, 2016: 39) กล่าวถึงอารมณ์ขันในสถานการณ์ตึงเครียดไว้ว่าการมองเห็นมุมมองที่ตลกขบขันในสถานการณ์ตึงเครียดช่วยให้ผู้ที่อยู่ในสถานการณ์ตึงเครียดนั้นรู้สึกดีกับตนเอง รู้สึกดีกับการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตและเรียนรู้ที่จะมีชีวิตที่สนุกสนานได้โดยไม่ต้องพึ่งสารเสพติด อีกทั้งการมีอารมณ์ขันยังสัมพันธ์กับความรู้สึกมีความหวัง การมองโลกในแง่ดี ความมีพลัง และความกระฉับกระเฉงอีกด้วย (Canha, 2016: 40)

หน้าที่การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์ปรากฏในความถี่ต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนมองว่าเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเป็นภัยธรรมชาติที่รุนแรงและน่ากลัว รวมทั้งมีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก จึงเป็นเรื่องปกติหากตนจะหวาดกลัวภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงกล่าวถึงความกลัวของตนออกมาโดยตรง ไม่ได้ปรากฏการใช้อารมณ์ขัน

ผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย กล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏอารมณ์ขันที่ทำหน้าที่สร้างทัศนคติเชิงบวก บรรเทาความเศร้า และแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์ เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย

6. ประสพการณ์ความสูญเสียไม่มีผลต่อองค์ประกอบโครงสร้างของเรื่องเล่า แต่มีผลต่อประเด็นที่เล่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน และหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ กล่าวคือ การสูญเสียบุคคลใกล้ชิดเป็นปัจจัยที่ทำให้ประเด็นที่เล่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน และหน้าที่ของอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคล

ใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้นแตกต่างกัน พิจารณาได้จากความถี่ในการปรากฏที่แตกต่างกันมากกว่า 2 เท่าในหลายประเด็น รวมถึงประเด็นที่เล่าบางประเด็นที่ปรากฏเฉพาะในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเท่านั้น แต่ไม่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิด

ผลการวิจัยเรื่องปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดและผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยบางส่วน ในแง่ที่ว่าปริศนาเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มมีองค์ประกอบโครงสร้างของปริศนาเรื่องเล่าเหมือนกัน เหมือนดังที่ระบุไว้ในสมมติฐานของการวิจัย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยเรื่องอื่น ๆ นั้นไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ด้านประเด็นที่เล่า ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าประเด็นที่เล่าในปริศนาเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะเหมือนกัน แต่ผลการวิจัยพบว่ามีประเด็นการเล่าเรื่อง 9 ประเด็นที่ปรากฏเฉพาะในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดเท่านั้น

2. ด้านกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่ากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะเหมือนกัน แต่ผลการวิจัยพบว่าปริศนาเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มปรากฏกลวิธีทางภาษาเหมือนกัน แต่ความถี่ในการปรากฏของกลวิธีทางภาษาบางกลวิธีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. ด้านประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันที่ปรากฏในความถี่สูงคือการมองเห็นความโชคร้ายในความโชคร้าย ส่วนปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันที่ปรากฏในความถี่สูงคือความเหลือเชื่อ แต่ผลการวิจัยพบว่าในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิด ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันที่ปรากฏในความถี่สูงคือประเด็นเรื่องหายนะของตนเอง ส่วนในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดนั้น ประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันที่ปรากฏในความถี่สูงคือประเด็นเรื่องความกลัวของตนเอง

4. ด้านหน้าที่ของอารมณ์ขัน ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีหน้าที่หลักคือการบรรเทาความเศร้า ส่วนอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าของผู้ที่ไม่ได้สูญเสียบุคคลใกล้ชิดมีหน้าที่หลักคือการสร้างทัศนคติเชิงบวก แต่ผลการวิจัยพบว่าอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่มมีหน้าที่หลักคือการแสดงอารมณ์ที่ทัศนคติเชิงบวก

กล่าวโดยสรุป ข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้นับเป็นบันทึกความทรงจำร่วมรูปแบบหนึ่งที่เป็นคลังความรู้ที่มีชีวิต เป็นบันทึกความทรงจำซึ่งผู้ที่มี

ประสบการณ์ตรงได้ถ่ายทอดเหตุการณ์ ตลอดจนอารมณ์และความรู้สึกของตนเองและบุคคลอื่นที่เคยอยู่ร่วมในเหตุการณ์ เพื่อให้ผู้ที่ไม่ได้มีประสบการณ์ตรงได้รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ด้วย

นอกจากการบันทึกความทรงจำแล้ว ข้อมูลเรื่องเล่าทั้ง 60 เรื่อง ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นมิติทางสังคมวัฒนธรรมไทยที่สะท้อนผ่านข้อมูลเรื่องเล่าชุดดังกล่าวอีกด้วย เช่น

1. การมองโลกในแง่ดี

การเล่าเรื่องเป็นการเลือกนำเสนอประเด็นบางประการที่โดดเด่นในความคิดของผู้เล่าเรื่อง ดังนั้น การเล่าถึงประเด็นใดประเด็นหนึ่งจึงแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเห็นว่าประเด็นนั้นเป็นประเด็นสำคัญที่ตราตรึงอยู่ในความทรงจำของตน ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงเลือกนำประเด็นนั้นขึ้นมาเล่า ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนสะท้อนให้เห็นแนวความคิดเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดีของคนไทยที่แม้จะอยู่ในภาวะวิกฤตแห่งความเป็นความตายของชีวิต หรือได้รับผลกระทบร้ายแรงจากการประสบภัยพิบัติ แต่ก็ยังพยายามมองโลกในแง่ดีเพื่อให้เห็นว่ายังมีเหตุการณ์ด้านดีที่แฝงอยู่ในเหตุการณ์อันเลวร้าย เห็นได้จากการใช้คำว่า “โชคดี” ในตัวอย่างที่ 201 และการใช้คำว่า “เคราะห์ดี” ในตัวอย่างที่ 202

ตัวอย่างที่ 201

“...อ่า...ก็พยายามตะเกียกตะกายหา:: หาอะไรที่จับได้ก็ จับ แต่มันจับไม่ได้เลย ไม้ที่เราเห็นมาเนี่ยะ มันเร็วและแรงเกินกว่า:: แต่โชคดีจังหวะนั้น ไม่มีไม้มาชน ถ้าไม้ชนเนี่ยะแสดงว่างานเข้า...”

ตัวอย่างที่ 202

“...เคราะห์ดีที่ว่ามีคนที่ ทำงาน บนหลังคา บน บนหลังคาตึกใหญ่อะนะ บนหลังคาตึกใหญ่ บนหลังคาตึกใหญ่เพราะโรงแรมนั้นประมาณสี่ชั้น บอกว่า “ขึ้นมาข้างบนนี้” ปู๊บ ผมไต่ขึ้นมา หูแว่วปู๊บ “ขึ้นมาข้างบนนี้” ก็เลยวิ่งสวนกับกับคลื่น ตอนนั้นคลื่นยังไม่มาที่...”

2. ความเชื่อเรื่องชะตากรรม

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนแสดงให้เห็นความเชื่อของคนไทยเกี่ยวกับเรื่องชะตากรรม ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนมองว่าการที่บุคคลจะสามารถมีชีวิตรอดจากภัยพิบัติดังกล่าวได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับชะตากรรมของบุคคลนั้น เห็นได้จากการใช้คำว่า “ชะตาขาด” ในตัวอย่างที่ 203 และการใช้คำว่า “ไม่ถึงที่จะตาย” ในตัวอย่างที่ 204

ตัวอย่างที่ 203

...แต่พูดถึงตาย::ไปเจ็ดนะ ตายเจ็ด นอกนั้นรอด แบบเป็นคนที่ว่าเก่ง
ทางน้ำซึกนิตเนี่ยะรอด แต่ถ้าว้ำถึงชะตา ชะตาขาดจริงจริงก็ไม่รอดหรอก (หัวเราะ)
อย่างงั้นต้องตาย...

ตัวอย่างที่ 204

...แต่วันนั้นถ้าว้ำป่าอยู่ที่บ้านก็ตายเหมือนกัน! คงไม่เหลืออะลูก (หัวเราะ)
แต่ว่าคนมัน ไม่ถึงที่จะตายไข่ม้อย เลยมัน (หัวเราะ)...

3. ความเชื่อเรื่องเวรกรรม

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนแสดงให้เห็นความเชื่อของคนไทยเกี่ยวกับเรื่อง
เวรกรรม ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนมองว่าการมีชีวิตอยู่คือการยังคงมีเวรกรรมที่ยังต้องชดใช้
หากเวรกรรมยังไม่หมดสิ้น บุคคลนั้นก็ยังจะต้องมีชีวิตต่อไปเพื่อชดใช้กรรม เห็นได้จากการใช้คำว่า
“เวรยังเยอะ” ในตัวอย่างที่ 205

ตัวอย่างที่ 205

...ป่าแ้วไปเย็บแผลเสร็จแล้วก็ออกมา เราเป็นคนดูดูบุหรี หิว หิวบุหรี
ไปหาใครก็ไม่มี หลานมา หลานก็ร้อง “ลูกคิดว่าป่าตายแล้ว” บอก “ยังไม่ตาย
ป่าเวรยังเยอะ!” เราก็พูดอย่างงั้นนะ เราก็ร้อง มันก็ร้องอะนะ...

4. ความเชื่อเรื่องบุญวาสนา

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนแสดงให้เห็นความเชื่อของคนไทยเกี่ยวกับเรื่อง
บุญวาสนา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนมองว่าการรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเป็น
เรื่องที่เหนือความคาดหมาย ผู้ที่รอดชีวิตจึงเป็นผู้มีบุญวาสนาสูง ต้เห็นได้จากการใช้คำว่า “มีบุญ”
และคำว่า “วาสนา” ในตัวอย่างที่ 206

ตัวอย่างที่ 206

...คนที่รอดก็มีบุญอะนะ สีนามิอะ ถ้าใครรอดจากสึนามิก็::วาสนาแล้วแหละ
เกิดใหม่แล้วแหละ เป็นคน:: ตายแล้วเกิดใหม่อะถ้าวอด รอดจากจุดนั้นอะนะ...

นอกจากนี้ งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในช่วงปลายปีพุทธศักราช 2562 ข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงเป็นข้อมูลที่มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเคยประสบภัยพิบัติเมื่อ 15 ปีก่อน ระยะเวลาที่ทอดผ่านมาอย่างยาวนานนี้มีผลต่อการเล่าเรื่องของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ดังนี้

1. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอาจต้องรื้อฟื้นความทรงจำเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ตนเคยประสบด้วยเหตุนี้ ประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าจึงแสดงให้เห็นว่าประเด็นเหล่านั้นเป็นประเด็นที่ชัดเจนอยู่ในความทรงจำของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย นอกจากนี้ยังอาจส่งผลกระทบต่อวิถีทางภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง เช่น ระหว่างที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยกำลังนึกย้อนทบทวนว่ามีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็ใช้กลวิธีการกล่าวซ้ำตนเองเพื่อทอดเวลาเพื่อคิดสิ่งที่จะพูดต่อไป เพื่อไม่ให้เกิดช่วงเงียบ ทำให้การเล่าเรื่องดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น

2. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้แล้ว จึงสามารถสนทนาเรื่องภัยพิบัติกันได้เหมือนเป็นบทสนทนาทั่วไปในชีวิตประจำวัน ในขั้นตอนการทำโครงการวิจัยนำร่องและการเก็บข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนให้ข้อมูลว่าโดยทั่วไปแล้วผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิบางส่วนก็กล่าวถึงเหตุการณ์ภัยพิบัตินี้กันเป็นปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้พบบุคคล ได้เห็นสถานที่และวัตถุ หรือได้ประสบเหตุการณ์ใด ๆ ที่สามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเมื่อปีพุทธศักราช 2547 ได้ แต่เมื่อมีบุคคลอื่น เช่น นักวิจัย นักท่องเที่ยว มาสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้ที่เคยประสบภัยพิบัติก็จะเล่าเรื่องหรือให้ข้อมูลต่าง ๆ ให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น

3. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยสามารถแยกตนเองออกจากความสูญเสีย ความเสียหาย ตลอดจนผลกระทบด้านลบต่าง ๆ ที่ตนเคยได้รับจากการประสบภัยพิบัติได้แล้ว จึงสามารถเล่าเรื่องเหตุการณ์ดังกล่าวได้อย่างมีอารมณ์ขัน หากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องประสบการณ์การประสบภัยพิบัติดังกล่าวในช่วงที่เหตุการณ์เพิ่งเกิดขึ้นได้ไม่นาน เรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็อาจไม่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันเลยก็ได้ ดังตัวอย่างที่ 207

ตัวอย่างที่ 207

...แต่ใจจะคือ ใจมันฝ่อหมดแล้ว ‘ไม่รู้มันเกิดอะไรขึ้นวะ’ มัน เราไม่เคยเห็นในชีวิต เราก็ตกใจว่า ‘ฮือ มันเกิดอะไรขึ้น’ มัน พอเอาไปเล่าอะมันเหมือนตลก แต่จริงจังจริงตอน:: ณ สถานการณ์ตรงนั้นอะมันไม่ตลก คือเรา เรากลัวแล้วก็:: ตกใจมากมันเกิดอะไรขึ้น ‘ฮื่อน้ำท่วมโลกหรือเปล่าวะเนี่ย มัน มันเกิด วิกฤตอะไรขึ้น ทำไมมันเป็นแบบนี้’ แล้วก็:: ‘ทำไมเกิดเหตุการณ์อย่างงี้’...

ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับเรื่อง “T-Timing” ในแนวคิดเรื่อง BET ในงานวิจัยของ บุกซ์แมน (Buxman, 2008) ซึ่งมองว่าเวลาที่เกิดอารมณ์ขึ้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้อารมณ์ขั้นนั้นมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ขั้นพบว่าในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิปรากฏอารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่แสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบและหน้าที่ลดน้ำหนักการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาอารมณ์ขั้นในบริบททางการแพทย์ (ผจงพร สุภาวิตา, 2534; อรวรรณ ศรียุคตศุทธ, 2536; Richman, 1995; Dziegielewski, 2003; Pasquali, 2003; Chapple & Ziebland, 2004; Richman, 2006; Buxman, 2008; สุขาดา อุดมลาภสกุล, ถนอมศรี อินทนนท์ และวันดี สุทธิรังษี, 2554; Kim, Kim, & Kim, 2015; Demjén, 2016; Schöpf, Martin, & Keating, 2017) อารมณ์ขั้นในบริบทสถานการณ์ตึงเครียด (Pogrebin & Poole, 1988; Matsumoto, 2005, 2009, 2011; Norrick & Spitz, 2008; Roth & Vivona, 2010; Nielsen, 2011; Vivona, 2013, 2014; นิตยา พวงดี, 2557; Sandberg & Tutenges, 2019) และอารมณ์ขั้นในบริบทเหตุการณ์ความรุนแรงในสังคม (Sorensen, 2008; Ostrower, 2015) ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นลักษณะสากลของอารมณ์ขั้นในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้า ดังนั้น อารมณ์ขั้นที่ปรากฏในข้อมูลปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามินี้จึงเป็นอีกหลักฐานหนึ่งที่สนับสนุนว่าในสังคมวัฒนธรรมไทย หากเป็นประเด็นเกี่ยวกับบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้า ผู้ใช้ภาษาไทยก็ใช้อารมณ์ขั้นเป็นเครื่องมือแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบของตน รวมถึงใช้ในการแสดงพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างตนเองกับผู้อื่นอีกด้วย

นอกจากลักษณะอันเป็นสากลแล้ว ข้อมูลปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นลักษณะเด่นของอารมณ์ขั้นในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าในสังคมวัฒนธรรมไทย ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยเรื่องหน้าที่ของอารมณ์ขั้น จากข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ อารมณ์ขั้นที่ทำหน้าที่แสดงการมีทัศนคติเชิงบวกปรากฏในความถี่สูงที่สุดถึง 159 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 53.72 ของข้อมูลที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขั้นทั้งหมด ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาไทยใช้อารมณ์ขั้นเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าตนสามารถยอมรับและมองการประสบภัยพิบัติในแง่บวกได้แล้ว จึงทำให้สามารถเล่าเรื่องการประสบภัยพิบัติได้อย่างมีอารมณ์ขั้น

อย่างไรก็ตาม แม้งานวิจัยที่ผ่านมาจะแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ขั้นสามารถปรากฏในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าได้ แต่อารมณ์ขั้นในบริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้านั้นก็อาจไม่ใช่ความเข้มข้นเสมอไป เช่น อารมณ์ขั้นที่ปรากฏในปริศนาเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเกี่ยวข้องกับหายนะและความเป็นความตายของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและบุคคลใกล้ชิด ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต่างได้รับผลกระทบด้านลบจากเหตุการณ์ดังกล่าว อารมณ์ขั้นที่ปรากฏในบริบทนี้จึงอาจ

เป็นความเข้มข้นได้ แต่อารมณ์ขันที่เกิดขึ้นในสถานการณ์การคลอตบุตร ดังปรากฏในงานวิจัยของ พิชชินี (Pizzini, 1991) แม้จะเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเจ็บปวดและความเป็นความตายของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย แต่ท้ายที่สุดแล้วผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็สามารถคลอตบุตรได้สำเร็จและปลอดภัย อารมณ์ขันที่ปรากฏจึงอาจจะไม่ใช่ความเข้มข้น ดังนั้น การระบุว่าอารมณ์ขันนั้นนับเป็นความเข้มข้นหรือไม่ นอกจากจะพิจารณาจากบริบทที่เกิดอารมณ์ขันแล้ว ยังควรพิจารณาปัจจัยเรื่องผลกระทบที่ได้รับจากสถานการณ์ที่ปรากฏการใช้อารมณ์ขันนั้นอีกด้วย

อนึ่ง ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏการใช้อารมณ์ขันส่วนหนึ่งที่ไม่ได้สัมพันธ์กับประเด็นที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน แต่เป็นการใช้อารมณ์ขันเพื่อแก้ความขัดแย้งในช่วงท้ายสุดของปริศนาเรื่องเล่า เพื่อไม่ให้เกิดการเล่าเรื่องยืดยาวจนเกินไป ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้การหัวเราะเป็นสัญญาณว่าเรื่องเล่าของตนได้ดำเนินมาถึงช่วงสุดท้าย และตนไม่มีประเด็นที่ประสงค์จะเล่าถึงเพิ่มเติมอีกแล้ว เช่น “...ค่ะ จบแล้ว (หัวเราะ)” และ “...นั่นนะที่จำได้เนี่ยะแค่นี้ยะ (หัวเราะ)”

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

1. ในการเปรียบเทียบข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่ม งานวิจัยเรื่องนี้คำนึงถึงเฉพาะปัจจัยเรื่องประสบการณ์ความสูญเสียของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีข้อสังเกตบางประการว่าข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ ก็อาจมีผลต่อการเล่าเรื่องของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยด้วย ดังนี้

1) ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพศชายบางส่วนใช้เวลาในการเล่าเรื่องนานและให้รายละเอียดในเรื่องเล่ามากกว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพศหญิง อาจเนื่องมาจากหลังเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพศชายมีโอกาสมากทำกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพศหญิง เช่น การดำเนินการเกี่ยวกับศพของบุคคลใกล้ขีด การค้นหาทรัพย์สินภายหลังเหตุการณ์ภัยพิบัติสิ้นสุดลง การจัดการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

2) ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ประกอบอาชีพที่มีโอกาสได้สื่อสารกับบุคคลจำนวนมาก เช่น ครู นักสังคมสงเคราะห์ นักการเมืองท้องถิ่น บางส่วนใช้เวลาในการเล่าเรื่องนานและให้รายละเอียดในเรื่องเล่ามากกว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ประกอบอาชีพที่มีโอกาสได้สื่อสารกับบุคคลจำนวนน้อยกว่า เช่น ชาวประมง คนขับเรือ นักการ อาจเนื่องมาจากลักษณะของอาชีพที่เอื้อให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีทักษะการเล่าเรื่องที่แตกต่างกัน

3) ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ เนื่องจากผู้วิจัยมีข้อจำกัดด้านการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจึงใช้ภาษาไทยกรุงเทพตลอดการเล่าเรื่องและตลอดการสนทนากับผู้วิจัย แต่หากพิจารณาจากขั้นตอนการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นก่อนการทำโครงการวิจัย

นำร่อง ตลอดจนสถานการณ์การเก็บข้อมูลจริงในครั้งที่มีบุคคลในพื้นที่เป็นผู้เสนอพาผู้วิจัยไปพบผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยสังเกตว่าผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วน อาจประสงค์จะเล่าเรื่องด้วยภาษาไทยถิ่นใต้มากกว่า ด้วยเหตุนี้ จึงอาจคาดการณ์ได้ว่าหากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้เล่าเรื่องด้วยภาษาไทยถิ่นใต้ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็อาจเล่าเรื่องได้อย่างราบรื่นหรือมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้นอีกด้วย

4) ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำ เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงอาจปรากฏการใช้คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่สะท้อนให้เห็นการมีความคิดแบบพุทธ เช่น ความคิดเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ความคิดเกี่ยวกับการปล่อยวาง ความเชื่อเรื่องกรรม หากมีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่นับถือศาสนาอื่น ๆ หลากหลายยิ่งขึ้น ก็อาจจะทำให้เรื่องเล่ามีลักษณะบางประการที่แตกต่างออกไปได้

2. ในงานวิจัยเรื่อง “การเล่าเรื่องและการสร้างความจริงทางสังคมในข่าวคลื่นยักษ์สึนามิ” พิษณุรักษ์ ปิตาทะสังข์ (2548: 47) ได้จัดแบ่งประเด็นที่หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิออกเป็นชุดความจริง 4 ชุด 5 ประเด็นข่าว ได้แก่

- 1) หายนะและความสูญเสีย
- 2) กระบวนการความช่วยเหลือ ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ประเด็นย่อยคือความขัดแย้งเรื่องการพิสูจน์ศพและการก่อเกิดกลุ่มอาสาสมัคร
- 3) การฟื้นฟูชุมชน
- 4) ความเชื่อเรื่องผี

หากเปรียบเทียบกับผลการวิจัยเรื่องประเด็นที่เล่าในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ งานวิจัยนี้พบว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก็เล่าเรื่องเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ข้างต้น เช่นเดียวกับที่ปรากฏในการเล่าเรื่องในข่าว อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ปรากฏประเด็นเรื่องเหนือธรรมชาติในปริจเฉทเรื่องเล่าเพียง 2 เรื่องเท่านั้น ในขณะที่ในหนังสือพิมพ์กลับพบว่าข่าวยังเน้นการเล่าเรื่องวิญญาน ซึ่งเป็นการสร้างกระแสของข่าวมากกว่าการนำคนอ่านไปสู่ความเข้าใจปัญหา (พิษณุรักษ์ ปิตาทะสังข์, 2548: 187) ลักษณะดังกล่าวอาจเกิดจากเป้าหมายในการสื่อสารที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในงานวิจัยนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเล่าเรื่องเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ตรงของตนว่าตนเคยประสบเหตุการณ์ไฉนบ้าง อย่างไร เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจสารที่ตนเล่า ในขณะที่การเล่าเรื่องในข่าวหนังสือพิมพ์ นักหนังสือพิมพ์อาจต้องการสร้างกระแสข่าวเพื่อให้มีผู้สนใจติดตามอ่านข่าวในหนังสือพิมพ์ของตนมากยิ่งขึ้น จึงนำประเด็นเรื่องความเชื่อเรื่องผีมาขยายความเพื่อกระตุ้นความสนใจ

3. ในบริบทการเล่าเรื่องของบุคคลที่มีประสบการณ์ลักษณะเดียวกัน ผู้เล่าเรื่องอาจใช้กลวิธีทางภาษาที่แตกต่างกันในการนำเสนอสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารเป้าหมายเดียวกัน

เช่น ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มาจากการเล่าเรื่องของผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย ผลการวิจัยของงานวิจัยนี้ปรากฏการใช้ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่แบบตรงเป็นกลวิธีทางภาษากลวิธีหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้เพื่อทำให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ด้วย ในขณะที่งานวิจัยของแคนเทรลล์ (Cantrell, 2017) ซึ่งศึกษาการเล่าเรื่องของผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์การระเบิดที่เมืองฮิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่น ในสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น พบว่าผู้เล่าเรื่องใช้ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่ เพื่อให้ผู้รับสารได้รู้สึกเหมือนอยู่ร่วมในสถานการณ์ที่ผู้เล่าเรื่องกำลังกล่าวถึง

4. การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการประสบปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีอารมณ์ขันช่วยเสริมให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีภาพลักษณ์ที่ดี ดังที่นอร์ริค (Norrick, 2010: 237) อธิบายว่าเรื่องราวตลกส่วนบุคคลมักจะจบลงด้วยการนำเสนอภาพลักษณ์ด้านบวกมากกว่าด้านลบ เนื่องจากเรื่องเล่าเหล่านั้นนำเสนอตัวตนของบุคคลที่สามารถหัวเราะกับปัญหาต่าง ๆ และข้ามผ่านปัญหาเหล่านั้นมาได้ และทำให้บุคคลที่กล่าวถึงนั้นดูมีบุคลิกลักษณะที่น่าชื่นชม

5. หน้าที่การแสดงความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกด้านลบสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องโครงสร้างประจำวันของมัตสึโมโตะ (Matsumoto, 2009, 2011, 2015) ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมองการประสบภัยพิบัติให้เหมือนเป็นเหตุการณ์ปกติเหตุการณ์หนึ่งซึ่งอาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ รวมถึงมองการได้รับผลกระทบด้านลบจากเหตุการณ์ดังกล่าว เช่น ความสูญเสีย ความลำบาก ความสิ้นหวัง ให้เป็นเรื่องธรรมดา เนื่องจากตนได้เคยผ่านการประสบภัยพิบัติมาแล้ว ด้วยเหตุนี้การประสบเหตุการณ์ที่ไม่ดีต่อเนื่องกันหลาย ๆ เหตุการณ์จึงถือเป็นเรื่องธรรมดาที่ตนก็ย่อมจะสามารถยอมรับได้เช่นเดียวกัน

6. หน้าที่การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์ที่ปรากฏในผลการวิจัยของงานวิจัยนี้แตกต่างกับที่ปรากฏในผลการวิจัยของโพเกรบินและพูล (Pogrebin & Poole, 1988) กล่าวคือในงานวิจัยนี้ การที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้อารมณ์ขันเพื่อทำให้ตนสามารถเล่าถึงความกลัวของตนเองได้โดยไม่เสียภาพลักษณ์นั้นอาจเกิดจากการที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้รู้จักคุ้นเคยกับผู้วิจัยมาก่อน อีกทั้งผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยบางส่วนค่อนข้างเป็นที่รู้จักของคนในสังคม เช่น เป็นผู้บริหารในองค์กร เป็นผู้นำชุมชน เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จึงอาจต้องการรักษาภาพลักษณ์ของตนเองขณะเล่าเรื่องด้วย ส่วนในงานวิจัยของโพเกรบินและพูล (Pogrebin & Poole, 1988) หน้าที่การแสดงความกลัวโดยไม่เสียภาพลักษณ์นั้นเป็นผลมาจากลักษณะงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจลาดตระเวนที่ทำให้เจ้าหน้าที่กลุ่มดังกล่าวไม่สามารถแสดงความกลัวออกมาให้ผู้อื่นเห็นได้

7. ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้บางส่วนปรากฏการหัวเราะในช่วงท้ายสุดของปริจเฉทเรื่องเล่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหัวเราะเพื่อแก้ความขัดเขินของตน เพื่อไม่ให้การเล่าเรื่องยุติลงอย่างห้วนจนเกินไป การหัวเราะในลักษณะดังกล่าวนอกจากจะปรากฏในการเล่าเรื่องซึ่งเป็นการพูดของคนคนเดียว (monologue) เช่นในข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้แล้ว ในงานวิจัยของวรพร ชำนาญศิลป์ และจันทิมา

อังกคณิซกิจ (Chamnansilp & Angkapanichkit, 2015: 136) ซึ่งศึกษาข้อมูลการสนทนาทางโทรศัพท์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาก็พบการหัวเราะในช่วงท้ายของการสนทนาซึ่งทำหน้าที่เป็นเครื่องยุติการให้คำปรึกษาด้วยเช่นกัน

8. ความเชื่อเรื่องชะตากรรมที่สะท้อนผ่านข้อมูลเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิที่ใช้ในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับที่ปรากฏในเรื่องสั้นที่เล่าถึงการเสียชีวิตจากเหตุการณ์ดังกล่าวด้วย ดังที่นั่นทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์ (2561: 45) ได้กล่าวถึงเรื่องสั้นเรื่อง **“ห้วงชะตากรรม กงล้อหายนะแห่งผืนฝั่งทะเลตะวันตก”** ของเกริกศิษฐ์ พละมาตร ไว้ว่าแนวคิดสำคัญของเรื่องสั้นเรื่องดังกล่าวมุ่งสื่อถึงการที่ชะตากรรมเป็นเครื่องกำหนดชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่อาจรู้หรือกำหนดอะไรได้เลยว่าจะจบชีวิตเมื่อไรหรืออย่างไร ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีความเชื่อเรื่องชะตากรรม ผู้ใช้ภาษาไทยนำความเชื่อเรื่องดังกล่าวมาอธิบายเกี่ยวกับการรอดชีวิตจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ทั้งในเรื่องเล่าของผู้มีประสบการณ์ตรงเช่นข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ และในงานเขียนบันเทิงคดีเช่นเรื่องสั้นที่กล่าวถึงข้างต้น

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิและอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีประเด็นวิจัยอื่น ๆ ที่น่าสนใจศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

1. งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย ในฐานะปริจเฉทเรื่องเล่า อาจศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าวที่บันทึกไว้ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น บันทึกความทรงจำ เรื่องสั้น กวีนิพนธ์ ข่าว ทั้งในเชิงพรรณนาและเชิงเปรียบเทียบ

2. งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่เล่าประสบการณ์การประสบเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิให้ผู้วิจัยฟังทีละคน อาจศึกษาปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่สนทนากัน 2 คน หรือสนทนากันเป็นกลุ่ม

3. งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิของผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ดังกล่าว อาจศึกษาปริจเฉทเรื่องเล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ตึงเครียดหรือโศกเศร้าอื่น ๆ เช่น ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปริจเฉทเรื่องเล่าของผู้ที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับความตาย อาทิ เจ้าหน้าที่กู้ภัย นักนิติวิทยาศาสตร์

4. งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริจเฉทเรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ อาจศึกษาอารมณ์ขันที่ปรากฏในปริบทตึงเครียดหรือโศกเศร้าอื่น ๆ เช่น การสูญเสียบุคคลใกล้ชิด การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. (2544). **ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2549). **มองคัทลียาจะจำจากมุมนักภาษา: เนื้อหาและกลวิธี**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). **วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดาณูภา ไชยพรธรรม (บรรณาธิการ). (2552). **ลีลามิ-แผ่นดินไหว มหันตภัยใกล้ตัว**. กรุงเทพมหานคร: มายิกสำนักพิมพ์.
- ทรงภพ ขุนมธุรส. (2558). เรื่องเล่าของแพทย์และผู้ป่วย: การสื่อสารเรื่องโรคมะเร็ง. ใน **รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ “ภาษา วรรณคดีไทย และการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ: การเรียนรู้และสร้างสรรค์ จากสังคมไทยสู่สังคมโลก” ครั้งที่ 2**, หน้า 23-32. 25-26 มิถุนายน 2558 ณ โรงแรม Swissotel le Concorde Bangkok.
- ทรงภพ ขุนมธุรส และพฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ. (2559). เรื่องเล่าของแพทย์และผู้ป่วยในนิตยสารชีวิต: การสื่อสารเรื่องโรคมะเร็ง. **ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**, 12(1), 45-73.
- เทพี จรัสจรวงเกียรติ. (2543). **หน่วยเชื่อมโยงปริจเฉทภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นริสา วงศ์พนารักษ์. (2557). สัมพันธภาพเพื่อการบำบัด: การประยุกต์ใช้ในกระบวนการพยาบาล. **พยาบาลทหารบก**, 15(2), 84-91.
- นฤมล อรุโณทัย, พลาเดช ณ ป้อมเพชร, อุษา โคตรศรีเพชร, กิ่งแก้ว บัวเพชร, และจิระวรรณ บรรเทาทุกข์. (2557). **ทักษะวัฒนธรรมชาวเล: ร้อยเรื่องราวชาวเล มอแกน มอแกลน และอูรักลาไวย์ผู้กล้าแห่งอันดามัน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์. (2561). ลีลามิ: แรงสั่นสะเทือนต่อโลกทัศน์เรื่องความตายใน **เรื่องสั้นไทย**. **ไทยศึกษา**, 14(1), 33-60.

- นิตยา พ่วงดี. (2557). **ประสบการณ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการใช้อารมณ์ขันเพื่อการจัดการสถานการณ์ตึงเครียดในหอผู้ป่วย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยาภรณ์ ชนสิทธิ์สุรโชติ. (2545). **กลไกการเปลี่ยนแปลงประเด็นในการสนทนาภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษดี อรสิริวรรณ. (2555). **กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น**. ใน **รายงานการประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9**, หน้า 606-614. 6-7 ธันวาคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- ผจงพร สุภาวิตา. (2534). **ผลของสื่ออารมณ์ขันต่อระดับความเครียดในผู้ป่วยบาดเจ็บกระดูกขาและได้รับการดัด่างกระดูก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2559). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 34. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต).
- พิชญ์รักษ์ ปิตาทะสังข์. (2548). **การเล่าเรื่องและการสร้างความจริงทางสังคมในข่าวคลื่นยักษ์สึนามิ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์. (2530). **ปริเฉท: แนวใหม่ในการศึกษาวากยสัมพันธ์ไทย**. **ภาษาและวรรณคดีไทย**, 4(2), 29-43.
- โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 35. (2563). **โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 35**. เข้าถึงเมื่อ 26 ธันวาคม 2563 http://www.rpk35.ac.th/page_detail.php?ids=645&mid=415
- ศิริพร ภัคดีผาสุข. (2555). **เอกสารประกอบการบรรยาย วิชา 2201 607 ภาษากับวัฒนธรรมไทย**. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- ศิลปากร, กรม. **สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ**. (2548). **เหตุการณ์ธรณีพิบัติจากคลื่นสึนามิ 26 ธันวาคม 2547**. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- ศุภิมาศ อุปรักขิตานนท์ และอมราพร แผ่นดินทอง (บรรณาธิการ). (2548). **นางฟ้าสึนามิ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เวิร์คพอยท์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2537). **วจนะวิเคราะห์: การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความ**. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุชาดา อุดมลาภสกุล, ถนอมศรี อินทนนท์ และวันดี สุทธิรงค์. (2554). **การสร้างเสริมสุขภาพจิตของสตรีผู้สูญเสียสามีจากสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. **มหาวิทยาลัย**

นราธิวาสราชชนครินทร์, 3(2), 29-40.

สุพาวณี วรรณภากร. (2556). รายงานการวิจัยเรื่องภาษาอังกฤษในการ์ตูนหนังสือพิมพ์. นครปฐม: คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เสรี สุภราทิพย์. (2548). มัจจุราช อันดามัน: สีนามิ (ตอนที่ 1 ความจำเป็นขององค์ความรู้).

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: 2004 PREPRESS PRINTING CO., LTD.

อภิรดี สรวีสุต. (2555). สีนามิ: ภัยธรรมชาติที่คนไทยเพิ่งรู้จัก. ใน บดินทร์ แวลาเตะ (บรรณาธิการ),

ข้ออุทงหา: บทความวิฤจากรายการ “ทอ่งสังคมนาษย์และมาลัยสลัปลี” ปรจ่าปี 2555,

หน้า 32-36. ปัดตานี: คณมะนาษย์ศาสตร์และสังคมนาษย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัดตานี.

อรรวมน ศรีฤกตศุท. (2536). ผลของสื่ออารมณ์ขันต่อระดับความเจ็บปวดของผู้ป่วยขณะ

สลายนีว. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรสุธี ชัยทองศรี. (2554). โขคดีที่เป็นมะเร็ง: การศึกษาเรื่องเล่าและบทบาทหน้าที่ของบันทึกผู้ป่วย

โรคมะเร็ง. **วรรณวิทัศน์**, 11, 108-135.

ภาษาต่างประเทศ

Apte, M. L. (1992). Humor. In R. Bauman (Ed.), **Folklore, Cultural Performances, and Popular Entertainment** (pp. 67-75). New York: Oxford University Press.

Attardo, S. (1994). **Linguistic Theories of Humor**. Berlin; New York: Mouton de Gruyter.

Billig, M. (2005). **Laughter and Ridicule: Toward a Social Critique of Humour**. London: Sage.

Brown, G., & Yule, G. (1983). **Discourse Analysis**. Cambridge: Cambridge University Press.

Burck, C. (2005). Comparing Qualitative Research Methodologies for Systemic Research: The Use of Grounded Theory, Discourse Analysis and Narrative Analysis. **Journal of Family Therapy**, 27, 237-262.

Buxman, K. (2008). Humor in the OR: A Stitch in Time? **Association of periOperative Registered Nurses Journal**, 88(1), 67-77.

Canha, B. (2016). Using Humor in Treatment of Substance Use Disorders: Worthy of

- Further Investigation. **The Open Nursing Journal**, 10, 37-44.
- Cantrell, A. M. (2017). The Management of Survivors' Guilt through the Construction of a Favorable Self in Hiroshima Survivor Narratives. **Discourse Studies**, 19(4), 377-401.
- Carroll, N. (2014). **Humour: A Very Short Introduction**. Oxford: Oxford University Press.
- Chamnansilp, W., & Angkapanichkit, J. (2015). Laughing Out the Problem: Laughter as an Emotional Uplifting Tool in Telephone Counseling. **Journal of Liberal Arts**, 15(1), 133-148.
- Chapple, A., & Ziebland, S. (2004). The Role of Humor for Men with Testicular Cancer. **Qualitative Health Research**, 14(8), 1123-1139.
- Coates, J. (2007). Talk in a Play Frame: More on Laughter and Intimacy. **Journal of Pragmatics**, 39, 29-49.
- Demjén, Z. (2016). Laughing at Cancer: Humour, Empowerment, Solidarity and Coping Online. **Journal of Pragmatics**, 101, 18-30.
- Downe-Wamboldt, B. (1992). Content Analysis: Method, Applications, and Issues. **Health Care for Women International**, 13(3), 313-321.
- Dziegielewski, S. F. (2003). Humor. **International Journal of Mental Health**, 32(3), 74-90.
- Farb, P. (1981). Speaking Seriously about Humor. **The Massachusetts Review**, 22(4), 760-776.
- Farnia, M., & Karimi, K. (2019). Humor Markers in Computer Mediated Communication: Emotion Perception and Response. **Teaching English with Technology**, 19(1), 21-35.
- Fisher, W. R. (1984). Narration as a Human Communication Paradigm: The Case of Public Moral Argument. **Communication Monographs**, 52, 347-367.
- Fisher, W. R. (1989). Clarifying the Narrative Paradigm. **Communication Monographs**, 56, 55-58.
- Gillard, S., Borschmann, R., Turner, K., Goodrich-Purnell, N., Lovell, K., & Chambers, M. (2012). Producing Different Analytical Narratives, Coproducing Integrated Analytical Narrative: A Qualitative Study of UK Detained Mental Health Patient

- Experience Involving Service User Researchers. **International Journal of Social Research Methodology**, 15(3), 239-254.
- Goatly, A. (2012). **Meaning and Humour: Key Topics in Semantics and Pragmatics**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Halliday, M. A. K., & Hasan, R. (1976). **Cohesion in English**. London: Longman.
- Hassan, B.-e. A. (2013). The Pragmatics of Humor: January 25th Revolution and Occupy Wall Street. **Mediterranean Journal of Social Sciences**, 4(2), 551-562.
- Haydon, G., & Riet, P. V. D. (2014). A Narrative Inquiry: How Do Nurses Respond to Patients' Use of Humour? **Contemporary Nurse**, 46(2), 197-205.
- Hsieh, H.-F., & Shannon, S. E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. **Qualitative Health Research**, 15(9), 1277-1288.
- Jaworska, S., & Ryan, K. (2018). Gender and the Language of Pain in Chronic and Terminal Illness: A Corpus-based Discourse Analysis of Patients' Narratives. **Social Science and Medicine**, 215, 107-114.
- Jefferson, G. (2004). Glossary of Transcript Symbols with an Introduction. In G. H. Lerner (Ed.), **Conversation Analysis: Studies from the First Generation** (pp. 13-31). Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Kim, S. H., Kim, Y. H., & Kim, H. J. (2015). Laughter and Stress Relief in Cancer Patients: A Pilot Study. **Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine** Retrieved August 22, 2017 <http://dx.doi.org/10.1155/2015/864739>
- Kozbelt, A. (2020). Humor. In M. A. Runco & S. R. Pritzker (Eds.), **Encyclopedia of Creativity** (3 ed., pp. 588-594). New York: Academic Press.
- Kuo, S.-H. (2001). Reported Speech in Chinese Political Discourse. **Discourse Studies**, 3(2), 181-202.
- Labov, W. (1972). **Sociolinguistic Patterns**. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Labov, W. (2014). The Transformation of Experience in Narrative. In A. Jaworski & N. Coupland (Eds.), **The Discourse Reader** (3 ed., pp. 200-212). London; New York: Routledge.
- Labov, W., & Fanshel, D. (1977). **Therapeutic Discourse: Psychotherapy as Conversation**. New York: Academic Press.

- Labov, W., & Waletzky, J. (1967). Narrative analysis: Oral Versions of Personal Experience. In J. Helm (Ed.), **Essays on the Verbal and Visual Arts** (pp. 12-44). Seattle: University of Washington Press.
- Lampert, M. D., & Ervin-Tripp, S. M. (2006). Risky Laughter: Teasing and Self-directed Joking among Male and Female Friends. **Journal of Pragmatics**, 38, 51-72.
- Linde, C. (1993). **Life Stories: The Creation of Coherence**. New York: Oxford University Press.
- Longacre, R. E. (1983). **The Grammar of Discourse**. New York; London: Plenum Press.
- Martin, R. A. (2007). **The Psychology of Humor: An Integrative Approach**. n.p.: Academic Press.
- Matsumoto, Y. (2005). 'We'll Be Dead by Then!' – Comical Self-disclosure by Elderly Japanese Women. In M. Ettliger, N. Fleisher, & M. Park-Doob (Eds.), **Proceedings of the 30th Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society** (pp. 268-279). California: Berkeley Linguistics Society.
- Matsumoto, Y. (2009). Dealing with Life Changes: Humour in Painful Self-disclosures by Elderly Japanese Women. **Ageing and Society**, 29, 929-952.
- Matsumoto, Y. (2011). Painful to Playful: Quotidian Frames in the Conversational Discourse of Older Japanese Women. **Language in Society**, 40, 591-616.
- Matsumoto, Y. (2015). The Power of the Ordinary: Quotidian Framing as a Narrative Strategy. **Journal of Pragmatics**, 86, 100-105.
- Messerli, T. C. (2016). Extradiegetic and Character Laughter as Markers of Humorous Intentions in the Sitcom *2 Broke Girls*. **Journal of Pragmatics**, 95, 79-92.
- Mishler, E. G. (1986). The Analysis of Interview-narratives. In T. R. Sarbin (Ed.), **Narrative Psychology: The Storied Nature of Human Conduct**. New York: Praeger.
- Moalla, A. (2015). Incongruity in the Generation and Perception of Humor on Facebook in the Aftermath of the Tunisian Revolution. **Journal of Pragmatics**, 75, 44-52.
- Nielsen, M. M. (2011). On Humour in Prison. **European Journal of Criminology**, 8(6), 500-514.
- Norrick, N. R. (2010). Humor in Interaction. **Language and Linguistics Compass**, 4(4),

232-244.

- Norrick, N. R., & Spitz, A. (2008). Humor as a Resource for Mitigating Conflict in Interaction. **Journal of Pragmatics**, 40, 1661-1686.
- Nosek, M., Kennedy, H. P., & Gudmundsdottir, M. (2012). Distress during the Menopause Transition: A Rich Contextual Analysis of Midlife Women's Narratives. **SAGE Open**, 1-10.
- Ochs, E. (2011). Narrative in Everyday Life. In T. A. v. Dijk (Ed.), **Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction** (2 ed., pp. 64-84). London; California; New Delhi; Singapore: Sage Publications Ltd.
- Oktay, S. A. (2010). A Sociolinguistic Perspective in Narrative Analysis: Educational Backgrounds of Families as Influential Factors in the Development of Personal Experience Child Narratives. **Dilbilim Arařtırmaları**, 1, 73-92.
- Ostrower, C. (2015). Humor as a Defense Mechanism during the Holocaust. **Interpretation: A Journal of Bible and Theology**, 69(2), 183-195.
- Pasquali, E. A. (2003). Humor: An Antidote for Terrorism. **Journal of Holistic Nursing**, 21(4), 398-414.
- Patterson, W. (2013). Narratives of Events: Labovian Narrative Analysis and its Limitations. In M. Andrews, C. Squire, & M. Tamboukou (Eds.), **Doing Narrative Research** (2 ed., pp. 27-46). London; California; New Delhi; Singapore: Sage Publications Ltd.
- Petitjean, C., & Morel, E. (2017). "Hahaha": Laughter as a Resource to Manage WhatsApp Conversations. **Journal of Pragmatics**, 110, 1-19.
- Pizzini, F. (1991). Communication Hierarchies in Humour: Gender Differences in the Obstetrical/Gynaecological Setting. **Discourse and Society**, 2(4), 477-488.
- Pogrebin, M. R., & Poole, E. D. (1988). Humor in the Briefing Room: A Study of the Strategic Uses of Humor among Police. **Journal of Contemporary Ethnography**, 17(2), 183-210.
- Richman, J. (1995). The Lifesaving Function of Humor with the Depressed and Suicidal Elderly. **The Gerontologist**, 35(2), 271-273.
- Richman, J. (2006). The Role of Psychotherapy and Humor for Death Anxiety, Death Wishes, and Aging. **OMEGA**, 54(1), 41-51.

- Riessman, C. K. (2008). **Narrative Methods for the Human Sciences**. n.p.: Sage Publications, Inc.
- Roth, G. L., & Vivona, B. (2010). Mirth and Murder: Crime Scene Investigation as a Work Context for Examining Humor Applications. **Human Resource Development Review**, 9(4), 314-332.
- Sandberg, S., & Tutenges, S. (2019). Laughter in Stories of Crime and Tragedy: The Importance of Humor for Marginalized Populations. **Social Problems**, 66, 564-579.
- Schöpf, A. C., Martin, G. S., & Keating, M. A. (2017). Humor as a Communication Strategy in Provider-Patient Communication in a Chronic Care Setting. **Qualitative Health Research**, 27(3), 374-390.
- Semino, E., Demjén, Z., & Koller, V. (2014). 'Good' and 'Bad' Deaths: Narratives and Professional Identities in Interviews with Hospice Managers. **Discourse Studies**, 16(5), 667-685.
- Shade, R. A. (1996). **License to Laugh: Humor in the Classroom**. Colorado: Teacher Ideas Press.
- Sorensen, M. J. (2008). Humor as a Serious Strategy of Nonviolent Resistance to Oppression. **Peace and Change**, 33(2), 167-190.
- Sowińska, A., & Sokół, M. (2018). "**Luckily, She's Alive**": Narratives of Vicarious Experience Told by Polish Doctors. Retrieved December 1, 2018 <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2018.01.007>
- Suls, J. (1972). A Two-Stage Model for the Appreciation of Jokes and Cartoons: An Information-Processing Analysis. In J. Goldstein & P. McGhee (Eds.), **The Psychology of Humor** (pp. 81-99). n.p.: Academic Press.
- Tannen, D. (1986). Introducing Constructed Dialogue in Greek and American Conversational and Literary Narrative. In F. Coulmas (Ed.), **Direct and Indirect Speech** (pp. 311-332). New York: de Gruyter.
- Tannen, D. (1989). **Talking Voices: Repetition, Dialogue, and Imagery in Conversational Discourse**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Vivona, B. D. (2013). Investigating Humor within a Context of Death and Tragedy: The Narratives of Contrasting Realities. **The Qualitative Report**, 18, 1-22.

- Vivona, B. D. (2014). Humor Functions within Crime Scene Investigations: Group Dynamics, Stress, and the Negotiation of Emotions. **Police Quarterly**, 17(2), 127-149.
- Wild, B., Rodden, F. A., Grodd, W., & Ruch, W. (2003). Review Article: Neural Correlates of Laughter and Humour. **Brain**, 126, 2121-2138.
- Yue, J. (2021). Speaking Shame and Laughing It Off: Using Humorous Narrative to Conquer the Shame of Anorectal Illness. **Qualitative Health Research**, 1-12.

ภาคผนวก ก เอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

AF 04-07

เอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ชื่องานวิจัย	เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย: การศึกษาปริศนาเรื่องเล่าและอารมณ์ขัน
ชื่อผู้วิจัย	นางสาววิณา วุฒิจำนงค์
สถานภาพ	นิสิตหลักสูตรอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ติดต่อผู้วิจัย (ที่ทำงาน)	ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ 6 ถนนราชมรรคาใน ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000
โทรศัพท์ (ที่ทำงาน)	034 255 096 ต่อ 23318
โทรศัพท์ (บ้าน)	0 2578 2809
โทรศัพท์มือถือ	08 5839 1625
อีเมล	wee_ick193@hotmail.com

1. ขอเรียนเชิญคุณ¹ เข้าร่วมการวิจัย ก่อนที่คุณจะตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย คุณควรทำความเข้าใจก่อนว่างานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับอะไรและทำขึ้นเพื่ออะไร กรุณาอ่านข้อมูลต่อไปนี้ อย่างละเอียด คุณสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ หากข้อความใดไม่ชัดเจน

2. งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาว่าคนไทยผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์สึนามิ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 บริเวณภาคใต้ของประเทศไทย ฝั่งทะเลอันดามัน มีวิธีการเล่าเรื่องเพื่อ

¹ หมายเหตุ ในการสนทนา ผู้วิจัยจะเรียกผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นคำเรียกญาติ เช่น พี่ น้ำ ลุง ยาย (ตามอายุของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย) ตามด้วยชื่อของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย หรือใช้คำเรียกอาชีพหรือตำแหน่งของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เช่น ครู ผู้ใหญ่ กำนัน

ถ่ายทอดประสบการณ์นี้อย่างไร ใช้ภาษาอย่างไรในการเล่าเรื่อง และหากมีอารมณ์ขันเกิดขึ้นในขณะที่เล่าเรื่อง ผู้วิจัยจะศึกษาว่าอารมณ์ขันนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ช่วงใดและทำหน้าที่อะไร ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยนี้คือทำให้ได้ทราบวิธีการเล่าเรื่องและการใช้ภาษาไทย ในการถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกของผู้มีประสบการณ์ตรงจากเหตุการณ์สะเทือนใจ และทำให้เกิดคลังความรู้เกี่ยวกับความทรงจำเหตุการณ์สึนามิซึ่งเป็นเหตุการณ์ภัยธรรมชาติครั้งสำคัญ ในประวัติศาสตร์ประเทศไทย งานวิจัยนี้ใช้เวลาทำวิจัยทั้งสิ้น 2 ปี 5 เดือน (ตั้งแต่เดือนมกราคม 2562 ถึงเดือนพฤษภาคม 2564)

3. คุณได้รับเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยนี้เนื่องจากคุณเป็นคนไทยผู้มีประสบการณ์ตรงใน เหตุการณ์สึนามิในประเทศไทย ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 งานวิจัยนี้มีผู้เข้าร่วมการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 60 คน

4. หากคุณตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะขอให้คุณเล่าเรื่องประสบการณ์การอยู่ใน เหตุการณ์สึนามิ คุณสามารถเล่าเรื่องได้โดยอิสระ ไม่จำกัดเนื้อหาและเวลาในการเล่าเรื่อง ผู้วิจัยจะ ทำหน้าที่เป็นผู้ฟังเท่านั้น โดยไม่ตั้งคำถาม ไม่แสดงความคิดเห็น หรือพูดแทรกใด ๆ ขณะที่คุณกำลัง เล่าเรื่อง และหากคุณเล่าเรื่องจบแล้ว ผู้วิจัยจะขอให้คุณแนะนำผู้ที่มีประสบการณ์การอยู่ใน เหตุการณ์สึนามิคนอื่น เพื่อขอให้เป็นผู้เล่าเรื่องคนต่อไป

5. ผู้วิจัยจะขออนุญาตจัดบันทึกข้อมูลขณะที่คุณเล่าเรื่องและบันทึกเสียงการเล่าเรื่องของคุณ โดยใช้โปรแกรมการบันทึกเสียงในโทรศัพท์มือถือเพื่อนำไปถอดเทปบันทึกเสียง หลังจากนั้นผู้วิจัยจะ เก็บข้อมูลที่บันทึกเสียงของคุณไว้ในคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นต้องใส่รหัสผ่านจึงจะสามารถเข้าใช้งานได้ และคัดลอกข้อมูลเก็บไว้ในแผ่นดีวีดี (DVD) จำนวน 1 ชุด หลังจากงานวิจัยนี้เสร็จสิ้นลงแล้ว ผู้วิจัยจะ มอบเอกสารข้อมูลเรื่องเล่าของคุณที่ถอดเทปเป็นตัวอักษรภาษาไทยแล้ว ให้แก่ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเก็บเป็นคลังความรู้และใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย เรื่องอื่น ๆ ต่อไป

6. หากคุณรู้สึกไม่ดีที่ต้องนึกถึงเหตุการณ์ภัยพิบัติที่ประสบหรือไม่ต้องการเล่าเรื่องต่อ คุณมีสิทธิ์ที่จะหยุดเล่าได้ทุกเมื่อ รวมถึงมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ ผู้วิจัยทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมวิจัยหรือการถอนตัวออกจากการวิจัยนี้จะไม่มีผลกระทบ ทางลบใด ๆ ต่อคุณทั้งสิ้น ทั้งด้านความปลอดภัย การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน

7. ข้อมูลส่วนตัวของคุณจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ข้อมูลที่ถอดเทปบันทึกเสียงของคุณและ การนำเสนอผลการวิจัยจะใช้ชื่อสมมติแทนชื่อจริงของคุณและผู้ที่คุณกล่าวถึงทั้งหมด ผู้ที่มีสิทธิ์ทราบ ชื่อและรายละเอียดสำหรับการติดต่อคุณจะมีเฉพาะผู้วิจัยและคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน เท่านั้น

8. การวิจัยครั้งนี้คุณจะไม่เสียค่าใช้จ่ายและไม่ได้รับการชดเชยสำหรับการเสียเวลาหรือของที่ระลึกใด ๆ

9. หากคุณมีข้อสงสัยใด ๆ โปรดสอบถามเพิ่มเติม โดยติดต่อกับผู้วิจัยได้ตลอดเวลา และหากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์หรือโทษเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแจ้งให้คุณทราบอย่างรวดเร็ว เพื่อให้คุณพิจารณาว่ายังสมัครใจจะมีส่วนร่วมในการวิจัยต่อหรือไม่

10. หากคุณไม่ได้รับการปฏิบัติตามข้อมูลดังกล่าวข้างต้น คุณสามารถร้องเรียนได้ที่ คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 1 ห้อง 114 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3210-11 อีเมล curec2.ch1@chula.ac.th

ลงชื่อ ..... ลงชื่อ .....

(นางสาววิณา วุฒิจำนงค์) (รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)

ผู้วิจัยหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ข หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย

AF 05-07

หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย

สถานที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

เลขที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย .....

ข้าพเจ้า ซึ่งได้ลงนามท้ายหนังสือนี้ ขอแสดงความยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย

ชื่องานวิจัย เรื่องเล่าความทรงจำเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิในประเทศไทย:
การศึกษาปริศนาเรื่องเล่าและอารมณ์ขัน

ชื่อผู้วิจัย นางสาววิณา วุฒิจำนงค์

ที่อยู่ติดต่อได้ 62/12 ซอยประเสริฐมนูกิจ 27 ถนนประเสริฐมนูกิจ แขวงจรเข้บัว
เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 10230

โทรศัพท์ 08 5839 1625

ข้าพเจ้าได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รายละเอียด
ขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ความเสี่ยง/อันตราย และประโยชน์ซึ่งจะเกิดขึ้น
จากการวิจัยเรื่องนี้ โดยได้อ่านรายละเอียดในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด และได้รับ
คำอธิบายจากผู้วิจัยจนเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว

ข้าพเจ้าจึงสมัครใจเข้าร่วมในการวิจัยนี้ ตามที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย โดย
ข้าพเจ้ายินยอมเล่าเรื่องประสบการณ์การอยู่ในเหตุการณ์สึนามิ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547
ให้ผู้วิจัยฟัง และอนุญาตให้ผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงการเล่าเรื่องของข้าพเจ้าทั้งหมด
หลังจากงานวิจัยนี้เสร็จสิ้นลงแล้ว ข้าพเจ้า อนุญาต ไม่อนุญาต ให้ผู้วิจัยมอบข้อมูลเรื่องเล่า
ของข้าพเจ้าที่ถอดเทปเป็นตัวอักษรภาษาไทยแล้ว ให้แก่ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเก็บเป็นคลังความรู้และใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ถอนตัวออกจากกรวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล
ซึ่งการถอนตัวออกจากกรวิจัยจะไม่มีผลกระทบทางลบใด ๆ ต่อข้าพเจ้าทั้งสิ้น ทั้งด้านความปลอดภัย
การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองและคำยืนยันว่าผู้วิจัยจะปฏิบัติต่อข้าพเจ้าตามเอกสารข้อมูลที่เป็นคำชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ และจะนำเสนอผลการวิจัยโดยใช้นามสมมติแทนนามจริงของข้าพเจ้าและผู้ที่ถูกกล่าวถึงทั้งหมด ไม่มีข้อมูลใดในการรายงานที่จะนำไปสู่การระบุตัวข้าพเจ้า

หากข้าพเจ้าไม่ได้รับการปฏิบัติตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ข้าพเจ้าสามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 1 ชั้น 1 ห้อง 114 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 โทรศัพท์ 0 2218 3210-11 อีเมล curec2.ch1@chula.ac.th

ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน นอกจากนี้ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารข้อมูลซึ่งเป็นคำชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และสำเนาหนังสือยินยอมไว้แล้ว

ลงชื่อ ..... ลงชื่อ .....

(นางสาววิณา วุฒิจันทร์)

(.....)

ผู้วิจัยหลัก

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ลงชื่อ ..... ลงชื่อ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

พยาน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	วีณา วุฒิจำนงค์
วัน เดือน ปี เกิด	27 มิถุนายน 2533
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อักษรศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	62/12 ซอยประเสริฐมนูกิจ 27 ถนนประเสริฐมนูกิจ แขวงจรเข้บัว เขต ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 10230

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY